

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И
ВАСПИТАЊА
(ШКОЛСКА 2014/2018)

ДИМИТРОВГРАД, септембар 2014. год.

1. ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Школски програм је основни документ школе који се припрема на основу дефинисаног наставног плана и програма и у чијој изради учествују сви наставници и стручни сарадници.

Основно образовање остварује се на основу Школског програма за први и други циклус основног образовања и васпитања.

Школским програмом обезбеђује се остваривање принципа, циљева и стандарда постигнућа, према потребама ученика и родитеља, односно старатеља и локалне заједнице.

Школски програм садржи:

- наставне предмете (обавезне, обавезне изборне, и факултативне);
- наставне теме,
- методе и технике рада;
- активности наставника и ученика.

Школски програм такође садржи: циљеве школског програма, фонд часова по разреду, фонд часова за сваки предмет, начин остваривања принципа и циљева образовања и стандарда постигнућа, начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма, програма других облика стручног образовања и врсте активности у образовно-васпитном раду.

Школски програм за први и други циклус основног образовања и васпитања је основни радни документ који обухвата све садржаје, процесе и активности који су усмерени на остваривање циљева, задатака и исхода, а који су регулисани на националном и школском нивоу.

Школски програм доноси школски одбор, по правилу, сваке четврте године, у складу са наставним планом и програмом.

ЈЕЗИК НА КОМЕ СЕ ПРОГРАМ ОСТВАРУЈЕ ЈЕ : СРПСКИ ЈЕЗИК

1.1. СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Сврха програма образовања

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложенем друштву.

- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и доприноси демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви и задаци програма образовања су:

- развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;

- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;

- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;

- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;

- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;

- омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања;

- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;

- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;

- уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;

- развијање код деце и ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етничке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;

- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;

- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности

1. 2. ОПШТИ ПРИНЦИПИ СИСТЕМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Систем образовања и васпитања мора да обезбеди за сву децу, ученике и одрасле:

1) једнако право и доступност образовања и васпитања без дискриминације и издвајања по основу пола, социјалне, културне, етничке, религијске или друге припадности, месту боравка, односно пребивалишта, материјалног или здравственог стања, тешкоћа и сметњи у развоју и инвалидитета, као и по другим основама;

2) квалитетно и уравнотежено образовање и васпитање, засновано на тековинама и достигнућима савремене науке и прилагођено узрасним и личним образовним потребама детета, ученика и одраслог;

3) образовање и васпитање у демократски уређеној и социјално одговорној установи у којој се негује отвореност, сарадња, толеранција, свест о културној и цивилизацијској повезаности у свету, посвећеност основним моралним вредностима, вредностима правде, истине, солидарности, слободе, поштења и одговорности и у којој је осигурано пуно поштовање права детета, ученика и одраслог;

4) усмереност образовања и васпитања на дете и ученика кроз разноврсне облике наставе, учења и оцењивања којима се излази у сусрет различитим потребама ученика, развија мотивација за учење и подиже квалитет постигнућа;

5) једнаке могућности за образовање и васпитање на свим нивоима и врстама образовања и васпитања, у складу са потребама и интересовањима деце, ученика и одраслих, без препрека за промене, настављање и употпуњавање образовања и образовање током целог живота;

6) оспособљеност за рад ученика и одраслих усклађену са савременим захтевима професије за коју се припремају.

Систем образовања и васпитања својом организацијом и садржајима обезбеђује и:

1) ефикасну сарадњу са породицом укључивањем родитеља, односно старатеља ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања;

2) разноврсне облике сарадње са локалном заједницом и широм друштвеном средином како би се постигао пун склад између индивидуалног и друштвеног интереса у образовању и васпитању;

3) ефикасност, економичност и флексибилност организације система ради постизања што бољег учинка;

4) отвореност према педагошким и организационим иновацијама.

У остваривању принципа, посебна пажња посвећује се:

1) правовременом укључивању у предшколско васпитање и образовање;

2) адекватној припремљености за школско учење и за прелазак на више нивое образовања и васпитања;

3) могућности да ученици и одрасли са изузетним способностима (талентовани и обдарени), без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ одговарајућим нивоима образовања и установама, као и идентификацији, праћењу и стимулисању ученика са изузетним способностима, као будућег научног потенцијала;

4) могућности да деца, ученици и одрасли са сметњама у развоју и инвалидитетом, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ свим нивоима образовања у установама, а лица смештена у установе социјалне заштите, болесна деца и ученици - остварују право на образовање за време смештаја у установи и током болничког и кућног лечења;

5) остваривању права на образовање, без угрожавања других права детета и других људских права.

1. 3. ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Циљеви образовања и васпитања јесу:

1) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета и ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

- 2) стицање квалитетних знања и вештина и формирање вредносних ставова, језичке, математичке, научне, уметничке, културне, техничке, информатичке писмености, неопходних за живот и рад у савременом друштву;
- 3) развој стваралачких способности, креативности, естетске перцепције и укуса;
- 4) развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија;
- 5) оспособљавање за решавање проблема, повезивање и примену знања и вештина у даљем образовању, професионалном раду и свакодневном животу;
- 6) развој мотивације за учење, оспособљавање за самостално учење, учење и образовање током целог живота и укључивање у међународне образовне и професионалне процесе;
- 7) развој свести о себи, самоиницијативе, способности самовредновања и изражавања свог мишљења;
- 8) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 9) развој кључних компетенција потребних за живот у савременом друштву, оспособљавање за рад и занимање стварањем стручних компетенција, у складу са захтевима занимања, развојем савремене науке, економије, технике и технологије;
- 10) развој и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 11) развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине, еколошке етике и заштите животиња;
- 12) развој способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, квалитетне и ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање способности за улогу одговорног грађанина, за живот у демократски уређеном и хуманом друштву заснованом на поштовању људских и грађанских права, права на различитост и бризи за друге, као и основних вредности правде, истине, слободе, поштења и личне одговорности;
- 14) формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности држави Србији, поштовање и неговање српског језика и свог језика, традиције и културе српског народа, националних мањина и етничких заједница, других народа, развијање мултикултурализма, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости и толеранције.

Исходи

Након завршетка основног образовања и васпитања ученици ће:

- 1) имати усвојен интегрисани систем научно заснованих знања о природи и друштву и бити способни да тако стечена знања примењују и размењују;
- 2) умети да ефикасно усмено и писмено комуницирају на српском, односно на српском и језику националне мањине и најмање једном страном језику користећи се разноврсним вербалним, визуелним и симболичким средствима;
- 3) бити функционално писмени у математичком, научном и финансијском домену;
- 4) умети да ефикасно и критички користе научна знања и технологију, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животної средини;
- 5) бити способни да разумеју различите форме уметничког изражавања и да их користе за сопствено изражавање;
- 6) бити оспособљени за самостално учење;
- 7) бити способни да прикупљају, анализирају и критички процењују информације;
- 8) моћи да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања;
- 9) бити спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима;
- 10) бити одговорни према сопственом здрављу и његовом очувању;

11) умети да препознају и уваже људска и дечја права и бити способни да активно учествују у њиховом остваривању;

12) имати развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и доприносити њеном очувању и развоју;

13) знати и поштовати традицију, идентитет и културу других заједница и бити способни да сарађују са њиховим припадницима;

14) бити способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице.

1. 4. ПРИНЦИПИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Принципи овог школског програма су:

- Образовање усмерено на процесе учења
- Образовање засновано на стандардима
- За квалитетно образовање одговорни су сви актери образовног система
- Образовање поштује индивидуалне разлике међу ученицима
- Образовање се заснива на кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења
- Образовање уважава свакодневно искуство ученика и знања која стичу ван школе и повезује их са садржајима наставе
- Образовање развија код ученика позитиван однос према школи и образовању и подстиче учениково интересовање за континуирано образовање
- Образовање представља процес развоја знања, вештина, ставова и вредности код ученика
- Образовање треба да буде засновано на интегрисаном наставном програму у којем постоји хоризонтална и вертикална повезаност између различитих наставних предмета.

1. 5. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Циљеви овог школског програма су:

- Да омогући наставницима базичне професионалне ослободнице у планирању, реализацији и евалуацији целокупног школског живота
- Децентрализација програма и његово прилагођавање локалним захтевима и потребама
- Селекција информација и операција које ће бити презентирани и пренети ученицима
- Идентификовање погодности и сметњи које се јављају у практичним условима рада компетенције наставника, знања и способности ученика, простор и опрема
- Изграђивање педагошке стратегије (избор метода и активности)
- Евалуација примењене стратегије
- Вертикална и хоризонтална корелација
- Сарадња стручних већа у оквиру једног разреда
- Сагледавање знања и умења које ученици једног разреда треба да савладају, а која су им неопходна за прелазак у наредни разред.

1. 6. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Полазне основе за израду школског програма су:

1. Закону о основном образовању и васпитању ("Службени гласник РС" број 55/2013.)
2. Закону о основама система образовања ("Службени гласник РС" број 72/2009, и 55/2013.)
3. Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања («Сл. гласник РС – Просветни гласник» бр. 7/2007.)
4. Правилник о наставном програму за шести разред основног образовања и васпитања («Сл. гласник РС- Просветни гласник» бр. 8/2013.)
5. Правилник о наставном програму за седми разред основног образовања и васпитања («Сл. гласник РС- Просветни гласник» бр. 8/2013.)
6. Правилник о наставном програму за осми разред основног образовања и васпитања («Сл. гласник РС- Просветни гласник» бр. 8/2013.)
7. Правилник о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање-сазнање о себи и другима за основну школу («Просветни гласник» бр. 5/01,8/03, 10/03, 20/04, 1/05, 9/05, 15/05, 6/06, 7/07, 4/07,6/08.)
8. Правилник о наставном плану и програму Верска настава за први разред основне школе («Просветни гласник», бр. 5/01, 10/2004, 23/04, 9/05, 1/2006, 7/08.)
9. Правилнику о врсти стручне спреме наставника и стручних сарадника у основној школи ("Просветни гласник" РС 6/96, 3/99, 10/02, 4/03, 20/04, 3/05, 5/05, 2/07, 3/07, 4/07, 17/07, 20/07, 1/08, 4/08, 6/08 и 8/08.)
10. Правилнику о календару образовно-васпитног рада основне школе за школску 2014/15. годину
11. Правилнику о норми часова непосредног рада са ученицима наставника, стручних сарадника и васпитача у основној школи ("Просветни гласник" РС 2/92, 2/2000.)
12. Правилнику о условима и поступку напредовања ученика у основној школи («Службени гласник РС» – 47/94.)
13. Стручно упутство за организовање наставе техничког образовања, хора и оркестра и спортских активности у основној школи, бр. 610-00-71/93-02 од 21.јуна 1993. године
14. Уредби о организовању и остваривању Верске наставе и алтернативних предмета основне школе ("Службени гласник РС бр. 46/2001.)
15. Правилник о стандардима квалитета уџбеника и упутство о њиховој употреби („Просветни гласник“ бр.1/2010.)
16. Правилник о плану уџбеника („Просветни гласник“ бр.1/2010.)
17. Правилник о изменама и допунама правилника о наставном плану и програму основног образовања („Просветни гласник“ бр.2/2010.)
18. Правилник о изменама и допунама правилника о наставном плану и програму за други циклус основног образовања и васпитања и наставног програма за пети разред („Просветни гласник“ бр.4/2013.)
19. Правилник о општим стандардима постигнућа- образовни стандарди за крај обавезног образовања („Просветни гласник“ бр.5/2010.)
20. Правилник о програму за остваривање екскурзије у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања („Просветни гласник“ бр. 7/2010.)
21. Правилник о општим стандардима постигнућа-образовни стандарди за крај обавезног образовања („Просветни гласник“ бр.5/2010.)
22. Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Просветни гласник“ бр.67/2013.)

2. ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ФОНДА ЧАСОВА ОБАВЕЗНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА У ДРУГОМ ЦИКЛУСУ

Ред. број	А. Обавезни наставни предмети	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик	5	180	4	144	4	144	4	136
3.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	68
4.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
6.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
8.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
10.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
11.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
12.	Техничко и информатичко образовање	2	72	2	72	2	72	2	68
13.	Физичко васпитање	2	72	2	72	2	72	2	68
УКУПНО А		23	828	24	864	26	936	26	884
Ред. број	Б. Обавезни изборни наставни	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1	Верска настава/Грађанско васпитање ³	1	36	1	36	1	36	1	36
2	Шпански језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3	Физичко васпитање – изабрани спорт	1	36	1	36	1	36	1	34
УКУПНО: Б		4	144	4	144	4	144	4	136
УКУПНО: А + Б		27	972	28	1008	30	1080	30	1020
Ред. број	В. Факултативни предмет	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Бугарски језик	2	72	2	72	2	72	2	68
УКУПНО: В		2	72	2	72	2	72	2	68
УКУПНО: А + Б + В		29	1044	30	1080	32	1152	32	1088
Ред. број	Г. Слободно изборни наставни	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
2	Хор и оркестар								
УКУПНО: Г		1	36	1	36	1	36	1	34
УКУПНО: А + Б + В + Г		30	1080	31	1116	33	1188	33	1122

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Додатна настава	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Слободне активности	1	36	1	36	1	36	1	34
5.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	34-68
6.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 2 дана годишње	

2. 1. ПЕТИ РАЗРЕД

- **ФОНД ЧАСОВА У ПЕТОМ РАЗРЕДУ**
- **ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ**
- **ОБАВЕЗНО ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ**
- **СЛОБОДНО ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ**
- **ФАКУЛТАВИВНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ**

Фонд часова у петом разреду

А	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
1.	СРПСКИ ЈЕЗИК	5	180
2.	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	2	72
3.	ЛИКОВНА КУЛТУРА	2	72
4.	МУЗИЧКА КУЛТУРА	2	72
5.	ИСТОРИЈА	1	36
6.	ГЕОГРАФИЈА	1	36
7.	МАТЕМАТИКА	4	144
8.	БИОЛОГИЈА	2	72
9.	ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ	2	72
10.	ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ	2	72
УКУПНО А:		23	828
Б	ОБАВЕЗНО ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
11.	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	1	36
	ВЕРСКА НАСТАВА		
12..	СТРАНИ ЈЕЗИК - ШПАНСКИ	2	72
13.	ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ – ИЗАБРАНИ СПОРТ	1	36
УКУПНО Б:		4	144
Укупно : А+Б		27	972
В	СЛОБОДНО ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
14.	ЧУВАРИ ПРИРОДЕ	1	36
	ХОР И ОРКЕСТАР		
	ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО		
УКУПНО В:		1	36
Г	ФАКУЛТАТИВНИ ДЕО ПРОГРАМА	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
15.	БУГАРСКИ ЈЕЗИК	2	72
УКУПНО Г:		2	72
Д	ОБЛИК ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
16.	РЕДОВНА НАСТАВА	30	1080
17.	ДОПУНСКА НАСТАВА	1	36
18.	ДОДАТНИ РАД	1	36
УКУПНО Д:		32	1152
Ђ	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
19.	ЧАС ОДЕЉ. СТАРЕШИНЕ	1	36
20.	ДРУШТВЕНЕ, ТЕХНИЧКЕР, ХУМАНИТАРНЕ, СПОРТСКЕ И КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ	2	72
УКУПНО Ђ:		3	108
УКУПНО А+Б+В+Г+Д+Ђ		35	1260

A. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

- **СРПСКИ ЈЕЗИК**
- **СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**
- **ЛИКОВНА КУЛТУРА**
- **МУЗИЧКА КУЛТУРА**
- **ИСТОРИЈА**
- **ГЕОГРАФИЈА**
- **МАТЕМАТИКА**
- **БИОЛОГИЈА**
- **ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ**
- **ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ**

Наставни предмет: Српски језик

Годишњи фонд часова: 180

Недељни фонд часова: 5

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ										
			образовни	васпитни	функционални											
1.	ЈЕЗИК	Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.	Проширивање и стицање нових знања из граматике, правописа и ортоепије; развијање критичког мишљења ученика; појмовно и термилошко богаћење речника ученика.	Буђење ученикове радозналости; стицање свести о важности познавања обрађеног градива; неговање културе изражавања и писања у складу са нормом; развијање љубави према језику.	Примена стечених знања у решавању задатака; развијање способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање, апстракцију и конкретизацију; оспособљавање ученика да пишу у складу са правописном нормом; богаћење језичке културе ученика.	На крају 5. разреда ученици треба да: - ефикасно усмено и писмено комуницирају на српском језику - буду способни да разумеју различите форме уметничког изражавања и да их користе за сопствено изражавање; - буду оспособљени за самостално учење; - буду способни да прикупљају, анализирају и критички процењују информације; - могу да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања; - буду спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима; - имати развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и доприносити њеном очувању и развоју; - знају и поштују традицију, идентитет и културу других заједница и буду способни да сарађују са њиховим припадницима; - буду способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице.										
	Граматика		Упознавање са књ. родовима и врстама, као и са стваралаштвом писаца; препознавање мотива, песн. слика; упознавање са одликама стиха; оспособљавање за разумевање и самостално тумачење књ.дела; подстицање ученика да самостално читају, доживљавају, тумаче књ. дело.	Развијати љубав према књижевној уметности и стварати читалачке навике; гајити позитивна осећања према свету који нас окружује; утицати на формирање духовних и моралних вредности; неговање породичних вредности.	Примењивати стечена знања у даљем раду; побудити истраживачки дух ученика; развијати способност за критички приступ књижевном делу; прецизним истраживачким задацима оспособљавати ученике за самосталан рад; креативном радном атмосфером на часу навикавати ученике на тимски рад; развијати код ученика способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање, анализу и синтезу; оспособљавати ученике за тумачење естетских чинилаца уметничког света.											
	Правопис						КЊИЖЕВНОСТ									
	Ортоепија									Лирика	Епика	Драма	Допунски избор	Научнопопуларни и информативни текстови		
2.	КЊИЖЕВНОСТ															
	Лирика															
	Епика															
	Драма															
Допунски избор																
Научнопопуларни и информативни текстови																
3.											ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Подстицање и неговање креативности кроз писмено и усмено изражавање; савлађивање технике израда писменог састава и дом. задатака.	Пробудити љубав према језику; истаћи важност правилне употребе језика; богаћење речника, језичког и стилског израза; неговање маште и стваралачког мишљења.	Примењивање стечених знања из правописа и језичке културе; оспособљавање ученика за креативно и критичко размишљање; уочавање недостатака као и истицање лепоте стила.		
											Писмени задаци					
	Домаћи задаци															
	Говорне и писмене вежбе															

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утвр.	сист.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1	ЈЕЗИК					Индивидуални Групни Колективни Рад у пару	Дијалoшка Монолошка Текстуална Истраживање Илустровање и графичко представљање	Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање наставних листића за истраживачке задатке ученика; припремање тестова за проверу знања ученика; прегледавање писмених и контролних задатака; свакодневно подстицање и мотивисање ученика за учење; израда паноа; упућивање ученика на коришћење додатне литературе.	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; израда домаћих задатака; израда паноа; израда писмених задатака; учествовање у говорним и писменим вежбама; драматизација текстова; изражајно казивање напамет научених стихова	Историја Географија Ликовна култура Музичка култура Бугарски језик	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда. -Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне способности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.
	Граматика	36	26	3	65						
	Правопис	7	3	1	11						
	Ортоепија	3	2	0	5						
2	КЊИЖЕВНОСТ										
	Лирика	14	2	1	17						
	Епика	28	3	2	33						
	Драма	4	0	0	4						
	Допунски избор	3	0		3						
	Научнопопуларни и информативни текстови	3	0	0	3						
3	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА										
	Писмени задаци	4	8	0	12						
	Домаћи задаци	0	12	0	12						
	Говорне и писмене вежбе	0	15	0	15						
УКУПНО		102	71	7	180						

Стандарди

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ	<p>1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима</p> <p>1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима</p> <p>1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног</p> <p>1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту</p>	<p>2.1.4. разликује све делове текста и књиге</p> <p>2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)</p>	<p>3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)</p> <p>3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст</p>
2.	ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ	<p>1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу</p> <p>1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)</p> <p>1.2.4. уме да преприча текст</p> <p>1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.;</p> <p>1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)*</p> <p>1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима</p>	<p>2.2.2. саставља вест</p> <p>2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева</p>	<p>3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста</p> <p>3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму</p>
3.	ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК	<p>1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи</p> <p>1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)</p> <p>1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима</p> <p>1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми</p> <p>1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.)</p> <p>1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)</p> <p>1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама</p> <p>1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој*</p>	<p>2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи</p> <p>2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)</p>	<p>3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама</p> <p>3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла</p>

4.	КЊИЖЕВНОСТ	<p>1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела</p> <p>1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)</p> <p>1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму</p> <p>1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)</p> <p>1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја)</p> <p>1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...</p> <p>1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе</p> <p>1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела</p>	<p>2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања</p> <p>2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове</p> <p>2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке) и њихову међусобну повезаност</p> <p>2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог, дијалог</p> <p>2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела</p> <p>2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама*</p>	<p>3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних тема и мотива</p> <p>3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу</p> <p>3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе</p>
----	-------------------	---	--	---

Страни језик – Енглески језик - 72 часа -

Циљ наставе страног језика ученика петог разреда заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика .

Циљ наставе страног језика стога јесте развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, односно уважавање различитости, упознавање фонолошког система страног језика и основних комуникативних вештина у усменом и писменом општењу.

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Циљеви и задаци садржаја програма	Основни облици извођена програма		Активности у образовно-васпитном раду			
		обр.	утв.	сист.	свега		Облик рада	Метода рада	Активност ученика	Активност наставника	Корелација	Евалуација
1	Увод	2	1	/	3	- Поздрав - Давање података о себи - У учионици	Фронтални, рад у паровима, групни рад, индивидуални рад	Комуникативна, директна, интерактивна, ТФО	-Слушање и реаговање на команде наставника или команди са касете -Рад у паровима, групама и индивидуални рад -Вежбе слушања према упутствима наставника или са траке - Игре - Певање (у групи, паровима или индивидуално) - Погађање предмета и лица -Игра улога -Разумевање писаног језика - Писмено изражавање -Усмено изражавање (описује у неколико реченица познату радњу или ситуацију, препричава општи садржај прочитаног или саслушаног текста, користећи усвојене језичке елементе и структуре)	води и усмерава интеракцијски однос у учионици, објашњава појмове, говори, пушта CD, издаје налоге, учествује у игри, дели ученике у групе, даје упутства за рад у групи, излаже градиво кроз игру, захтеве, питања	свет око нас, музичка култура, физичко васпитање, грађанско васпитање, ликовна култура, математика, веронаука	Сликровни диктати, издавање наредби, рецитовање, певање, реаговање на сликовне и говорне подстицаје
2	Породица	3	4	1	8	- Хоби, - Заједничке активности, - Солидарност и толеранција						
3	Животиње	3	4	1	8	- Опис и особине животиња, - Однос према животињама						
4	Моје тело	3	3	1	7	- Називи болести - Медицина некад и сад						
5	Храна	3	3	1	7	- Оброци ван куће (ресторан, ужина у школи...) - Навике и укуси						
6	Празници	3	1	1	5	- Прославе и манифестације у оквиру школе и ван ње - Празници са енглеског говорног подручја						
7	Забава	4	4	1	9	- Филм , Слободно време						
8	Остало	6	7	2	15	- Суседски односи, - екологија - однос према човековој средини						
9	Граматика	4	5	1	10	- Просто садашње, прошло и будуће време - Модални глаголи (can, could, must, must not) - Бројеви - Именице (неправилна множина, бројиве и небројиве именице)						
	Укупно	31	32	9	72	- Одређени и неодређени члан - Придеви и прилози, предлози - Заменице, детерминатори - Упитне реченице и везници						

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљеви и задаци:

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци:

- поступно развијање способности ученика за визуелно памћење и предочавање;
- поступно оспособљавање ученика за артикулисано ликовно изражавање упознавањем слободног ритмичког компоновања ликовних елемената: линија, облика, боја;
- поступно оспособљавање ученика за ликовно изражавање у стварању колажа, светлинских објеката и у обликовању и преобликовању употребних предмета,
- даље развијање способности ученика за конструисање, комбинаторику и обликовање,
- проширивањесазнања и искустава ученика у коришћењу различитих материјала и средстава за рад у процесу ликовног изражавања;
- мотивисање ученика на активан однос према актуелним питањима која се на заштиту и унапређење човекове природне и културне средине.

Редни Бр.	Назив теме	Укупан бр. часова за тему	Обрада	Пр. Вежба	Ест. Анализа
1.	СЛОБОДНО РИТМИЧКО КОМПОНОВАЊЕ	10	6	4	
2.	ЛИНИЈА	20	10	8	2
3.	ОБЛИК	24	14	8	2
4	ОРНАМЕНТ	4	2	3	
5.	СВЕТЛИНСКИ ОБЈЕКТИ И КОЛАЖ	4	2	2	
6.	ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	4	2	2	
7.	ПРЕОБЛИКОВАЊЕ УПОТРЕБНИХ ПРЕДМЕТА	6	4	2	
УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА		72	40	28	4

Напомена: У оквиру наставног плана предвиђена су 4 часа естетске анализе кроз посете културним институцијама (музеји, галерије) и споменицима културе

Трајање	Садржај	Начин остваривања	Активности наставника	Активности ученика	Циљеви и задаци
4+ 6	<p>СЛОБОДНО РИТМИЧКО КОМПОНОВАЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ритам у структурама природних и вештачких материјала: линија, облика и боја - обрада - Слободан и спонтан ритам линија, боја, облика, мрља - обрада - Слободно ритмичко компоновање - пр. вежба 	<ul style="list-style-type: none"> - вербално- текстуалне методе (кроз разговор и дискусију постепено увођење у дефинисање основних ликовних елемената, са акцентом на ритму и њихова примена у различитим ликовним медијима - илустративне методе (корелација са природом и другим наставним предметима, историјом уметности као конкретним примерима датих ликовних проблема- линија, облик, боја, мрља); - практично- демонстративна метода у различитим ликовним техникама (цртачким, сликарским, вајарским); - креирање вежби; - подстицање, коректура, естетска анализа и вредновање; 	<ul style="list-style-type: none"> - припрема за час; - усмеравање активности на самостални рад са наглашеном индивидуалношћу; - усмеравање на инерактивни рад- у пару и групи са поделом задатака; - естетска анализа и самовредновање; 	<ul style="list-style-type: none"> - перцепција- кроз разговор и дискусију развијају опажање ритма, линија и облика у природним и вештачким материјалима; - аперцепција- примена претходно стеченог знања прво кроз појединачне, а потом и комбинације ликовних техника- цртачке, сликарске, вајарске -повезивање 	<ul style="list-style-type: none"> - развијање способности ученика за опажање квалитета ликовних елемената-линије, боје,облике - оспособљавање ученика заартикулисано ликовно изражавање упознавањем слободног ритмичког компоновања - покреће стваралачкомишљење
10+ 8+ 2	<p>ЛИНИЈА</p> <ul style="list-style-type: none"> - Непосредно извлачење линија са различитим цртачким материјалима, на различитим подлогама и колажирање - обрада - Својства и врсте линија - обрада - Линије у природи - обрада - Линија као средство за стварање различитих ликовних својстава површина - обрада - Линија као ивица тродимензионалног тела - обрада - Линија пр. вежба - Линија - ест. анализа 	<ul style="list-style-type: none"> - вербално- текстуални (кроз разговор и дискусију дефинисање појма линија и њених карактеристика- својстава и врста); -илустративна корелација са природом и појавом линије у природи; - подстицање на опажање различитих врста и карактера линија у природи; - практично- демонстративни поступак (извлачење линија различитим ликовним техникама на различитим материјалима- меке оловке на различитим подлогама, темпере, колаж); - дефинисање илустрацијом и демонстрацијом линије као границе 3д облика у техници вајања; - креирање задатака, - подстицање, коректура; - естетска анализа и вредновање; -корелација са музичком културом 	<ul style="list-style-type: none"> - представљање наставног садржаја - припрема за час; - усмеравале на самостални, стваралачки рад са наглашеном индивидуалношћу; - естетска анализа и самовредновање кроз разговоре, поређења и дискусије; 	<ul style="list-style-type: none"> - перцепција- кроз разговор и дискусију развијају опажање ритма, линија и облика у природним и вештачким материјалима; - аперцепција- примена претходно стеченог знања прво кроз појединачне, а потом и комбинације ликовних техника- цртачке, сликарске, вајарске 	<ul style="list-style-type: none"> -развијање моторичких способности ученика -развијање способности ученика за комбинаторику и обликовање -даље развија стваралачко мишљење
14+ 8+ 2	<p>ОБЛИК</p> <ul style="list-style-type: none"> - Природа и њени облици - обрада - Својства- карактеристике облика - обрада - Врсте облика - обрада - Основни површински и тродимензионални облици- обрада 	<ul style="list-style-type: none"> - вербално текстуални - кроз објашњавање, разговор и дискусију дефинисање појма облика и његових карактеристика (својства и врсте, 2д и 3д облици, величине облика и међусобни односи, груписања...); - илустративи кроз конкретне примере из човекове средине, историје уметности и корелацијом са другим наставним предметима (за сваку наставну јединицу); - пректично демонстративни кроз употребу 	<ul style="list-style-type: none"> -представљање наставног садржаја -усмеравање активности ученика -развијање самосталног, стваралачког рада код ученика са наглашеном индивидуалношћу; -усмеравање на инерактивни рад- у 	<ul style="list-style-type: none"> - перцепција- дефинисање и усвајање, путем разговора, дискусије и практичног вежбања, појма облика и његових карактеристика; - аперцепција- практична примена стеченог знања кроз раличите, појединачне и комбиноване ликовне материјале и технике 	<ul style="list-style-type: none"> - даље развијање способности ученика за обликовање - повезивање између предмета биологије,математике и ликовне културе - подстиче стваралачко мишљење

	<ul style="list-style-type: none"> - Величина облика и међусобни однос величина - обрада - Груписање облика у равни или простору - обрада - Додиривање, мимоилагање, преклапање, прожимање, усецање - обрада - Облик - пр. вежба - Облик - ест. анализа 	<p>разних прво појединачних основних, а потом комбинованих ликовних материјала и техника (цртеж, слика, вајање, графика, колаж...);</p> <ul style="list-style-type: none"> - креирање задатака; - подстицање, коректура; - естетска анализа заједно са ученицима (ум. дела и ученичких радова) и вредновање; -корелација са историјом 	<p>пару или групи са поделом задатака;</p> <ul style="list-style-type: none"> - припрема за час; - естетска анализа и самовредновање кроз разговоре, поређења, дискусије; 		
2+ 2	<p>ОРНАМЕНТ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Својства орнамента: ритмичност, симетричност и прецизност - обрада - Орнамент пр. вежба 	<ul style="list-style-type: none"> - вербално текстуални кроз објашњавање, разговор и дискусију дефинисање појма орнамента и његових главних карактеристика- ритам, симетрија, прецизност; - илустративни (визуелно подстицајни) навођењем на давање конкретних примера орнамента из свакодневног живота, корелацијом са народном традицијом- улога и значај орнамента; - креирање задатка; - коректура, естетска анализа и вредновање дечијих радова; 	<ul style="list-style-type: none"> -представљање наставног садржаја - самостални рад са наглашеном индивидуалношћу; - припрема за час; - разговори, дискусије, естетска анализа; 	<ul style="list-style-type: none"> - перцепција- дефинисање и усвајање, путем разговора, дискусије и естетске анализе, појма орнамента, његових главних карактеристика , улоге и значаја; - аперцепција- практична примена претходно стеченог знања (игра линијама, површинама и облицима) при изради орнамента у техници по слободном избору 	<ul style="list-style-type: none"> - развијање способности ученика за визуелно памћење -подстиче стваралачко мишљење И креативност, склад – хармонију
2+ 2	<p>СВЕТЛИНСКИ ОБЈЕКТИ И КОЛАЖ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Светлински објекти и колаж - обрада - -//- пр. вежба 	<ul style="list-style-type: none"> - вербално илустративни подстицај кроз заједничко дефинисање појма светлински објекти и колаж- примена у енеријерима као витражи, амбијентална решења и зидне декорације, као фасаде, илустрација... - корелација са примерима из историје уметности (архитектура, илустрација), књижевности, - позориштем (сцена), музиком; - демонстрација и примена нових материјала (разне провидне фолије у боји, дијапројектори, провидни и непровидни папири); - креирање задатка, - коректура, подстицање, естетска анализа и вредновање дечијих радова 	<ul style="list-style-type: none"> --представљање наставног сдржаја -усмеравање активности ученика - припрема за час; - интерактивни рад или самостални; - разговори, питања, дискусије, естетска анализа и самовредновање; - развијање стваралачке свести ученика 	<ul style="list-style-type: none"> - перцепција- кроз разговор, питања, дискусије ученици проширују знање до сада познатог појма колажа, али и усвајају нови- светлински објекти, њихова улога, значај и широка примена; - аперцепција и апрецијација- практичан рад са наглашеном индивидуалношћу уз примену нових материјала и техника у стварању слободне слике маште - увођење у учешће у дијалогу, дебати приликом естетке анализе или разраде теме 	<ul style="list-style-type: none"> -проширивање сазнања и искуства ученика у коришћењу различитих материјала и средстава за рад у процесу ликовног изражавања
2+ 2	<p>ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Визуелно споразумевање - обрада 	<ul style="list-style-type: none"> - вербално илустративним подстицајима кроз разговор, објашњавање и естетску анализу, заједно са ученицима, дефинисање и проширивање знања из области визуелног споразумевања 	<ul style="list-style-type: none"> - припрема за час; - самостални рад са наглашеном индивидуалношћу; - естетска анализа и 	<ul style="list-style-type: none"> - перцепција- кроз разговор, питања, дискусије ученици проширују знање до сада познатог појма колажа, али 	<ul style="list-style-type: none"> - подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за обликовањем музеја, као и чување

	- -// - пр. вежба	(облицима, начинима, улогом, средствима и значајем); - корелација са свакодневним животом, књижевношћу, драмским уметностима-фотографија, филм, телевизија, видео; - креирање задатка, увођење и примена савремене технологије у настави; - пређење, коректура, естетска анализа и вредновање дечијих радова	самовредновање;	и усвајају нови- светлински објекти, њихова улога, значај и широка примена; - аперцепција и апрецијација- практичан рад са наглашеном индивидуалношћу уз примену нових материјала и техника у стварању слободне слике маште	културних добара и естетског изгледа животне средине -стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље упознају природне законитости и друштвене појаве
4+ 2	ОБЛИКОВАЊЕ И ПРЕБЛИКОВАЊЕ УПОТРЕБНИХ ПРЕДМЕТА - Обликовање употребних предмета - обрада - Преобликовање употребних предмета - пр. вежба	- вербално илустративним методама уз објашњавање, ест. анализу и разговор заједно са ученицима дефинисати дизајн као грану ликовне уметности и њену утилитарну и естетску функцију; - корелацијом са свакодневним употребним предметима (подстаћи на опажање истих и креативно и естетско просуђивање); - креирање задатка; - прађење, коректура, естетска анализа и вредновање;	- инерактивни рад - рад у пару, у групи или самостални; - припрема за час; - уводи ученике у естетску анализу и размишљања и закључивања на тему самовредновања;	- перцепција- кроз разговор, опажање, ест. анализу дефинише појам дизајна и његове основне улоге и значаја; - аперцепција- примена обрађеног градива у пракси извођењем задатка- од скице у оловци и боји , до реализације у глини и финалног бојења- у једној или у другој верзији- слободан избор већ постојећег предмета за даљи процес преобликовања у техници по слободном избору	-арзвијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности које се примењују у раду и животу - развијање способности за препознавање основних својстава савремене уметности -мотиваисање ученика на активан однос на заштиту и унапређење човекове природне и културне средине

Стандарди

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
	Слободно ритмичко компоновање	1.1. Медији, материјали и технике визуелних уметности лк.1.1.1. Разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање, сликање, вајање) визуелних уметности лк.1.1.2. Изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове лк.1.1.3. Описује свој рад и радове других (нпр. Исказује утисак)	2.1. Медији, материјали и технике визуелних уметности Лк.2.1.1. Познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности лк.2.1.2. Образлаже свој рад и радове других (нпр. Наводи садржај, тему, карактеристике технике...) 2.2. Елементи, принципи и садржаји (теме, мотиви, идеје...) Визуелних уметности Лк.2.2.1. Одабира адекватан садржај	3.1. Медији, материјали и технике визуелних уметности Лк.3.1.1. Познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности лк.3.1.2. Одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју 3.2. Елементи, принципи и садржаји (теме, мотиви, идеје...) Визуелних уметности Лк.3.2.1. Одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану)
	Линија			
	Облик	.2. Елементи, принципи и садржаји (теме, мотиви, идеје...) Визуелних уметности		

	<p>Орнамент</p> <p>Светлински објекти и колажи</p> <p>Визуелно споразумевање</p>	<p>Лк.1.2.3. Описује свој рад и радове других (нпр. Исказује утисак)</p> <p>1.3. Улога, развој и различитост визуелних уметности</p> <p>Лк.1.3.1. Описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода</p> <p>лк.1.3.2. Зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. Костимограф, дизајнер, архитекта...)</p> <p>Лк.1.3.3. Познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. Музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...)</p> <p>Лк.1.3.4. Зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу</p>	<p>да би представио неку идеју или концепт</p> <p>лк.2.2.2. Образлаже свој рад и радове других (нпр. Наводи садржај, тему, карактеристике технике...)</p> <p>2.3. Улога, развој и различитост визуелних уметности</p> <p>лк.2.3.1. Лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст</p> <p>*стандарди лк.2.1.2. И лк.2.2.2. Се понављају. Они припадају и остварују се и у првој (1. Медији, материјали и технике визуелних уметности) и у другој области (2. Елементи, принципи и садржаји визуелних уметности). Разлог за такво понављање проистиче из специфичне, синтетичке природе учења у оквиру предмета ликовна култура. Такође, у складу је са активностима које се спроводе на часу у оквиру којих се увек прожимају садржаји из различитих области.</p>	<p>идеју</p> <p>лк.3.2.2. Изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат</p> <p>лк.3.2.3. Користи тачне термине (нпр. Текстура, ритам, облик...) Из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других</p> <p>3.2.4. Уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других</p> <p>3.3. Улога, развој и различитост визуелних уметности</p> <p>лк.3.3.1. Анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...)</p> <p>Лк.3.3.2. Описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности</p> <p>.3.3.3. Користи друга места и изворе (нпр. Библиотека, интернет...) Да би проширио своја знања из визуелних уметности .3.3.4. Разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота</p>
--	--	---	--	---

МУЗИЧКА КУЛТУРА - 72 часа -

Циљ наставе музичке културе јесте: развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности; оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања; развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свога и других народа.

Циљеви и задаци музичке културе

- неговање способности извођења музике певањем и свирањем
- неговање смисла за колективно музицирање (певање и свирање)
- стицање навике за слушање музичког дела
- развијање способности за доживљај музичког дела
- развијање способности за разумевање музичког дела
- развијање критичког мишљења
- подстицање стваралачког ангажовања ученика
- развијање музичке креативности развијање способности за импровизацију мелодије

Наставни предмет: Музичка култура

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

Ред . бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задачи наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ОСДНОВЕ МУЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ	<p>Циљ наставе музичке културе јесте развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа;,</p> <p>стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука,</p> <p>развијање критичког мишљења,</p>	<p>- упознавање традиционалне и уметничке музике свога и других народа;</p> <p>- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.</p> <p>- певање песме по слуху;</p> <p>- извођење дечје, народне и уметничке музике;</p> <p>- свирање лакших музичких композиција појединих српских или европских композитора.</p>	<p>- неговање способности извођења музике (певање/свирање),</p> <p>- слушање вредних дела уметничке и народне музике,</p> <p>- развијање естетског осећања.</p>	<p>- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;</p> <p>- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);</p> <p>- развијање критичког мишљења;</p>	<p>На крају петог разреда ученик зна основе музичке писмености, пева песме по слуху и као и нотално, слуша и препознаје вредна дела уметничке и народне музике као и одређене музичке саставе како вокалне тако и инструменталне музике, препознаје облике појединих музичких дела, препознаје основне елементе музичког дела, упознат је са инструментима и изводи композиције на неком од њих.</p>
2.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ					
3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ					
4.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО					

Ред . бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова			Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утвр.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1	Знање и разумевање Основе музичке писмености	5	3	8	Индивидуални Фронтални групни рад у пару комбиновани	Дијалoшкa Монолошкa Рада на тексту	Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање аудио-примера; свакодневно подстицање и мотивисање ученика за учење; израда паноа; упућивање ученика на коришћење додатне литературе; наставник демонстрира, свира, пева, подстиче ученике да певају, слушају, импровизује рукама, ногама, бројчано оцењује, прати напредовање ученика, развија естетски доживљај и машту.	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; посматрање, бележење, извођење закључака, музицирање, слушање звучних примера, певање (по скуху и нотном тексту), скушање, свирање, извођење дечије народне и уметничке музике, повезивање различитих садржаја песама, препознавање темпа, различитих тонских боја (гласова и инструмената) као и појединих жанрова и музичких састава.	Историја Ликовна Култура Српски језик Бугарски језик Грађанско васпитање Верска настава	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда. -Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне способности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.
2	Извођење музике - Певање по слуху и са нотног текста	40	8	48		Слушање аудио-примера Перцепција музичких примера				
3	Слушање музике а) Слушање вокално-инструменталних и инструменталних композиција б) Уочити облике: музичка реченица период дводелна песма троделна песма	6	2	8		Самостални графички и писмени радови Истраживачки рад Практични рад				
4	Музичко стваралаштво а) импровизација мелодије на задани текст б) импровизација мелодије на задани ритам	5	3	8		Метода демонстрације Игровне активности Комбиновани рад				
УКУПНО		56	16	72						

Стандарди

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ОСНОВЕ МУЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ	Ученици умеју да: 1.1.1. препознају основне елементе музичке писмености;	Ученици умеју да анализирају повезаност 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената с музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером), 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота.	Ученици: 3.1.1. знају функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела,
2.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	1.3.1. певају једноставне дечје, народне или популарне композиције, 1.3.2. изводе једноставне дечје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту.	_____	Ученици умеју да: 3.3.1. изводе разноврстан репертоар певањем и свирањем као солисти и у неким школским ансамблима.
3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Ученици умеју да именују: 1.2.1. музичке изражајне елементе, 1.2.4. српски музички фолклор.	Ученици умеју да: 2.2.1. опишу и анализирају карактеристике звучног примера у садејству с опаженим музичким елементима (нпр. узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре),	Ученици умеју да анализирају слушни пример и открију везу опажених карактеристика са: 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера,
4.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	1.4.1. направе музичке инструменте користећи предмете из окружења, 1.4.3. изводе пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима,	_____	Ученици умеју да: 3.4.1. осмишљавају пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте,

Разред: 5	Наставни предмет: ИСТОРИЈА	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
-----------	-----------------------------------	-------------------------	------------------------

Тематски садржај програма	Циљ наставног предмета	Задаци наставног предмета			Исходи
		ОБРАЗОВНИ	ВАСПИТНИ	ФУНКЦИОНАЛНИ	
1. Увод (Шта је историја?)	Разумевање основних појмова историјске науке (периодизације, историјских извора, хронологије...)	-дефинисање историје као науке -научити ученике како да разликују узрок од повода одређеног историјског догађаја - научити ученике како да разликују историјске изворе и процењују њихов значај	Подстицање на рад и учење, развијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења. Уочавање узрочно последичних веза.	Ученик разуме и објашњава појмове: прошлост, историјски извори, хронологија и историја.
2. Праисторија	Разумевање друштва и друштвених односа у праисторији	-главни циљ је да препознају поделу праисторије на камено и метално доба -разликују начин живота појединца у каменом и металном добу -схвате и процењују значај проналаска ватре, точка...	Подстицање на рад и учење, развијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења	Ученик развија представу о животу првих људи.
3. Стари век	Разумевање појма држава и њеног развитка у времену и простору. Познавање веровања и обичаја и повезаности вере и културе у прошлости и садашњости	- да ученици науче и препознају најбитније догађаје у историји Старог истока, Грчке и Рима -упоређују значај и улогу култура држава Старог истока, Грчке и Рима и њихов утицај на савремене културе -рангирају по значају догађаје који су утицали на даљи ток развоја државе и људског друштва у Грчкој и Риму	Подстицање на рад и учење, развијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења	Ученик зна основна обележја Старог истока (разуме географски појам, набраја најпознатије државе)

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА - Тип наставе (наставне методе, наставни облици, наставна средства)		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
Монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна	Фронтални, индивидуални, групни рад и рад у пару	Уџбеник, табла, креда, лаптоп, пројектор, карте, историјски атлас

АКТИВНОСТИ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ ПРОЦЕСУ		ЕВАЛУАЦИЈА	КОРЕЛАЦИЈА
Наставника	Ученика		
планира извођење наставе осмишљава наставне активности презентује, објашњава и демонстрира наставну материју коригује рад ученика на часу процењује могућности ученика вреднује степен усвојености знања: усменог изражавања, израду пројеката, залагање на часу упућује ученике на истраживање, усвајање и примењивање стеченог знања сарађује са предметним наставницима и педагогом прати све новине у васпитно-образовном процесу	посматрају и учествују и реагују на команде наставника откривају и истражују наставне садржаје дате на часу примењују стечена знања на часу, кроз појединачну или групну интеракцију уче путем игре богате речникраде на изради панора, зидних новина, постера (појединачно, у пару или групно) одговарају на питања везана за наставну јединицу активно учествују у раду на часу	Вредновање активности наставника и ученика вршиће се кроз дискусију, анкете, дебату свих учесника у овом процесу. На основу сазнања добијених на тај начин уложиће се напор да се недостаци отклоне и настава побољша. Вредновање стечених знања ученика вршиће се кроз свакодневни рад са ученицима, путем квизова, мини-тестова, кроз дискусију.	Да би што потпуније остварила своје задатке, настава историје треба да обезбеди корелацију бар са сродним предметима, као што су географија, физика, математика, ликовна култура и грађанско васпитање.

Стандарди

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Увод у историју	ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику,		ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен) ИС.3.1.2. уме да објасни

		<p>који говоре о истим историјским појавама</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче</p>		<p>специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту</p> <p>ИС.3.2.1. уме да изврши селекцију историјских извора</p> <p>ИС.3.2.2. уме да анализира и процени релевантност историјског извора</p>
2.	Праисторија	<p>ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода</p> <p>ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју</p>		
3.	Стари век	<p>ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице</p> <p>ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода</p> <p>ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју</p> <p>ИС.1.1.4. уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.5. уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости</p> <p>ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације</p> <p>ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје</p> <p>ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч</p> <p>ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике</p> <p>ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда</p> <p>ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче</p>	<p>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом</p> <p>ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости</p> <p>ИС.2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје</p> <p>ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора</p> <p>ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора</p>	<p>ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)</p> <p>ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости</p> <p>ИС.3.2.1. уме да изврши селекцију историјских извора.</p> <p>ИС.3.2.3. уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора</p> <p>ИС.3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора)</p> <p>ИС.3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву</p>

Разред: 5	Наставни предмет: ГЕОГРАФИЈА	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
-----------	------------------------------	-------------------------	------------------------

Тематски садржај програма	Циљ наставног предмета	Задаци наставног предмета			Исходи
		ОБРАЗОВНИ	ВАСПИТНИ	ФУНКЦИОНАЛНИ	
1. УВОД Предмет проучавања, подела и значај	Наставник уводи ученике у наставни предмет, упознаје их са циљевима и задацима	Ученици треба да упознају предмет проучавања, поделу и значај географије као наставног предмета.	Подстицање на рад и учење, развијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења. Уочавање узрочно последичних веза.	Ученик разуме предмет и значај географије и њену поделу
2. ВАСИОНА И ЗЕМЉА Звезде, сазвежђа, галаксије, Сунце, сателити, континенти, океани, глобус	Развијати истраживачки дух код ученика	Стећи најосновнија знања о Васиони, Сунчевим систему, Земљи планети	Подстицање на рад и учење, развијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења. Уочавање узрочно последичних веза.	Ученик зна да распознаје васионска тела и појам васионе
3. ГЕОГРАФСКА КАРТА Меридијани, паралеле, географска ширина и дужина, географска карта, оријентација карте.	Да ученици савладају картографску писменост и да се оспособе за коришћење географске карте	Да се упознају са географском мрежом, поделом карата, мерењем и оријентацијом	Подстицање на рад и учење, развијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења. Уочавање узрочно последичних веза.	Ученик зна да користи географску карту и друге врста карата, познаје картографске знаке и уме да се сналази на карти
4. ПЛАНЕТА ЗЕМЉА -Земљина кретања: ротација и револуција. -Унутрашња грађа и рељеф: стене, вулкани и земљотреси, обликовање рељефа. -Ваздушни омотач Земље: атмосфера, време, клима, загађивање атмосфере.	Подстаћи радозналост ученика при посматрању и уочавању природних појава и процеса у локалној средини и у свету	Ученици треба да стекну основна знања о ротацији и револуцији, о унутрашњој грађи Земље, рељефу и ваздушном омотачу Земље	Подстицање на рад и учење, развијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења. Уочавање узрочно последичних веза.	Ученик разуме земљина кретања и њихове последице, зна унутрашњу грађу земље и облике рељефа, зна шта је атмосфера, време, клима и познаје климатске типове. Зна значај заштите атмосфере од загађивања.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА - Тип наставе (наставне методе, наставни облици, наставна средства)		
Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
Монолошка, дијалогска, демонстративна, илустративна	Фронтални, индивидуални, групни рад и рад у пару	Уџбеник, табла, креда, лаптоп, пројектор, карте, географски атлас, глобус, модел рељефа, слике

АКТИВНОСТИ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ ПРОЦЕСУ		ЕВАЛУАЦИЈА	КОРЕЛАЦИЈА
Наставника	Ученика		
планира извођење наставе осмишљава наставне активности презентује, објашњава и демонстрира наставну материју коригује рад ученика на часу процењује могућности ученика вреднује степен усвојености знања: усменог изражавања, израду пројеката, залагање на часу упућује ученике на истраживање, усвајање и примењивање стеченог знања сарађује са предметним наставницима и педагогом прати све новине у васпитно-образовном процесу	посматрају и уочавају и реагују на команде наставника откривају и истражују наставне садржаје дате на часу примењују стечена знања на часу, кроз појединачну или групну интеракцију уче путем игре богате речник раде на изради паноа, зидних новина, постера (појединачно, у пару или групно) одговарају на питања везана за наставну јединицу активно учествују у раду на часу	Вредновање активности наставника и ученика вршиће се кроз дискусију, анкете, дебату свих учесника у овом процесу. На основу сазнања добијених на тај начин уложиће се напор да се недостаци отклоне и настава побољша. Вредновање стечених знања ученика вршиће се кроз свакодневни рад са ученицима, путем квизова, мини-тестова, кроз дискусију.	Да би што потпуније остварила своје задатке, настава географије треба да обезбеди корелацију бар са сродним предметима, као што су историја, физика, математика, ликовна култура и грађанско васпитање.

Сврха програма Географије

Географија је обавезан наставни предмет и изучава се у другом образовном циклусу обавезног образовања и васпитања. Географска знања су значајна компонента опште културе сваког човека. Ученици кроз овај предмет упознају основне објекте, појаве и процесе у простору, њихове узрочно – последичне везе и на основу тога изграђују сопствено географско мишљење о свом завичају, држави, континенту и свету као целини. Настава Географије оспособљава ученике да користе географску карту, раде на терену и самостално проналазе и анализирају изворе географских информација. Кроз стечена знања ученици изграђују свест о значају свих геосфера као еколошког оквира за живот на Земљи и формирају одговоран однос према животној средини. Улога Географије огледа се и у развијању толерантног става према различитим народима, њиховим културама и начину живота.

Циљеви и задаци Географије

Настава Географије доприноси:

- упознавање и разумевање појава и процеса у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу,
- разумевање узрочно-последичне повезаности појава и процеса у географском омотачу,
- картографској писмености и коришћењу географске карте у свакодневном животу,
- развоју географског мишљења заснованог на повезаности и међуусловљености географских појава и процеса у простору и времену,
- стицање најосновнијих знања о васиони и васионским телима,
- разумевању потреба очувања, унапређења и заштите Земљиних сфера и комплексне географске средине у којој egzистира и човек,
- упознавање основних географских одлика Европе, њених регија и држава,
- упознавање са комплементарношћу и регионалним разликама планетарног света,
- развијању ставова о превентиви, заштити, унапређењу животне средине,
- развијању толеранције, постојања и припадности мултиетничком, мултијезичком и мултикултурном свету,
- развијању способности за активно стицање и примену знања из географије кроз самостално учење и истраживање.

Стандарди

Ред ,бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	УВОД			
2.	ВАСИОНА И ЗЕМЉА	ГЕ.1.2.1. именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред	ГЕ.2.2.1. описује небеска тела и њихова кретања ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)	
3.	ГЕОГРАФСКА КАРТА	ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања ГЕ.1.1.2. наводи и описује начине представљања Земљине површине (глоб и географска карта) ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	ГЕ.2.1.1. одређује стране света упростору и на географској карти ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте
4.	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	ГЕ.1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике	ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)	ГЕ.3.2.1. препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање

Наставни предмет: <i>Математика-редовна настава-5.р.</i>	Годишњи фонд часова: 144	Недељни фонд часова: 4
--	--------------------------	------------------------

Ред . бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Скупови	-Упознавање ученика са појмовима скуп, подскуп -упознавање са основним скуповним операцијама и њиховом применом -упознавање са симболима И; ИЛИ; НЕКИ; НЕ	-да усвоје основне појмове о скуповима, - науче да их графички приказују, -усвоје скуповне операције, изводе их и записују, - схватге смисао речи И; ИЛИ, НЕ, НЕКИ	-развијају концентрацију, способност за упоран и предан рад, систематичност, тачност, уредност у раду, позитиван однос према математици, самопоуздање у раду, -развијају логичко мишљење и закључивање	-да стекну навике коришћења скуповне симболике, -умеју да на основу заједничких својстава формирају скуп као целину,	- знају појам скупа, подскупа, -користе Венове дијаграме, - примењују скуповне операције и на текстуалним задацима,
2.	Геометријски објекти	-упознавање са основним геометријским појмовима -усвајање знања о геометријским објектима, правилно обележавање, цртање, -примена скупних операција на њима	-да схвате основне геометријске појмове, -усвоје основне геометријске објекте, - науче да их правилно цртају и обележавају, - примењују скуповне операције на њима	-развијају концентрацију, способност за упоран и предан рад, систематичност, тачност, уредност у раду, позитиван однос према математици, самопоуздање у раду, -развијају логичко мишљење и закључивање	-да стичу навике коришћења математичких симбола и прибора за цртање, -	у основне геометријске, разумеју геометријске, скицирају их, цртају и вајају, примењују на њима скуповне операције
3.	Дељивост бројева	-да упознају дељивост природних бројева и основна правила дељивости, -схвате појмове делиоца, садржаоца, НЗД и НЗС и одређују их,	-да упознају дељивост природних бројева и основна правила дељивости, -схвате појмове НЗД и НЗС и одређују их,	--развијају концентрацију, способност за упоран и предан рад, систематичност, тачност, уредност у раду, позитиван однос према математици, самопоуздање у раду, -развијају логичко мишљење и закључивање	-да стичу навике коришћења симболике, -оспособљавају се да уопштавају, изводе закључке индивидуалним путем, развијају вештину и способност брзог уочавања	-знају дељење у скупу природних бројева са и без остатка, -знају појмове чинилаца, делилаца НЗД и НЗС, -разликују просте и сложене бројеве и растављање на просте чиниоце -знају правила дељивости
4.	Угао	-схвате појам угла, -науче врсте углава, мерење углава и јединице мере, -науче да цртају паралелне праве, - схвате појам углава са паралелним крацима, унакрсне углове, -конструктивно сабирају и одузимају углове -схвате појам комплементних и суплементних углава	-схвате појам угла, - науче врсте углава, мерење углава и јединице мере, -науче да цртају паралелне праве, -схвате појам углава са паралелним крацима, унакрсне углове, -конструктивно сабирају и одузимају углове, појам централног угла и преношења углава,	-развијају концентрацију, способност за упоран и предан рад, систематичност, тачност, уредност у раду, позитиван однос према математици, самопоуздање у раду, -развијају логичко мишљење и закључивање,	-да увежбају и стекну вештину конструисања збира и разлике углава, -да стекну навику правилног обележавања углава, -да развијају способност индуктивног облика закључивања применом мисаоних операција, нарочито апстракције и генерализације	-знају појам угаоне линије и угла, појам централног угла, кружног лука и тетиве; знају врсте углава и цртају их, упоређују углове, знају мре угла, сабирају и одузимају углове-рачунски и графички. Знају суседне упоредне и унакрсне углове, препознају углове са паралелним крацима

5.	Разломци	-уознају појам разломкаи умеју да га записују на различите начине,-да упоређују разломке и представљају их на бројевној полуправи,- да науче и изводе све рачунске радње са разломцима,-да решавају бројевне изразе,- да решавају једначине и неједначине са разломцима,- да решавају једноставније текстуалне задатке,-схвате појам размере и аритметичке средине	-схвате појам разломка и умеју да га записују на различите начине,-да упоређују разломке и представљају их на бројевној полуправи,- да науче и изводе све рачунске радње са разломцима,-да решавају бројевне изразе,- да решавају једначине и неједначине са разломцима,- да решавају једноставније текстуалне задатке,- схвате појам размере и аритметичке средине	-развијају концентрацију,способност за упоран и предан рад, систематичност , тачност, уредност у раду, позитиван однос према математици, самопоздање у раду,-развијају логичко мишљење и закључивање	-да развијају способност индуктивног облика закључивања применом мисаоних операција, нарочито апстракције и генерализације, -да усаврше вештину брзог рачунања, брзог уочавања чинилаца и одређивања НЗС,	-знају појам разломка и децималног записа, -знају проширивање , скраћивање и упоређивање разломака, приказивање на бројевној полуправи, -знају све рачунске радње са разломцима и децималним записима, -решавају једноставније изразе са разломцима и децималним записима, решавају једначине и неједначине, *- знају појам размере и аритметичке средине
6.	Осна симетрија	-да упознају осну симетрију и њена својства, да науче да конструишу симетралу дужи и угла и да конструишу нормалу на дату праву -да конструишу осно симетричне фигуре, -да примењују стечена знања о осној симетреји у задацима	-да упознају осну симетрију и њена својства, да науче да конструишу симетралу дужи и угла и да конструишу нормалу на дату праву-да конструишу осно симетричне фигуре, - да примењују стечена знања о осној симетреји у задацима	-развијају концентрацију,способност за упоран и предан рад, систематичност , тачност, уредност у раду, позитиван однос према математици, самопоздање у раду,-развијају логичко мишљење и закључивање,- да развијају навику самоконтроле и критичког мишљења	-да развијају способност индуктивног облика закључивања применом мисаоних операција, нарочито апстракције и генерализације,-	-знају појам осне симетрије и особине осносиметричних фигура -цртају осно симетричне фигуре датој фигури -конструишу симетралу дужи и угла и користе у задацима -конструиши прав угао и нормалне праве
7.	Писмени задаци	-вредновање степена усвојености наставних садржаја	--да покажу у којој мери су усвојили наставне садржаје и како их примењују у решавању задатака	-да увежбају самосталност у раду и писмено изражавање -рационално коришћење времена у изради задатака	-стичу вештину лепог и тачног писменог изражавања -стичу ефикасност у раду и рационално коришћење датог времена - иду од лакшег ка тежем	- врше самоконтролу и самовредновање

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	сист.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	Скупови	7	8	1	16	-излагање садржаја теме, -фронтални, индивидуални Праћење рада ученика, Рад у пару, групни	-Вербално -текстуална -монолошка, -дијалoшка --решавање проблема, -учење путем открића, -илустративна	-организује -припрема -прати -помаже -мотивише -планира -учествује -едукује -вреднује	-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава проблеме -илуструје и графички представља	-географија, -српски језик,-- математика 4. разред -проблеми из живота	-домаћи задаци -контролне вежбе -дискусија на часу -писмени задатак -тестови знања -белешке у свесци
2.	Геометријски објекти	5	6	1	12	-излагање садржаја теме -фронтални -групни - рад у паровима -праћење рада ученика	-Вербално-текстуална- монолошка,дијалoшка,-- решавање проблема, - учење путем открића, -илустративна -демонстративна		-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава проблеме -конструише	-	-домаћи задаци -контролне вежбе -дискусија на часу -писмени задатак -тестови знања -белешке у свесци
3.	Делљивост бројева	5	6	1	12	-излагање садржаја теме -фронтални -групни - рад у паровима -праћење рада ученика	-Вербално-текстуална- монолошка,дијалoшка,- решавање проблема, - учење путем открића, -илустративна		-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра, -пише -комбинује -решава проблеме	-математика 4. разред -проблеми из живота	-домаћи задаци -контролне вежбе -дискусија на часу -писмени задатак -тестови знања -белешке у свесци
4.	Угао	8	11	1	20	-излагање садржаја теме -фронтални -групни - рад у паровима -праћење рада ученика	-Вербално-текстуална- монолошка,дијалoшка,-- решавање проблема, - учење путем открића, -илустративна- демонстративна		-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава проблеме- конструише	-	-домаћи задаци -контролне вежбе -дискусија на часу -писмени задатак -тестови знања -белешке у свесци
5.	Разломци	26	34	2	62	-излагање садржаја теме -фронтални -групни - рад у паровима -праћење рада ученика	-Вербално-текстуална- монолошка,дијалoшка,- решавање проблема, - учење путем открића, -илустративна		-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава проблеме -илуструје и графички представља	-математика 4. разред -математика 5. разред - проблеми из живота	-домаћи задаци -контролне вежбе -дискусија на часу -писмени задатак -тестови знања -белешке у свесци

6.	Осна симетрија	5	8	1	14	-излагање садржаја теме -фронтални -групни -рад у паровима -праћење рада ученика	-Вербално-текстуална-монологска, дијалогска, -решавање проблема, -учење путем открића, -илустративна		-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава проблеме -конструираше	-проблеми из праксе -математика 5.разред	-домаћи задаци -контролне вежбе -дискусија на часу-тестови знања -писмени задатак -белешке у свесци
7.	Писмени задаци	-	8	-	8	индивидуални	-писмени рад	-даје упутства -помаже	-размишља -решава проблеме -пише -конструираше -рачуна	-	-
УКУПНО		58	79	7	144		-	-	-	-	-

Стандарди

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Скупови	-	-	-
2.	Геометријски објекти	1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује паралелне и нормалне праве); 1.3.3 влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор	-	-
3.	Дељивост бројева	1.1.5. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим	2.1.3. уме да примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама	3.1.2. оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама;
4.	Угао	1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван 'и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве); 1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова;	2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима; 2.4.1. пореди величине које су	3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали;

		<p>1.4.2. претвори веће јединице дужине,масе и времена у мање;</p> <p>1.4.3. користи различите апоене новца;</p> <p>1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;</p>	<p>изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу;</p> <p>2.4.3. уме да дату величину искаже приближном вредношћу</p>	<p>3.4.1 по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима;</p> <p>3.4.2. процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm,1 g);</p>
5.	Разломци	<p>1.1.1. уме да прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне);</p> <p>1.1.2. преводи децимални запис броја у разломак и обратно;</p> <p>1.1.3. пореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно;</p> <p>1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример $1/5$ од n, где је n дати природан број;</p>	<p>2.1.1. упореди по величини разломке записане у различитим облицима;</p> <p>2.1.2. одреди реципрочну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа;</p> <p>2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама;</p> <p>2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима;</p>	<p>3.1.1. уме да одреди вредност сложенијег бројевног израза;</p> <p>3.1.3. уме да користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама;</p> <p>3.2.5. користи једначине и неједначине решавајући и сложеније текстуалне задатке</p>
6.	Осна симетрија	<p>1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до преклапања</p>	<p>2.3.6. уочи осносиметричне фигуре и уме да одреди осу симетрије(нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма);</p>	-
7.	Писмени задаци	-	-	-

Наставни предмет: Биологија

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задачи наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Увод у биологију	Објаснити шта је биологија, чиме се бави и у чему је њен значај	Усвојити појам биологија и упознати се са различитим областима изучавања биологије и схватити значај изучавања биологије	Побуђивање интересовања и радозналости ученика, развијање позитивног односа према природи	Развијање логичког мишљења, развијање вештине комуникације	<p>Након завршетка основног образовања и васпитања ученици ће:</p> <p>1) имати усвојен интегрисани систем научно заснованих знања о природи и друштву и бити способни да тако стечена знања примењују и размењују</p> <p>2) умети да ефикасно и критички користе научна знања и технологију, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини</p> <p>3) бити оспособљени за самостално учење</p> <p>4) бити одговорни према сопственом здрављу и његовом очувању</p> <p>5) бити способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице.</p>
2.	Особине живих бића и разноврсност зивог света	Провера нивоа усвојености знања особинама живих бића, грађи ћелије и разликама између биљне и животињске ћелије	Утврдити знање особинама живих бића и ћелији	Развијање вештине комуникације, мисаоних радњи и логичког закључивања	Развијање логичког мишљења, вештине уочавања и закључивања	
3.	Царство биљака	Стицање знања о грађи биљака	Да схвате грађу биљака, да усвоје појмове у вези царства биљака	Побуђивање интересовања и радозналости, подстицање на рад и учење	Развијање логичког мишљења, развијање вештине уочавања и препознавања, развијање самосталности	
4.	Разноврсност биљака	Стицање основних знања о значају и заштити у вези разноврсности биљака	Разумеју значај разноврсности биљака за природу и људе	Развијање међусобне сарадње и вештине комуникације	Оспособљавање ученика за уочавање и повезивање битних појмова и чињеница и развијање логичког мишљења	
5.	Царство гљива	Стећи појмове о гљивама и њиховој грађи	Утврдити важне чињенице о царству гљива	Развијање самосталност и и вештине комуникације	Развијање интелектуалних способности и вештине уочавања	

Циљ наставе биологије у основној школи је да ученици усвајањем образовно-васпитних садржаја упознају основне појмове о живом свету, његовом историјском развоју, природним појавама и законитоастима које у њему владају.

Изучавањем биологије код ученика трба развијати основну научну писменост, логичко расуђивање, способност критичког мишљења, свест о властитом положају у природи, објективност и логичко расуђивање, љубав према природи и осећање дужности да чувају и заштите природу, да развијају хигијенске навике и здравствену културу.

Ред бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		Корелација и евалуација
		обр.	утв.	сист.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика	
1.	Увод у биологију	3	2	1	6	Фронтални, индивидуални, групни, у пару	дијалoшки, демонстративни, монолошки, комбиновани	Предаје, демонстрира, координатор ученичких активности, ауторитет у образовном васпитном смислу	Слушају, записују, повезују, закључују, решавају задатке	Географија, хемија, српски језик, математика, ликовна култура
2.	Особине живих бића и разноврсност живог света	7	4	1	12					
3.	Царство биљака	15	8	8	31					
4.	Разноврсност биљака	9	6	2	17					
5.	Царство гљива	4	1	1	6					
УКУПНО					72					

Стандарди

Ред бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Увод у биологију	БИ.1.1.1. уме да наведе основне карактеристике живог света	БИ.2.1.1. примењује критеријуме за разликовање живог од неживог на карактеристичном биолошком материјалу (препаратима, огледима)	БИ.3.1.1. примењује критеријуме за разликовање живог од неживог у граничним случајевима и у атипичним примерима (вируси, делови организама, плодови и сл.)
2.	Особине живих бића и разноврсност живог света	БИ.1.1.2. разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима БИ.1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња БИ.1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих	БИ.2.1.2. познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима БИ.2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе	БИ.3.1.2. уме да објасни зашто је нешто класификовано као живо или као неживо БИ.3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима
3.	Царство биљака	БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе	БИ.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме	БИ.3.1.4. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група
4.	Разноврсност биљака	БИ.1.2.1. зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни		БИ.3.1.5. уме да објасни везу између

5.	Царство гљива	<p>процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије</p> <p>БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија</p> <p>БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма</p> <p>БИ.1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси</p> <p>БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном</p> <p>БИ.1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање)</p> <p>БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином</p>	<p>БИ.2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.)</p> <p>БИ.2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа</p> <p>БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека</p> <p>БИ.2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам</p> <p>БИ.2.2.5. разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје</p> <p>БИ.2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање</p> <p>БИ.2.2.7. познаје термин хомеостаза и зна да објасни шта он значи</p> <p>БИ.2.2.8. зна да је неопходна координација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију</p> <p>БИ.2.2.9. зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе</p>	<p>промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама</p> <p>БИ.3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека</p> <p>БИ.3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност</p> <p>БИ.3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције</p> <p>БИ.3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање</p> <p>БИ.3.2.5. разуме сличности и разлике у интеграцији грађе и функције јединке током животног циклуса</p> <p>БИ.3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система)</p> <p>БИ.3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене у околини и карактеристике органа који враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање -улога ендокриног система)</p> <p>БИ.3.2.8. зна и разуме које су последице стресног стања за организам</p>
----	---------------	---	--	--

Ред бр.	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
		образовни	васпитни	функционални	
1.	Увод у предмет Упознати ученике са појмовима ресурси, техника, технологија, радно место, заштита на раду. Оспособити ученике за организацију радног места, за заштиту на раду. Упознати ученика са значајем заштите животне средине.	Усвајање знања о природним ресурсима на земљи о појмовима технике и технологије. Усвајање знања о значају техничког и информатичког образовања о раду и организацији радног места у кабинету као и о заштити на раду.	Развијање техничке културе, развијање свести о заштити животне средине, развијање свести о важности заштите на раду	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности.	Ученик зна да разликује природне ресурсе, зна да управља њима. Ученик разуме утицај развоја технике као и значај техничког и информатичког образовања. Ученик зна шта је радно место и зна да примени мере заштите на раду.
2.	Графичке комуникације Упознати ученике са појмовима: скица, технички цртеж, алгоритам, котирање, размера, модели, макете, косо и право пројектовање као и шта је диметрија а шта изометрија. Упознати ученике са техничким писмима и техничким словима као са начином уписивања котних бројева. Оспособити ученике да цртају техничке цртеже у природној, смањеној или увећаној величини.	Усвајање знања о скици, техничком цртежу, алгоритму, техничком писму, техничким словима, котирању, начину уписивања котних бројева као и усвајање знања о размери, макетама, моделима, косом и правом пројектовању, диметрији и изометрији.	Развијање техничке културе, побуђивање радозналости. Развијање педантности, уредности, систематичности.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем скица и цртежа, модела и макета као и диметрије и изометрије).	Ученик зна шта је скица, шта је технички цртеж, шта алгоритам зна формате папира, врсте линија у техничком цртању. Ученик зна какво техничко писмо може бити као каква техничка слова могу бити. Ученик зна шта је котирање, који су елементи котирања као и начин уписивања котних бројева, такође зна шта је размера, шта је цртање у природној, смањеној или увећаној величини шта су модели а шта макете. Ученик зна да се за приказивање предмета користе многи начини од којих су најпознатији косо и право пројектовање. Ученик зна шта је диметрија а шта изометрија.

3.	Информатичка технологија	<p>Упознати ученике са основним појмовима области информатика и рачунарство. Објаснити појмове информација и податак као и шта је то рачунар и како ради. Кроз примере показати примене рачунара у свакодневном животу. Објаснити појмове хардвер и софтвер. Упознати ученике са основним деловима рачунара као и са најосновнијим карактеристикама монитора, тастатуре, миша и кућишта рачунара. Објаснити ученицима коришћење оперативног система рачунара. Укратко објаснити функцију штампача и скенера. Објаснити повезивање рачунара са периферијским уређајима у јединствену целину и то практично реализовати. Објаснити елементе предње и задње стране кућишта као и поступке за правилно укључивање и искључивање рачунара. Објаснити појам радне површине и упоредити је са радним столом. Показати покретање програма са радне површине и из старт менија. Демонстрацију рада са програмима као са прозорима остварити на програму који је ученицима близак на пр. PAINТ. Оспособити ученике за самостално коришћење једноставнијих програма за обраду текста (на пр. (WORDPAD I NOTEPAD ...) и техничко цртање (PAINТ .). Омогућити ученицима да нацртају једноставан технички цртеж помоћу рачунара. Инсистирати на томе да сваки ученик самостално уради одређену операцију у раду са рачунаром.</p>	<p>Усвајање знања о информатици и рачунарству, примени рачунара у свакодневном животу о деловима рачунара о хардверу и софтверу о основним карактеристикама монитора, миша, тастатуре, кућишта. Усвајање знања о коришћењу оперативног система о функцијама скенера и штампача као и о повезивању рачунара са периферијским уређајима као и о елементима предњег и задњег дела рачунара. Усвајање знања о покретању програма са радне површине и из старт менија. Усвајање знања цртања и обраде текста коришћењем једноставних програма за обраду текста и техничко цртање.</p>	<p>Развијање техничке културе, побуђивање радозналости. Развијање педантности, уредности, систематично-сти. Повећање заинтересованости, самосталности, самоиницијативно сти, креативности.</p>	<p>Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем једноставних програма за обраду текста и техничко цртање).</p>	<p>Ученик зна шта је информатика а шта рачунарство, шта је информација а шта податак као и шта је хардвер а шта је софтвер. Ученик зна поступак повезивања и укључивања рачунара, зна да користи оперативни систем. Ученик зна да користи једноставније програме за обраду текста (WORDPAD I NOTEPAD) као и једноставан програм за техничко цртање (PAINТ), зна да сачува текст односно цртеж као да ископира текст или цртеж то јест зна да користи наредбе CUT. COPY, PASTE ...</p>
4.	Од идеје до реализације	<p>Објаснити пут од идеје до реализације односно од скица и техничких цртежа преко повезивања појединих елемената до целине која има одређену функцију и намену. Омогућити ученицима реализацију својих идеја (без обраде материјала) употребом конструкторских комплета којима располаже кабинет за техничко образовање. Подстакнути ученике да израде скицу према сопственој идеји која претходи коришћењу пластичних, дрвених и металних делова из конструкторских комплета у реализацији идеје. Објаснити како се спајају у одговарајуће целине: осовине, точкови, зупчаници, разне врсте плочица, завртњева итд.</p>	<p>Усвајање знања о алгоритму као и значају алгоритма за реализацију идеје. Усвајање знања о основним карактеристикама осовина, завртњева, плочица, точкова, зупчаника итд. и начину њиховог спајања у функционалну целину.</p>	<p>Развијање техничке културе, побуђивање радозналости. Развијање педантности, уредности, систематично-сти. Повећање заинтересованости, самосталности, самоиницијативности и, креативности, педантности. Развијање свести о важности заштите на раду.</p>	<p>Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем разних делова из конструкторских комплета).</p>	<p>Ученик зна шта је алгоритам. Ученик зна да нацрта скицу модела који жели (који желе) да направи (направе) коришћењем елемената из конструкторског комплета. Ученик зна да ради у групи. Ученик зна да састави осовине, плочице, завртњеве, зупчанке, точкове итд. у целину и зна да објасни функцију и намену модела као и конструкцијско решење модела.</p>

5.	Материјали и технологије	<p>Упознати ученике са појмом и поделом материјала (природни, вештачки) као и са својствима материјала (физичка, хемијска и механичка) на елементарном нивоу.</p> <p>Упознати ученике са својствима материјала (испитивање тврдоће, еластичности, обрадивости итд.) коришћењем једноставног прибора.</p> <p>Упознати ученике са појмовима : фурнир, шперплоча, панел плоча, иверица, лесонит плоча, папир (писаћи, новински, папир за папирну конфекцију), текстил, природне сировине (вуна, свила, памук лан, конопља), вештачке сировине (целулоза, пластичне материје,), кожа (природна, вештачка), технологија обраде материјала, испитивање материјала, алат за резање и сечење, завршна обрада, рециклажа материјала, као и са заштитом животне средине. Приказати правилно коришћење алата за ручну обраду материјала и извођење заштите на раду: обележавање, сечење, завршна обрада (бушење, равњање, брушење). Поступно уводити ученика у рад са алатом при извођењу разних операција. Обрада материјала постаје средство креативног изражавања. Упознати ученике са ознаком за рециклажу.</p> <p>Обновити наставне садржаје из природе и друштва који се односе на топлоту (сунце извор светлости и топлоте), воду (распрострањеност воде), ваздух (кретање ваздуха - ветрова), кретање и отпор кретању тела. Упознати ученике са појмом и значајем енергије за човечанство. Назначити основне изворе енергије без залажења у детаље.</p> <p>Упознати ученике са начином коришћења енергија сунца, воде, ветра као и њима познатим изворима енергије. Упознати ученике са трансформацијом и штедњом енергије.</p>	<p>Усвајање знања о подели материјала, начину испитивања материјала.</p> <p>Усвајање знања о полупроизводима од дрвета о врстама папира, пластичне масе о томе које су природне а које вештачке сировине.</p> <p>Усвајање знања о правилном коришћењу алата за ручну обраду као и о мерама заштите на раду. Усвајање знања у коришћењу прибора за цртање, мерење и обележавање као и о рециклажи, значају рециклаже. Усвајање знања о заштити животне средине. Израда алгоритма за реализацију своје идеје приликом израде модела, макета.</p> <p>Усвајање знања о појму, значају енергије као и изворима енергије, подели извора енергије као и о облицима енергије. Усвајање знања о трансформацији, коришћењу и штедњи енергије као и о коришћењу енергија: сунца, ветра, воде.</p>	<p>Развијање техничке културе, развијање свести о заштити животне средине, развијање свести о важности заштите на раду.</p> <p>Развијање педантности, уредности, систематичности. Повећање заинтересованости, самосталности, самоиницијативности, креативности, педантности.</p> <p>Развијање техничке културе, развијање свести о заштити животне средине, развијање свести о важности уштеде енергије.. Повећање заинтересованости, самосталности.</p>	<p>Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем разних врста материјала).</p> <p>Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем извора енергије).</p>	<p>Ученик зна поделу и својства материјала као начине испитивања чврстоће, тврдоће... Ученик зна шта се добија прерадом дрвета, како се добија папир, врсте папира такође зна које су природне а које вештачке сировине и шта се израђује од коже. Ученик зна да су пластичне масе вештачки материјали, зна начин добијања и поделу. Зна да правилно користи алат за ручну обраду, зна мере заштите на раду зна алгоритме за резање и сечење као и алгоритам поступка бушења. Ученик зна да се тестере користе за резање а маказе за сечење материјала. Зна да изврши избор материјала редослед операција и коришћења алата за реализацију своје идеје израде предмета. Зна алгоритам редоследа радњи приликом реализације своје идеје. Ученик зна да користи прибор за цртање, мерење и обележавање. Ученик зна шта је рециклажа и како заштитити животну средину. Ученик зна да нацрта ознаку за рециклажу.</p> <p>Ученик зна шта је енергија и колики је значај енергије за човечанство. Зна облике енергије као и пделу извора енергије. Ученик зна трансформацију, коришћење енергије као и начине уштеде енергије. Ученик зна коришћење енергије сунца, воде и ветра.</p>
6.	Енергетика					

7.	Конструкторско моделовање	<p>Пројекат који ја настао проласком кроз све етапе од идеје до реализације треба да буде реализован у овом делу програма. У зависности од тежине рад за који се ученик определио могуће је урадити и више радова. Ученике треба упознати са могућношћу да се сами одреде за одређену активност у оквиру дате теме да могу реализовати своју идеју која је у складу са њиховим способностима, интересовањима и надареностима. При раду „пројекта” ученици примењују раније стечено знање. Остварити корелацију са ликовним васпитањем.</p>	<p>Развијање вештина израде модела, предмета од дрвета, папира, текстила, коже.</p>	<p>Развијање техничке културе, развијање свести о заштити животне средине, развијање свести о важности заштите на раду. Повећање заинтересованости, самосталности, креативности, педантности.</p>	<p>Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем врста материјала).</p>	<p>Ученик зна да обједини и примени раније стечена знања и изради моделе од дрвета, папира, текстила, коже. Примењује знање и из других предмета приликом самосталног израда модела према сопственој идеји. Ученик зна које су неопходне радне операције да би урадио свој „пројекат”.</p>
8.	Саобраћајни системи	<p>Дати општи преглед функционисања саобраћај (појам): врсте, структура, функција. Тежиште је на друмском саобраћају и у том контексту бицикл у саобраћају. Ученици треба да се на интересантан и очигледан начин упознају са правилима и прописима кретања пешака и бицикла у јавном саобраћају, начине регулисања саобраћаја и безбедно кретање од школе до куће. Упознати ученике са појмом саобраћајни знак као са врстама саобраћајних знакова. Користити школски полигон у циљу вежбања вожње бицикле, симулације и решавања ситуација на раскрсницама итд.</p>	<p>Усвајање знања о саобраћају, саобраћајним системима, врстама саобраћајних система то јест о воденом, ваздушном, железничком и друмском саобраћају. Усвајање знања о саобраћајним правилима, саобраћајним знацима и то о знаковима опасности, изричитих наредби и обавеза и знакова обавештења. Усвајање знања о правилима кретања пешака и о правилима учешћа бициклисте у саобраћају. Развијање вештине вожње бицикле.</p>	<p>Развијање техничке културе, развијање свести о заштити животне средине, развијање свести о важности уштеде енергије. Развијање свести о штетном утицају издувних гасова из саобраћајних возила на животну средину. Повећање заинтересованости, самосталности.</p>	<p>Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем врста саобраћајних знакова, врста саобраћајних система).</p>	<p>Ученик зна шта је саобраћај, шта су саобраћајни системи као и врсте саобраћајних система. Зна карактеристике и обележја ваздушног, воденог, железничког и друмског саобраћаја. Ученик зна шта је саобраћајни знак, које врсте саобраћајних знакова постоје као и карактеристике: знакова опасности, изричитих наредби и обавеза, знакова обавештења. Зна дефиницију пешака, правила кретања пешака правилима о учешћу бициклисте у саобраћају. Ученик зна о штетном деловању издувних гасова из саобраћајних возила на животну средину.</p>

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова			Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација		
		обр.	вежба	свега	Облик рада	Метода рада	наставника				ученика	
1.	Увод у предмет	3	1	4	Фронтални, индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...)	Објашњава појмове: природни ресурси, материја, енергија, техника, технологија... Објашњава развој и значај технике. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Разговара са ученицима о значају техничког и информатичког образовања. Објашњава појам радног места као и организацију радног места, потребан прибор, алат.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, решавају задатке у Радној свесци, анализирају илустрације, цртеже, слике. Записују белешке.	Географија, Биологија	Вредновање и оцењивање резултата појединца		
2.	Графичке комуникације	6	2	8	Фронтални, индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...), метода демонстрације - демонстрација у учионици (модел, макете), практична метода - графички рад.	Објашњава појмове: скица, технички цртеж, алгоритам, котирање, размера, модел, макета, косо и право пројектовање, диметрија и изометрија. Објашњава каква могу бити техничка писма а каква техничка слова. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Задаје задатак дасе на милиметарском папиру напише техничко писмо. Подстиче упоређивање и уочавање разлика између скице и техничког цртежа. Помаже ученицима да направе разлику између цртања у природној, смањеној или увећаној величини.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, решавају задатке у Радној свесци, анализирају разлике скице и техничког цртежа, пишу техничка слова на милиметра-рском папиру. Записују белешке.	Математика	Вредновање и оцењивање резултата појединца		
3.	Информатичка технологија	8	8	16	Фронтални, индивидуални, партнерски рад (рад у пару).	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...), практична метода - практични рад.	Објашњава појмове : информатика, рачунарство, информација, податак, хардвер, софтвер. Упознаје ученике са основним деловима рачунара као и о основним карактеристикама миша, тастатуре, кућишта, монитора и о функцијама скенера и штампача. Објашњава садржаје, појмове и коришћење наредби у програмима PAINT, WORDPAD I NOTEPAD. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци и на рачунару формира парове ученика који ће користити исти рачунар, подстиче вршњачко учење.	Ученици прате излагање наставника, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, решавају задатке у Радној свесци и на рачунару. Ученици записују савете за повезивање и правилно коришћење рачунара, вежбају укључивање и искључивање рачунара уче да сачувају и штампају неки текст или цртеж самостално покрећу програм за цртање и обраду текста, решавају задатке везаних за обраду текста и техничко цртање. Помажу вршњацима у савлађивању градива посебно у коришћењу једноставних програма за обраду текста и техничко цртање.	Информатика и рачунарство.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.		

4.	Од идеје до реализације	1	7	8	Фронтални, индивидуални, групни.	<p>Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, практична метода - практични радови.</p>	<p>Објашњава појам алгоритам. Упознаје ученике са конструкто-рским комплетима деловима и инсистира на проучавање упутства које прати конструкторске комплете. Објашњава да конструкторски комплети могу бити од различитих материјала: дрвета, пластичне масе или метала. Формира групе ученика које имају за циљ да коришћењем зупчаника, осовина, плочица, заврњева, точкова итд. саставе модел и прикажу функцију и објасне намену као и конструкторско решење. Подстиче креативност и вршњачко учење као и значај рада у групи. Надгледа ученике и прати њихов рад. Најуспешније и најактивније ученике похваљује. Захтева да се након завршетка вежбе модели раставе и делови врате на одговарајућа места.</p>	<p>Ученици прате излагање наставника, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, износе своје мишљење. Проучавају упутство из конструкторских комплета. Записују кључне појмове. Цртају у свесци алгоритам конструкторског моделовања, предлажу modele које ће радити из конструкторског комплета, групна израда модела коришћењем готових елемената из конструкто-рских комплета. Објашњавају функцију, намену као и конструкторско решење израђеног модела. Враћају делове у конструкторске комплете након формирања модела.</p>		Вредновање и оцењивање резултата групе и појединца.
5.	Материјали и технологије	3	9	12	Фронтални, индивидуални, групни.	<p>Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, Метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике, филмови, презентације), практична метода - практични радови.</p>	<p>Објашњава природне и вештачке материјале, поступке добијања фурнира, шперплоче, панел плоче, иверице, лесонит плоче као и где се примењују. Објашњава поступак добијања папира, врсте и примену папира, текстила, коже, пластичне материје. Показује узорке разних врста папира подстиче дискусију о разлозима коришћења појединих врста папира за поједине сврхе. Објашњава начин обраде и испитивање материјала, правилно коришћење алата за ручну обраду као предузимање мера заштите на раду. Показује алгоритам поступка бушења, резања и сечења као и употребу длета, ренда и турпије. Објашњава важност израде алгоритма израде предмета према сопственој идеји похваљује најбоље радове. Приказује презентацију о рециклажи као филмове о производњи папира, шперплоче... Формира групе ученика које ће према сопственој идеји израдити модел, подстиче дискусију, поставља питања, одговара на питања.</p>	<p>Ученици прате излагање наставника, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, износе своје мишљење. Записују белешке, решавају задатке у Радној свесци, прате презентацију износе своја мишљења, запажања, идеје. Разгледају различите врсте папира, текстила и неке од предмета од коже, пластичне масе. Разгледају прибор (тракасти, преклопни метар, лењир, помично мерило), записују алгоритам за тачно извођење операције сечења. Самостално обележавају и секу/режу материјал. Црта алгоритам поступка бушења, практично вежба употребу длета, ренда, турпије, брусног папира. Цртају у свесци алгоритам израде модела према сопственом избору. Цртају ознаку за рециклажу.</p>	Географија, биологија, Природа и друштво, Свет око нас.	Вредновање и оцењивање резултата групе и појединца.

6.	Енергетика	4	0	4	Фронтални, индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, Метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике, презентације).	Објашњава појам и значај енергије, наводи облике енергије као и поделу извора енергије подстиче постављање питања, одговара на питања, подстиче сукоб мишљења и навођење примера коришћења и уштеде енергије. Објашњава трансформацију енергије и коришћење енергије сунца, воде и ваздуха. Задаје задатак да се нацрта соларни колектор и решавају задаци у Радној свесци. Приказује презентацију, поставља и одговара на питања.	Ученици прате излагање наставника, постављају и одговарају на постављена питања, износе своја мишљења, пишу белешке износе примере за облике енергије, цртају соларни колектор, објашњавају ток кружења воде у природи. Решавају задатке у Радној свесци. Прате, коментаришу презентацију, постављају и одговарају на питања везана за презентацију.	Географија, Биологија, Природа и друштва, Свет око нас.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
7.	Конструкторско моделовање	1	11	12	Фронтални, индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, Метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике,), практична метода - практични радови.	Поставља питања шта је скица а шта технички цртеж и које су разлике између скица и техничких цртежа? Показује неке примере скица и техничких цртежа. Задаје задатке да ученици нацртају скице и техничке цртеже по сопственој идеји, прати рад ученика и усмерава их, похваљује најуспешније ученике. Практично демонстрира како се врши обрада дрвета помоћу одговарајућег прибора и ручног алата применом основних радних операција. Даје неке идеје за израду модела од папира и картона као и од коже и текстила. Показује ученицима примере урађених модела њихових вршњака. Методом разговора, усмено излагања и демонстрацијом ученицима објашњава који прибор и алат треба користити за израду модела. Надгледа рад ученика.	Прате излагање наставника, постављају и одговарају на питања. Цртају скицу и технички цртеж, обликују елементе и спајају модел од дрвета. Записују потребан материјал за сваку следећу вежбу. Консултују се са наставником, цртају скице и техничке цртеже и израђују своје моделе од папира и текстила (коже) по алгоритму од идеје до реализације примењујући све неопходне радне операције.	Математика, Географија, Биологија, Ликовно васпитање, Природа и друштво.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
8.	Саобраћајни системи	3	5	8	Фронтални, индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, Метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике, презентације), метода демонстрације - демонстрација у учионици (модел, макете...).	Објашњава појам и значај саобраћаја. Објашњава појам саобраћајни системи врсте саобраћајних система. Износи основне карактеристике и обележја воденог, ваздушног, железничког и друмског саобраћаја. Објашњава појмове: саобраћајна правила, саобраћајни знаци. Износи поделу саобраћајних знакова и опште карактеристике знакова опасности, изричитих наредби и обавеза као и знакове обавештења. Објашњава појам пешак и правила кретања пешака и бициклисте у саобраћају. Објашњава појмове: хоризонтална, вертикална и светлосна сигнализација. Објашњава обавезе и одговорности учесника у саобраћају као и утицај саобраћаја на заштиту животне средине. Приказује презентацију тражи коментаре, поставља и одговара на постављена питања. Прати ученике током вожње бицикле на школском полигону. Похваљује најбоље ученике.	Ученици прате излагање наставника, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, износе своје мишљење. Записују белешке, решавају задатке у Радној свесци. Износе своја мишљења, коментаришу, износе примере везаних за наставни садржај. Одговарају на питања пристеклих из ситуација приказаних у оквиру презентације. Цртају поједине саобраћајне знакове, вежбају на школском полигону вожњу бицикле.	Географија, Природа и друштво.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
УКУПНО		29	43	72						

Наставни предмет: Физичко васпитање и избрани спорт 5 раз.

Годишњи фонд часова: 108

Недељни фонд часова: 3

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Атлетика	Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.	- изводи покрет у задатом смеру - вешто изводи форме једноставног кретања - слуша упутства и изводи покрет у задатом смеру	- примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичења и сл.); - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем и др; - естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности; - усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	1) умети да ефикасно и критички користе научна знања и технологију, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини; 2) бити оспособљени за самостално учење; 3) бити способни да прикупљају, анализирају и критички процењују информације; 4) моћи да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања; 5) бити спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима; 6) бити одговорни према сопственом здрављу и његовом очувању;
2.	Гимнастика		- вешто изводи задате вежбе са реквизитима	- уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	7) умети да препознају и уваже људска и дечја права и бити способни да активно учествују у њиховом остваривању; 8) имати развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и допринесити њеном очувању и развоју;
	Ритмичка гимнастика и плес		- усклађује једноставне и задате покрете уз музику - правилно изводи основне кораке народних плесова	- усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела; - развијање и усавршавање моторичких способности	9) знати и поштовати традицију, идентитет и културу других заједница и бити способни да сарађују са њиховим припадницима; 10) бити способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице

3.	Здравствено васпитање	- подстицање сазнања о себи, свом телу и сопственим способностима - формирају представу о здрављу и факторима		задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем и др; - естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности;	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	
4.	Моторичке способности		- изводи покрет у задатом смеру - вешто изводи форме једноставног кретања	- слуша упутства и изводи покрет у задатом смеру	- разликује правилно однеправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	
5.	Тимска игра- Рукомет Изборни спорт Одбојка- девојчице Фудбал - дечаци		- познаје правила тимских игара и придржава их се	- стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	

Ред . бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно- васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	сист.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1	Атлетика	6	2	9	17	- индивидуал -у пару - групни	- разговор - демонстрација - практична активност	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавање - такмичење	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавање - такмичење	реална ситуација у свету око нас у којој физичко помаже разумевању процеса, догађања, појмова и решавању реалних ситуација; Физичко васпитање нам даје широку могућност за корелацију са готово свим предметима	У циљу сагледавања ефеката утицаја радних процеса у настави физичког васпитања прати и вреднује: - стање моторичких способности; - достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика; - однос ученика према раду.
2	Гимнастика	6	4	11	21	- индивидуал -у пару - групни	- демонстрација - практична активност	- вежбање - анализирање - поређење - вежбање - анализирање - поређење	- вежбање - анализирање - поређење - вежбање - анализирање - поређење	реална ситуација у свету око нас у којој физичко помаже разумевању проце-са, догађања, појмова и решавању реалних ситуација; Физичко васпитање нам даје широку могућност за корелацију са готово свим предметима	У циљу сагледавања ефеката утицаја радних процеса у настави физичког васпитања наставник прати и вреднује: - стање моторичких способности; - достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика; - однос ученика према раду.
	Ритмичка гимнастика и плес	1	1	2	4	индивидуал -у пару - групни	- дијалог - практична активност - демонстрација	- вежбање - анализирање - поређење - класификација	- вежбање - анализирање - поређење - класификација		
3	Здравствено васпитање	1	-	-	1	- групни	- дијалог	- разговарају - закључују	- разговарају - закључују		
4	Моторичке способности	-	2	6	8	- индивидуал -у пару - групни	- разговор - демонстрација - практична активност	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавање - такмичење	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавање - такмичење		
5	Тимска игра- Рукомет	6	2	13	21	- индивидуал -у пару - групни	- дијалог - практична активност	- вежбање - анализирање - поређење - трчање - скакање	- вежбање - анализирање - поређење - трчање - скакање	реална ситуација у свету око нас у којој физичко помаже разумевању проце-са, догађања, појмова и решавању реалних ситуација; Физичко васпитање нам даје широку могућност за корелацију са готово свим предметима	У циљу сагледавања ефеката утицаја радних процеса у настави физичког васпитања наставник прати и вреднује: - стање моторичких способности; - достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика; - однос ученика према раду.
	Изборни спорт	9	8	19	36		- демонстрација				
	Одбојка- девојчице Фудбал - дечаци	11	8	17	36						
УКУПНО		62	27	15	108						

Стандарди

Ред бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Атлетика	У подобласти АТЛЕТИКАУченик/ученица: ФВ.1.1.3. правилно трчи варијантама технике трчања на кратке стазе и мери резултат ФВ.1.1.4. зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ ФВ.1.1.5. зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока ФВ.1.1.6. зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ ФВ.1.1.10. зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом, основама тренинга и пружа прву помоћ	АТЛЕТИКАУченик/ученица: ФВ.2.1.3. правилно изводи варијанту технике штафетног трчања ФВ.2.1.5. зна правилно да скаче увис леђном варијантом технике ФВ.2.1.6. правилно баца куглу леђном варијантом технике ФВ.2.1.7. зна правила за такмичење ФВ.2.1.8. учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини	
2.	Гимнастика	У подобласти ВЕЖБЕНА СПРАВАМА И ТЛУ ученик/ученица правилно изводи основне вежбе и комбинације на справама и тлу, чува и помаже, поштује сигурносна правила: ФВ.1.1.11. ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу ФВ.1.1.12. ученик/ученица правилно изводи прескоке ФВ.1.1.13. ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди ФВ.1.1.14. ученица правилно изводи основне вежбе на двовисинском разбоју ФВ.1.1.16. ученик правилно изводи основне вежбе на круговима ФВ.1.1.17. ученик правилно изводи основне вежбе на паралелном разбоју ФВ.1.1.18. ученик правилно изводи основне вежбе на вратилу ФВ.1.1.19. зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ	ФВ.2.1.9. ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на тлу ФВ.2.1.10. ученик/ученица правилно изводи згрчку ФВ.2.1.11. ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на греди ФВ.2.1.12. ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на двовисинском разбоју ФВ.2.1.14. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на круговима ФВ.2.1.15. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на паралелном разбоју ФВ.2.1.17. зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада	ФВ.3.1.14. Ученик учествује у гимнастичком петобоју, а ученица учествује у гимнастичком четворобоју. ФВ.3.1.15. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби, основе организације рада и учествује на школском такмичењу.
	Ритмичка гимнастика и плес	У подобласти РИТМИЧКАГИМНАСТИКАУченица: ФВ.1.1.21. правилно изводи основне вежбе из ритмичке гимнастике ФВ.1.1.22. зна називе вежби и основе тренинга, пружа прву помоћ	ФВ.2.1.20. правилно изводи вежбу са реквизитима	
3.	Здравствено васпитање			
4.	Моторичке способности	Напомена: у нашем систему физичког васпитања значајно место заузима развој моторичких способности, али ова област није обухваћена стандардима. За то је неопходно извршити посебно истраживање са већим бројем тестова, од којих би се формирала национална батерија тестова.		
5.	Тимска игра-Рукомет Изборни спорт Одбојка-девојчице Фудбал - дечаци	ФВ.1.1.1. игра спортску игру примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других ФВ.1.1.2. зна функцију спортске игре, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ	У подобласти СПОРТСКЕ ИГРЕУченик/ученица: ФВ.2.1.1. игра спортску игру примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других ФВ.2.1.2. зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга	СПОРТСКЕ ИГРЕ ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра спортску игру примењујући сложене елементетехнике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама. ФВ.3.1.2. Зна тактику игре, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди

Б. Обавезни изборни наставни предмети у петом разреду

➤ **ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ**

➤ **ВЕРСКА НАСТАВА**

➤ **СТРАНИ ЈЕЗИК - ШПАНСКИ**

➤ **ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ - ИЗАБРАНИ СПОРТ**

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ и задаци Грађанског васпитања

Општи циљ предмета је оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе и локалне заједнице, проширивање знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање.

Задаци предмета

-подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу школе развијањем вештина за унапређивање услова школског живота кроз праксу; -уознавање школских правила и процедура; - разумевање функционисања органа управљања школе и стручних тела; - упознавање права и одговорности свих актера на нивоу школе; -развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења; - обучавање техникама групног рада; - развијање способности критичког просуђивања и одговорног одлучивања и деловања.

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Циљеви и задаци садржаја програма	Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду			
		обр.	обн.	Веж.	свега		Облик рада	Метода рада	Активност ученика	Активност наставника	Корелација	Евалуација
1	Упознавање основних елемената програма (6)	4	/	2	6	упознати ученика са најзначајнијим појмовима везаним за Пројекат грађанин, -обучавање ученика за тимски рад, -оспособљавање за активно учешће у животу и раду локалне заједнице -слободно размишљање и изношење размишљања о отвореним питањима и проблемима које су сами идентификовали у локалној средини као значајне, -упознавање права и одговорности грађана на нивоу локалне заједнице, -разумевање функционисања нивоа и органа власти, -упознавање мера власти -слободно, демократско изражавање сопствених идеја, -учење преузимања одговорности за сопствене одлуке -унапређење комуникацијских вештина у различитим социјалним ситуацијама – са представницима јавних институција, организација и другим учесницима у животу локалне заједнице, -развијање способности критичког мишљења, аргументовања и залагања за сопствене ставове -обучавање за рад у групи и тиму; да науче не шта да мисле-раде, него како да мисле – раде; да самостално и активно учествују у свим активностима и преузетим одговорностима -боље разумевање нових и непознатих ситуација и ублажавање страха од непознатог као ометајућег фактора у различитим приликама јавног наступа, -упознавање свих структура: школе, родитеља, представника локалне заједнице, са оствареним резултатима програма -оспособљавање да самостално процене искуства и вештине које су стекли током програма	-фронтални, рад у паровима, групни рад	Комуникативна, радиони чарска, интерактивна, симулациска	- разговарају	води и усмерава интеракцијски однос у учионици, објашњава појмове, говори, налоге, , дели ученике у групе, даје упутства за рад у групи, излаже градиво кроз игру, захтеве, питања	Српски језик, Биологија, Ликовна култура, Географија, Историја, Веронаука	Обрада анкета, анализа анкета, давање мишљења о одређеном проблему, извођење јавне презентације
2	Сагледавање услова школског живота (4)	2	/	2	4				- дискутују			
3	Избор проблема на коме ће се радити (1)	/	/	1	1				- дискутују			
4	Сакупљање података о изабраном проблему (8)	4	1	3	8				разговор са родитељима и осталим представницима школске установе			
5	Активизам и партиципација - план акције (12)	9	1	2	12				попуњавају упитник, користе интернет, доносе закључке			
6	Јавна презентација плана акције (1)	/	/	1	1				-процењују прикупљене податке, дискутују			
7	Осврт наначуно-евалуација (4)	/	4	/	4				-бирају заједнички проблем			
	Укупно	19	6	11	36				-сакупљају информације, праве упитнике, одлазе на терен – библиотеку, истражују, разговарају			
						- разврставају и класификују прикупљени материјал, дискутују						
						-израђују пано						
						-презентују, одговарају на питања, бране своје ставове, изводе закључке						

ВЕРСКА НАСТАВА - 36 часа -

Циљ верске наставе јесте да се њоме посведоче садгжај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовитрелигијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Ученици треба да упознају веру и духовне вредности сопствене, историјски дате цркве или верске заједнице у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

Задаци верске наставе су да код ученика:

- развија отвогеност и однос према Богу, другачијим и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;
- развија способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и о сопственој одговорности за друге, за свет као творевину божју и за себе;
- развија тежњу ка одговоном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналажењу равнотеже између заједнице и властите личности и ка остваривању сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;
- изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- изгради свест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот (будућу димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота (однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом).

Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

- развије способност уочавања да су грех и зло у свету последица погрешног изражавања човекове слободе;
- развије способност уочавања да Бог поштује човекову слободу али да не одустаје да свет доведе у вечно постојање;
- изгради свест о томе да Бог воли човека и свет и да их никад не напушта, али вечни живот зависи и од слободе човека и његове заједнице с Богом;
- развије способност спознавања да Бог није одустао од првобитног циља због кога је створио свет, а то је да се свет сједини с Њим посредством човека и да тако живи вечно; -развије способност уочавања сличности у структури старозаветне и новозаветне цркве.

Р.Б.	Наставне теме	обрада	систем.	укупно
1.	Увод	/	2	2
2.	Припрема света за долазак Сина Божијег у свет (Бог није одустао од свог плана да створени свет живи вечно и поред одбијања првог Адама да тај план спроведе у дело)	2	/	
3.	Избор Аврама и његових потомака као почетак Цркве (Стари Завет између Бога и људи)	3	2	5
4.	Аврам и јеврејски народ као праслика Христа и Цркве	4	2	6
5.	Десет Божијих заповести (однос човека према Богу и другог човека у старозаветној Цркви)	10	5	15
6.	Старозаветни мотиви у православној иконографији	2	4	6
	Укупно часова	21	15	36

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
<p>1. Припрема света за долазак Сина Божијег у свет Први човек је прекинуо с' Богом и на тај начин је осудио себе и сњву творевину на смрт; Бог није одустао од свог шплана да створени свет живи вечни, иако је први човек одбио да има заједницу с' Богом; Бог је променио начин остварења тог плана, али не и сам план да се преко човека оствари јединство Бога и створене природе; Једини начин да се то оствари у новонасталим условима када су сви људи самим рођењем постајали смртни и зато нису могли да буду посредници између света и Бога јесте да Бог постане човек.</p>	4	Препричавање библиске историје од пада Адама до позива аврама да напусти родитељски дом и пође за Богом	Индивидуални фронтални	да уче да Бог није одустао од остварења свог првобитног плана о свету, који се огледа у сједињењу свих створених бића са Богом преко човека
<p>2. Стари завет између Бога и света кроз изабрани народ избор Аврама и његових потомака као почетак цркве, тајне Христове; историја жртвовања Исака од стране Аврама као праслика страдања Божијег Сина за спасење света; старозаветни догађаји и пророчка сведочанства о рођењу, страдању и васкрсењу Сина Божијег као човека за спасење света.</p>	5	Препричавање библиске историје везане за Аврама	Индивидуални фронтални	да уче да су грех и зло у свету последица погрешног изражавања човекове слободе да уче да Бог поштује човекову слободу, али да не одустаје да свет доведе у вечно постојање

СТРАНИ ЈЕЗИК – ШПАНСКИ ЈЕЗИК V

Циљ наставе страног језика ученика петог разреда заснива се на потребема ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика .

Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, односно уважавање различитости, упознавање фонолошког система страног језика и основних комуникативних вештина у усменом и писменом општењу.

Учење другог страног језика,ослањајући се на искуства и знања стечена учењем првог страног језика,поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетнције и развијање свести о језичком богатству ужег и ширег окружења.

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Циљеви и задаци садржаја програма	Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду				
		обр.	утв.	сист.	свега		Облик рада	Метода рада	Активност ученика	Активност наставника	Корелација	Евалуација	
1	Увод, упознавање	5	4	/	9	– Оспособити ученика да на циљном језику представи себе и друге, поздравља и опрашта се, познаје шпански алфавет, спелује речи, поставља једноставна питања и одговара на њих, усвоји правила читања и писања „немог h“. Упознати ученике с Барселоном.	-фронтални, рад у паровима, групни рад, индивидуални рад	Комуникативна, директна, интерактивна, ТФО	-Слушање и реаговање на команде наставника или команди са касете -Рад у паровима, групама и индивидуални рад -Вежбе слушања према упутствима наставника или са траке - Игре - Певање (у групи, паровима или индивидуално) - Погађање предмета и лица -Игра улога -Разумевање писаног језика - Писмено изражавање -Усмено изражавање (описује у неколико реченица познату радњу или ситуацију, препричава општи садржај прочитаног или саслушаног текста, користећи усвојене језичке елементе и структуре)	води и усмерава интеракцијски однос у учионици, објашњава појмове, говори, пушта CD, издаје налоге, учествује у игри, дели ученике у групе, даје упутства за рад у групи, излаже градиво кроз игру, захтеве, питања	свет око нас, музичка култура, физичко васпитање, грађанско васпитање, математика, енглески и шпански језик	Сликровни диктати, издавање наредби, рецитовање, певање, реаговање на сликовне и говорне подстицаје	
2	Ко си ти?	6	4	1	11	– Оспособити ученика да поставља једноставна питања и одговара на њих, разговара о језицима које зна/користи, описује особе, именује нека занимања, изражава допадање, именује дане у недељи, усвоји правила читања и писања „ch“. Упознати ученике са шпанским говорним подручјем, као и са другим званичним језицима у употреби у Шпанији. Упознати ученике с познатим особама из хиспанског света.							
3	Шетајући улицом	5	4	/	9	Оспособити ученика да разговара телефоном, изражава временске јединице (пола сата и пуне сате), поздравља и опрашта се, описује места и лоцира себе и друге у простору, познаје основне бројеве до 10, усвоји правила читања и писања „c“ и „q“. Упознати ученике с неким од шпанских градова..							
4	Путовање	5	6	1	12	– Оспособити ученика да именује превозна средства, шаље SMS поруке, изражава физичке осећаје, именује делове тела, воће и поврће, боје, изражава поседовање, усвоји правила читања и писања „c“ и „z“. Упознати ученике с карневалима у Шпанији.							
5	Рођендан	4	5	/	9	– Оспособити ученика да честита рођендан, именује месеце, пита за цену, комуницира са другима на интернету, именује делове куће, именује и описује животиње, познаје основне бројеве до 100, изражава морање, усвоји правила читања и писања „g“. Упознати ученике с познатим шпанским фудбалским екипама.							

6	Свет је исувише мали	3	5	1	9	- Оспособити ученика да поставља питања у вези са основним подацима о земљама и да одговара на њих, разговара о клими и временским приликама, именује месеце и годишња доба, разговара о храни, изражава планове, усвоји правила читања и писања „j“ и „g“ . Упознати ученике са основним особеностима Шпаније, Мексика и Перуа.					
7	Слободно време	3	4	/	7	- Оспособити ученика да тражи и даје упутства, изрази извињење, лоцира предмете у простору, разговара о слободном времену, изражава морање, усвоји правила читања и писања „r“ . Упознати ученике с типичним плесовима хиспанског света.					
8	Слободне активности , планови	3	2	1	6	- Оспособити ученика да именује делове одеће, говори о спортовима, даје упутства, говори о садашњим активностима, о плановима, усвоји правила читања и писања „ñ“ . Упознати ученике с популарним дечјим песмама на шпанском језику.					
	Укупно	34	34	4	72						

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ - ИЗАБРАНИ СПОРТ - 36 часа -

Циљ физичког васпитања - изабрани спорт је да се разноврсним и систематским спортским обучавањем и вежбањем допгинесе оставаивању циља физичког васпитања као интегралног дела васпитно-образовног система у целини, а да се, при том, задовоље индивидуалне потребе ученика, његова гадозналост и жеља за достигнућима у изабраном спорту.

СПОРТ	обрада	увежбавање	систематизација	укупно
РУКОМЕТ	18	10	8	36

СПОРТ	обрада	увежбавање	систематизација	укупно
ФУДБАЛ	16	12	8	36

Наставни садржаји	Број часова	Активности у васпитно-образовном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
ЕЛЕМЕНТИ СПОРТСКЕ ИГРЕ	36	-вежбање -анализирање -поређење -трчање -скакање -пешачење	-демонстрација -дијалог -физичко вежбање -турнир -излет	-познаје правила спортске игре и придржава их се -стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад -развијање основних моторичких активности -развијање такмичарског духа

В. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ

➤ ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

У савременом друштву све значајнију улогу има информатичко образовање. Предмет *Информатика и рачунарство* обухвата садржаје и активности из непосредног дечијег окружења, оријентисане ка примени у пракси. Један од главних глобалних циљева овог предмета је припрема деце за лако сналажење у свету технике, технологије и информатике у свакодневном животу. Садржаји овог предмета су врло погодни и за остваривање општих циљева као што су формирање стваралачког мишљења код ученика, стимулисање проналазачких идеја, проналажење и коришћење потребних информација, развијање конструкторских вештина ...

Циљ образовно-васпитног рада изборног предмета је да се ученици оспособе за самостално коришћење рачунара.

Задаци образовно-васпитног рада:

- Упознавање ученика са применом рачунара у различитим областима људске делатности ; Развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду; Подстицање креативног рада на рачунару; Оспособљавање за рад на рачунару

Тематски садржај програма	Циљ наставног предмета	Задаци наставног предмета			Исходи
		ОБРАЗОВНИ	ОБРАЗОВНИ	ОБРАЗОВНИ	
ОПЕРАТИВНИ СИСТЕМ (WINDOWS)	Ученици треба да се упознају са графичким радним окружењем Windows-a, са Control Panel-ом, Windows Explorer-ом и њиховом улогом; да се упознају са инсталацијом и деинсталацијом програма и периферије као и да знају да се заштите од рачунраских вируса.	упознавање ученика са интерфејсом оперативног система; упознавање са логичком организацијом ХД; упознавање ученика са инсталацијом додатних уређаја и програма;	Заинтересовати ученике за информациону технологију	Осамостаљивање у раду на рачунару. Утицај на професионалну оријетацију.	У овој области ученик треба самостално да користи Windows уме да користи програм Мој копјутер и Windows Explorer; уме да користи основне опције Контролне табле; уме да изврши проверу и опоравак оштећених делова хард диска и зна да користи заштиту од вируса.
РАД СА ТЕКСТОМ	Ученици треба да схвате улогу текст процесора, да се упознају са радом са документима, подешавањем стране, уписивањем, кориговањем, селектовањем, изменама текста; да се упознају са формирањем текста, као и да упознају рад са сликама и цртањем у текст процесору и да умеју да одштапају своје радове.	упознавање ученика са радом у програму за обраду текста;	Заинтересовати ученике обраду текста на рачунару, употребом програма MS Word	Осамостаљивање у раду на рачунару. Утицај на професионалну оријетацију.	У овој области ученик уме самостално да уреди једноставнији текст, да уме да користи слике и цртеже у текст процесору и да самостална штампа.
УВОД У МУЛТИМЕДИЈУ	Ученици треба да схвате појам мултимедије и њену улогу, да се упознају са програмима за рад са мултимедијом (Media Player, Real Player) и њиховом линијом са алатима и да знају како да покрену апликације за мултимедију и њихову примену у настави.	упознавање ученика са основним програмима за рад у мултимедији; оспособљавање ученика за самостално коришћење рачунарских програма.	Заинтересовати ученике за употребу рачунара у сврху стварања мултимедијалних садржаја.	Осамостаљивање у раду на рачунару. Утицај на професионалну оријетацију.	У овој области ученик уме самостално да направи видео запис у једном од поменутих програма и да употреби основне ефекте.
ОПЕРАТИВНИ СИСТЕМ (WINDOWS)	Ученици треба да се упознају са графичким радним окружењем Windows-a, са Control Panel-ом, Windows Explorer-ом и њиховом улогом; да се упознају са инсталацијом и деинсталацијом програма и периферије као и да знају да се заштите од рачунраских вируса.	упознавање ученика са интерфејсом оперативног система; упознавање са логичком организацијом ХД; упознавање ученика са инсталацијом додатних уређаја и програма;	Заинтересовати ученике за информациону технологију	Осамостаљивање у раду на рачунару. Утицај на професионалну оријетацију.	У овој области ученик треба самостално да користи Windows уме да користи програм Мој копјутер и Windows Explorer; уме да користи основне опције Контролне табле; уме да изврши проверу и опоравак оштећених делова хард диска и зна да користи заштиту од вируса.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА - Тип наставе (наставне методе, наставни облици, наставна средства)

Наставне методе	Наставни облици рада	Наставна средства
<p>Избор метода зависи од циља и задатака наставног процеса, опремљености кабинета наставним средствима и изабраног облика рада.</p> <p>Од метода у употреби су:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Монолошка - Дијалoшка - Демонстративна - Метода практичних радова на рачунару - Експериментална - Употреба рачунара - Текстуална - Активне методе 	<p>Фронтални облик рада примењује се најчешће зато што је економичан у припремању и одржавању часова и ученицима обезбеђује поступност, систематичност као и лакше праћење и контролисање рада и резултата рада ученика. Међутим, у настави информатичког образовања треба водити рачуна и о slabим странама фронталног облика рада као што је спутавање иницијативности и самосталности у раду. Групни облик рада и рад у пару се ређе користи у информатичког образовања, јер реализација садржаја овог предмета заснива се на принципу "један ученик – један рачунар",</p> <p>Индивидуални облик у настави информатичког образовања је облик који се највише користи приликом часова вежби и утврђивања. Индивидуални облик не подразумева само да ученик сам ради за рачунаром, већ и наставников индивидуални са сваким учеником, што опет зависи од способности, склоности и интересовања самих ученика. Овај облик рада се примењује када ученици постигну одређена знања, умења и вештине и извесно искуство које могу примењивати у самосталном раду при реализацији "пројекта".</p>	<p>Избор наставних средстава зависи од циља и задатака наставног процеса, опремљености кабинета наставним средствима и изабраног облика рада.</p> <p>Од наставних средстава у употреби су:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Уџбеник - Интернет - Видео бим - Рачунари и пратећа рачунарска опрема - Разне врсте софтвера

АКТИВНОСТИ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ ПРОЦЕСУ		ЕВАЛУАЦИЈА	КОРЕЛАЦИЈА Наставника
Наставника	Ученика		
<p>Наставник:</p> <ul style="list-style-type: none"> - организује - реализује - прича - пита - пише - црта - мотивише - прати активности ученика - подстиче - објашњава - демонстрира - показује 	<p>Ученици:</p> <ul style="list-style-type: none"> - слушају - посматрају - причају - описују - упоређују - цртају - одговарају на питања - дискутују - предлажу - истражују - користе рачунаре и софтвер 	<p>Задовољство ученика на часу</p> <p>Разговор са ученицима</p> <p>Посматрање ангажованости на часу</p> <p>Анализа рада на рачунару</p> <p>Анализирање часа са ученицима</p> <p>Анализа степена самосталног рада на рачунару</p>	<p>Наставник:</p> <ul style="list-style-type: none"> - организује - реализује - прича - пита - пише - црта - мотивише - прати активности ученика - подстиче - објашњава - демонстрира - показује

Г. ФАКУЛТАТИВНИ ДЕО ПРОГРАМА

➤ **БУГАРСКИ ЈЕЗИК**

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1..	Граматика	<p>-Овладавање основним законитостима бугарског језика на коме ће се ученици правилно усмено и писмено изражавати, да буду у стању да разумеју изабрана књижевна дела , дела сценске, филмске и других видова уметности бугарског и светског наследства.</p> <p>- Побољшање технике читања, логичко, изражајно, истраживачко читање.</p> <p>-Стимулисање коришћења бугарског језика</p> <p>-Очување идентитета , традиције и обичаја</p> <p>-Проширивање знања и искуства ученика</p> <p>-Богаћење речника и оспособљавање за коришћење бугарског језика у свакодневном животу, као и комуникација на бугарском језику.</p> <p>-усвајање основних граматичких појмова: врсте речи и њихове карактеристике</p> <p>- Интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима</p> <p>-Развој стваралачких способности, креативности</p> <p>-Изражавање на матерњем језику</p> <p>-Развој способности проналажења, анализирања и саопштавања информација</p> <p>-Развој мотивације за учење и оспособљавање за самостално учење</p> <p>-Развој свести о себи, способности самовредновања и изражавање свог мишљења</p> <p>-Овладавање основним законитостима бугарског језика на коме ће се ученици правилно усмено и писмено изражавати, да буду у стању да разумеју изабрана књижевна дела , дела сценске, филмске и других видова уметности бугарског и светског наследства.</p> <p>-Развој способности комуницирања, дијалога, квалитетне сарадње са другима, неговање другарства и пријатељства</p> <p>-Формирање ставова, уверења и система</p>	<p>-активирање ученичког пасивног речника</p> <p>-савлађивање ортоепских препрека</p> <p>-уклањање говорних мана</p> <p>-правилно говорење</p> <p>-учење нових речи</p> <p>-правилно говорење и писање</p> <p>-усвајање норми књижевног бугарског језика</p> <p>-усвајање појмова; сљестително, прилагателно, глаголи(именице, придеви, глаголи)</p> <p>-род и број именица и придева (род и число на сљестителни и прилагателни имена)</p> <p>- усвајање појмова прости, просто проширене и сложене реченице - кратко , разширено , сложено изречење)</p> <p>-Изражавање појма властите и заједничке именице(собствени и нарицателни сљестителни имена)</p> <p>-членување на сљестителни имена</p> <p>-лични местоименија- род, число и лице</p> <p>-числителни имена- основни и редни</p> <p>-сегашно, минало и бјдеще време на глагола</p> <p>-пряка и непряка реч</p> <p>-употреба наводника, заграда и црте</p> <p>-усвајање променљивих и непроменљивих врста речи</p> <p>-усвајање основних знања</p>	<p>-развијање љубави према матерњем језику</p> <p>-развијање радних навика</p> <p>-усвајање културног понашања</p> <p>-естетско васпитање</p> <p>-развијање љубави према уметности</p> <p>-стваање читалачких навика</p> <p>-морално-хуманистичко васпитање - правичност, искреност, солидарност, достојанство, толеранција...</p> <p>-поштовање према домовини у којој живимо и поштовање и очување сопственог идентитета и језика и обичаја</p>	<p>-побољшање технике читања и писања</p> <p>-Оспособљавање за језичко уобличавање својих запажања, мисли и осећања</p> <p>-Развијање моћи запажања, упоређивања, закључивања, доказивања, апстракције и конкретизације, анализе и синтезе</p> <p>-способност једноставне комуникације на бугарском језику</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Чита с разумевањем - са променом гласова у речима открива нова значења речи - правилно изговара обавештења, питања и заповести - правилно изговара и пише гласове щ, я, ь, ю, й, њ - зна врсте речи; именице, придеви, глаголе, личне заменице, бројеве, предлоге(сљестителни, прилагателни, глаголи, лични местоименија , числителни, предлози) - зна да одреди род и број именица и придева - пише потврдне и одричне реченице - пише обавештајне, упитне, узвичне и заповедне реченице - зна да одреди да ли је именица властита или заједничка - зна разлику између прости и просто проширене и сложене реченице - зна главне делове реченице субјекат и предикат(подлог и казуемо) - зна да одреди „второстепенни части“-допълнение, определение, обстоятелствено описание - употребљава личне заменице у реченици - уме да пише реченице у управном и неуправном говору - одређује време вршења радње у реченици и мења глагол из једног времена у друго - зна да, „членува“ именице - користи основне и редне бројеве у реченици - зна да препозна минало свршено

		<p>вредности, развој личног и националног идентитета, свест о припадности и држави Србији и бугарској националној мањини, поштовање и српског и бугарског језика</p>	<p>из фонетике- гласни и съгласни звукове, подела по месту творбе, звучност- безвучност -уочавање разлике између правоговора и правописа /препознавање и улога у реченици непроменљивих врста речи</p>			<p>време- аорист сегашно време – презент и будуће време и да мења глагол по лицима - зна значење појма „фонетика“ - зна разлику између сугласника и самогласника - уочава разлику између правоговора и правописа у бугарском језику - Уочава разлику између звучних и беззвучних сугласника</p>
2.	Правопис	<p>-Овладавање основним законитостима бугарског језика на коме ће се ученици правилно усмено и писмено изражавати, да буду у стању да разумеју изабрана књижевна дела, дела сценске, филмске и других видова уметности бугарског и светског наследства. - Побољшање технике и брзине читања -Стимулисање коришћења бугарског језика -Очување идентитета, традиције и обичаја -Проширивање знања и искуства ученика -Богаћење речника и оспособљавање за коришћење бугарског језика у свакодневном животу, као и комуникација на бугарском језику. -Познавање и владање бугарским књижевним језиком уз поштовање правописних норми. -уочавање разлике између правописа и правоговора у бугарском језику - Интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима -Развој стваралачких способности, креативности -Изражавање на матерњем језику -Развој способности проналажења, анализирања и саопштавања информација -Развој мотивације за учење и оспособљавање за самостално учење -Развој свести о себи, способности самовредновања и изражавање свог мишљења -Развој способности комуницирања, дијалога, квалитетне сарадње са другима, неговање другарства и пријатељства -Формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, свест о припадности и држави Србији и бугарској националној мањини, поштовање и српског и бугарског језика</p>	<p>-активирање ученичког пасивног речника -савлађивање ортоепских препрека -уклањање говорних мана -правилно говорење -учење нових речи -усвајање норми књижевног бугарског језика -усвајање норми и правописних правила књижевног бугарског језика -писање имена, презимена -писање градови, села, државе, реке, планине великим почетним словом -правилно писање управног и неуправног говора -правопис наглашених и ненаглашених самогласника (града-градъ) -писање двојног нн код придева (прилагателни имена)</p>	<p>-развијање љубави према матерњем језику -развијање радних навика -усвајање културног понашања -естетско васпитање -развијање љубави према уметности -стварање читалачких навика -морално-хуманистичко васпитање -правичност, искреност, солидарност, достојанство, толеранција... -поштовање према домовини у којој живимо и поштовање и очување сопственог идентитета и језика и обичаја</p>	<p>-побољшање читања и писања -Оспособљавање за језичко уобличавање својих запажања, мисли и осећања -Развијање моћи запажања, упоређивања, закључивања, доказивања, апстракције и конкретизације, анализе и синтезе -способност једноставне комуникације на бугарском језику</p>	<p>- започиње реченицу великим словом - пише лична имена и презимена и једночлана имена насеља великим почетним словом као и називе река, планина, мора, држава - употребљава тачку, упитник и узвичник - пише по диктату, - пише правилно у речима слова ю, њ, њ, њ, њ, њ, њ, њ - правилно користи наводнике, заграда, цртицу и две тачке (кавички, тире и дуеточие) и правилно пише управни и неуправни говор (пряка и непряка реч) - правилно пише придеве с двојним нн - правилно пише наглашене и ненаглашене самогласнике и сугласнике</p>

3.	Школска лектира и домаћа лектира	<p>-Овладавање основним законитостима бугарског језика на коме ће се ученици правилно усмено и писмено изражавати, да буду у стању да разумеју изабрана књижевна дела , дела сценске, филмске и других видова уметности бугарског и светског наследства.</p> <p>-Побољшање технике и брзине читања, логичко, истраживачко, изражајно читање.</p> <p>-Стимулисање коришћења бугарског језика</p> <p>-Очување идентитета ,традиције и обичаја</p> <p>-Проширивање знања и искуства ученика</p> <p>-Богаћење речника и оспособљавање за коришћење бугарског језика у свакодневном животу, као и комуникација на бугарском језику.</p> <p>-откривање главних мотива у песмама и њихова анализа</p> <p>- Интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима</p> <p>-Развој стваралачких способности, креативности</p> <p>-Изражавање на матерњем језику</p> <p>-Развој способности проналажења, анализирања и саопштавања информација</p> <p>-Развој мотивације за учење и оспособљавање за самостално учење</p> <p>-Развој свести о себи, способности самовредновања и изражавање свог мишљења</p> <p>-Развој способности комуницирања, дијалога, квалитетне сарадње са другима, неговање другарства и пријатељства</p> <p>-Формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, свест о припадности и држави Србији и бугарској националној мањини, поштовање и српског и бугарског језика</p>	<p>-активирање ученичког пасивног речника</p> <p>-савлађивање ортоепских препрека</p> <p>-уклањање говорних мана</p> <p>-правилно говорење</p> <p>-учење нових речи</p> <p>-усвајање норми књижевног бугарског језика</p> <p>-усвајање норми и правописних правила књижевног бугарског језика</p> <p>-оспособљавање ученика за самостално усмено и писмено изражавање</p> <p>-усвајање појмова бајка, басна, приповетка, драма</p> <p>-усвојити разлику између књижевног и народног текста</p> <p>-усвајање основних карактеристика текста</p> <p>-изражајно читање, логичко акцентовање, пауза у реченици</p> <p>-оспособљавање за самосталну анализу текста</p> <p>-усвајање појмова: стил, сликовитост, савест, фантазија</p> <p>-Усвајање појмова: епитет, звукоподражаније, сравнение , олицетворение</p> <p>-одређивање фабуле и њених елемената</p>	<p>-развијање љубави према матерњем језику</p> <p>-развијање радних навика</p> <p>-усвајање културног понашања</p> <p>-естетско васпитање</p> <p>-развијање љубави према уметности</p> <p>-ствање читалачких навика</p> <p>-морално-хуманистичко васпитање - правичност, искреност, солидарност, достојанство, толеранција...</p> <p>-поштовање према домовини у којој живимо и поштовање и очување сопственог идентитета и језика и обичаја</p>	<p>-побољшање читања и писања</p> <p>-Оспособљавање за језичко уобличавање својих запажања, мисли и осећања</p> <p>-Развијање моћи запажања, укључивања, доказивања, апстракције и конкретизације, анализе и синтезе</p> <p>-способност једноставне комуникације на бугарском језику</p> <p>-Уочавање узрочно – последичних веза</p> <p>-Развој радозналости и истраживачког духа</p> <p>-Развој маште и креативности</p> <p>-Логичко мишљење</p> <p>-Развој памћења, маште и воље</p> <p>-Самостално служење књигом</p>	<p>- чита текстове са разумевањем</p> <p>- уочава главне и споредне ликове у тексту</p> <p>- препознаје књижевна дела и њихове основне карактеристике</p> <p>доживљава и разуме садржај књижевних текстова</p> <p>уочава тему и поуку</p> <p>уочава непознате речи у тексту</p> <p>уочава редослед догађања у тексту и узрочно последичне везе</p> <p>уочава особине ликова и анализира њихове поступке</p> <p>доноси свој став о књижевном делу и може да га образложи</p> <p>може да одреди самостално фабулу текста и кључне речи</p> <p>-може изражајно да чита учен текст поштујући логичке паузе</p>
4.	Усмено изражавање	<p>-Овладавање основним законитостима бугарског језика на коме ће се ученици правилно усмено и писмено изражавати, да буду у стању да разумеју изабрана књижевна дела , дела сценске, филмске и других видова уметности бугарског и светског наследства.</p> <p>- Побољшање технике и брзине читања, логичко, истраживачко, изражајно читање.</p>	<p>- активирање ученичког пасивног речника</p> <p>-савлађивање ортоепских препрека</p> <p>-уклањање говорних мана</p> <p>-правилно говорење</p> <p>-учење нових речи</p> <p>-усвајање норми књижевног бугарског језика</p>	<p>-Развијање љубави према матерњем језику</p> <p>-развијање радних навика</p> <p>-усвајање културног понашања</p> <p>-естетско</p>	<p>-побољшање читања и писања</p> <p>-Оспособљавање за језичко уобличавање својих запажања, мисли и осећања</p> <p>-Развијање моћи запажања,</p>	<p>- активно учествује у причању</p> <p>- слободно и усмерено препричава, прича</p> <p>- рецитије</p> <p>- описује на основу онога што је видео, доживео, осетио</p> <p>- изговора гласове, речи, брзалице,</p> <p>реализује једноставније говорне</p>

		<p>-Стимулисање коришћења бугарског језика</p> <p>-Очување идентитета ,традиције и обичаја</p> <p>-Проширивање знања и искуства ученика</p> <p>-Богаћење речника и оспособљавање за коришћење бугарског језика у свакодневном животу, као и комуникација на бугарском језику.</p> <p>-оспособљавање за изражајно читање и рецитовање</p> <p>- Интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима</p> <p>-Развој стваралачких способности, креативности</p> <p>-Изражавање на матерњем језику</p> <p>-Развој способности проналажења, анализирања и саопштавања информација</p> <p>-Развој мотивације за учење и оспособљавање за самостално учење</p> <p>-Развој свести о себи, способности самовредновања и изражавање свог мишљења</p> <p>-Развој способности комуницирања, дијалога,квалитетне сарадње са другима, неговање другарства и пријатељства</p> <p>-Формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, свест о припадности и држави Србији и бугарској националној мањини, поштовање и српског и бугарског језика</p>	<p>-усвајање норми и правописних правила књижевног бугарског језика</p> <p>-оспособљавање ученика за самостално усмено изражавање – причање доживљаја, догађаја,измишљених прича по датој теми и слободном избору,описивање уз помоћ плана</p>	<p>васпитање</p> <p>-развијање љубави према уметности</p> <p>-стваање читалачких навика</p> <p>-морално-хуманистичко васпитање -правичност, искреност, солидарност, достојанство, толеранција...</p> <p>-поштовање према домовини у којој живимо и поштовање и очување сопственог идентитета и језика и обичаја</p>	<p>упоређивања,закључивања,доказивања, апстракције и конкретизације, анализе и синтезе</p> <p>-способност једноставне комуникације на бугарском језику</p> <p>-Уочавање узрочно – последичних веза</p> <p>-Развој радозналости и истраживачког духа</p> <p>-Развој маште и креативности</p> <p>-Логичко мишљење</p> <p>-Развој памћења, маште и воље</p>	<p>улоге</p>
5.	Писмено изражавање	<p>-Овладавање основним законитостима бугарског језика на коме ће се ученици правилно усмено и писмено изражавати, да буду у стању да разумеју изабрана књижевна дела , дела сценске, филмске и других видова уметности бугарског и светског наследства.</p> <p>- Побољшање технике и брзине читања, логичко, истраживачко, изражајно читање.</p> <p>-Стимулисање коришћења бугарског језика</p> <p>-Очување идентитета ,традиције и обичаја</p> <p>-Проширивање знања и искуства ученика</p> <p>-Богаћење речника и оспособљавање за коришћење бугарског језика у свакодневном животу, као и комуникација на бугарском језику.</p> <p>-подстицање ученика за учешће у литерарним, драмским, рецитаторским</p>	<p>- активирање ученичког пасивног речника</p> <p>-савлађивање ортоепских препрека</p> <p>-уклањање говорних мана</p> <p>-правилно говорење</p> <p>-учење нових речи</p> <p>-усвајање норми књижевног бугарског језика</p> <p>-усвајање норми и правописних правила књижевног бугарског језика</p> <p>-оспособљавање ученика за самостално писмено изражавање- писање реченица, питањ и одговори везани за обрађени текст, филм или позоришну</p>	<p>-Развијање љубави према матерњем језику</p> <p>-развијање радних навика</p> <p>-усвајање културног понашања</p> <p>-естетско васпитање</p> <p>-развијање љубави према уметности</p> <p>-стваање читалачких навика</p> <p>-морално-хуманистичко</p>	<p>-побољшање читања и писања</p> <p>-Оспособљавање за језичко уобличавање својих запажања, мисли и осећања</p> <p>-Развијање моћи запажања, упоређивања,закључивања,доказивања, апстракције и конкретизације, анализе и синтезе</p> <p>-способност једноставне комуникације на бугарском језику</p>	<p>- саставља реченице</p> <p>- прави самостални речник</p> <p>- саставља причу</p> <p>- пише честитку и писма</p> <p>- решава ребусе</p> <p>- пише по диктату и аутодиктату</p> <p>писмено препричава учене текстове</p> <p>препричава мењајући крај или почетак приче</p> <p>- препричава мењајући текст из једног лица у друго</p>

	<p>секцијама</p> <ul style="list-style-type: none"> - Интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима -Развој стваралачких способности, креативности -Изражавање на матерњем језику -Развој способности проналажења, анализирања и саопштавања информација -Развој мотивације за учење и оспособљавање за самостално учење -Развој свести о себи, способности самовредновања и изражавање свог мишљења -Развој способности комуницирања, дијалога, квалитетне сарадње са другима, неговање другарства и пријатељства -Формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, свест о припадности и држави Србији и бугарској националној мањини, поштовање и српског и бугарског језика 	<p>представу, описивање по плану простора, животиња, људи</p> <ul style="list-style-type: none"> -оспособљавање за самостално писање писма, извештаја, вести -оспособљавање за критичку анализу сопственог рада и отклањање грешака 	<p>васпитање -</p> <ul style="list-style-type: none"> правичност, искреност, солидарност, достојанство, толеранција... -поштовање према домовини у којој живимо и поштовање и очување сопственог идентитета и језика и обичаја 	<p>-Уочавање узрочно – последичних веза</p> <ul style="list-style-type: none"> -Развој радозналости и истраживачког духа -Развој маште и креативности -Логичко мишљење -Развој памћења, маште и воље -Самостално служење књигом -оспособљавање за самостално писање поруке, честитке, разгледнице 	
--	---	---	--	---	--

Р.Б.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Обрада	Утврђивање	Укупно	Наставна средства	Методичке радње	Активности	Облици рада
1.	ЈЕЗИК				<ul style="list-style-type: none"> - Читанка - Радна свеска - Граматика - Лектире - Креде и креде у боји - графоскоп и фолија -фотокоп. материјал - панои - свеске 	<ul style="list-style-type: none"> - дијалогска - монолошка - текстуална - истраживање - илустровање и графичко представљање 	<ul style="list-style-type: none"> - упознавање са значењем и употребом непроменљивих врста речи - упознавање са функцијом речи у реченици - вежбање свих типова читања и рецитовања - перципирање текста - врсте говорних вежби - литерарно стваралаштво - трансформисање текста - вежбање различитих облика казивања 	<ul style="list-style-type: none"> - индивидуални - колективни - групни - рад у пару
	- граматика	10	8	18				
	- правопис	2	2	4				
	- ортоепија							
2.	КЊИЖЕВНОСТ							
	- лирика	5	5	10				
	- епика	12	9	21				
	- драма	1	1	2				
	- допунски избор							
	-научнопопуларни и информативни текстови							
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА							
	- писмени задаци	2	4	6				
	- домаћи задаци	-	4	4				
	- говорне вежбе и писмене вежбе	3	4	7				
	УКУПНО	35	37	72				

Д. ДОПУНСКА НАСТАВА

СРПСКИ ЈЕЗИК

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма		Циљеви и задаци садржаја програма	Евалуација	Исходи
			Облик рада	Метода рада			
1. Падежи	11	слушају, издвајају именске речи из текста, мењају речи по падежима	индивидуални, фронтални	дијалогска, монолошка, текст метода	оспособљавање ученика да препознају облике именских речи и да их правилно користе	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне способности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.	Ученици треба да: - ефикасно усмено и писмено комуницирају на српском језику; -буду способни да разумеју различите форме уметничког изражавања и да их користе за сопствено изражавање; - буду оспособљени за самостално учење;
2. Глаголски облици	9	издвајају глаголске основе, мењају глаголе и проналазе их у тексту	индивидуални, фронтални	дијалогска, монолошка, текст метода	бољи резултати на проверама, побољшање говорне културе		
3. Правопис	6	пишу текст, исправљају неправилно написане реченице, питају	рад у пару, фронтални, индивидуални	дијалогска, текст метода	побољшање писмене културе		
4. Књижевно-теоријски појмови	5	слушају, разговарају, питају, препознају	фронтални	дијалогска, монолошка, текст метода	усвајање основних термина науке о књижевности		
5. Стилске фигуре	5	слушају, издвајају стилска средства из обрађених књижевних дела	фронтални, индивидуални	дијалогска, текст метода	развијање говорне и писмене културе		

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Облици извођења	Циљеви и задаци садржаја програма
1.Школа: -Школски простор, давање информација.	3	-слушање -игра -понављање -цртање по диктату.	-демонстрација -потпун физички одговор; -кооперативна; интерактивно.	-тражење и давање обавештења; -описивање и именовање предмета; -изражавање припадности; - усвајање новог вокабулара и адекватна примена истог.
2.Ја и моји другови: -Конверзација.	4	-извршавање команди; -рад у паровима.	-демонстрација; -дијалог; -игра.	-исказивање једноставне усмене поруке; -савладавање технике читања; - описи појмова; - комуникација.
3.Животиње: (-Животиње; Делови тела; Физички описи; Љубимци)	3	-слушање и понављање; -цртање по диктату; -ономатопеја и погађање; -читање.	-кооперативно; -демонстрација; -интерактивно; -игра.	-препознавање појмова; -разумевање наставникових инструкција; -постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; -писање кратких реченица.
4.Код доктора:- Здравље; Медицина; Хигијена; Код зубара)	3	-групно и појединачно читање; -препричавање про-читаног; -певање.	-кооперативна; -рад у пару; -мануелне активности.	-исказивање просторних односа; -кратки одговори на постављена питања; -описивање активности.
5.Храна: - Храна и пиће; У ресторану; Рецепти.	2	-наредбе;-рад у паровима; -читање; -глума.	-кооперативно; -дијалог; -скеч.	-писање кратких реченица на основу дате слике; -усвајање новог вокабулара; - оброци; -специфичност одређених кухиња.
6.Празници и обичаји: -Географија; Побижени рекорди; Државе и континенти.	2	-игра погађања; -диктат; -игра `вешања` (погађање речи);	-групни рад; -игра; -индивидуални рад; -кооперативно.	-Државе и градови; -типична имена и презимена и производи у земљи чији се језик изучава.
7.Правопис:- Диктати.	3	-слушање и понављање; -индивидуални рад; -погађање појмова.	-физички одговор; -дијалог; -групни рад.	-усвајање новог вокабукара; -саопштавање дијалога или наративног текста уз помоћ постављеног питања; -ширење вокабулара.
8. Граматичке целине: Именичке групе; Чланови; Заменице; Садашња времена; Прошло време; Будуће време	8	-индивидуални одговори на питања; -израчунавање аритметичких појмова.	-интеракција; -демонстрација; -дијалог.	- правилно коришћење врста речи и реченица у монолозима и дијалозима; -обнављање правила фонетике и морфологије; -правилно казивање реченице у зависности од времена казивања.
9. Читање: Вежбе читања познатих и непознатих текстова	5	-слушање и понављање -индивидуални рад;	-индивидуални рад; -кооперативно.	-обнављање правила фонетике и морфологије;
10. Конверзација: Постављање питања и одговори на познате теме	3	-индивидуални одговори на питања;-	-дијалог	- правилно коришћење врста речи и реченица у монолозима и дијалозима

ИСТОРИЈА

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Увод у историју	2	Слушају, питају, разговарају, цртају вежбају и пишу	Дијалогски, наративни, илустративни	Боље разумевање појмова, усвајање основних знања, препознавање
Праисторија	1	Питају, слушају, илуструју, разговарају, читају, упоређују	Дијалогски, текстуални, илустративни, рад у паровима	Боље разумевање појмова, уочавање, усвајање основних знања, обучавање ученика за примену и употребу историјских карата
Стари век	6	Разговарају, питају, илуструју, упоређују, користе историјски атлас	Текстуални, наративни, дијалогски, илустративни, рад у паровима, индивидуални	Разумевање појмова, усвајање знања, сналажење на карти, повезивање и примена наученог

ГЕОГРАФИЈА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Васиона и Земља	1	Слушају, питају, разговарају	Дијалогска, демонстрациона, групни	Боље разумевање, препознавање,
Кретања Земље и последице њених кретања	2	Питају, слушају, демонстрирају	Дијалогска, рад у паровима, демонстрациона	Боље, брже уочавање и разумевање и усвајање знања
Приказивање Земљине површине	3	Питају, демонстрирају, илуструју	Дијалогска, илустративна	Обучавање картографској писмености и примени стечених знања
Планета Земља	3	Разговарају, питају, упоређују	Дијалогска, групни, демонстрациона	Разумевање појмова, усвајање знања, повезивање и примена наученог

МАТЕМАТИКА

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Скупови	1	-уочава -именује -повезује	-илустративна -дијалогска -демонстративна	-формирање појма скупа, подскупа, кардинал скупа, правилна употреба симбола -схватање смисла речи и, или, неки, сваки -извођење скуповних операција
Скупови тачака	1	-разликује -именује -открива релације и изражава их -упоређује	-илустративна -дијалогска -демонстративна	-схватање геометријских фигура као скуп тачака (дуж, права, полуправа, раван, кружница, круг) -уочавање њихових међусобних односа -препознавање и правилно цртање
Дељивост бројева	1	-уочава -закључује -проверава	-дијалогска -демонстративна	-уочавање дељивост бројева са остатком и без остатка -тумачење једначине $a=b \cdot g+r$ -увођење појма делилац садржалац -прости и сложени бројеви -одузимање НЗС и НЗД -растављање сложених бројева на просте чиниоце
Угао (сабирање и одузимање углова, графички и аналитички)	1	-уочава -именује -разликује -упоређује	-демонстративна -илустративна -дијалогска	-формирање појма угла као геометријске фигуре -уочавање односа централног угла и одговарајућег лука и тетиве -преношење углова и упоређивање -мерење углова -операције са угловима у мерама
Врсте углова	1	-уочава -именује -разликује	-демонстративна -илустративна -дијалогска	-формирање појма угла као геометријске фигуре -уочавање односа централног угла и одговарајућег лука и тетиве -преношење углова и упоређивање -мерење углова -операције са угловима у мерама
Разломци опште, децимални запис, процентни запис)	3	-именује -упоређује	-дијалогска -демонстративна	-стварање појма разломка као количника два броја -скраћивање, проширивање и упоређивање разломака -приказивање на бројној прави -основне операције са разломцима
Осна симетрија (симетрала дужи и угла, нормала)	1	-уочава -разликује -упоређује	-демонстративна -дијалогска -илустративна	-стварање осне симетрије као релације -препознавање осносиметричних фигура и одређивање осне симетрије -цртање осносиметричних фигура -конструкција симетрале дужи, симетрале угла и нормале

БИОЛОГИЈА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, откланњања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Особине живих бића и разноврсност живог света	3	Слушају, питају	Дијалoшка, демонстративна	Боље разумевање
Билке-грађа и животни процеси	9	Слушају, питају, упоређују	Дијалoшка, демонстративна, илустративна	Боље разумевање и учовање
Разноврсност биљака, значај и заштита	15	Слушају, питају, упоређују	Дијалoшка, демонстративна, илустративна	Боље разумевање и учовање
Царство гљива	9	Слушају, питају	Дијалoшка, демонстративна, илустративна	Боље разумевање

ШПАНСКИ ЈЕЗИК

Редни број теме	Назив теме	обрада	Утврђи-вање	Система-тизација	вежбе	свега
1.	Школа	/	1	/	/	1
2.	Породица и блиско окружење	/	2	/	/	2
3.	Животиње	/	0	/	/	0
4.	Празници	/	2	/	/	2
5..	Мој дом	/	2	/	/	2
6.	Исхрана	/	2	/	/	2
7.	Одећа	/	0	/	/	0
8.	Окружење	/	2	/	/	2
9.	Остало	/	5	/	/	5
10	Граматика	/	20	/	/	20
	Свега	I полугодиште	/	17	/	17
		II полугодиште	/	19	/	19
		укупно	/	36	/	36

Р. Б.	ТЕМА	СИТУАЦИЈЕ	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	МЕТОДЕ / АКТИВНОСТИ	НАСТАВНА СРЕДСТВА	ПРАЋЕЊЕ / ОЦЕЊИВАЊЕ
1.	Школа	<ul style="list-style-type: none"> - Поздрав - Давање података о себи - У учионици (школски прибор, активности и обавезе) 	<ul style="list-style-type: none"> -Представљање себе и других -Поздрављање -Идентификација и именоване особа, објеката, делова тела, животиња, боја, бројева итд. у вези са темама -Разумевање и давање једноставних упутстава и команди -постављање и одговарање на питања -Молбе и изрази захвалности -Изражавање физичких сензација и потреба -Именовања активности у вези са темама -Препознавање основних принципа граматичке компетенције -Исказивање извињења и оправдања -Изрази захвалности -Позивање на игру, прихватање, одбијање -Изражавање допадања и недопадања -Исказивање просторних величина -Давање информација о себи и другима -Тражење и давање обавештења -Описивање лица и предмета -Изрицање забране и реаговање на забране -Изражавање припадања и поседовања -Тражење и давање обавештења о времену на часовнику -Скретање пажње -Тражење мишљења и изражавање слагања/ неслагања 	<ul style="list-style-type: none"> -ТПР -Слушање и реаговање на команде наставника или команди са касете -Рад у паровима, групама и индивидуални рад - Мануелне активности -Вежбе слушања према упутствима наставника или са траке - Игре - Певање (у групи, паровима или индивидуално) - Погађање предмета и лица -Игра улога -Разумевање писаног језика - Писмено изражавање -Усмено изражавање (описује у неколико реченица познату радњу или ситуацију, препричава општи садржај прочитаног или саслушаног текста, користећи усвојене језичке елементе и структуре) 	<ul style="list-style-type: none"> -учбеник -радна свеска -аудио касета, компакт диск -креда у боји -фотокопирани материјал -предмети у учионици -постери -часописи 	<ul style="list-style-type: none"> -посматрање -разговор -тестови за евалуацију -сликовни диктат -радови ученика
2.	Породица, забава, хоби	<ul style="list-style-type: none"> - Хоби, - Заједничке активности, - Солидарност и толеранција - Давање података о себи 				
3.	Животиње	<ul style="list-style-type: none"> - Опис и особине животиња, - Однос према животињама 				
4.	Празници	<ul style="list-style-type: none"> - Божић, Нова Година, Ускрс и други важни празници 				
5.	Мој дом	<ul style="list-style-type: none"> - Просторије у кући, обавезе у кући 				
6.	Исхрана	<ul style="list-style-type: none"> - Оброци, омиљена храна, здрава храна - Навике у исхрани у земљама Хиспанске Америке и Шпаније 				
7.	Одећа	<ul style="list-style-type: none"> - Одевни предмети - Прикладно одевање 				
8.	Окружење	<ul style="list-style-type: none"> - Место и улица где станујем - Важне установе у окружењу биоскоп, школа, позориште, пошта, музеј, банка, болница 				
9.	Остало	<ul style="list-style-type: none"> - Годишња доба, месеци, дани у недељи и делови дана - Исказивање времена - Бројеви до 100 - Основни подаци о хиспанским земљама 				
10.	Граматика	<ul style="list-style-type: none"> - Упитна реченица, именице, Детерминативи, придеви, личне заменице, Глаголи, партикуле и прилози Предлози 				

ДОДАТНА НАСТАВА

СРПСКИ ЈЕЗИК

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма		Циљеви и задаци садржаја програма	Евалуација	Исходи
			Облик рада	Метода рада			
Језик - Граматика - Правопис	22	- примењује претходно стечена знања; - овладава новим граматичким и правописним законитостима (падежни систем, променљиве и непроменљиве речи, писање великог слова и одричне речце <i>не</i>); - уочава на примерима; - упоређује; -уз помоћ наставника решава тестове са ранијих такмичења.	фронтални, индивидуални рад у пару	дијалогска, монолошка, текст метода, метода запажања, закључивања	- припрема ученика за школско, општинско, окружно и републичко такмичење из српског језика.	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда. -Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа.	Ученици треба да: -буду способни да разумеју различите форме уметничког изражавања и да их користе за сопствено изражавање; - буду оспособљени за самостално учење; - буду способни да прикупљају, анализирају и критички процењују информације; - умеју да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања.
Књижевност - Школска лектира - Домаћа лектира	7	- чита, анализира и интерпретира дела по избору ученика и наставника; - уочава главне мотиве и песничке слике; - запажа основне карактеристике ликова.	фронтални, индивидуални	дијалогска, монолошка, текст метода, метода запажања, закључивања	- увођење ученика у структуру и анализу дела; - тумачење главних мотива и песничких слика у лирској песми; - развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности.		
Култура изражавања - Говорно изражавање - Писмено изражавање	7	- усваја општа правила о писму као облику општења; - увежбава технике у изради писменог састава и анализира стилске грешке оцењених радова.	фронтални, индивидуални	дијалогска, монолошка, текст метода, метода стваралачког маштања	- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање; - богаћење речника.		

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Наставна тема и садржај	Број часова	Активности	Облици извођења	Циљеви и задаци садржаја програма
1.Школа: -Школски простор,давање информација.	2	-слушање -игра -понављање(ЦД) -цртање по диктату.	-демонстрација -потпун физички одговор; -кооперативна; интерактивно.	-тражење и давање обавештења; -описивање и именовање предмета; -изражавање припадности; - усвајање новог вокабулара и адекватна примена истог.
2.Ја и моји другови: -Дружење и спорт; Мој албум; Рођендани; Куповина; Време; Навике и хоби.	2	-певање; -извршавање команди;-рад у паровима.	-демонстрација; -дијалог; -игра.	-исказивање једноставне усмене поруке; -савладавање технике читања; - описи појмова; - комуникација.
3.Животиње: (-Животиње; Делови тела; Физички описи; Љубимци)	2	-слушање и понављање (ЦД); -цртање по диктату; -ономатопеја и погађање; -читање.	-кооперативно; -демонстрација; -интерактивно; -игра.	-препознавање појмова; -разумевање наставникових инструкција; -постављање питања и давање исказа у основној комуникацији; -писање кратких реченица.
4.Код доктора:- Здравље; Медицина; Хигијена; Код зубара)	2	-групно и појединачно читање; -препричавање прочитаног; -певање.	-кооперативна; -рад у пару; -мануелне активности.	-исказивање просторних односа; -кратки одговори на постављена питања; -описивање активности.
5.Храна: - Храна и пиће; У ресторану; Рецепти.	2	-наредбе;-рад у паровима; -читање; -глума.	-кооперативно; -дијалог; -скеч.	-писање кратких реченица на основу дате слике; -усвајање новог вокабулара; - оброци; -специфичност одређених кухиња.
6.Празници и обичаји: -Географија; Побийени рекорди; Државе и континенти.	2	-игра погађања; -диктат; -игра `вешања` (погађање речи); - глума.	-групни рад; -игра; -индивидуални рад; -кооперативно.	-Државе и градови; -типична имена и презимена и производи у земљи чији се језик изучава.
7.Слободне активности:- Забава; Филм; Музика.	1	-слушање и понављање; -индивидуални рад; -погађање појмова.	-физички одговор; -дијалог; -групни рад.	-усвајање новог вокабукара; -саопштавање дијалога или наративног текста уз помоћ постављеног питања; -ширење вокабулара.
8. Конверзација: -Употреба текста из уџбеника као подлога за нове реченичне целине	5	-читање познатих текстова -дијалози;-диктат; -глума; -игра асоцијација.	-индивидуални рад; -рад у групама; -дијалог.	--самостално сналажење у проблемима за правилно коришћење граматичких целина, синтаксе реченице; издвајање и писање кључних речи текста.
9. Граматичке целине: Именичке групе; Чланови; Заменице; Садашња времена; Прошло време; Будуће време Перфекат	15	-индивидуални одговори на питања;-израчунавање аритметичких појмова.	-интеракција; -демонстрација; -дијалог.	- правилно коришћење врста речи и реченица у монолозима и дијалозима; -уознавање нових правила фонетике и морфологије; -правилно казивање реченице у зависности од времена казивања.
10. Правопис: Спеловање и реченични делови	3	-писање -читање	интеракција; -демонстрација; -дијалог.	-правилна интерпункција; -сналажење да саслушано правилно стави у писану форму; -препознавање саслушаног текста

ШПАНСКИ ЈЕЗИК

Редни број теме	Назив теме	Проширивање	Утврђи-вање	Система-тизација	свега	
1.	Школа	2	/	/	2	
2.	Породица и блиско окружење	3	/	/	3	
3.	Животиње	2	/	/	2	
4.	Празници	2	/	/	2	
5..	Мој дом	0	/	/	0	
6.	Исхрана	2	/	/	2	
7.	Одећа	1	/	/	1	
8.	Окружење	2	/	/	2	
9.	Остало	4	/	/	4	
10.	Граматика	18	/	/	18	
	Свега	I полугодиште	17	/	/	17
		II полугодиште	19	/	/	19
		укупно	36	/	/	36

ИСТОРИЈА

Додатна настава из историје се организује за ученике петог , шестог, седмог и осмог разреда и остварује се са по 36 часова, односно са по 1 часом недељно, кроз следеће активности:

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Избор ученика и усвајање годишњег плана рада	1	Слушање, сугестије и усвајање, записивање плана	Наративни, дијалошки	Упознавање са садржајем плана додатне наставе
Увод	3	Слушају, разговарају, пишу, прикупљају материјал(исечци из штампе,са интернета), праве паное,уређују кабинет	Наративни, дијалошки, илустративни,текстуални, групни,	Проширивање постојећих знања, развијање вештина, креативности и међусобне сарадње
Праисторија	2	Примењују и користе историјски атлас, слушају, разговарају, читају, питају	Дијалошки, текстуални, рад у паровима	Проширивање постојећих и усвајање нових знања, развијање сарадничког односа, сналаже на карти
Стари век	4	Слушају, питају, истражују, упоређују, илуструју и користе историјски атлас	Наративни, дијалошки, текстуални, илустративни, индивидуални	Усвајање нових знања и утврђивање већ постојећих, употреба атласа и зидних историјских карата, повезивање и примена наученог
Припрема за такмичења	8	Разговарају, слушају, самостално раде тестове и друге облике контролних вежби	Наративни, дијалошки, индивидуални, писмене вежбе, тестови	Повезивање и примена наученог, анализа текстова,уочавање повезаности градива

МАТЕМАТИКА

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Скупови; решавање текстуалних задатака применом Веновог дијаграма	3	-именује -повезује -уређује	-демонстративна -илустративна -дијалошка	-извођење скуповних операција
Геометријске фигуре као скупови тачака, логичке операције у унији, пресеку и разлици	2	-открива релације и изражава их -упоређује -уочава	-илустративна -дијалошка -демонстративна -истраживачка	-уочавање њихових међусобних односа -препознавање и правилно цртање
Бинарни бројни систем	2	-закључује -проверава	-дијалошка -демонстративна	-решавање сложених задатака
Рационални поступци при рачунању, одабрани задаци	2	-уочава -закључује -проверава	-дијалошка -демонстративна	-коришћењем олакшица, за сто краће време доћи до решења
Дијаграми и њихова примена у решавању математичких проблема, метод дужи	2	-уочава -открива релације -закључује	-демонстративна -илустративна -дијалошка	- прављење и читање дијаграма у решавању математичких проблема
Права и кружница, конструктивни задаци	2	-разликује -открива релације -закључује	-демонстративна -илустративна -дијалошка	-примена стеченог знања на решавање конструктивних задатака
Одабрани задаци са такмичења	5	-открива релације -закључује	-демонстративна -илустративна -дијалошка	-развијање логичког мишљења и закључивања
Задаци логично-комбинаторне природе	2	-открива релације -закључује	-демонстративна -илустративна -дијалошка	-развијање логичког мишљења и закључивања
Разломци, одабрани задаци	2	-открива релације -закључује	-дијалошка -демонстративна	- сложене операције са разломцима
Осна симетрија	6	-разликује -упоређује -проверава	-демонстративна -илустративна -дијалошка	-примена осне симетрије на решавање различитих проблема
Конструкција пресавијањем папира	1	-открива релације -закључује	-демонстративна -илустративна -дијалошка	-пресавијањем папира конструисати различите фигуре
Одабрани конструктивни задаци-примена изометријских трансформација	2	-упоређује -открива релације -изражава их	-демонстративна -илустративна -дијалошка	-извођење различитих конструкција применом изометријских трансформација
Разломци и примена, одабрани задаци	3	-открива релације -закључује	-дијалошка -демонстративна	-примена разломака на решавање различитих задатака
Процентни рачун	2	-открива релације -закључује	-дијалошка -демонстративна	-решавање проблема применом процентног рачуна

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ХОРА

Циљ васоитно-образовног рада у настави музичке културе је да стварањем интересовања и навика за активно бављење музиком подстичу стваралачке способности, когнитивни развој ученика и доприноси естетском и етичком развоју њихове личности.

Задацима рада хора треба да буду обухваћене и обједињене основе музичке и опште културе ученика: стварање активних слушалаца и љубитеља музике, оспособљавање ученика за стваралачке музичке активности, слушање и разумевање музичких порука уметничког дела којима се доприноси развоју музичког мишљења, неговање култивисаног музицирања у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима, посебно у хору и оркестру и другим вокалним и инструменталним саставима, оспособљавање ученика за разумевање и доживљавање музике, за естетско процењивање уметничких дела и за музичку интерпретацију, упознавање културне баштине и савремена кретања у музичкој уметности свога и других народа, упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Хор виших и нижих разреда

	Назив теме	Хор нижих разреда				Хор виших разреда			
		обрада / утврђ. / веж. //свега				обрада / утврђ. / веж. //свега			
1	Упознавање ученика са Основама хорског певања	10	/	5	15	5	/	5	10
2	Вежбе дисања и распевавања	10	/	10	20	10	/	10	20
3	Обрада нових композиција домаћих и страних аутора	20	10	/	30	20	10	/	30
4	Увежбавање обрађених композиција	/	/	26	26	/	/	31	31
5	Припреме за наступе и такмичења	5	/	5	10	5	/	5	10
6	Слушање хорских композиција	10	/	/	10	10	/	/	10
		УКУПНО			111	УКУПНО			111

ЛИТЕРАРНА СЕКЦИЈА-глобални план

Циљ литерарне секције је развијање љубави према читању, писању; развијање осећања за уочавање мотива у књижевним делима и мотива који ће бити окосница у властитом стварању ученика.

Задачи литерарне секције су писање поетских и прозних радова, праћење литерарних конкурса и учествовање на њима, читање и анализа одабраних књижевних дела која могу послужити као узор и подстицај за нова стварања.

Р.Б	Подручје рада	Обрада	Вежбање	Стварање	Наставна средства	Методичке радње	Активности	Облици рада
1.	Језик	6	8	6	-свеске	-дијалoшка	-читање	-индив.
2.	Књижевност	-	5	11	-часописи за децу	- молошка	-проучавањ	-колект.
					-панои и средства за зидне новине	-текстуална	-анализа	-групни
					-одабрана књиж.дела	- илустрације	-стварање	

ПРОГРАМ И ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ ПЕТОГ РАЗРЕДА

Време реализације		Садржаји рада
СЕПТЕМБАР	1. 2. 3. 4. 5.	<ul style="list-style-type: none"> – Упознавање ученика са правилима у школи, са распоредом часова и школским календаром – Конституисање одељенске заједнице – Правила понашања у школи – израда паноа – Сада сам ученик петог разреда - моји утисци – Сређивање педагошке администрације (перманентно)
ОКТОБАР	6. 7. 8. 9.	<ul style="list-style-type: none"> – Самопоуздање лични развој ученика – Дечија недеља – учешће у активностима – Индивидуални разговор са ученицима (перманентно) – Избор чланова Вршњачког тима
НОВЕМБАР	10. 11. 12. 13. 14.	<ul style="list-style-type: none"> – Потребе – упознавање својих и других – Сараднички однос у групи – Анализа успеха на крају 1. класификационог периода – Решавање текућих проблема у одељењу – Активно учешће ученика у креирању активности које побољшавају квалитет живота у школи
ДЕЦЕМБАР	15. 16. 17. 18.	<ul style="list-style-type: none"> – Болести зависности – Људска права – дечија права – Да ли знамо да слушамо друге? – Успех на првом полугодишту
ЈАНУАР	19. 20.	<ul style="list-style-type: none"> – Проблеми у учењу и савлађивању знања – грађење модела за превазилажење – Обележавање Дана Светог Саве
ФЕБРУАР	21. 22. 23.	<ul style="list-style-type: none"> – Помоћ ученицима при укључењу у такмичења – Разрешавање сукоба – Правила и реституција
МАРТ	24. 25. 26. 27. 28.	<ul style="list-style-type: none"> – Индивидуални разговори са ученицима – Здравље и лична хигијена – Праћење ученика на такмичењима – Анализа успеха на крају 3. класификационог периода – Култура одевања
АПРИЛ	29. 30. 31.	<ul style="list-style-type: none"> – Слободно време – Односи између дечака и девојчица – Понашање у различитим приликама
МАЈ	32. 33. 34. 35.	<ul style="list-style-type: none"> – Екскурзија – Правилна исхрана – Приредба за крај школске године – Обележавање Дана школа
ЈУНИ	36.	<ul style="list-style-type: none"> – Утврђивање успеха ученика на крају другог полугодишта

2. 2. ШЕСТИ РАЗРЕД

ФОНД ЧАСОВА У ШЕСТОМ РАЗРЕДУ

- ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
- ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
- ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
- ФАКУЛТАТИВНИ ДЕО ПРОГРАМА

Фонд часова у шестом разреду

А	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
1.	СРПСКИ ЈЕЗИК	4	144
2.	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	2	72
3.	ЛИКОВНА КУЛТУРА	1	36
4.	МУЗИЧКА КУЛТУРА	1	36
5.	ИСТОРИЈА	2	72
6.	ГЕОГРАФИЈА	2	72
7.	ФИЗИКА	2	72
8.	МАТЕМАТИКА	4	144
9.	БИОЛОГИЈА	2	72
10.	ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ	2	72
11.	ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ	2	72
КУПНО А:		24	864
Б	ОБАВЕЗНО ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
12..	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	1	36
	ВЕРСКА НАСТАВА		
13..	СТРАНИ ЈЕЗИК - ШПАНСКИ	2	72
14.	ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ – ИЗАБРАНИ СПОРТ	1	36
УКУПНО Б:		4	144
Укупно : А+Б		28	1008
В	СЛОБОДНО ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
15.	ЧУВАРИ ПРИРОДЕ	1	36
	ХОР И ОРКЕСТАР		
	ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО		
УКУПНО В:		1	36
Г	ФАКУЛТАТИВНИ ДЕО ПРОГРАМА	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
16.	БУГАРСКИ ЈЕЗИК	2	72
УКУПНО Г:		2	72
Д	ОБЛИК ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
17.	РЕДОВНА НАСТАВА	31	1080
18.	ДОПУНСКА НАСТАВА	1	36
19.	ДОДАТНИ РАД	1	36
УКУПНО Д:		32	1116
Ђ	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
20.	ЧАС ОДЕЉ. СТАРЕШИНЕ	1	36
21.	ДРУШТВЕНЕ, ТЕХНИЧКЕР, ХУМАНИТАРНЕ, СПОРТСКЕ И КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ	2	72
УКУПНО Ђ:		3	108
УКУПНО А+Б+В+Г+Д+Ђ		37	1224

А. Обавезни наставни предмети у шестом разреду основног образовања и васпитања

- **СРПСКИ ЈЕЗИК**
- **СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**
- **ЛИКОВНА КУЛТУРА**
- **МУЗИЧКА КУЛТУРА**
- **ИСТОРИЈА**
- **ГЕОГРАФИЈА**
- **ФИЗИКА**
- **МАТЕМАТИКА**
- **БИОЛОГИЈА**
- **ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ**
- **ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ**

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	ЈЕЗИК:	Циљ наставе српског језика је да ученици стекну базичну језичку писменост, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.	Проширивање и стицање нових знања из граматике, правописа и ортоепије; развијање критичког мишљења ученика и усвајање научног погледа на свет	Буђење учени-кове радозналости; стицање свести о важности познавања обрађеног градива; гајење љубави према српском језику	Примена стечених знања у решавању задатака; развијање способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање, апстракцију и конкретизацију; буђење истраживачког духа ученика у вези са српским језиком; богаћење језичке културе ученика, што доприноси правилном формирању ученикове личности	На крају 6. разреда ученици треба да: - ефикасно усмено и писмено комуницирају на српском језику - буду способни да разумеју различите форме уметничког изражавања и да их користе за сопствено изражавање; - бити оспособљени за самостално учење; - бити способни да прикупљају, анализирају и критички процењују информације; - моћи да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања; - бити спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима; - умети да препознају и уваже људска и дечја права и бити способни да активно учествују у њиховом остваривању; - имати развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и доприносити њеном очувању и развоју; - знати и поштовати традицију, идентитет и културу других заједница и бити способни да сарађују са њиховим припадницима; - бити способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице.
	Граматика					
	Правопис					
	Ортоепија					
2.	КЊИЖЕВНОСТ	Упознавање са књижевним врстама, као и са стваралаштвом писаца; препознавање мотива, песн. слика; упознавање са одликама стиха; оспособљавање за разумевање и самостално тумачење књижевних дела; подстицање ученика да само-стално читају, доживљавају, тумаче књижевна дела.	Побудити љубав према књижевности; гајити позитивна осећања према свету који нас окружује; утицати на формирање духовних и моралних вредности; неговање породичних вредности; стварање читалачких навика.	Примењивати стечена знања у даљем раду; подстицати читалачке радозналости код ученика; побудити истраживачки дух ученика; развијати способност за критички приступ књижевном делу; прецизним истраживачким задацима оспособљавати ученике за самосталан рад; креативном радном атмосфером на часу навикавати ученике на тимски рад; развијати код ученика способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање, анализу и синтезу; оспособљавати ученике за тумачење естетских чинилаца уметничког света.		
	Лирика					
	Епика					
	Драма					
	Допунски избор					
Научно популарни и информативни текстови						
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Подстицање и неговање креативности кроз писмено и усмено изражавање; савлађивање технике израда писменог састава и дом. задатака	Богаћење речника, језичког и стилског израза; неговање маште и стваралачког мишљења	Примењивање стечених знања из правописа и језичке култура; оспособљавање ученика за креативно и критичко размишљање; уочавање недостатака као и истицање лепоте стила.		
	Писмени задаци					
	Домаћи задаци					
	Говорне и писмене вежбе					

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова			Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утвр.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1	ЈЕЗИК:				Индивидуални	Дијалoшка	Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање наставних листића за истраживачке задатке ученика; припремање тестова за проверу знања ученика; прегледавање писмених и контролних задатака; свакодневно подстицање и мотивисање ученика за учење; израда паноа; упућивање ученика на коришћење додатне литературе;	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; израда домаћих задатака; израда паноа; израда писмених задатака; учествовање у говорним и писменим вежбама; драматизација текстова; изражајно казивање напамет научених стихова	Историја Географија Ликовна култура Музичка култура Бугарски језик	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда. -Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне способности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.
	Граматика	24	24	48						
	Правопис	1	3	4						
	Ортоепија	2	1	3						
2	КЊИЖЕВНОСТ				Колективни	Текстуална				
	Лирика	17	1	18						
	Епика	26	7	33						
	Драма	3	-	3						
	Допунски избор	3	-	3						
Научнопопуларни и информативни текстови	3	-	3	Рад у пару	Истраживање Илустровање и графичко представљање					
3	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА									
	Писмени задаци	4	8	12						
	Домаћи задаци	-	8	8						
	Говорне и писмене вежбе	5	4	9						
УКУПНО		88	56	144						

Стандарди

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ	1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима 1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима	2.1.4. разликује све делове текста и књиге 2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)	3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст
2.	ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ	1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) 1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу 1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) 1.2.4. уме да преприча текст 1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; 1.2.7.. зна да се служи Правописом (школским издањем)* 1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима	2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева 2.2.2. саставља извештај	3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму 3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста
3.	ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК	1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи 1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне) 1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми 1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.) 1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације 1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви) 1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама 1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој*	2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи 2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/ или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)	3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама 3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла
4.	КЊИЖЕВНОСТ	1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела 1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност) 1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму 1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац) 1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја) 1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик... 1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе* 1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела*	2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања 2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела 2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама* 2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градиција, метафора, контраст) 2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке) и њихову међусобну повезаност 2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, дијалог	3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних тема и мотива 3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу 3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК - 72 часа -

Циљ наставе енглеског језика у основним школама остварује се овладавањем комуникативних вештина и разбијањем способности и метода учења страног језика. Стога, циљ наставе енглеског језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивних односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи.

Општи стандарди - Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознавајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора - Ученик треба да разуме усмену поруку исказану савременим језиком, без непотпуних лексичких и синтаксичких тешкоћа, не дуже од две до три минуте. Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (приповедање, разговор), а треба да буде способан и да идентификује различите врсте усмених порука (изјавне, упитне и заповедне), да реконструира непознато на основу контекста и да запамти кључне елементе поруке.

Усмено изражавање - Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде оспособљен да савременим језиком, примереним свакодневном комуникацији, искаже једноставну усмену поруку и да буде у стању да учествује једноставном разговору, да једноставно и јасно исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста.

Разумевање писаног текста - Ученик треба да прочита и разуме једноставне поруке, знакове, информације, да разуме глобално, селективно и на нивоу имплицитног, једноставније аутентичне текстове писане савременим језиком у вези са свакодневним ситуацијама и из домена њиховог интересовања.

Писано изражавање - Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде способан да напише своје личне податке, да напише честитку, једноставну поруку и краће неформално писмо, да опише неки доживљај, да напише нешто о себи и својим интересовањима, да напише кратак резиме о ономе шта је чуо, виде или прочитао и изнесе лични став (допадање, недопадање, слагање, неслагање и друго)

Дијалог - Ученик треба да је способан да користи научене фразе и изразе док води дијалог са наставником, другим учеником или или евентуално говорником коме је енглески матерњи језик.

Развијање социо-културне компетенције

Поред сазнања о основним чињеницама везаним за историју, географију културу и уметност земаља чији језик учи, ученик треба да створи увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства уочи сличности и разлике у навикама (вербална и невербална комуникација), обичајима, менталитету и институцијама наше земље и земаља чији језик учи

Медијација

У комуникативним контекстима који укључују говорнике учениковог првог језика (л1) и циљног језика (л2) преноси и преводи кратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације.

Знања о језику и стратегије учења

Ученик треба да:

- 1) препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом
- 2) поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине
- 3) користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације
- 4) уочава сличности и разлике између страног и матерњег језика
- 5) примењује компензационе стратегије као што су:

~ усмерава пажњу на оно што разуме

~ покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна

~ обраћа пажњу на речи које се више пута понављају

~ обраћа пажњу на разне невербалне елементе (гестови, мимика итд.)

~ размишља да ли одређена реч коју не разуме личи на неку из матерњег језика

~ тражи значење у речнику

~ уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција и позитивни трансфер).

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Циљеви и задаци садржаја програма	Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду			
		обр.	утв.	сист.	свега		Облик рада	Метода рада	Активност ученика	Активност наставника	Корелација	Евалуација
1	Увод	2	1	/	3	-Поздрав -Давање података о себи -У учионици	-фронтални, рад у паровима, групни рад, индивидуални рад	Комуникативна, директна, интерактивна, ТФО	-Слушање и реаговање на команде наставника или команди са касете -Рад у паровима, групама и индивидуални рад -Вежбе слушања према упутствима наставника или са траке - Игре - Певање (у групи, паровима или индивидуално) - Погађање предмета и лица -Игра улога -Разумевање писаног језика - Писмено изражавање -Усмено изражавање (описује у неколико реченица познату радњу или ситуацију, препричава општи садржај прочитаног или саслушаног текста, користећи усвојене језичке елементе и структуре)	води и усмерава интеракцијски однос у учионици, објашњава појмове, говори, пушта CD, издаје налоге, учествује у игри, дели ученике у групе, даје упутства за рад у групи, излаже градиво кроз игру, захтеве, питања	свет око нас, музичка култура, физичко васпитање, грађанско васпитање, ликовна култура, математика, веронаука	Сликовни диктати, издавање наредби, рецитовање, певање, реаговање на сликовне и говорне подстицаје
2	Породица	3	4	1	8	-Хоби, -Заједничке активности, -Солидарност и толеранција						
3	Животиње	3	4	1	8	-Опис и особине животиња, -Однос према животињама						
4	Моје тело	3	3	1	7	-Називи болести -Медицина некад и сад						
5	Храна	3	3	1	7	-Оброци ван куће (ресторан, ужина у школи...) -Навике и укуси						
6	Празници	3	1	1	5	-Прославе и манифестације у оквиру школе и ван ње -Празници са енглеског говорног подручја						
7	Забава	4	4	1	9	-Филм , Слободно време						
8	Остало	6	7	2	15	-Суседски односи, -екологија -однос према човековој средини						
9	Граматика	4	5	1	10	-Просто садашње, прошло и будуће време -Модални глаголи (can, could, must, must not) -Бројеви						
	Укупно	31	32	9	72	-Именице (неправилна множина, бројиве и небројиве именице) -Одређени и неодређени члан -Придеви и прилози, предлози -Заменице, детерминатори -Упитне реченице и везници						

ЛИКОВНА КУЛТУРА - 36 часа -

Циљ васпитно – образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета

Оперативни задаци:

- развијају ликовно- естетски сензибилитет (осетљивост) за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима;
- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло- тамно, облик- боја, простор, композиција;
- посматрају и естетски доживљавају дела ликовне уметности;
- развијају љубав према ликовном наслеђу;
- оспособљавају се за стваралачко преношење визуелно- ликовних искустава у природно- друштвена научна подручја и тако развијају интересовање за оплемењивање и заштиту природе и смисао за унапређивање културе живљења;
- развијају способност за креативно и апстрактно мишљење;
- развијају способност сарадње и самопоуздања у тимском раду;
- развијају индивидуално истраживање односа ликовних елемената на примерима националног и светског ликовног уметничког наслеђа

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Циљеви и задаци садржаја програма	Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду
		обр.	утв.	сист.	свега		Облик рада	Метода рада	
1	СЛОБОДНО РИТМИЧКО ИЗРАЗАВАЊЕ БОЈЕНИМ МРЉАМА, ЛИНИЈАМА, СВЕТЛИНАМА, ОБЛИЦИМА И ВОЛУМЕНИМА	2	1	1	4	Обуцити ученике како постићи тонске вредности. Ста је линија, облик и9 волумен.	Фронтални Индивидуални	Монолошка Дијалоска	Сликање , корисцење различитих боја у смислу различитих техника. Акварел, темпера, пастел.
2	ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	1	1	1	3	Објаснити ученицима ста је визуелно споразумевање. Комуникација путем симбола и знакова.	Фронтални Индивидуални	Монолошка Дијалоска	Цртање, сликање. Разговор.
3	ТЕКСТУРА	4	1	1	6	Стварање услова да се боље схвате различити типови текстуре.	Фронтални Индивидуални	Монолошка Дијалоска	Разговор о текстури. Корисцење различитих материјала, фурнир, картон тканина, дрво.
4	СВЕТЛИНА	5	2	1	8	Развијање смисла за тонске вредности.	Фронтални Индивидуални	Монолошка Дијалоска	Цртање сликање. Срафирање
5	БОЈА	8	3	1	11	Развијање колористичких способности код деце.	Фронтални Индивидуални	Монолошка Дијалоска	Сликање.
6	СВЕТ УОБРАЗИЉЕ У ЛИКОВНИМ ДЕЛИМА	2		1	3	Развијање уобразиље код деце и сликања по имагинацији.	Фронтални Индивидуални	Монолошка Дијалоска	Разговор о делима надреалиста. Цртање сликање.

Напомена: Посете културним институцијама (музеји, галерије, културно историјски споменици) - 4 часа

Трајање	садржај	начин остваривања	Активности наставника	Активности ученика	Циљеви и задаци садржаја програма
2+ 1+ 1	СЛОБОДНО РИТМИЧКО ИЗРАЖАВАЊЕ БОЈЕНИМ МРЉАМА, ЛИНИЈАМА, СВЕТЛИНАМА, ОБЛИЦИМА И ВОЛУМЕНИМА - Слободно ритмичко изражавање бојеним мрљама, линијама, светлинама, облицима и волуменима - обрада - - //- - пр. вежба - - //- - ест. анализа	- излагање, дијалог, дискусија; - објашњавање појма ритма (правилног и слободног); - примери и демонстрације лик. проблема ритма кроз различите медије- цртачке, сликарске, вајарске; - корелација са свакодневним животом и другим наставним предметима; - коректуре и естетска анализа заједно са ученицима;	- представљање наставног садржаја - усмеравање на активности ученика и посебно на инерактивни рад (у пару, групи) са поделом задатака; - естетска анализа и самовредновање	- перцепција кроз разговор и дискусију (посматрање, уочавање и описивање); - аперцепција- примена, експеримент и истраживање кроз комбинацију различитих ликовних техника;	-развијају ликовно- естетски сензибилитет (осетљивост) за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима - развијају способност за креативно и апстрактно мишљење
2+1	ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ - Визуелно споразумевање- обрада - - //- - пр. вежба	- излагање, дискусија, дијалог кроз објашњавање појма визуелних комуникација и споразумевања- кодирање и декодирање визуелног знака; - илустративно- демонстративни примери из свакодневног живота; - креирање вежбе и њена примена кроз адекватну ликовну технику; - коректура и естетска анализа;	Представљање наставног садржаја - усмеравање на самосталан самостални рад са наглашеном индивидуалношћу -развијање свести ученика за корелацију са другим наставним предметима - естетска анализа и самовредновање	- перцепција кроз разговор и дискусију (посматрање, уочавање и описивање); - аперцепција- практична примена стеченог знања на конкретном задатку;	-естетски доживљај дела ликовне уметности -покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости
4+ 1+ 1	ТЕКСТУРА - Текстуралне и тактилне вредности површине и облика - обрада Материјали (традиционални и савремени) и врсте материјала - обрада - Својства и врсте текстуре- обрада - Текстура - пр. вежба - Текстура - ес. анализа	- монолог, дијалог, дискусија кроз објашњавање појма тактилне и визуелне перцепције текстуре; - илустративни примери из свакодневног живота, различитих уметничких дела и техника, различитих врста материјала и њихових примена у улози текстуре као ликовног проблема; - демонстрација рада у различитим материјалима и техникама- цртачке, сликарске, вајарске; - креирање задатака; - коректура, естетска анализа и оцењивање;	- Упознавање са наставним садржајем -усмеравање активности ученика на повезивање различитих материјала са нагласком на површини и представљање истих у различитим техникама - самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу, као и рад у пару или групи; - естетска анализа и самовредновање	- перцепција и аперцепција кроз разговор стечена знања деца примењују у практичном раду на конкретном задатку, у различитим техникама и материјалима; -аперцепција	- подстиче креативност, -развија стваралачко мишљење, - развијају индивидуално истраживање односа ликовних елемената
5+ 2+ 1	СВЕТЛИНА - Тонске разлике - обрада - Светло- тамно - Степен светлости и затамљеност - обрада	- илустративно, за сваку тематску јединицу, објаснити проблем светлости и њених различитих својстава; - дијалогска корелација са другим предметима (биологија, физика...); - увођење у проблем валера (тонских	Упознавање са наставним садржајима -показивање примера из ликовне уметности и свакодневног живота -усмеравање на инерактивни- рад у пару, групи и	- перцепција- кроз дијалоге и дискусије уочавање проблема светлости и њеног дејства у ликовном смислу, - аперцепција- практична	-подстиче стваралачко мишљење и деловање -оспособљавање решавања задатака у непознатим ситуацијама

	<ul style="list-style-type: none"> - Градација светлости у односу на одређеност извора - обрада - Илузија заобљености и пластичности волумена - обрада - Светлина пр. вежба - - //- ест. анализа 	<ul style="list-style-type: none"> разлика) и његове примене у дочаравању простора и треће димензије; - објашњавање и демонстрација примене валера као ликовног проблема у различитим ликовним медијима- цртачки, сликарски, вајарски; - креирање вежби и задатака, рад по природи; - коректура, естетска анализа; 	<ul style="list-style-type: none"> индивидуални рад; - естетска анализа и самовредновање кроз рад у групама 	<ul style="list-style-type: none"> примена усвојеног знања на конкретним задацима у различитим ликовним техникама кроз експерименте и истраживање светлости као ликовног проблема; 	
8+ 3+ 1	<p>БОЈА</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хроматски (основне и изведене) и ахроматски скуп - обрада - Топле и хладне боје - обрада - Комплементарне боје - обрада - Контраст тоналитета - обрада - Слојевито сликање - обрада - Боја - пр. вежба - - //- ест. процењивање 	<ul style="list-style-type: none"> - објашњавање и разговор о појму боје, разлагању светлости- корелација са физиком; - теоретске и илустративне методе теорије боја- подела боја; - демонстрација и илустрација различитих сликарских техника и поступака у сликарству; - креирање вежби и задатака- рад по природи; - коректура, естетско процењивање; - посета културним институцијама (музеји, галерије...) 	<ul style="list-style-type: none"> -Упознавање са наставним садржајем -Упознавање са бојама, аспектима боја, значајем боја, деловањем боја, ефектима боја -усмеравање на самостални рад са наглашеном индивидуалношћу; - естетска анализа и просуђивање 	<ul style="list-style-type: none"> - кроз питања, разговоре, дискусије усвајање и систематизација стеченог градива; - вежбање сликарских техника и практична примена конкретних ликовних проблема на раду по природи; 	<ul style="list-style-type: none"> -базична језичка и уметничка писменост -ликовна писменост -сазнање о значају боја - покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло- тамно, облик- боја, простор, композиција;
2+ 1	<p>СВЕТ УОБРАЗИЉЕ У ДЕЛИМА ЛИКОВНЕ УМЕТНОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Свет уобразиље у делима ликовне уметности (снови, бајке, митови) - обрада - Свет уобразиље у делима ликовне уметности - пр. вежба 	<ul style="list-style-type: none"> - разговором, дијалогом, дискусијом објаснити појам уобразиље, нестварног кроз ликовне, књижевне, музичке и историјске појаве; - објаснити ликовне форме у којима се овај облик може појавити- илустрације, слике, филмови.... - естетска анализа илустрације и корелација са књижевношћу; - индивидуални рад са ученицима и њихово подстицање; - коректура и естетска анализа; 	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање са натавним садржајем -усмеравање самостални рад са наглашеном индивидуалношћу; -показивање познатих дела ликовне уметности - естетска анализа 	<ul style="list-style-type: none"> - перцепција -аперцепција - разговор са наставником; - усвајање и систематизација изложеног градива и његова практична примена; 	<ul style="list-style-type: none"> - развијају индивидуално истраживање односа ликовних елемената на примерима националног и светског ликовног уметничког наслеђа

Стандарди

	1. ниво - ОСНОВНИ	2. ниво - СРЕДЊИ	3. ниво - НАПРЕДНИ
1. Медији, материјали и технике визуелних уметности	ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање, сликање, вајање) визуелних уметности ЛК.1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)	1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности 2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...)	ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју
2. Елементи, принципи и садржаји (теме, мотиви, идеје...) Визуелних уметности	ЛК.1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)	1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт 2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...)	ЛК.3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других
3. Улога, развој и различитост визуелних уметности	ЛК.1.3.1. описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода ЛК.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечени учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...) ЛК.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерија, атеље, уметничка радионица...)	1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст	ЛК.3.3.1. анализира одабрана уметничка дела одређеног времена и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...) ЛК.3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности ЛК.3.3.3. користи другачије изворе знања (библиотека, интернет...) да би проширио своја знања о визуелним уметностима ЛК.3.3.4. разуме међусобну повезаност и утицај визуелних уметности и других области живота

МУЗИЧКА КУЛТУРА - 36 часа -

Циљ наставе музичке културе јесте: развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности; оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања; развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свога и других народа.

Циљеви и задаци музичке културе

- неговање способности извођења музике певањем и свирањем
- неговање смисла за колективно музицирање (певање и свирање)
- стицање навике за слушање музичког дела
- развијање способности за доживљај музичког дела
- развијање способности за разумевање музичког дела
- развијање критичког мишљења
- подстицање стваралачког ангажовања ученика
- развијање музичке креативности развијање способности за импровизацију мелодије
-

Наставни предмет: Музичка култура	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
--	--------------------------------	-------------------------------

Ред бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ	Циљ наставе музичке културе јесте развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа; стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука, развијање критичког мишљења,	- упознавање традиционалне и уметничке музике свога и других народа;	- неговање способности извођења музике (певање/свирање),	- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;	На крају шестог разреда ученик зна основе музичке писмености, пева песме по слуху и као и нотално, слуша и препознаје вредна дела уметничке и народне музике као и одређене музичке саставе како вокалне тако и инструменталне музике, препознаје облике појединих музичких дела, препознаје основне елементе музичког дела, упознат је са инструментима и изводи композиције на неком од њих.
2.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ		- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.	- слушање вредних дела уметничке и народне музике,	- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима	
3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ		- певање песме по слуху;	- развијање естетског осећања.	(извођење, слушање, истраживање и стварање музике);	
4.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО		- извођење дечје, народне и уметничке музике;		- развијање критичког мишљења;	
			- свирање лакших музичких композиција појединих српских или европских композитора.			

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова			Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утвр.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1	Знање и разумевање Основе музичке писмености	6	3	9	Индивидуални и -Фронтални	Дијалoшка Монолошка Рада на тексту Слушање аудиопримера Перцепција музичких примера Самостални графички и писмени радови Истраживачки рад Практични рад Метода демонстрације Игровне активности Комбиновани рад	Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање аудио- примера; свакодневно подстицање и мотивисање ученика за учење; израда паноа; упућивање ученика на коришћење додатне литературе; наставник демонстрира, свира, пева, подстиче ученике да певају, слушају, импровизује рукама, ногама, бројчано оцењује, прати напредовање ученика, развија естетски доживљај и машту.	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; посматрање, бележење, извођење закључака, музичирање, слушање звучних примера, певање (по скуху и нотном тексту), скушање, свирање, извођење дечије народне и уметничке музике, повезивање различитих садржаја песама, препознавање темпа, различитих тонских боја (гласова и инструмената) као и појединих жанрова и музичких састава.	Историја Ликовна култура Српски језик Бугарски језик Грађанско васпитање Верска настава	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда. -Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне способности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.
2	Извођење музике - Певање по слуху и са нотног текста	11	4	14	-групни -рад у пару					
3	Слушање музике а) Слушање вокално- инструменталних и инструменталних композиција б) Уочити облике: музичка реченица период дводелна песма троделна песма	7	2	9	- комбиновани					
4	Музичко стваралаштво а) импровизација мелодије на задани текст б) импровизација мелодије на задани ритам	1	2	3						
УКУПНО		25	11	36						

Стандарди

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ОСНОВЕ МУЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ	Ученици умеју да: 1.1.1. препознају основне елементе музичке писмености; 1.1.2. опишу основне карактеристике музичких инструмената, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва.	Ученици умеју да анализирају повезаност 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената с музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером), 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота.	Ученици: 3.1.1. знају функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела,
2.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	1.3.1. певају једноставне дечје, народне или популарне композиције, 1.3.2. изводе једноставне дечје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту.		Ученици умеју да: 3.3.1. изводе разноврстан репертоар певањем и свирањем као солисти и у неким школским ансамблима.
3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Ученици умеју да именују: 1.2.1. музичке изражајне елементе, 1.2.2. извођачки састав, 1.2.4. српски музички фолклор.	Ученици умеју да: 2.2.1. опишу и анализирају карактеристике звучног примера у садејству с опаженим музичким елементима (нпр. узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре),	Ученици умеју да анализирају слушни пример и открију везу опажених карактеристика са: 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера,
4.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	1.4.1. направе музичке инструменте користећи предмете из окружења, 1.4.2. осмисле мање музичке целине на основу понуђених модела, 1.4.3. изводе пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима,		Ученици умеју да: 3.4.1. осмишљавају пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте,

Наставни предмет: Историја

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова:2

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Увод	Упознавање ученика са континуитетом историјског развоја друштва,упознавање са основним одликама средњег века , са појмовима :феуд,феудалац,кмет и вазални односи,са изворима за историју средњег века .	Разумевање појма средњи век ,разумевање основних средњовековних појмова и схватање специфичних друштвених односа , као и препознавања различите групе историјских извора .	Радно, хуманистичко, морално, естетско васпитање.	Развитак интелектуалне способности за анализу и тимачење информација о основним појмовима средњег века.	Знати најважније појмове о средњем веку о оснвним историјским изворима;развијати логичко мишљење, као и критичко ,разумети узроке и последице , као и повезивање прошлости и садашњости.
2.	Европа и средоземље у раном средњем веку	Ученици ће се упознати са сеобама народа, са настанком нових држава на простору Европе и Медитерана,са историјом Византије ,религијом и њеном улогом све укупном животу средњег века , основним одликама феудалног друштва и натуралне привреде .	Ученици ће се оспособити да одреде узроке , повод,последице и значај појединих историјских догађаја раног средњег века	Радно, хуманистичко, морално, естетско васпитање.	Припремање за самостално учење , подстицање на критичко коришћење историјских извора и других материјала , развијање толеранције према верским и етничким различитостима.	Ученици ће систематизовати знања из историје Европе и Средоземља у раном средњем веку ; познавати одређене специфичности држава(Византије,Франачке,арабљанске државе);развијати свест о геополитичким променама на тлу Европе и Средоземља;развијати логичко критичко мишљење.
3.	Срби и словенски народи у средњем веку	Ученици ће овладати знањима о променама на Балкану у раном средњем веку о досељавању словенских племена и стварању њихових првих држава , примању хришћанства ,о римском и византијском утицају на развој писмености,религије.друштва и културе.	Стицањем знања о средњем веку код ученика ће се развијати свест о државној и националној припадности ,његовању сопствене културе и традиције као и културе и традиције националних мањина и суседних народа .	Радно, хуманистичко, морално, естетско васпитање.	Развитак интелектуалне способности за анализу и тимачење информација о основним појмовима везаним за догађаје на Балкану у раном средњем веку .	Ученици ће знати о животу и обичајима Старих Словена ,сеобама и животу након сеобе;знати о насељавању Словена на Балканско полуострву, о њиховим племенским савезима и настанку првих словенских држава на Балкану и политичком утицају околних држава Византије и Мађарске
4.	Европа у позном средњем веку	Стицање знања о феудалним монархијама, односом државе и цркве , крсташким ратовима,настанком и развојем средњовековних градова и зачетцима робноовчане привреде , даљем развојем феудализма , свакодневним животом и општим одликама средњовековне културе	Да ученик преозна вредности европског културног наслеђа и утицаја различитих цивилизација , уважава различитости социјалних и друштвених група.	Радно, хуманистичко, морално, естетско васпитање.	Развитак интелектуалне способности за анализу и тимачење информација о основним појмовима везаним за историју Европе у позном средњем веку .	Ученици ће стећи знања из историје Европе у позном средњем веку (појмови, хронологија и простор) ; развити свест о геолополитичким променама на тлу Европе ; догађајима који су обележили овај период ;карактеристикама и дOMETИМА владавине најважнијих западноевропских владара ; утврдити знања и умећа коришћења историјске карте ;развити логичко и критичко размишљење.

5.	Срби и њихово окружење у позном средњем веку	Упознавање са догађајима значајним за Србију позног средњег века , развој њене државности , Немањинима, односима са суседним земљама , друштву , привреди , стварање аутокефалне цркве и њеном утицају у друштву , најзначајнијим задужбинама , књижевним , историјски и правним споменицима , истакнутим личностима .	Ученици ће се оспособити да одреде узроке , повод,последиче и значај појединих историјских догађаја везаних за овај период.	Радно, хуманистичко, морално, естетско васпитање.	Указивање на постојање трајних историјских веза , континуитет развоја друштва; развијање способности самосталног размишљања; развијање способности препознавања трајних историјских веза на локалном , регионлном, националном и европском нивоу .	Ученици ће стећи знања о улози Немањина на развој српске државе ;о привредном развоју српске средњовековне државе , друштву , односима српске државе са Босном , Угарском, Византијом, Дубравником у позном средњем веку. Стећи знања о основним карактеристикама српске средњовековне културе . Усвојити појмове : династија , архиепископ , аутокефалност, “млади краљ“ , државни сабор , церемонијал , баштина , себри , трг , ктитор , фреска , икона.
6.	Срби и њихово окружење доба османлијских освајања	Да се ученици упознају са узроцима политичких и друштвених промена у Србији и на Балкану, личностима које су обележиле XV век , последицама османлијских освајања која су изазвала велике друштвене , политичке , етничке , верске и културне промене у знатном делу Европе.	Стицање знања о наведеном историјском периоду и оспособљавању учњника да проналазе различите изворе информација и критички вредности .	Радно, хуманистичко, морално, естетско васпитање.	Развијање способности препознавања трајних историјских веза на локалном , регионалном и националном нивоу .	Ученици ће имати знања о времену и простору : познавати историју српског народа и Балкана у позном средњем веку ; разумети хронологију; знати до каквих је друштвених, политичких и територијалних промена дошло на Балкану у позном средњем веку , у дома османлијских освајања , разумети шта се дешава на другом месту у истом временском интервалу ; разумети важне чињенице , појмове , личности и процесе

бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	сист.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	Увод	2	1	1	4	-фронтални -рад у пару -групни индивидуални	-монолошка -дијалогска -текст метода -илустративно -демонстративна		-стичу знања и умења -уочавају и дефинишу откривено -проналазе оригинална решења -сами откривају технике и методе решавања проблема -формирају став о вредностима	-географија -српски језик и књижевност -ликовна култура -верска настава -свакодневни живот у прошлости	-перманентно праћење , посматрање и проверавање знања -усмено, -писмено (белешке ученика , табеле , скице)
2.	Европа и средоземље у раном средњем веку	7	7	1	15	-фронтални -рад у пару -групни индивидуални	-монолошка -дијалогска -текст метода -илустративно -демонстративна		-налазе на карти историјске податке који се траже -износе сопствена запажања -врше идентификацију -повезују нове садржаје са сродним садржајима	-географија -српски језик и књижевност -ликовна култура -верска настава -свакодневни живот у прошлости -математика -биологија	-перманентно праћење , посматрање и проверавање знања -усмено -писмено (тест, белешке ученика, историјска читанка , табеле , скице)

3.	Срби и словенски народи у средњем веку	6	6	1	13	-фронтални -рад у пару -групни -индивидуални	-молошка -дијалогска -текст метода -илустративно-демонстративна		-бележе битне појмове и садржаје -на карти препознају локалитете од историјске важности -слушају излагања датог садржаја -хронолошки ређају најважније догађаје -читају и анализирају изворни текст	-географија -српски језик и књижевност -ликовна култура -верска настава -свакодневни живот у прошлости	-перманентно праћење , посматрање и проверавање знања -усмено -писмено (белешке ученика , табеле , скице)
4.	Европа у позном средњем веку	6	4	1	11	-фронтални -рад у пару -групни -индивидуални	-молошка -дијалогска -текст метода -илустративно-демонстративна		-слушају излагање датог садржаја -износе сопствено запажање -издвајају најважније моменте -проналазе сличности и разлике између.... -бележе битне појмове и садржаје	-географија -српски језик и књижевност -ликовна култура -верска настава -свакодневни живот у прошлости	-перманентно праћење , посматрање и проверавање знања -усмено -писмено (белешке ученика , табеле , скице)
5.	Срби и њихово окружење у позном средњем веку	10	7	1	18	-фронтални -рад у пару -групни -индивидуални	-молошка -дијалогска -текст метода -илустративно-демонстративна		-слушају излагање датог садржаја -налазе на карти историјске податке који се траже -разумеју симболичку поруку историјске илустрације -користе се ондексом појмова у уџбенику	-географија -српски језик и књижевност -ликовна култура -верска настава -свакодневни живот у прошлости	-перманентно праћење , посматрање и проверавање знања -усмено -писмено (белешке ученика , табеле , скице)
6.	Срби и њихово окружење доба османлијских освајања	6	3	1	10	-фронтални -рад у пару -групни -индивидуални	-молошка -дијалогска -текст метода -илустративно-демонстративна		-бележе битне појмове и садржаје -на карти препознају локалитете од историјске важности -слушају излагања датог садржаја -хронолошки ређају најважније догађаје -читају и анализирају изворни текст	-географија -српски језик и књижевност -ликовна култура -верска настава -свакодневни живот у прошлости	-перманентно праћење , посматрање и проверавање знања -усмено -писмено (белешке ученика , табеле , скице)
7.	Годишња систематизација			1	1	-индивидуални -рад у пару	-дијалогска -илустративна		-износе сопствена запажања -доведе у везу -изведе закључак	-географија -српски језик и књижевност -ликовна култура -верска настава -свакодневни живот у прошлости	перманентно праћење , посматрање и проверавање знања -усмено
УКУПНО		37	28	7	72						

Стандарди

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Увод	<ul style="list-style-type: none"> -Именује и разликује основне временске одреднице и појам средњи век. -уме да одреди којем веку и којем историјском периоду припадају важне године из прошлости -препознаје и именује значења основних појмова :феуд,феудално дрштво,феудализам; -именује појмове:племство,свештенство, кметови -именује појмове религија,хришћанство,црква и уочава значај цркве за историју средњег века -зна на којем простору су се одиграле појаве и догађаји у средњем веку -уме да наведе узрок и последице наведених појава и догађаја током средњег века. 	<ul style="list-style-type: none"> -Препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје -препознаје да постоји повезанос догађаја из прошлости са појавама из садашњости; -зна и разуме узроке и последице промена у друштву ; -Препознаје и разликује материјалне , писане и усмене историјске изворе за период средњег века; -Разуме и уме да образложи зашто су усмена предања мање поуздани историјски извори од материјалних и писаних извора. 	<ul style="list-style-type: none"> -Уме да примени знање из историјске хронологије -разуме како су повезане појаве из прошлости са појавама из садашњости -уме да изврши основну селекцију историјских извора.
2.	Европа и средоземље у раном средњем веку	<ul style="list-style-type: none"> -Именује важне појаве за период раног средњег века . -препознаје личности које су обележиле рани средњи век -препознаје значење основних појмова из историје и цивилизације -уме да прочита једноставне историјске информације дате у форми историјске карти на којој је дата легенда -зна на којем простору су се одиграли најважнији догађаји из историје раног средњег века. -уме да наведе узроке и последице одређених историјских догађаја у раном средњем веку -препознај на основу карактеристичних историјских извора којој историјској појави догађају и личности је реч -препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле или графикона -зна да се исте историјске појаве могу различито тумачити . 	<ul style="list-style-type: none"> -Уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом -препознаје да постоји повезанос догађаја из прошлости са појавама из садашњости; --препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје - препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје зна и разуме узроке и последице важних историјских прекратница из опште историје -уме да одреде угао гледања на историјску појаву -препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности ,догађаја ,феномена. 	<ul style="list-style-type: none"> -Уме да примени знање из историјске хронологије разуме како су повезане појаве из прошлости са појавама из садашњости -уме да изврши основну селекцију историјских извора. -уме да одреди на основуанализе историјског извора контекст у комеје настао извор и контекст о којемговори извор --уме да изврши основну селекцију историјских извора
3.	Срби и словенски народи у средњем веку	<ul style="list-style-type: none"> -Именује најважније појаве из националне историје -именује најважније појаве из опште историје -именује најважније личности из националне историје - зна на којем простору су се одиграли најважнији догађаји и појаве и националне и опште историје -уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости -препознаје једноставне и карактеристичне историјске информациједате у форми слике - уме да прочита једноставне историјске информације дате у форми историјске карти на којој је дата легенда 	<ul style="list-style-type: none"> -препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје - препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје -уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора -уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извора када је текст извора непознат ученику , али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе и географског простора -препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности ,догађаја ,феномена. 	<ul style="list-style-type: none"> -Уме да примени знање из историјске хронологије -разуме како су повезане појаве из прошлости са појавама из садашњости -ученик може да повеже догађаје који се дешавају у исто време на два или више места --уме да изврши основну селекцију историјских извора --уме да изврши основну селекцију историјских извора

4.	Европа у позном средњем веку	<p>Именује историјске периоде , зна редослед историјских периода</p> <ul style="list-style-type: none"> -уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости -препознаје значење основних појмова из историје и цивилизације -уме да наведе узроке о последице најважнијих појава из периода позног средњег века - препознаје једноставне и карактеристичне историјске информациједате у форми слике - уме да прочита једноставне историјске информације дате у форми историјске карти на којој је дата легенда - уме да прочита једноставне историјске информације дате у форми табеле. 	<ul style="list-style-type: none"> -уме да повеже историјски феномен са одговарајућом временском одредницом историјским периодом -препознаје да постоји повезаност догађаја из прошлости са појавама из садашњости; - уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извора када је текст извора непознат ученику , али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе и географског простора -уме да одреде угао гледања на историјску појаву -препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности ,догађаја ,феномена. 	<ul style="list-style-type: none"> -Уме да примени знање из историјске хронологије -уме да објасни специфичности важних историјских појава и да их примени у одговарајућем историјском контексту -уме да изврши основну селекцију историјских извора.
5.	Срби и њихово окружење у позном средњем веку	<ul style="list-style-type: none"> -Именује и разликује основне временске одреднице: позни средњи век -именује најважније појаве из националне историје и препознаје личности из ње -зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из опште историје, као и националне - препознаје на основу карактеристичних историјских извора о којој историјској појави , догађају и личности је реч -препознаје једноставне и карактеристичне историјске информациједате у форми слике 	<ul style="list-style-type: none"> -уме да повеже историјски феномен са одговарајућом временском одредницом историјским периодом -уме да повеже личност са одговарајућем временском одредницом и историјском периодом -препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје - уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора - препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности ,догађаја ,феномена. 	<ul style="list-style-type: none"> -Уме да примени знање из историјске хронологије -разуме на који начин су повезане појаве из националне , регионалне и опште историје -зна специфичне детаље из националне историје -разуме на који начин су повезане појаве из прошлости и садашњости -уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву.
6.	Срби и њихово окружење доба османлијских освајања	<ul style="list-style-type: none"> -Именује најважније догађаје , личности и појаве из националне и регионалне историје у том периоду -именује најважније историјске личности догађаје и појаве из опште историје -уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле -уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости -препознаје на основу карактеристичних историјских извора о којој историјској појави , догађају и личности је реч . 	<ul style="list-style-type: none"> - Уме да прочита једноставне историјске информације дате у форми историјске карти на којој је дата легенда -Уме да повеже личност са одговарајућом Временском одредницом -препознаје да постоји повезаност националне ,регионалне и светске историје , као и регионалне и светске -зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји. 	<ul style="list-style-type: none"> -Уме да примени знање из историјске хронологије -разуме повезаност националне регионалне и опште историје -зна специфичне детаље и националне ,као и опште историје -разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости.

Наставни предмет: географија

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

Ред . бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задачи наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Увод	- Договор о начину рада кроз самостално учење и истраживање -Понављање ученог градива из претходног разреда	Упознавање ученика са садржајем програма географије за шести разред основне школе	Развијање сазнајне мотивације и подстицање спремности за учењем, вредновањем и неговање знања	Повезивање стечених знања у школи и у свакодневном животу са новим знањима	-знати предмет проучавања, циљ и задатке географије као науке и наставног предмета; -разумети да је географија јединствена наука, која кроз мултидисциплинарни приступ изучава природне и друштвене појаве и процесе; -на основу предмета проучавања разликовати и именовати остале географске дисциплине; -повезивати географију и географске дисциплине са другим наставним дисциплинама и наукама; -разумети значај географије за општу културу и образовање.
2.	Планета Земља	-Проширивање стечених знања о појавама и процесима у Атмосфери и Хидросфери -стицање знања и разумевања појмова- хидросфере и биосфере, као и њихове зависности од климе и њених елемената, као и распореда основног размештаја биљног и животињског света на Земљи , -упознавање и о деловању посебних облика рељефа на њихов размештај.	Утврђивање постојећих знања и искустава ученика, да би ново градиво о водама на копну било логичан наставак ширења сазнања -Схватање утицаја рељефа, климе, земљишта и човека на распрострањеност биљног света на Земљи -Разумевање узрочно-последичне повезаности природних и друштвених појава и процеса у географском омотачу Земље	Разумевање последица негативног утицаја човека на хидросферу. Разумевање значаја заштите вода од загађивања Разумевање значаја биљног света за човека и његове делатности Подстицање сарадње са друштвеном заједницом у циљу решавања проблема и учествовања у разним акцијама и кампањама	Упознавање са проблемом несташнице питке воде на земљи и начинима рационалног коришћења овог значајног природног ресурса Разумевање узрочно-последичне повезаности појава и процеса у географском омотачу земље Развијање способности уочавања основних одлика природних зона на Земљи Разумевање значаја биљног света за човека и његове делатности	Разумети значај мора за живот људи и њихове делатности Разликовати позитивне и негативне утицаје, као и глобалне и локалне последице човековог деловања на хидросферу Именовати загађиваче вода Препознавати неке од загађивача вода у свом непосредном окружењу

3.	Становништво и Насеља на Земљи	<p>Усвајање основних појмова о становништву и насељима на Земљи и њиховом територијалном размештају</p> <p>Стицање нових знања о природном (природни прираштај) и механичком (миграције) кретању становништва.</p> <p>Упознавање различитих структура становништва на Земљи</p> <p>Уочавање сличности и разлика међу народима различитих делова света</p> <p>Упознавање са најважнијим демографским проблемима савременог света</p> <p>Развијање толерантног става према различитим народима, њиховим културама и начину живота</p> <p>Систематизовање знања о становништву и насељима на Земљи.</p> <p>Уочавање на географској карти света насељених и ненасељених делова Земљине површине и концентрације становништва и</p>	<p>Усвајање основних појмова о становништву на Земљи</p> <p>Упознавање са најважнијим демографским проблемима савременог света</p> <p>Упознавање карактеристичних раса, народа и религија</p> <p>Развијање нових појмова о врстама миграција (емиграције, имиграције, унутрашње, спољне, сталне, периодичне, дневне, недељне, сезонске, годишње, вишегодишње, организоване, стихијске, добровољне, присилне, појединачне, групне).</p>	<p>Упознавање различитих структура становништва на Земљи</p>	<p>Упознавање последица миграционих кретања за подручја из којих се становништво иселава и за подручја у која се досељава</p> <p>Уочавање на карти миграционих праваца из држава емиграције ка државама имиграције</p> <p>Уочавање и препознавање разлика између села и градова</p>	<p>знати шта се подразумева под појмом светско становништво;</p> <p>моћи да објасни појам екумене и разликовати екумену и анекумену;</p> <p>моћи да наведе природне и друштвене факторе који утичу на распоред становништва и густину насељености на Земљи;</p> <p>умети да покаже на географској карти света области на Земљи у којима су услови за живот становништва најповољнији и области у којима су услови неповољни.</p> <p>објаснити појмове наталитет, морталитет и природни прираштај;</p> <p>разумети узроке и последице високог и ниског природног прираштаја;</p> <p>моћи да наведе неке од мера које се спроводе у циљу планирања породице.</p> <p>знати појмове миграције, емиграције и имиграције;</p> <p>разумети да су миграције становништва условљене природним и друштвеним факторима;</p> <p>знати да су најчешће унутрашње миграције становништва из села у градове;</p> <p>моћи да наведе разлоге великих миграција становништва кроз историју и најчешће миграционе правце;</p> <p>моћи да наведе разлоге миграција становништва у Републици Србији, најчешће миграционе правце и последице миграција.</p> <p>моћи да објасни појам структуре становништва;</p> <p>разликовати основне структуре становништва (расна, полна, старосна, национална, верска, образовна, професионална) и умети да их опише;</p> <p>уважавати припаднике различитих биолошких, расних, етничких, социјалних, културних, верских и образовних група;</p> <p>умети да дефинише појам насеља;</p> <p>знати функционалну класификацију и основне типове насеља;</p> <p>моћи да препозна и опише врсте и типове насеља у свом непосредном окружењу;</p> <p>знати у којим је деловима света и државама највећи проценат градског становништва;</p> <p>разумети узроке и последице урбанизације и повезивања насеља у велике урбане системе;</p> <p>разумеће потребу уређивања насеља и</p>
----	--------------------------------	--	--	--	---	---

		<p>насеља на одређеним просторима. Разумевање најважнијих демографских проблема савременог света. Разумевање утицаја природних и друштвених чинилаца на број, размештај, природно и механичко кретање становништва и развој градова. Уочавање и препознавање разлика између села и градова. Разумевање савремених процеса урбанизације и повезивања градова у конурбације и мегалополисе</p>				<p>побољшавања хигијенских и других услова у циљу квалитетније животне средине. знати шта се разумева под појмом светско становништво; знати појам екумене и њене границе; моћи да наведе природне и друштвене факторе који утичу на густину насељености; умети да на географској карти света покаже области у којима су услови за живот становништва најповољнији, и оне области у којима су услови неповољни; умети да израчуна густину насељености континента и држава; знати да објасни појмове наталитет, морталитет и природни прираштај и објасни узроке и последице високог и ниског природног прираштаја; знати неке од мера које се спроводе у циљу планирања породице, а односе се на смањивање или повећавање стопе природног прираштаја; моћи да објасни појам миграција и наведе узроке и последице миграционих кретања становништва света; моћи да наведе основне структуре становништва; знати положај, типове и функционалну класификацију насеља; разумети узроке и последице урбанизације и потребу уређивања насеља и стварања бољих услова за живот</p>
4.	Географска средина и људске делатности	<p>-да схвате и упознају појам природне и географске средине и појам географске регије, као и њихову комплементарност</p> <p>СТИЦАЊЕ ОСНОВНИХ ЗНАЊА О ПРИВРЕДИ, ПРИВРЕДНИМ ДЕЛАТНОСТИМА И ПРИВРЕДНИМ ГРАНАМА</p>	<p>Усвајање и развијање појмова о географској и природној средини и географској регији</p> <p>Разумевање појма регија и начина издвајања мањих и већих регионалних целина</p> <p>Проширивање географских знања о привреди и њеним делатностима</p>	Уочавање односа и веза између природних и друштвених фактора	<p>Уочавање на географској карти и у окружењу природних и друштвено-економских одлика појединих регија по којима се оне међусобно разликују</p> <p>Уочавање односа и веза између привредних делатности и привредних грана</p>	<p>разликовати природну и друштвену средину; дефинисати појам регије и уочавати и именовати регије у свом окружењу и на карти света; разумети да су ваздух, вода и земљиште основни природни ресурси неопходни за живот на Земљи; умети да самостално, у пару или групи користи и анализира различит илустративни материјал; уочавати позитиван и негативан утицај човековог деловања на животну средину и знати мере заштите разликовати привредно развијене од привредно неразвијених делова света;</p>

						моћи да наведе привредне делатности привредне гране и да их групише у привредне секторе; разумети да је развој индустрије довео до загађивања ваздуха, површинских и подземних вода и земљишта; умети да користи општегеографску и тематске карте за проналажење привредних објеката и одређивање њиховог географског размештаја; разликовати позитивне и негативне утицаје човека на животну средину
5.	Регионална географија Европе	-уознавање и сагледавање општих карактеристика континента, уочавање особености регионалних целина и појединих држава Европе, -оспособљавање за кориштење географске литературе и различитог илустративног материјала ради лакшег савлађивања наставног градиваи оспособљавања за самосталан рад Активирање постојећих и стицање нових знања о основним облицима Релјефа и типовима климе на европском континенту Развијање способности уочавања најкрупнијих облика релјефа на географској карти	Разумевање и уочавање природних и друштвених појава и процеса и њихових интерактивних односа на простору Европе Развијање способности уочавања основних својстава објеката, појава и процеса и уочавање њихове повезаности Активирање постојећих знања и усвајање нових знања о регијама у Еврпи. Уознавање са основним природним одликама и специфичностима регија Европе	Разумевање важности природних ресурса и њиховог одрживог коришћења Развијање толерантног односа према окружењу Развијање толерантног става према различитим народима, њиховим културама и начину живота	Препознавање и разврставање биљака, животиња и хидрографских објеката у одговарајуће групе и категорије Оспособљавање ученика за правилно уношење природних географских објеката, појава и процеса и исписивање њихових назива Оспособљавање за коришћење различитог илустративног и другог материјала Развијање способности запажања географског распореда објеката и појава на географској карти и њихових основних својстава Оспособљавање за коришћење различитог илустративног и другог материјала	Сналажење на географској карти Европе. Препознавање основних облика релјефа. Именовање хидрографских објеката. Одређивање основних типова клима. Подела биљних и животињских врста. знати којим тектонским покретима и на који начин долази до набирања и раседања Земљине коре; разумети да спољашње силе обликују релјеф кроз разарање или ерозију и таложење разореног материјала или акумулацију; разликовати облике релјефа према начину настанка и изгледу; уочавати на географској карти Европе најкрупније облике релјефа; знати који су типови климе заступљени у северном умереном и хладном топлотном појасу и њихове основне одлике; моћи да наведе климатске факторе и објасни њихов утицај на формирање различитих типова климе; разумети утицај и значај климе и релјефа на живи свет и људске делатности разумети утицај и значај

		<p>Европе. Разликовање и именованье основних типова климе и препознавање њихових основних одлика. Оспособљавање за коришћење различитог илустративног и другог материјала.</p>			<p>природних фактора европског континента на хоризонталну и вертикалну распрострањеност биљног и животињског света; препознати на географској карти сливове, велике европске реке, пловне системе и језера и моћи ће да објасни њихов значај; моћи ће да опише међусобну повезаност вода и биљног и животињског света; умети да се служи географском картом као извором географских знања и информација</p> <p>знати да у Европи живе три велике групе народа и умети да именује све народе који припадају тим групама; објаснити природно и механичко кретање становништва Европе и узроке и последице свих промена (низак природни прираштај, старење нација, недостатак радне снаге, миграције из села у градове и миграције радне снаге у развијене државе); моћи да наведе религије и језичку структуру европског становништва; разумети узроке и последице урбанизације и повезивања насеља у конурбације и мегалополисе; разумети значај природних ресурса за развој привреде; умети да на некој карти Европе представи просторни распоред становништва, да анализира податке дате у табелама и на дијаграмима и да изводи закључке Сналажење на географској карти Европе. Препознавање основних облика рељефа. Именованье хидрографских објеката. Одређивање основних типова клима. Подела биљних и животињских врста.</p>
--	--	--	--	--	--

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	сист.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	1. Увод	1			1	Фронтални индивидуалн	Дијалoшка, демонстративна	Организује и реализује наставни процес у свим његовим сегментима.	Повезује претходно стечена знања са новим знањима о водама на Земљи. Развија	Српски језик, Ликовна култура, Биологија	
2.	Планета земља	5	3		8	Групни Индивидуални Фронтални Рад у пару	Дијалoшка, демонстрациона, самосталан рад, илустрациона, тимски рад	Ствара прилике за учење. Води циљани разговор. Омогућује примену стечених вештина и даје примерене повратне информације.	способности и вештине опажања, бележења и презентације у саопштавању и преношењу својих опажања. Формулише и размењује своје идеје са другима.	Ликовна култура Природа и друштво Биологија	Тест, контролна весба, утврђивање
3.	Становништво и Насеља на Земљи	3	2		5	Фронтални Групни Рад у пару	Дијалoшка, демонстрациона, илустрациона, рад у групама, тимски рад	Одговара на питања, поставља питања, помаже ученику да прецизира своје исказе.	Решава проблеме са вршњацима. Процењује свој рад и рад вршњака.рања	Ликовна култура Природа и друштво Биологија	Тест, контролна весба, утврђивање
4.	Географска средина и људске делатности	2	1		3	Групни, индивидуални Фронтални Рад у пару	Дијалoшка, демонстрациона	Развија интересовања код ученика. Прати напредовање сваког ученика и оцењује његово постигнуће. Припрема потребна средства за извођење часа, даје потребне инструкције, прати и процењује рад ученика у пару и у групи, води рачуна о правилном коришћењу средстава за рад, записује на табли		Биологија Природа и друштво Ликовна култура	Тест, контролна весба, утврђивање
5.	РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	30	22		52	Фронтални Групни Рад у пару	Дијалoшка, илустративно-демонстрациона, интерактивна, самосталан истраживачки рад, тимски рад, рад у групама, паровима	Ученици раде индивидуално и у пару, затим у групи, попуњавају табеле, размењују знања и искуства, излажу и изводе закључке.		Историја Биологија Природа и друштво Ликовна култура	Тест, контролна весба, утврђивање
	Годишња систематизација градива				3	3					
	УКУПНО	41	28	3	72						

Стандарди

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	УВОД			
2.	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике	ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање
3.	СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА НА ЗЕМЉИ	ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред	ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља
4.	ГЕОГРАФСКА СРЕДИНА И ЉУДСКЕ ДЕЛАТНОСТИ	ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране	ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва	ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
5.	РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике	ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и схемом ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континената и наводи њихове географске регије	ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије

Наставни предмет: Физика VI разред

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задачи наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Увод у физику	Циљеви наставе физике су: да ученици упознају природне појаве и основне природне законе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу	Упознавање ученика са основним методама проучавања у физици, научити ученике о појму кретања, величинама брзина, пут и време, појму силе и повезивање те величине са појмом промене кретања. Упознавање ученика са појмом силе и тежине тела, појмом инерције. Дефинисање појма масе, густине као и успостављање везе између тих појмова. Упознавање са појмом притиска (хидростатички и атмосферски)	Подстицање на рад и учење, пазивање радних способности, самопоуздања, организациони х вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења Увежбавање мерења, бележења, руковања лабораторијским прибором и посуђем	- Уме да препозна основне методе проучавања у физици - Уме да препозна врсту кретања - Разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици. Нпр: директну и обрнуту пропорционалност - Уме да препозна векторске величине, нпр. брзину - Зна основне особине гравитационе силе и еластичне силе - Разуме појма масе, густине као и успостављање везе између тих појмова - Схвата и разуме појам притиска (хидростатички и атмосферски)
2.	Кретање					
3.	Сила					
4.	Мерење					
5.	Маса и густина					
6.	Притисак					

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	лаб.в.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	Увод у физику	2	1	0	3	фронтални индивидуални рад у паровима	- дијалогска метода - текстуална метода	Излаже нови садржај. Подстиче и усмерава ученике на размишљање. Поставља питања, сугерише, упућује да повезује са стеченим знањима.	Спонтано прати ток посматране појаве, расуђује, поставља питања и да кроз примере уочава разлику између физичких тела и супстанција	историја математика	бележење присуства ученика на часовима, домаћи задаци, усмено испитивање, тестирање (писмено испитивање)
2.	Кретање	6	7	1	14	- индивидуални - рад у пару - фронтални - групни	- дијалогска метода - илустративно-демонстративна метода - графичка метода - решавање рачунских задатака	Наводи примере. Наводи ученике да самостално изводе закључке. Поставља питања и подпитања. демонстрира, сугерише, детаљно	Посматрају кретање разних тела, самостално закључују и наводе примере, учествују у анализи рачунских задатака и дискутују решење	математика	контролни задаци, ученички радови и продукти

							лабораторијска	објашњава, упућује у истраживачки рад, кординира рад у одељењу, развија партнерски однос кроз групни рад.	задатака		ученичких активности, разговор са ученицима посматрање и стално праћење активности ученика
3.	Сила	5	6	3	14	фронтални -рад у пару -индивидуални - групни	-дијалогска метода -текстуална метода -практични рад демонстративн. лабораторијска	Подстиче ученике у коришћењу додатне литературе. Изводи идемонстрира огледе. Врши додатна објашњења, сугерише у повезивању теоретских и практичних знања.	Пажљиво посматрају различита деловања које наставник показује отворено и радознано постављају питања, схвата повезаност физичких појава и истражује сам још нека деловања у природи	математика биологија	
4.	Мерење	5	7	3	15	рад у групама -индивидуални -рад у паровима фронтални	дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Објашњава и практично показује рад мерила и мерних инструмената. Указује на значај физ. величина и јединица. Објашњава апсолутну и релативну грешку мерења, сугерише да стечена знања примене у пракси.	Посматра разна мерила и инструменте, уочава разлику при мерењу, развија радозналост за мерење неких величина, записује неке мерене величине и закључује значај мерења у физици	математика	
5.	Маса и густина	6	6	2	14	-фронтални -рад у пару -рад у групи индивидуални	-дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Израже нов садржај и буди радозналост код ученика. Подстиче ученике на истраживачки рад и самостално закључивање. наводи примену у техници, упућеје ученика да стечена знања из других предмета као и из физике искористи при усвајању нових.	Посматра, уочава, врши мерења, записује, закључује врши анализу задатака и математички израчунава непознату величину	математика хемија	
6.	Притисак	5	5	2	12	-рад у групи -рад у пару -индивидуални -фронтални	-дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -решавање рачунских задатака	Наводи примере и демонстрира огледе. Наводи примену и значај физике у свакодневном животу и техници, кординира, усмерава, објашњава.	Посматра, пита, записује, наводи примере за притисак, решава просте задатке и примењује стечење знање за решавање проблема	математика географија	
УКУПНО		29	32	11	72						

Стандарди

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Увод у физику			
2.	Кретање	<p>1.2.1.Ученик препознаје врсту кретања на основу примера.(праволинијско и криволинијско)</p> <p>1.2.2.Ученик препознаје врсте кретања на основу примера(равномерно и неравномерно, немора да зна разлику између тренутне и средње брзине, али треба да зна да је брзина стална код рав.кретања.</p> <p>1.2.3.Ученик уме у тексту да препозна величине које описују равн.кретање, користи образац $v=s/t$ и може да израчуна једну величину ако су познате друге две. Није обавезно да зна претварање мерних јединица.</p> <p>1.4.4.Ученик препознаје да је основна јединица за брзину (m/s) али да се користи и (km/h)</p>	<p>2.2.2.Зна да механичко кретање представља промену положаја неког тела у односу на референтно тело. Разликује путању тела од пређеног пута. Зна да је брзина пређени пут у јединици времена.</p> <p>2.41Ученик уме да користи важније изведене јед. за брзину..</p> <p>2.6.1.Ученик разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици. Пример:(директну и обрнуту пропорционалност).</p> <p>2.6.2.Ученик уме да препозна векторску величину,(да је брзина одређена осим бројне вредности правцем и смером).</p> <p>2.6.3.Ученик уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина.(зависност пређеног пута и брзине од времена)</p> <p>2.7.1.Ученик уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења.</p>	<p>3.4.1.Ученик уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице S_i система. Пример: претвара km/h у m/s и обрнуто.</p> <p>3.7.1.Ученик уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења.</p> <p>3.7.2.Ученик уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом.</p>
3.	Сила	<p>1.1.1.Ученик уме да препозна гравитациону силу у једноставним ситуацијама. Ученик такође зна да је у одсуству потпора подлоге гравитациона сила узрок падања тела.</p> <p>Ученик зна да кад тело клиза по подлози на њега делује сила трења ,која се супроставља кретању и да ће га зауставити кад на њега не делују друге силе.</p> <p>1.1.2.Ученик зна да стални магнети имају два пола N и S и да тела могу бити позитивно или негативно наелектрисана. Ученик препознаје када је узајамно деловање између два тела привлачно односно одбојно и да је то деловање највеће у случају кад су магнети односно наелектрисана тела најближе.</p>	<p>2.1.1.Ученик уме да препознаје еластичну силу у системима у којима постоји еластична опруга, препознаје правац и смер еластичне силе. Ученик кроз задатке проверава постојање еластичне силе која се уравнотежава са силом деформације.</p> <p>2.1.2.Ученик зна да је гравитациона сила увек привлачна и да зависи од масе тела, зна да је сила теже гравитациона сила; зна да одреди правац и смер еластичне силе код истегнуте односно сабијене опруге</p> <p>2.41Ученик уме да користи важније изведене јед. за силу..</p> <p>2.4.3.Ученик зна да користи префиксе мили и кило и уме да претвара јединице. Пример: Зна да претвори килоњутн у њутн и обрнуто.</p> <p>2.6.1.Ученик разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици. Пример:(директну и обрнуту пропорционалност).</p> <p>2.6.2.Ученик уме да препозна векторску величину,(да је сила одређена осим бројне вредности правцем и смером).</p> <p>2.6.3.Ученик уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина.(зависност дужине истезања опруге од силе)</p> <p>2.7.1.Ученик уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења.</p>	<p>3.7.1.Ученик уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења.(како истезање опруге зависи од силе)</p> <p>3.7.2.Ученик уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом.(електрична и магнетна сила)</p>

4.	Мерење	<p>1.4.1. Ученик користи уређај за мерење (метарска трака, мензура, вага, штоперица, амперметар и волтметар) зна да одреди вредност најмањег подеока на мерној скали и чита вредност измерене физ. величине, и запише измерену бројну вредност са одговарајућом јединицом мере.</p> <p>1.4.2. Ученик препознаје основна и најједноставнија мерила и инструменте за мерење неких основних физичких величина. Пример: Ученик препознаје да је вага уређај за мерење масе, хронометар за мерење времена, термометар за мерење температуре....</p> <p>Препознавање се састоји у томе да ученик бира одговор из понуђеног скупа мерила и уређаја.</p> <p>1.4.3. Ученик зна да препозна основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време као и оне мер. јединице које се најчешће користе.</p> <p>1.4.5. Ученик зна основна правила за исправно мерење зна да вага мора бити у хоризонталном положају кад на њој нема терета и тегова, зна да електрични инструменти морају бити на нули када нису укључени и зна под којим углом треба да гледа скалу.</p> <p>1.4.6. Ученик зна да мери дужину, масу, запремину и време (користи лењир мерну траку вагу мензуру и штоперицу) приликом извођења лабораторијских вежби</p> <p>1.7.1. Ученик поседује мануелне способности потребне за рад лабораторији..</p> <p>1.7.2. Ученик уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији.</p>	<p>2.4.1. Ученик уме да користе важније изведене јединице Si система и зна њихове ознаке. (за силу, притисак, густину...)</p> <p>2.4.2. Ученик зна да је литар исто што и дециметар кубни и да су то јединице којима се мери запремина, претвара литре у метре кубне и обрнуто, тоне у килограме.</p> <p>2.4.3. Ученик зна да користи префиксе мили и кило и уме да претвара јединице. Пример: Зна да претвори километре у метре и обрнуто као и милиметре у метре и обрнуто.</p> <p>2.4.4. Ученик зна када мерење понављамо више пута када се у истим условима могу добити различити резултати.</p> <p>2.7.3. Ученик уме да реализује експеримент по упутству.</p>	<p>3.4.1. Ученик уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице Si система. (изведене јединице које садрже величине које нису изражене у декадном бројном систему-време.)</p> <p>3.4.3. Ученик зна шта је грешка мерења, ученик зна да се тачност мерења повећава са смањеном вредношћу најмањег подеока на инструменту, зна да уколико понављена мерења дају различите резултате средња вредност тих резултата представља коначни резултат мерења.</p> <p>3.7.1. Ученик уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења.</p> <p>3.7.2. Ученик уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом.</p>
5.	Маса и густина	<p>1.4.1. Ученик уме да користи уређај за мерење масе – вага и зна да запише измерену бројну вредност са одговарајућом јединицом.</p> <p>1.4.3. Ученик зна да користи основне јединице за масу и густину као и оне које се најчешће користе.</p> <p>1.4.5. Ученик зна основна правила мерења, зна да вага мора бити у равнотежи када на њој нема терета и тегова.</p> <p>1.4.6. Ученик зна да измери масу помоћу дигиталне ваге а немора да зна да користи терације.</p>	<p>2.1.1. Ученик уме да препозна инерцију као узрок пјава при промени брзине тела. Пример: Када аутобус кочи... .</p> <p>2.1.5. Ученик разуме и примењује појам густине, зна да је густина воде 1000 kg/m^3.</p> <p>2.4.12.4.1. Ученик уме да користе важније изведене јединице Si система и зна њихове ознаке. (за масу и густину).</p> <p>2.6.1. Ученик разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици. Пример: (директну и обрнуту пропорционалност)</p>	<p>3.4.1. Ученик уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице Si система (g/cm^3, t/m^3 у kg/m^3)</p> <p>3.7.1. Ученик уме да допнесе релевантан закључак на основу резултата мерења.</p> <p>3.7.2. Ученик уме да препозна питања на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом.</p>
6.	Притисак	<p>1.1.3. Ученик разуме принцип спојених судова (ученик зна да се течност пење до истог нивоа без обзира на облик суда, ученик на примерима нивоа воде у реци и речним каналима може да предвиди који ће ниво достићи вода када буде у стању равнотеже.</p> <p>1.4.2. Ученик уме да препозна уређаје за мерење притиска. (барометар, манометар)</p> <p>1.4.3. Ученик уме да користи основне јединице за притисак, препознаје да је основна јединица Паскал али да се у свакодневном животу користи и милибар.</p>	<p>2.1.6. Ученик да зна да хидростатички притисак зависи од висине стуба течности, зна да процени у понуђеној ситуацији на којој дубини ће бити већи или мањи притисак.</p> <p>2.4.1. Ученик уме да користи важније изведене јединице Si система за притисак.</p> <p>2.4.3. Ученик уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу. (Пример: kPa, MPa у Pa).</p> <p>2.6.1. Ученик разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици. (Пример: директну и обрнуту пропорционалност, како притисак зависи од силе и додирне површине, способан да реши задатак и израчуна непознату величину.)</p>	<p>3.1.3. Ученик зна шта је притисак чврстих тела и од чега зависи, зна да притисак чврстих тела зависи од нормалне компоненте, тежине тела и од додирне површине тела и подлоге, закључује како се мења притисак кад се промени маса и величина додирне површине, на примеру три квадрата идентичних маса одреди ко врши већи притисак.</p> <p>3.1.4. Ученик разуме и примењује концепт притиска у течностима, зна да је статички притисак у течностима сразмеран производу густине и дубине на којој се притисак тражи, разуме како се притисак преноси кроз течности.</p>

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	образовни	образовни	
1	Цели бројеви	<p>- Да ученици усвоје елементарна математичка знања, која су потребна за схватање појава и законитости у природи и друштву;</p> <p>- Да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, да представља основу за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање;</p> <p>- Да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.</p> <p>- Један од главних циљева је развијање логичког мишљења, односно способности уочавања, повезивања и мисаоног обрађивања примљених информација.</p>	<p>Ученици треба да:</p> <p>схвате потребу увођења негативних бројева, познају структуру скупа целих бројева;</p> <p>схвате појмове супротног броја и апсолутне вредности броја;</p> <p>схвате представљање целих бројева на бројевној правој;</p> <p>упознају и савладају абирање, одузимање, множење и дељење у скупу \mathbb{Z} потпуно увежбају извођење тих операција, уз коришћење њихових својстава; могу да читају и састављају једне једноставније изразе са целим бројевима и израчунају њихову бројевну вредност; упознају и умеју да решавају једноставније једначине и неједначине у скупу целих бројева.</p>	<p>Ученици треба да развијају:</p> <p>концентрацију; способност за упоран и редан рад; систематичност у раду; тачност, прецизност и редност у раду; позитиван однос према математици и уважавање математике као подручја људске делатности; самопоуздање и поверење у властите математичке способности; навике самоконтроле и критичког мишљења</p>	<p>Ученици треба да:</p> <p>умеју да на основу заједничких војстава изведених објеката формирају скуп као целину тих објеката;</p> <p>развијају математичко мишљење, нарочито применом мисаоних операција, идентификације и диференцијације и закључивања по налогији;</p> <p>развију навик у брзо одређивања упротног броја датом броју; стичу навик у јасног, правилног и концизног изражавања и коректне потребе синтагме „супротан број броја...“;</p> <p>усаврше правилно цртање бројевне праве и правилно графичко представљање координата тачака на њој, уз развијање прецизности при цртању; увежбају брзо одређивање знака бира, разлике, производа и оличника два цела броја; стичу навике сигурног и тачног израчунања и оспособљавају се за самостални рад;</p>	<p>Ученици треба да знају:</p> <p>- записивање и приказивање целих бројева на бројевној правој;</p> <p>- апсолутну вредност целог броја; - све рачунске радње са целим бројевима;</p> <p>- да решавају једноставније изразе са целим бројевима;</p> <p>- да решавају једначине и неједначине</p>
2.	Троугао	<p>- Да ученици усвоје елементарна математичка знања, која су потребна за схватање појава и законитости у природи и друштву;</p> <p>- Да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, да представља основу за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање;</p> <p>- Да допринесе развијању менталних способности,</p>	<p>- Да упознају најважније геометријске фигуре;</p> <p>- Да упознају класификацију троуглова и знају њихова основна својства;</p> <p>- Оспособљавање ученика за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама;</p> <p>- Да схвате релацију подударности и њена својства и умеју да је примењују у извођењу основних конструкција троугла.</p> <p>- Да</p>	<p>Ученици треба да развијају:</p> <p>концентрацију; способност за упоран и редан рад; систематичност у раду; тачност, прецизност и редност у раду; позитиван однос према математици и уважавање математике као подручја људске делатности; самопоуздање и поверење у властите математичке способности;</p>	<p>Ученици треба да:</p> <p>се оспособе за посматрање и редно цртање троугла; стичу навике коришћења симболике и прибора за цртање; развију навик у тачног бележавања елемената троугла; применом мисаоних операција, нарочито апстракције и генерализације, развијају способности за индуктивни облик закључивања.</p> <p>увежбају способност да активним посматрањем уочавају односе међу фигурама и оспособљавају се за самостално закључивање и</p>	<p>Ученици треба да знају:</p> <p>- шта је троугао; обележавања, елементе и врсте троуглова;</p> <p>- да знају подударност и примену;</p> <p>да знају да конструишу троугао за задатим елементима;</p>

		<p>формирању научног погледа на свет и свестраном развиту личности ученика.</p> <p>- Један од главних циљева је развијање логичког мишљења, односно способности уочавања, повезивања и мисаоног обрађивања примљених информација.</p>	<p>осете потребу за извођењем доказа и умеју да то раде у једноставнијим случајевима.</p>	<p>навице самоконтроле и ритичког мишљења</p>	<p>оказивање;</p> <p>уочавају везе и потребне елементе придржавају се поступка оказивања;</p> <p>развију навику коректног и оступног записивања подударних лемената у троуглу;</p> <p>стичу навику јасног, правилног и онцизног вербалног и симболичког зражавања и коректне употребе синтагме „бити подударан“;</p>	
3.	Рационални бројеви	<p>- Да ученици усвоје елементарна математичка знања, која су потребна за схватање појава и законитости у природи и друштву;</p> <p>- Да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, да представља основу за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање;</p> <p>- Да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развиту личности ученика.</p> <p>- Један од главних циљева је развијање логичког мишљења, односно способности уочавања, повезивања и мисаоног обрађивања примљених информација.</p>	<p>-Да упознају структуру скупа рационалних бројева;</p> <p>-Да упознају и савладају сабирање, одузимање, множење и дељење у скупу Q и потпуно увежбају извођење тих операција, уз коришћење њихових својстава;</p> <p>-Да могу да читају и састављају разне једноставније изразе са рационалним бројевима и израчунају њихову бројевну вредност;</p> <p>-Да упознају и умеју да решавају једноставније једначине и неједначине у скупу рационалних бројева;</p> <p>- Да разумеју процентни начин изражавања и умеју да тај рачун примењују у пракси.</p>	<p>ченици треба да развијају:</p> <p>концентрацију;</p> <p>способност за упоран и редан рад;</p> <p>систематичност у раду;</p> <p>тачност, прецизност и редност у раду;</p> <p>позитиван однос према математици и уважавање математике као подручја људске делатности;</p> <p>самопоздање и поверење у властите математичке способности;</p> <p>навице самоконтроле и ритичког мишљења</p>	<p>Ученици треба да:</p> <p>умеју да на основу заједничких војстава изведених објеката формирају скуп као целину тих објеката;</p> <p>развијају математичко мишљење, аорчито применом мисаоних перација, идентификације и иференцијације и закључивања по налогији;</p> <p>развију навику брзог одређивања упротног броја датом броју;</p> <p>стичу навику јасног, правилног и онцизног изражавања и коректне потребе синтагме „супротан број роја...“;</p> <p>усаврше правилно цртање ројевне праве и правилно рафичко представљање координата ачака на њој, уз развијање рецизности при цртању.</p> <p>увежбају брзо одређивање знака бира, разлике, производа и оличника два рационална броја;</p> <p>стичу навице сигурног и тачног рачунања и оспособљавају се за самостални рад;</p>	<p>Ученици треба да знају:</p> <p>- записивање и приказивање рационалних бројева на бројевној правој;</p> <p>- све рачунске радње са рационалним бројевима;</p> <p>-да решавају једноставније изразе са рационалим бројевима;</p> <p>-да решавају једначине и неједначине</p> <p>-да знају проценат и његову примену</p>
4.	Четвороугао	<p>- Да ученици усвоје елементарна математичка знања, која су потребна за схватање појава и законитости у природи и друштву;</p> <p>- Да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, да</p>	<p>-Да упознају најважније геометријске фигуре;</p> <p>-Да упознају класификацију четвороуглова и знају њихова основна својства;</p> <p>-Да умеју да примењују подударност у извођењу основних конструкција четвороугла.</p>	<p>ченици треба да развијају:</p> <p>концентрацију;</p> <p>способност за упоран и редан рад;</p> <p>систематичност у раду;</p> <p>тачност, прецизност и редност у раду;</p> <p>позитиван однос према математици и уважавање</p>	<p>Ученици треба да:</p> <p>се оспособе за посматрање и редно цртање четвороугла;</p> <p>стичу навице коришћења имболике и прибора за цртање;</p> <p>развију навику тачног бележавања елемената етвороугла;</p> <p>применом мисаоних операција, аорчито апстракције и</p>	<p>Ученици треба да знају:</p> <p>-шта је четвороугао;</p> <p>обележавање, елементе и врсте ;</p> <p>да знају основна својства и онструкцију четвороугла са адатим елементима;</p>

		<p>представља основу за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање;</p> <p>-Да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.</p> <p>- Један од главних циљева је развијање логичког мишљења, односно способности уочавања, повезивања и мисаоног обрађивања примљених информација.</p>		<p>математике као подручја људске делатности;</p> <p>самопоуздање и поверење у властите математичке способности;</p> <p>навике самоконтроле и критичког мишљења</p>	<p>генерализације, развијају способности за индуктивни облик закључивања.</p> <p>увежбају способност да активним осматрањем уочавају односе међу фигурама и оспособљавају се за самостално закључивање и оказивање развијање вештина и способности решавања проблемских задатака ;</p> <p>развијање логичког, аналитичког и процедуралног(алгоритамског) мишљења;</p>	
5.	Површина четвороугла и троугла	<p>- Да ученици усвоје елементарна математичка знања, која су потребна за схватање појава и законитости у природи и друштву;</p> <p>- Да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, да представља основу за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање;</p> <p>-Да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.</p> <p>- Један од главних циљева је развијање логичког мишљења, односно способности уочавања, повезивања и мисаоног обрађивања примљених информација.</p>	<p>-Да схвате једнакост површина геометријских фигура и науче правила о израчунавању површина троуглова, паралелограма и других четвороуглова;</p> <p>- Да примењују правила за израчунавање површине троугла и четвороугла у разним практичним задацима.</p>	<p>ученици треба да развијају:</p> <p>концентрацију;</p> <p>способност за упоран и редан рад;</p> <p>систематичност у раду;</p> <p>тачност, прецизност и редност у раду;</p> <p>позитиван однос према математици и уважавање математике као подручја људске делатности;</p> <p>самопоуздање и поверење у властите математичке способности;</p> <p>навике самоконтроле и критичког мишљења</p>	<p>развијају способност уочавања и роцењивања односа међу површинама;</p> <p>развијају прецизност у мерењу површина;</p> <p>развијање логичког, аналитичког и процедуралног (алгоритамског) мишљења;</p> <p>применом мисаоних операција, а нарочито апстракције и генерализације, развијају способности за индуктивни облик закључивања.</p>	<p>Ученици треба да знају:</p> <p>да правилно примењују формуле код израчунавања површине у практичним задацима</p>
6.	Писмени задаци	<p>-вредновање степена усвојености наставних садржаја</p>	<p>--да покажу у којој мери су усвојили наставне садржаје и како их примењују у решавању задатака</p>	<p>-да увежбају самосталност у раду и писмено изражавање</p> <p>-рационално коришћење времена у изради задатака</p>	<p>-стичу вештину лепог и тачног писменог изражавања</p> <p>-стичу ефикасност у раду и рационално коришћење датог времена</p> <p>- иду од лакшег ка тежем</p>	<p>- врше самоконтролу и самовредновање</p>

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	сист.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	Цели бројеви	10	12	2	24	Фронтални, индивидуални, рад у пару, групни	Дијалогска, монолошка, илустративна	-организује -припрема -прати, -помаже -мотивише -планира, -учествује -едукује -вреднује	-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра, -пише -комбинује -решава проблеме -илуструје и графички представља	-примери из свакодневне праксе, из природног окружења -Физика и хемија за наредне разреде	-разговарање -праћење и посматрање -дискутовање -анализа -извођење закључака -презентација
2.	Троугао	13	15	2	30	Фронтални, индивидуални, рад у пару, групни	Дијалогска, монолошка, илустративна, демонстративна	-организује -припрема -прати, -помаже -мотивише -планира, -учествује -едукује, -вреднује	-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра, -пише -комбинује -решава проблеме -конструираше	-примери из свакодневне праксе, из природног окружења -математ. за 5.р.	групног рада -вредновање -оцењивање
3.	Рационални бројеви	17	26	2	45	Фронтални, индивидуални, рад у пару, групни	Дијалогска, монолошка, илустративна	-организује -припрема -прати -помаже -мотивише -планира -учествује -едукује -вреднује	-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава проблеме -илуструје и графички представља	-примери из свакодневне праксе, из природног окружења -ТИО -Физика и хемија за наредне разреде	
4.	Четвороугао	9	9	2	20	Фронтални, индивидуални, рад у пару, групни	Дијалогска, монолошка, илустративна, демонстративна	-организује -припрема -прати, -помаже -мотивише -планира -учествује, -едукује -вреднује	-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра, -пише -комбинује -решава проблеме -конструираше	-примери из свакодневне праксе, из природног окружења -математ. за 3., 4.и 5.р.	
5.	Површина четвороугла и троугла	7	8	2	17	Фронтални, индивидуални, рад у пару, групни	Дијалогска, монолошка, илустративна, демонстративна	-организује -припрема -прати, -помаже -мотивише -планира -учествује -едукује, -вреднује	-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава проблеме	-примери из свакодневне праксе, из природног окружења -математ. за 3., 4.и 5.р.	
6.	Писмени задаци		8		8	Индивидуални	Писмени рад	-даје упутства -помаже	-размишља -решава проблеме -пише, -конструираше -рачуна		
УКУПНО		56	78	10	144		-	-	-	-	

Стандарди

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Цели бројеви	<p>1.1.1. уме да прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне);</p> <p>1.1.3. пореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно;</p> <p>1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом када је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна на пр. $1/5$ од n, где је n дати природан број</p> <p>1.1.6. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама;</p>	<p>2.1.1. пореди по величини бројеве записане у различитим облицима;</p> <p>2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа;</p> <p>2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама;</p> <p>2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима;</p>	<p>3.1.1. уме да одреди вредност сложенијег бројевног израза;</p> <p>3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке;</p>
2.	Троугао	<p>1.3.2. влада појмовима: <u>троугао</u>, <u>четвороугао</u>, <u>квадрат</u> и <u>правоугаоник</u> (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла);</p> <p>1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања);</p>	<p>2.3.2. уме да одреди однос углова и страница у троуглу и збир углова у <u>троуглу</u> и <u>четвороуглу</u>;</p> <p>2.3.6. користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма);</p>	<p>3.3.2. користи основна својства <u>троугла</u>, <u>четвороугла</u>, <u>паралелограма</u> и <u>трапеза</u>, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; <u>уме да их конструише</u>;</p> <p>3.3.6. уме да примени <u>подударност</u> и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката;</p>
3.	Рационални бројеви	<p>1.1.1. уме да прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне);</p> <p>1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно;</p> <p>1.1.3. пореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно;</p> <p>1.1.4. уме да изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом када је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна на пример $1/5$ од n, где је n дати природан број;</p> <p>1.5.4. одреди задати проценат неке величине;</p>	<p>2.1.1. пореди по величини бројеве записане у различитим облицима;</p> <p>2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа;</p> <p>2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама;</p> <p>2.2.5. користи једначине у једноставним текст. задацима;</p> <p>2.5.4. примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама (на пример, промена цене неког производа за дати проценат);</p>	<p>3.1.1. уме да одреди вредност сложенијег бројевног израза;</p> <p>3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке;</p> <p>3.5.4. примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама;</p>
4.	Четвороугао	<p>1.3.2. влада појмовима: <u>троугао</u>, <u>четвороугао</u>, <u>квадрат</u> и <u>правоугаоник</u> (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла);</p> <p>1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања);</p>	<p>2.3.2. уме да одреди однос углова и страница у троуглу и збир углова у троуглу и <u>четвороуглу</u>;</p> <p>2.3.6. користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма);</p>	<p>3.3.2. користи основна својства <u>троугла</u>, <u>четвороугла</u>, <u>паралелограма</u> и <u>трапеза</u>, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; <u>уме да их конструише</u>;</p> <p>3.3.6. уме да примени <u>подударност</u> и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката;</p>
5.	Површина четвороугла и троугла	<p>1.3.2. влада појмовима: <u>троугао</u>, <u>четвороугао</u>, <u>квадрат</u> и <u>правоугаоник</u> (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла);</p> <p>1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања);</p>	<p>2.3.2. уме да одреди однос углова и страница у троуглу и збир углова у троуглу и <u>четвороуглу</u>;</p> <p>2.3.6. користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма);</p>	<p>3.3.2. користи основна својства <u>троугла</u>, <u>четвороугла</u>, <u>паралелограма</u> и <u>трапеза</u>, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; <u>уме да их конструише</u>;</p> <p>3.3.6. уме да примени <u>подударност</u> и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката;</p>
6.	Писмени задаци			

БИОЛОГИЈА

Циљ: Изучавањем биологије ученици треба да усвајањем образовно-васпитних садржаја стекну основна знања о животном простору, начину живота, основној грађи, разноврсности и значају животињског света.

Задаци:

- да ученици схвате улогу и значај биологије за развој и напредак човечанства
- да развију свест о властитом положају у природи
- да стекну основна знања о грађи и функционосању организма
- да развију способност повезивања појмова и процеса у живим бићима и природи
- да стекну знања о разноврсности и распрострањености организма
- да схвате узајамне односе живих бића и животне средине и динамику кружења материје и протикања енергије
- да развију осећање одговорности према стању животне средине
- да схвате степен угрожености биосфере и улогу сваког појединца у њеној заштити и унапређивању
- разумеју посупност у развоју живог света, постанак Земље и живота на њој
- упознају грђу и функционисање властитог организма, усвоје одређене хигијенске навике, стекну одговорност за властито здравље и здравље других људи
- да формирају радне навике и способност за самостално посматрање и истраживање.

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Циљеви и задаци садржаја програма	Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду
		обр.	утв.	сист.	свега		Облик рада	Метода рада	
1	Увод	2	1		3	- да ученици упознају основне појмове о природном систему животиња и еволуотивном развоју главних животињских група	- монолошка, - дијалогска	-фронтални, индивидуални	- слушају, - причају
2	Праживотиње	5	3	1	9	- упознавање спољашње и основне унутрашње грађе праживотиња	- монолошка, - дијалогска, демонстративна	-фронтални, Индивидуални, групни	- слушају, - причају, упоређују
3	Царство животиња	22	18	8	48	- да науче основни грађу и начин живота, распрострањеност и значај сунђера, дупљара, плоснатих црва, ваљкастих црва, чланковитих црва, мекушаца, зглавкара и бодљокожаца - упознају обољења која изазивају паразити - схвате улогу инсеката у природи -да науче основну грађу, начин живота, распрострањеност и прилагођеност различитим условима живота: риба, водоземаца, гмизаваца, птица и сисара - схвате значај бриге о потомству сисара и птица	- монолошка, - дијалогска, - демонстративна, - илустративна	-фронтални, Индивидуални, Групни, У паровима	- слушају, - посматрају, - причају, - описују, - упоређују, - истражују
4	Угроженост и заштита животиња	4	2	0	6	- да схвате значај одговорног односа према животињама	- монолошка, - дијалогска, демонстративна, - илустративна	-фронтални, индивидуални	- слушају, - причају, - описују, - упоређују, - истражују
5	Увод у еволуцију живог света	4	2	0	6	- да ученици схвате елементарне основе теорије органске еволуције и разумеју историјски развитак Земље и живота на њој	- монолошка, дијалогска, демонстративна	-фронтални, индивидуални	- слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, истражују, уочавају
УКУПНО :		37	26	9	72				

Начин остваривања програма (методе и технике)

Избор и систематизација програмских садржаја наставног предмета биологија, односе се на научну дисциплину: зоологија и резултат су захтева времена најновијих достигнућа у науци. Наставне теме обрађују садржаје из зоологије и логички су распоређене у пет тематских целина: Увод, Практивотиње, Царство животиња, Угроженост и заштита животиња и увод у еволуцију живог света (еволуција човека и наслеђивање изучавале су се у осмом разреду). Овако конципиран програм пружа ученицима основна знања, а ради лакшег разумевања и усвајања градива, наставника не треба да инсистира на детаљној грађи, већ да стави акценат на животни простор, начин живота, разноврсност и значај појединих група у оквиру царства животиња.

Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода, као и употребу информационо-комуникационих технологија. Вербално-текстуалне методе треба да буду мање заступљене, а предност треба дати демонстративно-илустративним методама, методама практичног рада и активностима ван учионице. Избор наставних метода зависи од циља и задатака наставног часа и опремљености кабинета. избор облика рада препуштен је наставнику. За часове вежби треба користити групни облик рада, али ако вежба то захтева и постоје услови, може се применити рад у паровима или индивидуални облик рада. Вежбе треба реализовати уз максимално коришћење природног материјала, препарата и лабораторијског прибора. Веома су корисни часови у природи и посете природњачком музеју и зоолошком врту. Препоручује се сарадња са здравственим и ветеринарским институцијама, њихово ангажовање и организовање предавања-трибина са темама из програмских садржаја биологије.

СТАНДАРДИ

Садржаји	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Увод	1.1.3 препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња 1.1.4 уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих 1.1.5 зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе 1.2.1 зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије 1.2.3 зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма 1.4.3. уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота)	2.1.2. познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима 2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе 2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека 2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам 2.2.5. разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје 2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање	3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима 3.1.4. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група 3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека
Практивотиње	1.1.4 уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих 1.2.1 зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије	2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе 2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам	3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције

<p>Царство животиња</p>	<p>1.1.5 зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе 1.2.2 зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија 1.2.4 познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси 1.2.5 разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном 1.2.6 разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање) 1.2.7 зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином 1.3.1 разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте 1.3.2 зна основне појмове о процесима размножавања 1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће 1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада</p>	<p>2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање 2.2.8. зна да је неопходна координација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију 2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања 2.3.2. разуме механизам настанка зигота 2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма 2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине</p>	<p>3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност 3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције 3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система) 3.6.1 разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података 3.6.2 уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата 3.6.3 уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.5 зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере</p>
<p>Угроженост и заштита животиња</p>	<p>1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) 1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења 1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава 1.5.3. разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца, домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима</p>	<p>2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова)</p>	
<p>Увод у еволуцију живог света</p>	<p>1.3.8 зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи 1.3.9 зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа 1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама</p>	<p>2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма 2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине</p>	<p>3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције</p>

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- упознају врсте грађевинских објеката и њихове намене,
- упознају класичне технике грађења и савремене (монтажне и индустријске системе градње).
- упознају карактеристике грађевинског техничког цртања и основне грађевинске симболе,
- науче да читају и користе једноставније грађевинске цртеже
- документацију за изградњу, адаптацију и уређење стана, одговарајуће перспекте.
- да науче да користе готове једноставне софтверске алате за цртање,
- да науче како се користи CD-ром и штампач.
- упознају основне врете, карактеристике и примену грађевинских материјала.
- стичу навике за рационално коришћење материјала и енергије.
- стичу и развијају културу становања у савременим условима.
- упознају функционисање кућне водоводне и канализационе инсталације,
- стекну представу о функционисању и организацији саобраћаја у саобраћајним објектима.
- стекну знања о намени, примени и битним карактеристикама грађевинских машина.
- упознају основне процесе у пољопривредној производњи.
- науче да примењују једноставне техничке цртеже у пројектовању модела или макета према сопственом избору: грађевинских или саобраћајних објеката; грађевинских или пољопривредних машина и уређаја; деталља из уређивања стана и др.

Наставни предмет: Техничко и информатичко образовање	Годишњи фонд часова: 72	Недељни фонд часова: 2
---	--------------------------------	-------------------------------

Ред бр.	НАСТА-ВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Увод у архитектуру и грађевинарство	Упознати ученике са стиливима градње, оспособити ученике да препознају врсте грађевинских објеката. Оспособити ученике да препознају конструктивне елементе грађевинског објекта. Упознати ученике са системима градње у грађевинарству.	Усвајање знања о стиливима градње и о врстама грађевинских објеката. Усвајање знања о конструктивним елементима грађевинског објекта о системима градње у грађевинарству	Развијање техничке културе повећање заинтересованости, самосталности.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнити-вних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем стилова градње, врсте грађевинских објеклата, конструктивних елемената грађевинских објеката као и упоређивањем система градње).	Ученик зна стилове градње као и врсте грађевинских објеката. Ученик зна конструктивне елементе грађевинског објекта као и системе градње у грађевинарству.
2.	Техничко цртање и планови у грађевинарству	Упознати ученике са фазама у реализацији грађевинских објеката као и са техничком документацијом. Упознати ученика са техничким цртежом као основом за израду пројекта - размера, котирање. Упознати ученике са симболима и ознакама у грађевинарству и оспособити ученике да комуницирају језиком технике (скица и технички цртеж). Упознати ученике са графичким представљањем предмета, објеката прибором.	Усвајање знања о фазама у реализацији грађевинских објеката као и о техничкој документацији. Усвајање знања о техничком цртежу као основу за израду пројекта, размера, котирање. Усвајање знања о симболима и ознакама у грађевинарству. Комуникација језиком технике (скица и технички цртеж). Графичко представљање предмета, објекта прибором.	Развијање техничке културе повећање заинтересованости, самосталности, систематично-сти, педантности. Побуђивање радозналости.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнити-вних способности.	Ученик зна поступке и фазе у реализацији грађевинског објекта као и техничку документацију. Ученик зна да је технички цртеж основ за израду пројекта. Ученик зна да чита и користи једноставније грађевинске цртеже. Ученик зна симболе и ознаке у грађевинарству. Ученик зна да чита и црта једноставне грађевинске цртеже. Ученик зна да нацрта скицу затим и технички цртеж учионице. Ученик зна да реализује сопствене идеје.
3.	Информатичке технологије	Упознати ученике са програмима за цртање и оспособити ученике за самосталан рад на рачунару и коришћење програма за цртање Microsoft Visio 2003, Envisioneer Express, Google Sketchup. Оспособити ученике да користе CD, Flesh меморију и штампач. Оспособити ученика да снимају документа. Упознати ученике са могућностима Интернета. Оспособити ученике за коришћење Internet Explorer-a.	Оспособљавање ученика за самосталан рад на рачунару и коришћење програма Microsoft Visio 2003, Envisioneer Express, Google Sketchup. Оспособљавање ученика за коришћење CD, Flesh меморије и штампача. Оспособљавање ученика за снимање документа и коришћење програма за претраживање Интернета (Internet Explorer-a).	Развијање техничке културе повећање заинтересованости, самосталности, систематично-сти, тачности, креативности, педантности. Побуђивање радозналости.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнити-вних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем програма Microsoft Visio 2003, Envisioneer Express, Google Sketchup).	Ученик је оспособљен за самостални рад на рачунару. Ученик зна да користи програме за цртање Microsoft Visio 2003, Envisioneer Express, Google Sketchup. Ученик зна да сними документ на CD, Flesh меморију и зна да одштампа документ. Ученик зна могућности Интернета и користи програм за претраживање Интернета (Internet explorer).

4.	Грађевински материјали	Упознати ученике са поделом и врстом грађевинских материјала, оспособити ученике да према намени самостално изабере грађевински материјал. Упознати ученике са карактеристикама како природних тако и вештачких материјала, како се добијају и где се користе.	Усвајање знања о подели, врстама грађевинских материјала. Усвајање знања о карактеристикама природних и вештачких материјала, како се добијају и где се користе. Оспособљавање ученике да самостално према намени изабере грађевински материјал.	Развијање техничке културе повећање заинтересованости, самосталности, систематично-сти. Побуђивање радозналости.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем природних и вештачких материјала).	Ученик зна како се деле грађевински материјали. Ученик зна карактеристике како природних тако и вештачких материјала, како се добијају и где се користе. Ученик зна да према намени самостално изабере грађевински материјал.
5.	Енергетика	Упознати ученике са значајем и улогом енергетике у грађевинарству. Упознати ученике са мерама за рационално коришћење топлотне енергије у грађевинарству. Оспособити ученике да препознају природне ресурсе и њихову ограниченост у коришћењу. Упознати ученике са значајем положаја зграде који утиче на штедњу енергије.	Усвајање знања о значају и улози енергетике у грађевинарству. Усвајање знања о мерама за рационално коришћење топлотне енергије у грађевинарству. Оспособљавање ученика да препознају природне ресурсе и њихову ограниченост у коришћењу. Усвајање знања о положају зграде који утиче на штедњу енергије.	Развијање техничке културе повећање заинтересованости, самосталности, систематично-сти. Побуђивање радозналости. Стицање навике да рационално користе енергију.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем мера за рационално коришћење топлотне енергије у грађевинарству).	Ученик зна улогу енергетике у грађевинарству. Ученик зна мере за рационално коришћење топлотне енергије у грађевинарству. Оспособљен је да препозна природне ресурсе и њихову ограниченост у коришћењу. Ученик зна да положај зграде утиче на штедњу енергије.
6.	Техничка средства у грађевинарству	Упознати ученике са алатима и машинама у грађевинарству, упознати ученике са значајем савремене технике као замене тешком људском раду. Оспособити ученике да препознају различите врсте алата и грађевинских машина. Упознати ученике са поделом грађевинских машина. Упознати ученике са мерама заштите на градилиштима.	Усвајање знања о алатима и машинама у грађевинарству као и о значају савремене технике као замене тешком људском раду. Оспособљавање ученике да препознају различите врсте како алата тако и грађевинских машина. Усвајање знања о подели грађевинских машина. Усвајање знања о мерама заштите на градилиштима.	Развијање техничке културе повећање заинтересованости. Побуђивање радозналости.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем врста грађевинских машина).	Ученик зна алате и грађевинске машине и такође зна значај савремене технике као замену тешком људском раду. Ученик препознаје различите врсте алата и различите врсте грађевинских машина. Ученик зна поделу грађевинских машина и зна мере заштите на раду.
7.	Саобраћајни системи	Упознати ученике са грађевинским објектима у саобраћају, упознати ученике са значењем саобраћајних објеката за повезивање народа и држава. Оспособити ученике да идентификују различите врсте саобраћајних објеката.	Усвајање знања о грађевинским објектима у саобраћају као и о значају саобраћајних објеката за повезивање народа и држава. Оспособљавање ученика да идентификују различите врсте саобраћајних објеката.	Развијање техничке културе повећање заинтересованости. Побуђивање радозналости.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем грађевинских објеката у саобраћају).	Ученик зна грађевинске објекте у саобраћају. Ученик зна значај саобраћајних објеката за повезивање народа и држава. Ученик идентификује различите врсте саобраћајних објеката.

8.	Култура становања	Упознати ученике са значајем етике становања. Оспособити ученике да развијају културу становања у савременим условима. Оспособити ученике да пројектују једноставне планове станова и њиховог уређења. Упознати ученике са ентеријером и екстеријером	Усвајање знања о значају етике становања. Оспособљавање ученика да развијају културу становања у савременим условима као и да пројектују једноставне планове станова и њиховог уређења. Усвајање знања о ентеријеру и екстеријеру.	Развијање техничке културе повећање заинтересованости, самосталности, систематично-сти, тачности, креативности, педантности. Побуђивање радозналости.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности.	Ученик зна да планира уређење стана и изради план и предлог за његово уређење. Ученик зна да практично уради стан у једном од софтвера. Ученик зна значај етике становања. Ученик зна шта је ентеријер а шта је екстеријер.
9.	Конструкторско моделовање	Оспособити ученике да израде модел од готових елемената. Оспособити ученике да примењују једноставне техничке цртеже у пројектовању модела према сопственом избору. Оспособити ученика за поправке на кућним инсталацијама и санитарним уређајима.	Усвајање знања о примени једноставних цртежа у пројектовање модела према сопственом избору. Усвајање знања о поправкама на кућним инсталацијама и санитарним уређајима.	Развијање техничке културе повећање заинтересованости, самосталности, систематично-сти, тачности, прецизности, економичности, креативности, педантности. Побуђивање радозналости.	Развијање психомоторних способности. Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности.	Ученик зна да изради модел од готових елемената и зна да примењује једноставне техничке цртеже у пројектовању модела према сопственом избору. Ученик зна да изврши поправку на кућним инсталацијама и санитарним уређајима.
10.	Техничка средства у пољопривреди	Упознати ученике са економским, социјалним, техничко-технолошким, еколошким и етичким аспектима рада и производње и њихов значај за развој друштва. Упознати ученике са основним процесима и механизацијом у пољопривредној производњи. Упознати ученике са поделом пољопривредне производње. Упознати ученике са техничким средствима у пољопривреди. Упознати ученике са врстама машина и уређаја у пољопривредној производњи. Упознати ученике са значајем осавремењавања пољопривредне технике. Оспособити ученике да моделују машине и уређаје у пољопривредној производњи.	Усвајање знања о организацији рада и примени савремених средстава у пољопривредној производњи. Усвајање знања о подели пољопривредне производње. Усвајање знања о техничким средствима у пољопривреди. Усвајање знања о врстама машина и уређаја у пољопривредној производњи. Усвајање знања о значају осавремењавања пољопривредне технике.	Развијање техничке културе повећање заинтересованости, самосталности, систематично-сти, тачности, прецизности, економичности, креативности, педантности. Побуђивање радозналости.	Развијање психомоторних способности. Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем техничких средстава у пољопривреди).	Ученик зна организацију рада и примени савремених средстава у пољопривредној производњи. Ученик зна како се дели пољопривредна производња. Ученик зна техничка средства у пољопривреди. Ученик зна да направи модел једноставнијих техничких средстава у пољопривредној производњи.

ред бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова			Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	вежба	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	Увод у архитектуру и грађевинарство	4	0	4	Фронтални, индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...).	Објашњава стилове градње, врсте грађевинских објеката конструктивне елементе грађевинског објекта као и системе градње у грађевинарству. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Поставља и одговара на питања.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, решавају задатке у Радној свесци, анализирају илустрације, цртеже, слике. Записују белешке. Износе своје мишљење.	Техничко и инфо-рматичко образовање.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
2.	Техничко цртање и планови у грађевинарству	2	6	8	Фронтални, индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...), практична метода (графички рад).	Објашњава ученицима фазе у реализацији грађевинског објекта, упознаје ученике са техничком документацијом. Представља ученицима технички цртеж као основ за израду пројекта- размера, котирање. Упознаје ученике са симболима и ознакама у грађевинарству. Задаје задатак да се скицом а затим и техничким цртежом представи учионица. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Поставља и одговара на питања. Надгледа рад ученика и помаже ученицима у њиховом раду.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, решавају задатке у Радној свесци, гледају цртеже и коментаришу их. Цртају симболе у грађевинарству. Цртају скицу а затим технички цртеж. Срцају скицу а затим и технички цртеж учионице. Реализује сопствене идеје. Записују белешке. Износе своје мишљење.	Техничко и инфо-рматичко образовање.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
3.	Информатичке технологије	8	8	16	Фронтални, индивидуални, групни, партнерски (рад у пару)	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...), практична метода (графички рад).	Објашњава ученицима коришћење програма Microsoft Visio 2003, Envisioneer Express, Google Sketchup. Оспособљава ученике да користе CD, Flash меморију, штампач, оспособљава ученике да снимају документ. Упознаје ученике са могућностима Интернета. Оспособљава ученике за коришћење Internet Explorer-а. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке. Поставља и одговара на питања. Надгледа рад ученика и помаже ученицима у њиховом раду. Дели ученике у групе и одређује ученике који ће радити у пару.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији. Укључују рачунаре покрећу Microsoft Visio 2003, прате упутства за рад, пробају функције свих алатки, пројектују план куће, цртају, котирају, снимају документ. Покрећу програм Envisioneer Express, испробавају алатке које наставник показује. Покрећу програм Google Sketchup, пројектују кућу, снимају модел, цртају модел по задатку. Припремају CD и Flash меморију за снимање документа, самостално снимају свој документ (цртеж). Практично вежбају на рачунару, врше креирање поште, слање, брисање поште, раде вежбе и задатке на рачунару.	Техничко и инфо-рматичко образовање. Инфо-рматика и рачунарство.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.

4.	Грађевински материјали	4	0	4	Фронтални, индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...).	Објашњава ученицима поделу грађевинских материјала и карактеристике како природних тако и вештачких материјала, како се добијају и где се користе. Оспособљава ученике да самостално према намени изабере грађевински материјал. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Поставља и одговара на питања.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији. Дају примере из живота. Записују белешке. Решавају задатке у Радној свесци.	Техничко и информатичко образовање..	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
5.	Енергетика	4	0	4	Фронтални, индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...).	Упознаје ученике са значајем и улогом енергетике у грађевинарству. Упознаје ученике са мерама за рационално коришћење топлотне енергије у грађевинарству. Оспособљава ученике да препознају природне ресурсе и њихову ограниченост у коришћењу. Упознаје ученике са значајем положаја зграде који утиче на штедњу енергије. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Поставља и одговара на питања.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији. Дају примере из живота. Записују белешке. Решавају задатке у Радној свесци.	Техничко и информатичко образовање..	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
6.	Техничка средства у грађевинарству	3	1	4	Фронтални и индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...).	Упознаје ученике са алатима и машинама у грађевинарству као и са значајем технике као замене тешком људском раду. Оспособљава ученике да препознају различите врсте алата и грађевинских машина. Упознаје ученике са поделом грађевинских машина као и са мерама заштите на градилиштима. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Поставља и одговара на питања.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији. Коментаришу цртеже и слике. Дају примере из живота. Записују белешке. Решавају задатке у Радној свесци.	Техничко и информатичко образовање..	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
7.	Саобраћајни системи	2	0	2	Фронтални и индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...).	Упознаје ученике са грађевинским објектима у саобраћају као и са значајем саобраћајних објеката за повезивање народа и држава. Оспособљава ученике да идентификују различите врсте саобраћајних објеката. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Поставља и одговара на питања.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији. Коментаришу цртеже и слике. Дају примере из живота. Записују белешке. Решавају задатке у Радној свесци.	Техничко и информатичко образовање..	Вредновање и оцењивање резултата појединца.

8.	Култура становања	1	3	4	Фронтални и индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалошка метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...), практична метода (графички рад).	Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Поставља и одговара на питања. Помаже ученицима. Упознаје ученике са значајем етике становања. Оспособљава ученике да пројектују једноставне планове станова и њихово уређење. Упознаје ученике са ентеријером и екстеријером.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији. Коментаришу цртеже и слике. Дају примере из живота. Ученици практично раде стан у једном од софтвера. Цртају шему стана. Записују белешке. Решавају задатке у Радној свесци.	Техничко и информатичко образовање. Информатика и рачунарство.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
						Вербална дијалошка метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...), практична метода (практични рад).	Подстиче дискусију, постављање питања. Поставља и одговара на питања. Најављује практични рад, дели ученике у групе, формира парове. Даје упутства, предлоге, надгледа рад, помаже при изради модела, указује на грешке, најуспешније и најактивније похваљује. Демонстрира израду скице и техничког цртежа, помаже при избору материјала, објашњава како се врши обележавање на материјалу уз помоћ прибора и алата. Помаже при обради материјала. Демонстрира могућа решења. Предлаже украшавање површина. Прати рад ученика на израду макета. Демонстрира поступак поправке водоводних и канализационих инсталација.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији. Коментаришу цртеже и слике. Дају примере из живота. Припремају елементе из конструкторских комплета, стварају идеју, цртају алгоритам, склапају делове. Демонстрирају модел грађевинске машине наставнику. Слушају мишљења и коментаре. Цртају скице, техничке цртеже, врше избор материјала, врше обележавање на материјалу, обрађују материјал, облажу површине. Дају предлоге за уређење стана, израђују макету стана. Самостално раде поправке на кућним инсталацијама и санитарним уређајима.	Техничко и информатичко образовање. Ликовна култура.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
9.	Конструкторско моделовање	0	22	22	Индивидуални, групни, партнерски (рад у пару)					
10.	Техничка средства у пољопривреди	2	2	4	Фронтални, индивидуални, партнерски (рад у пару)	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалошка метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...), практична метода (практични радови).	Подстиче дискусију, постављање питања. Поставља и одговара на питања. Најављује практични рад, формира парове ученика. Даје упутства, предлоге, надгледа рад, помаже при изради модела, указује на грешке, најуспешније и најактивније похваљује.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији. Коментаришу цртеже и слике. Дају примере из живота. Припремају елементе из конструкторских комплета, стварају идеју, цртају алгоритам, склапају модел према сопственом алгоритму. Слушају мишљења и коментаре.	Техничко и информатичко образовање.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
УКУПНО		30	42	72						

Наставни предмет: Физичко васпитање и изабрани спорт 6 раз.**Годишњи фонд часова: 108****Недељни фонд часова: 3**

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задачи наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Атлетика	Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.	- изводи покрет у задатом смеру - вешто изводи форме једноставног кретања - слуша упутства и изводи покрет у задатом смеру	- примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичења и сл.); - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем и др; - естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности; - усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	1) умети да ефикасно и критички користе научна знања и технологију, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини; 2) бити оспособљени за самостално учење; 3) бити способни да прикупљају, анализирају и критички процењују информације; 4) моћи да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања; 5) бити спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима; 6) бити одговорни према сопственом здрављу и његовом очувању;
2.	Гимнастика		- вешто изводи задате вежбе са реквизитима	- уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	7) умети да препознају и уваже људска и дејча права и бити способни да активно учествују у њиховом остваривању; 8) имати развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и доприносити њеном очувању и развоју;
	Ритмичка гимнастика и плес		- усклађује једноставне и задате покрете уз музику - правилно изводи основне кораке народних плсова	- усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање	9) знати и поштовати традицију, идентитет и културу других заједница и бити способни да сарађују са њиховим припадницима; 10) бити способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице

					моторичких способности	
3.	Здравствено васпитање	- подстицање сазнања о себи, свом телу и сопственим способностима - формирају представу о здрављу и факторима		задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем и др; - естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности;	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	
4.	Моторичке способности		- изводи покрет у задатом смеру - вешто изводи форме једноставног кретања	- слуша упутства и изводи покрет у задатом смеру	- разликује правилно однеправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	
5.	Тимска игра-Рукомет Изборни спорт Одбојка-девојчице Фудбал - дечаци		- познаје правила тимских игара и придржава их се	- стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	сист.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1	Атлетика	5	3	7	15	- индивидуал - у пару - групни	- разговор - демонстраци - практична активност	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавање - такмичење	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавање - такмичење	реална ситуација у свету око нас у којој физичко помаже разумевању проце-са, догађања, појмовареш вању реалних ситуација; Физичко васпитање нам даје широку могућност за корелацију са готово свим предметима	У циљу сагледавања ефеката утицаја радних процеса у настави физичког васпитања прати и вреднује: - стање моторичких способности; - достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика; - однос ученика према раду.
2	Гимнастика	7	2	13	22	- индивидуал - у пару - групни	- демонстраци - практична активност	- вежбање - анализирање - поређење	- вежбање - анализирање - поређење	реална ситуација у свету око нас у којој физичко помаже разумевању проце-са, догађања, појмова и решавању реалних ситуација; Физичко васпитање нам даје широку могућност за корелацију са готово свим предметима	У циљу сагледавања ефеката утицаја радних процеса у настави физичког васпитања прати и вреднује: - стање моторичких способности; - достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика; - однос ученика према раду
	Ритмичка гимнастика и плес	3	1	1	5	индивидуал - у пару - групни	- дијалог - практична активност - демонстраци	- вежбање - анализирање - поређење - класификација	- вежбање - анализирање - поређење - класификација		
3	Здравствено васпитање	2	-	-	2	- групни	- дијалог	- разговарају - закључују	- разговарају - закључују		
4	Моторичке способности	-	2	6	8	- индивидуал - у пару - групни	- разговор - демонстраци - практична активност	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавањ - такмичење	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавање - такмичење		
5	Тимска игра-Кошарка	7	2	11	20	- индивидуал - у пару - групни	- дијалог - практична активност - демонстраци	- вежбање - анализирање - поређење - трчање - скакање	- вежбање - анализирање - поређење - трчање - скакање		
	Изборни спорт										
	Одбојка-девојчице	12	8	16	36						
	Фудбал - дечаци	12	8	16	36						
УКУПНО		36	18	54	108						

Стандарди

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Атлетика	ФВ.1.1.3. правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње стазе и мерирезултат ФВ.1.1.4. зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ ФВ.1.1.5. зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока ФВ.1.1.7. зна правилно да скаче увис варијантом технике маказице ФВ.1.1.6. зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ ФВ.1.1.10. зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом,	ФВ.2.1.3. правилно изводи варијанту технике штафетног трчања ФВ.2.1.4. зна правилно да скаче удаљ варијантом технике увинуће ФВ.2.1.5. зна правилно да скаче увис леђном варијантом технике ФВ.2.1.6. правилно баца куглу леђном варијантом технике ФВ.2.1.7. зна правила за такмичење ФВ.2.1.8. учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини	АТЛЕТИКА ФВ.3.1.3. Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања. ФВ.3.1.5. Зна атлетска правила неопходна за учествовање на такмичењу у атлетском петобоју.
2.	Гимнастика	ФВ.1.1.11. ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу ФВ.1.1.11. правилно изводи прескоке ФВ.1.1.13. ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди ФВ.1.1.14. ученица правилно изводи основне вежбе на двовисинском разбоју ФВ.1.1.16. ученик изводи вежбе на круговима ФВ.1.1.17. ученик правилно изводи основне вежбе на паралелном разбоју ФВ.1.1.18. ученик изводи вежбе на вратилу ФВ.1.1.19. зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ	ФВ.2.1.9. ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације на тлу ФВ.2.1.10. ученик/ученица правилно изводи згрчку ФВ.2.1.11. ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на греди ФВ.2.1.14. ученик правилно изводи вежбе и комбинације на круговима ФВ.2.1.15. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на разбоју ФВ.2.1.17. зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада	ФВ.3.1.14. Ученик учествује у гимнастичком петобоју, а ученица учествује у гимнастичком четворобоју. ФВ.3.1.15. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби, основе организације рада и учествује на школском такмичењу.
	Ритмичка гимнастика и плес	У области РИТМИЧКАГИМНАСТИКАУченица: ФВ.1.1.21. правилно изводи вежбе из рит гимнас ФВ.1.1.22. зна називе вежби и основе тренинга,	ФВ.2.1.20. правилно изводи вежбу са реквизитима	
3.	Здравствено васпитање	Ова област није обухваћена стандардима.		
4.	Моторичке способности	Ова област није обухваћена стандардима.		
5.	Гимска игра-Кошарка	ФВ.1.1.1. игра спортску игру примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других ФВ.1.1.2. зна функцију спортске игре, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ	ФВ.2.1.1. игра спортску игру примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других ФВ.2.1.2. зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга	СПОРТСКЕ ИГРЕ ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра спортску игру примењујући сложене елементетехнике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама. ФВ.3.1.2. Зна тактику игре, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди.
	Одбојка-девојчице Фудбал -дечаци			

Б. Обавезни изборни наставни предмети у шестом разреду

➤ **ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ**

➤ **ВЕРСКА НАСТАВА**

➤ **СТРАНИ ЈЕЗИК - ШПАНСКИ**

➤ **ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ - ИЗАБРАНИ СПОРТ**

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ VI РАЗРЕД

ЦИЉ И ЗАДАЦИ - Општи циљ предмета је оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе, посебно локалне заједнице, о примени демократских принципа и поштовање вредности кроз практично деловање. **ЗАДАЦИ ПРЕДМЕТА:** --подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице, -разумевање и функционисање нивоа и органа власти, -уознавање мера власти, -уознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице, - развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења, -обучавање за тимски начин рада, развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања и деловања.

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Циљеви и задаци садржаја програма	Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду			
		обр.	обн.	Веж.	свега		Облик рада	Метода рада	Активност ученика	Активност наставника	Корелација	Евалуација
1	Уознавање основних елемената програма (6)	5	/	1	6	-уознавати ученика са најзначајнијим појмовима везаним за Пројекат грађанин, -обучавање ученика за тимски рад, -оспособљавање за активно учешће у животу и раду локалне заједнице -слободно размишљање и изношење размишљања о отвореним питањима и проблемима које су сами идентификовали у локалној средини као значајне, -уознавање права и одговорности грађана на нивоу локалне заједнице, -разумевање функционисања нивоа и органа власти, -уознавање мера власти	-фронтални, рад у паровима, групни рад, индивидуални рад	Метода рада Комуникативна, радионичарска, интерактивна, симулацијска	- разговарају илустрјуу дискутују изводе закључке	води и усмерава интеракцијски однос у учионици, објашњава појмове, говори, налоге, , дели ученике у групе, даје упутства за рад у групи, излаже градиво кроз игру, захтеве, питања	Српски језик, Биологија, Ликовна култура, Географија, Историја, Веронаука	Обрада анкета, анализа анкета, давање мишљења о одређеном проблему, извођење јавне презентације
2	Уочавање проблема у заједници (4) – први корак	2	/	2	4	-слободно размишљање и изношење размишљања о отвореним питањима и проблемима које су сами идентификовали у локалној средини као значајне, -уознавање права и одговорности грађана на нивоу локалне заједнице, -разумевање функционисања нивоа и органа власти, -уознавање мера власти			- разговор са родитељима и осталим представницима локалне заједнице попуњавају упитник, читају штампане изворе локалне заједнице, доносе закључке			
3	ИЗБОР ПРОБЛЕМА – други корак (1)	1	/	/	1	-уознавање мера власти			-процењују прикупљене податке			
4	Сакупљање података о изабраном проблему – трећи корак (8)	4	1	3	8	сопствених идеја, -учење преузимања одговорности за сопствене одлуке -унапређење комуникацијских вештина у различитим социјалним ситуацијама – са представницима јавних институција, организација и другим учесницима у животу локалне заједнице, -развијање способности критичког мишљења, аргументовања и залагања за сопствене ставове			бирају заједнички проблем -сакупљају информације, праве упитнике, одлазе на терен – библиотеку, локалну управу,...., истражују, разговарају	води и усмерава интеракцијски однос у учионици, објашњава појмове, говори, налоге, , дели ученике у групе, даје упутства за рад у групи, излаже градиво кроз игру, захтеве, питања		
5	Израда студије (12) – четврти корак	4	1	7	12	-развијање способности критичког мишљења, аргументовања и залагања за сопствене ставове			одлазе на терен – библиотеку, локалну управу,...., истражују, разговарају			
6	Јавна презентација студије (1) – пети корак	/	1	/	1	-обучавање за рад у групи и тиму; да науче не шта да мисле-раде, него како да мисле – раде; да самостално и активно учествују у свим активностима и преузетим одговорностима			-разврставају и класификују прикупљени материјал, дискутују израђују пано			
7	Осврт на научно (4) – шести корак	/	4	/	4	-развијање способности критичког мишљења, аргументовања и залагања за сопствене ставове			-презентују, одговарају на питања, бране своје ставове, изводе закључке			
I	полугође	10	2	5	17	-боље разумевање нових и непознатих ситуација и ублажавање страха од непознатог као ометајућег фактора у различитим приликама јавног наступа,						
II	полугође	6	6	7	19	-уознавање свих структура: школе, родитеља, представника локалне заједнице, са оствареним резултатима програма						
	Укупно	16	8	12	36	-оспособљавање да самостално процене искуства и вештине које су стекли током програма						

ВЕРСКА НАСТАВА - православни катихизис (веронаука) - 36 часа -

Циљеви и задаци:

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православно погледна свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот(историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот(будућу димензију идеалног).То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење(литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) овухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота(однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом.

Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

- развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;
- развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе,
- развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналагању равнотеже измђу заједнице и властите личности и ка остварењу сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;
- изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- изградисвест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.

Напомена: у току школске године планирана је посета храму Св. Ђорђа на Лазареву суботу, као и учешће на Литургији у неком од храмова, у зависности од објективних могућности (удаљеност, време, могућност организовања итд).

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Увод	1	упознавање са садржајем и начином рада		
Тајна Христова – јединство Бога и човека (Литургија као тајна Христова)	6	опис Христовог живота забележеног у Јеванђељима из Литургијске перспективе	фронтални индивидуални групни	да уоче да је слобода кључни елемент у разумевању Тајне Христове
Рођење Христово од Духа Светог и Марије Дјеве (улога слободе Марије Дјеве у рођењу Спаситеља: девичанство Богородице)	3	читање сведочанстава забележених у Новом Завету и светоотачка тумачења	фронтални индивидуални групни	да уоче да је зачеће Господа Исуса Христа од Духа Светог и Марије Дјеве акт слободе, како Бога, тако и човека
Христос је Син Божији који је постао човек, нови Адама, да би сјединио створену природу с Богом (одлуке 1. и 4. Васељенског сабора; Символ Вере)	8	опис Христовог живота забележеног у Јеванђељима и одлукама 1. и 4. Васељенског сабора протумаченог кроз Литургију указивање на сличности и разлике	фронтални индивидуални	да се изгради свест да је Син Божији постао нови Адам преко кога се остварује јединство створене природе и Бога

		између Христа и Адама кроз Стари Завет и описе стварања и живота првог човека		
Улога Бога у спасењу света (свет не може да постоји без заједнице с Богом, али Бог не врши насиље над човеком)	4	читање сведочанстава из Новог Завета и светоотачких тумачења	фронтални индивидуални групни	да запазе да слобода кључни елемент у остваривању јединстава Бога и тварне природе у коме створена природа превазилази смрт
Улога човека у спасењу света (слобода човека је пресудна за спасење света; осврт на првог Адама и његову улогу у спасењу света; однос човека према природи)	5	читање делова Новог Завета и светоотачких тумачења	фронтални индивидуални групни	да науче да се слобода поистовећује са личношћу, односно да се личност поистовећује с љубављу према другој личности
Христово страдање и Васкрсење	5	читање делова Новог Завета и светоотачких тумачења	фронтални индивидуални групни	да уоче да се слобода човека у односу на Бога изражава као вера у Бога Оца и његово обећање, односно као љубав према Богу Оцу која кроз Литургију чини присутним у историји оно што нам је Бог обећао да ће се десити на крају, а то је Царство Божије
Христов живот у Православној иконографији	4	приказ и објашњење икона Господњих празника	фронтални индивидуални	запазе разлику између приказивања живота Христовог у православној иконографији и западној ренесансној уметности

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ – ИЗБОРНИ СПОРТ - 36 ЧАСА -

Циљ физичког васпитања - изабрани спорт је да се разноврсним и систематским спортским обучавањем и вежбањем допгнине остваривању циља физичког васпитања као интегралног дела васпитно-образовног система у целини, а да се, при том, задовоље индивидуалне потребе ученика, његова гадозналост и жеља за достигнућима у изабганом споту.

- ДЕВОЈЧИЦЕ - ОДБОЈКА
- ДЕЧАЦИ - ФУДБАЛ

Наставни садржаји	Број часова	Активности у васпитно-образовном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
ЕЛЕМЕНТИ СПОРТСКЕ ИГРЕ	36	-вежбање -анализирање -поређење -трчање -скакање -пешачење	-демонстрација -дијалог -физичко вежбање -турнири -излет	-познаје правила спортске игре и придржава их се -стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад -развијање основних моторичких активности -развијање такмичарског духа

Страни језик – шпански језик - 72 часа -

Циљ наставе страног језика ученика шестог разреда заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика .

Циљ наставе страног језика стога јесте развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, односно уважавање различитости, упознавање фонолошког система страног језика и основних комуникативних вештина у усменом и писменом општењу.

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Циљеви и задаци садржаја програма	Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду			
		обр.	утв.	сист.	свега		Облик рада	Метода рада	Активност ученика	Активност наставника	Корелација	Евалуација
1	Увод	3	6	/	9	-Поздрав -Давање података о себи и другима -Познати спортисти из хиспанског света	-фронтални, рад у паровима, групни рад, индивидуални рад	Комуникативна, директна, интерактивна,	-Слушање и реаговање на команде наставника или команди са касете -Рад у паровима, групама и индивидуални рад -Вежбе слушања према упутствима наставника или са траке - Игре - Певање (у групи, паровима или индивидуално) - Погађање предмета и лица -Игра улога -Разумевање писаног језика - Писмено изражавање -Усмено изражавање (описује у неколико реченица познату радњу или ситуацију, препричава општи садржај прочитаног или саслушаног текста, користећи усвојене језичке елементе и структуре)	води и усмерава интеракцијски однос у учионици, објашњава појмове, говори, пушта CD, издаје налоге, учествује у игри, дели ученике у групе, даје упутства за рад у групи, излаже градиво кроз игру, захтеве, питања	музичка култура, физичко васпитање, грађанско васпитање, ликовна култура, математика, географија, српски језик, енглески језик, информатика, биологија	диктати, издавање наредби, рецитовање, певање, реаговање на сликовне и говорне подстицаје, писмене провере, писмени задаци
2	Породица	4	6	1	11	-Свакодневне активности -Чланови породице и њихова занимања -Формално и неформално обраћање -Писање писама -Шпански стрипови						
3	Празници-Нова година и Божић	5	5	1	11	-Честитање нове године и Божића -Писање честитки -Планови храна и мерне јединице -Бројеви до 1000 -Делови куће, -Обичаји прослављања Нове године и Божића						
4	Књижевност	4	4		8	-Разговор о књижевности -Коментарисање позоришне представе -Књижевност за младе на шпанском језику						
5	Времанске прилике	4	5		9	-Разговор о временским приликама -Бол и физички осећај -Лична хигијена -Превозна средства -Колумбија и њене знаменитости						
6	Одећа и боје	5	6	1	12	-упоређивање особа и предмета, разговор телефоном -Изражавање учесталости неке радње -именовање боја и одеће -Венчања						
7	У граду	4	4		8	-Дати и тражити обавештења о правцу кретања, -Упутства и наредбе -Излазак са друговима -Именовање животиња -Јавне и друге установе -Чиле и њене знаменитости						
8	Шетња Севиљом	2	1	1	4	-Обнављање важнијих комуникативних функција -Богађење лексичких садржаја -Севиља и њене знаменитости						
	Укупно	31	37	4	72							

В, ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ШЕСТОМ РАЗРЕДУ

➤ **ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО**

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО - 36 ЧАСА -

У савременом друштву све значајнију улогу има информатичко образовање. Данас је све приметније померање тежишта изучавања информатике на апликативне програме као и на њихову примену и коришћење. Појединац је сада упућен на готове програме и на одабир правог програма, као и техничких склопова који ће решити његове проблеме у послу, животу, забави.

Због тога је један од основних циљева образовања да се оспособи што више ученика да се квалитетно служе рачунаром (и уопште техником) да би у свом раду лако решавали потешкоће на које nailазе. Уколико ученик познаје алате за рад, утолико његов рад може да буде квалитетнији и ефикаснији, јер при самој појави проблема појављује се и идеја о томе на који начин се може доћи до решења.

Циљ образовно-васпитног рада изборног предмета је да се ученици оспособе за коришћење рачунара.

Задаци образовно-васпитног рада:

- ✓ Упознавање основних појмова из информатике и рачунарства;
- ✓ Развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
- ✓ Подстицање креативног рада са рачунаром;
- ✓ Оспособљавање за рад на рачунару.

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Р.бр.	ТЕМА	Бр. часова	Садржај теме	Оперативни задаци
1.	Рад са текстом	10	<ol style="list-style-type: none"> 1. Табеле и креирање табеле 2. Мени табела и својства табела 3. Подешавање елемената. Оквири и сенчење 4. Подножје и заглавље. Убацавање збира и сортирање 5. Форматирање стране и штампање 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Упознавање ученика са табелама у програму за обраду текста ✓ Упознавање ученика са појмом локална и глобална мрежа ✓ Упознавање ученика са појмом Интернет ✓ Упознавање ученика са применом рачунара у области информација и комуникација
2.	Интернет	4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Интернет 2. Хипертекст и претраживање. Претраживање на Интернету 3. Безбедност код рачунара 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Упознавање ученика са основним елементима програма за графику и анимацију
3.	Графика	10	<ol style="list-style-type: none"> 1. Графика. Рачунарска графика 2. Скенер и фотоапарат 3. Проналажење и преузимање слика са интернета 4. Алати за цртање и обраду графике 5. GIMP 6. INKSCAPE 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Упознавање ученика са основним елементима програмирања ✓ Упознавање ученика са различитим образовним софтверима ✓ Оспособљавање ученика за самостално коришћење рачунарских програма
4.	Анимација	3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основе анимације 2. Израда једноставне анимације 	
5.	Изборни модул - Програмирање	9	<ol style="list-style-type: none"> 1. Увод у програмирање 2. Основни елементи VISUAL BASIC-а 3. Примери израза у VISUAL BASIC-у 4. Интерфејс програма VISUAL BASIC-а 5. Примери програма VISUAL BASIC 	

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ Разред: VI (шести) Наставни предмет: Информатика и рачунарство Годишњи фонд часова: 36					Недељни фонд асова:
1					
Тематски садржај програма	Циљ наставног предмета	Задаци наставног предмета			Исходи
		ОБРАЗОВНИ	ВАСПИТНИ	ФУНКЦИОНАЛНИ	
<p>I. РАД СА ТЕКСТОМ</p> <ul style="list-style-type: none"> - рад са табелама (креирање табела, унос текста, форматирање, рад са текстом у табели, кретање по табели, уметање редова и колона, брисање редова и колона, спајање и дељење ћелија, ширина и висина редова и колона), - оквири и сенчење табеле, - уметање табела у стране са текстом и сликама, - уметање заглавља и подножја стране, броја стране, датума и времена, - прелом стране, - позадина стране, - подешавање формата папира и маргина, - преглед пре штампања, - штампање. <p>II. ИНТЕРНЕТ</p> <ul style="list-style-type: none"> - појам глобалне и локалне рачунарске мреже, - повезивање на Интернет, - рад са основним услугама Интернета, - претраживање Интернета, - преузимање текста и слика са Интернета, - понашање на мрежи и заштита личних података, - сигурност на интернету <p>III. ГРАФИКА</p> <ul style="list-style-type: none"> - извори дигиталних слика, - обрада слика, - типови записа дигиталних слика, - конверзија између формата, . - припрема слика за штампу, екрански приказ и објављивање на Интернет странама <p>IV. АНИМАЦИЈА</p> <ul style="list-style-type: none"> - основе анимације, - израда једноставне анимације, <p>V. ИЗБОРНИ МОДУЛИ</p> <ul style="list-style-type: none"> -поглавља из програмирања или инте графике 	<p>Циљ образовно-васпитног рада је да се ученици оспособе за самостално коришћење рачунара</p>	<p>упознавање ученика са радом са табелама у програму за обраду текста;</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознавање ученика са применом рачунара у области информација и комуникација; - упознавање ученика са основним елементима програма за графику и анимацију; - упознавање ученика са основним елементима програмирања; - упознавање ученика са различитим образовним софтверима. 	<p>Развијање позитивног односа према информацијима, технологијама, Развијати марљивост, уредност, и тачности.....</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Оспособити и увежбати ученика за рад са табелама у програму за обраду текста; - Оспособити и увежбати ученика за примену рачунара у области информација и комуникација; - Увежбати ученика за рад са основним елементима програма за графику и анимацију; - Оспособити ученика за примену основних елементима програмирања; - Развити код ученика интересовања о различитим образовним софтверима. 	<p>Усвајање знања о коришћењу и употреби рачунара. Усвојено знање неопходно за израду и обраду сложеног текстуалног документа.</p> <p>Савладан рад на Интернету.</p> <p>Упознавање са програмима за рад са графиком и анимацијом. Савладано коришћење основних команди у програмима за рад са графиком и анимацијом.</p> <p>Израда пројекта коришћењем стеченог знања.</p> <p>Оспособљавање за самосталан рад на рачунару.</p>

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА - Тип наставе (наставне методе, наставни облици, наставна средства)		
Наставне методе	Наставне методе	Наставне методе
КООПЕРАТИВНА НАСТАВА		
Разговор, демонстрација, куцани радови, анализа, синтеза, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе	Разговор, демонстрација, куцани радови, анализа, синтеза, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе	Разговор, демонстрација, куцани радови, анализа, синтеза, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе
ЕГЗЕМПЛАРНА НАСТАВА		
Метода демонстрације, анализе, синтезе, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе	Метода демонстрације, анализе, синтезе, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе	Метода демонстрације, анализе, синтезе, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе
ПРОБЛЕМСКА НАСТАВА		
Експериментална метода, аналитичко-синтетичка, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе	Експериментална метода, аналитичко-синтетичка, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе	Експериментална метода, аналитичко-синтетичка, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе
АКТИВНА НАСТАВА		
Разговор, метода демонстрације, дијалогска метода, рад на рачунару-практичне вежбе	Разговор, метода демонстрације, дијалогска метода, рад на рачунару-практичне вежбе	Разговор, метода демонстрације, дијалогска метода, рад на рачунару-практичне вежбе
ИНТЕРАКТИВНА НАСТАВА		
Монолошка метода, дијалогска метода, метода разговора, демонстративна метода, рад на рачунару-практичне вежбе	Монолошка метода, дијалогска метода, метода разговора, демонстративна метода, рад на рачунару-практичне вежбе	Монолошка метода, дијалогска метода, метода разговора, демонстративна метода, рад на рачунару-практичне вежбе

АКТИВНОСТИ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ ПРОЦЕСУ		ЕВАЛУАЦИЈА	КОРЕЛАЦИЈА
Наставника	Ученика		
<ul style="list-style-type: none"> - планирање - осмишљавање - објашњавање - упућивање - демонстрирање - коориговање - корекција - вредновање - процењивање - сарадња 	<ul style="list-style-type: none"> - посматрју и уочавају и реагују на команде наставника - откривају и истражују наставне садржаје дате на часу - примењују стечена знања кроз појединачну или групну интеракцију - уче путем игре - богате речник - раде на изради пројеката, (појединачно или у пару) - одговарају на питања везана за наставну јединицу - активно учествују у раду на часу 	<ul style="list-style-type: none"> - ученички радови, - праћење и посматрање, - разговор, - јавна презентација групног рада, - индивидуални ученички радови, - формативна и сумативна евалуација, - пројекти ученика 	<ul style="list-style-type: none"> Математика, Српски језик, Енглески језик, Музичка култура, Техничко и информатичко образовање Ликовна култура Физика

Г. ФАКУЛТАТИВНИ ДЕО ПРОГРАМА

➤ **БУГАРСКИ ЈЕЗИК**

Наставни предмет: Бугарски језик		Годишњи фонд часова: 72		Недељни фонд часова: 2		
Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	ЈЕЗИК:	Циљ наставе бугарског језика јесте да се сви ученици упознају са основним законитостима бугарског књижевног језика, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из бугарске, српске и светске баштине, да се усмено и писмено правилно изражавају да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје.	Проширивање и стицање нових знања из граматике, правописа и ортоепије; развијање критичког мишљења ученика и усвајање научног погледа на свет Упознавање са књижевним и врстама, као и са стваралаштвом писаца; препознавање мотива, песн. слика; оспособљавање за разумевање и самостално тумачење књижевних дела; подстицање ученика да самостално читају, доживљавају, тумаче књижевна дела. Подстицање и неговање креативности кроз писмено и усмено изражавање; савлађивање технике израда писменог састава и дом. задатака	Буђење ученикове радозналости; стицање свести о важности познавања обрађеног градива; неговање бугарског језика Побудити љубав према књижевности; гајити позитивна осећања према свету који нас окружује; утицати на формирање духовних и моралних вредности; неговање породичних вредности; стварање читалачких навика. Богаћење речника; неговање маште и стваралачког мишљења	Развијање способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање; буђење истраживачког духа ученика у вези са бугарским језиком; богаћење језичке културе ученика, што доприноси правилном формирању ученикове личности Подстицати читалачке радозналости код ученика; побудити истраживачки дух ученика; прецизним истраживачким задацима оспособљавати ученике за самосталан рад; креативном радном атмосфером на часу навикавати ученике на тимски рад; развијати код ученика способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање, анализу и синтезу; оспособљавати ученике за тумачење естетских чинилаца уметничког света. Примењивање стечених знања из правописа и језичке култура; оспособљавање ученика за креативно размишљање.	На крају 6. разреда ученици треба да: - користе бугарски језик и ефикасно комуницирају у усменом и писаном облику у различите сврхе; - буду оспособљени за самостално учење; - буду спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима; - умеју да препознају и уважавају људска и дечја права и буду способни да активно учествују у њиховом остваривању; - имају развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и доприносити њеном очувању и развоју; - знају и поштују традицију, идентитет и културу других заједница и буду способни да сарађују са њиховим припадницима; - буду способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице.
	Граматика					
	Правопис					
2.	Ортоепија					
	КЊИЖЕВНОСТ					
	Лирика					
	Епика					
	Драма					
	Допунски избор					
3.	Научнопопуларни и информативни текстови					
	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА					
	Писмени задаци					
	Домаћи задаци					
	Говорне и писмене вежбе					

Циљ наставе бугарског језика је развијање љубави према матерњем језику и потреба да се стечена знања усавршавају и проширују. Овладавање основним законитостима бугарског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из бугарске и светске баштине.

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова			Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утвр.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1	ЈЕЗИК:				Индивидуални	Дијалoшка	Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање наставних листића за истраживачке задатке ученика; припремање тестова за проверу знања ученика; прегледавање писмених и контролних задатака; свакодневно подстицање и мотивисање ученика за учење; израда плаката; упућивање ученика на коришћење додатне литературе;	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; израда домаћих задатака; израда плаката; израда писмених задатака; учествовање у говорним и писменим вежбама; драматизација текстова; изражајно казивање напамет научених стихова	Српски језик Историја Географија Ликовна култура Музичка култура	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда. -Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне способности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.
	Граматика	9	8	17	Групни	Монолошка				
	Правопис	3	2	5	Колективни	Текстуална				
	Ортоепија	1	1	2	Рад у пару	Истраживање Илустровање				
2	КЊИЖЕВНОСТ									
	Лирика	5	4	9						
	Епика	12	8	20						
	Драма	1	1	2						
	Допунски избор									
	Научнопопуларни и информативни текстови									
3	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА									
	Писмени задаци	2	2	4						
	Домаћи задаци	-	4	4						
	Говорне и писмене вежбе	4	5	9						
УКУПНО		37	35	72						

Д. ДОПУНСКА НАСТАВА

СПСКИ ЈЕЗИК - VI разред – додатни рад

Р.Б.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Обрада	Вежбање (анализа)	Укупно	Наставна средства	Методичке радње	Активности	Облици рада
1.	ЈЕЗИК И ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	8	20	28	-свеске -фоток. матер. -панои -граматика -тестови са такмичења -читанке -речници -књижевна дела	-дијалoшка -монолошка -текстуална -истраживање -илустровање	-подстицање свесне активности и мисаоног осамостаљивања учен. -трансформација текста -тумачење књ. дела -проучавање текста -вежбе у говору с правилници акцентовањем -уочавање функционалности језика -повезивање наставе језика са доживљавањем уметничког текста -систематска и осмишљена вежбања у говору и писању	-индивид. -колект. -групни
2.	КЊИЖЕВНОСТ	4	4	8				
				36				
СПСКИ ЈЕЗИК- VI разред – допунска настава					-свеске -граматика -читанке -наставни листићи -илустрације -групни и индивидуални задаци	-текстуална -дијалoшка	-вежбање разних облика читања -вежбање усменог и писменог изражавања -граматичке вежбе	-индивидуализована настава -групни рад
Р.Б.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Вежбање		Укупно				
1.	ЈЕЗИК И ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	18		18				
2.	КЊИЖЕВНОСТ	18		18				
				36				

НАПОМЕНА: На часовима обраде у додатном раду подразумевају се наставне јединице које се у редовној настави обрађују по плану после завршеног такмичења, а због потреба такмичења неопходно их је обрадити са ученицима на додатном раду раније.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК допунска

Р. Б.	ТЕМА	СИТУАЦИЈЕ	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	МЕТОДЕ / АКТИВНОСТИ	НАСТАВНА СРЕДСТВА	ПРАЋЕЊЕ / ОЦЕЊИВАЊЕ
1.	Revision (систематизација градива)		-Представљање себе и других -Поздрављање -Идентификација и именовање особа, објеката, делова тела, животиња, боја, бројева итд. у вези са темама -Разумевање и давање једноставних упутстава и команди -постављање и одговарање на питања -Молбе и изрази захвалности -Изражавање физичких сензација и потреба -Именована активности у вези са темама -Препознавање основних принципа граматичке компетенције -Исказивање извињења и оправдања -Изрази захвалности -Позивање на игру, прихватање, одбијање -Изражавање допадања и недопадања -Исказивање просторних величина -Давање информација о себи и другима -Тражење и давање обавештења -Описивање лица и предмета -Изрицање забране и реаговање на забране -Изражавање припадања и поседовања -Тражење и давање обавештења о времену на часовнику -Скретање пажње -Тражење мишљења и изражавање слагања/ неслагања	-ТПР -Слушање и реаговање на команде наставника или команди са касете -Рад у паровима, групама и индивидуални рад - Мануелне активности -Вежбе слушања према упутствима наставника или са траке - Игре - Певање (у групи, паровима или индивидуално) - Погађање предмета и лица -Игра улога -Разумевање писаног језика - Писмено изражавање -Усмено изражавање (описује у неколико реченица познату радњу или ситуацију, препричава општи садржај прочитаног или саслушаног текста, користећи усвојене језичке елементе и структуре)	-уџбеник -радна свеска -аудио касета, компакт диск -креда у боји -фотокопирани материјал -предмети у учионици -постери -часописи	-посматрање -разговор -тестови за евалуацију -сликовни диктат -радови ученика
2.	Породица	-Хоби, -Заједничке активности, -Солидарност и толеранција -Давање података о себи				
3.	Животиње	-Опис и особине животиња, -Однос према животињама -Називи болести				
4.	Моје тело	-Називи болести -Медицина некад и сад				
5.	Храна	-Оброци ван куће (ресторан, ужина у школи...) -Навике и укуси				
6.	Празници	-Прославе и манифестације у оквиру школе и ван ње -Празници са енглеског говорног подручја -Екологија -Однос према човековој средини				
7.	Забава	-Филм -Слободно време				
8.	Остало	-Просто садашње, прошло и будуће време -Модални глаголи (can, could, must, must not)				
9.	Грамматика	-Бројеви -Именице (неправилна множина, бројиве и небројиве именице) -Одређени и неодређени члан -Придеви и прилози, предлози -Заменице, детерминатори -Упитне реченице и везници				

ИСТОРИЈА

Циљеви допунске наставе су :

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Увод	3	Слушају, питају, разговарају, разгледају илустрације	Наративни, дијалогски, илустративни	Разумеввање основног појма средњи век, набрајање историјских извора, препознавање истих уз помоћ наставника
Европа и Средоземље у раном средњем веку	7	Питају, слушају, разговарају, користе историјски атлас	Наративни, дијалогски, илустративни	Разумевање основних појмова и одлика тог историјског периода, препознавање истих, коришћење историјских карата
Срби и њихови окружење у раном средњем веку	7	Слушају, питају, разговарају, користе атлас, читају	Наративни, дијалогски, текстуални, рад у паровима	Брже и боље учаввање и разумевање усвојених знања, коришћење историјских карата
Европа у позном средњем веку	6	Слушају, питају, разговарају, илуструју, упоређују	Наративни, илустративни, дијалогски	Разумевање појмова, усвајање и примена стечених знања
Срби и њихово окружење у позном средњем веку	9	Слушају, читају, питају, разговарају, користе атлас	Наративни, дијалогски, текстуални, групни	Усвајање знања, учаввање узрочно-последичних веза, примена стечених знања, коришћење карата
Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања	4	Слушају, разговарају, читају, анализирају, упоређују	Наративни, дијалогски, текстуални, групни	Усвајање знања, повезиввање и примена наученог

ГЕОГРАФИЈА

Циљеви допунске наставе:

Допунска настава се организује за ученике који спорије разумевају, усвајају и стичу знања, за ученике који су били одсутни са часова, и за оне који желе да још боље упознају наставну тему, са циљем да ученици према својим способностима и брзини напредовања усвоје што квалитетније резултате и знања .

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Елементи опште географије	4	Питају, размењују мишљења, демонстрирају	Дијалoшка. демонстрациона	Утврђивање знања, боље разумевање појмова и чињеница
Европа - Општи географски преглед континента	8	Разговарају, цртају, анализирају	Дијалoшка, демонстрациона	Боље упознавање са одликама становништва на Земљи и условима развоја
Јужна Европа - преглед регије и држава	10	Питају, читају, разговарају	Дијалoшка, текстуална	Препознавање, разумевање и усвајање појмова
Средња Европа - преглед регије и држава	6	Питају, демонстрирају, илуструју	Дијалoшка, илустрациона, демонстративна	Обучавање и примена картографске писмености
Западна Европа - преглед регије и држава	4	Питају, читају, разговарају	Дијалoшка, текстуална	Препознавање, разумевање и усвајање појмова
Средња Европа - преглед регије	2	Питају, демонстрирају, илуструју	Дијалoшка, илустрациона, демонстративна	Обучавање и примена картографске писмености
Источна Европа - преглед регије	27	Питају, читају, упоређују, демонстрирају	Дијалoшка, демонстрациона, текстуална	Боље и брже упознавање, схватање, упоређивање и усвајање знања и примена тих знања

Наставни предмет: Физика(допунска наст.)- VIр.	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
---	--------------------------------	-------------------------------

Ред . бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Увод у физику	Допунска настава из физике се организује за ученике који спорије усвајају знања, ученике који нису били присутни на неким часовима, ученике који желе да утврде знање или уклоне евентуалне нејасноће, што доприноси бољем усвајању знања и вештина везаних за наставно градиво	Упознавање ученика са основним методама проучавања у физици, научити ученике о појму кретања, величинама брзина, пут и време, појму силе и повезивање те величине са појмом промене кретања. Упознавање ученика са појмом силе и тежине тела, појмом инерције. Дефинисање појма масе, густине као и успостављање везе између тих појмова. Упознавање са појмом притиска (хидростатички и атмосферски)	Подстицање на рад и учење, развијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења Увежбавање мерења, бележења, руковања лабораторијским прибором и посуђем	- Уме да препозна основне методе проучавања у физици -Уме да препозна врсту кретања -Разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици. Нпр: директну и обрнуту пропорционалност -Уме да препозна векторске величине, нпр. брзину -Зна основне особине гравитационе силе и еластичне силе - Разуме појма масе, густине као и успостављање везе између тих појмова - Схвата и разуме појам притиска (хидростатички и атмосферски)
2.	Кретање					
3.	Сила					
4.	Мерење					
5.	Маса и густина					
6.	Притисак					

Ред бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	сист.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	Увод у физику	0	1	0	1	фронтални индивидуални рад у паровима	-дијалoшка метода -текстуална метода	Подстиче и усмерава ученике на размишљање. Поставља питања, сугерише, упућује да повезује са стеченим знањима.	посматране појаве, расућује, поставља питања и да кроз примере уочава разлику између физичких тела и супстанци	историја математика	бележење присуства ученика на часовима, домаћи задаци,
2.	Кретање	0	7	1	8	-индивидуални -рад у пару -фронтални -групни	-дијалoшка метода -илустративно-демонстративна метода -графичка метода -решавање рачунских задатака лабораторијска	Појашњавање ученицима величине које представљају кретање и упознаје их са физичким величинама и мерним јединицама, наводи их да препознају врсту кретања и физичке величине.	Ученик: треба да посматра кретање тела, уз помоћ наставника изведе закључак, уради просте задатке и дискутује решења.	математика	усмено испитивање ученички радови и продукти ученичких активности,
3.	Сила	0	6	1	7	-индивидуални -рад у пару -фронтални -групни	-дијалoшка метода -текстуална метода -практични рад демонстративн. лабораторијска	Објашњавање појам силе као физичке величине. Упознаје их са мерном јединицом и уређајем за мерење силе.	Ученик: треба да посматра различита деловања између тела и уз помоћ наставника дође до закључка.	математика биологија	разговор са ученицима посматрање и стално праћење активности ученика
4.	Мерење	0	6	1	7	-индивидуални -рад у пару -фронтални -групни	дијалoшка метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Објашњава мерење физичких величина, дужине, запремине, времена. Упознаје их са мерним јединицама физичких величина.	Ученик: посматра разна мерила и инструменте; уз помоћ наставника мери неке физичке величине; записује и изводи закључак.	математика	
5.	Маса и густина	0	6	1	7	-индивидуални -рад у пару -фронтални -групни	-дијалoшка метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Упознаје ученике са масом (ознаком) и јединицом. Објашњава мерење масе и помаже при решавању једноставних задатака.	Ученик: посматра уз помоћ наставника, уочава, врши мерење, записује, закључује и решава једноставне задатке.	математика хемија	
6.	Притисак	0	5	1	6	-индивидуални -рад у пару -фронтални -групни	-дијалoшка метода -илустративно-демонстративна метода -решавање рачунских задатака	Објашњава како се рачуна притисак и помаже да усвоји Паскалов закон и да научи шта је атмосферски а шта хидростатички притисак.	Ученик: посматра, уз помоћ наставника наводи примере за притисак, решава једноставне задатке.	математика географија	
УКУПНО		0	31	5	36						

Стандарди

с д н	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО
1.	Увод у физику	
2.	Кретање	<p>1.2.1.Ученик препознаје врсту кретања на основу примера.(праволинијско и криволинијско)</p> <p>1.2.2.Ученик препознаје врсте кретања на основу примера(равномерно и неравномерно, немора да зна разлику између тренутне и средње брзине,али треба да зна да је брзина стална код рав.кретања.</p> <p>1.2.3.Ученик уме у тексту да препозна величине које описују равн.кретање,користи образац $v=s/t$ и може да израчуна једну величину ако су познате друге две.Није обавезнико да зна претварање мерних јединица.</p> <p>1.4.4.Ученик препознаје да је оснавна јединица за брзину (m/s)али да се користи и (km/h)</p>
3.	Сила	<p>1.1.1.Ученик уме да препозна гравитациону силу у једноставним ситуацијама.Ученик такође зна да је у одсуству потпора подлоге гравитациона сила узрок падања тела.</p> <p>Ученик зна да кад тело клиза по подлози на њега делује сила трења ,која се супроставља кретању и да ће га зауставити кад на њега не делују друге силе.</p> <p>1.1.2.Ученик зна да стални магнети имају два пола N и S и да тела могу бити позитивно или негативно наелектрисана.Ученик прпознаје када је узајамно деловање између два тела привлачно односно одбојно и да је то деловање највеће у случају кад су магнети односно наелектрисана тела најближе.</p>
4.	Мерење	<p>1.4.1.Ученик користи уређај за мерење(метарска трака,мензура,вага,штоперица,амперметар и волтметар)зна да одреди вредност најмањег подеока на мерној скали и чита вредност измерене физ.величине,и запише измерену бројну вредност са одговарајућом јединицом мере.</p> <p>1.4.2.Ученик препознаје основна и најједноставнија мерила и инструменте за мерење неких основних физичких величина.Пример:Ученик препознаје да је вага уређај за мерење масе,хронометар за мерење времена,термометар за мерење температуре.... ,Препознавање се састоји у томе да ученик бира одговоре из понуђеног скупа мерила и уређаја.</p> <p>1.4.3.Ученик зна да препозна основне јединице за дужину ,масу,запремину,температуру и време као и оне мер.јединице које се најчешће користе.</p> <p>1.4.5.Ученик зна основна правила за исправно мерење зна да вага мора бити у хоризонталном положају кад на њој нема терета и тегова.,зна даелектрични инструменти морају бити на нули када нису укључени и зна под којим углом треба да гледа скалу.</p> <p>1.4.6.Ученик зна да мери дужину ,масу,запремину и време (користи лењир мерну траку вагу мензуру и штоперицу)приликом извођења лабораторијских вежби</p> <p>1.7.1.Ученик поседује мануелне способности потребне за рад лабораторији..</p> <p>1.7.2.Ученик уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији.</p>
5.	Маса и густина	<p>1.4.1.Ученик уме да користи уређај за мерење масе –вага и зна да запише измерену бројну вредност са одговарајућом јединицом.</p> <p>1.4.3.Ученик зна да користи основне јединице за масу и густину као и оне које се најчешће користе.</p> <p>1.4.5.Ученик зна основна правила мерења,зна да вага мора бити у равнотежи када на њој нема терета и тегова.</p> <p>1.4.6.Ученик зна да измери масу помоћу дигиталне ваге а немора да зна да користи теразије.</p>
6.	Притисак	<p>1.1.3.Ученик разуме принцип спојених судова(ученик зна да се течност пење до истог нивоа без обзира на облик суда ,ученик на примерима нивоа воде у реци и речним каналима може да предвиди који ће ниво достићи вода када буде у стању равнотеже.</p> <p>1.4.2.Ученик уме да препозна уређаје за мерење притиска.(барометар,манометар)</p> <p>1.4.3.Ученик уме да користи основне јединице за притисак,препознаје да је оснавна јединица Паскал али да се у свакодневном животу користи и милибар.</p>

МАТЕМАТИКА

Циљ допунске наставе математике у основној школи је да ученици, који из објективних разлога у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате, уз додатну помоћ наставника стекну минимум основних знања из садржаја које предвиђа програм наставе математике.

Број теме	Назив теме	Број часова за утврђивање и вежбање	Оперативни задаци	Активности
1.	Цели бројеви	7	<ul style="list-style-type: none"> - Да схвате потребу увођења негативних бројева, упознају структуру скупа целих бројева; - Да схвате појмове супротног броја и апсолутне вредности броја; - Да упознају и савладају сабирање, одузимање, множење и дељење у скупу Z и увежбају извођење тих операција, уз коришћење њихових својстава; - Да могу да читају и састављају најједноставније изразе са целим бројевима и рачунају њихову бројевну вредност; - Да упознају и умеју да решавају најједноставније једначине и неједначине у скупу целих бројева. 	<ul style="list-style-type: none"> - активно учење - посматрање - упоређивање - истраживање - интерпретација - закључивање - класификација - категоризација - уопштавањ - прилагођавање - проширивање - разликовање - дефинисање - представљање сликом(цртеж, конструкција) - разграничавање - процењивање - комбиновање
2.	Троугао	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да упознају најважније геометријске фигуре; - Да упознају класификацију троуглова и знају њихова основна својства; - Оспособљавање ученика за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама; - Да схвате релацију подударности и њена својства; 	
3.	Рационални бројеви	12	<ul style="list-style-type: none"> - Да упознају структуру скупа рационалних бројева; - Да схвате појам реципрочног броја; - Да упознају и савладају сабирање, одузимање, множење и дељење у скупу Q и увежбају извођење тих операција, уз коришћење њихових својстава; - Да могу да читају и састављају најједноставније изразе са рационалним бројевима и рачунају њихову бројевну вредност. - Да упознају и умеју да решавају најједноставније једначине и неједначине у скупу рационалних бројева; - Да разумеју процентни начин изражавања и умеју да тај рачун примењују у пракси. 	
4.	Четвороугао	5	<ul style="list-style-type: none"> - Да упознају најважније геометријске фигуре; - Да упознају класификацију четвороуглова и знају њихова основна својства; - Да умеју да примењују подударност у извођењу основних конструкција четвороугла. 	
5.	Површина четвороугла и троугла	4	<ul style="list-style-type: none"> - Да схвате једнакост површина геометријских фигура и науче правила о израчунавању површина троуглова, паралелограма и других четвороуглова. 	
	УКУПНО	36		

БИОЛОГИЈА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, откланњања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Праживотиње	1	Слушају, питају, разговарају	Дијалoшка, демонстративна, илустративна	Боље, брже уочавање и разумевање
Царство животиња	6	Слушају, питају, разговарају	Дијалoшка, демонстративна, илустративна	Боље разумевање и уочавање
Угроженост и заштита животиња	1	Слушају, питају, разговарају	Дијалoшка, демонстративна, илустративна	Боље разумевање
Увод у органску еволуцију	1	Слушају, питају	Дијалoшка	Боље разумевање

ДОДАТНА НАСТАВА

СРПСКИ ЈЕЗИК

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Језик - Граматика - Правопис	24	- примењује претходно стечена знања; - овладава новим граматичким и правописним законитостима (подела гласова и гласовне промене, придевске заменице, глаголски облици); - уочава на примерима; - упоређује; -уз помоћ наставника решава тестове са ранијих такмичења.	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални	- припрема ученика за школско, општинско, међуопштинско и републичко такмичење из Српског језика.
Књижевност - Школска лектира - Домаћа лектира	8	- чита, анализира и интерпретира дела по избору ученика и наставника; - уметнички анализира филм по избору; - самостално уочава интернационалне мотиве у делима народне књижевности.	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални; демонстративни	- оспособљавање за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста.
Култура изражавања - Говорно изражавање - Писмено изражавање	4	- описује екстеријер и ентеријер; - увежбава технике у изради писменог састава и анализира стилске грешке оцењених радова.	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални	- стваралачко препричавање текста са променом гледишта - обједињавање приповедања и описивања.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Редни број теме	НАЗИВ ТЕМЕ	Број часова за				Свега
		Обраду	Утврђивање	Систем.	Прош. знања	
1.	Revision (систематизација градива)	-	-	4	-	4
2.	Unit 1 –Поглавље 1 (Породица, хоби)	-	-	-	2	2
3.	Unit 2 –Поглавље 2 (Моје тело, забава, храна)	1	-	-	2	3
4.	Unit 3 –Поглавље 3 (Забава, остало)	-	-	-	2	2
5.	Unit 4 –Поглавље 4 (Остало)	-	-	-	2	2
6.	Unit 5 –Поглавље 5 (Празници, остало)	-	-	-	3	3
7.	Unit 6 –Поглавље 6 (Забава, филм, слободно време)	1	-	-	1	2
8.	Unit 7 –Поглавље 7 (Остало, филм)	-	-	-	1	1
9.	Unit 8 –Поглавље 8 (Остало, животиње)	-	-	-	1	1
10.	Грамматика	-	-	-	16	16
Свега	I полугодиште	1	-	2	13	16
	II полугодиште	1	-	2	17	20
	УКУПНО	2	-	4	30	36

Историја-36 часа додатна

Садржај програма	Број часова	Методe рада	Облици рада	Активности у образовно-васпитном раду	Исходи
Избор ученика и усвајање Годишњег плана рада	1	Наративни, дијалогски, илустративни	Дијалогски, наративни	Слушање, сугестије и усвајање, записивање плана	Упознаће се са садржајем додатне наставе
Обнављање и проширивање знања из петог разреда	1	Наративни, дијалогски, илустративни	Дијалогски, наративни, илустративни, текстуални групни	Разговарају, слушају, прикупљају исечке из штампе, праве паное, уређују кабинет	Обнављање постојећих и проширивање знања, развијање вештина, креативности и међусобне сарадње
Увод	1	Наративни, дијалогски, текстуални, рад у паровима	Дијалогски, наративни, илустративни, текстуални групни	Учествују у разговору, прикупљају податке о историјским изворима за средњи век, анализирају и критички се односе према њима	Развијање вештина, креативности, међусобне сарадње, изграђивање критичког односа при анализи одређених историјских извора, усвајање нових знања
Европа и Средоземље у раном средњем веку	1	Наративни, илустративни, дијалогски	Дијалогски, текстуални, рад у паровима	Учествују у разговору, активно слушају, читају и анализирају текстове из историјске читанке, користе атлас	Развијање сарадничког односа, проширивање постојећих и усвајање нових знања, сналажење на карти
Срби и њихово окружење у раном средњем веку	2	Наративни, дијалогски, текстуални, групни	Дијалогски, наративни, илустративни, текстуални групни	Учествују у разговору, активно слушају, читају и анализирају текстове из историјске читанке, користе атлас, врше истраживање о познатим личностима	Усвајање нових знања, утврђивање постојећих, употреба атласа, оспособљавање за самосталан рад
Европа у позном средњем веку	1	Наративни, дијалогски, текстуални, групни	Дијалогски, текстуални, илустративни,	Активно слушају, питају, илуструју, истражују, читају текстове	Анализа текстова, уочавање повезаности градива, оспособљавање за самосталан рад
Срби и њихово окружење у позном средњем веку	2	Наративни, дијалогски, текстуални, групни	Дијалогски, наративни, илустративни, текстуални групни	Учествују у разговору, активно слушају, читају и анализирају текстове из историјске читанке, користе атлас, врше истраживање о познатим личностима	Анализа текстова, уочавање повезаности градива, оспособљавање за самосталан рад
Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања	1	Наративни, дијалогски, текстуални, групни	Дијалогски, индивидуални,	Разговарају, истражују, упоређују, самостално раде у радној сведи	Уочавање узрочно последичних веза, развијање способности за самосталан рад
Припрема за такмичења	8	Наративни, дијалогски, текстуални, групни	Дијалогски, наративни, текстуални, индивидуални,	Учествују у разговору, самостално раде и анализирају текстове из читанке, раде тестове и анализирају резултате	Повезивање и примена наученог, анализа тестова, уочавање повезаности градива

ИСТОРИЈА

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Избор ученика и усвајање Годишњег плана рада	1	Слушање, сугестије и усвајање, записивање плана	Дијалошки, наративни	Упознавање са садржајем додатне наставе
Обнављање и проширивање знања из петог разреда	1	Разговарају, слушају, прикупљају исечке из штампе, праве паное, уређују кабинет	Дијалошки, наративни, илустративни, текстуални групни	Обнављање постојећих и проширивање знања, развијање вештина, креативности и међусобне сарадње
Увод	1	Учествују у разговору, прикупљају податке о историјским изворима за средњи век, анализирају и критички се односе према њима	Дијалошки, наративни, илустративни, текстуални групни	Развијање вештина, креативности, међусобне сарадње, изграђивање критичког односа при анализи одређених историјских извора, усвајање нових знања
Европа и Средоземље у раном средњем веку	1	Учествују у разговору, активно слушају, читају и анализирају текстове из историјске читанке, користе атлас	Дијалошки, текстуални, рад у паровима	Развијање сарадничког односа, проширивање постојећих и усвајање нових знања, сналажење на карти
Срби и њихово окружење у раном средњем веку	2	Учествују у разговору, активно слушају, читају и анализирају текстове из историјске читанке, користе атлас, врше истраживање о познатим личностима	Дијалошки, наративни, илустративни, текстуални групни	Усвајање нових знања, утврђивање постојећих, употреба атласа, оспособљавање за самосталан рад
Европа у позном средњем веку	1	Активно слушају, питају, илуструју, истражују, читају текстове	Дијалошки, текстуални, илустративни,	Анализа текстова, уочавање повезаности градива, оспособљавање за самосталан рад
Срби и њихово окружење у позном средњем веку	2	Учествују у разговору, активно слушају, читају и анализирају текстове из историјске читанке, користе атлас, врше истраживање о познатим личностима	Дијалошки, наративни, илустративни, текстуални групни	Анализа текстова, уочавање повезаности градива, оспособљавање за самосталан рад
Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања	1	Разговарају, истражују, упоређују, самостално раде у радној свечи	Дијалошки, индивидуални,	Уочавање узрочно последичних веза, развијање способности за самосталан рад
Припрема за такмичења	8	Учествују у разговору, самостално раде и анализирају текстове из читанке, раде тестове и анализирају резултате	Дијалошки, наративни, текстуални, индивидуални,	Повезивање и примена наученог, анализа текстова, уочавање повезаности градива

ГЕОГРАФИЈА додатна за VI

Циљеви и задаци.

- исказивање заинтересованости за шира знања из предмета,
- истрживачки рад,
- самостално истраживање и коришћење стручне литературе, штампе,
- проширивање стечених знања и њихова примена,
- примена савремених технологија –интернет,
- стицање и развијање знања и разумевања, умења и ставова према светским и националним вредностима и достигнућима.

Додатна настава из Географије се организује за ученике шестог разреда и остварује се са по 36 часова , односно са по 1 часом недељно, кроз активности:

- избор ученика, који су се определили анкетом,
- анализа, израда и усвајање годишњег програма,
- уређење кабинета,
- израда тематских карата, зидних новина, паноя,
- реферати-писање, анализа,
- литература и штампа –читање и анализа,
- примена рачунара и интернета,
- географске занимљивости-асоцијације, занимљива географија,
- учешће у квизовима и организовање истих,
- припрема и учешће на такмичењима,
- посете и излети,
- учешће у изради школског листа "Петица", као и учешће у изради и креирању школског сајта
- анализа остварених резултата.

Све теме су везане, испреплетане и тако ће бити и оствариване кроз више часова.

Садржаји образовно васпитног програма	Број часова	Активности у образовно васпитном раду	Облици остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Организовање додатног рада- планета Земља	4	Разматрају, предлажу, усвајају план и програм	Разговор,	Активно учешће и улога у доношењу одлука,
Истраживачки радови становништво и насеља на Земља	10	Користе стручну литературу, самостално истражују, пишу реферате, осмишљавају асооцијације, организују квизове, активно учествују у планирању и организовању екскурзија, дајући предлоге	Самосталан рад, истраживачки рад, тимски рад, рад у малим групама	Осамостаљивање у раду, самостално истраживање, самостално и правилно коришћење стручне литературе, штампе
Интернет у настави Географска средина и људске делатности	7	Обучавање употребе савремених техничких достигнућа, правилно руковање и самостална примена у сопственом истраживању.	Самосталан рад, рад у мањим групама, тимски рад	Самостално рукују, истражују, сазнају и примењују техничка достигнућа у настави.
Регионална географија Европе	15	Активности проширују знања петог, шестог, разреда, самостално користи стручну литературу, интернет, штампу, учествују на свим организованим такмичењима	Индивидуалн Тимски Истраживачки	Развијање свестраније, целокупније личности са ширим размишљањима о збивањима, истраживачком раду и нових сазнања о свету

ФИЗИКА (додатна настава) - VI разред

Наставни предмет: Физика(додатна наст.)-VIраз.	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
--	-------------------------	------------------------

Ред ,бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Увод у физику	Додатна настава се организује за напредније ученике који желе да прошире своја знања из физике. -решавање проблемских задатака а -стицање знања о физичким појавама кроз истраживање	Упознавање ученика са основним методама проучавања у физици, научити ученике о појму кретања, величинама брзина, пут и време, појму силе и повезивање те величине са појмом промене кретања. Упознавање ученика са појмом силе и тежине тела, појмом инерције. Дефинисање појма масе, густине као и успостављање везе између тих појмова. Упознавање са појмом притиска (хидростатички и атмосферски)	Подстицање на рад и учење, пазивање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења Увежбавање мерења, бележења, руковања лабораторијским прибором и посуђем	- Уме да препозна основне методе проучавања у физици -Уме да препозна врсту кретања -Разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици. Нпр: директну и обрнуту пропорционалност -Уме да препозна векторске величине, нпр.брзину -Зна основне особине гравитационе силе и еластичне силе - Разуме појма масе, густине као и успостављање везе између тих појмова - Схвата и разуме појам притиска (хидростатички и атмосферски)
2.	Кретање					
3.	Сила					
4.	Мерење					
5.	Маса и густина					
6.	Притисак					

Ред бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	сист.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	Увод у физику	0	0	0	0						бележење присуства
2.	Кретање	0	8	1	9	-индивидуални -рад у пару -фронтални -групни	-дијалoшка метода метода -графичка метода -решавање рачунских задатака	Учи их да повезују и примењују стечена знања о кретању,и величинама које карактеришу кретање,ради решавања сложенијих проблема и задатака.	Ученик: самостално и спонтано посматра кретање, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке	математика	ученика на часовима, урађени задаци, усмено
3.	Сила	0	6	1	7	-индивидуални -рад у пару -фронтални -групни	-дијалoшка метода -текстуална метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Учи их,подстиче,усмерава, сугерише и упућује да повезују и примењују стечена знања о узајамном деловању тела,и величинама које карактеришу силу, ради решавања сложенијих проблема у вези истезања опруге тј.проблема везаних за калибрисање опруге.	Ученик: самостално и спонтано посматра различита деловања између тела, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке и врши калибрисање еластичне опруге	математика биологија	испитивање ученички радови и продукти ученичких активности, разговор са ученицима
4.	Мерење	0	6	1	7	-индивидуални -рад у пару -фронтални -групни	дијалoшка метода - метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Учи их да повезују и примењују стечена знања о мерењу различитих физичких величина, ради решавања сложенијих проблема.Упућује их да користе литературу,интернет,да изводе разна мерења,анализирају,записују и дискутују.	Ученик: самостално и спонтано посматра различита мерила и инструменте,поставља питања,изводи закључке,претражује и користи литературу и интернет,решава сложене рачунске задатке,врши разна мерења,записује резултате,врши анализу и дискутује	математика	посматрање и стално праћење активности ученика
5.	Маса и густина	0	6	1	7	-индивидуални -рад у пару -фронтални -групни	-дијалoшка метода - метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Учи их да повезују и примењују стечена знања о маси физичких тела,и величинама које карактеришу масу, ради решавања сложенијих проблема.инсистира на решавању такмичарских задатака.Објашњава инертност тела,сугерише на коришћење интернета и литературе.	Ученик: самостално и спонтано врши мерење масе и тежине, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке, записује резултате, врши анализу и дискутује	математика хемија	
6.	Притисак	0	5	1	6	-индивидуални -рад у пару -фронтални -групни	-дијалoшка метода метода -решавање рачунских задатака	Учи их да повезују и примењују стечена знања о притиску,и величинама које карактеришу притисак,ради решавања сложенијих проблема.Показује огледе.Даје додатна објашњења,упућује на коришћење интернета и додатне литературе.	Ученик: самостално и спонтано врши посматрање различитих примера притиска тела, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке, записује резултате, врши анализу и дискутује	математика географија	
УКУПНО		0	31	5	36						

Стандарди

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Увод у физику	
2.	Кретање	3.4.1.Ученик уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице Si система.Пример:претвара km/h у m/s и обрнуто. 3.7.1.Ученик уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења. 3.7.2.Ученик уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом.
3.	Сила	3.7.1.Ученик уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења.(како истезање опруге зависи од силе) 3.7.2.Ученик уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом.(електрична и магнетна сила)
4.	Мерење	3.4.1.Ученик уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице Si система.(изведене јединице које садрже величине које нису изражене у декадном бројном систему-време.) 3.4.3.Ученик зна шта је грешка мерења,ученик зна да се тачност мерања повећава са смањењем вредности најмањег подеока на инструменту,зна да уколико понављена мерења дају различите резултате средња вредност тих резултата представља коначни резултат мерења. 3.7.1.Ученик уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења. 3.7.2.Ученик уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом.
5.	Маса и густина	3.4.1.Ученик уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице Si система (g/cm^3 , t/m^3 у kg/m^3) 3.7.1. Ученик уме да допринесе релевантан закључак на основу резултата мерења. 3.7.2. Ученик уме да препозна питања на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом.
6.	Притисак	3.1.3.Ученик зна шта је притисак чврстих тела и од чега зависи,зна да притисак чврстих тела зависи од нормалне компоненте,тежине тела и од додирне површине тела и подлоге,закључује како се мења притисак кад се промени маса и величина додирне површине,на примеру три квадра идентичних маса одреди ко врши већи притисак. 3.1.4.Ученик разуме и примењује концепт притиска у течностима,зна да је статички притисак у течностима сразмеран производу густине и дубине на којој се притисак тражи,разуме како се притисак преноси кроз течности.

МАТЕМАТИКА

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Ред вршења рачунских операција са рационалним бројевима	3	-рачуна -примењује	-демонстративна -дијалогска	-састављање и решавање сложених бројевних израза у скупу рационалних бројева
Бројевни изрази у скупу Z са и без заграде	5	-сређује по редоследу -рачуна -примењује	-демонстративна -дијалогска	-састављање и решавање сложених бројевних израза у скупу целих бројева
Приказивање статистичких података табелом, полигоном, хистограмом	3	-рачуна -закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-правилно цртање и читање графика различитог облика
Конструкција троугла-сложени задаци	3	-закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-конструкција троугла помоћу збира и разлике страница, тежишне дужи, висине
Конструкција четвороугла	4	-закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-конструкција помоћу дијагонала и висине
Конструкција само са шестаром	1	-закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-коришћење шестара као радног прибора у конструкцији
Конструкција само са лењиром	1	-закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-помоћу два лењира вршити конструкцију задате фигуре
Конструкција недостижне тачке	1	-закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-помоћу нормалности и паралелности доћи до недостижне тачке
Разлагање и састављање фигура	2	-закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-од истих елемената допуном или разлагањем склопити различите фигуре
Задаци логично-комбинаторне природе	3	-рачуна -закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-решавање тежих мисаоних задатака помоћу логичког закључивања
Нестандардни задаци	1	-рачуна -закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-решавање нестандартних задатака помоћу дрваца, пресипања и сл. метода
Задаци који се свode на Дирихлеов принцип	2	-рачуна -закључује -примењује	-демонстративна -дијалогска	-Дирлихеовом методом најбрже доћи до решења
Површина равних фигура	3	-рачуна -закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-решавање практичних задатака
Такмичарски задаци	4	-рачуна -закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-одабрани задаци са разних такмичења

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Додатни рад: Инструментална настава

Р.Б.	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА			АКТИВНОСТИ
		Обрада	Вежба	Свега	
1.	Свирање на музичким инструментима	40	15	55	- инструменталних солиста на увежбавању - малих комада - дуета, терцета, квартета - малих камерних инструменталних састава - групним и појединачним свирањем ученици активно учествују у музичком животу средине
2.	Упознавање основа музичке писмености	5	2	7	
3.	Упознавање музичких дела стваралаца и извођача	8	2	10	
СВЕГА :		53	19	72	

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Секција: Инструментални солисти

Р.Б.	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА			АКТИВНОСТИ
		Обрада	Вежбе	Свега	
1.	Свирање на различитим дувачким инструментима	35	15	50	- Свирање на дрвеним дувачким инструментима - Свирање на лименим дувачким инструментима - Свирање на ударалкама - Слушање композиција за дувачке инструменте и оркестре
2.	Основи музичке писмености	10	2	12	
3.	Упознавање музичких дела, стваралаца и извођача	8	2	10	
СВЕГА :		53	19	72	

ЛИТЕРАРНА СЕКЦИЈА-глобални план

Циљ литерарне секције је развијање љубави према читању, писању; развијање осећања за уочавање мотива у књижевним делима и мотива који ће бити окосница у властитом стварању ученика.

Задаци литерарне секције су писање поетских и прозних радова, праћење литерарних конкурса и учествовање на њима, читање и анализа одабраних књижевних дела која могу послужити као узор и подстицај за нова стварања.

Р.Б.	Наставна подручја	Обрада	Вежбање	Анализа	Стварање	Наставна средства	Методичке радње	Активности	Облици рада
1.	Језик	3	3	8	6	-свеске -одабрана књ. дела -часописи за децу -панои и средства за зидне новине	-дијалoшка -монолошка -текстуална -илустрације	-читање -проучавањ -анализа -стварање	-индив. -колект. -групни
2.	Књижевност	-	-	5	11				

НОВИНАРСКА СЕКЦИЈА- глобални план

Циљ новинарске секције је развијање љубави и интересовања према читању и писању; развијање смисла за праћење актуелних дешавања и саопштавање о њима,богаћење речника и вежбање начина изражавања, неговање језичке чистоте.

Задаци новинарске секције су рад на побољшању и усавршавању читања, савладавање писања публицистичких и новинарских састава; уочавање и издавање за јавност битних детаља.

Р.Б.	Подручје рада	Обрада	Вежбање	Стварање	Наставна средства	Методичке радње	Активности	Облици рада
1.	Језик	6	10	-	-свеске -часописи за децу -панои и средства за зидне новине	-дијалoшка -монолошка -текстуална -илустрације	-читање -проучавањ -анализа Методичке радњестварање	-индив. -колект. -групни
2.	Радио емисија	-	-	12(13)				
3.	Школски часопис(покушај)	-	-	7(8)				

Секција ИСТОРИЈА – 36 часа

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Исходи
Договор о раду, избору тема секције	2	Слушање, сугестије и усвајање, записивање плана	Дијалошки, наративни	Упознаће се са садржајем додатне наставе
Живот сељака у средњем веку. (Радионица)	3	Разговарају, слушају, анализирају, презентују	Дијалошки, наративни, илустративни, текстуални групни	Обновиће постојећа знања, прошириће их, развити вештине, креативност и међусобну сарадњу
Словени, свакодневни живот, сеобе, веровања, обичаји	6	Учествују у разговору, прикупљају податке о историјским изворима за дату тему, анализирају и критички се односе према њој.	Дијалошки, наративни, илустративни, текстуални групни	Развиће вештине, креативност, међусобну сарадњу, изградиће критички однос при анализи одређених историјских извора, усвојиће нова знања
Израда електронског албума (Јужни Словени)	5	Активно раде у прикупљању материјала	Дијалошки, текстуални, рад у паровима	Развијање сарадничког односа, проширивање постојећих и усвајање нових знања
Срби у доба Немањића (Израда историјских карата-задужбине Немањића, галерија слика династије Немањића)	10	Учествују у разговору, прикупљају податке о историјским изворима за дату тему, анализирају и критички се односе према њој.	Дијалошки, наративни, илустративни, текстуални групни	Обновиће постојећа знања, прошириће их, развити вештине, креативност и међусобну сарадњу
Лазар Хребелановић – Историја, Култ, Предање	8	Разговарају, слушају, анализирају, презентују	Дијалошки, текстуални, рад у паровима	Развиће интересовања за боље разумевање датог садржаја, овладаће методама проучавања и истраживања
Анализа рада секције	2	Анализа минулог рада и предлози за побољшање рада истор.секције	Дијалошки	Развијање способности, анализе и синтезе

ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ ШЕСТОГ РАЗРЕДА

Време реализације	Ред.бр.часа	Програмски садржај
СЕПТЕМБАР	1.	Упознавање ученика са правилима у школи, распоредом часова и школским календаром
	2.	Конституисање одељенске заједнице и избор чланова за ВТ
	3.	Наша правила и реституција
	4.	Сређивање педагошке документације
ОКТОБАР	5.	Дечија недеља – учешће у активностима
	6.	Како треба успешно учити
	7.	Шта значи бити пажљив и како то показати
	8.	Анализа успеха и владања
НОВЕМБАР	9.	Толеранција
	10.	Дечаци и девојчице – сличности и разлике
	11.	Сараднички однос у групи
	12.	Како се односити према туђим манама
	13.	Људска права –дечија права
ДЕЦЕМБАР	14.	Болести зависности
	15.	Утицај информационих технологија на здравље деце
	16.	Анализа успеха и владања
	17.	Електронско насиље
ЈАНУАР	18.	Култура рада
	19.	Личност и дело Светог Саве
ФЕБРУАР	20.	Равноправност међу половима
	21.	Разрешавање сукоба
	22.	Медијација
МАРТ	23.	Екологија – заштита шума и вода
	24.	Понашање у школи
	25.	Култура понашања на јавном месту
	26.	Анализа успеха и владања
	27.	Праћење ученика на такмичењима
АПРИЛ	28.	Болести неправилне исхране
	29.	Одржавање личне хигијене
	30.	Орално здравље
МАЈ	31.	Припрема за екскурзију
	32.	Анализа екскурзије
	33.	Болести зависности - пушење
	34.	Обележавањ дана школе
ЈУН	35.	Анализа успеха и владања
	36.	Како организовати слободно време

НАПОМЕНА: У оквиру планираних тема реализоваће се радионице из пројекта „Школа без насиља“

2. 3. СЕДМИ РАЗРЕД

ФОНД ЧАСОВА У СЕДМОМ РАЗРЕДУ

- ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
- ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
- ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
- ФАКУЛТАТИВНИ ДЕО ПРОГРАМА
- ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА

Фонд часова у седмом разреду

А	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
1.	СРПСКИ ЈЕЗИК	4	144
2.	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	2	72
3.	ЛИКОВНА КУЛТУРА	1	36
4.	МУЗИЧКА КУЛТУРА	1	36
5.	ИСТОРИЈА	2	72
6.	ГЕОГРАФИЈА	2	72
7.	ФИЗИКА	2	72
8.	ХЕМИЈА	2	72
9.	МАТЕМАТИКА	4	144
10.	БИОЛОГИЈА	2	72
11.	ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ	2	72
12.	ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ	2	72
КУПНО А:		26	936
Б	ОБАВЕЗНО ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
13..	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	1	36
	ВЕРСКА НАСТАВА		
14..	СТРАНИ ЈЕЗИК - ШПАНСКИ	2	72
15.	ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ – ИЗАБРАНИ СПОРТ	1	36
УКУПНО Б:		4	144
Укупно : А+Б		30	1080
В	СЛОБОДНО ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
16.	ЧУВАРИ ПРИРОДЕ	1	36
	ХОР И ОРКЕСТАР		
	ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО		
УКУПНО В:		1	36
Г	ФАКУЛТАТИВНИ ДЕО ПРОГРАМА	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
17	БУГАРСКИ ЈЕЗИК	2	72
УКУПНО Г:		2	72
Д	ОБЛИК ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
18.	РЕДОВНА НАСТАВА	33	1188
19.	ДОПУНСКА НАСТАВА	1	36
20	ДОДАТНИ РАД	1	36
УКУПНО Д:		35	1260
Ђ	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
21.	ЧАС ОДЕЉ. СТАРЕШИНЕ	1	36
22	ДРУШТВЕНЕ, ТЕХНИЧКЕ, ХУМАНИТАРНЕ, СПОРТСКЕ И КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ	2	72
УКУПНО Ђ:		3	108
УКУПНО А+Б+В+Г+Д+Ђ		38	1368

A. Обавезни наставни предмети у седмом разреду основног образовања и васпитања

- СРПСКИ ЈЕЗИК
- СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
- ЛИКОВНА КУЛТУРА
- МУЗИЧКА КУЛТУРА
- ИСТОРИЈА
- ГЕОГРАФИЈА
- ФИЗИКА
- ХЕМИЈА
- МАТЕМАТИКА
- БИОЛОГИЈА
- ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ
- ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

СРПСКИ ЈЕЗИК - VII разред.

Циљ наставе српског језика је да ученици стекну базичну језичку писменост, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Наставни предмет: Српски језик

Годишњи фонд часова: 144

Недељни фонд часова: 4

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	ЈЕЗИК:	Циљ наставе српског језика је да ученици стекну базичну језичку писменост, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.	Проширивање и стицање нових знања из граматике, правописа и ортоепије; развијање критичког мишљења ученика и усвајање научног погледа на свет Упознавање са књижевним родовима и врстама, као и са стваралаштвом писца; препознавање мотива, песн. слика; упознавање са одликама стиха; оспособљавање за разумевање и самостално тумачење књижевних дела; подстицање ученика да самостално читају, доживљавају, тумаче књижевна дела. Подстицање и неговање креативности кроз писмено и усмено изражавање; савлађивање технике израда писменог састава и дом. задатака	Буђење ученикове радозналости; стицање свести о важности познавања обрађеног градива; гајење љубави према српском језику Побудити љубав према књижевности; гајити позитивна осећања према свету који нас окружује; утицати на формирање духовних и моралних вредности; неговање породичних вредности; стварање читалачких навика. Богаћење речника, језичког и стилског израза; неговање маште и стваралачког мишљења	Примена стечених знања у решавању задатака; развијање способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање, апстракцију и конкретизацију; буђење истраживачког духа ученика у вези са српским језиком; богаћење језичке културе ученика, што доприноси правилном формирању ученикове личности Примењивати стечена знања у даљем раду; подстицати читалачке радозналости код ученика; побудити истраживачки дух ученика; развијати способност за критички приступ књижевном делу; прецизним истраживачким задацима оспособљавати ученике за самосталан рад; креативном радном атмосфером на часу навикавати ученике на тимски рад; развијати код ученика способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање, анализу и синтезу; оспособљавати ученике за тумачење естетских чинилаца уметничког света. Примењивање стечених знања из правописа и језичке култура; оспособљавање ученика за креативно и критичко размишљање; уочавање недостатака као и истицање лепоте стила.	Ученици примењују стечена знања; постепено се код њих развија способност запажања и упоређивања; богате своју језичку културу и развијају љубав према српском језику. Код ученика се запажа развијање љубави према књижевности и читању књижевних дела; формирају своје духовне и моралне вредности извлачећи поуке из књижевних дела; развијају се читалачке навике. Ученици свакодневно обогаћују свој речник; примењују научена правописна правила у усменом и писаном изражавању.
	Граматика					
	Правопис					
	Ортоепија					
2.	КЊИЖЕВНОСТ					
	Лирика					
	Епика					
	Драма					
	Допунски избор					
	Научнопопуларни и информативни текстови					
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА					
	Писмени задаци					
	Домаћи задаци					
	Говорне и писмене вежбе					

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова			Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утвр.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1	ЈЕЗИК:				Индивидуални	Дијалoшка	Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање наставних листића за истраживачке задатке ученика; припремање тестова за проверу знања ученика; прегледавање писмених и контролних задатака; свакодневно подстицање и мотивисање ученика за учење; израда панoa; упућивање ученика на коришћење додатне литературе;	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; израда домаћих задатака; израда панoa; израда писмених задатака; учествовање у говорним и писменим вежбама; драматизација текстова; изражајно казивање напамет научених стихова	Историја Географија Ликовна култура Музичка култура Бугарски језик	
	Граматика	17	29	46						
	Правопис	3	3	6	Колективни	Текстуална				
	Ортоеџија	1	2	3						
2	КЊИЖЕВНОСТ				Илустровање и графичко представљање					
	Лирика	21	3	24						
	Епика	25	5	30						
	Драма	3	1	4						
	Допунски избор	1	-	1						
	Научнопопуларни и информативни текстови	3	-	3						
3	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА									
	Писмени задаци	4	8	12						
	Домаћи задаци	-	8	8						
	Говорне и писмене вежбе	-	7	7						
УКУПНО		79	65	144						

Стандарди

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ	<p>1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи</p> <p>1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста</p> <p>1.1.5 проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима</p> <p>1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног</p> <p>1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту</p>	<p>2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање)</p> <p>2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове</p> <p>2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима</p> <p>2.1.7. препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у таквом тексту</p>	<p>3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту</p>
2.	ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ	<p>1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу</p> <p>1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)</p> <p>1.2.4. уме да преприча текст</p> <p>1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл. ;</p> <p>1.2.7.. зна да се служи Правописом (школским издањем)*</p> <p>1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима</p>	<p>2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан</p> <p>2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика</p>	<p>3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста</p> <p>3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста</p>
3.	ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК	<p>1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације</p> <p>1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.)</p> <p>1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика;</p> <p>1.3.17. зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас)</p> <p>1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот</p>	<p>2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима</p> <p>2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици</p> <p>2.3.10. зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава</p>	<p>3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)</p> <p>3.3.8. зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава</p>

		заједнице и за лични развој		
4.	КЊИЖЕВНОСТ	<p>1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела</p> <p>1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)</p> <p>1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму</p> <p>1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)</p> <p>1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)</p> <p>1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик . . .</p> <p>1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе*</p> <p>1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела</p>	<p>2. 4. 2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела;</p> <p>препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација</p>	<p>3. 4. 1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних тема и мотива</p> <p>3. 4. 3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу</p> <p>3. 4. 5. одређује и именује врсту стиха и строфе</p>

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК - 72 часа -

Циљ наставе енглеског језика у основним школама остварује се овладавањем комуникативних вештина и разбијањем способности и метода учења страног језика. Стога, циљ наставе енглеског језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивних односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и наслеђу, уз уважавањe различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји нормe вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознавајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора

Ученик треба да разуме усмену поруку исказану савременим језиком, без непотпуних лексичких и синтаксичких тешкоћа, не дуже од две до три минуте. Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (приповедање, разговор), а треба да буде способан и да идентификује различите врсте усмених порука (изјавне, упитне и заповедне), да реконструира непознато на основу контекста и да запамти кључне елементе поруке.

Усмено изражавање

Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде оспособљен да савременим језиком, примереним свакодневном комуникацији, исказе једноставну усмену поруку и да буде у стању да учествује једноставном разговору, да једноставно и јасно исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да прочита и разуме једноставне поруке, знакове, информације, да разуме глобално, селективно и на нивоу имплицитног, једноставније аутентичне текстове писане савременим језиком у вези са свакодневним ситуацијама и из домена њиховог интересовања.

Писано изражавање

Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде способан да напише своје личне податке, да напише честитку, једноставну поруку и краће неформално писмо, да опише неки доживљај, да напише нешто о себи и својим интересовањима, да напише кратак резиме о ономе шта је чуо, виде или прочитао и изнесе лични став (допадање, недопадање, слагање, неслагање и друго)

Дијалог

Ученик треба да је способан да користи научене фразе и изразе док води дијалог са наставником, другим учеником или или евентуално говорником коме је енглески матерњи језик.

Развијање социо-културне компетенције

Поред сазнања о основним чињеницама везаним за историју, географију културу и уметност земаља чији језик учи, ученик треба да створи увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства уочи сличности и разлике у навикама (вербална и невербална комуникација), обичајима, менталитету и институцијама наше земље и земаља чији језик учи

Медијација

У комуникативним контекстима који укључују говорнике учениковог првог језика (л1) и циљног језика (л2) преноси и преводи кратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације.

Знања о језику и стратегије учења

Ученик треба да:

- 1) препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом
- 2) поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине
- 3) користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације
- 4) уочава сличности и разлике између страног и матерњег језика
- 5) примењује компензационе стратегије као што су:

~ усмерава пажњу на оно што разуме

~ покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна

~ обраћа пажњу на речи које се више пута понављају

~ обраћа пажњу на разне невербалне елементе (гестови, мимика итд.)

~ размишља да ли одређена реч коју не разуме личи на неку из матерњег језика

~ тражи значење у речнику

~ уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција и позитивни трансфер).

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Циљеви и задаци садржаја програма	Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду			
		обр.	утв.	сист.	свега		Облик рада	Метода рада	Активност ученика	Активност наставника	Корелација	Евалуација
1	Увод	2	1	/	3	- Поздрав - Давање података о себи - У учионици	- фронтални, рад у паровима, групни рад, индивидуални рад	Комуникативна, директна, интерактивна, ТФО	- Слушање и реаговање на команде наставника или команди са касете	води и усмерава интеракцијски однос у	свет око нас, музичка култура, физичко васпитање, грађанско васпитање, ликовна култура	Сликовни диктати, издавање наредби, рецитовање, певање, реаговање на сликовне и
2	Породица	3	4	1	8	- Хоби, - Заједничке активности, - Солидарност и толеранција			- Рад у паровима, групама и индивидуални рад	учионици, објашњава		
3	Животиње	3	4	1	8	- Опис и особине животиња, - Однос према животињама			- Вежбе слушања према упутствима наставника или са траке	појмове, говори, пушта CD, издаје налоге, учествује		
4	Моје тело	3	3	1	7	- Називи болести - Медицина некад и сад			- Игре	у игри, дели		
	Храна					- Оброци ван куће (ресторан, ужина у школи...)			- Певање (у групи, паровима или индивидуално)	ученике у групе, даје упутства за рад у групи,		

5		3	3	1	7	- Навике и укуси						
6	Празници	3	1	1	5	- Прославе и манифестације у оквиру школе и ван ње - Празници са енглеског говорног подручја						излаже градиво кроз игру, захтеве, питања
7	Забава	4	4	1	9	- Филм , Слободно време						
8	Остало	6	7	2	15	- Суседски односи, - екологија - однос према човековој средини						
9	Граматика	4	5	1	10	- Просто садашње, прошло и будуће време - Модални глаголи (can, could, must, must not) - Бројеви - Именице (неправилна множина, бројиве и небројиве именице)						
	Укупно	31	32	9	72	- Одређени и неодређени члан - Придеви и прилози, предлози - Заменице, детерминатори - Упитне реченице и везници						

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ и задаци

Циљ наставе ликовне културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа; да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама; да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци образовно- васпитног рада у настави ликовне културе састоје се у стварању разноврсних могућности кроз различите садржаје и облике рада и развијању ученикових способности за:

- коришћење свих ликовних елемената,
- ликовни стваралачки рад,
- коришћење различитих материјала и медијума,
- усвајање естетских критеријума за креативно мишљење,
- доживљавање ликовних уметничких дела у оквиру културне баштине, за препознавање савремених кретања у уметности свог и других народа,
- визуелну перцепцију и аперцепцију,
- критичко мишљење,
- оплемењивање животног и радног простора,
- активно стваралачко деловање у културном и уметничком животу средине,
- активно естетско унапређење своје околине и очување природе, баштине завичаја и домовине,
- неговање укупних људских достигнућа,
- будућа занимања, професионалну оријентацију,
- еманципацију личности ученика и културу рада.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- проширују искуства у ликовном изражавању и развију ликовно- естетски сензибилитет за: арабеску, пропорције, композицију и простор, обједињавање покрета игре и звука и фотографију;
- упознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и колективно преобликовање одређеног простора;
- се оспособе да повезују ликовни рад са литерарним и сценским изразом, звуком и покретом;
- упознају вредности споменика културе и своју културну баштину.

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Циљеви и задаци садржаја програма	Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду
		обр.	утв.	сист.	свега		Облик рада	Метода рада	
1	АРАБЕСКА	1	2	1	4	Оспособљавање ученика за приказивање сведених форми.	Фронтални Индивидуални	Монологска Дијалоска	Цртање, сликање
2	ПРОПОРЦИЈЕ	1	2	1	4	Упознавање са пропорцијама људског тела .	Фронтални Индивидуални	Монологска Дијалоска	Цртање, визирање, мерење
3	КОМПОЗИЦИЈА И ПРОСТОР	17	2	1	20	Композиција је један од нај вазнијих ликовних елемената како компоновати. Врсте композиција итд.	Фронтални Индивидуални	Монологска Дијалоска	Компоновање, цртање сликање.
4	ОБЈЕДИЊАВАЊЕ ПОКРЕТА ИГРЕ И ЗВУКА	2	3	1		Скице за цртани филм. Скице за стрип . По сценарију урадити скице.	Фронтални Индивидуални	Монологска Дијалоска	Цртање, истраживање, игра.
5	ФОТОГРАФИЈА	1		1	2	Како кадрирати, како фотографисати. Композиција када је фотографија у питању	Фронтални Индивидуални	Монологска Дијалоска	Кадрирање. Фотографисање.

Садржај	Начин остваривања	Врсте активности
Арабеска - Арабеска- обрада - Арабеска- практична вежба и естетска анализа	- вербално- текстуалне методе (кроз разговор и дискусију са ученицима обрадити појам арабеске и орнаментa, сличности и разлике...) - илустративна метода (кроз конкретне примере из историје уметности назначити утицај других култура- Сирије, Египта, исламских култура.. корелација са историјом и музичком културом) - практично- демонстративне методе (по моделу из природе- цвет, грана,	- перцепција кроз разговор и дискусију- учење путем посматрања, уочавања и описивања; - аперцепција- стварање путем примене, експеримента и истраживања кроз комбинацију различитих ликовних

	<p>корење ученици треба да откривају и разумеју ликовни проблем арабеске)</p> <ul style="list-style-type: none"> - креирање вежби - подстицање, коректура, естетска анализа и вредновање; 	<p>техника и материјала;</p> <ul style="list-style-type: none"> - индивидуални рад; - припрема за час, - естетска анализа;
<p>Пропорције</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пропорције- обрада - Пропорције- практична вежба и естетска анализа 	<ul style="list-style-type: none"> - вербално- текстуалне методе (кроз разговор и дискусију са ученицима обрадити појам пропорције као ликовног елемента и његов значај у области теорије обликовања уметничког дела) - илустративна метода (кроз кратак осврт на уметничко, светско и наше, наслеђе- барока, европске ум. XII и XIII века, француског сликарства- неокласицизма, романтизма, реализма, импресионизма и постимпресионизма као и корелацијом са математиком, физиком и биологијом наводити ученике да врше селекцију тј. да узимају оне елементе модела који најадекватније представљају ликовни проблем) - практично- демонстративне методе (конкретна демонстрација уметничког дела и модела из природе- трагање за самим ликовним проблемом подстиче на визуелни доживљај као могућ пример решења ликовног проблема-пропорције) - креирање вежби - коректура, естетска анализа и оцењивање 	<ul style="list-style-type: none"> - перцепција кроз разговор и дискусију- учење путем посматрања, уочавања и описивања; - аперцепција- стварање путем примене, експеримента и истраживања кроз комбинацију различитих ликовних техника и материјала; - индивидуални и групни рад; - припрема за час, - естетска анализа;
<p>Композиција и простор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Равнотежа облика и масе у простору - обрада - Равнотежа боје у простору -обрада - Компоновање величина у простору - обрада - Компоновање више ритмичких целина различитог значења у простору - обрада - Понављање и степеновање облика у простору - обрада - Контраст, светлина површина и облика у одређеном простору -брада - Сродност ликовних вредности у одређеном простору - обрада - Композиција и простор - пр. вежба - Композиција и простор- ест. анализа 	<ul style="list-style-type: none"> - вербално- текстуалне методе (кроз разговор и дискусију са ученицима указати на значај појма <u>композиције</u>- као организацију и <u>однос</u>- пропорције разних елемената у одређеном <u>простору</u>- уметничком, животном, природном....) - илустративна метода (илустровати проблем целине најтипичнијим делима уметничког наслеђа- различита тумачења простора у византијском и ренесансном, као и у модерном сликарству- са акцентом на спонтаном, субјективном и индивидуалном доживљају композиције и простора) - практично- демонстративне методе (корелација са музиком, математиком, физиком..савременим животом и уметности, али и везом човека и природе, земље- опажање природе и развијања еколошке свести; дати избор употребе савремених материјала и техника при реализацији задатка, уз могућност реализације часа у природи- <u>ленд арт- а</u>) - креирање вежби - коректура, естетска анализа и оцењивање 	<ul style="list-style-type: none"> - перцепција- кроз разговор и дискусију- учење путем посматрања, уочавања и описивања; - аперцепција- стварање путем примене, експеримента и истраживања кроз комбинацију различитих ликовних техника и материјала; - индивидуални и групни рад; - припрема за час, - естетска анализа;
<p>Обједињавање покрета, игре и звука</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обједињавање покрета, игре и звука - обрада - Обједињавање покрета игре и звука - пр. вежба и ест. анализа 	<ul style="list-style-type: none"> - вербално- илустративна метода (кроз излагање, разговор и дискусију направити повезаност између древних цивилизација и савремене уметности у којој се бришу границе уметничког изражавања, корелацију са изражајним средствима музичке културе, књижевности и визуелних уметности- нагласку на преплитање и груписање различитих врста опажаја, експериментисање са савременом технологијом..) - практично- демонстративна метода (постављање на сцену једноставне 	<ul style="list-style-type: none"> - перцепција кроз разговор и дискусију- учење путем посматрања, уочавања и описивања; - аперцепција- стварање путем примене, експеримента и истраживања кроз комбинацију различитих ликовних техника и материјала уз употребу савремене технологије;

	<p>приче- припреме, скице, идеје за детаље, споредне и главне личности, светлосни и звучни ефекти, декор, маске, костими; ритам дешавања (успорен, убрзан, неизменичан) или у оквирима могућности извођење <i>перформанса</i>)</p> <p>- креирање вежби</p> <p>- коректура, естетска анализа и оцењивање</p>	<p>- индивидуални, групни рад;</p> <p>- припрема за час,</p> <p>- естетска анализа;</p>
<p>Фотографија</p> <p>- Фотографија</p> <p>- обрада</p>	<p>- вербално- текстуалне метода (кроз излагање, разговор и дискусију објаснити појам фотографије као облика свакодневног и уметничког изражавања, кратак осврт на историјат, основе и технолошка достигнућа фотографије као медија)</p> <p>- илустративна метода (кроз конкретне примере из историје уметности, из свакодневног живота, документарна фотографија... приказати присутност, значај и улогу ове дисциплине у свакодневном животу)</p> <p>- практично- демонстративна метода (дигитална фотографија, извођење фотографије на задату тему- портрет, пејсаж...)</p> <p>- креирање вежби</p> <p>- коректура, естетска анализа и оцењивање</p>	<p>- перцепција кроз разговор и дискусију- учење путем посматрања, уочавања и описивања;</p> <p>- аперцепција- стварање путем примене, експеримента и истраживања кроз употребу дигиталне фотографије;</p> <p>- индивидуални рад;</p> <p>- припрема за час,</p> <p>- естетска анализа;</p>

СТАНДАРДИ

ОСНОВНИ НИВО

- Опажа облике којима град арабеску. Уочава односе величина. Разликује и користи основне медије, материјале и технике. Исказује утисак о свом раду и радовима. Изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове, обједињавајући покрет и игру. Користи предности савремених технологија.
- Описује разлике које уочава на уметничким радовима.

СРЕДЊИ НИВО

- Опажа и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија и техника у изради арабеске. - Одабира адекватан садржај, да би изразио равнотежу облика и масе у простору. - При анализи, свог и туђих радова, наводи садржај, тему и карактеристике. - Одабира адекватан садржај да би представио ритам дешавања покрета игре и звука. - Лоцира одређена уметничка дела у историјски и уметнички контекст. - Одабира адекватан садржај да би истакао своју идеју кроз фотографију.

НАПРЕДНИ НИВО

- Одабира адекватна средства помоћу којих ће на најбољи начин да изрази арабеску. -Изводи радове са одређеном наменом, користећи знање о пропорцији.
- Користи основне ликовне елементе и принципе обликовања да би постигао ефекат простора. -Користи тачне термине (композиција, пропорција, равнотежа...).
- Разуме и примењује међусобну повезаност покрета игре и звука и утицај уметности на друге облике живота. -Користи друга места и изворе, да би проширио своја знања из визуелних уметности. -Познаје и користи различите изражајне могућности фотографије.

Ученик/ученица:

	1. ниво - ОСНОВНИ	2. ниво - СРЕДЊИ	3. ниво - НАПРЕДНИ
1. Медији, материјали и технике визуелних уметности	<p>ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање, сликање, вајање)</p> <p>визуелних уметности</p> <p>ЛК.1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове</p>	<p>1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности</p> <p>2. образлаже свој рад и радове</p>	<p>ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности</p> <p>ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју</p>

2. Елементи, принципи и садржаји (теме, мотиви, идеје...) Визуелних уметности	ЛК. 1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)	1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт 2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике тех-нике...)	ЛК.3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других
3. Улога, развој и различитост визуелних уметности	ЛК. 1.3.1. описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода ЛК. 1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечени учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...) ЛК.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј,	1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст	ЛК.3.3.1. анализира одабрана уметничка дела одмах на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...) ЛК.3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности ЛК.3.3.3. користи другаместанизворе (нпр. библиотека, интернет...) да би проширио своја знања о визуелним уметностима ЛК.3.3.4. разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ наставе музичке културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да

- упознавају музичке културе кроз обраду тема повезаних са музиком различитих епоха
- развију музикалност и креативност
- неговују смисао за заједничко и индивидуално музицирање у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима.

Задаци наставе музичке културе јесу:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе музичке културе сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе музичке културе буду у пуној мери реализовани
- стицање знања о музици различитих епоха
- развијање способности извођења музике (певање/свирање)
- развијање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике
- подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике)
- даље упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности;
- стварање одељенских ансамбала.

Оперативни задаци

Оперативни задаци су:

- певање и свирање, по слуху и из нотног текста; песме и теме из познатих композиција
- упознавање музике праисторије, античке епохе, средњег века, ренесансе, барока и класицизма кроз сагледавање друштвене функције музике, видова музицирања, карактеристичних жанрова, облика и инструмената епохе, као и најистакнутијих стваралачких личности
- утврђивање појмова из основа музичке писмености
- обрада мелодијског мола, обрада акорада на главним ступњевима, појам каденце

- обрада мешовитих тактова (7/8, 5/8 – на примерима народних песама)
- утврђивање и обрада појмова мелодија, ритам, метар, темпо, динамика, хармонија, полифонија, хомофонија, фактура.

Наставни предмет: Музичка култура СЕДМИ РАЗРЕД	Годишњи фонд часова: 36	Недељни фонд часова: 1
---	--------------------------------	-------------------------------

Ред бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задачи наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ОСДНОВЕ МУЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ	Циљ наставе музичке културе јесте развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа; стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука, развијање критичког мишљења,	- упознавање традиционалне и уметничке музике свога и других народа; - упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности. - певање песме по слуху; - извођење дечје, народне и уметничке музике; - свирање лакших музичких композиција појединих српских или европских композитора.	- неговање способности извођења музике (певање/свирање), - слушање вредних дела уметничке и народне музике, - развијање естетског осећања.	- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука; - подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); - развијање критичког мишљења;	На крају шестог разреда ученик зна основе музичке писмености, пева песме по слуху и као и нотално, слуша и препознаје вредна дела уметничке и народне музике као и одређене музичке саставе како вокалне тако и инструменталне музике, препознаје облике појединих музичких дела, препознаје основне елементе музичког дела, упозна је са инструментима и изводи композиције на неком од њих.
2.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ					
3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ					
4.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО					

Ред бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова			Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утвр.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1	Знање и разумевање Основе музичке писмености	8	3	11	Индивидуални Фронтални групни	Дијалoшка Монолошка Рада на тексту	Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање аудио-примера;	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; посматрање, бележење, извођење закључака, музицирање,	Историја Ликовна култура Српски језик	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда.
2	Извођење музике - Певање по слуху и са нотног текста	6	4	10	рад у пару комбиновани	Слушање аудио-примера	свакодневно подстицање и мотивисање	Бугарски језик Музицирање,	Бугарски језик Грађанско	

3	Слушање музике а) Слушање вокално-инструменталних и инструменталних композиција б) Уочити облике: музичка реченица период дводелна песма троделна песма	6	5	11	Перцепција музичких примера Самостални графички и писмени радови Истраживачки рад Практични рад Метода демонстрације Игровне активности Комбиновани рад	ученика за учење; израда паноа; упућивање ученика на коришћење додатне литературе; наставник демонстрира, свира, пева, подстиче ученике да певају, слушају, импровизује рукама, ногама, бројчано оцењује, прати напредовање ученика, развија естетски доживљај и машту.	слушање звучних примера, певање (по скуху и нотном тексту), скошање, свирање, извођење дечије народне и уметничке музике, повезивање различитих садржаја песама, препознавање темпа, различитих тонских боја (гласова и инструмената) као и појединих жанрова и музичких састава.	васпитање Верска настава	-Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне способности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.
4	Музичко стваралаштво а) импровизација мелодије на задани текст б) импровизација мелодије на задани ритам	2	2	4					
УКУПНО		22	22	14					

Стандарди

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ОСНОВЕ МУЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ	Ученици умеју да: 1.1.1. препознају основне елементе музичке писмености; 1.1.2. опишу основне карактеристике музичких инструмената, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва.	Ученици умеју да анализирају повезаност 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената с музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером), 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота.	Ученици: 3.1.1. знају функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела, 3.1.2. разумеју историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора,
2.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	1.3.1. певају једноставне дечје, народне или популарне композиције, 1.3.2. изводе једноставне дечје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту.		Ученици умеју да: 3.3.1. изводе разноврстан репертоар певањем и свирањем као солисти и у неким школским ансамблима.

3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Ученици умеју да именују: 1.2.1.музичке изражајне елементе, 1.2.2.извођачки састав, 1.2.3.музичке жанрове, 1.2.4.српски музички фолклор.	Ученици умеју да: 2.2.1.опишу и анализирају карактеристике звучног примера у садејству с опаженим музичким елементима (нпр. узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре), 2.2.2.препознају структуру одређеног музичког жанра.	Ученици умеју да анализирају слушни пример и открију везу опажених карактеристика са: 3.2.1.структуралном и драматуршком димензијом звучног примера,
4.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	1.4.1.направе музичке инструменте користећи предмете из окружења, 1.4.2.осмисле мање музичке целине на основу понуђених модела, 1.4.3.изводе пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима,		Ученици умеју да: 3.4.1.осмишљавају пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте,

Наставни предмет: Историја	Годишњи фонд часова: 72	Недељни фонд часова:2
-----------------------------------	--------------------------------	------------------------------

Ред , бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Успон Европе	Усвајање садржаја о значењу поима нови век, хронолошким и просторним оквирима овог века и основним одликама овог историјског периода	Ученици овладавају основним знањима о најважнијим одликама историјског периода.	Радно, хумнастич-ко, морално и естетско васпитање	Способност примене стечених знања и вештина	Ученици ће умети да објасне појам нови век, да наведу и опишу значајне догађаје, личности, објасне значење појимова као што су: нови век, манофактура, географска открића, Америка, хуманизан и ренесанса итд...
2.	Српски народ од XVI до XVIII века	Стицање знања о најважнијим појавама процесима и догађајима који су обележили Српску историју од XVI до XVIII века, о значајним личностима у том периоду и појимовима везаним за то раздобље.	Ученици овладавају основним знањима о најважнијим одликама историјског периода.	Радно, хумнастич-ко, морално и естетско васпитање	Способност примене стечених знања и вештина	Ученици ће знати да наведу под чијом је страном власћу био Српски народ од XVI до XVIII века, да наведу и опишу значајне догађаје и појаве, знати ко су важне личности, објасне значење појимова везани за тај период и умети да се служе историјском картмо.

3.	Свет у XVIII и XIX	Стицање знања о најважнијим појавама процесима и догађајима који су обележили историју Европе и Света, Европе и Америке у XVIII и XIX веку	Ученици овладавају основним знањима о најважнијим одликама историјског периода.	Радно, хумнастич-ко, морално и естетско васпитање	Способност примене стечених знања и вештина	Ученици ће знати и умети да наведу и опишу значајне догађаје и појаве који су обележили историју Европе и Америке и XVIII и XIX веку, препознати важне личности из тог периода.
4.	Србија и Балкан у XIX веку	Стицање знања о Српској револуцији 1804-1835 владавини Обреновића, уставобраните-љском режиму, борби Србије за стицање независности 1868-1878, нај истакнутијим личностима из епохе изградње нововековне српске државе.	Ученици овладавају основним знањима о најважнијим одликама историјског периода.	Радно, хумнастич-ко, морално и естетско васпитање	Способност примене стечених знања и вештина	Ученици ће знати да наведу најважније чињенице везане за српску револуцију и борбу за стицање независности.
5.	Српске земље, народ и суседи	Стицање знања у Црној Гори до Берлинског конгреса, Србима у Јужној Угарској, Хрватској, Славонији, Далмацији, Босни и Херцеговини, и старој Србији у XIX веку.	Ученици овладавају основним знањима о најважнијим одликама историјског периода.	Радно, хумнастич-ко, морално и естетско васпитање	Способност примене стечених знања и вештина	Ученици ће знати да наведу најважније чињенице из историје Црне Горе у XVIII и XIX веку, Србима у Османском и Аустријском царству, разумети улогу и значај истакнутих личности из националне историје и развијати свест о националној припадности и позитиван однос према сопственој историји, традицији и култури.

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	сист.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	Успон Европе	7	5	1	13	- фронтални - рад у пару - групни - индивидуални	монолош-ка дијалош-ка текст метода илустративно-демостр-ативна	Прича, објашњава, бележи, усмерава	стичу знања и умења уочавају и дефинишу откривено проналазе оригинална решења сами откривају технике и методе решавања проблема формирају став о вредностима	стичу знања и умења уочавају и дефинишу откривено проналазе оригинална решења сами откривају технике и методе решавања проблема формирају став о вредностима	стичу знања и умења уочавају и дефинишу откривено проналазе оригинална решења сами откривају технике и методе решавања проблема формирају став о вредностима

2.	Српски народ од XVI до XVIII века	9	5	1	15	- фронтални -рад у пару -групни -индивидуални	моноло-шка дијалош-ка текст метода илустративно-демостр-ативна	Прича, објашњава, бележи, усмерава	стичу знања и умења уочавају и дефинишу откривено проналазе оригинална решења сами откривају технике и методе решавања проблема формирају став о вредностима	стичу знања и умења уочавају и дефинишу откривено проналазе оригинална решења сами откривају технике и методе решавања проблема формирају став о вредностима	стичу знања и умења уочавају и дефинишу откривено проналазе оригинална решења сами откривају технике и методе решавања проблема формирају став о вредностима
3.	Свет у XVIII и XIX	11	7	1	19	- фронтални -рад у пару -групни -индивидуални	моноло-шка дијалош-ка текст метода илустративно-демостр-ативна	Прича, објашњава, бележи, усмерава	стичу знања и умења уочавају и дефинишу откривено проналазе оригинална решења сами откривају технике и методе решавања проблема формирају став о вредностима	стичу знања и умења уочавају и дефинишу откривено проналазе оригинална решења сами откривају технике и методе решавања проблема формирају став о вредностима	стичу знања и умења уочавају и дефинишу откривено проналазе оригинална решења сами откривају технике и методе решавања проблема формирају став о вредностима
4.	Србија и Балкан у XIX веку	10	7	1	18	- фронтални -рад у пару -групни -индивидуални	моноло-шка дијалош-ка текст метода илустративно-демостр-ативна	Прича, објашњава, бележи, усмерава	стичу знања и умења уочавају и дефинишу откривено проналазе оригинална решења сами откривају технике и методе решавања проблема формирају став о вредностима	стичу знања и умења уочавају и дефинишу откривено проналазе оригинална решења сами откривају технике и методе решавања проблема формирају став о вредностима	стичу знања и умења уочавају и дефинишу откривено проналазе оригинална решења сами откривају технике и методе решавања проблема формирају став о вредностима
5.	Српске земље, народ и суседи	4	2	1	7	- фронтални -рад у пару -групни -индивидуални	моноло-шка дијалош-ка текст метода илустративно-демостр-ативна	Прича, објашњава, бележи, усмерава	стичу знања и умења уочавају и дефинишу откривено проналазе оригинална решења сами откривају технике и методе решавања проблема формирају став о вредностима	стичу знања и умења уочавају и дефинишу откривено проналазе оригинална решења сами откривају технике и методе решавања проблема формирају став о вредностима	стичу знања и умења уочавају и дефинишу откривено проналазе оригинална решења сами откривају технике и методе решавања проблема формирају став о вредностима
УКУПНО		41	26	5	72						

Стандарди

Ред . бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Успон Европе	Именује и разликује основне временске одреднице и појам нови век. Уме да одреди којем веку и којем историјском периоду припадају важне године из тог периода препознаје и именује значења основних појмова: Нови Свет, Стари Свет, манофактура, апсолутистичка монархија, Млетачка република. Именује појмове зна на којем простору су се одиграле, уме да наведе узроке и последице наведених појава и догађаја уме да прочита једноставне историјске информације дате у форми историјске карте, табеле, препознаје личности.	Уме да повеже личност са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом, а које се односе на историју новог века. Зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница, промена у привреди, друштву, држави и уметности. Препозна и повеже појаве из прошлости са појавама из садашњости, препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима личности и догађаја. Препознаје личности и њихову улогу у историји.	Уме прецизно да одреди деценију, век историјски период коме припада одређена личност и историјски догађај који се односи на почетак новог века. Зна специфичне детаље из опште историје који описују успон Европе, уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања. Уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени одговарајућем историјском контексту зна личности и уме да објасни њихову улогу у историји.
2.	Српски народ од XVI до XVIII века	Препознаје значење основних појмова: народ, нација, држава, црква, православци, католици, муслимани, јањичари, спахије, раја, власи. Именује најважније појаве и догађаје из националне историје, зна на којем простору су се одиграле наведене појаве и догађаји. Уме да прочита једноставне историјске информације дате у форми историјске карте, табеле, препознаје личности.	Зна и разуме узроке и последице османских освајања, обнове и укидања Пећке патријаршије, сеобе Срба, исламизација, покатоличавање, унијаћења, оснивање Војне крајне. Уме да повеже личности догађаје са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом. Препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје, повезаност појава из прошлости и садашњости уме да одреди са ког географског простора потиче историјски извор, уме да закључи о ком догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора, уме да одреди угао гледања на историјску појаву. Препознаје личности и њихову улогу у историји	Уме прецизно да одреди деценију, век историјски период коме припада одређена личност и историјски догађај који се односи историју српског народа од XVI до XVIII века. Зна специфичне детаље из опште историје који описују успон Европе, уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања. Уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени одговарајућем историјском контексту зна личности и уме да објасни њихову улогу у историји.
3.	Свет у XVIII и XIX	Именује најважније појаве из националне историје менује најважније појаве из опште историје именује најважније личности из националне историје зна на којем простору су се одиграли најважнији догађаји и појаве и националне и опште историје. Уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике, уме да прочита једноставне историјске информације дате у форми историјске карти на којој је дата легенда	-препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје - препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје -уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора -уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе и географског простора -препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности догађаја , феномена.	-Уме да примени знање из историјске хронологије -разуме како су повезане појаве из прошлости са појавама из садашњости -ученик може да повеже догађаје који се дешавају у исто време на два или више места -уме да изврши основну селекцију историјских извора -уме да изврши основну селекцију историјских извора

4.	Србија и Балкан у XIX веку	<p>Именује историјске периоде , зна редослед историјских периода</p> <p>-уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости</p> <p>--препознаје значење основних појмова из историје и цивилизације</p> <p>-уме да наведе узроке о последице најважнијих појава из периода позног средњег века</p> <p>- препознаје једноставне и карактеристичне историјске информациједате у форми слике</p> <p>- уме да прочита једноставне историјске информације дате у форми историјске карти на којој је дата легенда</p> <p>- уме да прочита једноставне историјске информације дате у форми табеле.</p>	<p>-уме да повеже историјски феномен са одговарајућом временском одредницом историјским периодом</p> <p>-препознаје да постоји повезаност догађаја из прошлости са појавама из садашњости;</p> <p>- уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора</p> <p>уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извора</p> <p>када је текст извора непознат ученику , али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе и географског простора</p> <p>-уме да одреде угао гледања на историјску појаву</p> <p>-препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности ,феномена.</p>	<p>-Уме да примени знање из историјске хронологије</p> <p>-уме да објасни специфичности важних историјских појава и да их примени у одговарајућем историјском контексту</p> <p>-уме да изврши основну селекцију историјских извора.</p>
5.	Српске земље, народ и суседи	<p>-Именује и разликује основне временске одреднице: -именује најважније појаве из националне историје и препознаје личности из ње</p> <p>-зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из опште историје, као и националне</p> <p>- препознаје на основу карактеристичних историјских извора о којој историјској појави , догађају и личности је реч</p> <p>-препознаје једноставне и карактеристичне историјске информациједате у форми слике</p>	<p>-уме да повеже историјски феномен са одговарајућом временском одредницом историјским периодом</p> <p>-уме да повеже личност са одговарајућем временском одредницом и историјском периодом</p> <p>-препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје</p> <p>- уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора</p> <p>- препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности ,феномена.</p>	<p>-Уме да примени знање из историјске хронологије</p> <p>-разуме на који начин су повезане појаве из националне , регионалне и опште историје</p> <p>-зна специфичне детаље из националне историје</p> <p>-разуме на који начин су повезане појаве из прошлости и садашњости</p> <p>-уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву.</p>

ГЕОГРАФИЈА

Циљеви и задаци:

-стицање и усвајање знања о природно-географским одликама ваневропских континената, регија и држава, -уознавање економско-географских карактеристика, -оспособљавање за праћење друштвених активности и промена у савременом свету као и њихов допринос у општем развоју човечанства

Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	обр.	утв.	сист.	ИЗВОРИ ЗНАЊА
1	<u>Увод</u>	1		1	
2	Географска обележја Азије	13	8	21	
3	Географска обележја Африке	7	7	14	Уцбевик, атлас ,
4	Географска обележја Северне Америке	6	6	12	Интернет,

5	Географска обележја Средње и Јужне Америке	6	6	12	Штампани извори,
6	Географска обележја Аустралије и Океаније	3	3	6	енциклопедије
7	Географска обележја поларних области	2	2	4	Географска читанка
8	Свет као целина	2		2	
	Регионална Географија ваневропских континената - УКУПНО	40	32	72	

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Тема -Регионална географија ваневропских континената: Азија, Африка; Северна, Средња, Јужна Америка; Аустралија и Океанија; Поларне области	72	Слушање, описивање, демонстрација, показивање, закључивање, упоређивање, разговор, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање, писање реферата, израда тематских карата, анализирање, уочавање, самооцењивање и самовредновање сопственог рада,	-разговара, - објашњава, ствара ситуације за решавање проблемских тема, учествује у организацији и координира у раду група, тимова, демонстрира, мотивише ученике, похваљује, награђује -упућује у : самостално истраживање, коришћење литературе и других извора знања, у перманентно повезивање стечених зања из свих области са новим сазнањима, -стално проверава постигнућа ученика	Фронтални, монолошка, дијалогска, дијалогско-демонстрациона, илустративна, рад у групама, самостални рад, тимски рад, истраживачки рад, писање реферата, израда тематских карата, комбиновани, коришћење интернета...	Усвајање знања о природногеографским одликама ваневропских континената, њихових регија и појединих држава, Стекну знања о друштвеноекономским одликама, упознају економско географске карактеристике, Оспособе се за праћење економских и друштвених активности и промена у савременом свету као и њихов допринос у општем развоју човечанства, Да се оспособе за коришћење географске литературе и различитог илустративног материјала у сврху лакшег савлађивања наставног градива и оспособљавања за самосталан рад и примену својих знања у другим наставним предметима и програмима, Развијање духа солидарности и толеранције према другим народима у свету

СТАНДАРДИ

Наставни садржаји	Фонд	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-------------------	------	--------------	-------------	---------------

<p>Азија</p>	<p>13+7</p>	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте (Азију) и препознаје њене основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
<p>Африка</p>	<p>10+5</p>	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
<p>Северна Америка – опште географске одлике</p>	<p>6+6</p>	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>

<p>Јужна Америка</p>	<p>5+4</p>	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
<p>Аустралија и Океанија - опште географске одлике</p>	<p>3+3</p>	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
<p>Поларне области - Арктик и Антарктик</p>	<p>2+2</p>	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>

Свет као целина	2+2	ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке:на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама,линијама,знацима...), г р а ф и к о м , т а б е л о м и с х е м о м ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)	ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије
-----------------	-----	--	--

ФИЗИКА – VII разред - 72 ЧАСА -

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ НАСТАВЕ ФИЗИКЕ

Ученик треба да:

- разликује скаларне физичке величине од оних које су дефинисане интезитетом, правцем и смером(време, маса, температура, брзина, убрзање, сила...)
- користи на нивоу примене основне законе механике- Њутнове законе
- уме да слаже и разлаже силу
- упозна силу трења
- разуме да је рад једнак промени енергије
- на нивоу примене користи законе одржања(масае и енергије)
- разликује различите врсте кретања(равномерно,равномерно убрзано и равномерно успорено) и зна њихове карактеристике
- прави разлику између температуре и топлоте
- уме да рукује мерним инструментима
- користи јединице Међународног система SI за одговарајуће физичке величине

Начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма

Настава физике остварује се кроз следеће основне облике:

- 1.Излагање садржаја тема уз одговарајуће демонстрационе огледе
- 2.Решавање квалитативних и квантитативних задатака
- 3.Лабораторијске вежбе
- 4.Коришћење и других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја тема(домаћи задаци, читање популарне литературе из историје физике и сл.)
- 5.Систематско праћење рада сваког појединачног ученика

Веома је важно да при извођењу прва три облика наставе наглашава њихова обједињеност јединственом циљу:откривање и формулисање закона и њихова примена. У противном, ученик ће стећи утисак да постоје три различите физике:једна се слуша на предавањима, друга се ради кроз рачунарске задатке , а трећа се користи у лабораторији.

Врсте активности у образовно-васпитном раду

- ученици прате ток посматране појаве при извођењу демонстрационог огледа, затим својим речима на основу сопственог расуђивања, описују појаву коју посматрају
- рад у малим групама при извођењу експерименталних вежби
- мерење различитих физичких величина при извођењу лабораторијских вежби
- процена грешке само за директно мерење величине(дужина, време...)
- приказује графички и табеларно добијене податке
- израда домаћих задатака
- израда паноа за учионицу или хол школе

Наставни предмет: Физика -VIIIразред

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова 2

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задачи наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Сила и кретање	Циљеви наставе физике су: да ученици упознају природне појаве и основне природне законе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу	Обнављање појма брзине, кретања и појма силе. Обнављање стеченог знања о I Њутновом закону обрада II и III Њутновог закона. Да науче о равномерном променљивом праволинијском кретању. Да науче како се тела крећу под дејством силе теже и силе трења. Да се упознају са појмом механичког рада, енергије и снаге. Усвајање знања о топлотном ширењу теле, као и дефинисање појма температуре.	Подстицање на рад и учење, пазивање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења Увешбавање мерења, бележења, руковања лабораторијским прибором и посуђем	- Схвати и разуме II и III Њутновог закона. - Зна о равномерном променљивом праволинијском кретању. – Зна и разуме како се тела крећу под дејством силе теже и силе трења. - -- Схвата и разуме појам механичког рада, енергије и снаге. - Поседује знања о топлотном ширењу теле, као и дефинисање појма температуре.
2.	Кретање тела под дејством силе теже.Силе трења					
3.	Равнотежа тела					
4.	Механички рад и енергија. Снага					
5.	Топлотне појаве					

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	лаб.в.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	Сила и кретање	9	14	2	25	-фронтални индивидуални -групни облик рада -рад у пару	-монологско-дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Излаже нов садржај. Упућује на коришћење додатне литературе и збирки задатака. Изводи огледе и наводи практичну примену. Поставља питања и рачунске задатке. Усмерава, сугерише и наводи ученике на решење задатака, наводи их да повезују и примењују стечена знања из физике и других предмета.	посматрају, самостално закључују, наводе примере, анализирају решавају рачунске и графичке задатке питају, записују, закључују, анализирају демонстрационе огледе и рачунске задатке и математички израчунавају непознату величину.	математика	бележење присуства ученика на часовима, домаћи задаци, усмено испитивање, тестирање (писмено испитивање)
2.	Кретање тела под дејством силе теже Силе трења	4	6	2	12	-фронтални индивидуални -групни облик рада -рад у пару	-монологско-дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Показује на примерима силу трења и указује на њеном значају у обављању свакодневних активности. Инсистира на прецизности, јасноћи излагања и писања формула које исказују физичке законе и законитости.	спонтано прате, сопствено расуђују, постављају питања и да кроз примере уочавају разлику и сличности између силе трења и силе отпора средине. Примењују стечена знања на решавање проблема.	математика географија	контролни задаци, ученички радови и продукти ученичких активности, разговор са ученицима
3.	Равнотежа тела	5	5	1	11	-фронтални индивидуални -групни облик рада -рад у пару	-монологско-дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода, -практични рад, -решавање рачунских задатака	Демонстрира. Излаже нов садржај. Наводи на повезивање теорије и праксе. Буди радозналост код ученика. Ради рачунске задатке.	посматрају, питају, мере, рачунају, закључују, повезују и врше анализу задатака.	математика	ученицима посматрање и стално праћење активности ученика
4.	Механички рад и енергија. Снага	6	7	2	15	-фронтални индивидуални -групни облик рада -рад у пару	-монологско-дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Показује практичну примену на примерима. Наводи наразмишљање. Поставља рачунске задатке. Поставља питања. Буди у ученицима жељу за истраживање и стицање нових знања применом већ стечених.	посматрају, питају, уочавају, наводе примере, закључују и решавају рачунске задатке.	математика	
5.	Топлотне појаве	3	5	1	9	-фронтални индивидуални -групни облик рада -рад у пару	-монологско-дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Демонстрира на примерима. Наводи математичке законитости у физичким појавама. Наводи ученике да закључују. Буди	посматрају, питају, уочавају, повезују, закључују, записују, дискутују и		

						-практични рад -решавање рачунских задатака	радозналост и интересовање.поставља рачунске проблемеи помаже приликом решавања истих.	решавају рачунске задатке.	математикаб иологија	
УКУПНО	27	37	8	72				-	-	

Стандарди

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Сила и кретање	<p>1.2.1.Ученик уме да препозна врсту кретања према облику путање.(Пример:кретање аутомобила по правом путу,кретање листа кога носи ветар.)</p> <p>1.2.Ученик уме да препозна равномерно кретање на примерима.</p> <p>1.2.3.Ученик уме да израчуна средњу брзину,пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине,и користи образац $v=s/t$.</p> <p>1.4.4.Ученик уме да препозна јединице за брзину .</p>	<p>2.2.1.Ученик уме да препозна убрзано кретање, препознаје да тело које се креће убрзано (успорено) у истим временским интервалима прелази различите путеве, препознаје убрзано и успрено кретање кроз промену брзине.</p> <p>2.2.2.Ученик зна шта је механичко кретање и величине које га описују,зна да је убрзање промена брзине у јединици времена и разликује брзину од убрзања.</p> <p>2.6.1.Ученик разуме и примењује директну и обрнуту пропорционалност, убрзање је сразмерно сили а обрнуто сразмерно маси.</p> <p>2.6.2.Ученик уме да препозна векторске величине силу, брзину и убрзање (зна да је за њихово одређивање потребно познавати правац и смер).</p> <p>2.6.3.Ученик уме да користи табеларни и графички приказ зависности физичких величина (пређеног пута , брзине и убрзања од времена.)</p> <p>2.7.2.Ученик уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата (закључи и уочи зависност убрзања од силе и масе).</p> <p>2.7.3.Реализује експеримент по упутству.</p>	<p>3.2.1.Ученик уме да примени однос између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање,зна да користи везу између брзине и убрзања као и пређеног пута,брзине и убрзања код равн.убрзаног кретања. Пример:Зна да израчуна пређени пут брзину и убрзање код равн.убрзаног кретања.</p> <p>3.7.1.Ученик уме да донесе закључак на основу резултата мерења(провера другог Њутновог закона).</p>
2.	Кретање тела под дејством силе теже. Силе трења	<p>1.1.1.Ученик уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирију или се крећу равномерно, зна да је гравитациона сила узрок падања тела а сила трења зауставља тело јер се супроставља телу.</p> <p>1.2.1.Ученик уме да препозна врсту кретања према облику путање (вертикални хитац)</p> <p>1.7.1.Ученик поседује основне способности за рад у лабораторији(при израду лабораторијских вежби које се односе на ову тему).</p> <p>1.7.2.Ученик уме да се придржава</p>	<p>2.1.2.Ученик зна основне особине гравитационе силе,зна да је увек привлачна и да зависи од масе тела и зна да је то сила теже.</p> <p>2.6.1.Ученик разуме и примењује директну и обрнуту пропорционалност.Пример:Како сила трења зависи од тежине тела.</p> <p>2.7.2.Ученик уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата.(изводи закључак од чега зависи сила трења као и врсте трења.</p>	<p>3.2.1.Ученик уме да примени однос физичких величина које описују слободни пад и вертикални хитац. (уме да израчуна пређени пут и брзину код наведеног кретања.)</p> <p>3.7.1..Ученик уме да донесе закључак на основу резултата мерења.(мерење гравитационог убрзања при слободном падању и коефицијента трења клизања.</p>

		правила понашања у лабораторији.		
3.	Равнотежа тела	1.2.1.Ученик уме да препозна врсту кретања према облику путање. Пример:кретања детета на клацкалицу, кретање точка на колицима) 1.7.2.Ученик уме да се придржава правила понашања у лабораторији. (при изради лабораториј вежбе)	2.1.1.Ученик уме да препозна силу потиска у случају пливања тела,препознаје правац и смер деловања силе као и равнотежу тела. 2.1.2.Ученик зна основне особине силе потиска, зна да се јавља кад се чврсто тело урони у течност и зна одреди правац и смер силе потиска. 2.1.3.Ученик уме да препозна када је полуга у стању равнотеже,уме да примени услов равнотеже. (пример: Ако се клацкају отац и син ученик зна да међу понуђеним одговорима препозна растојање од тачке ослонца ако дат однос њихових маса. 2.1.4.Ученик разуме како односи сила утичу на врсту кретања,да услучају деловања колинеарних сила њихова резултанта одређује врсту кретања. (убрзано успорено стање мировања или рав.праволин.кретања.) 2.1.5.Ученик разуме и примењује појам густине и на основу података густине средине и тела закључује да ли тело плива лебди или тоне. 2.7.3. Ученик реализује експеримент по упутству(одређивање густине чврстог тела применом Архимедовог закона).	3.1.1.Ученик разуме и приумењује услове равнотеже полуге,зна да је услов за равнотежу полуге једнакост момената силе у односу на тачку ослонца,зна да која сила даје највећи односно најмањи момент силе у односу на тачку ослонца,зна да израчуна интензитет момената сила које се јављају код полуге. (Пример:Клацкалица и кантар) 3.1.2.Ученик зна какав је однос сила које делује на тело које мирује или се равн.креће, односно зна кад је тело у стању статичке и динамичке равнотеже.
4.	Механички рад и енергија. Снага	1.7.1.Ученик поседује основне способности за рад у лабораторији (при израду лабораторијских вежби које се односе на ову тему). 1.7.2.Ученик уме да се придржава правила понашања у лабораторији.(при изради лабораториј вежбе)	2.4.1.Уме да користи важније изведене јединице Si система и зна њихове ознаке (Пример: За силу, рад енергију и снагу) 2.4.3.Ученик уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу.(користи префиксе мили кило и мега и уме да претвара јединице) 2.5.1.Ученик зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине односно од висине на којој се тело налази. 2.5.3.Ученик уме да препозна појмове рада и снаге.(зна да је механички рад једнак производу силе и пута и препознаје да је снага једнака извршени рад у јединици времена.) 2.6.1.Ученик разуме и примењује директну и обрнуту пропорционалност.(рад сразмеран сили и пређ.путу, снага сразмерна раду а обрнуто сразмерна времену..) 2.7.3.Ученик уме да реализује експеримент по упутству.	3.5.1.Ученик разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном паду одржава. (разуме да при слободном паду,вертикалном хицу навише и наниже кинет. енергија прелази у потенцијалну и обрнуто тако да њихов збир остаје сталан) 3.7.1.Ученик уме да донесе закључак на основу резултата мерења.
5.	Топлотне појаве	1.5.1.Ученик зна да агрегатно стање тела зависи од његове температуре,ако му је позната температура тела и температуре топљења и кључања,зна да одреди у ком се агрегатном стању налази тело,зна температуру мржњења и кључања воде под нормалним условима.	2.5.4.Ученик зна да унутрашња енергија зависи од температуре тела то јест да порастом унутрашње енергије расте и температура. 2.5.5.Ученик зна да запремина тела зависи од температуре,зна да се чврста тела при загревању шире а при хлађењу скупљају. 2.6.1.Ученик разуме и примењује директну и обрнуту пропорционалност.(да је количина топлоте сразмерна маси и промени температуре.) 2.7.3.Ученик уме да реализује експеримент по упутству.	3.5.2.Ученик уме да препозна карактеристичне процесе и термине који описује промене агрегатних стања,зна основне особине агрегатних стања(чврсто, течно и гасовито),зна шта су топљење,очвршћавање,

	1.5.2. Ученик уме да препозна да се механичким радом може мењати температура тела, препознаје да трење може да доведе до промене температуре. (тестерисање дрвета) 1.7.2. Ученик уме да се придржава правила понашања у лабораторији. (при изради лабораториј вежбе)		испаривање и кондензација) 3.7.1. Ученик уме да донесе закључак на основу резултата мерења.
--	---	--	--

МАТЕМАТИКА

Циљеви и задаци

Математика има за циљ да омогући ученику успешно настављање математичког образовања и самообразовање, као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Ученике треба оспособити да:

-да схвате појам квадрата рационалног броја и квадратних корена.

-умеју да одреде приближну вредност броја: \sqrt{a} ($a \in \mathbb{Q}, a > 0$).

-схватају реалне бројеве као дужинске мере, односно као тачке на бројевној правој одређене дужима које представљају такву меру.

-упознају скуп реалних бројева као унију скупа рационалних и скупа ирационалних бројева.

-упознају појам степена и операције са степенима.

-умеју да изводе основне рачунске операције са мононимима и полиномима, као и друге идентичне трансформације ових израза.

-упознају правоугли координатни систем и његову примену.

-добро упознају директну и обрнуту пропорционалност и практично примене.

-знају Питагорину теорему и умеју да примене код свих геометријских фигура у којима се може уочити правоугли троугао.

-познају најважнија својства многоугла и троугла.

-знају најважније обрасце у вези са многоуглом и троуглом и да их могу применити у одговарајућим задацима.

-схвате појам и својства пропорције.

-схвате појам сличности троугла и умеју да примене у једноставнијим случајевима.

-користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена, дужину кружног лука и површину кружног исечка, уме да одреди централни и периферијски угао.

Р/б	Наставна тема	Укупан број часова	Број часова обраде	Број часова вежбе
1.	РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	16	7	8
2.	ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	16	5	11
3.	ЦЕЛИ РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	46	19	27
4.	МНОГОУГАО	13	5	8
5.	ЗАВИСНЕ ВЕЛИЧИНЕ И ЊИХОВО ГРАФИЧКО ПРИКАЗИВАЊЕ	20	7	13
6.	КРУГ	15	6	9
7.	СЛИЧНОСТ	10	4	6
8.	ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ СА ИСПРАВКАМА	8	4	4

Садржај програма	Број часова	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ		НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА РАДА	Циљеви и задаци садржаја програма
		УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА		
РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	16(7+8)	уочава закључује проверава	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	формирање појмова квадратног корена и аритметичког квадратног корена упознавање и поимање ирационалног броја извођење рацунских операција са реалним бројевима схвати приказивање реалних бројева на бројевној правој
ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	16(5+11)	уочава именује разликује упоређује открива релације изражава их	-презентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	знају Питагорину теорему и умеју да је примене код свих геометријских фигура знају њене важније примене оспособљавање за конструктивно одређивање тачака бројевне праве које одговарају бројевима $\sqrt{2}$; $\sqrt{3}$; $\sqrt{5}$
ЦЕЛИ РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	46(19+27)	уочава именује разликује упоређује открива релације изражава их	-презентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	степен чији је изложилац природан број; операције са степенима; степен производа, количника и степена алгебарски изрази, полиноми и операције (мономи, сређени облик, збир, разлика, производ полинома) операције са полиномима (трансформације збира, разлике и производа полинома у сређени облик полинома) квадрат бинорма и разлика квадрата и примене растављање полинома на чиниоце
МНОГОУГАО	13(5+8)	уочава именује разликује упоређује	-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	формирање појма многоугла и врсте збир углова многоугла и број дијагонала у многоуглу правилни многоуглови (појам, својства, конструкције) обим и површина многоугла
ЗАВИСНЕ ВЕЛИЧИНЕ И ЊИХОВО ГРАФИЧКО ПРИКАЗИВАЊЕ	20(7+13)	уочава закључује разликује открива релацију	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности,прецизности, одговорности,уредности код ученика	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	правоугли координатни систем у равни пропорција примена у пракси директне и обрнуте пропорционалности (пропорционална подела,проценти и друго)
КРУГ	15(6+9)	уочава именује разликује упоређује	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	упознавање нових геометријских појмова (централни,периферијски угао круга, исечак) одређивање обима и површине круга упоређивање површине исечка и кружног лука упознавање са појмом броја π

СЛИЧНОСТ	10(4+6)	уочава именује разликује упоређује	-предентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	појам размере и пропорционалности сличност троуглова, коефицијент сличности примена сличности код једноставних конструктивних задатака однос површина сличних троуглова
ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ СА ИСПРАВКАМА	8(4+4)			-индивидуални	сагледати како су ученици савладали пређени програм

СТАНДАРДИ

ОБЛАСТ	НАСТАВНА ТЕМА	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
	1. РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	-	2.2.2. оперише са степенима и зна шта је <u>квадратни корен</u> ;	3.2.2. користи особине степена и <u>квадратног корена</u> ;
БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА, АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ	2. РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	1.2.2. уме да израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима. ; 1.2.3. сабира, одузима и множи мономе;	2.2.2. оперише са степенима и зна шта је квадратни корен; 2.2.3. сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином;	3.2.2. користи особине степена и квадратног корена; 3.2.3. зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; -увежбано трансформише алгебарске изразе, своди их на најједноставнији облик;
	3. ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	-1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; <u>уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему</u>). 1.4.4. при мерењу бира одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером.;	2.3.2. уме да одреди однос углова и страница у троуглу и збир углова у троуглу и четвороуглу и да <u>решава задатке користећи Питагорину теорему</u> ; 2.4.3. уме да дату величину исказе приближном вредношћу	3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; 3.4.2. процењује и заокружује дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима;
ГЕОМЕТРИЈА И МЕРЕЊЕ	4. МНОГОУГАО	-	-	-
	5. КРУГ	1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника);	2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена; 2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу;	3.3.3. уме да одреди централни и периферијски угао, рачуна површину кружног исечка, дужину кружног лука; 3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима;
	6. СЛИЧНОСТ	-	-	-
ОБРАДА ПОДАТАКА	7. ЗАВИСНЕ ВЕЛИЧИНЕ И ЊИХОВО ГРАФИЧКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ	1.5.1. изражава положај објеката сврставајући их у врсте и колоне; одреди положај тачке у првом квадранту координатног система ако су дате координате и обратно; 1.5.2. чита и разуме податак са графикона, дијаграма или из табеле, и одређује минимум или максимум зависне величине; 1.5.3. податке из табеле прикаже графиконом и обрнуто;	2.5.1. влада описом координатног система (одређује координате тачака, осно или централно симетричних итд); 2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле. 2.5.3. обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; 2.5.4. примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама (на пример, промена цене неког производа за дати проценат);	3.5.1. уме да одреди положај (координате) тачака које задовољавају сложеније услове; 3.5.2. тумачи дијаграме и табеле; 3.5.4. примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама; 3.2.4. разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом;

		1.5.4. одреди задати проценат неке величине; 1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом; 1.4.3. користи различите апоене новца;	2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције; 2.4.2. претвора износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију;	
--	--	--	--	--

БИОЛОГИЈА

Циљ наставе биологије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да усвајањем образовно-васпитних садржаја стекну основна знања о грађи и функционисању човечијег организма, развијају здравствену културу, хигијенске навике и схвате значај репродуктивног здравља.

Изучавањем биологије код ученика треба развијати одговарајуће квалитете живота, навике, запажања, способности критичког мишљења, објективно и логичко расуђивање као и хумане односе међу половима.

Задаци наставе биологије су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе биологије. сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе биологије буду у пуној мери реализовани
- разумевање улоге и значаја биологије за развој и напредак човечанства
- развијање свести о властитом пореклу и положају у природи
- разумевање еволутивног положаја човека
- упознавање грађе и функционисања организма, усвајање одређених хигијенских навика, стицање одговорности за лично здравље и здравље других људи
- схватање да је полност саставни део живота и да човекова полност подразумева поштовање норми понашања које обезбеђују хумане односе међу људима
- стицање радних навика и способности за самостално посматрање и истраживање.

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Циљеви и задаци садржаја програма	Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду
		обр.	утв.	сист.	свега		Облик рада	Метода рада	
1	Порекло и развој људске врсте	2	2	0	4	- да ученици упознају појам антропологије и њен значај - да науче основне податке о постепеном развоју људске врсте, етапе у развоју савременог човека и еволутивни положај човека данас	- монолошка, - дијалoшка	-фронтални, индивидуални	-слушају, -причају
2	Грађа човечијег тела	35	17	7	59	- да детаљно упознају грађу ћелија и ткива - да схвате основну грађу и улогу коже - да упознају грађу и улогу различитих типова костију и мишића - да упознају грађу и улогу нервног система и чула и њихово функционисање и значај - да упознају грађу и улогу и принципе функционисања жлезда са унутрашњим лучењем - да упознају грађу и функционисање система органа за дисање - да упознају улогу система органа за циркулацију у размени гасова - да упознају грађу и улогу система органа за излучивање - да науче грађу и функционисање система органа за размножавање	- монолошка, - дијалoшка, - илустративна, демонстративна	-фронтални, Индивидуални, групни, у паровима	-слушају, посматрају, причају, упоређују, описују, истражују, закључују
	Репродуктивно здравље					-да схвате значај здравствене културе и	-монолошка,	-фронтални,	- слушају,

3		5	3	1	9	репродуктивног здравља -да схвате и усвоје значај и улогу породице у развоју, опстанку и напретку људског друштва, као и последице њеног нарушавања - да стекну неопходне хигијенске навике за очување властитог здравља и здравља других	-дијалошка, демонстративна, илустративна	индивидуални	посматрају, причају, истражују
---	--	---	---	---	---	---	--	--------------	--------------------------------------

Редни број теме	Број часова	Саджај програма	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Оперативни задаци извођења програма
1.	4	Порекло и развој људске врсте	-активно слушање -активан разговор -сарадња са другим ученицима кроз рад у групи	-презентује нови садржај -подстиче на размишљање, увиђање	-фронтални -индивидуални	Ученици треба да: -науче основне податке о развоју људске врсте, етапе у развоју савременог човека и еволутивни положај човека данас.
2.	59	Грађа човечијег тела	-активно слушање -активан разговор -активно посматрање -долажење до нових сазнања путем открића -сарадња са другим ученицима кроз рад у групи -мишљење -израда табела, графикана	-презентује нови садржај -подстиче на размишљање, увиђање -подстиче на увиђање и логичко закључивање -подстиче развој хигијенских навика и здравствене културе	-фронтални, -индивидуални, -групни, -рад у пару	Ученици треба да: -стекну знања о грађи ћелија и ткива и повезаности органа и органских система у организам као целину; -упознају основну грађу и улогу коже; костију и мишића, нервног система и чула, жлезда са унутрашњим лучењем и њихову повезаност са нервним системом; система органа за варење; система органа за дисање; система органа за циркулацију; система органа за излучивање и њихов значај за промет материја; система органа за размножавање, фазе у полном сазревању човека и биолошку регулацију процеса везаних за пол; -упознају најчешћа обољења и повреде органских система човека; -науче основна правила пружања прве помоћи; -развију неопходне хигијенске навике.
3.	9	Репродуктивно здравље	-активно слушање -активан разговор	-презентује нови садржај -подстиче на размишљање, увиђање -подстиче на увиђање и логичко закључивање -подстиче развој хигијенских навика и здравствене културе	-фронтални, -индивидуални, -групни, -рад у пару	Ученици треба да: -схвате значај здравствене културе и репродуктивног здравља; -схвате значај и улогу породице у развоју, опстанку, напретку људског друштва као и последице њеног нарушавања.

Начин остваривања програма (методе и технике)

Током остваривања програма потребно је уважити високу образовну и мотивациону вредност активних и интерактивних (кооперативних) метода наставе/учења те кроз све програмске целине доследно осигурати да најмање једна трећина наставе буде организована употребом ових метода.

У настави користити, најмање у трећини случајева, задатке који захтевају примену наученог у разумевању и решавању свакодневних проблемских ситуација препоручених од стране Министарства и Завода, а приликом оцењивања обезбедити да су ученици информисани о критеријумима на основу којих су оцењивани.

Избор и систематизација програмских садржаја биоогије резултат су захтева времена и најновијих достигнућа у биологији, а примерени су узрасту ученика и њиховом психо-физичком развоју.

Наставне теме су логички распоређене, а обухватају садржаје науке о човеку, здравственој култури и репродуктивном здрављу.

Овако конципирани програм пружа ученицима основна знања, а ради лакшег разумевања и усвајања градива, наставник не треба да инсистира на детаљном опису грађе и функције, већ на обољењима и повредама појединих органа, пружању прве помоћи и стицању неопходних хигијенских навика, очувању личног здравља и здравља других људи, као и одговорном односу према репродуктивном здрављу.

Приликом израде планова рада (глобалном и оперативном) треба предвидети 60% часова за обраду новог градива и 40% за друге типове часова.

Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода и употребу расположивих наставних средстава и информационих технологија на часовима обраде, вежби и систематизације градива. Избор наставних метода зависи од циља и задатака наставног часа и опремљености кабинета. Избор облика рада препуштен је наставнику.

Наставник за припрему рада на часу треба да користи уџбеник одобрен од стране Министарства просвете, најновију стручну литературу и да примењује искуства стечена професионалним развојем на акредитованим семинарима из Каталога програма стручног усавршавања Завода за унапређивање образовања и васпитања.

СТАНДАРДИ

Садржаји	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Порекло и развој људске врсте	1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих 1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма 1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи 1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа 1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама	2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе 2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека 2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине	3.1.4. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група 3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека
Грађа човечијег тела	1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија 1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси 1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном 1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање) 1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином 1.3.1. разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте 1.3.2. зна основне појмове о процесима размножавања 1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал 1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома 1.3.5. зна основне принципе наслеђивања 1.3.6. зна како делују гени и да се стечене особине	2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.) 2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа 2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам 2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање 2.2.7. познаје термин хомеостаза и зна да објасни шта он значи	3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност 3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције 3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање 3.2.5. разуме сличности и разлике у интеграцији грађе и функције јединке током животног циклуса 3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информису организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система) 3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене у околини и карактеристике органа који враћају

	<p>не наслеђују</p> <p>1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће</p> <p>1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава</p> <p>1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије)</p> <p>1.5.5. препознаје основне знаке поремећаја функције појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару</p> <p>1.5.6. разуме предности и недостатке употребе додатака у храни и исхрани (конзерванси и неконтролисана употреба витамина, антиоксиданата, минерала итд.) и опасности до којих може да доведе неуравнотежена исхрана (редукционе дијете, претерано узимање хране и сл.) и познаје основне принципе правилног комбиновања животних намирница</p> <p>1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно утичу на здравље човека</p> <p>1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора) да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима)</p>	<p>2.2.8. зна да је неопходна координација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију</p> <p>2.2.9. зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе</p> <p>2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања</p> <p>2.3.2. разуме механизам настанка зигота</p> <p>2.3.3. разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима</p> <p>2.3.4. зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина</p> <p>2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља</p> <p>2.5.2. разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница</p> <p>2.5.3. зна како се чува хранљива вредност намирница</p> <p>2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека</p> <p>2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.)</p> <p>2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату</p> <p>2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата</p> <p>2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату</p>	<p>организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање -улога ендокриног система)</p> <p>3.2.8. зна и разуме које су последице стресног стања за организам</p> <p>3.3.1. разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба</p> <p>3.3.2. разуме да полне ћелије настају од посебних ћелија у организму</p> <p>3.3.3. зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији</p> <p>3.3.4. зна да је број хромозома у ћелији карактеристика врсте</p> <p>3.5.3. разуме основне биолошке процесе који леже у основи физиолошки правилне исхране</p> <p>3.5.4. познаје главне компоненте намирница и њихову хранљиву вредност</p> <p>3.5.5. познаје симптоме и главне карактеристике болести метаболизма и узроке због којих настају (гојазност, анорексија, булимија, шећерна болест)</p> <p>3.5.6. разуме механизме поремећаја функције појединих органа</p> <p>3.5.7. познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности</p> <p>3.5.8. разуме механизме стресног стања и утицај јаких негативних емоција на физиолошке процесе у организму и на понашање појединца</p>
<p>Репродуктивно здравље</p>	<p>1.5.9. разуме да постоје полне болести, познаје мере превенције и могуће путеве инфекције, као и њихове негативне последице на здравље</p> <p>1.5.10. зна да постоје природне промене у понашању које настају као последица физиолошких промена (пубертет, менопауза), зна да у адолесцентом добу могу да се појаве психолошки развојни проблеми (поремећаји у исхрани, поремећаји понашања, поремећаји сна и сл.)</p> <p>1.5.11. разуме одговорност и опасност превременог ступања у сексуалне односе и разуме зашто абортус у доба развоја има негативне последице на физичко и ментално здравље</p> <p>1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге) неповољно</p>	<p>2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата</p> <p>2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату</p>	

	утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима) 1.5.13. зна како се треба понашати према особи која болује од болести зависности или је ХИВ позитивна		
--	--	--	--

ХЕМИЈА - 72 часа

Циљ и задаци

Циљ наставе хемије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и

- развијање функционалне хемијске писмености
- разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских појмова, теорија, модела и закона
- развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина
- развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема
- развијање логичког и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу
- развијање способности за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (учбеник, научно-популарни чланци, Интернет)
- развијање свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу
- развијање радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног става према учењу хемије
- развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији.

Задаци наставе хемије јесу:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе хемије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе хемије буду у пуној мери реализовани
- омогућавање ученицима да разумеју предмет изучавања хемије и научни метод којим се у хемији долази до сазнања
- омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу, за развој различитих технологија и развој друштва уопште
- оспособљавање ученика да се користе хемијским језиком: да знају хемијску терминологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, развијати при том аналитичко мишљење и критички став у мишљењу
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама
- оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања
- стварање ситуација у којима ће ученици примењивати теоријско знање и експериментално искуство за решавање теоријских и експерименталних проблема
- стварање ситуација у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу
- омогућавање ученицима да кроз једноставна израчунавања разумеју квантитативни аспект хемијских промена и његову практичну примену.

Начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма

Настава хемије остварује се кроз следеће основне облике:

- Излагање садржаја тема уз одговарајуће демонстрационе огледе
- Решавање квалитативних и квантитативних задатака
- Лабораторијске вежбе
- Коришћење других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја тема (домаћи задаци, читање популарне литературе, коришћење интернета....)

- Системско праћење рада сваког појединачног ученика

Врсте активности у образовно- васпитном раду

- ученици прате ток посматране појаве при извођењу демонстрационог огледа, затим својим речима, на основу сопственог расуђивања, описују појаву коју посматрају; - рад у малим групама при извођењу лабораторијских вежби; -израда самосталних истраживачких радова ученика; -приказује графички и табеларно добијене податке; -израда домаћих задатака; -израда паноа за учионицу

Наставни предмет: Хемија VII разред

Годишњи фонд часова: 72

Недељни фонд часова: 2

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Хемија и њен значај	<ul style="list-style-type: none"> - разуме шта је предмет изучавања хемије и како се у хемији долази до сазнања - схвата да је хемија једна од природних наука која објашњава промене у природи - овлада основним операцијама лабораторијске технике, мерама опрезности, заштите и прве помоћи - организује радно место, припрема и одлаже прибор и други материјал за рад - оспособи се за коришћење уџбеника и радне свеске 	<ul style="list-style-type: none"> - Ученик упоређује предмет изучавања физике и биологије са оним што је предмет изучавања хемије и понавља како се у хемији долази до сазнања (научни метод) - да понавља да је хемија једна од природних наука која објашњава појаве и промене у природи - сагледава како наставник и остали ученици корист ерадну свску да се оспособи за коришћење уџбеника и радне свеске - гледа и понавља радње како би овладао основним операцијама лабораторијске технике, мерама опрезности, заштите и прве помоћи како би самостално изводио једноставне експерименте - организује радно место, припрема и одлаже прибор и други материјал за рад. <p>Упознавање лабораторијског посуђа и прибора, намене и начина рада са њима:</p> <ul style="list-style-type: none"> – употреба практикума и писаних упутстава, – избор одговарајућег прибора и посуђа, – узорковање приближне запремине течности, пресипањем воде из једног суда у други, – загревање воде у епрувети, – одлагање супстанци, – обележавање реагенс боца и других посуда у којима се чувају супстанце. 	<ul style="list-style-type: none"> Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа. Правила понашања у лабораторији, мере опреза и прва помоћ. 	<ul style="list-style-type: none"> Развијање смисла за трагањем и истраживањем. Развијање способности мерења температуре, масе и запремине. 	<ul style="list-style-type: none"> Разуме шта је предмет изучавања хемије и како се у хемији долази до сазнања. Оспособљен је за коришћење уџбеника и радне свеске. Овладао је основним операцијама лабораторијске технике, мерама опрезности, заштите и прве помоћи како би самостално изводио једноставне експерименте. Уме да организује радно место, припрема и одлаже прибор и други материјал за рад. Уме да изврши избор одговарајућег прибора и посуђа. Уме да узоркује приближне запремине течности, пресипањем воде из једног суда у други. Уме да загрева воду у епрувети. Уме да одлаже супстанце. Уме да обележава реагенс боце и друге посуде у којима се чувају супстанце.
2.	Основни хемијски појмови	<ul style="list-style-type: none"> - разуме разлику између супстанце и физичког тела и супстанце и физичког поља - разуме разлику између физичких и хемијских 	<ul style="list-style-type: none"> – Ученик понавља градиво из физике да би разумео разлику између супстанце и физичког тела, супстанце и физичког поља (разликује примере од непримера) – Наводи примере који сликовито показују разлику између физичких и хемијских 	<ul style="list-style-type: none"> Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа. 	<ul style="list-style-type: none"> Развијање смисла за трагањем и истраживањем, развијање способности разликовања супстанце, физичког 	<ul style="list-style-type: none"> Ученик прави разлику између супстанце и физичког тела, супстанце и физичког поља. Ученик прави разлику између физичких и хемијских својстава супстанце.

		<p>својстава супстанце</p> <ul style="list-style-type: none"> - разуме разлику између физичке и хемијске промене супстанце - разуме разлику између елемента и једињења и препознаје примере у окружењу - разуме разлику између чистих супстанци и смеша и препознаје примере смеша у окружењу - уме да изабере и примени поступак за раздвајање састојака смеша на основу својстава супстанци у смеси 	<p>својстава супстанце</p> <ul style="list-style-type: none"> - Наводи разлику између физичке и хемијске промене супстанце - препознаје примере физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу - Стицање знања о материји и видовима њеног постојања. - Стицање знања о неуништивности материје, сазнање да материја само мења облик свог постојања. - Разликовање супстанце, физичког тела и физичког поља. - Разумевање појма мерење. Упознавање са основним техникама мерења температуре, масе и запремине - Стицање знања првенствено о физичким и делом хемијским својствима супстанци и разумевање разлике између физичких и хемијских својстава супстанци. 	<p>Правила понашања у лабораторији.</p>	<p>тела и физичког поља.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Развијање способности увиђања различитих својстава супстанци, развијање смисла за трагањем и истраживањем, развијање способности табеларног приказивања и повезивања својстава конкретних супстанци. -Развијање способности учачавања примера хемијских елемената и хемијских једињења у свакодневном животу. 	<p>Ученик прави разлику између физичке и хемијске промене супстанце.</p> <p>Зна шта су чисте супстанце. Разуме разлику између елемената и једињења. Препознаје примере елемената и једињења у свакодневном окружењу.</p> <p>Разуме разлику између чистих супстанци и смеша. Препознаје примере смеша у свакодневном окружењу. Уме да изабере и примени поступак за раздвајање састојака смеша на основу физичких својстава супстанци у смеси.</p>
3.	<p>Структура супстанце</p> <ul style="list-style-type: none"> -атоми -молекули 	<ul style="list-style-type: none"> - зна да је атом најмања честица и његову структуру - разуме квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола - умеју да користе податке у табlici периодног система елемената - зна масе и наелектрисања честица које изграђују атом - схвата разлику између јонске и ковалентне везе - знају шта је валенца и умеју да је користе - умеју да израчунају релативну молекулску масу 	<ul style="list-style-type: none"> - Ученик посматра моделе и усваја чињеницу да је атом најмања честица хемијског елемента - разуме квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола - зна структуру атома, да нуклеони (протони и неутрони) чине језгро, а електрони образују електронски омотач - зна односе маса протона, неутрона и електрона - зна релативна наелектрисања протона, неутрона и електрона - зна да се електрони у атому разликују по енергији (енергетски нивои) - разуме како су својства елемента и његов положај у периодном систему условљени атомским бројем (број протона), односно бројем и распоредом електрона у омотачу - разуме да је маса атома мала и да се из практичних разлога уместо стварне масе атома користи релативна атомска маса - зна шта је атомска јединица масе и да је повеже са појмом релативна атомска маса - уме да користи податке дате у табlici периодног система елемената. - Разуме да су основне честице које изграђују супстанце атоми, молекули и јони - зна шта је јонска и ковалентна веза - разуме како од атома настају јони, како 	<p>Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа.</p>	<p>Развијање логичког и апстрактног мишљења.</p> <p>Формирање критичког става према сазнањима.</p> <p>Развијање функционалне хемијске писмености.</p> <p>Развијање радозналости и самосталности.</p> <p>Стицање знања да се на основу познатог броја честица у атому одреди атомски и масени број.</p> <p>Стицање знања да се на основу познатог атомског и масеног броја одреди број честица у атому.</p> <p>Развијање способности за решавање хемијских проблема.</p> <p>Развијање способности самосталног прављења</p>	<p>Формирање критичког става према сазнањима.</p> <p>Коришћење различитих извора информација.</p> <p>Разумевање настајања и провере научних открића, њиховог значаја и доприноса.</p> <p>Разумевање улоге експеримената у стицању, провери и потврђивању знања из хемије.</p> <p>Поступно стицање знања о грађи атома.</p> <p>Разумевање величине атома и честица које га граде.</p> <p>Развијање логичког и апстрактног мишљења.</p> <p>Разумевање појма релативна атомска маса.</p> <p>Разликовање битног од небитног.</p> <p>Постављање хипотеза.</p> <p>Потврђивање хипотеза.</p> <p>Разумевање сложености грађе атома.</p> <p>Разумевање појма електронски омотач.</p>

			<p>од атома настају молекули, односно разуме разлику између атома, јона и молекула</p> <ul style="list-style-type: none"> - разуме сличности и разлике између атома и јона у броју и врсти субатомских честица - разуме значај валентних електрона и промене на последњем енергетском нивоу при стварању хемијске везе - зна шта је валенца елемента и уме да на основу формуле једињења одреди валенцу елемената и обрнуто - разуме да је стварна маса молекула мала и уме да на основу хемијске формуле израчуна релативну молекулску масу - разуме да хемијска формула једињења са јонском везом представља најмањи целобројни однос јона у јонској кристалној решетки - зна да се у хемији користе електронске, структурне и молекулске формуле и разуме њихово значење - разуме да својства хемијских једињења зависе од типа хемијске везе - разуме разлику између атомске, јонске и молекулске кристалне решетке. <p>СТИЦАЊЕ ЗНАЊА ДА ЈЕ АТОМ НАЈМАЊА ЧЕСТИЦА ХЕМИЈСКОГ ЕЛЕМЕНТА, И ДА У СВЕТУ АТОМА, МИКРОСВЕТУ, ВЛАДАЈУ ДРУГАЧИЈИ ЗАКОНИ ОД ОНИХ КОЈИ ВЛАДАЈУ У НАШЕМ, МАКРОСВЕТУ.</p> <p>СТИЦАЊЕ ЗНАЊА ДА СЕ НА ОСНОВУ БРОЈА ЕЛЕКТРОНА ПРЕДСТАВИ ЊИХОВ РАСПОРЕД У ЕЛЕКТРОНСКОМ ОМОТАЧУ. УСВАЈАЊЕ ПОЈМА ВАЛЕНТНИ НИВО.</p> <p>-Разумевање појма валенца.</p> <p>Разумевање значаја валентних електрона и промене на последњем енергетском нивоу при стварању јонске везе. СТИЦАЊЕ ЗНАЊА КАКО ОД АТОМА НАСТАЈУ ЈОНИ, ОДНОСНО ДОЛАЗИ ДО СТВАРАЊА ЈОНСКЕ ВЕЗЕ. СТИЦАЊЕ ЗНАЊА ДА ФОРМУЛА ЈЕДИЊЕЊА СА ЈОНСКОМ ВЕЗОМ ПРЕДСТАВЉА НАЈМАЊИ ЦЕЛОБРОЈНИ ОДНОС ЈОНА У КРИСТАЛНОЈ РЕШЕТКИ.</p>		<p>модела атома.</p> <p>СТИЦАЊЕ СПОСОБНОСТИ САСТАВЉАЊА ФОРМУЛЕ ЈЕДИЊЕЊА НА ОСНОВУ ВАЛЕНЦЕ.</p> <p>СТИЦАЊЕ СПОСОБНОСТИ ОДРЕЂИВАЊА ВАЛЕНЦЕ НА ОСНОВУ ФОРМУЛЕ ЈЕДИЊЕЊА.</p> <p>СТИЦАЊЕ СПОСОБНОСТИ САСТАВЉАЊА ФОРМУЛЕ ЈЕДИЊЕЊА НА ОСНОВУ ВАЛЕНЦЕ. СТИЦАЊЕ СПОСОБНОСТИ ОДРЕЂИВАЊА ВАЛЕНЦЕ НА ОСНОВУ ФОРМУЛЕ ЈЕДИЊЕЊА.</p> <p>ИЗРАЧУВАЊЕ РЕЛАТИВНЕ МОЛЕКУЛСКЕ МАСЕ</p>	<p>Састављање формула једињења на основу познатих валенци елемената</p> <p>Разумевање ковалентне везе.</p> <p>Разумевање јонске везе.</p> <p>Састављање формула молекула једињења и израчунавање M_r</p> <p>СТИЦАЊЕ ЗНАЊА ДА ЈЕ АТОМ НАЈМАЊА ЧЕСТИЦА ХЕМИЈСКОГ ЕЛЕМЕНТА, И ДА У СВЕТУ АТОМА, МИКРОСВЕТУ, ВЛАДАЈУ ДРУГАЧИЈИ ЗАКОНИ ОД ОНИХ КОЈИ ВЛАДАЈУ У НАШЕМ, МАКРОСВЕТУ.</p> <p>-Разумевање значаја валентних електрона и промене на последњем енергетском нивоу при стварању јонске везе. СТИЦАЊЕ ЗНАЊА КАКО ОД АТОМА НАСТАЈУ ЈОНИ, ОДНОСНО ДОЛАЗИ ДО СТВАРАЊА ЈОНСКЕ ВЕЗЕ. СТИЦАЊЕ ЗНАЊА ДА ФОРМУЛА ЈЕДИЊЕЊА СА ЈОНСКОМ ВЕЗОМ ПРЕДСТАВЉА НАЈМАЊИ ЦЕЛОБРОЈНИ ОДНОС ЈОНА У КРИСТАЛНОЈ РЕШЕТКИ.</p> <p>-СТИЦАЊЕ ЗНАЊА ДА СЕ У ХЕМИЈИ КОРИСТЕ ЕЛЕКТРОНСКЕ, СТРУКТУРНЕ И МОЛЕКУЛСКЕ ФОРМУЛЕ И РАЗУМЕ ЊИХОВО ЗНАЧЕЊЕ</p>
4.	Хомогене смеше-раствори	<ul style="list-style-type: none"> - разуме појам раствора и растворљивости - разуме изражавање квантитативног састава раствора преко процентне концентрације - уме да израчуна процентну концентрацију раствора 	<ul style="list-style-type: none"> - разуме појам раствора и растворљивости - разуме начин изражавања квантитативног састава раствора као незасићен, засићен и презасићен раствор - разуме изражавање квантитативног састава раствора преко процентне концентрације - уме да израчуна процентну концентрацију раствора 	Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа.	<p>Развијање логичког и апстрактног мишљења.</p> <p>Развијање функционалне хемијске писмености.</p> <p>Разликовање воде као једињења (чиста супстанца) од примера вода у природи које су</p>	<p>Разумевање растворљивости.</p> <p>Разумевање масеног удела и % састава раствора.</p> <p>Развијање одговорности према води и загађењу воде и животне средине уопште.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - уме да направи раствор одређене процентне концентрације - разуме да је вода растварач за супстанце са јонском и поларном ковалентном везом - зна да је вода за пиће драгоцен и да је чува од загађења - разликује воду као чисту супстанцу - једињење од воде у природи која је смеша (изворска, морска, минерална) 	<ul style="list-style-type: none"> - уме да направи раствор одређене процентне концентрације - разликује воду као једињење (чиста супстанца) од примера вода у природи које су смеше (изворска, морска, речна, језерска, подземна, минерална вода, атмосферска и отпадна вода) - разуме да је вода растварач за супстанце са јонском и поларном ковалентном везом и зна значај воде за живот - зна да је вода за пиће драгоцен и да је чува од загађења -Ученик посматра реакције и сагледава значај раствора за реакције у хемији -Стицање знања о заступљености воде у природи. Стицање знања о води као чистој супстанци. Стицање знања да се вода користи као растварач. Стицање знања да вода у хемијским реакцијама може бити реактант али и реакциони производ и да је вода природни ресурс 		<p>смеше (изворска, морска, речна, језерска, подземна, минерална вода, атмосферска и отпадна вода)</p>	<p>Разумевање значаја раствора за реакције у хемији</p>
5.	Хемијске реакције и израчунавања	<ul style="list-style-type: none"> - разуме квалитативно и квантитативно значење симбола, формула и једначина хемијских реакција - примењује знање о закону одржања масе при писању једначина - разликује два најопштија типа хемијских промена: реакција, анализа и синтеза - разуме однос масе и количине супстанце - зна да хемијским једначинама прикаже једноставне реакције - зна да на основу формула израчуна моларну масу - зна да изводи једноставна стехиометријска израчунавања - зна да су све промене супстанци праћене променом енергије 	<ul style="list-style-type: none"> - зна да се хемијским симболима и формулама представљају супстанце, а једначинама хемијске промене (реакције) - разуме квалитативно и квантитативно значење симбола, формула и једначина хемијских реакција - примењује знање о Закону одржања масе при писању једначина хемијских реакција - разуме Закон сталних масених односа - разликује два основна типа хемијских промена: реакције анализе и синтезе - разликује појам масе од појма количине супстанце као и њихове основне јединице - разуме однос масе и количине супстанце - зна на основу формуле да израчуна моларну масу супстанце - зна да хемијским једначинама прикаже једноставне хемијске реакције - зна да на основу хемијске једначине објасни Закон о одржању масе - изводи једноставна израчунавања на основу једначине хемијске реакције - стехиометријска израчунавања заснована на масеним и количинским односима - зна да су све промене супстанци праћене променом енергије. -Стицање знања о састављању једначине хемијске реакције -Стицање знања о закону одржања масе, 	<p>Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа</p>	<p>Развијање логичког и апстрактног мишљења. Развијање функционалне хемијске писмености. Формирање критичког става према сазнањима.</p> <p>Примена стечених знања о формулама и количини супстанце за израчунавање моларне масе супстанце и стехиометријских израчунавања.</p>	<p>Зна да саставља једначине хемијске реакције</p> <p>Поседује знања о закону одржања масе, разумевање и примена</p> <p>Примењивање стечених знања о формулама и количини супстанце за израчунавање моларне масе, количине супстанце и стехиометријских израчунавања.</p>

			разумевање и примена		
--	--	--	----------------------	--	--

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова					Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр	тв	сист	ВЖБ	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	Хемија и њен значај	1	0	0	2	3	фронтални, индивидуални, групни	-монологска, -дијалогска, -практична вежба	- презентује правила понашања у лабораторији - презентује начин бележења резултата и систематизацију података - поставља питања - врши мерење масе, запремине, и температуре - одговара на питања	- учи правила понашања у лабораторији - активно учествује (поставља питања) - бележење резултата и дискусија - врши мерење масе, запремине, и температуре - поставља питања	физика (повезаност природних наука, рад у лабораторији, понашање у лабораторији, мерење), биологија (повезаност природних наука), техничко и информатичко образовање (мерење).	Контролна вежба, дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
2.	Основни хемијски појмови	6	3	2	3	14	фронтални, индивидуални, групни	-монологска, -дијалогска, -практична вежба	- презентује разлику између основних хемијских појмова - презентује разлику између физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу - поставља питања - препознаје примере физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу - препознаје примере елемената, једињења и смеша у окружењу - одговара на питања	- схвата разлику између основних хемијских појмова - отворено и радознано поставља питања - препознаје примере физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу - препознаје примере елемената, једињења и смеша у окружењу - поставља питања	физика (разлика између физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу), биологија (жива и нежива природа).	Контролна вежба, дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
3.	Структура супстанце -атоми	7	5	2	1	15	фронтални, индивидуални, групни, рад у паровима	-монологска, -дијалогска, -практична вежба	- презентује које честице изграђују атом, својства тих честица и атома у целини	- схватају које честице изграђују атом, својства тих честица и атома у целини	физика (шта је материја), биологија (жива и нежива природа, органска једињења), техничко и	Контролна вежба, дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске
	Структура супстанце -молекули	7	5	1	1	15			- презентује како на прави начин пратити ток	- прате ток реакција,		

								реакција, како изводити закључке - поставља питања - презентује повезаност својстава супстанци и њихове хемијске везе (јонске или ковалентне) - одговара на питања	закључују - схвата повезаност својстава супстанци и њихове хемијске везе (јонске или ковалентне) - поставља питања	информатичко образовање (различити материјали).	свеске
4.	Хомогене смеше-раствори	3	2	1	3	8	фронтални, индивидуални, групни, рад у паровима	- презентује припремање раствора познатих супстанци - надгледа самостални ученички рад у припремању раствора познатих супстанци - објашњава шта је засићен и незасићен раствор - поставља питања - припрема растворе истих концентрација, а различитих маса - одговара на питања - презентује начине израчунавања проценте концентрације раствора	- самостални ученички рад у припремању раствора познатих супстанци - закључују шта је засићен и незасићен раствор - припремају растворе исте концентрације, а различите масе - постављају питања - израчунавају проценте концентрације раствора - поставља питања	физика (физичке промене), биологија (физиолошки раствори), техничко и информатичко образовање (легуре).	Контролна вежба, дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
5.	Хемијске реакције и израчунавања	7	7	2	1	17	фронтални, индивидуални, групни, рад у паровима	- презентује квалитативно и квантитативно значење хемијске једначине - презентује законе по којима се одвијају хемијске промене - презентује решавање стехиометријских задатака - поставља питања - објашњава везу између масе супстанце и количине супстанце - одговара на питања	- разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијске једначине - схватају законе по којима се одвијају хемијске промене - решавају стехиометријске задатке - постављају питања - успостављају везу између масе супстанце и количине супстанце - поставља питања	математика (изједначавање једначина, пропорција)	Контролна вежба, дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
УКУПНО		31	22	8	11	72					

Стандарди

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Хемија и њен значај	<p>ХЕ.1.1.9. загрева супстанцу на безбедан начин</p> <p>ХЕ.1.1.10. измери масу, запремину и температуру супстанце</p> <p>ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама</p> <p>ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству</p> <p>ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор</p>	<p>ХЕ.2.6.1. прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте</p> <p>ХЕ.2.6.2. табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења</p> <p>ХЕ.2.6.3. изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата</p> <p>ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп</p>	<p>ХЕ.3.6.1. препозна питање/проблем које се може експериментално истражити</p> <p>ХЕ.3.6.2. постави хипотезе</p> <p>ХЕ.3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе</p> <p>ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду</p> <p>ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е</p>
2.	Основни хемијски појмови	<p>ХЕ.1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеше из свакодневног живота, на основу њихове сложености</p> <p>ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеше из сопственог окружења, на основу њихових својстава</p> <p>ХЕ.1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при променама укупна маса супстанци не мења</p> <p>ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор</p> <p>ХЕ.1.1.9. загрева супстанцу на безбедан начин</p> <p>ХЕ.1.1.10. измери масу, запремину и температуру супстанце</p> <p>ХЕ.1.1.11. састави апаратуру и изведе поступак цеђења</p> <p>ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише</p> <p>ХЕ.1.2.10. измери масу, запремину и температуру супстанце</p>	<p>ХЕ.2.1.7. у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски</p>	<p>ХЕ.3.1.2. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима</p> <p>ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица</p> <p>ХЕ.3.1.7. на основу својстава састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање</p> <p>ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е</p>

3.	Структура супстанце -атоми -молекули	<p>ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе</p> <p>ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима</p> <p>ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације</p>	<p>ХЕ.2.1.1. како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци)</p> <p>ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп</p> <p>ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције</p> <p>ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци</p>	<p>ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на основу врста честица које их изграђују</p> <p>ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица</p> <p>ХЕ.3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона</p> <p>ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблеми/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е</p> <p>ХЕ.3.2.1. да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула</p>
4.	Хомогене смеше-раствори	<p>ХЕ.1.1.7. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу</p> <p>ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор</p>	<p>ХЕ.2.1.3. шта је засићен, незасићен и презасићен раствор</p> <p>ХЕ.2.1.5. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварања, уситњавањем супстанце, мешањем)</p> <p>ХЕ.2.1.6. промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварања (разблаживање и концентровање)</p> <p>ХЕ.2.1.8. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактанта и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама</p> <p>ХЕ.2.1.9. израчуна масу растворене супстанце и растварања, на основу процентног састава раствора и обрнуто</p> <p>ХЕ.2.1.10. направи раствор одређеног процентног састава</p>	<p>ХЕ.3.1.5. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварања</p> <p>ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблеми/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е</p> <p>ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеси, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце</p>
5.	Хемијске реакције и израчунавања		<p>ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп</p> <p>ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције</p>	<p>ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблеми/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е</p> <p>ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеси, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце</p>

			<p>ХЕ.2.1.8. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактанта и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама</p> <p>ХЕ.2.2.2. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења</p>	
--	--	--	---	--

Наставни предмет: Техничко и информатичко образовање 7. разред Годишњи фонд часова: 72 Недељни фонд часова: 2

Ред. бр.	НАСТА-ВНА ПОДРУ-ЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Увод у машинску технику	Упознати ученике са новом научном дисциплином - машинством. Оспособити ученике да комуницирају на језику технике. Упознати ученике са појмовима: појам технике (материјали, средства за рад и производни поступци), појам технологија (поступци прерађивања сировина), аутоматизација, појам машина и механизма, закон о одржању енергије, машинска конструкција. Упознати ученике са поделом машина.	Усвајање знања о машинству. Оспособљавање ученика да комуницирају на језику технике. Усвајање знања о појмовима, техника, технологија, аутоматизација, машина и механизма као и машинска конструкција. Усвајање знања о закону о одржању енергије. Усвајање знања о подели машина.	Развијање техничке културе, повећање заинтересовано-сти, самосталности, побуђивање радозналости.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и погонских и радних машина).	Ученик зна за научну дисциплину машинство. Оспособљен је да комуницира на језику технике. Зна шта обухватају појмови технике, технологије, аутоматизације, појам машина и механизма. Ученик зна појам машинска конструкција. Ученик зна закон о одржању енергије. Ученик зна поделу машина.
2.	Техничко цртање у машинству	Упознати ученике са значајем техничке документације у машинству. Стицање основног техничког знања и васпитања. Оспособити ученике да комуницирају на језику технике. Упознати ученике са ортогоналном пројекцијом, врстама котирања, пресецање предмета замишљеном равни, цртеж у пресеку, пресек предмета, означавање пресека, упрошћења у техничком комуницирању. Објаснити појмове аксонометријска пројекција, изометрија, диметрија, триметрија, коса пројекција. Оспособити ученике да ураде вежбу просторно приказивање. Оспособити ученике да самостално ураде алгоритам ” Од одеје до реализације”.	Усвајање знања о значају техничке документације у машинству као и стицање основног техничког знања и васпитања. Оспособљавање ученика да комуницирају на језику технике. Усвајање знања о ортогоналној пројекцији, врстама котирања, пресецању предмета замишљеном равни, цртежу у пресеку, пресеку предмета, означавању пресека, упрошћењима у техничком комуницирању. Усвајање знања о аксонометријској пројекцији, изометрији, диметрији, триметрији, косој пројекцији. Оспособљавање ученика да сам уради вежбу просторно планирање као алгоритам ” Од одеје до реализације”.	Развијање техничке културе повећање заинтересованости, самосталности, систематичности, тачности, креативности, педантности. Побуђивање радозналости.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења.	Зна да користи техничку документацију при пројектовању машинских склопова. Зна да примењује техничке цртеже и да на цртежу представи једноставан предмет у ортогоналној пројекцији. Уме да нацрта једноставан предмет у пресеку. Уме да просторно прикаже предмете. Уме да сам уради алгоритам ” Од одеје до реализације”.

3.	Информатичке технологије	Оспособити ученике да комуницирају на језику технике (израђују техничке цртеже рачунаром). Упознати ученике са могућношћу софтвера за техничко цртање. Упознати ученике са програмом за израду презентација - POWER POINT. Оспособити ученике да користе рачунар за прикупљање информација и израду презентација. Упознати ученике са оптималним системом управљања динамичких конструкција (модела). Упознати ученике са конструкторским комплетом. Оспособити ученике да реализују сопствену идеју према плану рада.	Оспособљавање ученика да комуницирају на језику технике (израђују техничке цртеже рачунаром). Оспособљавање ученика да израђују презентације у POWER POINT-у. Оспособљавање ученика да користе рачунар за прикупљање информација које би користили приликом израде презентација. Упознавање ученика са оптималним системом управљања динамичких конструкција (модела). Упознавање ученика са конструкторским комплетом. Оспособљавање ученика да реализује сопствену идеју према плану рада.	Развијање техничке културе повећање заинтересованости, самосталности, систематичности, тачности, креативности, оригиналности, педантности. Побуђивање радозналости.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења.	Зна да уз помоћ различитих софтверских алата нацрта једноставнији технички цртеж. Зна да користи рачунар за израду презентација. Зна да повеже интерфејс са рачунаром и да користи готове програме за управљање. Уме да користи рачунар за решавање једноставнијих проблема управљања на бази Интерфејса.
4.	Материјали	Упознати ученике са врстама и особинама машинских материјала. Упознати ученике са својствима метала и легура као и са механичким испитивањима материјала.	Усвајање знања о врстама и особинама машинских материјала као и са својствима маетала и легура. Усвајање знања о механичким испитивањима материјала.	Развијање техничке културе повећање заинтересованости. Побуђивање радозналости. Оспособљавање ученика да препознају природне ресурсе и њихову ограниченост у коришћењу.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем својства метала и легура, анализом и упоређивањем машинских материјала).	Ученик зна особине и врсте машинских материјала. Ученик зна својства метала и легура. Ученик зна механичка испитивања материјала. На основу особина материјала ученик зна да изврши одабир материјала за израду предмета или модела.
5.	Мерење и контрола	Упознати ученике са појмом мерење и са појмом контрола. Упознати ученике са уређајима за мерење и контролу и са прибором за обележавање. Оспособити ученике да правилно користе мерне инструменте (помично мерило, микрометар ...)	Усвајање знања како о појму ммерење тако и о појму контрола. Усвајање знања о уређајима за мерење и контролу као и са прибором за обележавање. Оспособљавање ученика да правилно користе мерне инструменте (помично мерило, микрометар...).	Развијање техничке културе повећање заинтересованости, самосталности, систематичности, тачности, прецизности, педантности. Побуђивање радозналости	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем појма мерење са појмом контрола, анализом и упоређивањем мерних инструмената).	Ученик зна шта је мерење а шта је контрола. Разликује мерење од контроле. Самостално користи мерне инструменте.
6.	Технологија обраде материјала	Упознати ученике са основним принципима обраде метала скидањем струготине. Оспособити ученике да на основу врсте обраде знају који алат и прибор да примене. Упознати ученике са основним принципима обраде метала без скидања струготине. Оспособити ученике да разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија. Упознати ученике са начином спајања металних делова и мерама и средствима за личну заштиту при раду.	Усвајање знања како о принципима обраде метала скидањем струготине тако и принципима обраде метала без скидања струготине. Оспособљавање ученике да на основу врсте обраде знају који алат и прибор да примене. Оспособљавање ученика да разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија. Усвајање знања са начинима спајања металних делова ако и са мерама и средствима за личну заштиту при раду.	Развијање техничке културе повећање заинтересованости, самосталности, систематичности, тачности, прецизности, педантности. Стицање радне навике, оспособљавање за тимски рад. Побуђивање радозналости.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем алата за обраду метала. Анализом и упоређивањем машина за обраду метала скидањем струготине као и анализом и упоређивањем принципа обраде метала без скидања струготине).	Ученик зна основне принципе обраде метала скидањем струготине као и са принципима обраде метала без скидања струготине. Ученик зна да одабере и правилно користи одговарајући алат и прибор. Зна да одабере одговарајуће поступке обраде материјала.

7.	Машине и механизми	Упознати ученике са основним појмовима и принципима рада машина и механизма. Оспособити ученике да препознају примену основних принципа код неких алата. Упознати ученике са саставним елементима машина и механизма. Оспособити ученике да препознају све елементе машина и механизма, њихове називе и намену. Упознати ученике са производним машинама, принципом рада, саставом и коришћењем. Упознати ученике са значајем производних машина са аспекта људског рода и њихове помоћи бољем животу. Оспособити ученике да препознају машине спољашњег транспорта. Упознати ученике са принципом рада, саставом и коришћењем машина спољшег транспорта. Упознати ученике са принципом рада, саставом и коришћењем машина унутрашњег транспорта.	Усвајање знања о основним појмовима и принципима рада машина и механизма. Оспособљавање ученика да препознају примену основних принципа код неких алата. Усвајање знања о саставним елементима машина и механизма. Оспособљавање ученика да препознају све елементе машина и механизма њихове називе и намену. Усвајање знања о производним машинама, принципом рада и коришћењем, Оспособљавање ученика да препознају машине спољашњег транспорта. Усвајање знања о принципу рада, саставом и коришћењем како машина спољашњег тако и машина унутрашњег транспорта.	Развијање техничке културе повећање интересованости, самосталности, систематичности, тачности, прецизности, педантности. Побуђивање радозналости.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем елемената машина и механизма, анализом и упоређивањем машина спољашњег транспорта, као и машина унутрашњег транспорта).	Ученик зна просте механизме и законе на којима се заснива њихов рад. Самостално, на различите начине примењује елементе за везу. Зна намену елемената за пренос снаге и кретања и њихову примену. Схвата значај повезаности науке и технике као практичних примена закона природних наука у свим техничким достигнућима. Ученик зна принципе рада, састав и коришћење како машина спољашњег тако и машина унутрашњег транспорта.
8.	Роботика	Упознати ученике са врстама работа, намени, конструкцији (механика, погон и управљање). Упознати ученике са значајем роботизације у производњи и свим сферама људског живота.	Усвајање знања о врстама работа, намени, конструкцији (механика, погон и управљање). Усвајање знања о значају роботизације у производњи у свим сферама људског живота.	Развијање техничке културе повећање интересованости, самосталности. Побуђивање радозналости.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности.	Разуме начин израде и управљање роботима.
9.	Енергетика	Оспособити ученике да препознају природне изворе енергије и могућност њиховог коришћења. Упознати ученике са принципом рада погонских машина - мотора као и са значајем енергетике у савременом свету.	Оспособљавање ученика да препознају природне изворе енергије и могућност њиховог коришћења. Усвајање знања о принципу рада погонских машина - мотора. Усвајање знања о значају енергетике у савременом свету.	Развијање техничке културе повећање интересованости, самосталности. Побуђивање радозналости. Стисање навика рационалног коришћења и уштеде енергије	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем погонских машина - мотора).	Препознаје природне изворе енергије и могућност њиховог коришћења. Ученик зна принципе рада погонских машина - мотора. Зна значај енергетике у савременом свету.
10	Конструкторско моделовање - модули	Оспособити ученике да самостално израде пројекат са техничком документацијом по сопственом избору. Оспособити ученика да самостално моделује производне машине, саобраћајна средства, транспортне машине и уређаје и др.	Оспособљавање ученика да самостално израде пројекат са техничком документацијом по сопственом избору. Оспособљавање ученика да самостално моделује производне машине, саобраћајна средства, транспортне машине и уређаје и др.	Развијање техничке културе повећање интересованости, самосталности, систематичности, тачности, прецизности, педантности, одговорности, свесности. Побуђивање радозналости. Развијање љубави према раду, смисао за лепим.	Развој техничког когнитивног стила, јачање метакогнитивних способности, развој аналитичког мишљења (анализом и упоређивањем елемената конструкторске кутије и анализом и упоређивањем састављених модела).	Ученик зна да самостално изради пројекат са техничком документацијом по сопственом избору. Ученик зна да самостално моделује производне машине, саобраћајна средства, транспортне машине и уређаје и др. Кроз практичну израду модела стиче радне навике, развија психомоторичке способности.

Ред бр.	наставна подручја	Број часова			Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	вежба	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	Увод у машинску технику	2	0	2	Фронтални, индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалошка метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...).	Објашњава појмове: појам технике, појам технологије, аутоматизације, машина и механизма, машинска конструкција. Објашњава закон о одржању енергије. Објашњава поделу машина. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Поставља и одговара на питања.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, дају примере из живота, решавају задатке у Радној свесци, анализирају илустрације, цртеже, слике. Записују белешке.	Техни-чко и инфо-рмати-чко образовање, Информатика и рачунарство.	Вредно-вање и оцењи-вање резултата поједи-нца.
2.	Техничко цртање у машинству	2	6	8	Фронтални, индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалошка метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...), практична метода (графички рад).	Упознаје ученике са значајем техничке документације у машинству. Оспособљава ученике са комуницирају на језику технике. Објашњава појмове: ортогонална пројекција, аксонометријска пројекција, изометрија, диметрија, триметрија, коса пројекција. Оспособљава ученике да ураде вежбу просторно приказивање као и израду алгоритма ” Од одеје до реализације”. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Помаже ученицима у њиховом раду. Поставља и одговара на питања.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, износе своја мишљења, решавају задатке у Радној свесци, анализирају цртеже. Записују белешке. Цртају цртеже.	Техни-чко и инфо-рмати-чко образовање.	Вредно-вање и оцењи-вање резултата поједи-нца.
3.	Информатичке технологије	4	10	14	Фронтални, индивидуални, групни, партнерски (рад у пару)	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалошка метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...), практична метода (графички рад).	Оспособљавање ученике да комуницирају на језику технике (израђују техничке цртеже рачунаром). Упознаје ученике са могућношћу софтвера за техничко цртање. Упознаје ученике са програмом за израду презентација - POWER POINT. Осспособљава ученике да користе рачунар за прикупљање информација и израду презентација. Упознати ученике са оптималним системом управљања динамичких конструкција (модела). Упознаје ученике са конструкторским комплетом. Осспособити ученике да реализују сопствену идеју према плану рада. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке. Поставља и одговара на питања. Надгледа рад ученика и помаже ученицима у њиховом раду. Дели ученике у групе и одређује ученике који ће радити у пару.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, износе своја мишљења, решавају задатке на рачунару из Радне свеске, анализирају цртеже. Записују белешке. Цртају цртеже. Прате наставников рад на рачунару и понављају поступак цртања самостално. Раде по упутству наставника на рачунару. Прате наставников рад на рачунару и самостално понављају поступак израде презентација. Прате демонстрацију вежбе уметања објекта у презентацију, самостално понављају поступак уметања слика, табела, графикана. Самостално улепшавају презентацију. Раде практичну вежбу повезивања модела преко интерфејса са рачунаром.	Техни-чко и инфо-рмати-чко образовање. Информатика и рачунарство.	Вредно-вање и оцењи-вање резултата поједи-нца.

4.	Материјали	2	0	2	Фронтални, индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике, шеме...).	Упознаје ученике са врстама и особинама машинских материјала као и са својствима метала и легура. Упознаје ученике са механичким испитивањима материјала. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Помаже ученицима у њиховом раду. Поставља и одговара на питања.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, износе своја мишљења, дају примере из живота, анализирају, коментаришу слике, шеме, цртеже, решавају задатке у Радној свесци. Записују белешке.	Техни-чко и информати-чко образовање.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
5.	Мерење и контрола	1	1	2	Фронтални, индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...), практична метода (практични рад).	Упознаје ученике са појмовима мерење и контрола. Упознаје ученике са уређајима за мерење и контролу као и са прибором за обележавање. Оспособљава ученике да правилно користе мерне инструменте (помично мерило, микрометар...). Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Помаже ученицима у њиховом раду. Поставља и одговара на питања. Прати пробна мерења која врше ученици.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, износе своја мишљења, дају примере из живота, анализирају, коментаришу слике, цртеже, решавају задатке у Радној свесци. Записују белешке. Гледају мерне уређаје и врше пробна мерења по упутствима наставника.	Техни-чко и информати-чко образовање.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
6.	Технологија обраде материјала	2	2	4	Фронтални, индивидуални, групни	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...), практична метода (практични рад).	Упознаје ученике са основним принципима обраде метала скидањем струготине као и са основним принципима обраде метала без скидања струготине. Оспособљава ученике да на основу врсте обраде знају који алат и прибор да примене. Оспособљавање ученике да разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија. Формира групе ученика. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Помаже ученицима у њиховом раду. Поставља и одговара на питања.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, износе своја мишљења, дају примере из живота, анализирају, коментаришу слике, цртеже, решавају задатке у Радној свесци. Записују белешке. Посматрају и користе ручни алат према упутствима наставника.	Техни-чко и информати-чко образовање.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
7.	Машине и механизми	12	4	16	Фронтални, индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалогска метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...), практична метода (практични рад).	Упознаје ученике са основним појмовима и принципима рада машина и механизма. Оспособљава ученике да препознају примену основних принципа код неких алата. Упознаје ученике са саставним елементима машина и механизма и оспособљава ученике да препознају све елементе машина и механизма њихове називе и намену. Упознаје ученике са производним машинама, машинама спољашњег и машинама унутрашњег транспорта са принципом рада, саставом и коришћењем. Упознаје ученике са значајем производних машина са аспекта људског рода и њихове помоћи бољем животу. Оспособљавање ученика да препознају машине спољашњег транспорта. Објашњава и демонстрира принцип полуге. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Помаже ученицима у њиховом раду. Поставља и одговара на питања.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, износе своја мишљења, дају примере из живота, анализирају, коментаришу слике, цртеже, износе закључке, ставове, решавају задатке у Радној свесци. Записују белешке. Прате демонстрацију алата на принципу полуге.	Техни-чко и информати-чко образовање.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.

8.	Роботика	2	0	2	Фронтални, индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалошка метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...).	Упознаје ученике са врстама работа, намени, конструкцији (механика, погон и управљање). Упознаје ученике са значајем роботизације у производњи и свим сферама људског живота. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Помаже ученицима у њиховом раду. Поставља и одговара на питања.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, износе своја мишљења, дају примере из живота, анализирају, коментаришу слике, цртеже, износе закључке, ставове, решавају задатке у Радној свесци. Записују белешке.	Техни-чко и инфо-рмати-чко образовање.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
9.	Енергетика	6	0	6	Фронтални, индивидуални	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалошка метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...).	Оспособљава ученике да препознају природне изворе енергије и могућност њиховог коришћења. Упознаје ученике са принципом рада погонских машина - мотора као и са значајем енергетике у савременом свету. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатке за решавање у Радној свесци. Помаже ученицима у њиховом раду. Поставља и одговара на питања.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, износе своја мишљења, препознају, дају примере из живота, анализирају, коментаришу слике, цртеже, износе закључке, ставове, решавају задатке у Радној свесци. Записују белешке.	Техни-чко и инфо-рмати-чко образовање. Физика, Природа и друштво.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
10.	Конструкторско моделовање - модули	1	15	16	Фронтални, индивидуални, групни, партнерски (рад у пару)	Вербална монолошка метода описивање, вербална дијалошка метода дискусија, метода демонстрације - демонстрација илустрацијом (цртежи, слике...), практична метода (практични рад).	Чита упутство из конструкторских комплекта. Прегледава конструкторске комплете. Најављује вежбе. Подстиче дискусију, постављање питања, задаје задатак цртања алгоритма у Радној свесци. Помаже ученицима у њиховом раду. Даје предлоге и сугестије. Поставља и одговара на питања. Формира групе ученика и одређује ученике који ће радити у пару. Најуспешније и најактивније похваљује.	Ученици прате излагања, одговарају на питања, постављају питања, учествују у дискусији, износе своја мишљења, препознају, дају примере из живота, анализирају, коментаришу слике, цртеже, износе закључке, ставове, цртају алгоритам у Радној свесци. Записују белешке. Чита упутство из конструкторских комплекта. Припремају конструкторске кутије за рад, анализирају садржај (елементе) конструкторске кутије. Праве модел по сопственој идеји, након завршене вежбе враћају делове у конструкторску кутију, спремају радно место. Врше пробу функционалности модела са наставником.	Техни-чко и инфо-рмати-чко образовање.	Вредновање и оцењивање резултата појединца.
УКУПНО		34	38	72						

Наставни предмет: Физичко вас. и изабрани спорт 7 раз.

Годишњи фонд часова: 108

Недељни фонд часова: 3

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Атлетика	Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.	- изводи покрет у задатом смеру - вешто изводи форме једноставног кретања - слуша упутства и изводи покрет у задатом смеру	- примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичења и сл.); - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем и др; - естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности; - усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	1) умети да ефикасно и критички користе научна знања и технологију, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини; 2) бити оспособљени за самостално учење; 3) бити способни да прикупљају, анализирају и критички процењују информације; 4) моћи да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања; 5) бити спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима; 6) бити одговорни према сопственом здрављу и његовом очувању;
2.	Гимнастика		- вешто изводи задате вежбе са реквизитима	- уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	7) умети да препознају и уважаје људска и дечја права и бити способни да активно учествују у њиховом остваривању; 8) имати развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и доприносити њеном очувању и развоју;
	Ритмичка гимнастика и плес		- усклађује једноставне и задате покрете уз музику - правилно изводи основне кораке народних плсова	- усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	9) знати и поштовати традицију, идентитет и културу других заједница и бити способни да сарађују са њиховим припадницима; 10) бити способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице

3.	Здравствено васпитање	- подстицање сазнања о себи, свом телу и сопственим способностима - формирају представу о здрављу и факторима		задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем и др; - естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности;	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	
4.	Моторичке способности		- изводи покрет у задатом смеру - вешто изводи форме једноставног кретања	- слуша упутства и изводи покрет у задатом смеру	- разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	
5.	Тимска игра- Рукомет Изборни спорт Одбојка- девојчице Фудбал - дечаци		- познаје правила тимских игара и придржава их се	- стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	сист.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1	Атлетика	6	2	9	15	- индивидуал -у пару - групни	- разговор - демонстраци - практична активност	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавање - такмичење	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавање - такмичење	реална ситуација у свету око нас у којој физичко помаже разумевању проце-са, догађања, појмоварешва њуреалних ситуација; Физичко васпитање нам даје широку могућност за корелацију са готово свим предметима	У циљу сагледавања ефеката утицаја радних процеса у настави физичког васпитања прати и вреднује: - стање моторичких способности; - достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика; - однос ученика према раду.
2	Гимнастика	5	3	14	22	- индивидуал -у пару - групни	- демонстраци - практична активност	- вежбање - анализирање - поређење	- вежбање - анализирање - поређење	реална ситуација у свету око нас у којој физичко помаже разумевању проце-са, догађања, појмова и решавању реалних ситуација; Физичко васпитање нам даје широку могућност за корелацију са готово свим предметима	У циљу сагледавања ефеката утицаја радних процеса у настави физичког васпитања прати и вреднује: - стање моторичких способности; - достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика; - однос ученика према раду.
	Ритмичка гимнастика и плес	3	1	1	5	индивидуал -у пару - групни	- дијалог - практична активност - демонстраци	- вежбање - анализирање - поређење - класификација	- вежбање - анализирање - поређење - класификаци		
3	Здравствено васпитање	1	-	-	1	- групни	- дијалог	- разговарају - закључују	- разговарају - закључују		
4	Моторичке способности	-	2	6	8	- индивидуал -у пару - групни	- разговор - демонстраци - практична активност	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавање - такмичење	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавање - такмичење		
5	Тимска игра-Одбојка	7	2	11	20	- индивидуал -у пару - групни	- дијалог - практична активност - демонстраци	- вежбање - анализирање - поређење - трчање - скакање	- вежбање - анализирање - поређење - трчање - скакање		
	Изборни спорт										
	Одбојка-девојчице	7	6	23	36						
	Фудбал - дечаци	10	6	20	36						
УКУПНО		29	16	63	108						

Стандарди

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Атлетика	ФВ.1.1.3. правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње стазе и мерирезултат ФВ.1.1.4. зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ ФВ.1.1.5. зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока ФВ.1.1.7. зна правилно да скаче увис варијантом технике маказице ФВ.1.1.6. зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ ФВ.1.1.10. зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом,	ФВ.2.1.3. правилно изводи варијанту технике штафетног трчања ФВ.2.1.4. зна правилно да скаче удаљ варијантом технике увинуће ФВ.2.1.5. зна правилно да скаче увис леђном варијантом технике ФВ.2.1.6. правилно баца куглу леђном варијантом технике ФВ.2.1.7. зна правила за такмичење ФВ.2.1.8. учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини	АТЛЕТИКА ФВ.3.1.3. Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања. ФВ.3.1.5. Зна атлетска правила неопходна за учествовање на такмичењу у атлетскомпетобоју.
2.	Гимнастика	ФВ.1.1.11. ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу ФВ.1.1.11. правилно изводи прескоке ФВ.1.1.13. ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди ФВ.1.1.14. ученица правилно изводи основне вежбе на двовисинском разбоју ФВ.1.1.16. ученик изводи вежбе на круговима ФВ.1.1.17. ученик правилно изводи основне вежбе на паралелном разбоју ФВ.1.1.18. ученик изводи вежбе на вратилу ФВ.1.1.19. зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ	ФВ.2.1.9. ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације на тлу ФВ.2.1.10. ученик/ученица правилно изводи згрчку ФВ.2.1.11. ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на греди ФВ.2.1.14. ученик правилно изводи вежбе и комбинације на круговима ФВ.2.1.15. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на разбоју ФВ.2.1.17. зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада	ФВ.3.1.14. Ученик учествује у гимнастичком петобоју, а ученица учествује у гимнастичком четворобоју. ФВ.3.1.15. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби, основе организацијерада и учествује на школском такмичењу.
	Ритмичка гимнастика и плес	У области РИТМИЧКАГИМНАСТИКАУченица: ФВ.1.1.21. правилно изводи вежбе из рит гимнас ФВ.1.1.22. зна називе вежби и основе тренинга,	ФВ.2.1.20. правилно изводи вежбу са реквизитима	ФВ.3.1.18. Ученица правилно изводи самостални састав без и са реквизитима и учествује натакмичењу
3.	Здравствено васпитање	Ова област није обухваћена стандардима.		
4.	Моторичке способности	Ова област није обухваћена стандардима.		
5.	Тимска игра-Кошарка	ФВ.1.1.1. игра спортску игру примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других ФВ.1.1.2. зна функцију спортске игре, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ	ФВ.2.1.1. игра спортску игру примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других ФВ.2.1.2. зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга	СПОРТСКЕ ИГРЕ ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра спортску игру примењујући сложене елементетехнике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди наутакмицама. ФВ.3.1.2. Зна тактику игре, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди.
	Изборни спорт Одбојка-девојчице Фудбал - дечаци			

Б. Обавезни изборни наставни предмети у седмом разреду

➤ **ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ**

➤ **ВЕРСКА НАСТАВА**

➤ **СТРАНИ ЈЕЗИК - ШПАНСКИ**

➤ **ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ - ИЗАБРАНИ СПОРТ**

ВЕРСКА НАСТАВА 36 часа - православни катихизис (веронаука)

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православно погледна свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот(историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот(будућу димензију идеалног).То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење(литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) овухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота(односно с Богом, са светом, с другим људима и са собом

Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

- развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;
- развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе,
- развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналажењу равнотеже између заједнице и властите личности и ка остварењу сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;
- изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- изградисвест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Бог у кога Хришћани верују јесте Света Тројица: Отац, Син и Свети Дух (богсулужбена сведочанства – крштење и евхаристија; библијска и светоотачка сведочанства)	7	Излагање учења о Св. Тројици Разговор са ученицима и њихове креативне активности Читање Библије и излагање светоотачких сведочанстава о Богу као Св. Тројици и дијалог Објашњење Богослужбених сведочанстава о Богу као Св. Тројици	фронтални групни индивидуални	да запазе да природа не постоји без личности
Отац, Син и Свети Дух су три вечне, конкретне личности	2	Читање Библије и излагање светоотачких сведочанстава о Богу као Св. Тројици	Фронтални, групни индивидуални	да се изгради свест да је носилац постојања природе личност
Св. Тројица је један Бог (неразделивост Божанске природе и несливеност Божанских личности)	2	Излагање учења о Св. Тројици	фронтални групни индивидуални	да се изгради свест да је личност израз заједничке слободе са другом личностшћу
Узрок Божијег постојања је Отац (библијска, евхаристијска, светоотачка и друга сведочанства)	4	Читање из Библије и Св. Отаца и објашњење Евхаристије као дара Божијег	фронтални групни индивидуални	да запазе да је слобода Божија онтолошка тј. да се изражава само као љубав према другој личности
Бог Отац изражава своје слободно постојање као љубав према другој личности – према Сину и Св. Духу	2	Читање Св. Писма и тумачење места која сведоче однос Бога Оца – Сина – Св. Духа	фронтални индивидуални	да науче да личност у Богу предходи у онтолошком смислу
Хришћанска онтологија (биће као заједница слободе)	5	Објашњење и образложење кроз разговор о бићу	фронтални индивидуални	да запазе да се код створених бића тј. људи слобода може изразити и као негација, што није случај у Богу
Антрополошке последице вере у Св. Тројицу	4	Тумачење одељака Св. Писма Старог Завета које говори о стварању човека као иконе Божије	фронтални индивидуални	уоче да у стварном свету људска природа претходи човеку као личности у онтолошком смислу
Кроз Литургију се појављује Св. Тројица (Отац прима литургијски принос, Син, Исус Христос, приноси, а Св. Дух сабира све око Христа и сједињује с њим)	4	Опис Литургије Литургијски начин постојања човека Одлазак на Литургију	фронтални индивидуални групни	да се изгради свест да је Црква у својој литургијској пројави икона начина постојања Св. Тројице, односно постојања човека као личности – као иконе Божије
Крштење и Литургија као практично исповедање вере у Бога који је Св. Тројица	2	Објашњење и образложење крштења Присуствовање крштењу	Фронтални Индивидуални, групни	да се изгради свест да је крштење исповедање Св. Тројице
Св. Тројица у Православној иконографији	4	Описивање и објашњење икона Св. Тројице са скретањем пажње на погрешно приказивање	фронтални индивидуални групни	запазе разлику између иконографског приказивања Св. Тројице у Православној и Римокатоличкој традицији

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ - 36 часа

Општо циљ предмета:

Циљ предмета је да ученици стекну знања, формирају ставове, развију вештине и усвоје вредности икоје су претпоставка за компетентан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву

Задаци предмета:

разумевање значења кључних појмова који се односе, на грађанина, државу и власт и схватање историјског развоја грађанских права и слобода
 упознавање са карактеристикама одговорног и активног грађанина и разумевање улоге детета као грађанина у друштву и разумевање односа између грађанских права, појединца и општег добра
 упознавање са начинима развијања грађанске одговорности
 разумевање волонтерског покрета и значаја волонтерских акција
 подстицање ученика да се ангажују у различитим иницијативама и разумевање значаја иницијативе за постизање промена у друштву
 разумевање неопходности постојања власти и концепта неограничене власти
 упознавање са институцијом Ђачког парламента и оспособљавање за саминицијативност и извођење конкретних акција

Садржаји програма	Бр Час.	Активности у ВО раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
I Увод: Поглед уназад планирање активности	2	Разговор Дискусија илустрација Писање	Радионичарска интерактивна	-подсећање ученика на права и одговорности на нивоу школе и локалне заједнице и на спроведене активности из ГВ у 5. и 6. Азреду -Упознавање са програмом и активно учешће ученика у осмишљавању и планирању активности
II Грађанин: грађанин и политика у прошлости грађанин и политика у садашњости одговоран и активан грађанин дете као грађанин породица, школа, локална заједница, држава – заједнице у којима живимо права одговорност волонтерски покрет извођење волонтерске акције анализа успешности волонтерске акције	19	Разговор, Дискусија Цртање, Илустрац. Симулација Прикупљање, Података Иницијативнот идеја Анализирање текста Писање, Истаживање Интервјуисање Анкетирање Фотографисањ. Обрада података Илустрација Класификовањиграње улога Презентовање Лобирање, Закључивање	Радионичарски Симулацијски Интерактивни Истраживачки Тимски Групи Тандем Индивидуални Игровни Игра улога Кооперативни рад “мозгалица” демонстративна групна дискусија	Разумевање значења појма грађанин Схватање историјског развоја грађанских права и слобода Упознавање са карактеристикама одговорног и активног грађанина Разумевање улоге детета као грађанина у друштву Разумевање односа између грађанских права, појединца и општег добра Упознавање са развијањем грађанске одговорности Разумевање волонтерских акција Оспособљавање за осмишљавање и реализацију волонтерских акција
III Држава и власт - држава - власт	7	Разговор, Дискусија Писање Извоње закључака Анализирање Истраживање Анализирање текстова, ТВ емисија, штампе Илустровање Симулирање Играње улога	Радионичарска Групи, Тимски Истраживачки Интерактивни Симулативна Кооперативна “Мозгалица” Индивидуални Игра улога, Илустративна	Разумевање појма државе и основних облика државних уређења Разумевање неопходности постојања власти Упознавање са концептом ограничене власти
IV Ђачки парламент и иницијатива Ђачки парламент -иницијатива	5	Разговор, Дискусија Писање Извођење закључака Анализирање Истраживање Анализање текстова, ТВ емисија, штампе Илустровање Симулирање Играње улога, Јавни наступ	Радионичарска Групи, Тимски Истраживачки Интерактивни Симулативна Кооперативна “Мозгалица” Индивидуални Игра улога Илустративна	Упознавање са институцијом Ђачког парламента Оснивање Ђачког парламента Подстицање ученика да се ангажују у различитим иницијативама и акцијама Разумевање значаја иницијативе за постизање промена у друштвеној заједници Оспособљавање ученика за јавни наступ
V Завршни део речник шта носим са собом	3	Дискусија Закључивање Писање Разговор, Анализа Игра улога Симулирање Јавни наступ	Радионичарски Групи Индивидуани Интерактивни Истраживачки	Овладавање кључним појмовима из области политике и друштва Евалуација о садржају и начину рада из предмета Грађанско васпитање за 7. Разред Оспособљавање ученика за јавни наступ

СТРАНИ ЈЕЗИК – ШПАНСКИ ЈЕЗИК VII

Циљ наставе страног језика јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају комуникативним вештинама и развију способност и методе учења страног језика.

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Циљеви и задаци садржаја програма	Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду	Корелација	Евалуација
		обр.	утв.	сист.	свега		Облик рада	Метода рада			
1	ГЕОГРАФИЈА	4	2	1	7	-знаменитости у културама земаља чији се језик учи	- фронтални - рад у паровима, - групни рад индивидуални рад	интерактивна комуникативна ТПР сугестопедија директна	-Слушање и реаговање на команде наставника или команди са касете - Мануелне активности -Вежбе слушања према упутствима наставника или са траке - Игре - Певање (у групи, паровима или индивидуално) - погађање предмета и лица -игра улога -Разумевање писаног текста(читање краћег писаног или илустрованог текста) - Писмено изражавање -Усмено изражавање (разговетно изговара гласове, посебно оне које наш језик не познаје,акцентује речи,поштује ритам и интонацију при спонтаном говору и читању,представља себе у три до пет реченица уз помоћ наставника,интерпретира кратке тематски прилагођене песме и рецитације)	музичка култура, физичко васпитање, грађанско васпитање, ликовна култура, математика, географија, српски језик,енглески језик,информатика,биологија	диктати, издавање наредби, рецитовање, певање, реаговање на сликовне и говорне подстицаје,писмене провере,писмени задаци
2	ДРУШТВО	4	2	1	7	- дружење, забава, свакодневне, заједничке активности - солидарност и толеранција - куповина(обраћање и учтивне форме обраћања					
3	КЊИЖЕВНОСТ И УМЕТНОСТ	3	2	1	6	-знамените личности земље чији се језик учи					
4	ИСТОРИЈА	3	2	1	6	-историја шпаније					
5	ШКОЛА	3	2	1	6	заједничке активности и интересовања у школи и ван ње. -предмети, распоред часова, недељна оптерећеност.					
6	ОКРУЖЕЊЕ И ПРАВА	3	2	1	6	-место и улица где станујем -важне установе у окружењу(биоскоп, школа, позориште, пошта, музеј, банка, болница) -права детета					
7	ПРАЗНИЦИ	3	1	1	5	-празници у Шпанији и у осталим земљама					
8	ШКОЛА	3	2	1	6	-школе у Шпанији					
9	ГРАМАТИКА	10	9	4	23	-индиректни говор, бројеви, именице, прошла времена,прилози, придеви, личне заменице, неправилни глаголи, предлози, заповедни начин, временске реченице, кондicionали, изрази са инфинитивом					

В. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У СЕДМОМ РАЗРЕДУ

➤ **ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО**

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО - Фонд: 1 час недељно, 36 часова годишње

Циљ наставе информатике и рачунарства јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и информатичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да се ученици оспособе за коришћење рачунара и стекну вештине у примени рачунара у свакодневном животу.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ Разред: VII Наставни предмет: Информатика и рачунарство Годишњи фонд часова: 36 Недељни фонд асова: 1					
Тематски садржај програма	Циљ наставног предмета	Задаци наставног предмета			Исходи
		ОБРАЗОВНИ	ВАСПИТНИ	ФУНКЦИОНАЛНИ	
<p>I Интернет</p> <ul style="list-style-type: none"> - појам електронске комуникације и препоруке за безбедно понашање на Интернету - електронска пошта - појам дискусије и коментара на Интернету, инстант порука, блога, форума, видео-конференције, електронског учења и учења на даљину; - дигитална библиотека <p>II. ОБРАДА ЗВУКА</p> <ul style="list-style-type: none"> - формати звучних записа - конверзија између различитих формата - снимање и обрада гласа и других звукова - практичан рад на снимању и обради звука <p>III. ОБРАДА ВИДЕО ЗАПИСА</p> <ul style="list-style-type: none"> - снимање видео записа - обрада видео секвенци - примена визуелних ефеката - монтажа видео, звучних, графичких и текстуалних материјала у целину - самостална израда филма - формати и конверзија <p>IV. ИЗРАДА ПРЕЗЕНТАЦИЈА</p> <ul style="list-style-type: none"> - појам и структура презентације - рад са слајдовима - дизајн и готови шаблони - рад са текстом, сликама и објектима - постављање ефеката - повезивање слајдова унутар презентације - повезивање са спољним садржајима и веб-страницама - самостална израда презентације и препоруке за успешну презентацију <p>V. ИЗБОРНИ МОДУЛ</p> <ul style="list-style-type: none"> - избор теме - израда плана рада на пројекту - избор средстава за реализацију пројекта - израда пројекта 	<p>Циљ образовно-васпитног рада јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и информатичку писменост и да се ученици оспособе за коришћење рачунара и стекну вештине у примени рачунара у свакодневном животу.</p>	<p>Научити примену рачунара у области информација и комуникација;</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознају са опасностима на Интернету и начинима заштите од њих; - Научити основама програма за снимање и обраду звука; - Научити са основама програма за снимање и обраду видео записа; - оспособе за израду мултимедијалних презентација; - оспособе за писање једноставних програма; - упознају са основама програма за цртање и графички дизајн; - упознају са образовним софтвером 	<p>Развијање позитивних вредности, осећаја личне вредности, правилно коришћење рачунара у свакодневном животу</p>	<ul style="list-style-type: none"> - развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду; - подстицање креативног рада са рачунаром; - оспособљавање за рад на рачунару. 	<p>Усвајање основних знања о коришћењу Интернета. Савладан рад са електронском поштом.</p> <p>Упознавање са програмима за обраду звука и видео записа. Савладано коришћење основних команди у програмима за обраду звука и видео записа.</p> <p>Упознавање са програмом за израду презентација. Савладане основне технике за израду мултимедијалне презентације.</p> <p>Израда мултимедијалног пројекта и оспособљавање за самосталан рад у програмима за израду презентација.</p>

Задаци наставе информатике и рачунарства су:

стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе информатике и рачунарства сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе информатике и рачунарства буду у пуној мери реализовани

- упознавање основних појмова из информатике и рачунарства;
- развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
- подстицање креативног рада са рачунаром;
- оспособљавање за рад на рачунару.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА - Тип наставе (наставне методе, наставни облици, наставна средства)		
Наставне методе	Наставне методе	Наставне методе
Разговор, демонстрација, куцани радови, анализа, синтеза, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе	Индивидуални, фронтални, рад у пару	Програмирани и полупрограмирани материјал, Интернет, рачунар
ЕГЗЕМПЛАРНА НАСТАВА		
Метода демонстрације, анализе, синтезе, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе	Индивидуални, фронтални, рад у пару	Пројектор, рачунар
ПРОБЛЕМСКА НАСТАВА		
Експериментална метода, аналитичко-синтетичка, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе	Индивидуални, рад у пару	Пројектор, вежбанка, рачунар
АКТИВНА НАСТАВА		
Разговор, метода демонстрације, дијалогска метода, рад на рачунару-практичне вежбе	Индивидуални, фронтални, рад у пару	Пројектор, вежбанка, уџбеник, рачунар, Интернет
ИНТЕРАКТИВНА НАСТАВА		
Монолошка метода, дијалогска метода, метода разговора, демонстративна метода, рад на рачунару-практичне вежбе	Индивидуални, фронтални, рад у пару	Вежбанка, уџбеник, рачунар, електронски материјали, Интернет
Разговор, демонстрација, куцани радови, анализа, синтеза, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе	Индивидуални, фронтални, рад у пару	Програмирани и полупрограмирани материјал, Интернет, рачунар

АКТИВНОСТИ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ ПРОЦЕСУ		ЕВАЛУАЦИЈА	КОРЕЛАЦИЈА
Наставника	Ученика		
<ul style="list-style-type: none"> - планирање - осмишљавање - објашњавање - упућивање - демонстрирање - коориговање - корекција - вредновање - процењивање - сарадња 	<ul style="list-style-type: none"> - посматрају и уочавају и реагују на команде наставника- откривају и истражују наставне садржаје дате на часу - примењују стечена знања кроз појединачну или групну интеракцију - уче путем игре - богате речник - раде на изради пројеката, (појединачно или у пару) - одговарају на питања везана за наставну јединицу - активно учествују у раду на часу 	<ul style="list-style-type: none"> - ученички радови, - праћење и посматрање, - разговор, - јавна презентација групног рада, - индивидуални ученички радови, - формативна и сумативна евалуација, - пројекти ученика 	<ul style="list-style-type: none"> Математика, Српски језик, Енглески језик, Музичка култура, Техничко и информатичко образовање Ликовна култура Физика

Г. ФАКУЛТАТИВНИ ДЕО ПРОГРАМА

➤ БУГАРСКИ ЈЕЗИК

БУГАРСКИ ЈЕЗИК - VII разред 72 часа

Циљ наставе бугарског језика је да ученици овладају основним законитостима бугарског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из бугарске, српске и светске баштине.

Наставни предмет: Бугарски језик	Годишњи фонд часова: 68	Недељни фонд часова: 2
---	--------------------------------	-------------------------------

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ		
			образовни	васпитни	функционални			
1.	ЈЕЗИК:	Циљ наставе бугарског језика јесте да се сви ученици упознају са основним законитостима бугарског књижевног језика, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из бугарске, српске и светске баштине, да се усмено и писмено правилно изражавају да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје.	Проширивање и стицање нових знања из граматике, правописа и ортоепије; развијање критичког мишљења ученика и усвајање научног погледа на свет	Буђење ученикове радозналости; стицање свести о важности познавања обрађеног градива; неговање бугарског језика	Развијање способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање; буђење истраживачког духа ученика у вези са бугарским језиком; богаћење језичке културе ученика, што доприноси правилном формирању ученикове личности	На крају 8. разреда ученици треба да: - користе бугарски језик и ефикасно комуницирају у усменом и писаном облику у различите сврхе; - буду способни да разумеју различите форме уметничког изражавања и да их користе за сопствено изражавање; - буду оспособљени за самостално учење; - могу да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања; - буду спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима; - умеју да препознају и уважавају људска и деčја права и буду способни да активно учествују у њиховом остваривању; - имају развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и допринесити њеном очувању и развоју; - знају и поштују традицију, идентитет и културу других заједница и буду способни да сарађују са њиховим припадницима; - буду способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице.		
	ГраMATИКА		Упознавање са књижевним врстама, као и са стваралаштвом писаца; препознавање мотива, песн. слика; оспособљавање за разумевање и самостално тумачење књижевних дела; подстицање ученика да самостално читају, доживљавају, тумаче књижевна дела.	Побудити љубав према књижевности; гајити позитивна осећања према свету који нас окружује; утицати на формирање духовних и моралних вредности; неговање породичних вредности; стварање читалачких навика.	Подстицати читалачке радозналости код ученика; побудити истраживачки дух ученика; прецизним истраживачким задацима оспособљавати ученике за самосталан рад; креативном радном атмосфером на часу навикавати ученике на тимски рад; развијати код ученика способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање, анализу и синтезу; оспособљавати ученике за тумачење естетских чинилаца уметничког света.			
	Правопис						Богаћење речника, језичког и стилског израза; неговање маште и стваралачког мишљења	Примењивање стечених знања из правописа и језичке култура; оспособљавање ученика за креативно и критичко размишљање.
	Ортоепија							
2.	КЊИЖЕВНОСТ	Упознавање са књижевним врстама, као и са стваралаштвом писаца; препознавање мотива, песн. слика; оспособљавање за разумевање и самостално тумачење књижевних дела; подстицање ученика да самостално читају, доживљавају, тумаче књижевна дела.	Побудити љубав према књижевности; гајити позитивна осећања према свету који нас окружује; утицати на формирање духовних и моралних вредности; неговање породичних вредности; стварање читалачких навика.	Подстицати читалачке радозналости код ученика; побудити истраживачки дух ученика; прецизним истраживачким задацима оспособљавати ученике за самосталан рад; креативном радном атмосфером на часу навикавати ученике на тимски рад; развијати код ученика способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање, анализу и синтезу; оспособљавати ученике за тумачење естетских чинилаца уметничког света.	На крају 8. разреда ученици треба да: - користе бугарски језик и ефикасно комуницирају у усменом и писаном облику у различите сврхе; - буду способни да разумеју различите форме уметничког изражавања и да их користе за сопствено изражавање; - буду оспособљени за самостално учење; - могу да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања; - буду спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима; - умеју да препознају и уважавају људска и деčја права и буду способни да активно учествују у њиховом остваривању; - имају развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и допринесити њеном очувању и развоју; - знају и поштују традицију, идентитет и културу других заједница и буду способни да сарађују са њиховим припадницима; - буду способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице.			
	Лирика							
	Епика							
	Драма							
	Допунски избор							
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Подстицање и неговање креативности кроз писмено и усмено изражавање; савлађивање технике израда писменог састава и дом. задатака	Богаћење речника, језичког и стилског израза; неговање маште и стваралачког мишљења	Примењивање стечених знања из правописа и језичке култура; оспособљавање ученика за креативно и критичко размишљање.	На крају 8. разреда ученици треба да: - користе бугарски језик и ефикасно комуницирају у усменом и писаном облику у различите сврхе; - буду способни да разумеју различите форме уметничког изражавања и да их користе за сопствено изражавање; - буду оспособљени за самостално учење; - могу да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања; - буду спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима; - умеју да препознају и уважавају људска и деčја права и буду способни да активно учествују у њиховом остваривању; - имају развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и допринесити њеном очувању и развоју; - знају и поштују традицију, идентитет и културу других заједница и буду способни да сарађују са њиховим припадницима; - буду способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице.			
	Писмени задаци							
	Домаћи задаци							
	Говорне и писмене вежбе							

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова			Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утвр.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1	ЈЕЗИК:				Индивидуални	Дијалoшка	Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање наставних листића за истраживачке задатке ученика; припремање тестова за проверу знања ученика; прегледавање писмених и контролних задатака; свакодневно подстицање и мотивисање ученика за учење; израда плаката; упућивање ученика на коришћење додатне литературе;	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; израда домаћих задатака; израда плаката; израда писмених задатака; учествовање у говорним и писменим вежбама; драматизација текстова; изражајно казивање напамет научених стихова	Српски језик Историја Географија Ликовна култура Музичка култура	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда. -Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне способности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.
	Граматика	8	5	13						
	Правопис	3	2	5						
	Ортоепија	1	1	2						
2	КЊИЖЕВНОСТ				Групни	Монолошка	Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање наставних листића за истраживачке задатке ученика; припремање тестова за проверу знања ученика; прегледавање писмених и контролних задатака; свакодневно подстицање и мотивисање ученика за учење; израда плаката; упућивање ученика на коришћење додатне литературе;	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; израда домаћих задатака; израда плаката; израда писмених задатака; учествовање у говорним и писменим вежбама; драматизација текстова; изражајно казивање напамет научених стихова	Српски језик Историја Географија Ликовна култура Музичка култура	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда. -Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне способности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.
	Лирика	5	3	8						
	Епика	11	9	20						
	Драма	1	1	2						
	Допунски избор	1	1	2						
Научнопопуларни и информативни текстови	1	-	1	Рад у пару	Илустровање и графичко представљање					
3	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА				Рад у пару	Илустровање и графичко представљање	Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање наставних листића за истраживачке задатке ученика; припремање тестова за проверу знања ученика; прегледавање писмених и контролних задатака; свакодневно подстицање и мотивисање ученика за учење; израда плаката; упућивање ученика на коришћење додатне литературе;	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; израда домаћих задатака; израда плаката; израда писмених задатака; учествовање у говорним и писменим вежбама; драматизација текстова; изражајно казивање напамет научених стихова	Српски језик Историја Географија Ликовна култура Музичка култура	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда. -Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне способности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.
	Писмени задаци	2	2	4						
	Домаћи задаци	-	4	4						
	Говорне и писмене вежбе	4	3	7						
УКУПНО		37	31	68						

Д. ДОПУНСКА НАСТАВА

СРПСКИ ЈЕЗИК- VII разред – допунска настава				-свеске, -граматика -читанке. -наставни листићи -илустрације -групни и индивидуални задачи	-текстуална -дијалогска	-вежбање разних облика читања -вежбање усменог и писменог изражавања -граматичке вежбе	-индивиду- ализована настава -групни рад
Р.Б.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Вежбање	Укупно				
1.	ЈЕЗИК И ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	18	18				
2.	КЊИЖЕВНОСТ	18	18				
			36				

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК допунска

Р. Б.	ТЕМА	СИТУАЦИЈЕ	КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ	МЕТОДЕ / АКТИВНОСТИ	НАСТАВНА СРЕДСТВА	ПРАЋЕЊЕ / ОЦЕЊИВАЊЕ
1.	Revision (систематизација градива)		-Представљање себе и других -Поздрављање	-ТПР -Слушање и реаговање на команде наставника или команди са касете	-учбеник -радна свеска -аудио касета, компакт диск	-посматрање -разговор -тестови за евалуацију
2.	Породица	-Хоби, -Заједничке активности, -Солидарност и толеранција -Давање података о себи	-Идентификација и именовање особа, објеката, делова тела, животиња, боја, бројева итд. у вези са темама -Разумевање и давање једноставних упутстава и команди	-Рад у паровима, групама и индивидуални рад - Мануелне активности	-креда у боји -фотокопирани материјал	-сликовни диктат -радови ученика
3.	Животиње	-Опис и особине животиња, -Однос према животињама -Називи болести	-постављање и одговарање на питања -Молбе и изрази захвалности	-Вежбе слушања према упутствима наставника или са траке	-предмети у учионици	
4.	Моје тело	-Називи болести -Медицина некад и сад	-Изражавање физичких сензација и потреба -Именована активности у вези са темама	- Игре - Певање (у групи, паровима или индивидуално)	-постери -часописи	
5.	Храна	-Оброци ван куће (ресторан, ужина у школи...) -Навике и укуси	-Препознавање основних принципа граматичке компетенције	- Погађање предмета и лица -Игра улога		
6.	Празници	-Прославе и манифестације у оквиру школе и ван ње -Празници са енглеског говорног подручја -Екологија -Однос према човековој средини	-Исказивање извињења и оправдања -Изрази захвалности -Позивање на игру, прихватање, одбијање -Изражавање допадања и недопадања -Исказивање просторних величина	-Разумевање писаног језика - Писмено изражавање -Усмено изражавање (описује у неколико реченица познату радњу или ситуацију, препричава општи садржај прочитаног или саслушаног текста, користећи усвојене језичке елементе и структуре)		
7.	Забава	-Филм -Слободно време	-Давање информација о себи и другима -Тражење и давање обавештења			
8.	Остало	-Просто садашње, прошло и будуће време	-Описивање лица и предмета -Изрицање забране и реаговање на забране			
9.	ГраMATИКА	-Модални глаголи (can, could, must, must not) -Бројеви -Именице (неправилна множина, бројиве и небројиве именице) -Одређени и неодређени члан -Придеви и прилози, предлози -Заменице, детерминатори -Упитне реченице и везници	-Изражавање припадања и поседовања -Тражење и давање обавештења о времену на часовнику -Скретање пажње -Тражење мишљења и изражавање слагања/ неслагања			

ИСТОРИЈА

Циљеви допунске наставе су :

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Увод	3	Слушају, питају, разговарају, разгледају илустрације	Наративни, дијалогски, илустративни	Разумевање основног појма средњи век, набрајање историјских извора, препознавање истих уз помоћ наставника
Европа и Средоземље у раном средњем веку	7	Питају, слушају, разговарају, користе историјски атлас	Наративни, дијалогски, илустративни	Разумевање основних појмова и одлика тог историјског периода, препознавање истих, коришћење историјских карата
Срби и њихови окружење у раном средњем веку	7	Слушају, питају, разговарају, користе атлас, читају	Наративни, дијалогски, текстуални, рад у паровима	Брже и боље уочавање и разумевање усвојених знања, коришћење историјских карата
Европа у позном средњем веку	6	Слушају, питају, разговарају, илуструју, упоређују	Наративни, илустративни, дијалогски	Разумевање појмова, усвајање и примена стечених знања
Срби и њихово окружење у позном средњем веку	9	Слушају, читају, питају, разговарају, користе атлас	Наративни, дијалогски, текстуални, групни	Усвајање знања, уочавање узрочно-последичних веза, примена стечених знања, коришћење карата
Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања	4	Слушају, разговарају, читају, анализирају, упоређују	Наративни, дијалогски, текстуални, групни	Усвајање знања, повезивање и примена научног

ГЕОГРАФИЈА

Циљеви допунске наставе:

Допунска настава се организује за ученике који спорије разумевају, усвајају и стичу знања, за ученике који су били одсутни са часова, и за оне који желе да још боље упознају наставну тему, са циљем да ученици према својим способностима и брзини напредовања усвоје што квалитетније резултате и знања.

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Елементи опште географије	2	Питају, размењују мишљења, демонстрирају	Дијалоска, демонстрациона	Утврђивање знања, боље разумевање појмова и чињеница
Европа - Општи географски преглед континента	4	Разговарају, цртају, анализирају	Дијалоска, демонстрациона	Боље упознавање са одликама становништва на Земљи и условима развоја
Јужна Европа - преглед регије и држава	5	Питају, читају, разговарају	Дијалоска, текстуална	Препознавање, разумевање и усвајање појмова
Средња Европа - преглед регије и држава	3	Питају, демонстрирају, илуструју	Дијалоска, илустрациона, демонстративна	Обучавање и примена картографске писмености
Западна Европа - преглед регије и држава	2	Питају, читају, разговарају	Дијалоска, текстуална	Препознавање, разумевање и усвајање појмова
Средња Европа - преглед регије	1	Питају, демонстрирају, илуструју	Дијалоска, илустрациона, демонстративна	Обучавање и примена картографске писмености
Источна Европа - преглед регије	1	Питају, читају, упоређују, демонстрирају	Дијалоска, демонстрациона, текстуална	Боље и брже упознавање, схватање, упоређивање и усвајање знања и примена тих знања

ФИЗИКА

Садржај програма	Број часова	Активности у васпитно-образовном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Кретање	3	Ученик: треба да посматра кретање тела, уз помоћ наставника изведе закључак, уради просте задатке и дискутује решења	-индивидуални рад -фронтални рад	Ученик треба да: стекне представу; препозна величине које карактеришу кретање; зна шта је брзина и која је њена мерна јединица
Сила	1	Ученик: треба да посматра различита деловања између тела и уз помоћ наставника дође до закључка	-индивидуални рад -фронтални рад	Ученик треба да на основу узајамног деловања тела схвати силу као меру узајамног деловања, која се мери динамометром и зна њену мерну јединицу
Мерење	2	Ученик: посматра разна мерила и инструменте; уз помоћ наставника мери неке физичке величине; записује и изводи закључак	-индивидуални рад -фронтални рад	Ученик треба да: научи мерење физичких величина: дужине, времена и запремине; зна уређаје за њихово мерење и њихове мерне јединице
Маса и густина	3	Ученик: посматра уз помоћ наставника, уочава, врши мерење, записује, закључује и решава једноставне задатке	-индивидуални рад -фронтални рад	Ученик треба да: добије представу о маси; зна уређај за мерење масе и њене мерне јединице; уме да израчуна густину и зна мерну јединицу густине
Притисак	2	Ученик: посматра, уз помоћ наставника наводи примере за притисак, решава једноставне задатке	-индивидуални рад -фронтални рад	Ученик треба да: зна да израчуна притисак и да зна његову мерну јединицу; зна Паскалов закон; зна шта је атмосферски и хидростатички притисак

МАТЕМАТИКА

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Цели бројеви	1	-пребројава, -групише -упоређује	-демонстративна -дијалoшка	-основне рачунске операције са целим бројевима и њихова својства -сабирање и одузимање, једначине и неједначине
Троугао	1	-посматра, -уочава -именује, -разликује	-демонстративна -илустративна -дијалoшка	-елементи, врсте троуглова, конструкција
Цели бројеви	1	-пребројава, -групише -упоређује	-демонстративна -дијалoшка	-множење, дељење, једначине и неједначине
Троугао	2	-посматра, -уочава -именује -разликује	-демонстративна -илустративна -дијалoшка	-подударност и значајне тачке
Рационални бројеви	1	-разликује, -именује -упоређује, -пребројава -рачуна	-демонстративна -дијалoшка	-сабирање, одузимање, једначине и неједначине
Четвороугао	1	-посматра, -уочава -именује, -разликује	-демонстративна -илустративна -дијалoшка	-врсте и конструкције
Рационални бројеви	1	-разликује, -именује -упоређује, -пребројава -рачуна	-демонстративна -дијалoшка	-множење, дељење, једначине и неједначине
Површина троуглова и четвороуглова	1	-уочава -рачуна -упоређује	-илустративна -демонстративна -дијалoшка	-појам јединичне површи -уочавање да подударне фигуре имају једнаке површине -уочавање зависности површине од одређених елемената -правилно тумачење формуле -израчунавање површине

БИОЛОГИЈА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, откланњања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Праживотиње	1	Слушају, питају, разговарају	Дијалoшка, демонстративна, илустративна	Боље, брже уочавање и разумевање
Царство животиња	6	Слушају, питају, разговарају	Дијалoшка, демонстративна, илустративна	Боље разумевање и уочавање
Угроженост и заштита животиња	1	Слушају, питају, разговарају	Дијалoшка, демонстративна, илустративна	Боље разумевање
Увод у органску еволуцију	1	Слушају, питају	Дијалoшка	Боље разумевање

Ред . бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Хемија и њен значај	<p>- разуме шта је предмет изучавања хемије и како се у хемији долази до сазнања</p> <p>- схвата да је хемија једна од природних наука која објашњава промене у природи</p> <p>- овлада основним операцијама лабораторијске технике, мерама опрезности, заштите и прве помоћи</p> <p>- организује радно место, припрема и одлаже прибор и други материјал за рад</p> <p>- оспособи се за коришћење уџбеника и радне свеске</p>	<p>- Ученик упоређује шредмет изучавања физике и биологије са оним што је предмет изучавања хемије и понавља како се у хемији долази до сазнања (научни метод)</p> <p>- да понавља да је хемија једна од природних наука која објашњава појаве и промене у природи</p> <p>- сагледава како наставник и остали ученици корист ерадну свеску да се оспособи за коришћење уџбеника и радне свеске</p> <p>- гледа и понавља радње како би овладао основним операцијама лабораторијске технике, мерама опрезности, заштите и прве помоћи како би самостално изводио једноставне експерименте</p> <p>- организује радно место, припрема и одлаже прибор и други материјал за рад.</p> <p>Упознавање лабораторијског посуђа и прибора, намене и начина рада са њима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - употреба практикума и писаних упутстава, - избор одговарајућег прибора и посуђа, - узорковање приближне запремине течности, пресипањем воде из једног суда у други, - загревање воде у епрувети, - одлагање супстанци, - обележавање реагенс боца и других посуда у којима се чувају супстанце. 	<p>Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа.</p> <p>Правила понашања у лабораторији, мере опреза и прва помоћ.</p>	<p>Развијање смисла за трагањем и истраживањем</p> <p>Развијање способности мерења температуре, масе и запремине.</p>	<p>Разуме шта је предмет изучавања хемије и како се у хемији долази до сазнања.</p> <p>Оспособљен је за коришћење уџбеника и радне свеске.</p> <p>Овладао је основним операцијама лабораторијске технике, мерама опрезности, заштите и прве помоћи како би самостално изводио једноставне експерименте.</p> <p>Уме да организује радно место, припрема и одлаже прибор и други материјал за рад.</p> <p>Уме да изврши избор одговарајућег прибора и посуђа.</p> <p>Уме да узоркује приближне запремине течности, пресипањем воде из једног суда у други.</p> <p>Уме да загрева воду у епрувети.</p> <p>Уме да одлаже супстанце.</p> <p>Уме да обележава реагенс боце и друге посуде у којима се чувају супстанце.</p>
2.	Основни хемијски појмови	<p>- разуме разлику између супстанце и физичког тела и супстанце и физичког поља</p> <p>- разуме разлику између физичких и хемијских својстава супстанце</p> <p>- разуме разлику између физичке и хемијске промене супстанце</p> <p>- разуме разлику између елемента и једињења и препознаје примере у окружењу</p> <p>- разуме разлику између чистих супстанци и смеша и препознаје примере смеша у окружењу</p> <p>- уме да изабере и</p>	<p>- Ученик понавља градиво из физике да би разумео разлику између супстанце и физичког тела, супстанце и физичког поља (разликује примере од непримера)</p> <p>- Наводи примере који сликовито показују разлику између физичких и хемијских својстава супстанце</p> <p>- Наводи разлику између физичке и хемијске промене супстанце</p> <p>- препознаје примере физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу</p> <p>- Стицање знања о материји и видовима њеног постојања.</p> <p>- Стицање знања о неуништовости материје, сазнање да материја само мења облик свог постојања.</p> <p>- Разликовање супстанце, физичког тела и физичког поља.</p> <p>- Разумевање појма мерење. Упознавање са основним техникама мерења температуре,</p>	<p>Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа.</p> <p>Правила понашања у лабораторији.</p>	<p>Развијање смисла за трагањем и истраживањем, развијање способности разликовања супстанце, физичког тела и физичког поља.</p> <p>Развијање способности увиђања различитих својстава супстанци, развијање смисла за трагањем и истраживањем, развијање</p>	<p>Ученик прави разлику између супстанце и физичког тела, супстанце и физичког поља.</p> <p>Ученик прави разлику између физичких и хемијских својстава супстанце.</p> <p>Ученик прави разлику између физичке и хемијске промене супстанце.</p> <p>Зна шта су чисте супстанце.</p> <p>Разуме разлику између елемената и једињења.</p> <p>Препознаје примере елемената и једињења у свакодневном окружењу.</p> <p>Разуме разлику између чистих</p>

		примени поступак за раздвајање састојака смеша на основу својстава супстанци у смеши	месе и запремине – Стицање знања првенствено о физичким и делом хемијским својствима супстанци и разумевање разлике између физичких и хемијских својстава супстанци.		способности табеларног приказивања и повезивања својстава конкретних супстанци. Развијање способности уочавања примера хемијских елемената и хемијских једињења у свакодневном животу.	супстанци и смеша. Препознаје примере смеша у свакодневном окружењу. Уме да изабере и примени поступак за раздвајање састојака смеше на основу физичких својстава супстанци у смеши.
3.	Структура супстанце -атоми -молекули	<ul style="list-style-type: none"> - зна да је атом најмања честица и његову структуру - разуме квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола - умеју да користе податке у табlici периодног система елемената - зна масе и наелектрисања честица које изграђују атом - схвата разлику између јонске и ковалентне везе - знају шта је валенца и умеју да је користе - умеју да израчунају релативну молекулску масу 	<ul style="list-style-type: none"> - Ученик посматра моделе и усваја чињеницу да је атом најмања честица хемијског елемента - разуме квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола - зна структуру атома, да нуклеони (протони и неутрони) чине језгро, а електрони образују електронски омотач - зна односе маса протона, неутрона и електрона - зна релативна наелектрисања протона, неутрона и електрона - зна да се електрони у атому разликују по енергији (енергетски нивои) - уме да користи податке дате у табlici периодног система елемената. - Разуме да су основне честице које изграђују супстанце атоми, молекули и јони - зна шта је јонска и ковалентна веза - разуме како од атома настају јони, како од атома настају молекули, односно разуме разлику између атома, јона и молекула - разуме сличности и разлике између атома и јона у броју и врсти субатомских честица - разуме значај валентних електрона и промене на последњем енергетском нивоу при стварању хемијске везе - зна шта је валенца елемента и уме да на основу формуле једињења одреди валенцу елемената и обрнуто - разуме да хемијска формула једињења са јонском везом представља најмањи целобројни однос јона у јонској кристалној решетки - зна да се у хемији користе електронске, структурне и молекулске формуле и разуме њихово значење - разуме да својства хемијских једињења зависе од типа хемијске везе 	Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа.	<ul style="list-style-type: none"> Развијање логичког и апстрактног мишљења. Формирање критичког става према сазнањима. Развијање функционалне хемијске писмености. Развијање радозналости и самосталности. Стицање знања да се на основу познатог броја честица у атому одреди атомски и масени број. Стицање знања да се на основу познатог атомског и масеног броја одреди број честица у атому. Развијање способности за решавање хемијских проблема. Развијање способности самосталног прављења модела 	<ul style="list-style-type: none"> Разумевање улоге експеримената у стицању, провери и потврђивању знања из хемије. Поступно стицање знања о грађи атома. Разумевање величине атома и честица које га граде. Развијање логичког и апстрактног мишљења. Разумевање појма релативна атомска маса. Разликовање битног од небитног. Постављање хипотеза. Потврђивање хипотеза. Разумевање сложености грађе атома. Разумевање појма електронски омотач. Састављање формула једињења на основу познатих валенци елемената Разумевање ковалентне везе. Разумевање јонске везе. Састављање формула молекула једињења и израчунавање M_r Стицање знања да је атом најмања честица хемијског елемента, и да у свету атома, микросвету, владају

			<p>Стицање знања да је атом најмања честица хемијског елемента, и да у свету атома, микросвету, владају другачији закони од оних који владају у нашем, макросвету. Усвајање појма валентни ниво.</p> <p>Разумевање појма валенца. Разумевање значаја валентних електрона и промене на последњем енергетском нивоу при стварању јонске везе. Стицање знања како од атома настају јони, односно долази до стварања јонске везе.</p>		<p>атома.</p> <p>Стицање способности састављања формуле једињења на основу валенце. Стицање способности одређивања валенце на основу формуле једињења.</p> <p>Стицање способности састављања формуле једињења на основу валенце. Стицање способности одређивања валенце на основу формуле једињења. Израчувавање релативне молекулске масе</p>	<p>другачији закони од оних који владају у нашем, макросвету.</p> <p>Разумевање значаја валентних електрона и промене на последњем енергетском нивоу при стварању јонске везе.</p> <p>Стицање знања како од атома настају јони, односно долази до стварања јонске везе.</p> <p>Стицање знања да формула једињења са јонском везом представља најмањи целобројни однос јона у кристалној решетки.</p> <p>Стицање знања да се у хемији користе електронске, структурне и молекулске формуле и разуме њихово значење</p>
4.	Хомогене смеше-раствори	<ul style="list-style-type: none"> - разуме појам раствора и растворљивости - разуме изражавање квантитативног састава раствора преко процентне концентрације - уме да израчуна процентну концентрацију раствора - уме да направи раствор одређене процентне концентрације - разуме да је вода растварач за супстанце са јонском и поларном ковалентном везом - зна да је вода за пиће драгоцен и да је чува од загађења - разликује воду као чисту супстанцу - једињење од воде у природи која је смеша (изворска, морска, минерална) 	<ul style="list-style-type: none"> - разуме појам раствора и растворљивости - разуме начин изражавања квантитативног састава раствора као незасићен, засићен и презасићен раствор - разликује воду као једињење (чиста супстанца) од примера вода у природи које су смеше (изворска, морска, речна, језерска, подземна, минерална вода, атмосферска и отпадна вода) - разуме да је вода растварач за супстанце са јонском и поларном ковалентном везом и зна значај воде за живот - зна да је вода за пиће драгоцен и да је чува од загађења <p>Стицање знања о заступљености воде у природи. Стицање знања о води као чистој супстанци. Стицање знања да се вода користи као растварач. Стицање знања да вода у хемијским реакцијама може бити реактант али и реакциони производ и да је вода природни ресурс</p>	Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа.	<p>Развијање логичког и апстрактног мишљења. Развијање функционалне хемијске писмености. Разликовање воде као једињења (чиста супстанца) од примера вода у природи које су смеше (изворска, морска, речна, језерска, подземна, минерална вода, атмосферска и отпадна вода)</p>	<p>Разумевање растворљивости.</p> <p>Разумевање масеног удела и % састава раствора.</p> <p>Развијање одговорности према води и загађењу воде и животне средине уопште.</p> <p>Разумевање значаја раствора за реакције у хемији</p>

5.	Хемијске реакције и израчунавања	<ul style="list-style-type: none"> - разуме квалитативно и квантитативно значење симбола, формула и једначина хемијских реакција - примењује знање о закону одржања масе при писању једначина - разликује два најопштија типа хемијских промена: реакција, анализа и синтеза - зна да хемијским једначинама прикаже једноставне реакције - зна да на основу формула израчуна моларну масу - зна да су све промене супстанци праћене променом енергије 	<ul style="list-style-type: none"> - зна да се хемијским симболима и формулама представљају супстанце, а једначинама хемијске промене (реакције) - разликује два основна типа хемијских промена: реакције анализе и синтезе - зна на основу формуле да израчуна моларну масу супстанце - зна да хемијским једначинама прикаже једноставне хемијске реакције 	Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа	<ul style="list-style-type: none"> Развијање логичког и апстрактног мишљења. Развијање функционалне хемијске писмености. Формирање критичког става према сазнањима. Примена стечених знања о формулама и количини супстанце за израчунавање моларне масе супстанце и стехиометријских израчунавања. 	Зна да саставља једначине хемијске реакције
----	----------------------------------	---	---	---	---	---

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова					Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	сист.	увежбав.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	Хемија и њен значај	0	1	0	1	2	фронтални, индивидуални,	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка, - дијалогска, - практична вежба 	<ul style="list-style-type: none"> - презентује правила понашања у лабораторији - презентује начин бележења резултата и систематизацију података - поставља питања - врши мерење масе, запремине, и температуре - одговара на питања 	<ul style="list-style-type: none"> - учи правила понашања у лабораторији - активно учествује (поставља питања) - бележење резултата и дискусија - врши мерење масе, запремине, и температуре - поставља питања 	физика (повезаност природних наука, рад у лабораторији, понашање у лабораторији, мерење), биологија (повезаност природних наука), техничко и информатичко образовање (мерење).	Дискусија на часу, домаћи задаци, лабораториске свеске
2.	Основни хемијски појмови	0	4	0	3	7	фронтални, индивидуални,	<ul style="list-style-type: none"> - монолошка, - дијалогска, - практична вежба 	<ul style="list-style-type: none"> - презентује разлику између основних хемијских појмова - презентује разлику између физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу - поставља питања - препознаје примере физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу - препознаје примере елемената, једињења и смеша у окружењу - одговара на питања 	<ul style="list-style-type: none"> - схвата разлику између основних хемијских појмова - отворено и радознано поставља питања - препознаје примере физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу - препознаје примере елемената, једињења и смеша у окружењу - поставља питања 	физика (разлика између физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу), биологија (жива и нежива природа).	дискусија на часу, домаћи задаци, лабораториске свеске

3.	Структура супстанце -атоми	0	5	0	2	7	фронтални, индивидуални, групни,	-молошка, -дијалогска, -практична вежба	- презентује које честице изграђују атом, својства тих честица и атома у целини - презентује како на прави начин пратити ток реакција, како изводити закључке - поставља питања - презентује повезаност својстава супстанци и њихове хемијске везе (јонске или ковалентне) - одговара на питања	- схватају које честице изграђују атом, својства тих честица и атома у целини - постављају питања - прате ток реакција, закључују - схвата повезаност својстава супстанци и њихове хемијске везе (јонске или ковалентне) - поставља питања	физика (шта је материја), биологија (жива и нежива природа, органска једињења), техничко и информатичко образовање (различити материјали).	дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
	Структура супстанце -молекули	0	6	0	2	8						
4.	Хомогене смеше-раствори	0	2	0	2	4	фронтални, индивидуални, групни, рад у паровима	-молошка, -дијалогска, -практична вежба	- презентује припремање раствора познатих супстанци - надгледа самостални ученички рад у припремању раствора познатих супстанци - објашњава шта је засићен и незасићен раствор - поставља питања - одговара на питања - презентује начине израчунавања проценте концентрације раствора	- самостални ученички рад у припремању раствора познатих супстанци - закључују шта је засићен и незасићен раствор - припремају растворе исте концентрације, а различите масе - постављају питања - израчунавају проценте концентрације раствора - поставља питања	физика (физичке промене), биологија (физиолошки раствори), техничко и информатичко образовање (легуре).	дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
5.	Хемијске реакције и израчунавања	0	4	0	4	8	фронтални, индивидуални	-молошка, -дијалогска, -практична вежба	- презентује квалитативно и квантитативно значење хемијске једначине - презентује законе по којима се одвијају хемијске промене - презентује решавање стехиометријских задатака - поставља питања - објашњава везу између масе супстанце и количине супстанце - одговара на питања	- разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијске једначине - схватају законе по којима се одвијају хемијске промене - решавају стехиометријске задатке - постављају питања - успостављају везу између масе супстанце и количине супстанце - поставља питања	математика (изједначавање једначина, пропорција)	дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
УКУПНО		0	22	0	14	36						

Стандарди

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Хемија и њен значај	<p>ХЕ.1.1.9. загрева супстанцу на безбедан начин</p> <p>ХЕ.1.1.10. измери масу, запремину и температуру супстанце</p> <p>ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама</p> <p>ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор</p>	<p>ХЕ.2.6.3. изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата</p> <p>ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп</p>	<p>ХЕ.3.6.1. препозна питање/проблем које се може експериментално истражити</p> <p>ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду</p>
2.	Основни хемијски појмови	<p>ХЕ.1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеше из свакодневног живота, на основу њихове сложености</p> <p>ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеше из сопственог окружења, на основу њихових својстава</p> <p>ХЕ.1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при променама укупна маса супстанци не мења</p> <p>ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор</p> <p>ХЕ.1.1.10. измери масу, запремину и температуру супстанце</p> <p>ХЕ.1.1.11. састави апаратуру и изведе поступак цеђења</p> <p>ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише</p> <p>ХЕ.1.2.10. измери масу, запремину и температуру супстанце</p>	<p>ХЕ.2.1.7. у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски</p>	<p>ХЕ.3.1.7. на основу својстава састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање</p>
3.	Структура супстанце -атоми -молекули	<p>ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе</p> <p>ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима</p>	<p>ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп</p>	<p>ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеше, на основу врста честица које их изграђују</p> <p>ХЕ.3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона</p>
4.	Хомогене смеше -раствори	<p>ХЕ.1.1.7. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу</p> <p>ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор</p>	<p>ХЕ.2.1.3. шта је засићен, незасићен и презасићен раствор</p> <p>ХЕ.2.1.5. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварача, уситњавањем супстанце, мешањем)</p>	<p>ХЕ.3.1.5. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача</p>
5.	Хемијске реакције и израчунавања		<p>ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп</p> <p>ХЕ.2.2.2. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења</p>	

ДОДАТНА НАСТАВА

СРПСКИ ЈЕЗИК

СРПСКИ ЈЕЗИК - VII разред – додатни рад

Р.Б.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Обрада	Вежбање (анализа)	Укупно	Наставна средства	Методичке радње	Активности	Облици рада
1.	ЈЕЗИК И ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	9	15	24	-свеске -фоток. -матер.	-дијалoшка -молошка -текстуална -истраживање -илустровање	-подстицање свесне активности и мисаоног осамостаљивања учен. -трансформација текста -тумачење књ. дела -проучавање текста -вежбе у говору с правилним акцентовањем -уочавање функционалности језика -повезивање наставе језика са доживљавањем уметничког текста -систематска и осмишљена вежбања у говору и писању	-индивид. -колект. -групни
2.	КЊИЖЕВНОСТ	4	8	12	-панои -граматика -тестови са такмичења -читанке -речници -књижевна дела			

НАПОМЕНА: На часовима обраде у додатном раду подразумевају се наставне јединице које се у редовној настави обрађују по плану после завршеног такмичења, а због потреба такмичења неопходно их је обрадити са ученицима на додатном раду раније.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Редни број теме	НАЗИВ ТЕМЕ	Број часова за				Свега
		Обраду	Утврђивање	Систем.	Прош. знања	
1.	Revision (систематизација градива)	-	-	4	-	4
2.	Unit 1 –Поглавље 1 (Породица, хоби)	-	-	-	2	2
3.	Unit 2 –Поглавље 2 (Моје тело, забава, храна)	1	-	-	2	3
4.	Unit 3 –Поглавље 3 (Забава, остало)	-	-	-	2	2
5.	Unit 4 –Поглавље 4 (Остало)	-	-	-	2	2
6.	Unit 5 –Поглавље 5 (Празници, остало)	-	-	-	3	3
7.	Unit 6 –Поглавље 6 (Забава, филм, слободно време)	1	-	-	1	2
8.	Unit 7 –Поглавље 7 (Остало, филм)	-	-	-	1	1
9.	Unit 8 –Поглавље 8 (Остало, животиње)	-	-	-	1	1
10.	Граматика	-	-	-	16	16
Свега	I полугодиште	1	-	2	13	16
	II полугодиште	1	-	2	17	20
УКУПНО		2	-	4	30	36

ИСТОРИЈА

Садржај програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Избор ученика и усвајање Годишњег плана рада	1	Слушање, сугестије и усвајање, записивање плана	Дијалошки, наративни	Упознавање са садржајем додатне наставе
Обнављање и проширивање знања из петог разреда	1	Разговарају, слушају, прикупљају исечке из штампе, праве паное, уређују кабинет	Дијалошки, наративни, илустративни, текстуални групни	Обнављање постојећих и проширивање знања, развијање вештина, креативности и међусобне сарадње
Увод	1	Учествују у разговору, прикупљају податке о историјским изворима за средњи век, анализирају и критички се односе према њима	Дијалошки, наративни, илустративни, текстуални групни	Развијање вештина, креативности, међусобне сарадње, изграђивање критичког односа при анализи одређених историјских извора, усвајање нових знања
Европа и Средоземље у раном средњем веку	1	Учествују у разговору, активно слушају, читају и анализирају текстове из историјске читанке, користе атлас	Дијалошки, текстуални, рад у паровима	Развијање сарадничког односа, проширивање постојећих и усвајање нових знања, сналажење на карти
Срби и њихово окружење у раном средњем веку	2	Учествују у разговору, активно слушају, читају и анализирају текстове из историјске читанке, користе атлас, врше истраживање о познатим личностима	Дијалошки, наративни, илустративни, текстуални групни	Усвајање нових знања, утврђивање постојећих, употреба атласа, оспособљавање за самосталан рад
Европа у позном средњем веку	1	Активно слушају, питају, илуструју, истражују, читају текстове	Дијалошки, текстуални, илустративни,	Анализа текстова, учовање повезаности градива, оспособљавање за самосталан рад
Срби и њихово окружење у позном средњем веку	2	Учествују у разговору, активно слушају, читају и анализирају текстове из историјске читанке, користе атлас, врше истраживање о познатим личностима	Дијалошки, наративни, илустративни, текстуални групни	Анализа текстова, учовање повезаности градива, оспособљавање за самосталан рад
Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања	1	Разговарају, истражују, упоређују, самостално раде у радној свеси	Дијалошки, индивидуални,	Учовање узрочно последичних веза, развијање способности за самосталан рад
Припрема за такмичења	8	Учествују у разговору, самостално раде и анализирају текстове из читанке, раде тестове и анализирају резултате	Дијалошки, наративни, текстуални, индивидуални,	Повезивање и примена наученог, анализа тестова, учовање повезаности градива

Ред ,бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Хемија и њен значај	<p>- разуме шта је предмет изучавања хемије и како се у хемији долази до сазнања</p> <p>- схвата да је хемија једна од природних наука која објашњава промене у природи</p> <p>- овлада основним операцијама лабораторијске технике, мерама опрезности, заштите и прве помоћи</p> <p>- организује радно место, припрема и одлаже прибор и други материјал за рад</p> <p>- оспособи се за коришћење уџбеника и радне свеске</p>	<p>- Ученик упоређује предмет изучавања физике и биологије са оним што је предмет изучавања хемије и понавља како се у хемији долази до сазнања (научни метод)</p> <p>- да понавља да је хемија једна од природних наука која објашњава појаве и промене у природи</p> <p>- сагледава како наставник и остали ученици корист ерадну свску да се оспособи за коришћење уџбеника и радне свеске</p> <p>- гледа и понавља радње како би овладао основним операцијама лабораторијске технике, мерама опрезности, заштите и прве помоћи како би самостално изводио једноставне експерименте</p> <p>- организује радно место, припрема и одлаже прибор и други материјал за рад.</p> <p>Упознавање лабораторијског посуђа и прибора, намене и начина рада са њима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - употреба практикума и писаних упутстава, - избор одговарајућег прибора и посуђа, - узорковање приближне запремине течности, пресипањем воде из једног суда у други, - загревање воде у епрувети, - одлагање супстанци, - обележавање реагенс боца и других посуда у којима се чувају супстанце. 	<p>Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа.</p> <p>Правила понашања у лабораторији, мере опреза и прва помоћ.</p>	<p>Развијање смисла за трагањем и истраживањем.</p> <p>Развијање способности мерења температуре, масе и запремине.</p>	<p>Разуме шта је предмет изучавања хемије и како се у хемији долази до сазнања.</p> <p>Оспособљен је за коришћење уџбеника и радне свеске.</p> <p>Овладао је основним операцијама лабораторијске технике, мерама опрезности, заштите и прве помоћи како би самостално изводио једноставне експерименте.</p> <p>Уме да организује радно место, припрема и одлаже прибор и други материјал за рад.</p> <p>Уме да изврши избор одговарајућег прибора и посуђа.</p> <p>Уме да узоркује приближне запремине течности, пресипањем воде из једног суда у други.</p> <p>Уме да загрева воду у епрувети.</p> <p>Уме да одлаже супстанце.</p> <p>Уме да обележава реагенс боце и друге посуде у којима се чувају супстанце.</p>
2.	Основни хемијски појмови	<p>- разуме разлику између супстанце и физичког тела и супстанце и физичког поља</p> <p>- разуме разлику између физичких и хемијских својстава супстанце</p> <p>- разуме разлику између физичке и хемијске промене супстанце</p> <p>- разуме разлику између елемента и једињења и препознаје примере у окружењу</p> <p>- разуме разлику између</p>	<p>- Ученик понавља градиво из физике да би разумео разлику између супстанце и физичког тела, супстанце и физичког поља (разликује примере од непримера)</p> <p>- Наводи разлику између физичких и хемијских својстава супстанце</p> <p>- Наводи разлику између физичке и хемијске промене супстанце</p> <p>- препознаје примере физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу</p> <p>- Стицање знања о материји и видовима њеног постојања.</p> <p>- Стицање знања о неуништивности</p>	<p>Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа.</p> <p>Правила понашања у лабораторији.</p>	<p>Развијање смисла за трагањем и истраживањем, развијање способности разликовања супстанце, физичког тела и физичког поља.</p> <p>Развијање способности увиђања различитих својстава супстанци, развијање смисла за трагањем и истраживањем, развијање способности табеларног приказивања и</p>	<p>Ученик прави разлику између супстанце и физичког тела, супстанце и физичког поља.</p> <p>Ученик прави разлику између физичких и хемијских својстава супстанце.</p> <p>Ученик прави разлику између физичке и хемијске промене супстанце.</p> <p>Зна шта су чисте супстанце.</p>

		<p>чистих супстанци и смеша и препознаје примере смеша у окружењу</p> <p>- уме да изабере и примени поступак за раздвајање састојака смеша на основу својстава супстанци у смеси</p>	<p>материје, сазнање да материја само мења облик свог постојања.</p> <p>– Разликовање супстанце, физичког тела и физичког поља.</p> <p>– Разумевање појма мерење. Упознавање са основним техникама мерења температуре, масе и запремине</p> <p>– Стицање знања првенствено о физичким и делом хемијским својствима супстанци и разумевање разлике између физичких и хемијских својстава супстанци.</p>		<p>повезивања својстава конкретних супстанци.</p> <p>Развијање способности уочавања примера хемијских елемената и хемијских једињења у свакодневном животу.</p>	<p>Разуме разлику између елемената и једињења.</p> <p>Препознаје примере елемената и једињења у свакодневном окружењу.</p> <p>Разуме разлику између чистих супстанци и смеша.</p> <p>Препознаје примере смеша у свакодневном окружењу.</p> <p>Уме да изабере и примени поступак за раздвајање састојака смеше на основу физичких својстава супстанци у смеси.</p>
3.	<p>Структура супстанце</p> <p>-атоми</p> <p>-молекули</p>	<p>- зна да је атом најмања честица и његову структуру</p> <p>- разуме квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола</p> <p>- умеју да користе податке у табlici периодног система елемената</p> <p>- зна масе и наелектрисања честица које изграђују атом</p> <p>- схвата разлику између јонске и ковалентне везе</p> <p>- знају шта је валенца и умеју да је користе</p> <p>- умеју да израчунају релативну молекулску масу</p>	<p>- Ученик посматра моделе и усваја чињеницу да је атом најмања честица хемијског елемента</p> <p>- разуме квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола</p> <p>- зна структуру атома, да нуклеони (протони и неутрони) чине језгро, а електрони образују електронски омотач</p> <p>- зна односе маса протона, неутрона и електрона</p> <p>- зна релативна наелектрисања протона, неутрона и електрона</p> <p>- зна да се електрони у атому разликују по енергији (енергетски нивои)</p> <p>- разуме како су својства елемента и његов положај у периодном систему условљени атомским бројем (број протона), односно бројем и распоредом електрона у омотачу</p> <p>- разуме да је маса атома мала и да се из практичних разлога уместо стварне масе атома користи релативна атомска маса</p> <p>- зна шта је атомска јединица масе и да је повеже са појмом релативна атомска маса</p> <p>- уме да користи податке дате у табlici периодног система елемената.</p> <p>- Разуме да су основне честице које изграђују супстанце атоми, молекули и јони</p> <p>- зна шта је јонска и ковалентна веза</p> <p>- разуме како од атома настају јони, како од атома настају молекули, односно разуме разлику између атома, јона и молекула</p> <p>- разуме сличности и разлике између атома и јона у броју и врсти субатомских честица</p> <p>- разуме значај валентних електрона и промене на последњем енергетском нивоу при стварању хемијске везе</p>	<p>Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа.</p>	<p>Развијање логичког и апстрактног мишљења.</p> <p>Формирање критичког става према сазнањима.</p> <p>Развијање функционалне хемијске писмености.</p> <p>Развијање радозналости и самосталности.</p> <p>Стицање знања да се на основу познатог броја честица у атому одреди атомски и масени број.</p> <p>Стицање знања да се на основу познатог атомског и масеног броја одреди број честица у атому.</p> <p>Развијање способности за решавање хемијских проблема.</p> <p>Развијање способности самосталног прављења модела атома.</p> <p>Стицање способности састављања формуле једињења на основу валенце.</p> <p>Стицање способности одређивања валенце на основу формуле једињења.</p> <p>Стицање способности састављања формуле једињења на основу</p>	<p>Формирање критичког става према сазнањима.</p> <p>Коришћење различитих извора информација.</p> <p>Разумевање настајања и провере научних открића, њиховог значаја и доприноса.</p> <p>Разумевање улоге експеримената у стицању, провери и потврђивању знања из хемије.</p> <p>Поступно стицање знања о грађи атома.</p> <p>Разумевање величине атома и честица које га граде.</p> <p>Развијање логичког и апстрактног мишљења.</p> <p>Разумевање појма релативна атомска маса.</p> <p>Разликовање битног од небитног.</p> <p>Постављање хипотеза.</p> <p>Потврђивање хипотеза.</p> <p>Разумевање сложености грађе атома.</p> <p>Разумевање појма електронски омотач.</p> <p>Састављање формула једињења на основу познатих валенци елемената</p> <p>Разумевање ковалентне везе.</p> <p>Разумевање јонске везе.</p> <p>Састављање формула молекула једињења и</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - зна шта је валенца елемента и уме да на основу формуле једињења одреди валенцу елемената и обрнуто - разуме да је стварна маса молекула мала и уме да на основу хемијске формуле израчуна релативну молекулску масу - разуме да хемијска формула једињења са јонском везом представља најмањи целобројни однос јона у јонској кристалној решетки - зна да се у хемији користе електронске, структурне и молекулске формуле и разуме њихово значење - разуме да својства хемијских једињења зависе од типа хемијске везе - разуме разлику између атомске, јонске и молекулске кристалне решетки. <p>СТИЦАЊЕ ЗНАЊА ДА ЈЕ АТОМ НАЈМАЊА ЧЕСТИЦА ХЕМИЈСКОГ ЕЛЕМЕНТА, И ДА У СВЕТУ АТОМА, МИКРОСВЕТУ, ВЛАДАЈУ ДРУГАЧИЈИ ЗАКОНИ ОД ОНИХ КОЈИ ВЛАДАЈУ У НАШЕМ, МАКРОСВЕТУ.</p> <p>СТИЦАЊЕ ЗНАЊА ДА СЕ НА ОСНОВУ БРОЈА ЕЛЕКТРОНА ПРЕДСТАВИ ЊИХОВ РАСПОРЕД У ЕЛЕКТРОНСКОМ ОМОТАЧУ. УСВАЈАЊЕ ПОЈМА ВАЛЕНТНИ НИВО.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ПОЈМА ВАЛЕНЦА.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ЗНАЧАЈА ВАЛЕНТНИХ ЕЛЕКТРОНА И ПРОМЕНЕ НА ПОСЛЕДЊЕМ ЕНЕРГЕТСКОМ НИВОУ ПРИ СТВАРАЊУ ЈОНСКЕ ВЕЗЕ. СТИЦАЊЕ ЗНАЊА КАКО ОД АТОМА НАСТАЈУ ЈОНИ, ОДНОСНО ДОЛАЗИ ДО СТВАРАЊА ЈОНСКЕ ВЕЗЕ.</p> <p>СТИЦАЊЕ ЗНАЊА ДА ФОРМУЛА ЈЕДИЊЕЊА СА ЈОНСКОМ ВЕЗОМ ПРЕДСТАВЉА НАЈМАЊИ ЦЕЛОБРОЈНИ ОДНОС ЈОНА У КРИСТАЛНОЈ РЕШЕТКИ.</p>		<p>валенце. Стицање способности одређивања валенце на основу формуле једињења.</p> <p>Израчунавање релативне молекулске масе</p>	<p>израчунавање Mg</p> <p>СТИЦАЊЕ ЗНАЊА ДА ЈЕ АТОМ НАЈМАЊА ЧЕСТИЦА ХЕМИЈСКОГ ЕЛЕМЕНТА, И ДА У СВЕТУ АТОМА, МИКРОСВЕТУ, ВЛАДАЈУ ДРУГАЧИЈИ ЗАКОНИ ОД ОНИХ КОЈИ ВЛАДАЈУ У НАШЕМ, МАКРОСВЕТУ.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ЗНАЧАЈА ВАЛЕНТНИХ ЕЛЕКТРОНА И ПРОМЕНЕ НА ПОСЛЕДЊЕМ ЕНЕРГЕТСКОМ НИВОУ ПРИ СТВАРАЊУ ЈОНСКЕ ВЕЗЕ.</p> <p>СТИЦАЊЕ ЗНАЊА КАКО ОД АТОМА НАСТАЈУ ЈОНИ, ОДНОСНО ДОЛАЗИ ДО СТВАРАЊА ЈОНСКЕ ВЕЗЕ.</p> <p>СТИЦАЊЕ ЗНАЊА ДА ФОРМУЛА ЈЕДИЊЕЊА СА ЈОНСКОМ ВЕЗОМ ПРЕДСТАВЉА НАЈМАЊИ ЦЕЛОБРОЈНИ ОДНОС ЈОНА У КРИСТАЛНОЈ РЕШЕТКИ.</p> <p>СТИЦАЊЕ ЗНАЊА ДА СЕ У ХЕМИЈИ КОРИСТЕ ЕЛЕКТРОНСКЕ, СТРУКТУРНЕ И МОЛЕКУЛСКЕ ФОРМУЛЕ И РАЗУМЕ ЊИХОВО ЗНАЧЕЊЕ</p>	
4.	Хомогене смеше-раствори	<ul style="list-style-type: none"> - разуме појам раствора и растворљивости - разуме изражавање квантитативног састава раствора преко процентне концентрације - уме да израчуна процентну концентрацију раствора - уме да направи раствор одређене процентне концентрације - разуме да је вода растварач за супстанце са јонском и поларном ковалентном везом - зна да је вода за пиће драгоцен и да је чува од загађења - разликује воду као чисту супстанцу 	<ul style="list-style-type: none"> - разуме појам раствора и растворљивости - разуме начин изражавања квантитативног састава раствора као незасићен, засићен и презасићен раствор - разуме изражавање квантитативног састава раствора преко процентне концентрације - уме да израчуна процентну концентрацију раствора - уме да направи раствор одређене процентне концентрације - разликује воду као једињење (чиста супстанца) од примера вода у природи које су смеше (изворска, морска, речна, језерска, подземна, минерална вода, атмосферска и отпадна вода) - разуме да је вода растварач за супстанце са јонском и поларном ковалентном везом и зна значај воде за живот - зна да је вода за пиће драгоцен и да је 	Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа.	<p>Развијање логичког и апстрактног мишљења.</p> <p>Развијање функционалне хемијске писмености.</p> <p>Разликовање воде као једињења (чиста супстанца) од примера вода у природи које су смеше (изворска, морска, речна, језерска, подземна, минерална вода, атмосферска и отпадна вода)</p>	<p>РАЗУМЕВАЊЕ РАСТВОРЉИВОСТИ.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ МАСЕНОГ УДЕЛА И % САСТАВА РАСТВОРА.</p> <p>РАЗВИЈАЊЕ ОДГОВОРНОСТИ ПРЕМА ВОДИ И ЗАГАЂЕЊУ ВОДЕ И ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ УОПШТЕ.</p> <p>РАЗУМЕВАЊЕ ЗНАЧАЈА РАСТВОРА ЗА РЕАКЦИЈЕ У ХЕМИЈИ</p>

		- једињење од воде у природи која је смеша (изворска, морска, минерална)	чува од загађења Ученик посматра реакције и сагледава значај раствора за реакције у хемији СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О ЗАСТУПЕНОСТИ ВОДЕ У ПРИРОДИ. СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О ВОДИ КАО ЧИСТОЈ СУПСТАНЦИ. СТИЦАЊЕ ЗНАЊА ДА СЕ ВОДА КОРИСТИ КАО РАСТВОРАЧ. СТИЦАЊЕ ЗНАЊА ДА ВОДА У ХЕМИЈСКИМ РЕАКЦИЈАМА МОЖЕ БИТИ РЕАКТАНТ АЛИ И РЕАКЦИОНИ ПРОИЗВОД И ДА ЈЕ ВОДА ПРИРОДНИ РЕСУРС			
5.	Хемијске реакције и израчунавања	- разуме квалитативно и квантитативно значење симбола, формула и једначина хемијских реакција - примењује знање о закону одржања масе при писању једначина - разликује два најопштија типа хемијских промена: реакција, анализа и синтеза - разуме однос масе и количине супстанце - зна да хемијским једначинама прикаже једноставне реакције - зна да на основу формула израчуна моларну масу - зна да изводи једноставна стехиометријска израчунавања - зна да су све промене супстанци праћене променом енергије	- зна да се хемијским симболима и формулама представљају супстанце, а једначинама хемијске промене (реакције) - разуме квалитативно и квантитативно значење симбола, формула и једначина хемијских реакција - примењује знање о Закону одржања масе при писању једначина хемијских реакција - разуме Закон сталних масених односа - разликује два основна типа хемијских промена: реакције анализе и синтезе - разликује појам масе од појма количине супстанце као и њихове основне јединице - разуме однос масе и количине супстанце - зна на основу формуле да израчуна моларну масу супстанце - зна да хемијским једначинама прикаже једноставне хемијске реакције - зна да на основу хемијске једначине објасни Закон о одржању масе - изводи једноставна израчунавања на основу једначине хемијске реакције - стехиометријска израчунавања заснована на масеним и количинским односима - зна да су све промене супстанци праћене променом енергије. СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О САСТАВЉАЊУ ЈЕДНАЧИНЕ ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О ЗАКОНУ ОДРЖАЊА МАСЕ, РАЗУМЕВАЊЕ И ПРИМЕНА	Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа	Развијање логичког и апстрактног мишљења. Развијање функционалне хемијске писмености. Формирање критичког става према сазнањима. Примена стечених знања о формулама и количини супстанце за израчунавање моларне масе супстанце и стехиометријских израчунавања.	Зна да саставља једначине хемијске реакције Поседује знања о закону одржања масе, разумевање и примена Примењивање стечених знања о формулама и количини супстанце за израчунавање моларне масе, количине супстанце и стехиометријских израчунавања.

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова					Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	сисг.	увезбав.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	Хемија и њен значај	0	1	0	1	2	фронтални, индивидуални	-монологска, -дијалогска, -практична вежба	- презентује правила понашања у лабораторији - презентује начин бележења резултата и систематизацију података - поставља питања - врши мерење масе, запремине, и температуре - одговара на питања	- учи правила понашања у лабораторији - активно учествује (поставља питања) - бележење резултата и дискусија - врши мерење масе, запремине, и температуре - поставља питања	физика (повезаност природних наука, рад у лабораторији, понашање у лабораторији, мерење), биологија (повезаност природних наука), техничко и информатичко образовање (мерење).	дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
2.	Основни хемијски појмови	0	4	0	3	7	фронтални, индивидуални и	-монологска, -дијалогска, -практична вежба	- презентује разлику између основних хемијских појмова - презентује разлику између физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу - поставља питања - препознаје примере физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу - препознаје примере елемената, једињења и смеша у окружењу - одговара на питања	- схвата разлику између основних хемијских појмова - отворено и радознано поставља питања - препознаје примере физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу - препознаје примере елемената, једињења и смеша у окружењу - поставља питања	физика (разлика између физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу), биологија (жива и нежива природа).	Контролна вежба, дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
3.	Структура супстанце -атоми	0	5	0	2	7	фронтални, индивидуални и групни,	-монологска, -дијалогска, -практична вежба	- презентује које честице изграђују атом, својства тих честица и атома у целини - презентује како на прави начин пратити ток реакција, како изводити закључке - поставља питања - презентује повезаност својстава супстанци и њихове хемијске везе (јонске или ковалентне) - одговара на питања	- схватају које честице изграђују атом, својства тих честица и атома у целини - постављају питања - прате ток реакција, закључују - схвата повезаност својстава супстанци и њихове хемијске везе (јонске или ковалентне) - поставља питања	физика (шта је материја), биологија (жива и нежива природа, органска једињења), техничко и информатичко образовање (различити материјали).	Контролна вежба, дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
	Структура супстанце -молекули	0	6	0	2	8						
4.	Хомогене смешене раствори	0	2	0	2	4	фронтални, индивидуални и групни, рад у паровима	-монологска, -дијалогска, -практична вежба	- презентује припремање раствора познатих супстанци - надгледа самостални ученички рад у припремању раствора познатих супстанци - објашњава шта је засићен и незасићен раствор - поставља питања - припрема растворе истих концентрација, а различитих маса - одговара на питања - презентује начине израчунавања проценте концентрације раствора	- самостални ученички рад у припремању раствора познатих супстанци - закључују шта је засићен и незасићен раствор - припремају растворе исте концентрације, а различите масе - постављају питања - израчунавају проценте концентрације раствора - поставља питања	физика (физичке промене), биологија (физиолошки раствори), техничко и информатичко образовање (легуре).	Контролна вежба, дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске

5.	Хемијске реакције и израчунавања	0	4	0	4	8	фронтални, индивидуални	- монолошка, - дијалогска, - практична	- презентује квалитативно и квантитативно значење хемијске једначине - презентује законе по којима се одвијају хемијске промене - презентује решавање стехиометријских задатака - поставља питања - објашњава везу између масе супстанце и количине супстанце - одговара на питања	- разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијске једначине - схватају законе по којима се одвијају хемијске промене - решавају стехиометријске задатке - постављају питања - успостављају везу између масе супстанце и количине супстанце - поставља питања	математика (изједначавање једначина, пропорција)	Контролна вежба, дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
УКУПНО		0	22	0	14	36						

Стандарди

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Хемија и њен значај	ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству	ХЕ.2.6.1. прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте ХЕ.2.6.2. табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења ХЕ.2.6.3. изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп	ХЕ.3.6.1. препозна питање/проблем које се може експериментално истражити ХЕ.3.6.2. постави хипотезе ХЕ.3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е
2.	Основни хемијски појмови	ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеше из сопственог окружења, на основу њихових својстава ХЕ.1.1.11. састави апаратуру и изведе поступак цеђења	ХЕ.2.1.7. у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски	ХЕ.3.1.2. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица ХЕ.3.1.7. на основу својстава састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е

3.	Структура супстанце -атоми -молекули	ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима	ХЕ.2.1.1. како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци) ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци	ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и меша, на основу врста честица које их изграђују ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица ХЕ.3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е ХЕ.3.2.1. да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула
4.	Хомогене смеше-раствори	ХЕ.1.1.7. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу	ХЕ.2.1.3. шта је засићен, незасићен и презасићен раствор ХЕ.2.1.5. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварања, уситњавањем супстанце, мешањем) ХЕ.2.1.6. промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварања (разблаживање и концентровање) ХЕ.2.1.8. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактанта и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама ХЕ.2.1.9. израчуна масу растворене супстанце и растварања, на основу процентног састава раствора и обрнуто ХЕ.2.1.10. направи раствор одређеног процентног састава	ХЕ.3.1.5. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварања ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеши, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце
5.	Хемијске реакције и израчунавања		ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције ХЕ.2.1.8. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактанта и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама ХЕ.2.2.2. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења	ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеши, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце

ФИЗИКА

Садржај програма	Број часова	Активности у васпитно-образовном раду	Облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Кретање	5	Ученик: самостално и спонтано посматра кретање, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару	Ученик повезује и примењује стечена знања о кретању и величинама које карактеришу кретање да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских)
Сила	3	Ученик: самостално и спонтано посматра различита деловања између тела, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке и врши калибрисање еластичне опруге	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару	Ученик повезује и примењује стечена знања о узајамном деловању између тела и сили као мери узајамног деловања да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака и решио проблеме у вези са истезањем еластичне опруге, односно са калибрисањем опруге
Мерење	4	Ученик: самостално и спонтано посматра различита мерила и инструменте, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке, врши разна мерења, записује резултате, врши анализу и дискутује	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару	Ученик повезује и примењује стечена знања о мерењу различитих физичких величина различитим мерним инструментима, записује резултате мерења, изводи закључке и долази до решења сложених задатака
Маса и густина	2	Ученик: самостално и спонтано врши мерење масе и тежине, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке, записује резултате, врши анализу и дискутује	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару	Ученик повезује и примењује стечена знања о маси физичких тела, инертности и густини, изводи огледе, записује резултате мерења, дискутује, изводи закључке и долази до решења сложених задатака
Притисак	4	Ученик: самостално и спонтано врши посматрање различитих примера притиска тела, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке, записује резултате, врши анализу и дискутује	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару	Ученик повезује и примењује стечена знања о различитим примерима притиска тела (притисак чврстих тела, хидростатички притисак и атмосферски), изводи огледе, записује резултате мерења, дискутује, изводи закључке и долази до решења сложених задатака

МАТЕМАТИКА

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Ред вршења рачунских операција са рационалним бројевима	3	-рачуна -примењује	-демонстративна -дијалогска	-састављање и решавање сложених бројевних израза у скупу рационалних бројева
Бројевни изрази у скупу Z са и без заграде	5	-сређује по редоследу -рачуна -примењује	-демонстративна -дијалогска	-састављање и решавање сложених бројевних израза у скупу целих бројева
Приказивање статистичких података табелом, полигоном, хистограмом	3	-рачуна -закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-правилно цртање и читање графика различитог облика
Конструкција троугла-сложени задаци	3	-закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-конструкција троугла помоћу збира и разлике страница, тежишне дужи, висине
Конструкција четвороугла	4	-закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-конструкција помоћу дијагонала и висине
Конструкција само са шестаром	1	-закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-коришћење шестара као радног прибора у конструкцији
Конструкција само са лењиром	1	-закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-помоћу два лењира вршити конструкцију задате фигуре
Конструкција недостижне тачке	1	-закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-помоћу нормалности и паралелности доћи до недостижне тачке
Разлагање и састављање фигура	2	-закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-од истих елемената допуном или разлагањем склопити различите фигуре
Задаци логично-комбинаторне природе	3	-рачуна -закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-решавање тежих мисаоних задатака помоћу логичког закључивања
Нестандардни задаци	1	-рачуна -закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-решавање нестандартних задатака помоћу дрваца, пресипања и сл. метода
Задаци који се свде на Дирихлеов принцип	2	-рачуна -закључује -примењује	-демонстративна -дијалогска	-Дирихлеовом методом најбрже доћи до решења
Површина равних фигура	3	-рачуна -закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-решавање практичних задатака
Такмичарски задаци	4	-рачуна -закључује -примењује	-илустративна -демонстративна -дијалогска	-одабрани задаци са разних такмичења

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Додатни рад: Инструментална настава

Р.Б.	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА			АКТИВНОСТИ
		Обра да	Вежб е	Свег а	
1.	Свирање на музичким инструментима	40	15	55	- инструменталних солиста на увежбавању - малих комада - дуета, терцета, квартета - малих камерних инструменталних састава - групним и појединачним свирањем ученици активно учествују у музичком животу средине
2.	Упознавање основа музичке писмености	5	2	7	
3.	Упознавање музичких дела стваралаца и извођача	8	2	10	
СВЕГА :		53	19	72	

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Секција: Инструментални солисти

Р.Б.	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА			АКТИВНОСТИ
		Обрада	Вежбе	Свега	
1.	Свирање на разлићитим дувачким инструментима	35	15	50	- Свирање на дрвеним дувачким инструментима - Свирање на лименим дувачким инструментима - Свирање на ударалкама - Слушање композиција за дувачке инструменте и оркестре
2.	Основи музичке писмености	10	2	12	
3.	Упознавање музичких дела, стваралаца и извођача	8	2	10	
СВЕГА :		53	19	72	

ЛИТЕРАРНА СЕКЦИЈА-глобални план

Циљ литерарне секције је развијање љубави према читању, писању; развијање осећања за уочавање мотива у књижевним делима и мотива који ће бити окосница у властитом стварању ученика.

Задаци литерарне секције су писање поетских и прозних радова, праћење литерарних конкурса и учествовање на њима, читање и анализа одабраних књижевних дела која могу послужити као узор и подстицај за нова стварања.

Р.Б.	Наставна подручја	Обрада	Вежбање	Анализа	Стварање	Наставна средства	Методичке радње	Активности	Облици рада
1.	Језик	3	3	8	6	-свеске -одабрана књ. дела -часописи за децу -панои и средства за зидне новине	-дијалoшка -монолошка -текстуална -илустрације	-читање -проучавањ -анализа -стварање	-индив. -колект. -групни
2.	Књижевност	-	-	5	11				

НОВИНАРСКА СЕКЦИЈА- глобални план

Циљ новинарске секције је развијање љубави и интересовања према читању и писању; развијање смисла за праћење актуелних дешавања и саопштавање о њима,богаћење речника и вежбање начина изражавања, неговање језичке чистоте.

Задаци новинарске секције су рад на побољшању и усавршавању читања, савладавање писања публицистичких и новинарских састава; уочавање и издвајање за јавност битних детаља.

Р.Б.	Подручје рада	Обрада	Вежбање	Стварање	Наставна средства	Методичке радње	Активности	Облици рада
1.	Језик	6	10	-	-свеске -часописи за децу -панои и средства за зидне новине	-дијалoшка -монолошка -текстуална -илустрације	-читање -проучавањ -анализа Методичке радњестварање	-индив. -колект. -групни
2.	Радио емисија	-	-	12(13)				
3.	Школски часопис	-	-	7(8)				

**ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ
VII РАЗРЕД**

Време реализације	Садржаји рада
СЕПТЕМБАР	Упознавање са календаром рада школе Организовање и извођење екскурзије (ОСМИ РАЗРЕД) Договор о узајамним очекивањима , потребама и захтевима Конституисање одељенске заједнице, избор ученика за Ученички Парламент и Вршњачки Тим Усклађивање јединствених ставова породице и школе везаних за васпитање ученика
ОКТОБАР	Правила и реституција Учешће у активностима у Дечијој недељи Грађење адаптације и личног идентитета у социјалној групи Развијање толеранције на различите ставове, особине, навике
НОВЕМБАР	Анализа успеха на крају првог класификационог периода Организовање и одређивање родитељског састанка Грађење сарадничког односа у одељењу
ДЕЦЕМБАР	Сида- савремено зло човечанства Разрешавање сукоба- динамика сукоба и стилови понашања у сукобу Стресогене животне ситуације Учење и изградња одбрамбених механизма за превазилажење стреса Успех ученика на крају првог полугодишта Сређивање педагошке документације
ЈАНУАР	Појавни облици агресивног понашања Обележавање Дана Светог Саве
ФЕБРУАР	Суочење са неуспехом и грађење модела за његово превазилажење Сређивање педагошке документације Организовање родитељског састанка Међувршњачко насиље- претња, уцена, физички обрачуни
МАРТ	Форум театар Помоћ ученицима при укључивању у такмичења Организовање индивидуалних разговора Сређивање педагошке документације Грађење и јачање личних вредносних ставова
АПРИЛ	Анализа успеха на крају трећег класификационог периода Разред као вредносни суд Сређивање педагошке документације
МАЈ	Уређење школског дворишта Анализа рада ученика у данима екологије Професионална оријентација Сређивање педагошке документације
ЈУН	Анализа успеха на крају школске године и обележавање Дана школе Анализа рад одељенског старешине и сређивање педагошке документације

2.3.1. VII разред

НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И

ВАСПИТАЊА

ЗА УЧЕНИКЕ ЛАКО МЕНТАЛНО ОМЕТЕНЕ У РАЗВОЈУ

Српски језик разред VII

Циљ наставе српског језика је овладавање српским књижевним језиком и оспособљавање ученика за усмено и писмено изражавање и општење, доживљавање и уочавање вредности књижевних и других уметничких остваривања; изграђивање ученикове личности.

-Циљ наставе је да ученици продуктивно овладају српским језиком у оквиру предвиђене језичке и лексичке грађе, да упознају елементе културе народа који говоре тим језиком и да их оспособи за међусобно споразумевање, дружење и зближавање са припадницима других националности.

Задаци:

- Оспособљавање ученика да се правилно, јасно, лепо и тачно усмено и писмено изражавају;
- Богаћење и развијање говорне и писмене културе ученика и оспособљавање да разумеју, правилно и јасно интерпретирају и процењују говорну и писану реч других;
- Упознавање ученика с најосновнијим карактеристикама и правилима књижевног језика;
- Отклањање нелогичности, нејасности и неправилности у говорном и писменом изражавању ученика;
- Упознавање ученика с најзначајнијим делима народне и уметничке књижевности народа и народности.
- Развијање интересовања ученика и љубави према књизи, навикавање и оспособљавање да се њоме самостално служе;
- Буђење и развијање естетских, моралних и друштвених осећања ученика, формирање моралног лика.

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	број часова по теми	Број часова за	
			Обраду	Утврђивање
1.	Усмено изражавање	52	20	32
2.	Писмено изражавање	50	20	30
3.	Језик и правопис	32	15	17
4.	Лектира	10	5	5
	Укупно	144	60	84

Математика разред VII

Циљ наставе математике је: да оспособи ученике за разумевање квантитативних и просторних односа реалног света; да ученици усвоје математичка знања која су неопходна за схватање појава и законитости у природи и друштву; да подстиче развој ученика и да их оспособљава за промену математичких знања у пракси; да их оспособљава за стицање нових знања у смислу професионалне оријентације .

Задаци:

- Упознавање разних радних и просторних облика и њихових узајамних односа ;
- Савлађивање основних рачунских операција , како са природним тако и са позитивним децималним бројевима ;
- Упознавање основних математичких термина и симбола ;
- Оспособљавање ученика за практичну примену усвојених математичких знања у речавању разних задатака и проблема у животу ;
- Развијање способности посматрања , опажања и логичког мишљења ;
- Оспособљавање ученика за мерење , моделовање и геометријско цртање ;
- Развијање упорности систематичности , уредности и одговорности у раду ;
- Стицање основних математичких знања потребних за настављање школовања , укључивање у рад и интегрисање у животну средину .

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	број часова по теми	Број часова за	
			Обраду	Утврђивање
1	Природни бројеви до 1000 000	18	8	10
2	Сабирање и одузимање до 1000 000	40	18	22
3	Множење и делење до 1000 000	50	22	28
4	Мерење и мере	14	6	8
5	Правоугаоник , квадрат и троугао	22	10	12
	Укупно	144	64	80

Ликовна култура разред VII

Циљ ликовне културе је да подстиче и развија ученикове способности и осећај за естетско изражавање, облоковање и промену стечених естетских искустава у животу и раду.

Задаци:

- Утицање на развој личности подстичући посебно развој визуелних, емоционално доживљајних и моторномануелних способности;
- Развијање ученикових способности опажања и памћења виђеног, маштовито представљање доживљаја и јачање осетљивости за облик, боје и просторне односе;
- Упознавање ученика с појавама и законитостима у природи које се могу односити на ликовне активности;
- Упознавање са различитим материјалима за рад, подстицање имагинације и неговање интересовања за културну баштину и за савремена кретања у уметности свог и других народа;
- Развијање способности ученика за аналитичко посматрање, ликовно представљање и обликовање.
- Разумевање уметничких дела, радног простора, простора (упознавање разних могућности његовог представљања) уобичавање животног и радног простора, уређење околине;
- Допринос смањењу и отклањању деформитета.

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	број часова по теми	Број часова за	
			Обраду	Утврђивање
1	Разноврсни и истоврсни облици у природи и уметничким делима	23	10	13
2	Пропорције	29	10	19
3	Композиција , распоређивање облика и масе у површини и простору	20	8	12
	укупно	72	28	44

Музичка култура разред VII

Циљ наставе музичке културе је позитивно утицање на емотивно- ефикасну сферу личности ученика уз истовремено поступно развијање елементарних музичких способности.

Задаци:

- Буђење интересовања према музичкој уметности и музичким активностима
- Оспособљавање ученика да правилно реагују на музику: да опажају карактер музичког дела и разумеју сарджај програмских композиција ;
- Неговање способности ученика да музички доживљај изразе и средствима других уметности ликовним, ритмичким, плесом, драмским и писаним начинима.
- Перманентно у свим ситуацијама, развити музичку перцепцију уз основне музичке способности –музички ритам, слух и меморију;
- Опажање и разликовање особина тонова и њихово бележење;
- Неговање вокалних способности ученика певањем народних и уметничких садржаја;
- Оспособљавање ученика за музицирање на ритмичким и мелодијским инструментима орфовог инструментарија;
- Упознавање с основним музичким појмовима који представљају саставни део опште културе ученика;
- Подстицање стваралачких музичких способности сваког ученика посебно;
- Упознавање ученика с одобреним делима нашег народног и уметничког стваралаштва уз формирање позитивног односа према уметничкој баштини;

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	број часова по теми	Број часова за	
			Обраду	Утврђивање
1.	Извођење музике певањем	17	8	9
2.	Слушање музике	5	5	/
3.	Дечје стваралаштво	5	5	/
4.	Упознавање с основним музичким облицима	9	4	5
	Укупно	36	22	14

Природа и друштво разред VII

Циљ природе и друштва је да ученици упознају природну и друштвену средину, да нађу своје место и улогу у њој и да обезбеди основу за даље изучавање природних услова за живот и рад становништва места, регије и ширег завичаја, републике, земље некад и сад

Задаци:

- Упознавање ученика са ужом природном и друштвеном средином а посебно насељем, њиховом улогом у школи, родитељском дому и средини у којој живи и увођење у организацију живота;
- Допринос употпуњавању, проширивању, сређивању нових сазнања и искуства о природним и друштвеним појавама и променама;
- Развијање интересовања за обучавање и заштиту природе и учествовање у њиховој заштити ;
- Формирање умења и вештина и здравствено – хигијенских, радних и навика културног понашања, изграђивање правилног односа, поштовања према другим и старијима, личној и друштвеној имовини, према правилима регулисања живота и рада у школи и породици, према својима, нарочито развијању радозналости, смисла за рад и одговорност и љубави према раду, изграђивање схватања рада као услова за живот и напредак појединаца и друштва;
- Упознавање ученика, како људи искоришћавају природна богатства и лепоте у заједничком раду и животу;
- Развијање на основу непосредног и посредног посматрања способности јајасног правилног језичког изражавања;
- Упознавање изгледа и карактеристика земљишта и рељефа и облика тла у месту и крају у којем је школа и да се у њему правилно оријентишу; упознавање ученика са најважнијим личностима и догађајима, ближе и даље прошлости насеља;
- Стицање навика, обележавања значајних датума и празника учешћем у радним и свечаним приликама живота и рада школе, породице и шире друштвене заједнице.

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	број часова по теми	Број часова за	
			Обраду	Утврђивање
1	Кретање и сила	17	7	10
2	Топлота	11	5	6
3	Светлост	13	7	6
4	Звук	2	1	1
5	Магнетизам	8	3	5
6	Србија	32	14	18
7	Из прошлости наших народа	16	7	9
8	Својство супстанције	9	4	5
9	Ћелија	6	2	4
10	Живи свет и његов развитак	30	14	16
	Укупно	144	64	80

Техничко образовање разред VII

Циљ техничког образовања је да доприноси радном и политехничком образовању и васпитању ученика, развијању постојећих и подстицање нових интересовања ученика за поједине технике, развијању радних вештина и друштвено – корисних навика и неговању склоности, способности и одговорности.

Задаци су:

- Пружање одговарајућег радно –техничког образовања и обште припреме за касније образовање, оспособљавање за рад и успешно укључивање у друштвени живот;
- Подстицање интересовања ученика за технику, развијање поверења у сопствене снаге и усмеравање на оне активности које могу да обезбеде активно укључивање у производњу добара;
- Упознавање у току рада материјала који се најчешће користе и овладавање одређеним техникама рада у једноставним производним процесима који подразумевају умешност при практичном коришћењу алата и материјала;
- Навикавање ученика на рационалну организацију рада, на међусобну сарадњу и тимски рад;
- Увођење ученика у културу рада и примену одговарајућих мера и средстава заштите на раду;
- Развијање навика код ученика за правилан однос према раду и друштвеној имовини;
- Развијање другарства и емоционалне стабилности.

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	број часова по теми	Број часова за	
			Обраду	Утврђивање
1	Саобраћајно васпитање	20	10	10
2	Техничко цртање	20	2	18
3	Метали	8	8	/
4	Основи машинства	16	6	10
5	Технологија обраде метала	64	8	56
6	Технологија обраде коже и текстила	16	2	14
	Укупно	144	36	108

Практични рад разред VII

Циљ практичног рада је да путем непосредног практичног учешћа ученика у одржавању, побољшавању услова за живот и рад у школи и средини допринеси изграђивању културе рада.

Задачи:

- да се ученици непосредно и практично ангажују одржавању и стварању повољних услова за живот и рад у школи;
- да се ученици непосредно ангажују у одржавању одржавању зелених површина, значајних објеката и заштити животне средине;
- да ученици практично упознају разноврсне облике производног и другог друштвено-корисног рада,
- да развијају и формирају правилне односе према раду и радним људима;
- да путем разноврсних активности буду обавештени о избору позива у смислу што успешније професионалне оријентације.

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	број часова по теми	Број часова за	
			Обраду	Утврђивање
1	Уређење и одржавање школског простора	5	/	5
2	Одржавање школског намештаја	2	/	2
3	Брига о украсном биљу у школи и школском дворишту	3	/	3
4	Основни принципи правилне исхране човека (састојци хране)	25	8	17
5	Намирнице (млеко , месо , јаја , воће , поврће)	22	7	15
6	Посуђе и прибор за припремање хране	8	3	5
7	Припремање једноставних јела	5	/	5
8	Брање лековитог биља	2	1	1
	укупно	72	19	53

Физичко васпитање разред VII

Циљ физичког васпитања је: да допринеси свестраном развијању ученика и његовом оспособљавању за стваралачку примену физичке културе у животу, ради одклањања заостајања, јачања здравља, радне и одбрамбене способности.

Да оспособљава ученике за слободно стваралачко изражавање у игри, спорту, гимнастици и другим облицима физичке културе , што допринеси хуманизацији личности и потврђивању њених људских вредности, као и да допринеси дијалектичком материјалистичком схватању људске природе и улоге физичке културе у индивидуалном и друштвеном животу ученика.

Задачи:

- Задовољавање природних потреба ученика за кретањем и игром остварујући истовремено и позитиван утицај на свестрани телесан развој и развој функционалних способности ;
- Што је могуће потпуније кориговање недостатака у телесном и моторном развоју који карактеришу менталну ометеност ;
- Посвећивање посебне пажње ученицима са телесним деформитетима и ученицима који заостају у развоју ;
- Омогућавање оних физичких активности које ће бити потребне ради очувања здравља , повећања и одржавања радне способности и љивотне радости ;
- Очување и учвршћивање здравља изграђивање хигијенских навика и превентивно деловање на спечавању настајања телесних деформитета ученика ;
- Омогућавање задовољења социјалних потреба ученика за животом и радом у колективу стваралаштвом и афирмацијом ;
- Развијање позитивних , карактерних, моралних и вољних особина , радних навика и смисла за естетске вредности ;
- Допринос сталном побољшању физичких способности ученика ,развијању, психомоторних особина , снаге брзине , окретности , гипкости и издржљивости као и образовању моторних умења и навика неопходних свакодневни рад и љивот , као и моторних умења и навика потребних за бављење спортом и рекреацијом ;
- Јачање воље и развијање моралних особина ученика ана рочито правилног односа према колективу , самодисциплине , самопоуздања , смелости и самоиницијативе ;

-Системско праћење физичког развитка и психомоторне способности ученика увођењем сталног система информисања

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	број часова по теми	Број часова за	
			Обраду	Утврђивање
1	Стројеве вежбе	2	/	2
2	Атлетика	29	5	24
3	Гимнастика	15	1	14
4	Вежбе спретности и снаге	11	1	10
5	Народне игре и друштвени плесови	4	/	4
6	Стони тенис	11	1	10
7	Фудбал	9	1	8
8	Рукомет	9	1	8
9	Кошарка	9	1	8
10	Одбојка	9	1	8
	Укупно	108	12	96

2. 4. ОСМИ РАЗРЕД

ФОНД ЧАСОВА У ОСМОМ РАЗРЕДУ

- ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
- ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
- ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
- ФАКУЛТАТИВНИ ДЕО ПРОГРАМА
- ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА

Фонд часова у осмом разреду

А	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
1.	СРПСКИ ЈЕЗИК	4	136
2.	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	2	68
3.	ЛИКОВНА КУЛТУРА	1	34
4.	МУЗИЧКА КУЛТУРА	1	34
5.	ИСТОРИЈА	2	68
6.	ГЕОГРАФИЈА	2	68
7.	ФИЗИКА	2	68
8.	ХЕМИЈА	2	68
9.	МАТЕМАТИКА	4	136
10.	БИОЛОГИЈА	2	68
11.	ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ	2	68
12.	ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ	2	68
КУПНО А:		26	884
Б	ОБАВЕЗНО ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
13..	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	1	34
	ВЕРСКА НАСТАВА		
14..	СТРАНИ ЈЕЗИК - ШПАНСКИ	2	68
15.	ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ – ИЗАБРАНИ СПОРТ	1	34
УКУПНО Б:		4	136
Укупно : А+Б		30	1018
В	СЛОБОДНО ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
16.	ЧУВАРИ ПРИРОДЕ	1	34
	ХОР И ОРКЕСТАР		
	ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО		
УКУПНО В:		1	34
Г	ФАКУЛТАТИВНИ ДЕО ПРОГРАМА	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
17	БУГАРСКИ ЈЕЗИК	2	68
УКУПНО Г:		2	68
Д	ОБЛИК ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
18.	РЕДОВНА НАСТАВА	33	1120
19.	ДОПУНСКА НАСТАВА	1	34
20	ДОДАТНИ РАД	1	34
УКУПНО Д:		35	1188
Ђ	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	НЕДЕЉНИ ФОНД ЧАСОВА	ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА
21.	ЧАС ОДЕЉ. СТАРЕШИНЕ	1	36
22	ДРУШТВЕНЕ, ТЕХНИЧКЕ, ХУМАНИТАРНЕ, СПОРТСКЕ И КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ	2	68
УКУПНО Ђ:		3	104
УКУПНО А+Б+В+Г+Д+Ђ		38	1292

А. Обавезни наставни предмети у осмом разреду основног образовања и васпитања

- **СРПСКИ ЈЕЗИК**
- **СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**
- **ЛИКОВНА КУЛТУРА**
- **МУЗИЧКА КУЛТУРА**
- **ИСТОРИЈА**
- **ГЕОГРАФИЈА**
- **ФИЗИКА**
- **ХЕМИЈА**
- **МАТЕМАТИКА**
- **БИОЛОГИЈА**
- **ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ**
- **ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ**

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задачи наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	ЈЕЗИК:	Циљ наставе српског језика јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку културу и писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења.	Проширивање и стицање нових знања из граматике, правописа и ортоепије; развијање критичког мишљења ученика и усвајање научног погледа на свет	Буђење ученикове радозналости; стицање свести о важности познавања обрађеног градива; гајење љубави према српском језику	Примена стечених знања у решавању задатака; развијање способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање, апстракцију и конкретизацију; буђење истраживачког духа ученика у вези са српским језиком; богаћење језичке културе ученика, што доприноси правилном формирању ученикове личности	На крају 8. разреда ученици треба да: - користе стандардни матерњи језик и ефикасно комуницирају у усменом и писаном облику у различите сврхе; - буду способни да разумеју различите форме уметничког изражавања и да их користе за сопствено изражавање; - бити оспособљени за самостално учење; - бити способни да прикупљају, анализирају и критички процењују информације; - моћи да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања; - бити спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима; - умети да препознају и уважаје људска и дечја права и бити способни да активно учествују у њиховом остваривању; - имати развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и доприносити њеном очувању и развоју; - знати и поштовати традицију, идентитет и културу других заједница и бити способни да сарађују са њиховим припадницима; - бити способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице.
	Грамматика		Упознавање са књ. родовима и врстама, као и са стваралаштвом писаца; препознавање мотива, песн. слика; упознавање са одликама стиха; оспособљавање за разумевање и самостално тумачење књ. дела; подстицање ученика да самостално читају, доживљавају, тумаче књ. дело.	Побудити љубав према књижевности; гајити позитивна осећања према свету који нас окружује; утицати на формирање духовних и моралних вредности; неговање породичних вредности; стварање читалачких навика.	Примењивати стечена знања у даљем раду; подстицати читалачке радозналости код ученика; побудити истраживачки дух ученика; развијати способност за критички приступ књижевном делу; прецизним истраживачким задацима оспособљавати ученике за самосталан рад; креативном радном атмосфером на часу навикавати ученике на тимски рад; развијати код ученика способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање, анализу и синтезу; оспособљавати ученике за тумачење естетских чинилаца уметничког света.	
	Правопис					
Ортоепија	Научнопопуларни и информативни текстови	Допунски избор				
2.			КЊИЖЕВНОСТ	Подстицање и неговање креативности кроз писмено и усмено изражавање; савлађивање технике израда писменог састава и дом. задатака	Богаћење речника, језичког и стилског израза; неговање маште и стваралачког мишљења	Примењивање стечених знања из правописа и језичке култура; оспособљавање ученика за креативно и критичко размишљање; уочавање недостатака као и истицање лепоте стила.
			Лирика			
Епика						
Драма						
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Допунски избор	Подстицање и неговање креативности кроз писмено и усмено изражавање; савлађивање технике израда писменог састава и дом. задатака	Богаћење речника, језичког и стилског израза; неговање маште и стваралачког мишљења	Примењивање стечених знања из правописа и језичке култура; оспособљавање ученика за креативно и критичко размишљање; уочавање недостатака као и истицање лепоте стила.	
	Писмени задаци					
	Домаћи задаци					
	Говорне и писмене вежбе					

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова			Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утвр.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1	ЈЕЗИК:				Индивидуални	Дијалoшка	Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање наставних листића за истраживачке задатке ученика; припремање тестова за проверу знања ученика; прегледавање писмених и контролних задатака; свакодневно подстицање и мотивисање ученика за учење; израда панoa; упућивање ученика на коришћење додатне литературе;	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; израда домаћих задатака; израда панoa; израда писмених задатака; учествовање у говорним и писменим вежбама; драматизација текстова; изражајно казивање напамет научених стихова	Историја Географија Ликовна култура Музичка култура Бугарски језик	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда. -Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне способности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.
	Граматика	15	24	39						
	Правопис	2	6	8						
	Ортоепија	2	3	5						
2	КЊИЖЕВНОСТ				Колективни	Текстуална	Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање наставних листића за истраживачке задатке ученика; припремање тестова за проверу знања ученика; прегледавање писмених и контролних задатака; свакодневно подстицање и мотивисање ученика за учење; израда панoa; упућивање ученика на коришћење додатне литературе;	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; израда домаћих задатака; израда панoa; израда писмених задатака; учествовање у говорним и писменим вежбама; драматизација текстова; изражајно казивање напамет научених стихова	Историја Географија Ликовна култура Музичка култура Бугарски језик	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда. -Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне способности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.
	Лирика	18	3	21						
	Епика	20	4	24						
	Драма	5	2	7	Рад у пару	Илустровање и графичко представљање				
	Допунски избор	1	-	1						
	Научнопопуларни и информативни текстови	3	-	3						
3	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА				Колективни	Текстуална	Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање наставних листића за истраживачке задатке ученика; припремање тестова за проверу знања ученика; прегледавање писмених и контролних задатака; свакодневно подстицање и мотивисање ученика за учење; израда панoa; упућивање ученика на коришћење додатне литературе;	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; израда домаћих задатака; израда панoa; израда писмених задатака; учествовање у говорним и писменим вежбама; драматизација текстова; изражајно казивање напамет научених стихова	Историја Географија Ликовна култура Музичка култура Бугарски језик	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда. -Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне способности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.
	Писмени задаци	4	8	12						
	Домаћи задаци	-	8	8						
	Говорне и писмене вежбе	-	8	8						
УКУПНО		70	66	136						

Стандарди

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ	<p>1.1.1. разуме текст (ћирилички и латинички) који чита наглас и у себи;</p> <p>1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди врху текста: експозиција(излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда;</p> <p>1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима;</p> <p>1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат;</p> <p>служи се садржајем да би пронашао одређени део текста;</p> <p>1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима;</p> <p>1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног;</p> <p>1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту;</p> <p>1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе.</p>	<p>2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања;</p> <p>2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама);</p> <p>2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове;</p> <p>2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи;</p> <p>2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима);</p> <p>2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима;</p> <p>2.1.7. препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у таквом тексту.</p>	<p>3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима);</p> <p>3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст;</p> <p>3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње;</p> <p>изводи закључке засноване на сложенијем тексту;</p> <p>3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе.</p>
2.	ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ	<p>1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу);</p> <p>1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу;</p> <p>1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста);</p> <p>1.2.4. уме да преприча текст;</p> <p>1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални);</p> <p>1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу;</p> <p>1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем);</p> <p>1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима;</p> <p>1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње.</p>	<p>2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан;</p> <p>2.2.2. саставља вест, реферат и извештај;</p> <p>2.2.3. пише резиме краћег и/или једноставнијег текста;</p> <p>2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика*;</p> <p>2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева.</p>	<p>3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста;</p> <p>3.2.2. саставља аргументативни текст;</p> <p>3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу;</p> <p>3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста;</p> <p>3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму.</p>

3.	ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК	<p>1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама; 1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације; 1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима; 1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи; 1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела; 1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу); 1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне); 1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима; 1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми; 1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта); 1.3.11. препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања. 1.3.12. познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору* као лексички механизам; 1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.); 1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.); 1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви); 1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама. 1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас); 1.3.18. зна основне податке о пореклу и дијалекатској разуђености српског језика; 1.3.19. зна основне податке о језицима националних мањина; 1.3.20. има позитиван став према дијалектима (свом и туђем); 1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој.</p>	<p>2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме; 2.3.2. препознаје гласовне промене; 2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи; 2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање); 2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица); 2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима; 2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици; 2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика. 2.3.9. познаје метонимију као лексички механизам; 2.3.10. зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава; 2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери).</p>	<p>3.3.1. дели реч на слоге у сложенијим случајевима; 3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује); 3.3.3. зна и у свом говору примењује* акценатску норму; 3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама; 3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица); 3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима). 3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени или на основу њиховог порекла; 3.3.8. зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима намењеним младима и правилно их употребљава.</p>
----	--	---	---	--

4.	КЊИЖЕВНОСТ	<p>1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела;</p> <p>1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност);</p> <p>1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епiku и драму;</p> <p>1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац);</p> <p>1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог;</p> <p>1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја);</p> <p>1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...;</p> <p>1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе;</p> <p>1.1.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела.</p>	<p>2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања;</p> <p>2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација;</p> <p>2.4.3. разликује лирско-епске врсте (баладу, поему);</p> <p>2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научнопопуларне текстове;</p> <p>2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градијација, метафора, контраст);</p> <p>2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност;</p> <p>2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог;</p> <p>2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела;</p> <p>2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама.</p>	<p>3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива;</p> <p>3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту;</p> <p>3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу;</p> <p>3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту;</p> <p>3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе;</p> <p>3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело;</p> <p>3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже;</p> <p>3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави.</p>
----	-------------------	---	--	---

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК - 72 часа -

Циљ наставе енглеског језика у основним школама остварује се овладавањем комуникативних вештина и разбијањем способности и метода учења страног језика. Стога, циљ наставе енглеског језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивних односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознавајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Задачи на нивоу језичких вештина

Разумевање говора

Ученик треба да разуме усмену поруку исказану савременим језиком, без непотпуних лексичких и синтаксичких тешкоћа, не дуже од две до три минуте. Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (приповедање, разговор), а треба да буде способан и да идентификује различите врсте усмених порука (изјавне, упитне и заповедне), да реконструира непознато на основу контекста и да запамти кључне елементе поруке.

Усмено изражавање

Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде оспособљен да савременим језиком, примереним свакодневном комуникацији, исказе једноставну усмену поруку и да буде у стању да учествује једноставном разговору, да једноставно и јасно исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да прочита и разуме једноставне поруке, знакове, информације, да разуме глобално, селективно и на нивоу имплицитног, једноставније аутентичне текстове писане савременим језиком у вези са свакодневним ситуацијама и из домена њиховог интересовања.

Писано изражавање

Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде способан да напише своје личне податке, да напише честитку, једноставну поруку и краће неформално писмо, да опише неки доживљај, да напише нешто о себи и својим интересовањима, да напише кратак резиме о ономе шта је чуо, виде или прочитао и изнесе лични став (допадање, недопадање, слагање, неслагање и друго)

Дијалог

Ученик треба да је способен да користи научене фразе и изразе док води дијалог са наставником, другим учеником или или евентуално говорником коме је енглески матерњи језик.

Развијање социо-културне компетенције

Поред знања о основним чињеницама везаним за историју, географију културу и уметност земаља чији језик учи, ученик треба да створи увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства уочи сличности и разлике у навикама (вербална и невербална комуникација), обичајима, менталитету и институцијама наше земље и земаља чији језик учи

Медијација

У комуникативним контекстима који укључују говорнике учениковог првог језика (л1) и циљног језика (л2) преноси и преводи кратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације.

Знања о језику и стратегије учења

Ученик треба да:

- 1) препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом
- 2) поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине
- 3) користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације
- 4) уочава сличности и разлике између страног и матерњег језика
- 5) примењује компензационе стратегије као што су:

~ усмерава пажњу на оно што разуме

~ покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна

~ обраћа пажњу на речи које се више пута понављају

~ обраћа пажњу на разне невербалне елементе (гестови, мимика итд.)

~ размишља да ли одређена реч коју не разуме личи на неку из матерњег језика

~ тражи значење у речнику

~ уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција и позитивни трансфер).

Корелација	Евалуација
свет око нас, музичка култура, физичко васпитање, грађанско васпитање, ликовна култура, математика, веронаука	Сликовни диктати, издавање наредби, рецитовање, певање, реаговање на сликовне и говорне подстицаје

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Циљеви и задаци садржаја програма	Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду
		обр.	утв.	сист.	свега		Облик рада	Метода рада	
1	ГЕОГРАФИЈА	5	5	1	11	-знаменитости у културама земаља чији се језик учи -временске прилике	фронтални рад у паровима, групни рад индивидуални и рад	интерактивна комуникативна ТФО сугестопедија директна	-Слушање и реаговање на команде наставника или команди са касете - Мануелне активности -Вежбе слушања према упутствима наставника или са траке - Игре примерене узрасту - Певање (у групи, паровима или индивидуално) - класирање и упоређивање -Решавање текућих проблема у разреду, тј. договори и мини-пројекти -Разумевање писаног текста(читање краћег писаног или илустрованог текста) - Писмено изражавање -цртање по диктату, израда сликовног речника - превођење исказа у гест и геста у исказ -повезивање звучног материјала са илустрацијама и текстом, повезивање наслова са текстом или пак именоване наслова - заједничко прављење илустрованих и писаних материјала -увођење дечије књижевности и транспоновање у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз
2	ДРУШТВО	4	6	1	11	- дневне обавезе - Солидарност и толеранција - изласци, слободно време - куповина (обраћање и учтиве форме обраћања) - слободне активности (посете, спортски дани, хуманитарне акције)			
3	ЗДРАВЉЕ	3	3	1	7	- здравствена заштита - оброци (здрава исхрана)			
4	ОКРУЖЕЊЕ И ПРАВА	3	5	1	9	- обавезе у кући, уређење простора у којем живи (куповина животних намирница, подела посла...) - развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима (кућни љубимци, незбринуте животиње) - становање (блок, насеље, кућа, град, село)			
5	ШКОЛА	5	2	1	8	- Заједничке активности и интересовања у школи и ван ње. - Предмети, распоред часова, недељна оптерећеност - Изражавање обавезе, забране, недостатака - Вршњачка комуникација и људска права (толеранција – интеркултурна, интернетичка и интеррасна)			
6	ГРАМАТИКА	9	10	3	22	-именице- сложенице, колокације, суфикски за грађење именица од глагола и придева - придеви – сложени придеви, суфикски за грађење придева од именица и глагола, негативни префикси - предлози- после придева, после глагола, у изразима (by chance, for ages, on the radio) -глаголска група (глаголи, глаголска времена-футур (future continuous tense), презент, перфекат и плусквамперфекат, <i>used to</i> , <i>would</i> , фразални глаголи, препозиционални глаголи) - прилози и прилошке одредбе (extremely, quite, rather) - бројеви (велики бројеви, децимале, разломци, давање бројчаних оцена и поређења) - везници (since, for, after, as well as, apart from) - директан и индиректан говор - пасив - кондиционалне реченице (први, други, трећи) - модални глаголи (would, had to, was able to, should have done, may, might, can, can't) - реченичне конструкције (I'd rather, I'd rather not, to have/ get sth done, look like, be like, after/ before+ing, having done, didn't you, haven't you) - идиоматски изрази (safe and sound, spitting image, be a light sleeper, heavy music, heavy rain)			

ЛИКОВНА КУЛТУРА VIII разред

Циљ и задаци

Циљ наставе ликовне културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа; да се оспособе да решавају проблеме проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама; да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци образовно- васпитног рада у настави ликовне културе састоје се у стварању разноврсних могућности кроз различите садржаје и облике рада и развијању ученикових способности за:

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената;
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање смисла за естетске ликовне и визуелне вредности које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навика за лепо писање;
- подстицање интересовања, стварање и неговање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чувањем културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварањем услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања позитивног емоционалног става према вредностима изреженим у делима различитих подручја визуелних уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци

Ученици треба да се:

- оспособе да опажају и представљају: слободне композиције, визуелне метафорике, контрасте, јединства и доминанте у простору, фантастике;
- формирају навике за виши ниво културе рада, квалитет производа, културу живота и слободног времена;
- ликовно- визуелно описмене, развију креативне способности, припремају за ефикасно и савремено укључивање у рад, односно за различита занимања.

Садржај програма	Бр. час.	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Облици остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Слободно компоновање	3+2	<p>-перцепција- кроз разговор и дискусију уче путем посматрања, уочавања и тумачења</p> <p>-активно учествују и постављају питања</p> <p>-схватају начине повезивања ликовних елемената у композицији</p> <p>аперцепција- стварају путем примене и надоградње, експериментисања и истраживања</p> <p>-стварају самосталне радове у различити ликовним техникама и материјалима</p> <p>-врше естетске анализе свијих радова и радова других</p> <p>-износе закључке</p>	<p>-кроз разговор и дискусију на основу претходно стеченог ликовног знања и искуства објашњава појам композиције кроз илустрације сликарства Василија Кандинског истовремено повезујући са теоријом форме</p> <p>-подстиче ученике на дискусију</p> <p>-учествује у креирању вежби</p> <p>-подстиче самосталан рад ученика</p> <p>-буди машту и креативност ученика</p> <p>-врши коректуру</p> <p>-естетску анализу и вредновање</p>	<p>-фронтални</p> <p>-групни</p> <p>-рад у пару</p> <p>-индивидуални</p>	<p>-познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности</p> <p>-одабира адекватна средства за изражавање своје идеје</p> <p>-изводи радове са одређеном намером</p> <p>-зна начине повезивања ликовних елемената у композицији</p> <p>-уочава њихову међусобну повезаност</p> <p>-организује радни простор, припрема и одлаже прибор за рад</p>

<p>Визуелна метафорика и споразумевање</p>	<p>5+ 2</p>	<ul style="list-style-type: none"> -уче да посматрају,уочавају и тумаче појаве,предмете,облике -стварају одређене слике у свести -активно учествују,постављају питања -експериментишу и истражују кроз различите технике и материјале -раде самостална и оригинална ликовна решења -врше естетске анализе својих радова и радова других 	<ul style="list-style-type: none"> -кроз разговор и дискусију развија се значај масовне комуникације у свакодневном животу -објашњавање појмова-амблем,симбол,персонификација,а легорија,хералдика,пиктограм -проналази примере из свакодневног живота и презентује их ученицима -објашњава појам стилизације -учествује у креирању вежби -подстиче самосталан рад ученика -буди њихову машту и креативнос -врши естетску анализу и вредновање 	<ul style="list-style-type: none"> -индивидуални рад -рад у пару -фронтални 	<ul style="list-style-type: none"> -схватају улогу масовне комуникације у свакодневном животу -разумеју појмове-амблем,знак,пиктограм,хералдика,стилизација -познају карактеристике савремене комуникације и технологије -изводе радове са одређеном намером у различитим ликовним техникама и материјалима
<p>Контраст, јединство и доминанта у простору</p>	<p>10+6</p>	<ul style="list-style-type: none"> -уче да уочавају,посматрају и тумаче облике и појаве у природи -стварају слике у свести -дискутују,постављају питања -експериментишу и истражују кроз различите ликовне технике и материјале -повезују претходна искуства са новостеченим -раде самостална ликовна решења -врше естетске процене својих радова и радова других 	<ul style="list-style-type: none"> -кроз разговор уводи ученике у свет ликовних принципа,тј.начинима повезивања ликовних елемената у композицији -објашњава појединачне појмове са посебним акцентом на контрасту,јединству и доминанти -демонстрира одређене ликовне технике -проналази и наводи примере из свакодневног живота -учествује у креирању вежби -подстиче ученике на самосталан рад -врши коректуру -буди креативност,износећи неке своје идеје -врши естетску процену и вредновање 	<ul style="list-style-type: none"> -индивидуални рад -рад у пару -групни рад -фронтални 	<ul style="list-style-type: none"> -зна начине повезивања ликовних елемената у композицији -изводе радове са одређеном намером у различитим ликовним техникама -умеју да истакну доминантан мотив,боју,служе се контрастом да постигну јединство и равнитежу композиције -умеју да врше естетску процену радова са аспекта ликовних принципа уз коришћење стручне терминологије
<p>Слободно компоновање и фантастика</p>	<p>4+2</p>	<ul style="list-style-type: none"> -уче да посматрају и уочавају -стварају одређене слике у свести -активно учествују у разговору,постављају питања -истражују кроз различите ликовне технике -повезују претходно знање и искуство са новостеченим -раде самостална и оригинална ликовна решења -врше естетске процене својих радова и радова других 	<ul style="list-style-type: none"> -кроз разговор уводи ученике у свет иреалног тј.надреализма -наводи ученике да наведу примере неких нестварних догађаја,бића из историје или насталих у њиховој машти -показује репродукције Хијеронима Боша,Салвадора Далија,Милене Павловић-Барили.. -објашњава улогу надреалног сликарства у историји уметности -учествује у креирању вежби -буди машту ученика -подстиче њихов рад и усмерава -демонстрира технику колажа и асамблажа -врши естетску анализу и вредновање 	<ul style="list-style-type: none"> -индивидуални рад -фронтални -групни рад 	<ul style="list-style-type: none"> -користе различите изражајне могућности савремених и класичних медија,материјала и техника -умеју да одаберу адекватнасредств а за изражавање својих идеја -повезују ликовне елементе у композицији -схватају појам надреалног -умеју да врше естетску процену радова и изнесу свој став

СТАНДАРДИ

ОСНОВНИ НИВО

- Разликује у свом раду основне медије, материјале и технике.
- Изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове.
- Описује своје радове и радове других (исказује утисак)
- Зна да наведе знакове из свакодневног живота које имају пренесено значење.
- Зна улогу знакова у свакодневном животу.
- Разликује контраст као супротставаљање квалитета истиг или различитих ликовних елемената.
- Појам доминантем повезује са истицање, наглашавањем неке вредности.
- Разликује појмове реално- иреално.
- Познаје места и изворе на којима може да прошири своја знања о уметности (галерија, музеј, атеље...)

СРЕДЊИ НИВО

- Познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности.
- Одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју.
- Уочава међусобну повезаност ликовних елемената у композицији.
- Користи се богатством линија у грађењу композиције.
- Поседује осећај за валерске вредности и различите текстуре и користи различите материјале за изражавање спонтаног ритма.
- Примењује појам стилизације у радовима.
- Образлаже свој рад и радове других (наводи садржај, тему, карактеристике технике)
- Лоцира одабрана уметничка дела у историјски друштвени контекст.
- Поседује одређено знање о имагинарном, наводи примере нестварних бића из историје.
- Познаје и користи комплементарне, топле и хладне боје.
- Одабира адекватан садржај да би стварао и декодирао визуелне шифре.
- Развија своју машту и креативност не ослањајући се само на репродуковање.
- Проналази различите начине повезивања ликовних елемената у грађењу композиције.
- Уме да истакне доминантан мотив, боју и остварује јединство уједињењем свих ликовних елемената.

НАПРЕДНИ НИВО

- Познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности.
- Одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју.
- Уочава међусобну повезаност ликовних елемената принципа и садржаја, на свом раду и радовима других.
- Изводи радове са одређеном намером, користећи основне ликовне елементе и приципе да би постигао одређени ефекат.
- Користи тачне термине (контраст, јединство, хармонуја, равнотежа, доминанта...) када образлаже свој рад и радове других.
- Анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка (прави паралелу између реалног и модерне уметности)
- Самостално гради маштовита и оригинална ликовна решења, стилизованих облика.
- Користи савремене облике комуникације (фотографија, видео, филм) за продубљивање својих знања.
- Успешно користи терминологију (амблем, знак, персонификација, хералдика, алегорија) при анализи радова.
- Вешто повезује ликовне елементе и приципе у једну целину.
- Разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.

Ученик/ученица:

	1. ниво - ОСНОВНИ	2. ниво - СРЕДЊИ	3. ниво - НАПРЕДНИ
1. Медији, материјали и технике визуелних уметности	ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне меди-је, материјале и технике (цртање, сликање, ваја-н>е) визуелних уметности ЛК.1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове ЛК. 1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)	1. познаје и користи (у свом раду) основне из-ражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности 2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...)	ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју
2. Елементи, принципи и садржаји (теме, моти-ви, идеје...) Визуелних уметности	ЛК. 1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)	1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт 2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике тех-нике...)	ЛК.3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, тех-нику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би пости-гао одређени ефекат ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, об-лик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове дру и х ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципл и садржаја на свом раду и на радовима други х
3. Улога, развој и различи-тост визуелних уметности	ЛК. 1.3.1. описује разлике које уочава на уметничким радо-вима из различитих земаља, култура и периода ЛК. 1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су по-ребна знања и вештине стечени учењем у визу-елним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...) ЛК.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерија, атеље, уметничка радионица...)	1. лоцира одабрана уметничка дела у историј-ски и друштвени контекст	ЛК.3.3.1. анализира одабрана уметничка делау оджн \ на време настанка и према културној припаднт ги (описује основне карактеристике, намеру уметни ка...) ЛК.3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопход ни у занимањима везаним за визуелне умг ІНО1 1 и ЛК.3.3.3. користи другаместаизворе(нм >. библиотека, ин-тернет...) да би проширио своја ШММ И ни у1"1них уметности ЛК.3.3.4. разуме међусобну повезашкт и утиц.1 уметности и других области живота

Назив теме-области	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво	
	Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5
Слободно компоновање	-Ученик треба да зна: -разликује и користи у свом раду основне медије, материјале и технике -изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове -износи утисак о свом раду и радовима других	-Ученик треба да зна: -познаје и користи основне медије, материјале и технике визуелних могућности и технике визуелних могућности и могућности које оне пружају -описује свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике) -одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт	-Ученик треба да зна: -познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности -одабира адекватна средства(медије, технике), помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју -изводи радове са одређеном наменом да би постигао одређени ефекат -успешно проналази начине повезивања ликовних елемената у грађењу композиције-лоцира одабрана уметничка дела у историјском и друштвеном контексту	-Ученик треба да зна: -познаје и користи изражајне могућности лик. медија, техника и материјала -одабира адекватна средства помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју -изводи радове са одређеном наменом -зна начине повезивања ликовних елемената у композицији -користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик) када образлаже свој рад и радове других -уочава међусобну повезаност ликовних елемената, принципа и садржаја -разликује правце у односу на време настанка одређених уметничких дела
Визуелна метафорика и споразумевање	Ученик треба да зна: -разликује и користи основне медије, материјале и технике -изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове -описује свој рад и радове других -зна да наведе знакове из свакодневног живота који имају пренесено значење(знакови обавештења, упозорења, застава, грбови) -зна улогу знакова у свакодневном животу	Ученик треба да зна: -познаје и користи основне медије, материјале и ликовне технике -описује свој рад и радове других (наводи садржај, тему, карактеристике технике -одабира адекватан садржај за представљање одређене теме -зна појам стилизације облика и успешно га користи	Ученик треба да зна: -познаје карактеристике савремене комуникације и технологије -гради самостална и оригинална ликовна решења где успешно користи стилизацију облика	Ученик треба да зна: -успешно анализира свој рад и радове других, зна добро појмове- амблем, знак, персонификација, алегорија, хералдика -самостално гради маштовита и оригинална ликовна решења стилизованих облика -користи савремене медије комуникације-фотографију, видео, филм
Контраст, јединство и доминанта	Ученици треба да знају: -разликују контраст као супротстављање квалитета истих или различитих ликовних елемената (велико-мало, високо-	Ученици треба да знају: -кроз различите лик. технике и материјале исказују појам	Ученици треба да знају: -успешно изводе радове са одређеном наменом да би постигли одговарајући ефекат -граде самостална, оригинална и маштовита ликовна решења	Ученици треба да знају: -да самостално анализирају свој рад и рад других, као и уметничких дела са аспекта ликовних принципа и да доносе закључке -да успешно користе ликовну

	<p>ниско, кратко-дуго, облика-обло-угаоно, боје-светло-тамно), код тродимензионалних облика-конвексно-конкавно</p> <p>-под хармонијом подразумевају међусобни склад елемената</p> <p>-доминанту повезују са истицањем, наглашавањем неке вредности</p> <p>-да се јединство остварује уједињењем свих елемената у композицији</p>	<p>контраста(боје, облика, величина)</p> <p>-одабирају адекватан садржај за представљање одређене теме</p> <p>-умеју да истакну доминантан мотив, боју</p> <p>-остваре равнотежу и јединство композиције</p>	<p>-успешно повезују све ликовне елементе у композицији</p> <p>-вешто се служе контрастом да би постигли равнотежу и хармонију у композицији</p>	<p>терминологију (нпр. ритам, контраст, градација, хармонија, итд.)</p> <p>-вешто се служе ликовним техникама у изражавању идеја</p> <p>-праве маштовите и креативне композиције</p>
<p>Слободно компоновање и фантастика</p>	<p>Ученици треба да:</p> <p>-разликују појмове реално-иреално</p> <p>-износе утисак о свом раду и радовима других</p> <p>-користи различите технике и материјале у свом раду</p>	<p>Ученици треба да:</p> <p>-описује свој рад и радове других (наводи садржај, тему)</p> <p>-одабира адекватан садржај да би представио одређену идеју</p> <p>-поседује одређено знање о појмовима иреално, имагинарно, н адреално</p>	<p>Ученици треба да:</p> <p>-кроз различите савремене медије и технике визуелне уметности успешно гради ликовну композицију</p> <p>-има јасно одређену намеру у реализацији своје идеје</p> <p>-стварају маштовита и креативна ликовна решења</p> <p>-добро схваћен појам надреалног</p>	<p>Ученици треба да:</p> <p>-граде занимљива, маштовита и оригинална ликовна решења кроз различите ликовне технике и материјале</p> <p>-имају добро развијену свест о иреалном</p> <p>-успешно анализирају своје радове и радове других са аспекта ликовних принципа</p> <p>-врше естетске процене радова сликара-надреалиста (Бош, Дали) и самостално доносе закључке</p>
<p>Визуелна метафорика и споразумевање</p>	<p>Ученик треба да зна:</p> <p>-разликује и користи основне медије, материјале и технике</p> <p>-изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове</p> <p>-описује свој рад и радове других</p> <p>-зна да наведе знакове из свакодневног живота који имају пренесено значење (знакови обавештења, упозорења, заставе, грбови)</p> <p>-зна улогу знакова у свакодневном животу</p>	<p>Ученик треба да зна:</p> <p>-познаје и користи основне медије, материјале и ликовне технике</p> <p>-описује свој рад и радове других(наводи садржај, тему, карактеристике технике</p> <p>-одабира адекватан садржај за представљање одређене теме</p> <p>-зна појам стилизације облика и успешно га користи</p>	<p>Ученик треба да зна:</p> <p>-познаје карактеристике савремене комуникације и технологије</p> <p>-гради самостална и оригинална ликовна решења где успешно користи стилизацију облика</p>	<p>Ученик треба да зна:</p> <p>-успешно анализира свој рад и радове других, зна добро појмове-амблем, знак, персонификација, алегорија, хералдика</p> <p>-самостално гради маштовита и оригинална ликовна решења стилизованих облика</p> <p>-користи савремене медије комуникације-фотографију, видео, филм</p>

МУЗИЧКА КУЛТУРА VIII разред

Циљ наставе музичке културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да

- упознавају музичке културе кроз обраду тема повезаних са музиком различитих епоха; - развију музикалност и креативност
- неговују смисао за заједничко и индивидуално музицирање у свим облицима васпитно-образовног рада са ученицима.

Задаци наставе музичке културе јесу:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе музичке културе сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе музичке културе буду у пуној мери реализовани; -стицање знања о музици различитих епоха; -развијање способности извођења музике (певање/свирање); -развијање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике; -подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); -даље упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности; -стварање одељенских ансамбала.

Оперативни задаци

Оперативни задаци су: -певање и свирање, по слуху и из нотног текста; песме и теме из познатих композиција; -упознавање музике праисторије, античке епохе, средњег века, ренесансе, барока и класицизма кроз сагледавање друштвене функције музике, видова музицирања, карактеристичних жанрова, облика и инструмената епохе, као и најистакнутијих стваралачких личности: -утврђивање појмова из основа музичке писмености; -обrada мелодијског мола, обрада акорада на главним ступњевима, појам каденце; - обрада мешовитих тактова (7/8, 5/8 – на примерима народних песама); -утврђивање и обрада појмова мелодија, ритам, метар, темпо, динамика, хармонија, полифонија, хомофонија, фактура.

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова			Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утвр.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1	Знање и разумевање Основе музичке писмености	10	4	14	Индивидуални Фронтални групни рад у пару комбиновани	Дијалoшка Монолошка Рада на тексту Слушање аудио-примера Перцепција музичких примера Самостални графички и писмени радови Истраживачки рад Практични рад Метода демонстрације Игровне активности Комбиновани рад	Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање аудио-примера; свакодневно подстицање и мотивисање ученика за учење; израда паноа; упућивање ученика на коришћење додатне литературе; наставник демонстрира, свира, пева, подстиче ученике да певају, слушају, импровизује рукама, ногама, бројчано оцењује, прати напредовање ученика, развија естетски доживљај и машту.	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; посматрање, бележење, извођење закључака, музицирање, слушање звучних примера, певање (по скуху и нотном тексту), скушање, свирање, извођење дечије народне и уметничке музике, повезивање различитих садржаја песама, препознавање темпа, различитих тонских боја (гласова и инструмената) као и појединих жанрова и музичких састава.	Историја Ликовна Култура Српски језик Бугарски језик Грађанско васпитање Верска настава	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда. -Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне спо-собности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.
2	Извођење музике - Певање по слуху и са нотног текста	3	3	6						
3	Слушање музике а) Слушање вокално-инструменталних и инструменталних композиција б) Учити облике: музичка реченица период дводелна песма троделна песма	6	4	10						
4	Музичко стваралаштво а) импровизација мелодије на задани текст б) импровизација мелодије на задани ритам	2	2	4						
УКУПНО		21	13	34						

Стандарди

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ ОСНОВЕ МУЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ	Ученици умеју да: 1.1.1. препознају основне елементе музичке писмености; 1.1.2. опишу основне карактеристике музичких инструмената, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва.	Ученици умеју да анализирају повезаност 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената с музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером), 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. Оперско финале с догађајима у драми), 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота.	Ученици: 3.1.1. знају функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела, 3.1.2. разумеју историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора, 3.1.3. критички и аргументовано образлажу свој суд, 3.1.4. креативно комбинују изражајне музичке елементе у естетском контексту (одређени музички поступак доводи се у везу са жељеним ефектом).
2.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	1.3.1. певају једноставне дечје, народне или популарне композиције, 1.3.2. изводе једноставне дечје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту.		Ученици умеју да: 3.3.1. изводе разноврстан репертоар певањем и свирањем као солисти и у неким школским ансамблима.
3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Ученици умеју да именују: 1.2.1. музичке изражајне елементе, 1.2.2. извођачки састав, 1.2.3. музичке жанрове, 1.2.4. српски музички фолклор.	Ученици умеју да: 2.2.1. опишу и анализирају карактеристике звучног примера у садејству с опаженим музичким елементима (нпр. узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре), 2.2.2. препознају структуру одређеног музичког жанра.	Ученици умеју да анализирају слушни пример и открију везу опажених карактеристика са: 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера, 3.2.2. жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера, 3.2.3. контекстом настанка и применом различитих облика музичког фолклора.
4.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	1.4.1. направе музичке инструменте користећи предмете из окружења, 1.4.2. осмисле мање музичке целине на основу понуђених модела, 1.4.3. изводе пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима, 1.4.4. учествују у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст.		Ученици умеју да: 3.4.1. осмишљавају пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте, 3.4.2. импровизују и/или компонују мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова, 3.4.3. осмишљавају музику за школску представу, приредбу, перформанс.

ИСТОРИЈА VIII разред

Задаци наставе Историје у осмом разреду су:

- стекну основна знања о најважнијим одликама историјског периода од друге половине 19. до краја 20. века;
- стекну основна знања о најважнијим одликама историјског периода од друге половине 19. до краја 20. века на српском и југословенском простору;
- стекну основна знања о историји европских и ваневропских држава у периоду од друге половине 19. до краја 20. века;
- разумеју најзначајније политичке идеје историјског периода од друге половине 19. до краја 20. века;
- стекну основна знања о знаменитим личностима периода од друге половине 19. до краја 20. века у општој и националној историји;
- се упознају са културним и научнотехнолошким достигнућима на српском, југословенском, европском и ваневропском простору у периоду од друге половине 19. до краја 20. века;
- разумеју да национална историја представља саставни део опште историје;
- развијају истраживачки дух и критички однос према прошлости и оспособе се да препознају различита тумачења иситх историјских догађаја;
- разумеју узроке и последице најважнијих историјских појава у периоду од друге половине 19. до краја 20. века;
- овладају вештином коришћења историских карата за период од друге половине 19. до краја 20. века;
- науче да повезују различите историјске садржаје (личности, догађаје, појаве и процесе) са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом
- поседују свест о повезаности појава из прошлости са појавама из садашњости

Редни број	Наставна тема	обрада	утврђивање	систематизација	Укупно
I	Свет у другој половини 19. И почетком 20. века	3	3	2	8
II	Србија, Црна Гора и Срби у Хабзбуршком и Османском Царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата	8	5	1	14
III	Први светски рат и револуције у Русији и Европи	3	2	-	5
IV	Србија и Црна Гора у Првом светском рату	3	3	1	7
V	Свет између Првог и Другог светског рата	3	2	1	6
VI	Југословенска краљевина	4	3	-	7
VII	Други светски рат – Тотални рат	3	2	-	6
VIII	Југославија у Другом светском рату	4	2	1	7
IX	Свет после Другог светског рата	2	1	-	3
X	Југославија после Другог светског рата	3	2	1	6

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у васпитно-образовном раду	Активности наставника у васпитно-образовном раду	Начин и поступци остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Свет у другој половини 19. И почетком 20. века	8	активно слуша, учествује у разговору, чита текстове, чита уџбеник, издваја најважније чињенице и појмове, гледа и коментарише илустрације, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе	-објашњава -подстиче -усмерава -показује -анализира -мотивише -упућује на изворе	наративна, дијалогска, монолошка, илустративна, текстуална, групни рад, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Разумевање основних одлика историјског периода од др. половине 19. до кр.20века, разумевање основних одлика истог историј. периода на српском и југослов. простору, разумевање најзначајнијих политичких идеја у том периоду, стицање знања о личностима које су обележиле тај период, упознавање културних и научних достигнућа у Европи и код Срба као и коришћење историјских карата за период савременог доба. -Примена стандарда
Србија, Црна Гора и Срби у Хабзбуршком и Османском Царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата	14	Активно слуша, учествује у разговору, чита и анализира шеме и илустрације и коментарише, израда домаћих задатака, користи историјске карте, чита текстове, гледа и коментарише илустрације, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке етнаестоминутне вежбе анализа филма,	-објашњава -истиче -подстиче -мотивише -показује -анализира -упућује на изворе	Наративна, дијалогска, илустративна, текстуална, филм, групни рад, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Разумевање основних одлика савременог доба Срба и др. народа на југослов. простору, разумевање најважнијих политичких идеја, упознавање културних и научних достигнућа, стицање знања о личностима у националној историји, коришћење историјских карата за тај историј. период. -Примена стандарда
Први светски рат и револуције у Русији и Европи	5	Активно слуша, учествује у разговору, чита и анализира шеме и текстове, гледа илустрације, анализа филма, објашњава појмове везане за овај период, разликује и упоређује државно и друштвено уређење земаља тог периода, повезује појмове, догађаје и личности, коришћење историјске карте, писмена провера знања, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе	-објашњава -истиче -показује -подстиче -мотивише -анализира -упућује на изворе -проверава	Наративна, дијалогска, илустративна, текстуална, филм, групни облик, индивидуални, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Разумевање основних одлика Првог светског рата у Европи и свету (узрок-повод-ток-последиче), стицање знања о личностима тога доба, о политичким приликама у Русији уочи и у току Првог св. рата, о Октобарској револуцији и њеном утицају на прилике у Европи као и о најзначајнијим биткама Првог свет. рата, разумевање најзначајнијих политичких идеја у периоду од кр.19. до кр. 20. века, коришћење историј. карата за овај период. -Примена стандарда
Србија и Црна Гора у Првом светском рату	7	Слуша и активно учествује, чита и анализира шеме, илустрације и текстове, Објашњава појмове везане за овај период, Повезује појмове, догађаје и личности, Коришћење историјске карте, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе	-објашњава -истиче -показује -подстиче -мотивише -анализира -упућује на изворе -проверава	Наративна, дијалогска, илустративна, текстуална, групни облик, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Стицање знања о личностима тог периода, разумевање основних одлика Првог светског рата у свету и код нас, најважније битке у Првом светском рату (узрок-ток-последиче), прилике у Србији и Црној Гори у току и после рата. -Примена стандарда
Свет између Првог и Другог светског рата	6	Активно слуша, учествује у разговору, чита и анализира шеме, текстове, гледа илустрације, објашњава појмове везане за овај период, анализа филма, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе	-објашњава -истиче -показује -мотивише -води дискусију -сугерише -поставља проблем	Наративна, дијалогска, илустративна, текстуална, филм, групни облик, индивидуални, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Разумевање политичких прилика у свету након Првог св. рата, разумевање идеолошких, политичких и државних система у Европи између два светска рата, упознавање културних, економских и друштвених прилика у међуратној Европи, стицање знања о личностима које су обележиле овај историјски период, коришћење историј. карата. -Примена стандарда

Југословенска краљевина	7	Активно слуша, учествује у разговору, читање текста, гледање илустрација, анализа филма, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе	-објашњава -показује -усмерава -сугерише -поставља проблем -упућује на изворе -анализира -мотивише	Наративна, дијалогска, текстуална, илустративна, филм, групни облик, индивидуални, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Разумевање основних одлика конституисања Југословенске краљевине њених органа власти, упознавање културних, економских и друштвених карактеристика Краљевине Југославије, стицање знања о личностима које су обележиле овај период, коришћење историјских карата. -Примена стандарда
Други светски рат – Тотални рат	5	Активно слушање, учешће у разговору, читање текста, гледање илустрација, анализа филма, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе	-објашњава -подстиче -усмерава -поставља проблем -води дискусију -наводи -упућује на изворе	Наративна, дијалогска, текстуална, илустративна, филм, групни облик, индивидуални, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Разумевање основних одлика Другог светског рата у Европи, свету и на југословенском простору, (узрок-повод-ток-последнице), стицање знања о личностима које су обележиле тај период, коришћење историјских карата за тај период упознавање политичких, културних и друштвених прилика у Европи, свету и на југословенском простору. -Примена стандарда
Југославија у Другом светском рату	7	Повезује и проширује стечена знања, повезује и интерпретира догађаје, анализира и упоређује војну, политичку и културну историју, комбинује сазнања из опште, локалне и националне историје, користи додатне изворе и литературу, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе	-објашњава -подстиче -усмерава -поставља проблем -води дискусију -наводи -упућује на изворе	Наративна, дијалогска, текстуална, гледање филма, групни облик, индивидуални, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Разумевање основних одлика Другог светског рата у Европи, свету и код нас, стицање знања о личностима тог периода, познавање политичких, културних и друштвених прилика на југословенском простору, коришћење историјских карата. -Примена стандарда
Свет после Другог светског рата	3	Активно слушање, учешће у разговору, читање и анализирање текста, гледање илустрација, истражује, анализира историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе	-објашњава -показује -подстиче -сугерише -истиче -наводи -упућује на изворе	Наративна, дијалогска, текстуална, илустративна, групни облик, индивидуални, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Основне одлике тог периода, разумевање политичких, економских прилика у Европи и свету после Другог светског рата као и последице које је рат оставио, упознавање културних и научних достигнућа тог периода стицање знања о личностима које су обележиле тај период, коришћење историјских карата -Примена стандарда
Југославија после Другог светског рата	6	Активно слушање, учешће у разговору, читање и анализирање шема, текста, гледање илустрација, Објашњава појмове везане за овај период, Повезује појмове, догађаје и личности, Анализира и истражује историјске изворе, ради кратке петнаестоминутне вежбе упоређује војну, политичку, културну историју, писмена провера знања, тест	-објашњава -истиче -наводи -ствара ситуацију -поставља проблем -мотивише -упућује на изворе -проверава	Монолошка, дијалогска, текстуална, илустративна, групни облик, индивидуални, кратке писмене провере петнаестоминутне вежбе	Упознавање политичких, економских и друштвених прилика на југословенском простору после Другог светског рата стицање знања о личностима које су обележиле овај период, разумевање најзначајнијих политичких идеја тог периода, упознавање културних и научних достигнућа Срба тога доба, коришћење историјских карата. -Примена стандарда

СТАНДАРДИ

Садржај теме	Основни	Средњи	Напредни
Уводни час	Провера знања из предходне године		
1.	СВЕТ У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX И ПОЧЕТКОМ XX ВЕКА		
Промене у привреди друштву и култури у другој половини XIX и почетком XX века (Друга индустријска револуција, промене у светској економији, политичке идеје: империјализам, национализам, расизам, демократија, социјализам, клерикализам; духовни хоризонти епохе: култура, наука, образовање)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да репродукује дефиницију појмова: капиталистичка привреда, Друга индустријска револуција, велика сила - Препознаје и разликује појмове: национализам, расизам, демократија, социјализам - Зна да наведе основна политичка (демократска) права: активно и пасивно бирачко право, слобода штампе, збора и договора, поштовање воље већине - Зна када су се јавиле Прва и Друга индустријска револуција - Зна да наведе, по избору, пет проналазака Друге индустријске револуције - Зна да наведе кључне проналаске Прве и Друге индустријске револуције (Прве-парна машина, а Друге-електрична енергија) - Зна ко су Никола Тесла, Томас Едисон - Уме да прочита тражене табеларне податке о демографској слици Европе у XIX веку (уме да закључи и опише демографску слику једне земље на основу табеларних података о демографској слици Европе у XIX веку) 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна узроке и последице Друге индустријске револуције (узрок-демографска експлозија, прва индустријска рев.; последице-миграције село-град; Европа-САД, Аустралија; развој радничке класе. настанак империјализма, монопола, развој колонијализма) - Уме да упореди I и II индустријску револуцију и њихове последице (време настанка, проналаске, узроке, последице) - Зна начине и циљеве борбе радника за своја права-радничка класа, пролетеријат, буржоазија (виша грађанска класа) - Зна ко су Сигмунд Фројд, Михајло Пупин, Карл Маркс - Зна да репродукује дефиницију марксизма, национализма, расизма, демократије, социјализма - Уме да препозна разлику између марксизма и других идеологија које се јављају у XIX веку (либерализам, расизам, конзервативизам, дарвинизам...) - Уме да употреби знање о монополима и наведе пример монопола данас (Кока-Кола; Нестле, Опел, Сименс...) - Уме да упоређује демографску слику појединих европских држава, на основу понуђене табеле демографске слике Европе у XIX веку - Уме уз помоћ, наставника да напише рад (кратко предавање), направи пано, ППТ на тему проналазака Друге индустријске револуције (филм, авион, вишефазна струја, Периодни систем елемената, мотор са унутрашњим сагоревањем, Рендген зраци...) 	<ul style="list-style-type: none"> - Разуме и целовито објашњава и повезује процес демографске револуције, Другу индустријску револуцију, настанак монопола, настанак империјализма и на крају борбу за нову економску и политичку слику света - Повезује и објашњава промене видова капиталистичке производње кроз историју: од мануфактурне, преко либералне до империјализма - Уме да објасни друштвене промене које се одвијају као последица Друге индустријске револуције (прелазак са традиционалног и аграрног друштва на модерно индустријско; развој радничке класе;) - Уме да сам састави монопол (вежба) - Зна ко је Марија Кири - Уме да табеларне демографске податке Европе у XIX веку повеже са предходним историјским знањем - Уме самостално да напише рад (кратко предавање), направи пано, ППТ на тему проналазака Друге индустријске револуције (филм, авион, вишефазна струја, Периодни систем елемената, мотор са унутрашњим сагоревањем, Рендген зраци...)
Међународни односи у 2/2 XIX и почетком XX века (последње уједињења Немачке и Италије-настанак Тројног савеза и Антанте, подела колонија и борба за колоније у Азији и Африци, успон САД и Јапана и међународне политичке кризе)	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да наведе имена савеза Антанта и Тројни савез (Централне силе) и ко су њихови чланови - Уме да, уз помоћ наставника, покаже на карти чланове Антанте и Централних сила: Немачко царство, Руско царство, Аустро-Угарску, Велику Британију, Француску, Италију - Зна да репродукује дефиницију 	<ul style="list-style-type: none"> - Зна да наведе интересе Антанте и Централних сила, као и године њиховог настанка - Самостално показује на карти земље чланице ових савеза- Централних сила и Антанте - Повезује владарску династију и државу у којој владају; Хабзбурзи-Аустро-Угарска; Османлије-Османско царство 	<ul style="list-style-type: none"> - Повезује, разуме и целовито објашњава утицај Друге индустријске револуције, уједињења Немачке и Италије, настанка империјализма, са стварањем војно-политичких савеза у Европи у 2/2 XIX века, као у крајњем борбу за колоније и нову политичку и економску поделу света - Повезује владарску династију и државу у којој те династије владају: Хоенцолерни-

	<p>монархије и републике, као и да објасни шта значи израз конфедералан, колонија</p> <p>-Зна да прочита информације из мапе ума, коју је дао наставник, Међународни односи од 1878-1914.</p>	<p>-Зна да објасни разлику између монархије и републике и примењује знање на примерима држава (данашња Србија) и зна ко је монарх, а ко председник</p> <p>-Зна да наведе пример за државу-колонију у овом периоду</p> <p>-Зна да именује две велике међународне кризе између блокова Антанте и Централних сила, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913)</p> <p>-Зна да именује колонијална ширења Енглеске и Француске и да их покаже на карти Света</p> <p>-Уме да на примеру Аустро-Угарске објасни конфедерални принцип државног уређења</p>	<p>Пруска, Немачка; Савоје-Пијемонт, Италија; Романови-Русија</p> <p>- Зна да објасни две велике међународне кризе између блокова Антанте и Централних сила, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913)</p> <p>- Зна узроке и последице стварања Централних сила и Антанте (дефинише интересе ових војних савеза)</p>
<p>Велике силе и балканске земље (продор Хабзбуршке монархије на Балкан, Утицај великих сила-Русије, Велике Британије, Француске, Немачке, Италије; Источно питање - опадање Османског царства; уобличавање националних држава на Балкану- Грчка, Румунија, Бугарска, Албанија)</p>	<p>- Зна да репродукује дефиницију и објасни значење појма Источно питање</p> <p>- Зна да именује главне чиниоце у решавању Источног питања (велике силе, балканске државе, Османско царство)</p> <p>-Зна годину одржавања Берлинског конгреса (1878) и његове главне одлуке (стицање независности за Србију, Црну Гору, Румунију, подела Бугарске, окупација БиХ)</p> <p>-Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже Османско царство 1878 године, БиХ, Србију, Црну Гору, Аустро-Угарску, Грчку, Бугарску</p> <p>- Зна хронолошке одреднице Балканских ратова и њихов значај</p>	<p>- Уме да објасни позицију сваког заинтересованог чиниоца у решавању овог дипломатског проблема, уз помоћ наставника</p> <p>- Зна да наведе кључне податке о Великој источној кризи: време дешавања, узроке и последице: 1875-1878; Берлински конгрес; слабљење Османског царства, протеривање Русије са Балкана и продор Аустро-Угарске на Балкан уз помоћ В. Британије и Немачке;</p> <p>- Уме самостално, на карти ,да покаже државе учеснице Велике источне кризе</p> <p>-Зна хронолошки редослед добијања независности балканских држава</p> <p>-Зна да објасни две велике међународне кризе између ова два блока, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913)</p>	<p>-Уме да целовито објасни политику Аустро-Угарске на Балкану у 2/2 XIX и почетком XX века (од уједињења Немачке и Италије, и смањивања утицаја А-У у средњој Европи, преко преоријентације ширења њеног утицаја ка Солуну; добијање БиХ, политика подршке Србији на Берлинском конгресу, избацивање утицаја Русије са Балкана...) уз показивање на карти</p> <p>- Уме да целовито објасни политику Русије на Балкану до Берлинског конгреса (од 1774-Кучук-Кајнарџијског мира до 1878.; Први срп устанак, 1812-Букурешки мир, учешће Русије у Грчком устанку, Кримски рат 1853-1856, Руско-турки рат 1877, Санстефански мир 1878.) уз показивање на карти</p> <p>- Зна време, уме да покаже простор и објасни ток процеса уобличавања националних држава на Балкану: Грчка (1829) Румунија (1878), Бугарска (1908), Албанија (1913)</p> <p>-Уме самостално да објасни позицију сваког заинтересованог чиниоца у решавању овог дипломатског проблема</p>
<p>Србија од 1903-1914 (унутрашња политика-Устав из 1903, развој парламентарне демократије, спољнополитичко окружење-Царински рат и Анексиона криза; модернизација привреде и друштва, култура, образовање-оснивање Универзитета 1905, свакодневни живот; личности: краљ Петар I и</p>	<p>- Зна ко су краљ Петар I и престолонаследник Александар Карађорђевић</p> <p>- Зна када су били Мајски преврат, Анексиона криза и Царински рат и због чега су наведени догађаји значајни, уз помоћ наставника</p> <p>- Препознаје и зна дефиницију појма парламентарне демократије (подела власти на законодавну, извршну и судску), дипломатије и међународних</p>	<p>-Зна ко су: Димитрије Туцовић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Михајло Пупин, Јован Скерлић, Љуба Давидовић и Љуба Стојановић (локална ист-наш први академик)</p> <p>-Зна да објасни узрок, ток и последице Мајског преврата, Анексионе кризе и Царинског рата;</p> <p>-Уме да објасни израз парламентарна демократија</p> <p>-Уз сугестије наставника зна да исприча о владавини Петра I до Првог св. рата</p> <p>-Зна шта је Црна рука - пример тајне организације</p>	<p>-Зна самостално да опише владавину Петра I</p> <p>-Зна да примени појам парламентарне демократије на период владавине Петра I до Балканских ратова</p> <p>-Критички анализира односе Србије и Аустро-Угарске од 1878 до 1914. и повезује Берлински конгрес-Тајну конвенцију-Царински рат</p> <p>-Зна да објасни значај оснивања Универзитета у Србији</p> <p>-Израђује самостално кратко предавање,</p>

<p>предстононаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Јован Скерлић, Михаило Петровић Алас, Надежда Петровић)</p>	<p>односа на примеру међународних криза везаних за Балкан (Балкански ратови и Анексиона криза)</p>	<p>-Уме да опише улогу Црне руке у реализацији Мајског преврата - Зна годину оснивања Универзитета (1905) или име владара у чије време је основан - Израђује уз помоћ наставника, кратко предавање, ППТ, пано, о српским владарима друге половине XIX и почетка XX века, научницима, сликарима, политичарима, писцима - Уме да повеже владара и догађаје везане за његову владавину</p>	<p>пано, ППТ (уз сугестије наставника, где може да нађе литературу) о српским владарима 2/2 XIX и почетка XX века</p>
<p>Црна Гора од 1878 до 1914 (стицање независности, простор, становништво, друштво, привреда, култура, образовање; модернизација државне управе, свакодневни живот, унутрашња и спољна политика-односи са Србијом, доношење Устава 1905, политичке поделе, проглашење краљевине-1910, личности: краљ Никола Петровић, Валтазар Богишић, Марко Миљанов...)</p>	<p>-Зна када је Црна Гора постала независна и да, уз помоћ наставника, на карти покаже Црну Гору, пре и после Берлинског конгреса -Зна када је Црна Гора постала краљевина (1910) и ко је био њен први краљ из династије Петровић</p>	<p>-Зна ко су Данило и Никола I Петровић Никола, кнез (1860-1910), краљ (1910-1918) -Зна да опише учешће Црне Горе у Великој источној кризи и односе између Србије и Црне Горе у овом периоду (Зорка-Петар I, химна «Онамо-намо»...) -На карти самостално показује проширења Црне Горе у XIX веку -Зна да опише у главним цртама владавину Николе I Петровића (време владавине, савез са Србијом, таст Европе, химна, устав, краљ)</p>	<p>- Зна самостално, целовито уз показивање на карти да опише Црну Гору у време Николе I Петровића -Зна када је Црна Гора постала уставна (1905) и какав је по свом карактеру био тај устав -На примеру савремених Црногораца, Бошњака, Југословена... разграничава појам политичког и правог народа</p>
<p>Срби у Хабзбуршкој монархији (Срби у Јужној Угарској, Хрватској и Славонији, Далмацији-друштво, привреда, култура, образовање, положај цркве, политички живот-политичке странке; личности-Михаило Полит- Десанчић, Јаша Томић, Светозар Прибићевић, Стефан Митров Љубиша...)</p>	<p>-Зна значење појмова: покатоличавање, унијаћење, развојачење Војне крајине, нација -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже простор Војне крајине, Јужне Угарске, Фрушку Гору, Сремске Карловце, Нови Сад, Далмацију... -Зна да наведе главне карактеристике положаја Срба у Хабзбуршкој монархији (развијачена Војна крајина, без привилегија, укида се ћирилица, денационализација, јак притисак Римокатоличке цркве, Хрвата на хрватизацији и Мађара на мађаризацији Срба...) -Зна ко је Светозар Милетић</p>	<p>-Зна да, уз помоћ наставника, опише положај Срба у Аустро-Угарској у другој половини XIX и почетком XX века (национални, верски-СПЦ, политички, социјални, културни)-домаћи, вежба -Зна да наведе начине на које се Срби боре против денационализације (оснивање партија, Матица српска, Гимназије, СПЦ...) - Зна на карти, самостално, да покаже простор Војне крајине, Јужне Угарске, Фрушку Гору, Сремске Карловце, Нови Сад, Далмацију... -Зна да разграничи појам политичког и правог народа -Зна ко је Јаша Томић -Зна да разграничи појам политичког и правог народа - на примерима политике Мађара и Хрвата у 2/2 XIX (Аустро-Угарска-1867, Хрватско-Угарска нагодба - 1873.) - Зна да објасни значај појединих начина којима се Срби боре против денационализације (оснивање партија, Матица српска, Гимназије, СПЦ...)</p>	<p>- Самостално, са критичким освртом, на прошлост Срба у Хабзбуршкој монархији: објашњава процес асимилације Срба, узрок, ток и последице, факторе, који на то утичу и оне који то спречавају - Самостално анализира и упоређује положај Срба ван Србије у овом периоду (национални, верски, социјални, политички положај...) -Уочава и објашњава развој културних институција као превенцију асимилације једног народа и повезује са стањем у култури данас у нашој држави (употреба ћирилице, утицај СПЦ, језик у медијима и у колоквијалном говору)</p>
<p>Босна и Херцеговина под аустроугарском влашћу (простор, становништво, правни положај Босне и Херцеговине, управа Бењамина Калаја, Анексија и Анексиона криза; друштво, привреда, култура, образовање; положај цркве; политички живот-</p>	<p>- Зна да објасни појам анексије и када је била анексија БиХ од стране А-У -Зна ко су: Алекса Шантић, Јован Дучић -Самостално показује на карти где се налазе Босна и Херцеговина, а уз помоћ наставника: Сарајево, Мостар и Бања Лука - Зна да наведе главне карактеристике</p>	<p>-Самостално на карти показује наведене одреднице -Описује узроке окупације БиХ на Берлинском конгресу и Анексије БиХ 1908 -Зна да опише управу Бењамина Калаја у БиХ са акцентом на денационализацији БиХ (досељавање мултиетничког становништва, стварању Бошњачке нације,</p>	<p>-Препознаје елементе А-У ског управљања у БиХ са краја XIX века са савременом ситуацијом у БиХ (стварање Бошњака, покушаји стварања мултиетничког друштва, историје, међународна управа, форсирање католичанства и ислама-разлика, латинице у односу на ћирилицу...) - Самостално повезује и описује процес</p>

<p>политичке странке;омладински покрет и Млада Босна, међунационални и међуверски односи; Сарајево, Мостар и Бања Лука као културни и политички центри; личности: Алекса Шантић, Јован Дучић, Владимир Ђоровић, Петар Кочић, Осман Ђикић...)</p>	<p>положаја Срба у БиХ под управом Бењамина Калаја (стварање Бошњака, укидање ћирилице, српске историје, уместо правог инсистирање на политичком Бошњачком народу)</p>	<p>поништавања Срба, ћирилице, српске историје, упоређује његов став према Србима док је био аташе у Србији и сада када је администратор у БиХ...) - Зна кључне податке о организацији Млада Босна (пример тајне организације)</p>	<p>ширења А-У на Балкану са окупацијом БиХ, денационализаторском политиком управе Бењамина Калаја, као и Анексију БиХ, Царински рат са Србијом</p>
<p>Срби у Османском царству (Косово, Метохија, Рашка област и Македонија-политичка, лична, имовинска обесправљеност Срба; културне, просветне и црквене прилике-значај Призренске богословије; утицај Србије; личности: Београд Раденковић, Петар Костић...)</p>	<p>-Зна да репродукује објашњење појмова: Стара Србија (Рашка област, Косово и Метохија, северна Македонија) и исламизација - Зна уз, помоћ наставника, да покаже Стару Србију -Зна да наведе име државе која је владала Старом Србијом на основу историјске карте</p>	<p>-Уме да опише положај Срба у овој Османском царству у 2/2 XIX и почетком XX века (национални, верски, политички, социјални, културни) - На примеру дипломатског извештаја Милана Ракића, препознаје о ком подручју је реч и зна ко је Милан Ракић -Зна самостално да покаже Стару Србију - Зна да опише положај СПЦ (значај Призренске богословије) у Османском царству -Зна на карти да покаже Призрен и Пећ</p>	<p>- Препознаје, уочава и повезује процес ширења Шиптара на Косову, као национални план, који се од Берлинског конгреса, уз помоћ великих сила, остварује и данас - На примеру дипломатског извештаја Милана Ракића, уочава о којим појавама се ради и повезује их са извештајима са КиМ у последњих 20-ак година</p>
<p>Балкански ратови (узроци, поводи; супротности између балканских националних политика, Младотурска револуција, Балкански савез, Први балкански рат-Кумановска и Битољска битка; територијалне промене; сукоби међу свезаницима и Други балкански рат-Брегалничка битка; Букурешки мир и нове границе на Балкану)</p>	<p>-Зна да именује најзначајније битке балканских ратова (Кумановска, Битољска, Брегалничка), -Зна да их покаже на карти, уз помоћ наставника -Зна када су се одиграле ове битке -Зна када је створен Балкански савез (1912) и ко у њега улази: (Србија, Црна Гора, Грчка, Бугарска) - Зна када су били Први (1912/1913) и Други (1913) балкански рат - Зна да наведе узрок оба балканска рата, уз помоћ наставника -Зна да наведе кључне последице (Србија добија Вардарску Македонију, заједничка граница са Црном Гором; стварање Албаније под притиском великих сила) уз помоћ наставника - Уме, уз помоћ наставника, да на карти покаже границе балканских држава пре и после Балканских ратова -Уме да прочита једноставне информације из табела (које је прикупила Карнегијева фондација са српске, бугарске и грчке стране о нац. саставу територије Македоније) - Зна ко је Александар I Карађорђевић и зашто је значајан</p>	<p>- Зна, уз помоћ наставника, да исприча узроке, ток и последице Балканских ратова -Зна самостално да покаже наведене битке Балканских ратова и Скадар, као и границе балканских држава пре и после ових ратова - Уме уз помоћ наставника да попуни упоредну табелу Првог и Другог балканског рата (време, битке, узрок, последице; учесници)-рад на часу или домаћи -Уме да уочи нелогичности и извуче закључке историјских извора (из наведених табела о демографској структури Македоније) и уме да у наведеним табелама уочи пристрасност и да је повеже са садашњим стањем у Македонији</p>	<p>-Самостално и целовито описује Балканске ратове (уз податке о Младотурској револуцији, слабљење Османског царства, продор Русије и Аустро-Угарске на Бакан, интереси балканских држава...)-уз приказивање на карти тока и интересних сфера у балканским ратовима - Уме самостално да попуни упоредну табелу Првог и Другог балканског рата (време, битке, узрок, последице; учесници)-рад на часу или домаћи-- --Критички се изражава о подацима изнетим у наведеним табелама демографске структуре Македоније</p>
<p>Србија, Црна Гора и Срби у Хабзбуршком и Османском царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата</p>	<p>- Умеју да израде уз помоћ белешки и уџбеника ленту времена у коју ће унети најзначајније догађаје - Уме уз помоћ белешки да повеже: битку и рат; партију и вођу; државу и владара; владара и догађај везан за његову владавину</p>	<p>- Самостално без белешки и уџбеника израђује ленту времена - Израђује есеј (уз помоћ наставника): Ослобођење Србије у XIX и почетком XX века - Уме самостално да повеже: битку и рат; партију и вођу; државу и владара; владара и догађај везан за његову владавину</p>	<p>- Израђује есеј (самостално): Ослобођење Србије у XIX и почетком XX века - Израђује мапу ума везану за ову наставну тему</p>

НАЗИВ ТЕМЕ-ОБЛАСТИ	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво	
	довољан 2	добар 3	врло добар 4	одличан 5
Свет крајем 19. и поч.20.века	-Разликује основне временске одреднице -наброји најважније догађаје ове епохе -схвата појам великих сила -разликује историјски извор од другог историјског текста -елементарно сналажење на историјској карти	-да повезује историјске личности са догађајем или временом - схвата да постоји значајна улога великих сила у историји -да препознаје повезаност регионалне,националне и светске историје -зна и разуме узроке и последице -Елементарно се служи историјским изворима и препознаје о ком се догађају ради	-поуздано се служи историјском хронологијом -располаже знањима из опште историје -повезује појаве из опште и националне историје -уме да процени историјски извор -издваја сличности и разлике у тумачењима и изворима исте историјске појаве	-прецизно се служи историјском хронологијом -прецизно употребљава појмове и објашњава њихову повезаност из прошлост и садашњости -уме да закључи зашто ј дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -процењује релевантност извора -има свој став и мишљење о тумачењу историјског феномена
Србија и Црна Гора и њихови суседи крајем 19. и почетком 20. века	-уме да наброји најважније историјске личности нац. историје овог периода -уме да наброји најваж. догађаје -уме да наведе узроке и последице појава из прошлости-разликује историјски извор од другог историјског текста -елементарно сналажење на историјској карти	-да повезује историјске личности са догађајем или временом - схвата да постоји значајна улога великих сила у историји -да увиђа улогу великих сила на Балкану -да препознаје повезаност регионалне,националне и светске историје -зна и разуме узроке и последице -Елементарно се служи историјским изворима и препознаје о ком се догађају ради	-поуздано се служи историјском хронологијом -располаже знањима из опште и националне историје -повезује појаве из опште и националне историје -уме да процени историјски извор -издваја сличности и разлике у тумачењима и изворима исте историјске појаве	-прецизно се служи историјском хронологијом -прецизно употребљава појмове и објашњава њихову повезаност из прошлост и садашњости -уме да закључи зашто ј дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -процењује релевантност извора -има свој став и мишљење о тумачењу историјског феномена
Први светски рат и револуције у Русији	-разуме да су догађаји на различитим просторима повезани -разуме да се исте историјске појаве могу различито тумачити -наброји најважније битке у Првом светском рату и зна исходе -разликује природу две руске револуције разликује историјски извор од другог историјског текста -елементарно сналажење на историјској карти	да повезује историјске личности са догађајем или временом - схвата да постоји значајна улога великих сила у историји -да препознаје повезаност регионалне,националне и светске историје -зна и разуме узроке и последице -Елементарно се служи историјским изворима и препознаје о ком се догађају ради --да влада чињеницама и разуме догађаје	-поуздано се служи историјском хронологијом -располаже знањима из опште и националне историје -повезује појаве из опште и националне историје -уме да процени историјски извор -издваја сличности и разлике у тумачењима и изворима исте историјске појаве -процењује значај догађаја из националне историје у односу на садашњост	-прецизно се служи историјском хронологијом -прецизно употребљава појмове и објашњава њихову повезаност из прошлост и садашњости -уме да закључи зашто ј дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -процењује релевантност извора -има свој став и мишљење о тумачењу историјског феномена
Свет између Првог и Другог светског рата	-разуме основне принципе на којима се заснивала међуратна Европа - уме да наведе узроке и последице -разликује историјски извор од другог историјског текста -елементарно сналажење на историјској карти	-препознаје утицај догађаја из прошлости на појаве из садашњости -зна и разуме принципе на којима је заснована Европа између два рата повезује историјске личности са догађајем или временом - схвата да постоји значајна улога великих сила у историји -да препознаје повезаност регионалне,националне и светске историје -зна и разуме узроке и последице	-поуздано се служи историјском хронологијом -располаже знањима из опште и националне историје -повезује појаве из опште и националне историје -уме да процени историјски извор -издваја сличности и разлике у тумачењима и изворима исте историјске појаве -сналази се на карти без легенде	-прецизно се служи историјском хронологијом -прецизно употребљава појмове и објашњава њихову повезаност из прошлост и садашњости -уме да закључи зашто ј дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -процењује релевантност извора -има свој став и мишљење о

		-Елементарно се служи историјским изворима и препознаје о ком се догађају ради		тумачењу историјског феномена
Југословенска краљевина	-разуме елементарне услове у којима је настала југословенска држава -разуме елементарне супротности у држави -наброји политичке партије- разликује историјски извор од другог историјског текста -елементарно сналажење на историјској карти	-разуме узроке и последице настанка југословенске државе -да повезује историјске личности са догађајем или временом - схвата да постоји значајна улога великих сила у историји -да препознаје повезаност регионалне, националне и светске историје -зна и разуме узроке и последице -Елементарно се служи историјским изворима и препознаје о ком се догађају ради	-поуздано се служи историјском хронологијом -располаже знањима из опште и националне историје -повезује појаве из опште и националне историје -уме да процени историјски извор -издваја сличности и разлике у тумачењима и изворима исте историјске појаве -користи знање да објасни супротности настале у данашње време	-прецизно се служи историјском хронологијом -прецизно употребљава појмове и објашњава њихову повезаност из прошлост и садашњости -уме да закључи зашто ј дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -процењује релевантност извора -има свој став и мишљење о тумачењу историјског феномена
Други светски рат	-разликује узрок и повод рата -наброји зарађене државе -наброји главне фронтове, битке и њихове исходе- разликује историјски извор од другог историјског текста -елементарно сналажење на историјској карти	да повезује историјске личности са догађајем или временом -да препознаје повезаност регионалне, националне и светске историје -зна и разуме узроке и последице -Елементарно се служи историјским изворима и препознаје о ком се догађају ради	-поуздано се служи историјском хронологијом -располаже знањима из опште и националне историје овог периода -повезује појаве из опште и националне историје -уме да процени историјски извор -издваја сличности и разлике у тумачењима и изворима исте историјске појаве -јасно уочава прекретнице рата - уме да објасни улоге великих сила и појединих народа	-прецизно се служи историјском хронологијом -прецизно употребљава појмове и објашњава њихову повезаност из прошлост и садашњости -уме да закључи зашто ј дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -процењује релевантност извора -има свој став и мишљење о тумачењу историјског феномена
Свет после Другог светског рата	-разуме елементарни однос итмеђу победника и поражених Разуме елементарну блоковску поделу -разуме елементарне односе у данашњем свету -разликује историјски извор од другог историјског текста -елементарно сналажење на историјској карти	-да повезује и разуме утицај догађаја из прошлости на садашњост -схвата и објашњава узроке и последице -Елементарно се служи историјским изворима и препознаје о ком се догађају ради	-поуздано се служи историјском хронологијом -располаже знањима из опште историје -повезује појаве из опште и националне историје -уме да процени историјски извор -издваја сличности и разлике у тумачењима и изворима исте историјске појаве -уме да објасни догађаје из данашњег времена у контексту догађаја из прошлости	-прецизно се служи историјском хронологијом -прецизно употребљава појмове и објашњава њихову повезаност из прошлост и садашњости -уме да закључи зашто ј дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -процењује релевантност извора -има свој став и мишљење о тумачењу историјског феномена
Југославија после Другог светског рата	-разуме о основној мери промену власти у Југославији -у основној мери разуме утицај великих сила на стање у земљи -зна да наброји најважније догађаје периода -разликује историјски извор од другог историјског текста -елементарно сналажење на историјској карти	Повезује личности и догађаје -зна и разуме значај феномена из националне историје -зна и разуме узроке и последице важнијих прекретница -разуме утицај догађаја из прошлости и великих сила на данашње време -Елементарно се служи историјским изворима и препознаје о ком се догађају ради	-поуздано се служи историјском хронологијом -располаже знањима из опште и националне историје -повезује појаве из опште и националне историје -уме да процени историјски извор -издваја сличности и разлике у тумачењима и изворима исте историјске појаве -користи знање да објасни супротности настале у данашње време	-прецизно се служи историјском хронологијом -прецизно употребљава појмове и објашњава њихову повезаност из прошлост и садашњости -уме да закључи зашто ј дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања -процењује релевантност извора -има свој став и мишљење о тумачењу историјског феномена

ГЕОГРАФИЈА

Циљеви задаци:

- упознавање појава и процеса у географском простору Републике Србије
- упознавање основних географских одлика,
- развијање ставова о превентиви, заштити и унапређењу животне средине,
- развијању национално геоевропског и светског идентитета,
- развијању толеранције, постојања и припадности, мултиетничком, мултијезичком и мултикултурном свету,
- развоју опште културе и образовања,
- примена стечених знања у другим областима и програмима.

Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова	Број Часова обраде	ИЗВОРИ ЗНАЊА
1	Увод у Географске садржаје	1	1	
2	Географски положај, границе и величина Републике Србије	2	1	Уџбеник, енциклопедије,
3	Природне одлике Републике Србије	26	18	Штампани извори, интернет,
4	Становништво и Насеља	9	5	часови у природи
5	Привреда Републике Србије	13	9	
6	Завичајна географија	6	4	
7	Срби ван граница Србије	6	3	
8	Србија у савременим интеграцијским процесима	3	2	
9	Годишња систематизација наставног градива	2		
	УКУПНО:	68	43	

Садржаји образовно васпитног рада	Број часова	Активности ученика у образовно васпитном процесу	Активности наставника у образовно васпитном процесу	Начин и поступак остваривања процеса рада	Циљеви и задаци садржаја програма
Увод	1	Слушају, разговарају и усвајају годишњи програм	-презентује годишњи програм	фронтално	Упознавање са садржајем програма и начином остваривања
Географски положај, границе и величина Србије	2	Посматрају карту, анализирају, упоређују	Објашњава, показује, упућује	Дијалогско-демонстрационом методом	
Природне одлике Србије	26	Слушају, посматрају, разговарају, упоређују, демонстрирају, илуструју,	Води разговор, објашњава, ствара ситуације, наводи на извођење закључака, мотивише, проверава стечена знања	Индивидуални, тимски, рад у малим група,	Постизање бољих резултата, сопственим интензитетом,
Становништво и	9	Слушају,	Разговара,	Текстуална,	Квалитетније разумевање

насеља		цртају дијаграме, анализирају	даје упутства, подстиче на самостално истраживање	дијалогска, илустративна	броја, густине, структуре становништва, миграције и насеља
Привреда Србије	13	Слушају, прате, разговарају, илуструју, демонстрирају, упоређују,	Објашњава, координира групом, тимом, илуструје	Тимски рад групни, фронтално илустративна	Разумевање развоја привреде, учвршћивање и примена стечених знања
Завичајна географија	6	Посматрају, истражују, анализирају, упоређују, пишу и читају реферате	Упућује на литературу и изворе знања, упоређује са другим регионима	Истраживачки рад, рад на терену, тимски, илустративно-демонстрациони	Квалитетније упознавање свог краја и разумевање основних појмова, а све у циљу постизања бољег општег успеха
Срби ван граница Србије	6	Слушају, разговарају, расуђују, доносе закључке, користе штампу, упоређују	Разговара, поставља питања, упућује, похваљује, награђује	Фронтално, тимски, рад на тексту, читају литературу, самостални рад, реферати	СТИЦАЊЕ знања о животу и раду, привређивању, о начину живљења и односа са земљом Матицом
Србија у савременим интеграцијским токовима	3	Разговарају, упоређују, закључују,	Води заговор, врши корелацију са другим областима, подстиче	рад на тексту, самостални рад	Знање и разумевање места и улоге Србије у савременом свету
систематизација	2	Размењују мишљења о наученом, самовредновање и вредновање других	Вреднује постигнуте резултате, похваљује, даје сугестије-како даље	Разговор, дебата, дијалог	Евалуација наученог и сазнање колико носим са собом

СТАНДАРДИ

Наставни садржаји	Фонд	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Географски положај, границе и величина Србије	1+1	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте	ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на некој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом	ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте
Природне одлике Србије	16+10	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе	ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.4.1. описије природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије	ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије

Становништво и насеља	6+3	ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред	ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва	ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља
Привреда Србије	10+6	ГЕ 1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране	ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст	ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
Завичајна географија	3+2	ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране	ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва	ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности
Срби ван граница Србије	2+2	ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред	ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва	ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља
Србија у савременим интеграцијским процесима	2+1	ГЕ 1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране	ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)	ГЕ 3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности ГЕ 3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије

Назив теме	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво	
	Довољан -2	Добар -3	Врло добар - 4	Одличан - 5
Границе, положај и величина Србије	Препознаје: место, границе Србије на карти Европе	Зна и уме да: одреди положај, место Србије на карти Балкана, Југоисточној Европи	Зна и уме да: анализирајући географску карту одреди положај, место и значај Србије у Европи, као и значај њених речних долина	Зна и уме да: анализирајући географску карту одреди положај, место и значај Србије на Балкану, Европи и објасни повољност и неповољност таквог положаја

Природне одлике Србије	Препознаје: рељефне целине, климатске елементе, типове климе, распоред биљног света, сливове , језера, наброји националне паркове и њихове одлике, основне одлике и начине очувања животне средине	Зна и уме да: препознаје и објашњава географске чињенице и описује рељефне целине, климатске елементе, типове климе, распоред биљног света, сливова, језера, наброји и опише националне паркове, узроке загађења и начине очувања животне средине	Зна и уме да: објашњава, доноси закључке при описивању рељефних целина и регија, о утицају климатских елемената и распореду климатских типова, о зависности размештаја биљног света од рељефа и климе, објасни принципе и начине одређивања националних паркова, узрочно-последичне везе човека и природе – од загађивања до очувања животне средине	Зна и уме да: објашњава физичко-географске законитости у географској средини, доноси закључке при описивању и анализирању рељефних целина и регија, о утицају климатских елемената и распореду климатских типова, о размештају вода, зависности размештаја биљног света од рељефа и климе, објасни принципе и начине одређивања националних паркова, узрочно-последичне везе човека и природе – од загађивања до очувања животне средине
Становништво и насеља Србије	Познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред	Зна и уме да: именује народе, разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко), као и структуру становништва и одлике и типове насеља	Зна и уме да: објасни и изведе закључке о кретању, броју, структури становништва, миграцијам одликама насеља	Зна и уме да: објасни и изведе закључке о кретању, броју, структури становништва, миграцијама одликама насеља
Привреда Србије	Дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране, као и њихов територијални распоред	Зна и уме да: одреди утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привредних делатности	Зна и уме да: објасни узрочно-последични односи утицај природних друштвених чиниоца на развој и структуру привредних делатности и грана као и искориштеност ресурса	Зна и уме да: објасни узрочно-последични однос и утицај природних и друштвених чиниоца на развој и структуру привредних делатности и грана као и искориштеност ресурса као и могућности квалитетнијег и бржег привредног развоја од пољопривреде до туризма
Завичајна географија	Препознаје: границе , место, изглед рељефа, основне одлике климе, распореда биљног света, карактеристике вода, становника и насеља, најзначајније делатности свог краја.	Зна и уме да: одреди место, границе, опише изглед рељефа, одлике климе, распоред и изглед биљног света, одлике и значај вода, одлике становника и насеља , најзначајније делатности и развој свог краја	Зна и уме да објасни и изведе закључке о значају места и положаја свог краја , као и узроно последичне везе развоја и повезаности са другим регионима	Зна и уме да објасни и изведе закључке , повеже природне законитости и искориштаности места на ком се налази, о значају места и положаја свог краја , као и узрочно - последичне везе развоја и повезаности са другим регионима
Срби ван граница Србије	Препознаје: појам „дијаспора“, државе где живе Срби	Зна и уме да: објасни појам „дијаспора“, одреди државе где живе Срби	Зна и уме да: објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој, размештај и на миграције становништва	Зна и уме да: објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој, размештај и на миграције становништва, о начину живота и сарадње са земљом „матичом“.
Србија у савременим интеграцијским процесима	Уме и зна да препозна место Србије у Југоисточној Еврпи, Европи, и у разним организацијама.	Зна и уме да: одреди место Србије у Југоисточној Европи, Европи, као и место и значај Србије у међународним организацијама	Зна и уме да: објасни , разуме односе у међународним организацијама и да их именује	Зна и уме да: објасни , разуме односе у међународним организацијама, да одреди значај учешћа и улоге наше земље у њима и да их именује

Физика – VIII разред (2 часа недељно, 68 часова годишње)

Циљеви и задаци

Циљ наставе физике јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну, језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају природне појаве и основне законе природе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Задаци наставе физике су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе физике сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе физике буду у пуној мери реализовани;
- развијање функционалне писмености;
- упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици;
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона;
- развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама путем истраживања;
- подстицање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности и критичког мишљења;
- развијање вештина јасног и прецизног изражавања;
- развијање логичког и апстрактног мишљења;
- разумевање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења;
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја;
- развијање способности за примену знања из физике;
- уочавање и разумевање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите животне средине;
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи;
- развијање свести о сопственим знањима, способностима и даљој професионалној оријентацији.

Начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма

Настава физике остварује се кроз следеће основне облике:

- Излагање садржаја тема уз одговарајуће демонстрационе огледе
- Решавање квалитативних и квантитативних задатака
- Лабораторијске вежбе
- Коришћење других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја тема (домаћи задаци, читање популарне литературе, коришћење интернета...)
- Системско праћење рада сваког појединачног ученика

Врсте активности у образовно- васпитном раду

- ученици прате ток посматране појаве при извођењу демонстрационог огледа, затим својим речима, на основу сопственог расуђивања, описују појаву коју посматрају
- рад у малим групама при извођењу лабораторијских вежби
- израда самосталних истраживачких радова ученика
- приказује графички и табеларно добијене податке
- израда домаћих задатака
- израда панела за учионицу

Наставни предмет: Физика за VIII разред

Годишњи фонд часова: 68

Недељни фонд часова: 2

Ред . бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Осцилаторно кретање	Циљеви наставе физике су: да ученици упознају природне појаве и основне природне законе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу	Да ученици кроз разговор сазнају шта је осцилаторно и таласно кретање, како настају, које их величине описују и њихову примену у свакодневном животу. Упознавање са појмом светлости, основним појмовома и начину простирања светлости. Да науче шта је електрично и магнетно поље и упознају њихове особине. Да науче шта је електрична струја, како настаје и да примењују стечена теоретска знања у решавању задатака као и у свакодневном животу. Да упознају структуру атома, нуклеарне силе и њихове карактеристике. Да упознају достигнућа савремене физике.	Подстицање на рад и учење, пазвијање радних способности, самопоуздања, организационих вештина, радних навика. Стицање тачности, прецизности и уредности у раду. Подстицање радозналости.	Развијање аналитичког мишљења, вештине уочавања, препознавања и процењивања, способности слушања и логичког мишљења и увежбавање мерења, бележења, руковања лабораторијским прибором и посуђем	Схвата и разуме шта је осцилаторно и таласно кретање, како настају, које их величине описују и њихову примену у свакодневном животу. Зна о појму светлости, основним појмовома и начину простирања светлости. Разуме и схвата шта је електрично и магнетно поље и зна њихове особине. Зна шта је електрична струја, како настаје и да примењују стечена теоретска знања у решавању задатака као и у свакодневном животу. Зна структуру атома, нуклеарне силе и њихове карактеристике. Разуме значај достигнућа савремене физике. Схвата допринос физике у развоју других наука, пре свега медицине и технологије.
2.	Светлосне појаве					
3.	Електрично поље					
4.	Електрична струја					
5.	Магнетно поље					
6.	Елементи атомске и нуклеарне физике					
7.	Физика и савремени свет					

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	лаб.в.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	Осцилаторно кретање	4	3	1	8	-индивидуални рад -фронтални рад -групни рад -у пару	монолошко-дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Излаже ново градиво, наводи ученике да повезују теорију и праксу. Инсистира на примерима. Поставља задатке и организује демократску атмосферу у одељењу, усмерава, сугерише, упућује да повежу стечено знање са новим садржајима, наводи ученике да уоче разлике у врсти кретања.	-посматра -уочава -изводи -закључке -учествује у решавању рачунских задатака -изводи огледе -врши мерења -закључује -одговара на питања -препознаје -анализира	математика географија	бележење присуства ученика на часовима, домаћи задаци, усмено испитивање, тестирање (писмено испитивање) контролни задаци, ученички радови и производи
2.	Светлосне појаве	7	6	2	15	-индивидуални рад -групни рад -фронтални рад -у пару	дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака (графички)	Демонстрира на очигледним наставним средствима. Врши геометријску конструкцију, и указује на значај прецизности. Указује на примену сочива и огледала у оптичким инструментима Изводи и демонстрира једноставне огледе и буди радозналост код ученика, наводи ученике на закључак указује на неопходност повезивања градива из физике и математике. Упућује ученике у истраживање и повезивање са праксом.	-посматра огледе -уочава -изводи оглед -записује -поставља питања -закључује -врши мерења -наводи примере -дискутује -изводи закључке -решава рачунске задатке	математика геометрија	ученичких активности, разговор са ученицима посматрање и стално праћење активности ученика
3.	Електрично поље	5	5	0	10	-индивидуални рад -фронтални рад -групни рад -у пару	-монолошко-дијалогска метода илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Излаже историјат атома .Упознаје ученике са новим физичким величинама. Указује на примену електростатике кроз примере. Изводи огледе. Поставља питања и рачунске задатке, сугерише, наводи ученике на закључке, на појавама из природе објашњава појмове из области наелектривања.	-посматрају -записују -уочавају -питају -изводе огледе -анализирају -закључују	математика	

4.	Електрична струја	8	8	3	19	-индивидуални -групни -фронтални рад -у пару	дијалогска метода илустративно- демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Указује на значај електричне струје. Упућује ученике на коришћење додатних извора знања (интернет, енциклопедије...) Наводи ученике да врше корелацију са другим природним наукама. Упућује на значај практичне примене ел. струје. Иницира истраживачки и тимски рад код ученика.	Указује на значај електричне струје. Упућује ученике на коришћење додатних извора знања (интернет, енциклопедије...) Наводи ученике да врше корелацију са другим природним наукама. Упућује на значај практичне примене ел. струје. Иницира истраживачки и тимски рад код ученика.	математика
5.	Магнетно поље	4	2	0	6	-индивидуални рад -фронтални рад -групни рад -у пару	-дијалогска метода илустративно- демонстративна метода -практични рад	Излаже ново градиво. Указује на нове физичке величине. Указује на заслуге Николе Тесле и Михајла Пупина. Упућује ученике на извођење једноставних али очигледних огледа на основу којих ће се боље упознати са магнетима и магнетним деловањем. Развија демократску атмосферу.	-посматрају -уочавају -закључују -записују -наводе примере -питају	математика географија
6.	Елементи атомске и нуклеарне физике	5	3	0	8	-индивидуални рад -фронтални рад -групни рад -у пару	-дијалогска метода илустративно- демонстративна метода -рад на тексту	Указује на значај ове области у медицини и примену инструмената који се користе у дијагностици. Указује на опасности које вребају из језгра атома опасне за здравље људи. Поставља питања и задатке, мотивише ученике на стицање и приширивање знања из области атомске и нуклеарне физике применом стечених знања из хемије.	-посматрају -уочавају -закључују -питају -наводе примере -записују	математика хемија
7.	Физика и савремени свет	2	0	0	2	-индивидуални рад -рад у пару	-дијалогска метода -рад на тексту	Повезује физику са другим наукама и указује на значај у свакодневном животу и на пољу технике, медицине, астрономије..	-посматра -уочава -закључује	математика хемија биологија географија
УКУПНО		35	27	6	68					

Стандарди

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Осцилаторно кретање	<p>1.2.1.Ученик уме да препозна врсту кретања према облику путање. (Осциловање тега на опрузи и кретање детета на љуљашци.</p> <p>1.7.1.Ученик поседује способности потребне за рад у лабораторији.</p> <p>1.7.2.Ученик уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији.</p>	<p>2.2.3.Ученик уме да препозна основне појмове које описује осцилаторно кретање, зна шта је равнотежни положај, амплитуда, период осциловања...</p> <p>2.6.1.Ученик разуме и примењује директну и обрнуту пропорционалност (да је период осциловања клатна сразмеран дужини клатна а о обрнуто сразмеран грав.убрзању и фреквенцији.</p> <p>2.7.3.Ученик уме да реализује експеримент по упутству.</p>	<p>3.2.2.Ученик уме да примени односе између физичких величина које описују осцилаторно кретање. (однос периода осциловања, фреквенције и броја осцилација код осцилатора, то јест везу периода осциловања и дужине математичког клатна, уме да израчуна вредност периода и фреквенције ако су дати број осцилација и време.</p> <p>3.2.3.Ученик зна како се мењају положај и брзина при осцилаторном кретању (математ.клатна и тега на опрузи),зна да је брзина тела највећа при пролазу кроз равнотежни положај а да је једнака нули кад се налази у амплитудни положај.</p> <p>3.2.4.Ученик зна основне физичке величине које описују таласно кретање,зна шта је таласна дужина и зна да препозна на графички приказаном таласу,зна да израчуна период и фреквенцију таласа и зна шта је амплитуда таласа.</p> <p>3.2.5.Ученик уме да препозна основне особине звука , зна да звук представља механички талас који се простире у свим срединама различитим брзинама.</p> <p>3.7.1.Ученик уме да донесе закључак на основу резултата мерења.</p>
2.	Светлосне појаве	<p>1.7.1.Ученик поседује способности потребне за рад у лабораторији.</p> <p>1.7.2.Ученик уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији.</p>	<p>2.7.2.Ученик уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата при изради лабор.вежби.</p> <p>2.7.3.Ученик уме да реализује експеримент по упутству.</p>	<p>3.2.5.Ученик уме да препозна особине светлости зна да светлост представља електромагнетни талас који се простире кроз вакуум истом брзином који износи 300000km/s и да је то највећа могућа брзина.</p> <p>3.2.6.Ученик зна како се прелама и одбија светлост,разуме да је тело видљиво само ако светлосни зраци падају право на тело одбијају се од њега и долазе до ока посматрача.,зна закон одбијања светлости,зна да је положај лика предмета у води померен у односу на стварни положај предмета због преламања светлости,зна да лупа микроскоп и телескоп преламају светлост и да их користимо за увећање лика.</p> <p>3.7.1.Ученик уме да донесе закључак на основу резултата мерења.</p>

3.	Електрично поље	<p>1.1.2.Ученик уме да препозна смер деловања електростатићке силе, зна да тела могу бити позитивно или негативно наелектрисана и на основу тога препознаје када је узајамно деловање између два тела привлачно односно одбојно,и да ће интеракција бити највећа у случају када су наелектрисана тела међусобно најближа.</p>	<p>2.4.1.Ученик уме да користи важније изведене јединице Si система и зна њихове ознаке.(за кол.наелектрисања, електрични потенцијал...) 2.6.1.Ученик примењује директну и обрнуту пропорционалност .(да Кулонова сила сразмерна количинама наелектрисања а обрнуто сразмерна квадрату растојања)</p>	
4.	Електрична струја	<p>1.3.1.Ученик уме да препозна да струја тече само кроз проводне материјале. Пример: Да би струја текла кроз течност она мора бити проводна или да струјно коло може да се затвори металним новчићем а не гумицом. 1.4.1.Ученик уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока,користи уређаје за мерење амперметре и волтметре и зна да запише измерену бројну вредност са одговарајућом јединицом мере. 1.4.2.Ученик уме да препозна инструменте за мерење јачине струје и напона,препознаје да се јачина струје мери амперметром а напон волтметром. 1.4.3.Ученик зна да користи основне јединице за :јачину струје,напон, рад и снагу електричне струје.) .7.1.Ученик поседује способности потребне за рад у лабораторији. 1.7.2.Ученик уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији.</p>	<p>2.3.1.Ученик зна да разликује електричне проводнике и изолаторе,зна да метали и водени раствори неких супстанција као и гасови при одређеним условима могу да проводе електричну струју. 2.3.2.Ученик зна називе основних елемената електричног кола. (извор струје,прекидач,проводник и отпорник) и зна да их препозна у простом колу. 2.3.3.Ученик уме да препозна да ли су извори напона везани редно или паралелно,зна да се за повећање напона користи редна веза ,на пр.зна да да повеже три идентичне батерије како би добио три пута већи напон,зна да се редна веза остварује везивањем позитивног пола једног извора за негативни пол следећег извора,да се паралелна веза остварује везивањем свих позитивни полова у једну тачку а свих негативних у другу. 2.3.4.Ученик уме да израчуна јачину струје отпор или напон ако су познате друге две.(користи образац $I=U/R$) 2.3.5.Ученик уме да препозна топлотне ефекте електричне струје,да може да се користи за грејање. 2.3.6.Ученик разуме појмове енергије и снаге електричне струје,зна да се електрични уређаји карактеришу електричном снагом која се изражава у киловатима, разуме да потршња електрична енергије зависи од снаге уређаја и времена коришћења и изражава се у KWh. 2.4.1.Ученик зна да користи важније изведене јединице Si система и зна њихове ознаке .(јачина струје, напон, снаге) 2.4.3.Ученик уме да користи префиксе мили и кило и уме да да претвара јединице.</p>	<p>3.3.1.Ученик зна како се везују отпорници и инструменти у електричном колу, зна да се отпорници могу везати редно и паралелно, да се амперметар везује редно аволтметар паралелно. 3.4.2.Ученик уме да мери јачину струје и напон у електричном колу,зна да изабере одговарајући опсег јачине струје и напона. (једносмерних стр.) 3.7.1.Ученик уме да донесе закључак на основу резултата мерења.</p>

			<p>2.5.2. Ученик уме да препозна да се у уређајима и процесима у којима постоји механичко кретање електрична енергија троши на механички рад. (електромотор)</p> <p>2.6.1. Ученик примењује директну и обрнуту пропорционалност. (јачина струје сразмерна напону а обрнуто сразмерна отпору)</p> <p>2.7.1. Ученик уме табеларно и графички да прикаже резултате мерења. (Омов закон)</p> <p>2.7.3. Ученик уме да реализује експеримент по упутству.</p>	
5.	Магнетно поље	<p>1.1.2. Ученик уме да препозна смер деловања магнетне силе, зна да стални магнети имају два пола N и S и да магнетно деловање може бити привлачно и одбојно.</p> <p>1.3.2. Ученик уме да препозна магнетне ефекте електричне струје, препознаје да се калем кроз који протиче струја понаша као шипкасти магнет, да при престанку протичања струје калем губи магнетна својства.</p>	<p>2.5.2. Ученик уме да препозна појаве код којих се електрична струја троши на механички рад. (деловање магнетног поља на проводник са струјом)</p> <p>2.6.1. Ученик разуме и примењује директну пропорционалност. (Амперова сила)</p>	3.7.2. Ученик уме да препозна питање и да одговор вршењем демонстрационих огледа са магнетима.
6.	Елементи атомске и нуклеарне физике	Ова област је изостала због недостатака емпиријских налаза који би упућивало на то да ученици знају више од онога што је описано стандардима за предмет Хемија.	Ова област је изостала због недостатака емпиријских налаза који би упућивало на то да ученици знају више од онога што је описано стандардима за предмет Хемија.	Ова област је изостала због недостатака емпиријских налаза који би упућивало на то да ученици знају више од онога што је описано стандардима за предмет Хемија.
7.	Физика и савремени свет	Ова област је изостала због недостатака емпиријских налаза који би упућивало на то да ученици знају више од онога што је описано стандардима за предмет Хемија.	Ова област је изостала због недостатака емпиријских налаза који би упућивало на то да ученици знају више од онога што је описано стандардима за предмет Хемија.	Ова област је изостала због недостатака емпиријских налаза који би упућивало на то да ученици знају више од онога што је описано стандардима за предмет Хемија.

Наставни предмет: Математика

Годишњи фонд часова: 136

Недељни фонд часова: 4

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задачи наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Сличност троуглова	-Упознавањ са Талесовом теоремом и њеном применом-ставова сличности троуглова и примена у задацима - Уочавање једнакости које важе за одсечке правоуглог троугла и усвајање појма геометријске средине два позитивна броја, као и конструкција те средине	-да схвате и разумеју Талесеву теорему и умеју да је примене у решавању рачунских и конструктивних задатака -да усвоје сличност троуглова,ставове сличности и примене сличност на правоугли троугао	-развијају концентрацију,способност за упоран и предан рад, систематичност, тачност, уредност у раду, позитиван однос према математици, самопоуздање у раду,- развијају логичко мишљење и закључивање	-да стекну навике коришћења математичке симболике, -умеју да на основу заједничких својстава формирају појам сличност троуглова,	- знају Талесеву теорему - примењују ставове сличности и примењују сличност на правоугли троугао - примена стечених знања у решавању свакодневних практичних ситуација
2.	Тачка, права, раван	- указати на основне односе тачака, правих и равни и истицање како све праве и равни могу бити одређене - усвајање основних односа две праве у простору, као и праве и равни - усвајања појма нормале на раван - усвајање знања о диједру - свајање појмова ортогонална пројекција тачке, дужи и праве на раван - усвајање основних појмова везаних за триедар и рогаљ - усвајање појмова запремина полиедра и маса тела	-понављање основних појмова права,тачка и раван -оређивање тачке и рани,праве у простору,праве и равни у простору -нормалне праве -усвајање појма триедар -усвајање појма полиедар,мрежа полиедра,површина и запремина полиедра -умеју да све наведене појмове и теореме примењују у задацима	-развијају концентрацију,способност за упоран и предан рад, систематичност, тачност, уредност у раду, позитиван однос према математици, самопоуздање у раду,- развијају логичко мишљење и закључивање	-развијају способност дедуктивног закључивања при доказивању теорема и просторног посматрања;развијају навик тачног обележавања геометријских објеката;оспособљавају се за прецизно и уредно цртање;стичу способност изражавања математичким језиком,јасно и прецизно,у писменом и усменом облику;развијају логичко аналитичко и процедурално мишљење;применом мисаоних операција нарочито апстракције и генерализације развијају способност за индуктивни облик закључивања	-знају основне геометријске појмове, разумеју геометријске објекте, скицирају их, цртају и обележавају; примењују на њима основне скуповне операције - примена стечених знања у решавању свакодневних практичних ситуација
3.	Линеарне једначине и неједначине с једном непознатом	Упознавање ученика са поступком решавања линеарних једначина и неједначина са једном непознатом и провером решења;еквивалентност једначина и примена	-решавање линеарних једначина с једном непознатом и усвајање својства -еквивалентност једначина -примена линеарних једначина с једном непознатом - решавањелинеарне неједначинеи уочавање еквивалентност неједначина	-развијају концентрацију,способност за упоран и предан рад, систематичност, тачност, уредност у раду, позитиван однос према математици и уважавање математике као подручје људске делатности,самопоуздање и поверење у властите математичке способности	-усаврше тачно,брзо и правилно рачунање са реалним бројевима на најједноставнији начин аналогичном,генерализацијом,и ндуктивним и дедуктивним начином закључивања развијају математичко мишљење -применом мисаоних операција нарочито апстракције и генерализацијеразвијају способности за индуктивни облик закључивања	- решава линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану; - решава линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате; - користи једначине у једноставним текстуалним задацима; - саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате; - користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке - примена стечених знања у

						решавању свакодневних практичних ситуација
4.	Призма	Уочавање призме - појам,врсте,елементи; мрежа призме Површина призме запремина призме и маса тела	- да владају појмовима призме,елементи призме и појмом мрежа призме ; знају да нацртају разне врсте призме и изврше потребна мерења -умеју да примењују опште и посебне формуле за површину и запремину (тростране,четворостране и шестостране призме) и да примењују у конкретним тојест свакодневним ситуацијама	-развијају концентрацију,способност за упоран и предан рад, систематичност, тачност, уредност у раду, позитиван однос према математици, самопоуздање у раду, -развијају логичко мишљење и закључивање, -навикасамоконтроле и критичког мишљења	-оспособљавају се за прецизно и уредно цртање и правилно коришћење прибора -стичу навику да замишљају објекте и њихове односе у простору и оспособљавају се за просторно посматрање -усаврше вештину брзог и тачног израчунавања -стичу способност изражавања математичким језиком -развијају логичко и процедурално мишљење аналогичном,генерализацијом,индуктивним и дедуктивним начином закључивања и развијају математичко мишљење	- влада појмовима: кошка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и уме да их обележи и рачуна њихову површину и запремину); - користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе,времена и углова; - при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером; -влада појмовима: <u>призма</u> и рачуна њихову површину и запремину - по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима; - примена стечених знања у решавању свакодневних практичних ситуација
5.	Пирамида	- уочавање пирамиде - појам,врсте,елементи и мрежа пирамиде. - површина и запремина пирамиде	-владају појмом пирамида,елементи пирамиде и појмом мрежа пирамиде,знају да нацртају за разне врсте пирамиде -умеју да примењују опште и посебне формуле за површину и запремину тростране,четворостране и шестостране пирамиде и да примењују -уочавају правоугле троуглове у пирамиди и примењују Питагорину теорему на те троуглове	-развијају концентрацију,способност за упоран и предан рад,поступност и систематичност у раду,тачност,прецизност и уредност у раду,позитиван однос према математици и уважавање математике као подручја људске делатности -самопоуздање и поверење у властите математичке способности -навику самоконтроле и критичког мишљења	-оспособљавају се за прецизно и уредно цртање и правилно коришћење прибора -стичу навику да замишљају објекте и њихове односе у простору и оспособљавају се за просторно посматрање -усаврше вештину брзог и тачног израчунавања -стичу способност изражавања математичким језиком,јасно и прецизно,у писменом и усменом облику -развијају логичко,аналитичко и процедурално мишљење аналогичном,генерализацијом,индуктивним и дедуктивним начином закључивања и развијају математичко мишљење -применом мисаоних операција,нарочито апстракције и генерализације,развијају способност за индуктивни облик закључивања	- влада појмом <u>пирамида</u> , рачуна њену површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати или нису непосредно дати у задатку; - примена стечених знања у решавању свакодневних практичних ситуација

6.	Линеарна функција	<ul style="list-style-type: none"> - упознавање са функцијом и њеним графиком -Функција дата једначином $y=kx+n$, цртање и читање графика -Графичко приказивање података 	<ul style="list-style-type: none"> -усвајање експлицитног и имплицитног облика функције и превођење из једног облика у други - да линеарну функцију изражавају таблицом и формулом -упознавање са особинама графика функције $y=kx+n, x \in \mathbb{R}$ -упознавање појмова нула функције, растућа функција и опадајућа функција -усвајање важних особина графика линеарне функције 	<ul style="list-style-type: none"> -да развијају концентрацију, способност за упоран и предан рад, поступност и систематичност у раду, тачност, прецизност у уредност у раду, позитиван однос према математици и уважавање математике као подручја људске делатности -самопоуздање и поверење у властите математичке способности -навику самоконтроле и критичког мишљења 	<ul style="list-style-type: none"> -оспособљавају се за прецизно и уредно цртање и правилно коришћење прибора -стичу способност изражавања математичким језиком, јасно и прецизно, у писменом и усменом облику -развијају логичко, аналитичко и процедурално мишљење аналогично, генерализацијом, индуктивним и дедуктивним начином закључивања и развијају математичко мишљење -применом мисаоних операција, нарочито апстракције и генерализације, развијају способност за индуктивни облик закључивања 	<ul style="list-style-type: none"> - да одреди вредност функције дате таблицом или формулом; - да уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције; - примена стечених знања у решавању свакодневних практичних ситуација
7.	Графичко приказивање статистичких података	<ul style="list-style-type: none"> -представљање зависних величина табеларно и у координатном систему - графичко представљање статистичких података у облику дијаграма (стубичних, кружних...). - рачунање средње вредности и медијане. -поређање вредности узорка са средњом вредношћу. 	<ul style="list-style-type: none"> -представљање зависних величина табеларно и у координатном систему -графичко представљање статистичких података у облику дијаграма -одређивање средње вредности и медијане неког узорка и поређење података са средњом вредношћу 	<ul style="list-style-type: none"> -да развијају концентрацију, способност за упоран и предан рад, поступност и систематичност у раду, тачност, прецизност у уредност у раду, позитиван однос према математици и уважавање математике као подручја људске делатности -самопоуздање и поверење у властите математичке способности -навику самоконтроле и критичког мишљења 	<ul style="list-style-type: none"> -развију способност коришћења статистичких података и тумачења графичких приказа -стичу способност изражавања математичким језиком, јасно и прецизно, у писменом и усменом облику -развијају способност уочавања функционалних зависности међу величинама, као и табеларног приказивања тих зависности -развијају логичко, аналитичко и процедурално мишљење аналогично, генерализацијом, индуктивним и дедуктивним начином закључивања математичко мишљење -применом мисаоних операција, нарочито апстракције и генерализације, развијају способности за индуктивни облик закључивања 	
8.	Системи линеарних једначина с две непознате	<ul style="list-style-type: none"> -линеарне једначине са две непознате и њена решења појам система од две и више линеарне једначине са две непознате, еквивалентност система линеарних једначина, методе решавања система линеарних једначина и примена система линеарних једначина. 	<ul style="list-style-type: none"> -решавање система од две линеарне једначине с две непознате -графички приказ система од две линеарне једначине с две непознате -еквивалентност система линеарних једначина -решавање система методом замене и методом супротних коефицијената -примена система једначина у решавању разних 	<ul style="list-style-type: none"> -да развијају концентрацију, способност за упоран и предан рад, поступност и систематичност у раду, тачност, прецизност у уредност у раду, позитиван однос према математици и уважавање математике као подручја људске делатности -самопоуздање и 	<ul style="list-style-type: none"> -усаврше тачно, брзо и правилно рачунање са реалним бројевима на најједноставнији начин -усаврше примену правила замене, правила о додавању и правила о множењу приликом добијања нове једначине која је еквивалентна полазној -развијају логичко мишљење и закључивање аналогично, генерализацијом, индуктивним и дедуктивним начином закључивања развијају математичко мишљење -применом мисаоних 	<ul style="list-style-type: none"> - да решава линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате; - да саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате; - примена стечених знања у решавању свакодневних практичних ситуација

			математичких,геометријских и практичних проблема	поверење у властите математичке способности	операција,нарочито апстракције и генерализације,развијају способност за индуктивни облик закључивања	
9.	Ваљак	Уочавање ваљка - настанак,елементи и врсте ; мрежа ваљка - извођење обрасца за површину и запремину ваљка	-уочавање модела ваљка у реалним ситуацијама -уознавање појмова:ваљак,цилиндрична површ,ротациона тела,оса ваљка, осни пресек ваљка,основа и омотач ваљка -цртање мреже ваљка -израчунавање површине и запремине ваљка -примена површине и запремине ваљка у практичним и свакодневним ситуацијама	-да развијају концентрацију,способност за упоран и предан рад,поступност и систематичност у раду,тачност,прецизност у уредност у раду,позитиван однос према математици и уважавање математике као подручја људске делатности -самопоуздање и поверење у властите математичке способности -навику самоконтроле и критичког мишљења	-развију навику тачног обезбежавања геометријских објеката -се оспособљавају за прецизно и уредно цртање и правилно коришћење прибора -стичу навику да замишљају објекте и њихове односе у простору и оспособљавају се за просторно посматрање -стичу способност изражавања математичким језиком,јасно и прецизно,у писменом и усменом облику -развијају логичко,аналитичко и процедурално мишљење аналогичном,генерализацијом,индуктивним и дедуктивним начином закључивања развијају математичко мишљење	- да влада појмом <u>ваљак</u> и уочава његове моделе у реалним ситуацијама и зна његове основне елементе - да рачуна површину и запремину <u>ваљка</u> када су неопходни елементи непосредно дати у задатку или нису непосредно дати - примена стечених знања у решавању свакодневних практичних ситуација
10.	Купа	- Уочавање купе - настанак , елементи и мрежа купе - извођење обрасца за површину и запремину купе	-уочавање модела купе и упознавање са основним елементима купе -израчунавање површине и запремине купе -примена површине и запремине купе у практичним и свакодневним ситуацијама	-да развијају концентрацију,способност за упоран и предан рад,поступност и систематичност у раду,тачност,прецизност у уредност у раду,позитиван однос према математици и уважавање математике као подручја људске делатности -самопоуздање и поверење у властите математичке способности -навику самоконтроле и критичког мишљења	-развију навику тачног обезбежавања геометријских објеката -се оспособљавају за прецизно и уредно цртање и правилно коришћење прибора -стичу навику да замишљају објекте и њихове односе у простору и оспособљавају се за просторно посматрање -стичу способност изражавања математичким језиком,јасно и прецизно,у писменом и усменом облику -развијају логичко,аналитичко и процедурално мишљење аналогичном,генерализацијом,индуктивним и дедуктивним начином закључивања развијају математичко мишљење	- да влада појмовима: <u>купа</u> и(уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе; - да рачуна површину и запремину <u>купе</u> када су неопходни елементи непосредно дати у задатку или нису непосредно дати - примена стечених знања у решавању свакодневних практичних ситуација
11.	Лопта	- Упознавање са сфером и лоптом -пресеци и елементи лопте - одређивање површине и запремине лопте	-усвајање појма сфере , лопте и основне елементе лопте -израчунавање површине и запремине лопте -примена површине и запремине лопте у практичним и свакодневним	-да развијају концентрацију,способност за упоран и предан рад,поступност и систематичност у раду,тачност,прецизност у уредност у раду,позитиван однос према математици и уважавање математике	-оспособљавају се за прецизно и уредно цртање и правилно коришћење прибора - стичу навику да замишљају објекте и њихове односе у простору и оспособљавају се за просторно посматрање -усаврше вештину брзог и тачног израчунавања - стичу способност изражавања математичким језиком,јасно и	- да влада појмом <u>лопта</u> (уочава модел у реалним ситуацијама, зна њене основне елементе); - да рачуна површину и запремину ваљ <u>лопте</u> када су неопходни елементи непосредно дати у задатку или нису непосредно дати - примена стечених знања

			ситуацијама	као подручја људске делатности -самопоуздање и поверење у властите математичке способности -навику самоконтроле и критичког мишљења	прецизно,у писменом и усменом облику - развијају логичко,аналитичко и процедурално мишљење аналогијом,генерализацијом,индуктивним и дедуктивним начином закључивања развијају математичко мишљење -применом мисаоних операција,нарочито апстракције и генерализације,развијају способност за индуктивни облик закључивања	у решавању свакодневних практичних ситуација
12.	Писмени задаци	Сагледати у којој су мери ученици савладали пређено градиво				

Ред бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	сист.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	Сличност троуглова	3	4	1	8	-излагање садржаја теме,- фронтални, индивидуални Праћење рада ученика, Рад у пару, групни	-Вербално-текстуална-молошка, дијалогска,--решавање проблема, -учење путем открића, -илустративна -демонстративна	-организује -припрема -прати -помаже -мотивише -планира -учествује -едукује -вреднује -презентује	-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава проблеме -илуструје и графички представља -разликује -упоређује	математика 7 разред -проблеми из живота -историја математике	-домаћи задаци -контролне вежбе -дискусија на часу -писмени задатак -тестови знања
2.	Тачка , права раван	6	5	1	12	-излагање садржаја теме -фронтални -групни - рад у паровима -праћење рада ученика	-Вербално-текстуална-молошка, дијалогска,--решавање проблема, -учење путем открића, -илустративна -демонстративна	-организује -припрема -прати -помаже -мотивише -планира -учествује -едукује -вреднује	-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава проблеме -конструисхе	- математика 5.азред	-домаћи задаци -контролне вежбе -дискусија на часу -писмени задатак -тестови знања
3.	Линеарне једначине и неједначине с једном непознатом	6	11	1	18	-излагање садржаја теме -фронтални -групни - рад у паровима -праћење рада ученика	-Вербално-текстуална-молошка, дијалогска,--решавање проблема, -учење путем открића, -илустративна	-организује -припрема -прати -помаже -мотивише -планира -учествује -едукује -вреднује	-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава	математика 4.,5.,6.разред -проблеми из живота -физика	-домаћи задаци -контролне вежбе -дискусија на часу -писмени задатак -тестови

4.	Призма	6	7	1	14	-излагање садржаја теме -фронтални -групни - рад у паровима -праћење рада ученика	-Вербално- текстуална- монолошка, дијал ошка, --решавање проблема, -учење путем открића, -илустративна- демонстративна	-организује -припрема -прати -помаже -мотивише -планира -учествује -едукује -вреднује	-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава проблеме конструише -упоређује	-физика - проблеми из живота	-домаћи задаци -контролне вежбе -дискусија на часу -писмени задатак -тестови знања
5.	Пирамида	6	9	1	16	-излагање садржаја теме -фронтални -групни - рад у паровима -праћење рада ученика	-Вербално- текстуална- монолошка, дијал ошка, -решавање проблема, -учење путем открића, -илустративна	-организује -припрема -прати -помаже -мотивише -планира -учествује -едукује -вреднује	-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава проблеме -илуструје и графички представља	математика 7 разред - проблеми из живота -физика	-домаћи задаци -контролне вежбе -дискусија на часу -писмени задатак -тестови знања
6.	Линеарна функција	5	6	1	12	-излагање садржаја теме -фронтални -групни - рад у паровим	-Вербално- текстуална- монолошка, дијал ошка, -решавање проблем	-организује -припрема -прати - помаже -мотивише -планира -учествује -едукује -вреднује	-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава проблеме -илуструје и графички представља	- математика 7 раз ред	-домаћи задаци -контролне вежбе -дискусија на часу -тестови знања
7.	Графичко приказивање статистичких података	4	3	1	8	-излагање садржаја теме -фронтални -групни - рад у паровим	-Вербално- текстуална- монолошка, дијал ошка, -решавање проблем	-организује -припрема -прати - помаже -мотивише -планира -учествује -едукује -вреднује	-усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава проблеме -илуструје и графички представља	-математика 7 разред -географија -физика	-домаћи задаци -контролне вежбе -дискусија на часу -тестови знања
8.	Системи линеарних једначина с две непознате	6	5	1	12	-излагање садржаја теме -фронтални -групни - рад у паровим	-Вербално- текстуална- монолошка, дијал ошка, -решавање проблем	организује -припрема -прати - помаже -мотивише -планира -учествује -едукује -вреднује	усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава проблеме -илуструје	-математика 8разред	-домаћи задаци -контролне вежбе -дискусија на часу -тестови знања
9.	Ваљак	4	5	1	10	-излагање садржаја теме -фронтални -групни - рад у паровим	-Вербално- текстуална- монолошка, дијал ошка, -решавање проблем	организује -припрема -прати - помаже -мотивише -планира -учествује -едукује -вреднује	усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава проблеме -илуструје -конструише	- математика 7. разред -физика	-домаћи задаци -контролне вежбе -дискусија на часу -тестови знања
10.	Купа	4	7	1	12	-излагање садржаја теме -фронтални	-Вербално- текстуална- монолошка, дијал	организује -припрема -прати	усваја нова знања -дефинише нове појмове	- математика 7. разред -физика	-домаћи задаци -контролне вежбе

						-групни - рад у паровим	ошка,-решавање проблем	- помаже -мотивише -планира -учествује -едукује -вреднује	-именује -посматра -пише -комбинује -решава проблеме -илуструје -конструише		-дискусија на часу -тестови знања
11.	Лопта	3	2	1	6	-излагање садржаја теме -фронтални -групни - рад у паровим	-Вербално- текстуална- монолошка, дијал ошка,-решавање проблем	организује -припрема -прати - помаже -мотивише -планира -учествује -едукује -вреднује	усваја нова знања -дефинише нове појмове -именује -посматра -пише -комбинује -решава проблем	--.математика 7. разред -физика	- домаћи задаци -контролне вежбе -дискусија на часу -тестови знања
12	Писмени задаци	-	8	-	8	индивидуални	Писмени рад	Дава упутства и објашњења -помаже	-размишља -рачуна -пише -илуструје-		
УКУПНО		53	72	11	136		-	-	-	-	

Стандарди

Ред бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Сличност троуглова			3.3.6. уме да примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката;
2.	Тачка , права раван			
3.	Линеарне једначине и неједначине с једном непознатом	1.2.1. решава линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану;	2.2.1. решава линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате; 2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима;	3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате; 3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке
4.	Призма	1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (учава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и уме да их обележи и рачуна њихову површину и запремину); 1.4.1. користи одговарајуће јединице за	2.3.4. влада појмовима: <u>призма</u> и пирамида, рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку; 2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним	3.3.4. рачуна површину и запремину <u>призме</u> и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; 3.4.1. по потреби претвара јединице

		<p>мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова; 1.4.2. претвори веће јединице <u>дужине</u>, масе и времена у мање; 1.4.3. користи различите апоене новца; 1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокружује величине исказане датом мером;</p>	<p>јединицама за дужину, површину, запремину, углове, време и масу; 2.4.2. претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију; 2.4.3. дату величину искаже приближном вредношћу;</p>	<p>мере, рачунајући са њима; 3.4.2. уме да процени и заокружи дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm, 1 g);</p>
5.	Пирамида	1.4.1. - 1.4.2. - 1.4.3. - 1.4.4.	<p>2.3.4. влада појмовима: <u>призма</u> и <u>пирамида</u>, рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку; 2.4.1. - 2.4.2. - 2.4.3.</p>	<p>3.3.4. рачуна површину и запремину <u>призме</u> и <u>пирамиде</u>, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; 3.4.1. - 3.4.2.</p>
6.	Линеарна функција	1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом;	2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y=ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције;	3.2.4. разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; <u>зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства</u> ;
7.	Графичко приказивање статистичких података			
8.	Системи линеарних једначина с две непознате		2.2.1. решава линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате;	3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате;
9.	Ваљак	1.3.5. влада појмовима: <u>купа</u> , <u>ваљак</u> и <u>лопта</u> (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе); 1.4.1. - 1.4.2. - 1.4.3. - 1.4.4.	2.3.5. рачуна површину и запремину <u>ваљка</u> , <u>купе</u> и <u>лопте</u> када су неопходни елементи непосредно дати у задатку; 2.4.1. - 2.4.2. - 2.4.3.	3.3.5. рачуна површину и запремину <u>ваљка</u> , <u>купе</u> и <u>лопте</u> , укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; 3.4.1. - 3.4.2.
10.	Купа	1.3.5. влада појмовима: <u>купа</u> , <u>ваљак</u> и <u>лопта</u> (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе); 1.4.1. - 1.4.2. - 1.4.3. - 1.4.4.	2.3.5. рачуна површину и запремину <u>ваљка</u> , <u>купе</u> и <u>лопте</u> када су неопходни елементи непосредно дати у задатку; 2.4.1. - 2.4.2. - 2.4.3.	3.3.5. рачуна површину и запремину <u>ваљка</u> , <u>купе</u> и <u>лопте</u> , укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; 3.4.1. - 3.4.2.
11.	Лопта	1.3.5. влада појмовима: <u>купа</u> , <u>ваљак</u> и <u>лопта</u> (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе); 1.4.1. - 1.4.2. - 1.4.3. - 1.4.4.	2.3.5. рачуна површину и запремину <u>ваљка</u> , <u>купе</u> и <u>лопте</u> када су неопходни елементи непосредно дати у задатку; 2.4.1. - 2.4.2. - 2.4.3.	3.3.5. рачуна површину и запремину <u>ваљка</u> , <u>купе</u> и <u>лопте</u> , укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати; 3.4.1. - 3.4.2.
12.	Писмени задаци			

БИОЛОГИЈА

Циљ наставе биологије јесте да се осигура да сви ученици стекну батичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје као и да усвајањем образовно-васпитних садржаја развијају знања, вештине и умења из области екологије и заштите животне средине, уз примену концепта одрживог развоја.

Задаци:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе биологије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе биологије буду у пуној мери реализовани;
- упознавање еколошких појмова;
- образовање за животну средину;
- развијање потреба и могућности личног ангажовања у заштити животне средине;
- усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину.

Р.Б.	Наставна тема	Обрада	Понављ.	Вежбе	Провера	Укупно
1.	Увод	2	1	-	-	3
2.	Екологија и животна средина	12	6	-	1	19
3.	Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема животне средине	10	4	4	1	19
4.	Глобалне последице загађивања животне средине	5	2	1	1	9
5.	Животна средина и одрживи развој	5	2	4	1	12
6.	Животна средина, здравље и култура живљења	3	2	1	-	6

Р.бр. теме	Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
1.	Увод	3	-активно слушање -разговор -коришћење нових извора знања	-излагање новог садржаја -подстиче на закључивање -упућује на коришћење нових извора знања	-фронтални -индивидуални	-упознавање еколошких појмова -развијање вештина и умења из области екологије
2.	Екологија и животна средина	19	-активно слушање -разговор -коришћење нових извора знања -повезивање знања -закључивање	-активно слушање -разговор -коришћење нових извора знања -повезивање знања -закључивање -уочавање проблема у животној средини -извођење реалних акција	-фронтални -групни -индивидуални -рад у пару	-упознавање еколошких појмова -развијање вештина и умења из области екологије -образовање за заштиту животне средине -развијање потребе и могућности личног ангажовања у заштити животне средине -усвајање и примена принципа одрживости

3.	Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема животне средине	19	-активно слушање -разговор -коришћење нових извора знања -повезивање знања -закључивање -уочавање проблема у животној средини -покретање иницијативе за решавање проблема	-активно слушање -разговор -коришћење нових извора знања -повезивање знања -закључивање -уочавање проблема у животној средини -праћење реализације пројекта који израђују ученици	-фронтални -групни -индивидуални -рад у пару	-упознавање еколошких појмова -развијање вештина и умења из области екологије -образовање за заштиту животне средине -развијање потребе и могућности личног ангажовања у заштити животне средине -усвајање и примена принципа одрживости
4.	Глобалне последице загађивања животне средине	9	-активно слушање -разговор -коришћење нових извора знања -повезивање знања -закључивање -уочавање проблема у животној средини -извођење реалних акција	-активно слушање -разговор -коришћење нових извора знања -повезивање знања -закључивање -уочавање проблема у животној средини -праћење реализације пројекта који израђују ученици	-фронтални -групни -индивидуални -рад у пару	-упознавање еколошких појмова -развијање вештина и умења из области екологије -образовање за заштиту животне средине -развијање потребе и могућности личног ангажовања у заштити животне средине -усвајање и примена принципа одрживости
5.	Животна средина и одрживи развој	12	-активно слушање -разговор -коришћење нових извора знања -повезивање знања -закључивање -уочавање проблема у животној средини -извођење реалних акција	-активно слушање -разговор -коришћење нових извора знања -повезивање знања -закључивање -уочавање проблема у животној средини -праћење реализације пројекта који израђују ученици	-фронтални -групни -индивидуални -рад у пару	-упознавање еколошких појмова -развијање вештина и умења из области екологије -образовање за заштиту животне средине -развијање потребе и могућности личног ангажовања у заштити животне средине -усвајање и примена принципа одрживости
6.	Животна средина, здравље и култура живљења	6	-активно слушање -разговор -коришћење нових извора знања -повезивање знања -закључивање -уочавање проблема у животној средини -извођење реалних акција	-активно слушање -разговор -коришћење нових извора знања -повезивање знања -закључивање -уочавање проблема у животној средини -праћење реализације пројекта који израђују ученици	-фронтални -групни -индивидуални -рад у пару	-упознавање еколошких појмова -развијање вештина и умења из области екологије -образовање за заштиту животне средине -развијање потребе и могућности личног ангажовања у заштити животне средине -усвајање и примена принципа одрживости

Начини остваривања програма (методе и технике)

Наведени садржаји програма, поред основног теоријског приступа, поседују и активан приступ, који је усмерен практичној реализацији заштите животне средине са бројним активностима и пројектима у учионици и у непосредном окружењу. Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода као и употребу информационих технологија. Избор наставних метода зависи од циља и задатка наставног часа, психофизичких и менталних способности ученика и опремљености кабинета.

СТАНДАРДИ

Садржаји	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Увод	<p>1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих</p> <p>1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси</p> <p>1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи</p> <p>1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа</p>	<p>2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма</p>	<p>3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека</p>
Екологија и животна средина	<p>1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе</p> <p>1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном</p> <p>1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином</p> <p>1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште - биотоп, животна заједница - биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима</p> <p>1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације</p> <p>1.4.3. уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланаца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота)</p>	<p>2.4.1. употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи</p> <p>2.4.2. зна и правилно именује делове екосистема, заједница и популација и зна да опише везе између делова</p> <p>2.4.3. уме да на разноврсним примерима одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација</p> <p>2.4.4. зна да у природи постоји кружење појединих супстанци (воде, угљеника и азота)</p> <p>2.4.5. препознаје различите биоме и зна њихов основни распоред на земљи</p> <p>2.4.6. препознаје животне услове који владају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне представнике врста које их насељавају</p>	<p>3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама</p> <p>3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање</p> <p>3.4.1. уме да објасни како различити делови екосистема утичу један на други као и међусобне односе популација у биоценози</p> <p>3.4.2. разуме да се уз материјалне токове увек преноси и енергија и обратно и интерпретира односе исхране у екосистему (аутоτροφне, хетеротрофне, сапротрофне животне комплексе, ланце исхране и трофичке пирамиде)</p> <p>3.4.3. разуме значај кружења појединих супстанци у природи (воде, угљеника и азота)</p> <p>3.4.4. разуме просторну и временску организацију животних заједница и популација</p>
Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема-животне средине	<p>1.4.4. препознаје животне услове који владају у карактеристичним екосистемима Србије и најважније представнике врста које их насељавају</p> <p>1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад)</p> <p>1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата)</p>	<p>2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме</p> <p>2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма</p> <p>2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине</p>	<p>3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама</p> <p>3.4.5. предвиђа на основу задатих услова средине тип екосистема који у тим условима настаје</p> <p>3.4.6. познаје механизме којима развој човечанства изазива промене у природи (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене)</p> <p>3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите</p>

	<p>1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења</p> <p>1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)</p> <p>1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату</p>	<p>2.4.5. препознаје различите биоме и зна њихов основни распоред на земљи</p> <p>2.4.6. препознаје животне услове који владају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне представнике врста које их насељавају</p> <p>2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини</p> <p>2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије</p> <p>2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова)</p> <p>2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату</p> <p>2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата</p> <p>2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату</p>	<p>животне средине, природе и биодиверзитета</p> <p>3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете</p> <p>3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података</p> <p>3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата</p> <p>3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај</p> <p>3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак</p> <p>3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере</p>
Глобалне последице загађивања животне средине	<p>1.4.5. препознаје основне последице развоја човечанства на природу (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене) и најважније врсте загађивања воде, ваздуха, земљишта</p> <p>1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)</p> <p>1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату</p> <p>1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника</p>	<p>2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије</p> <p>2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату</p> <p>2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата</p> <p>2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату</p>	<p>3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета</p> <p>3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете</p> <p>3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података</p> <p>3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата</p> <p>3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај</p> <p>3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак</p> <p>3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере</p>
Животна средина и одрживи развој	<p>1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад)</p> <p>1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине</p>	<p>2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату</p> <p>2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз</p>	<p>3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета</p> <p>3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете</p>

	<p>(рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата)</p> <p>1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења</p> <p>1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)</p> <p>1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату</p> <p>1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника</p>	<p>коментар резултата</p> <p>2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату</p>	<p>3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података</p> <p>3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата</p> <p>3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај</p> <p>3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/ више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак</p> <p>3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере</p>
<p>Животна средина, здравље и култура живљења</p>	<p>1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава</p> <p>1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије)</p> <p>1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно утичу на здравље човека</p> <p>1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника</p>	<p>2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља</p> <p>2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека</p> <p>2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату</p> <p>2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата</p> <p>2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату</p>	<p>3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести</p> <p>3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података</p> <p>3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата</p> <p>3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај</p> <p>3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак</p> <p>3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере</p>

-

-

-

Циљ и задаци:

Циљ наставе хемије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну, језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење дискусију са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и :

- развијање функционалне хемијске писмености;
- разумевање промена и појава у природи на основу стечених знања о хемијским појмовима, теоријама, моделима и законима;
- оспособљавање ученика за комуницирање коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина;
- развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања;
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема;
- развијање логичког, апстрактног и критичког мишљења;
- осамостаљивање ученика за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (учбеник, научнопопуларни чланци, Интернет);
- развијање свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу;
- подстицање ученичке радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног односа према учењу хемије;
- развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији.

Задаци наставе хемије јесу:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе хемије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе хемије буду у пуној мери реализовани;
- омогућавање ученицима да разумеју предмет изучавања хемије;
- омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу, за развој различитих технологија и развој друштва уопште
- омогућавање ученицима да разумеју научни метод којим се у хемији долази до сазнања;
- оспособљавање ученика да се користе хемијским језиком, да знају хемијску терминологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, развијати при том аналитичко мишљење и критички став у мишљењу
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама
- оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања
- остваривање ситуација у којима ће ученици примењивати теоријско знање и експериментално искуство за решавање теоријских и експерименталних проблема;
- остваривање ситуација у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу;
- омогућавање ученицима да кроз једноставна израчунавања разумеју квантитативни аспект хемијских промена и његову практичну примену

Начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма

Настава хемије остварује се кроз следеће основне облике

- Излагање садржаја тема уз одговарајуће демонстрационе огледе
- Решавање квалитативних и квантитативних задатака
- Лабораторијске вежбе
- Коришћење других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја тема (домаћи задаци, читање популарне литературе, коришћење интернета....)
- Системско праћење рада сваког појединачног ученика

Врсте активности у образовно- васпитном раду

- ученици прате ток посматране појаве при извођењу демонстрационог огледа, затим својим речима, на основу сопственог расуђивања, описују појаву коју посматрају;
- рад у малим групама при извођењу лабораторијских вежби; -- израда самосталних истраживачких радова ученика
- приказује графички и табеларно добијене податке; -- израда домаћих задатака; -- израда панона за учионицу

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задачи наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	Неметали, оксиди неметала и киселине	<ul style="list-style-type: none"> - зна о заступљености неметала у природи и у ком облику - зна основна физичка и хемијска својства важнијих представника неметала - повезује својства неметала са њиховим положајем у ПСЕ - зна да својства неметала одређују њихову практичну примену - зна да синтезом водоника и неких неметала настају киселине - зна да се киселине могу доказати индикаторима - зна да неметали граде оксиде који ако реагују са водом дају киселине 	<ul style="list-style-type: none"> - Стицање знања о општим особинама неметала, њиховом налажењу у природи и физичким особинама. - Испитивање физичких својстава неметала (агрегатно стање, растворљивост у води и неполарном растварачу). - Ученик треба да зна о заступљености неметала у природи и у ком облику - Ученик треба да зна основна физичка и хемијска својства важнијих представника неметала - Ученик треба да зна да повежзе својства неметала са њиховим положајем у ПСЕ - Ученик треба да зна да својства неметала одређују њихову практичну примену - Ученик треба да зна да синтезом водоника и неких неметала настају киселине - Ученик треба да зна да се киселине могу доказати индикаторима - Ученик треба да зна да неметали граде оксиде који ако реагују са водом дају киселине - Демонстрација правилног начина разблаживања концентроване киселине. 	<ul style="list-style-type: none"> Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа. Правила понашања у лабораторији, мере опреза и прва помоћ. Изграђивати навике код ученика за правилним сагледавањем података и доношењем закључака. 	<ul style="list-style-type: none"> Развијање смисла за трагањем и истраживањем. Развијање способности рада са неметалима у окружењу. Оспособити ученике да умеју да користе киселине које се налазе у домаћинству. 	<ul style="list-style-type: none"> Знање ученика о општим својствима неметала и о њиховом налажењу у природи. Оспособљен је да повежзе својства неметала са њиховим положајем у ПСЕ Ученик зна да киселине докаже индикаторима Оспособљен је да правилно разблажи концентровану киселину. Овладао је основним операцијама лабораторијске технике, мерама опрезности, заштите и прве помоћи како би самостално изводио једноставне експерименте. Уме да организује радно место, припрема и одлаже прибор и други материјал за рад. Уме да изврши избор одговарајућег прибора и посуђа. Уме да одлаже супстанце. Уме да обележава реагенс боце и друге посуде у којима се чувају супстанце.
2.	Метали, оксиди метала и хидроксида (базе)	<ul style="list-style-type: none"> - зна о заступљености метала у природи и у ком облику - зна основна физичка и хемијска својства метала - разликује својства хемијски изразитих метала од технички важних метала - зна која својства одређују њихову практичну примену - зна да метали са кисеоником граде оксиде 	<ul style="list-style-type: none"> - Ученик треба да зна о заступљености метала у природи и у ком облику - Ученик треба да зна основна физичка и хемијска својства метала - Ученик треба да разликује својства хемијски изразитих метала од технички важних метала - Ученик треба да зна која својства одређују њихову практичну примену - Ученик треба да зна да метали са кисеоником граде оксиде - Ученик треба да зна да оксиди метала који реагују са водом граде 	<ul style="list-style-type: none"> Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа. Правила понашања у лабораторији. 	<ul style="list-style-type: none"> Развијање смисла за трагањем и истраживањем, развијање способности разликовања неметала по особинама. Развијање способности увиђања различитих својстава супстанци, развијање смисла за трагањем и истраживањем, развијање способности 	<ul style="list-style-type: none"> - Ученик је оспособљен да прави разлику између метала и неметала и њихових особина - Ученик зна основна физичка и хемијска својства метала - Ученик разликује својства хемијски изразитих метала од технички важних метала - Ученик зна која својства одређују њихову

		<ul style="list-style-type: none"> - зна да оксиди метала који реагују са водом граде базе - зна да се базе могу доказати индикатором 	<p>базе</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ученик треба да зна да се базе могу доказати индикатором 		<p>табеларног приказивања и повезивања својстава конкретних супстанци. Развијање способности уочавања примера хемијских елемената и хемијских једињења у свакодневном животу. Усавршити коришћење метала ученика који се налазе у нашем окружењу. Оспособити ученике да умеју да препознају метале са којима се свакодневно сусрећу.</p>	<p>практичну примену</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ученик зна да метали са кисеоником граде оксиде - Ученик зна да оксиди метала који реагују са водом граде базе - Ученик зна да се базе могу доказати индикатором
3.	Соли	<ul style="list-style-type: none"> - усваја знање о појму соли и саставља формуле соли на основу валенце и назива соли; - зна да соли могу да настану у хемијским реакцијама неутрализације; - уочава повезаност оксида, киселина, хидроксида и соли; - зна о значају и примени значајних соли. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ученик треба да разуме разлику између соли, киселина и база. - Ученик усваја знање о појму соли и саставља формуле соли на основу валенце и назива соли; - Ученик треба да зна да соли могу да настану у хемијским реакцијама неутрализације; - Ученик треба да уочава повезаност оксида, киселина, хидроксида и соли; - Ученик треба да зна о значају и примени значајних соли. 	<p>Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа.</p>	<p>Развијање логичког и апстрактног мишљења. Формирање критичког става према сазнањима.</p> <p>Развијање функционалне хемијске писмености.</p> <p>Развијање радозналости и самосталности.</p> <p>Развијање способности за решавање хемијских проблема.</p> <p>Стицање способности састављања формуле једињења на основу валенце.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Формирање критичког става према сазнањима. - Коришћење различитих извора информација. - Разумевање настајања и провере научних открића, њиховог значаја и доприноса. - Разумевање улоге експеримената у стицању, провери и потврђивању знања из хемије. - Постављање хипотеза. - Потврђивање хипотеза. - Ученик разуме разлику између соли, киселина и база. - Ученик саставља формуле соли на основу валенце и назива соли; - зна да соли могу да настану у хемијским реакцијама неутрализације; - Ученик уочава повезаност оксида, киселина, хидроксида и соли; - Ученик зна о значају и примени значајних соли. - на основу формуле треба да одреде киселину и базу од које је настала та со; - знају да именују соли и читају њихове формуле.
4.	Електролитичка дисоцијација	<ul style="list-style-type: none"> - разуме како под утицајем поларних молекула воде дисосују киселине, базе и соли; - зна да киселине у води 	<ul style="list-style-type: none"> - Ученик треба да разуме како под утицајем поларних молекула воде дисосују киселине, базе и соли; - Ученик треба да зна да киселине у води дају H^+ јоне, а базе OH^- јоне; 	<p>Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа.</p>	<p>Развијање логичког и апстрактног мишљења.</p> <p>Развијање функционалне хемијске писмености.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - разуме како под утицајем поларних молекула воде дисосују киселине, базе и соли; - зна да киселине у води

	киселина, хидроксида и соли	дају H^+ јоне, а базе OH^- јоне; - разуме реакцију неутрализације; - познаје рН скалу; - разуме повезаност оксида, киселина, база и соли.	- Ученик треба да разуме реакцију неутрализације; - познаје рН скалу; - разуме повезаност оксида, киселина, база и соли.		Разликовање воде као једињења (чиста супстанца) од примера вода у природи које су смеше (изворска, морска, речна, језерска, подземна, минерална вода, атмосферска и отпадна вода)	дају H^+ јоне, а базе OH^- јоне; - разуме реакцију неутрализације; - познаје рН скалу; - разуме повезаност оксида, киселина, база и соли.
5.	Увод у органску хемију	- знају шта су органска једињења - знају да су угљеникови атоми у органским једињењима четворовалентни - разумеју да су угљеникови атоми у органским једињењима могу повезивати у отворене и затворене низове - разуме да су угљеникови атоми у органским једињењима могу везивати једноструком, двоструком и троструком везом	- Ученици треба да знају шта су органска једињења - Ученици треба да знају да су угљеникови атоми у органским једињењима четворовалентни - Ученици треба да разумеју да су угљеникови атоми у органским једињењима могу повезивати у отворене и затворене низове - Ученици треба да разуме да су угљеникови атоми у органским једињењима могу везивати једноструком, двоструком и троструком везом	Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа	Развијање логичког и апстрактног мишљења. Развијање функционалне хемијске писмености. Формирање критичког става према сазнањима. Примена стечених знања о угљенику за писање хемијских формула и састављања модела једињења.	- Ученици знају шта су органска једињења - знају да су угљеникови атоми у органским једињењима четворовалентни - Ученици разумеју да су угљеникови атоми у органским једињењима могу повезивати у отворене и затворене низове - Ученик разуме да су угљеникови атоми у органским једињењима могу везивати једноструком, двоструком и троструком везом
6.	Угљоводоници	- разумеју разлику између засићених, незасићених и ароматичних угљоводоника - знају основна физичка и хемијска својства угљоводоника - разумеју структурну изомерију - знају главне природне изворе угљеникових једињења и деривате нафте - разуме реакције супстит. и адиције	- Ученици треба да разумеју разлику између засићених, незасићених и ароматичних угљоводоника - Ученици треба да знају основна физичка и хемијска својства угљоводоника - Ученици треба да разумеју структурну изомерију - Ученици треба да знају главне природне изворе угљеникових једињења и деривате нафте - Ученик треба да разуме реакције супстит. и адиције	Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа. Правила понашања у лабораторији, мере опреза и прва помоћ.	Развијање логичког и апстрактног мишљења. Развијање функционалне хемијске писмености. Формирање критичког става према сазнањима. Примена стечених знања о угљенику за писање хемијских формула и састављања модела једињења.	- знају разлику између засићених, незасићених и ароматичних угљоводоника - знају основна физичка и хемијска својства угљоводоника - разумеју структурну изомерију - знају главне природне изворе угљеникових једињења и деривате нафте - разуме реакције супституције и адиције
7.	Органска једињења са кисеоником	- зна функционалну групу алкохола и како она одређује својства алкохола - знају добијање, примену етанола и његова својства - знају функционалне групе осталих класа једињења и	- Ученик треба да зна функционалну групу алкохола и како она одређује својства алкохола - Ученик треба да знају добијање, примену етанола и његова својства - Ученик треба да знају функционалне групе осталих класа једињења	Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа. Правила	Развијање логичког и апстрактног мишљења. Развијање функционалне хемијске писмености. Формирање критичког става према сазнањима.	- зна функционалну групу алкохола и како она одређује својства алкохола - знају добијање, примену етанола и његова својства - знају функционалне групе осталих класа једињења

		<p>генетску везу између алкохола и органских киселина</p> <ul style="list-style-type: none"> - зна функционалну групу карбоксилних киселина и како она одређује њихова својства - зна како се именују алкохоли и органске киселине - зна у реакцији алкохола и карбоксилних киселина настају естри, како се они именују и која су им својства - зна примену ових класа једињења - прикупља податке и изводи закључке - решава задатке 	<ul style="list-style-type: none"> - Ученик треба да зна функционалну групу карбоксилних киселина и како она одређује њихова својства - Ученик треба да зна како се именују алкохоли и органске киселине - Ученик треба да зна у реакцији алкохола и карбоксилних киселина настају естри, како се они именују и која су им својства - Ученик треба да зна примену ових класа једињења - Ученик треба да прикупља податке и изводи закључке - Ученик треба да решава задатке самостално 	<p>понашања у лабораторији, мере опреза и прва помоћ.</p>	<p>Примена стечених знања о угљенику за писање хемијских формула и састављања модела једињења.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - зна функционалну групу карбоксилних киселина и како она одређује њихова својства - зна како се именују алкохоли и органске киселине - зна у реакцији алкохола и карбоксилних киселина настају естри, како се они именују и која су им својства - зна примену ових класа једињења - Ученик је оспособљен да прикупља податке и изводи закључке - Ученик уме да решава задатке
8.	<p>Биолошки важна органска једињења</p>	<ul style="list-style-type: none"> - зна шта су масти и уља и њихова физичка и хемијска својства - разуме реакције хидрогенизације и сапонификације - зна шта су угљени хидрати и њихова својства - зна о практичној примени угљених хидрата - зна разлике у структури угљених хидрата - зна значај аминокиселина и протеина - зна да на интернету пронађе информације о намирницама и њиховом саставу (витамини, минерали, масти и угљени хидрати) 	<ul style="list-style-type: none"> - Ученик треба да зна шта су масти и уља и - Ученик треба да зна њихова физичка и хемијска својства - Ученик треба да разуме реакције хидрогенизације и сапонификације - Ученик треба да зна шта су угљени хидрати и њихова својства - зна о практичној примени угљених хидрата - зна разлике у структури угљених хидрата - зна значај аминокиселина и протеина - зна да на интернету пронађе информације о намирницама и њиховом саставу (витамини, минерали, масти и угљени хидрати) 	<p>Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа.</p> <p>Правила понашања у лабораторији, мере опреза и прва помоћ.</p>	<p>Развијање логичког и апстрактног мишљења. Развијање функционалне хемијске писмености. Формирање критичког става према сазнањима.</p> <p>Примена стечених знања о угљенику за писање хемијских формула и састављања модела једињења.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ученик зна шта су масти и уља и њихова физичка и хемијска својства - разуме реакције хидрогенизације и сапонификације - зна шта су угљени хидрати и њихова својства - Ученик зна о практичној примени угљених хидрата - зна разлике у структури угљених хидрата - зна значај аминокиселина и протеина - Ученик зна да на интернету пронађе информације о намирницама и њиховом саставу
9.	<p>Хемија животне средине</p>	<ul style="list-style-type: none"> - зна о значају безбедног поступања са супстанцама и значају правилног складиштења; - зна о загађивачима ваздуха, воде и земљишта и мерама заштите. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ученик треба да зна о значају безбедног поступања са супстанцама и значају правилног складиштења; - Ученик треба да зна о загађивачима ваздуха, воде и земљишта и мерама заштите. 	<p>Развијање одговорности, тимског рада и сарадничког духа.</p> <p>Правила понашања у лабораторији, мере опреза и прва помоћ.</p>	<p>Развијање логичког и апстрактног мишљења. Развијање функционалне хемијске писмености. Формирање критичког става према сазнањима. Примена стечених знања о угљенику за писање хемијских формула и састављања модела једињења.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - зна о загађивачима ваздуха, воде и земљишта и мерама заштите. - Ученик зна о значају безбедног поступања са супстанцама и значају правилног складиштења;

Ред. број	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	вжб.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1.	Неметали, оксиди неметала и киселине	6	5	2	13	фронтални, индивидуални, групни	-мололошка, -дијалогшка, -практична вежба - демонстрација	- дискусија о својствима неметала и киселина - планирање огледа - бележење резултата и питања - решавања рачунских задатака	- учи правила понашања у лабораторији - активно учествује (поставља питања) - бележење резултата и дискусија - поставља питања	физика (повезаност природних наука, рад у лабораторији, понашање у лабораторији, мерење), биологија (повезаност природних наука), техничко и информатичко образовање (неметали).	дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лаб. свеске
2.	Метали, оксиди метала и хидроксиди (базе)	4	3	1	8	фронтални, индивидуални, групни	-мололошка, -дијалогшка, -практична вежба - демонстрација	- дискусија о својствима метала и хидроксида - планирање огледа - бележење резултата и питања - решавања рачунских задатака - поставља питања - одговарање на питања	- схвата разлику између основних хемијских појмова - отворено и радознано поставља питања - препознаје примере метала и хидроксида у свакодневном окружењу - дискусија о својствима метала и хидроксида - планирање огледа - бележење резултата и питања - решавања рачунских задатака	физика (повезаност природних наука, рад у лабораторији, понашање у лабораторији, мерење), техничко и информатичко образовање (неметали).	дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
3.	Соли	3	1	1	5	фронтални, индивидуални, групни, рад у паровима	-мололошка, -дијалогшка, -практична вежба - демонстрација	- дискусија о својствима соли - планирање извођења огледа - припремање извештаја о експерименталном раду - решавање рачунских задатака - поставља питања - одговарање на питања	- дискусија о својствима соли - извођења огледа - припремање извештаја о експер. раду - решавање рачунских задатака - израда самосталних радова - поставља питања - одговарање на питања	физика (повезаност природних наука, рад у лабораторији, понашање у лабораторији, мерење), биологија (повезаност природних наука), техничко и информатичко образовање (неметали).	дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
4.	Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида и соли	2	1	0	3	фронтални, индивидуални, групни, рад у паровима	-мололошка, -дијалогшка, -практична вежба - демонстрација	- дискусија о електролитичкој дисоцијацији - планирање извођења огледа - припремање извештаја о експерименталном раду - решавање рачунских задатака - израда самосталних радова	- самостални ученички рад у припремању раствора познатих супстанци - дискусија о електролитичкој дисоцијацији - извођења огледа - припремање извештаја о експер. раду - решавање рачунских задатака - израда самосталних радова	физика (повезаност природних наука, рад у лабораторији, понашање у лабораторији, мерење), биологија (повезаност природних наука), техничко и информатичко образовање (неметали).	дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске

5	Увод у органску хемију	1	1	0	2	фронтални, индивидуални	- монолошка, - дијалогска, - практична вежба	- прикупљање података - претраживање и коришћење различите литературе - дискусија	- тумачење података - претраживање и коришћење различите литературе - дискусија	физика (повезаност природних наука, рад у лабораторији, понашање у лабораторији, мерење), биологија (повезаност природних наука), техничко и информатичко образовање (неметали).	дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
6	Угљоводоници	7	4	1	12	фронтални, индивидуални, групни	- монолошка, - дијалогска, - практична вежба - демонстрација	- дискусија о познатим угљоводоницима - планирање извођења огледа - уређење радног места и бележење резултата - претраживање интернета ради прикупљања информација - демонстрација - презентовање презентација - састављање разних модела молекула - постављање питања - одговарање на питања	- асистирање приликом извођења огледа - уређење радног места и бележење резултата - претраживање интернета ради прикупљања информација - постављање питања - одговарање на питања		дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
7	Органска једињења са кисеоником	5	3	1	9	фронтални, индивидуални, рад у паровима	- монолошка, - дијалогска, - практична вежба - демонстрација	- дискусија о познатим једињењима - планирање извођења огледа - уређење радног места и бележење резултата - претраживање интернета ради прикупљања информација - демонстрација - презентовање презентација - састављање разних модела молекула - постављање питања - одговарање на питања - посматрање својстава супстанци и промена током огледа - анализира резултате огледа	- уређење радног места и бележење резултата - претраживање интернета ради прикупљања информација - демонстрација - састављање разних модела молекула - постављање питања - одговарање на питања - посматрање својстава супстанци и промена током огледа - анализира резултате огледа	физика (повезаност природних наука, рад у лабораторији, понашање у лабораторији, мерење), биологија (повезаност природних наука), техничко и информатичко образовање (неметали).	дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске

8	Биолошки важна органска једињења	7	4	1	12	фронтални, индивидуални	- монолошка, - дијалогска, - практична вежба - демонстрација	- претраживање и коришћење различите литературе - формулисање објашњења за правилности уочене међу прикупљеним подацима - дискутовање и извођење закључака	- претраживање и коришћење различите литературе - формулисање објашњења за правилности уочене међу прикупљеним подацима - дискутовање и извођење закључака	физика (повезаност природних наука, рад у лабораторији, понашање у лабораторији, мерење), биологија (повезаност природних наука), техничко и информатичко образовање (неметали).	дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
9	Хемија животне средине	2	2	0	4	фронтални, индивидуални, групни	- монолошка, - дијалогска, - практична вежба - демонстрација	- претраживање и коришћење различите литературе - формулисање објашњења за правилности уочене међу прикупљеним подацима - дискутовање и извођење закључака	- претраживање и коришћење различите литературе - формулисање објашњења за правилности уочене међу прикупљеним подацима - дискутовање и извођење закључака	физика (повезаност природних наука, рад у лабораторији, понашање у лабораторији, мерење), биологија (повезаност природних наука), техничко и информатичко образовање (неметали).	дискусија на часу, домаћи задаци, тестови знања, лабораториске свеске
УКУПНО		37	2 4	7	68						

Стандарди

Ред. бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
	Неметали, оксиди неметала и киселине	<p>ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације</p> <p>ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор</p> <p>ХЕ.1.1.9. загрева супстанцу на безбедан начин</p> <p>ХЕ.1.2.1. основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитет и реакцију са кисеоником)</p> <p>ХЕ.1.2.2. везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене</p> <p>ХЕ.1.2.4. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења</p> <p>ХЕ.1.2.5. примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења</p>	<p>ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп</p> <p>ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције</p> <p>ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци</p> <p>ХЕ.2.2.3. експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом</p> <p>ХЕ.2.2.4. испита најважнија хемијска својства киселина (реакција са карбонатима и металима)</p>	<p>ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеси, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце</p> <p>ХЕ.3.2.2. хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима)</p> <p>ХЕ.3.2.3. да општа својства киселина зависе од њихове структуре (реакција са хидроксидима, металима, карбонатима, бикарбонатима и базним оксидима)</p> <p>ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду</p>

		<p>ХЕ.1.2.6. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли</p> <p>ХЕ.1.2.7. утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис)</p> <p>ХЕ.1.2.8. докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора</p> <p>ХЕ.1.2.10. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором</p> <p>ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама</p> <p>ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству</p>		
Метали , оксиди метала и хидроксиди (базе)	<p>ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације</p> <p>ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор</p> <p>ХЕ.1.1.9. загрева супстанцу на безбедан начин</p> <p>ХЕ.1.2.1. основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником)</p> <p>ХЕ.1.2.2. везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене</p> <p>ХЕ.1.2.3. да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава</p> <p>ХЕ.1.2.4. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења</p> <p>ХЕ.1.2.5. примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења</p> <p>ХЕ.1.2.6. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли</p> <p>ХЕ.1.2.7. утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис)</p> <p>ХЕ.1.2.8. докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора</p> <p>ХЕ.1.2.10. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором</p> <p>ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама</p> <p>ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству</p>	<p>ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп</p> <p>ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције</p> <p>ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци</p> <p>ХЕ.2.2.3. експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом</p>	<p>ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеси, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце</p> <p>ХЕ.3.2.2. хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима)</p> <p>ХЕ.3.2.4. да општа својства база зависе од њихове структуре (реакције са киселинама и са киселим оксидима)</p>	
Соли	<p>ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације</p>	<p>ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп</p>	<p>ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеси, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце</p>	

		<p>ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор</p> <p>ХЕ.1.2.4. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења</p> <p>ХЕ.1.2.5. примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења</p> <p>ХЕ.1.2.6. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли</p> <p>ХЕ.1.2.9. испита растворљивост соли</p> <p>ХЕ.1.2.10. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором</p> <p>ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама</p> <p>ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству</p>	<p>ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције</p> <p>ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци</p>	<p>ХЕ.3.2.5. да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре</p> <p>ХЕ.3.2.6. изведе реакцију неутрализације</p> <p>ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду</p>
	Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида и соли	<p>ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације</p> <p>ХЕ.1.2.4. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења</p> <p>ХЕ.1.2.6. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли</p> <p>ХЕ.1.2.8. докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора</p>	<p>ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци</p> <p>ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције</p>	<p>ХЕ.3.2.6. изведе реакцију неутрализације</p>
	Увод у органску хемију	<p>ХЕ.1.3.2. основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара</p> <p>ХЕ.1.3.3. практични значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу</p>		
	Угљоводоници	<p>ХЕ.1.3.1. формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара</p> <p>ХЕ.1.3.2. основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара</p> <p>ХЕ.1.3.3. практични значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу</p> <p>ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама</p> <p>ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству</p>	<p>ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп</p> <p>ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције</p> <p>ХЕ.2.3.1. пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника и алкохола</p>	<p>ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеси, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце</p> <p>ХЕ.3.3.1. хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара</p> <p>ХЕ.3.3.2. видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају</p> <p>ХЕ.3.3.3. пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара</p>

				ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду
	Органска једињења са кисеоником	ХЕ.1.3.1. формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.1.3.2. основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.1.3.3. практични значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству	ХЕ.2.3.1. пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника и алкохола	ХЕ.3.1.6. значење следећих термина: естерификација, сапонификација ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеши, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце ХЕ.3.3.1. хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.3.3.2. видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају ХЕ.3.3.3. пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду
	Биолошки важна органска једињења	ХЕ.1.4.1. да наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина ХЕ.1.4.2. примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата и протеина у намирницама ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству	ХЕ.2.4.1. најважније улоге масти и уља, угљених хидрата и протеина у живим организмима	ХЕ.3.1.6. значење следећих термина: естерификација, сапонификација ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеши, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце ХЕ.3.4.1. основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине ХЕ.3.4.2. основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу), угљених хидрата и протеина ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду
	Хемија животне средине	ХЕ.1.5.1. значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а са циљем очувања здравља и животне средине		

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Оперативки задаци

Ученици треба да:

- упознају основне команде у MS Windows
- упознају коришћење Интернета и електронске поште;
- упознају подсистеме електроенергетског система;
- стекну појам о дистрибуцији електричне енергије;
- упознају електроинсталациони материјал и елементе према стандардима наведених електроматеријала;
- упознају основне електротехничке симболе;
- науче да читају електротехничке шеме а једносавније да користе у практичном раду;
- стекну основна практична знања и умела у састављању електричних струјних кола;
- упознају основне делове електротермичких и електродинамичких апарата и уређаја у домаћинству;
- науче да правилно користе електричне уређаје и апарате и да отклањају мале кварове на наведеним електричним уређајима;
- упознју основне електронске елементе;
- науче симболе и шеме у електроници;
- схвате принципе рада телекомуникационих и аудиовизуелних уређаја у домаћинству;
- развијају конструкторске способности израдом и склапањем модела електротехничких и електронских уређаја и апарата према одоварајућим шемама.

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начини и облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
1. Информатичка технологија	14	- слушају, посматрају, цртају, раде на рачунару	-Показује -Објашњава -Надгледа -Коригује -Вреднује рад ученика	-Фронтални -Индивидуални -Групни	- Да ученици овладају практичном применом рачунара у решавању различитих задатака: обрадом текста, података, табела, графике. -да користе интернет - да упознају симболе који се користе при изради цртежа и електричних шема, као најосновније цртеже и шеме електричних струјних кола - упознати учрнике са могућностима употребе једноставнијих софтвера за израду техничких цртежа и шема
2. Електротехнички материјали и инсталације	12	- слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, цртају,	-Показује -Објашњава -Надгледа -Коригује -Вреднује рад ученика	-Фронтални -Индивидуални	- Упознавање електроинсталационог материјала и прибора (проводници, суперпроводници, изолатори, прекидачи, утикачи, сијалична грла, осигурачи, електрично бројило, уклопни сат). - Упознати ученике са могућим нежељеним последицама дејства струје, начином заштите од струјног удара и пружање прве помоћи.
3. Електричне машине и уређаји	14	- слушају, посматрају, причају, описују, цртају, праве	-Показује -Објашњава -Расклапа -Склапа -Надгледа -Коригује -Вреднује рад ученика	-Фронтални -Индивидуални	-Упознавање електротермичких апарата и уређаја у домаћинству (решо, пегла, грејалице, штедњак, пећ, бојлер. - Упознавање и примена релеја и електромагнета И и у другим уређајима који раде на сличном принципу) - Упознавање електричних машина (генератор, електромотор) и њихове примене - Упознати основне делове и принципе рада електромеханичких (вентилатор, бушилица ..) и електротермичко-механичких уређаја у домаћинству (фен за косу, калорифер, клима уређај...)

4. Дигитална електроника	12	- слушају, посматрају, причају, описују, цртају, праве	-Показује -Објашњава -Надгледа -Коригује -Вреднује рад ученика	-Фронтални -Индивидуални -Рад у пару	- упознати ученике са начинима функционисања аналогних и дигиталних телекомуникација и објаснити којес су предности дигиталне технологије над аналогном - Представити основне делове рачунара: матична плоча, процесор, меморија, интерфејс, модем. -Телекомуникације и аудиовизуелна средства (радио и ТВ), мобилна телефонија, ГПС системи, интернет и кабловска телевизија
5. Од идеје до реализације - модули	16	- слушају, посматрају, причају, описују, цртају, праве	-Показује -Објашњава -Надгледа -Коригује -Вреднује рад ученика	-Фронтални, -Индивидуални, -Рад у пару, -Групни.	- Практична израда електричних кола - експеримент - истраживање, од конструкторског материјала и симулација коришћењем рачунарског софтвера

СТАНДАРДИ

Назив теме – области	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Информатичка технологија	Израда једноставних текстуалних задатака као и цртежа	Израда табела и презентација, сложенијих цртежа	Израда сложених текстуалних задатака као и рад са табелама у Excelu
Електротехнички материјали и инсталације	оинсталационог материјала и прибора (проводници, изолатори, прекидачи, утикачи, игурачи, електрично бројило, уклопни сат).	Цртање шема са симболима које представљају електричне инсталације објеката. Детаљно познавање електроинсталационих материјала.	Практична знања у раду са електроинсталационим материјалима као што је на пример замена осигурача са топљивом жицом .
Електричне машине и уређаји	Познавање електротермичких апарата и уређаја у домаћинству (решо, пегла, грејалице, штедњак, пећ, бојлер).	Познавање и примена релеја и електромагнета у других уређаја који раде на сличном принципу) - Упознавање електричних машина (генератор, електромотор) и њихове примене	Детаљно познавање делова и принципа рада електромотора и генератора једносмерне струје.
Дигитална електроника	- Познавати основне делове рачунара: матична плоча, процесор, меморија, интерфејс, модем као и појмове : транзистор, пп диода и чип.	Практично представити основне делове рачунара: матична плоча, процесор, меморија, интерфејс, модем. Склапање основних делова рачунарских система у целину.	Детаљно познавање симбола и шема у електроници. Самостална израда електронских шема. Практична израда електронских кола.
Од идеје до реализације - модули	Израда монофазне електричне инсталације плана стана ко је раније рађена уз самостално цртање фазних проводника.	Израда електричне инсталације плана стана, трофазне, али са приказом једноставних електричних шема у стану .	Израда електричне инсталације плана стана, трофазне, али са приказом свих електричних шема у стану које су задате укључујући шеме: наизменичног прекидача, електричног звона и друго.

Наставни предмет: Физичко вас. и изабрани спорт 8 раз.

Годишњи фонд часова: 100

Недељни фонд часова: 3

Ред . бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета		функционални	ИСХОДИ
			образовни	васпитни		
1.	Атлетика	Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.	- изводи покрет у задатом смеру - вешто изводи форме једноставног кретања - слуша упутства и изводи покрет у задатом смеру	- примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичења и сл.); - задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и др; - естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности; - усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	1) умети да ефикасно и критички користе научна знања и технологију, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини; 2) бити оспособљени за самостално учење; 3) бити способни да прикупљају, анализирају и критички процењују информације; 4) моћи да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања; 5) бити спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима; 6) бити одговорни према сопственом здрављу и његовом очувању;
2.	Гимнастика		- вешто изводи задате вежбе са реквизитима	- уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	7) умети да препознају и уваже људска и дечја права и бити способни да активно учествују у њиховом остваривању; 8) имати развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и доприносити њеном очувању и развоју;
	Ритмичка гимнастика и плес		- усклађује једноставне и задате покрете уз музику - правилно изводи основне кораке народних плесова	- усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	9) знати и поштовати традицију, идентитет и културу других заједница и бити способни да сарађују са њиховим припадницима; 10) бити способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице
3.	Здравствено васпитање	- подстицање сазнања о себи, свом телу и сопственим способностима - формирају представу о здрављу и факторима		задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем и др; - естетско изражавање покретом и доживљавање естетских вредности;	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	
4.	Моторичке способности		- изводи покрет у задатом смеру - вешто изводи форме једноставног кретања	- слуша упутства и изводи покрет у задатом смеру	- разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	
5.	Тимска игра-Рукомет Изборни спорт Одбојка-девојчице Фудбал -дечаци		- познаје правила тимских игара и придржава их се	- стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад	- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела; - разликује правилно од неправилног држања тела - развијање и усавршавање моторичких способности	

Ред ,бр	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утв.	сист.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1	Атлетика	/	2	11	13	- индивидуал -у пару - групни	- разговор - демонстраци - практична активност	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавање - такмичење	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавање - такмичење	реална ситуација у свету око нас у којој физичко помаже разумевању процеса, догађања, појмоварешвању реалних ситуација; Физичко васпитање нам даје широку могућност за корелацију са готово свим предметима	У циљу сагледавања ефеката утицаја радних процеса у настави физичког васпитања прати и вреднује: - стање моторичких способности; - достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика; - однос ученика према раду.
2	Гимнастика	4	2	8	14	- индивидуал -у пару - групни	- демонстраци - практична активност	- вежбање - анализирање - поређење	- вежбање - анализирање - поређење	реална ситуација у свету око нас у којој физичко помаже разумевању процеса, догађања, појмова и решавању реалних ситуација; Физичко васпитање нам даје широку могућност за корелацију са готово свим предметима	У циљу сагледавања ефеката утицаја радних процеса у настави физичког васпитања прати и вреднује: - стање моторичких способности; - достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика; - однос ученика према раду.
	Ритмичка гимнастика и плес	3	1	1	5	индивидуал -у пару - групни	- дијалог - практична активност - демонстраци	- вежбање - анализирање - поређење - класификација	- вежбање - анализирање - поређење - класификаци		
3	Здравствено васпитање	1	-	-	1	- групни	- дијалог	- разговарају - закључују	- разговарају - закључују		
4	Моторичке способности	-	2	6	8	- индивидуал -у пару - групни	- разговор - демонстраци - практична активност	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавањ - такмичење	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - објашњавање - такмичење		
5	Тимска игра- Рукомет	4 2	2 2	10 12	16 16	- индивидуал -у пару - групни	- дијалог - практична активност - демонстраци	- вежбање - анализирање - поређење - трчање - скакање	- вежбање - анализирање - поређење - трчање - скакање		
	Кошарка										
	Изборни спорт	7 8	6 6	19 18	32 32						
	Одбојка- девојчице Фудбал - дечаци										
УКУПНО		21	17	62	100						

Стандарди

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	ОСНОВНИ НИВО	СТРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1.	Атлетика	ФВ.1.1.3. правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње стазе и мерирезултат ФВ.1.1.4. зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ ФВ.1.1.5. зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока ФВ.1.1.7. зна правилно да скаче увис варијантом технике маказице ФВ.1.1.6. зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ ФВ.1.1.10. зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом,	ФВ.2.1.3. правилно изводи варијанту технике штафетног трчања ФВ.2.1.4. зна правилно да скаче удаљ варијантом технике увинуће ФВ.2.1.5. зна правилно да скаче увис леђном варијантом технике ФВ.2.1.6. правилно баца куглу леђном варијантом технике ФВ.2.1.7. зна правила за такмичење ФВ.2.1.8. учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини	АТЛЕТИКА ФВ.3.1.3. Ученик/ученица правилно изводи варијанту технике штафетног трчања. ФВ.3.1.5. Зна атлетска правила неопходна за учествовање на такмичењу у атлетском петобоју.
2.	Гимнастика	ФВ.1.1.11. ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу ФВ.1.1.11. правилно изводи прескоке ФВ.1.1.13. ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди ФВ.1.1.14. ученица правилно изводи основне вежбе на двовисинском разбоју ФВ.1.1.16. ученик изводи вежбе на круговима ФВ.1.1.17. ученик правилно изводи основне вежбе на паралелном разбоју ФВ.1.1.18. ученик изводи вежбе на вратилу ФВ.1.1.19. зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ	ФВ.2.1.9. ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације на тлу ФВ.2.1.10. ученик/ученица правилно изводи згрчку ФВ.2.1.11. ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на греди ФВ.2.1.14. ученик правилно изводи вежбе и комбинације на круговима ФВ.2.1.15. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на разбоју ФВ.2.1.17. зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада	ФВ.3.1.14. Ученик учествује у гимнастичком петобоју, а ученица учествује у гимнастичком четворобоју. ФВ.3.1.15. Зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби, основе организацијерада и учествује на школском такмичењу.
	Ритмичка гимнастика и плес	У области РИТМИЧКАГИМНАСТИКАУченица: ФВ.1.1.21. правилно изводи вежбе из рит гимнас ФВ.1.1.22. зна називе вежби и основе тренинга,	ФВ.2.1.20. правилно изводи вежбу са реквизитима	ФВ.3.1.18. Ученица правилно изводи самостални састав без и са реквизитима и учествује на такмичењу..
3.	Здравствено васпитање	Ова област није обухваћена стандардима.		
4.	Моторичке способности	Ова област није обухваћена стандардима.		
5.	Гимска игра-Кошарка	ФВ.1.1.1. игра спортску игру примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других ФВ.1.1.2. зна функцију спортске игре, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ	ФВ.2.1.1. игра спортску игру примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других ФВ.2.1.2. зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга	СПОРТСКЕ ИГРЕ ФВ.3.1.1. Ученик/ученица игра спортску игру примењујући сложене елементетехнике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама. ФВ.3.1.2. Зна тактику игре, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди.
	Изборни спорт Одбојка-девојчице Фудбал -дечаци			

Б. Обавезни изборни наставни предмети у осмом разреду

➤ **ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ**

➤ **ВЕРСКА НАСТАВА**

➤ **СТРАНИ ЈЕЗИК - ШПАНСКИ**

➤ **ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ - ИЗАБРАНИ СПОРТ**

ВЕРСКА НАСТАВА - ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС (ВЕРОНАУКА)

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православно погледна свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот(историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот(будућу димензију идеалног).То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење(литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) оухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота(однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом.

Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

- развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;
- развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе,
- развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналагању равнотеже између заједнице и властите личности и ка остварењу сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;
- изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- изградисвест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.

Садржаји програма	бр. час	Активности ученика у образовном васпитном раду	Активности наставника у образовном васпитном раду	Начини извођења активности	циљеви и заједници садржаја програма
Учење о личности на основу православне триадологије	4	-Учи правила понашања у Цркви и активно учествује у настави. - Отворено и радознано поставља питања.	Излагање учења православних отаца у контексту триадологије. Василије Велики, григорије Богослов	Фронтални групни индивидуални	деловито знање да је метафизичко начело постојања Бог, односно да истинско биће теба тражити у Богу који је Света Тројица
Разлика између природе и личности у Богу	2	-Схвата повезаност учења кападохијских Светих отаца у контексту триадологије и модерног времена. -Схвата повезаност својстава створене природе и Божије благодати.	Излагање учења православних отаца у контексту триадологије. Василије Велики, григорије Богослов . . . Указивање на својства Божанске природе и својства створене природе	Фронтални групни индивидуални	Да се створи свет да постоје разлике између природе и личности
Онтолошке последице православне традиологије по човека и створен свет (личност као носилац постојања природе)	4	Примећује недостатак између недостатка личности и недостатка индивидуе. -Разговор о примеру из своје ближе или даље околине.	Искуство љубави према једној личности и искуство губитка те личности Пример како мајка гледа на губитак свог детета, а како гледају други	Фронтални групни индивидуални	Целовито знање да је онтолошко начело на основу православног учења о Богу као Св. Тројицу, а не природа - запажање да је личност носилац постојања природе
Човек као личност (личност као заједница)	3	Поставља питања о пролазности живота и	Објашњење да је човек створен као икона Божија и	Фронтални групни индивидуални	Уоче да у хришћанској онтологији нема сукоба и

		бесмртности душе.	да треба да превазиђе смрт		искључивости између једног и многих
Сједињење трварне и нетварне природе у једној личности Христовој (халкидонски Четврти Васељенски сабор и његове одлуке)	3	Прикупља податке -претражује интернет и користи различите материјале -дискутује	Објашњење преко дефиниције са IV Васељенског сабора да личност може бити носилац постојања више природе	фронтални групни индивидуални	Целовито знање да је личност заједница слободе са другом личношћу
Обожјење створене природе у Христовој личности (личност као носилац постојања природе може имати више природа у себи)	6	Самостално закључује да природа може постајати једино у личности Христовој а да је без заједнице са Творцем смртна.	Објашњење преко дефиниције са IV Васељенског сабора да личност може бити носилац постојања више природе	фронтални групни индивидуални	Целовито знање о човеку као личности и његовом позиву да постоји на начин на који постоји Св. Тројица, ако жели да превазиђе ограничења своје природе, што се отвараје у Христу, односно у Литургији
Црква као тело христово (литургијска појава Цркве)	6	Логички закључују да једино у Храму Господњем у Светој Евхаристији разговарамо са Творцем.	Објашњење апостола Павла у 1. Кор.12 (О духовници даровима и јединству тела Христовог – Цркве)	фронтални групни индивидуални	Целовито знање о Цркви као заједници љубави где смо окупљени око Христа - уочавање да се јединство света и човека остварује у Христу на Литургији
Будуће Царство Божије као узрок Цркве (последњи догађај Царства Божијег даје истинитост историјским догађајима)	3	Удиђају да последњи догађаји у историји цовечанства повезани су са оваплоћењем Логоса и његовом мисијом у свету.	Објашњење на основу учења Св. Максима Исповедника - Узрок постојања света је у будућности	фронтални групни индивидуални	- Целовито знање да Бог поштује човекову слободу и да није одустао од првобитног циља због кога је створио свет – да се свет сједини с њим посретством човека и да тако живи вечно
Светост и Царство Божије у православној иконографији	3	Загледани у Иконе размишљамо о нашем постанку и циљу живота да постанемо живе Иконе.	- Примери непостојање сенки на иконама - Присуство апостола Павла при силаску Св. духа на апостоле и други	фронтални групни индивидуални	да уоче да православна иконографија приказује човека и природу онако како ће они изгледати у будћем Царству Божијем

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљеви и задаци

Грађанско васпитање у осмом разреду је обавезан изборни програм у другом образовном циклусу. Циљ је проширивање сазнања о дечјим правима, обавезама и развијању квалитетнијег демократског мишљења и развоја демократске личности.

Задаци:

Упознавање и проширивање знања о правима детета

Упознавање са местом, улогом институција које се баве унапређивањем положаја деце у Републици Србији

Разумевање места, улоге и одговорности државе, породице и детета у унапређивању положаја детета у друштву.

Разумевања и улоге медија у савременом друштву.

Садржај образовно васпитне области	Број часова	Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Начини и поступци остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Увод	2	Разговарају, размењују мишљења	Презентује програм	Разговор дебата	Поглед уназад, подсећање на научено и сазнање о новом
Деца у савременом свету	18	Разговарају, дебата, самостални рад, аргументовање, анализирање, извођење сопствених закључака, активно укључивање у различите процесе	Усмерава, подстиче, похваљује,	Разговор, дебата, самосталан рад, рад у малим групама, истраживачки рад, радионице	Стварање слике сопственом месту и улози због унапређења положаја детета, самим тим развијање квалитетније демократске личности
Медији у савременом друштву	11	Читају штампу, посећују медијске куће, играју улоге, истражују анализирају изводе закључке	Упућује, координира, ствара ситуације, мотивише	Радионице, самосталан истраживачки рад, рад у групи, дебата, активизам	Разумевање улоге и значаја медија у друштву, стварање квалитетније слике детета кроз и у медијима
Завршни део	3	Предлажу, учествују активно у разматрању предлога, шаљу предлоге медијима и институцијама, вреднују сопствене активности	Вреднује активности,	Самосталан рад Тимски рад, Радионица Игра улога	Развијање демократске мисли и личности

СТРАНИ ЈЕЗИК – ШПАНСКИ ЈЕЗИК VIII

Циљ наставе страног језика јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и садржаје у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају комуникативним вештинама и развију способност и методе учења страног језика.

	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова				Циљеви и задаци садржаја програма	Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду
		обр.	утв.	сист.	свега		Облик рада	Метода рада	
1	ГЕОГРАФИЈА	5	5	1	11	-знаменитости у културама земаља чији се језик учи -временске прилике			-Слушање и реаговање на команде наставника или команди са касете - Мануелне активности
2	ДРУШТВО	4	6	1	11	- дневне обавезе - Солидарност и толеранција - изласци, слободно време - куповина (обраћање и учтиве форме обраћања - слободне активности (посете, спортски дани, хуманитарне акције)	фронтални	интерактивна комуникативна	-Вежбе слушања према упутствима наставника или са траке - Игре примерене узрасту - Певање (у групи, паровима или индивидуално) - класирање и упоређивање
3	ЗДРАВЉЕ	3	3	1	7	- здравствена заштита - оброци (здрава исхрана)	рад у паровима,	ТПР	-Решавање текућих проблема у разреду, тј. договори и мини-пројекти -Разумевање писаног текста (читање краћег писаног или илустрованог текста)
4	ОКРУЖЕЊЕ И ПРАВА	3	5	1	9	- обавезе у кући, уређење простора у којем живи (куповина животних намирница, подела посла...) - развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима (кућни љубимци, незбринуте животиње) - становање (блок, насеље, кућа, град, село	групни рад индивидуални рад	сугестопедија директна	- Писмено изражавање - цртање по диктату, израда сликовног речника - превођење исказа у гест и геста у исказ - повезивање звучног материјала са илустрацијама и текстом, повезивање наслова са текстом или пак именовање наслова
5	ШКОЛА	5	2	1	8	заједничке активности и интересовања у школи и ван ње. - предмети, распоред часова, недељна оптерећеност.			- заједничко прављење илустрованих и писаних материјала
6	ГРАМАТИКА	9	10	3	22	-именска група (именице, детерминативи, придеви, заменице, бројеви и предлози) - глаголска група (глаголи, глаголска времена-футур, презент, перфекат и плусквамперфекат, субјунктив; прилози, предлози)			-увођење дечије књижевности и транспоноване у друге медије: игру, песму, драмски израз, ликовни израз
	Укупно	29	31	8	68	- сложене реченице (директан и индиректан говор)			

Корелација	Евалуација
свет око нас, музичка култура, физичко васпитање, грађанско васпитање, ликовна култура, математика, веронаука	Сликовни диктати, издавање наредби, рецитовање, певање, реаговање на сликовне и говорне подстицаје

В. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ОСМОМ РАЗРЕДУ

➤ **ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО**

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО 34

Фонд: 1 час недељно, 34 часова годишње

Општи циљ наставе информатике и рачунарства јесте да се ученици оспособе за коришћење рачунара и стекну вештине у примени рачунара у свакодневном животу.

Задаци наставе информатике и рачунарства су:

стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе информатике и рачунарства сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе информатике и рачунарства буду у пуној мери реализовани

- упознавање основних појмова из информатике и рачунарства;
- развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
- подстицање креативног рада са рачунаром;
- оспособљавање за рад на рачунару.

Разред: VIII (осми) Наставни предмет: Информатика и рачунарство Годишњи фонд часова: 36 Недељни фонд асова: 1					
Тематски садржај програма	Циљ наставног предмета	Задаци наставног предмета			Исходи
		ОБРАЗОВНИ	ВАСПИТНИ	ФУНКЦИОНАЛНИ	
<p>I. ТАБЕЛАРНИ ПРОРАЧУНИ</p> <ul style="list-style-type: none"> - радна свеска и радни лист - унос података - форматирање ћелија - рад са формулама - коришћење уграђених функција - рад са графичким објектима - израда графикана - штампање. <p>II. ИЗБОРНИ МОДУЛИ (Презентације на мрежи)</p> <ul style="list-style-type: none"> - основни елементи језика ХТМЛ - боја и слика за позадину - рад са текстом - рад са сликом - хиперлинк - рад са табелама - специјализовани програми за израду веб страница <p>III. ИЗРАДА САМОСТАЛНОГ ПРОЈЕКТА</p> <ul style="list-style-type: none"> - избор теме - израда плана рада на пројекту - избор средстава за реализацију пројекта - израда пројекта - вредновање пројекта 	<p>Општи циљ наставе информатике и рачунарства јесте да се ученици оспособе за коришћење рачунара и стекну вештине у примени рачунара у свакодневном животу</p>	<ul style="list-style-type: none"> - упознавање ученика са применом рачунара у области табеларних прорачуна и изради графикана; - упознавање ученика са фазама израде проблемских задатака на рачунару; - упознавање ученика са основама језика за израду једноставних презентација на мрежи; - упознавање ученика са могућностима специјализованих програма за израду презентација на мрежи; - оспособљавање ученика за самосталну израду пројекта применом рачунарских технологија. 	<ul style="list-style-type: none"> Формирати и развијати позитиван однос према могућностима коришћења рачунара у свакодневном животу, развијати психомоторне мисаоно-вербалне, социјане вештине 	<ul style="list-style-type: none"> Оспособити ученике за рад на табеларним прорачунима. - Увежбати и усавршити израду презентација на мрежи - Оспособити ученике за израду самосталних пројеката 	<p>Усвајање основних знања о коришћењу и употреби рачунара у програму за табеларне прорачуне и у програму за израду web презентација.</p> <p>Савладан основни рад у програму за табеларни прорачун.</p> <p>Упознавање са елементима ХТМЛ језика. Овладавање знањима неопходним за израду самосталне презентације.</p> <p>Израда самосталног пројекта и оспособљавање за самосталан рад у програмима за израду web презентација</p>

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА - Тип наставе (наставне методе, наставни облици, наставна средства)		
ЕГЗЕМПЛАРНА НАСТАВА		
Метода демонстрације, анализе, синтезе, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе	Метода демонстрације, анализе, синтезе, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе	Метода демонстрације, анализе, синтезе, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе
ПРОБЛЕМСКА НАСТАВА		
Експериментална метода, аналитичко-синтетичка, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе	Експериментална метода, аналитичко-синтетичка, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе	Експериментална метода, аналитичко-синтетичка, презентација, рад на рачунару-практичне вежбе
АКТИВНА НАСТАВА		
Разговор, метода демонстрације, дијалогска метода, рад на рачунару-практичне вежбе	Разговор, метода демонстрације, дијалогска метода, рад на рачунару-практичне вежбе	Разговор, метода демонстрације, дијалогска метода, рад на рачунару-практичне вежбе
ИНТЕРАКТИВНА НАСТАВА		
Монолошка метода, дијалогска метода, метода разговора, демонстративна метода, рад на рачунару-практичне вежбе	Монолошка метода, дијалогска метода, метода разговора, демонстративна метода, рад на рачунару-практичне вежбе	Монолошка метода, дијалогска метода, метода разговора, демонстративна метода, рад на рачунару-практичне вежбе

АКТИВНОСТИ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ ПРОЦЕСУ		ЕВАЛУАЦИЈА	КОРЕЛАЦИЈА
Наставника	Ученика		
<ul style="list-style-type: none"> - планирање - осмишљавање - објашњавање - упућивање - демонстрирање - коориговање - корекција - вредновање - процењивање - сарадња 	<ul style="list-style-type: none"> - посматрају и уочавају и реагују на команде наставника - откривају и истражују наставне садржаје дате на часу - примењују стечена знања кроз појединачну или групну интеракцију - уче путем игре - богате речник - раде на изради пројеката, (појединачно или у пару) - одговарају на питања везана за наставну јединицу - активно учествују у раду на часу 	<ul style="list-style-type: none"> - ученички радови, - праћење и посматрање, - разговор, - јавна презентација групног рада, - индивидуални ученички радови, - формативна и сумативна евалуација, - пројекти ученика 	<ul style="list-style-type: none"> Математика, Српски језик, Енглески језик, Музичка култура, Техничко и информатичко образовање Ликовна култура Физика

Г. ФАКУЛТАТИВНИ ДЕО ПРОГРАМА

➤ БУГАРСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе бугарског језика је да ученици овладају основним законитостима бугарског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из бугарске, српске и светске баштине

Ре д. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Циљеви наставног предмета	Задаци наставног предмета			ИСХОДИ
			образовни	васпитни	функционални	
1.	ЈЕЗИК:	Циљ наставе бугарског језика јесте да се сви ученици упознају са основним законитостима бугарског књижевног језика, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из бугарске, српске и светске баштине, да се усмено и писмено правилно изражавају да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје.	Проширивање и стицање нових знања из граматике, правописа и ортоепије; развијање критичког мишљења ученика и усвајање научног погледа на свет	Буђење ученикове радозналости; стицање свести о важности познавања обрађеног градива; неговање бугарског језика	Развијање способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање; буђење истраживачког духа ученика у вези са бугарским језиком; богађење језичке културе ученика, што доприноси правилном формирању ученикове личности	На крају 8. разреда ученици треба да: - користе бугарски језик и ефикасно комуницирају у усменом и писаном облику у различите сврхе; - буду способни да разумеју различите форме уметничког изражавања и да их користе за сопствено изражавање; - буду оспособљени за самостално учење;
	Грамматика					
	Правопис					
	Ортоепија					
2.	КЊИЖЕВНОСТ	књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из бугарске, српске и светске баштине, да се усмено и писмено правилно изражавају да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје.	Упознавање са књижевним врстама, као и са стваралаштвом писаца; препознавање мотива, песн. слика; оспособљавање за разумевање и самостално тумачење књижевних дела; подстицање ученика да самостално читају, доживљавају, тумаче књижевна дела. Подстицање и неговање креативности кроз писмено и усмено изражавање; савлађивање технике израда писменог састава и дом. задатака	Побудити љубав према књижевности; гајити позитивна осећања према свету који нас окружује; утицати на формирање духовних и моралних вредности; неговање породичних вредности; стварање читалачких навика.	Подстицати читалачке радозналости код ученика; побудити истраживачки дух ученика; прецизним истраживачким задацима оспособљавати ученике за самосталан рад; креативном радном атмосфером на часу навикавати ученике на тимски рад; развијати код ученика способности за запажање и упоређивање, закључивање и доказивање, анализу и синтезу; оспособљавати ученике за тумачење естетских чинилаца уметничког света.	- могу да идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење и релевантна знања; - буду спремни да прихвате изазове и промене уз одговоран однос према себи и својим активностима; - умеју да препознају и уважавају људска и дечја права и буду способни да активно учествују у њиховом остваривању; - имају развијено осећање припадности сопственој породици, нацији и култури, познавати сопствену традицију и доприносити њеном очувању и развоју; - знају и поштују традицију, идентитет и културу других заједница и буду способни да сарађују са њиховим припадницима; - буду способни да ефикасно и конструктивно раде као чланови тима, групе, организације и заједнице.
	Лирика					
	Епика					
	Драма					
	Допунски избор					
	Научнопопуларни и информативни текстови					
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА			Примењивање стечених знања из правописа и језичке култура; оспособљавање ученика за креативно и критичко размишљање.		
	Писмени задаци					
	Домаћи задаци					
	Говорне и писмене ежбе					

Ред. бр.	НАСТАВНА ПОДРУЧЈА	Број часова			Основни облици извођења програма		Активности у образовно-васпитном раду		корелација	евалуација
		обр.	утвр.	свега	Облик рада	Метода рада	наставника	ученика		
1	ЈЕЗИК:				Индивидуални	Дијалoшка	Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање наставних листића за истраживачке задатке ученика; припремање тестова за проверу знања ученика; прегледавање писмених и контролних задатака; свакодневно подстицање и мотивисање ученика за учење; израда плаката; упућивање ученика на коришћење додатне литературе;	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; израда домаћих задатака; израда плаката; израда писмених задатака; учествовање у говорним и писменим вежбама; драматизација текстова; изражајно казивање напамет научених стихова	Српски језик Историја Географија Ликовна култура Музичка култура	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда. -Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне способности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.
	Граматика	8	5	13						
	Правопис	3	2	5						
	Ортоепија	1	1	2						
2	КЊИЖЕВНОСТ				Групни	Монолошка	Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање наставних листића за истраживачке задатке ученика; припремање тестова за проверу знања ученика; прегледавање писмених и контролних задатака; свакодневно подстицање и мотивисање ученика за учење; израда плаката; упућивање ученика на коришћење додатне литературе;	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; израда домаћих задатака; израда плаката; израда писмених задатака; учествовање у говорним и писменим вежбама; драматизација текстова; изражајно казивање напамет научених стихова	Српски језик Историја Географија Ликовна култура Музичка култура	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда. -Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне способности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.
	Лирика	5	3	8						
	Епика	11	9	20	Колективни	Истраживање				
	Драма	1	1	2						
	Допунски избор	1	1	2	Рад у пару	Илустровање и графичко представљање				
	Научнопопуларни и информативни текстови	1	-	1						
3	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА						Израда годишњег и оперативног плана; писање припрема за час; припремање наставних листића за истраживачке задатке ученика; припремање тестова за проверу знања ученика; прегледавање писмених и контролних задатака; свакодневно подстицање и мотивисање ученика за учење; израда плаката; упућивање ученика на коришћење додатне литературе;	Систематско учење и стицање нових знања и вештина; израда домаћих задатака; израда плаката; израда писмених задатака; учествовање у говорним и писменим вежбама; драматизација текстова; изражајно казивање напамет научених стихова	Српски језик Историја Географија Ликовна култура Музичка култура	-Анализа постигнутих резултата ученика у односу на ниво постављених циљева и стандарда. -Праћење и вредновање ефикасности коришћених метода у односу на ученичка постигнућа. -Праћење и вредновање постигнућа ученика у односу на индивидуалне способности. -Процењивање потреба ученика за додатном подршком у учењу.
	Писмени задаци	2	2	4						
	Домаћи задаци	-	4	4						
	Говорне и писмене вежбе	4	3	7						
УКУПНО		37	31	68						

Д. ДОПУНСКА НАСТАВА

СРПСКИ ЈЕЗИК

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Начини и поступци извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
1. Развој српског књижевног језика	5	слушају, читају, питају, разговарају	-Подстиче на усвајање знања, -мотивише за рад	индивидуални, текстуални	усвајање основних знања о Вуковом раду на развоју књижевног језика
2. Морфологија	7	обнављају стечена знања о облицима речи, раде текстове из збирке за квалификациони испит	-Подстиче на усвајање знања, -мотивише за рад	рад у групи, фронтални	оспособљавање ученика за полагање квалификационог испита
3. Фонетика	7	одређују гласове по звучности и месту изговора, уочавају гласовне промене у датим речима	-Подстиче на усвајање знања, -мотивише за рад	индивидуални, текстуални, фронтални	оспособљавање ученика за полагање квалификационог испита
4. Синтакса	10	одређују службу речи у реченици, издвајају зависне и независне реченице и одређују њихове врсте према значењу	-Подстиче на усвајање знања, -мотивише за рад	индивидуални, фронтални,	оспособљавање ученика за полагање квалификационог испита
5. Правопис	5	пишу текст, исправљају неправилно написане реченице, питају	-Подстиче на усвајање знања, -мотивише за рад	индивидуални, текстуални, рад у пару	побољшање писмене културе

ИСТОРИЈА

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активност наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступци остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Свет крајем 19-ог почетком 20-ог века	1	-слушају, питају, разговарају, користе историјски атлас	-објашњава, подстиче, мотивише, наводи, сугерише	-дијалогска, илустративна, наративна	-разумевање основних појмова историјског периода, препознавање, коришћење историјске карте
Србија, Црна Гора њихови суседи крајем 19-ог и почетком 20-ог века	1	- слушају, питају, разговарају, користе историјски атлас, читају	-објашњава, подстиче, мотивише, наводи, сугерише	-дијалогска, текстуалана, наративна-рад у паровима	-брже и боље уочавање и разумевање у својених знања, коришћење историјске карте
Први светски рат и револуције у Русији	2	- слушају, питају, разговарају, читају, упоређују, илуструју	-објашњава, подстиче, мотивише, наводи, сугерише	-дијалогска, текстуалана, наративна, илустративна	-разумевање нових појмова и чињеница, усвајање и приме на стечених знања
Свет између Првог и Другог светског рата	1	- слушају, питају, разговарају, читају, упоређују, илуструју, користе атлас	-објашњава, подстиче, мотивише, наводи, сугерише	-дијалогска, текстуалана, наративна-групни рад	-усвајање знања, уочавање узрочно последичних веза, примена стечених знања, коришћење карте
Југословенска краљевина	1	- слушају, питају, разговарају, читају, упоређују, илуструју, користе атлас	-објашњава, подстиче, мотивише, наводи, сугерише	-дијалогска, текстуалана, наративна-групни рад	-усвајање знања, уочавање узрочно последичних веза, примена стечених знања, коришћење карте
Други светски рат	1	- слушају, питају, разговарају, читају, упоређују, илуструју, користе атлас	-објашњава, подстиче, мотивише, наводи, сугерише	-дијалогска, текстуалана, наративна-групни рад	-усвајање знања, уочавање узрочно последичних веза, примена стечених знања, коришћење карте
Свет после Другог светског рата	1	-слушају, питају, разговарају, читају, упоређују, илуструју, користе атлас	-објашњава, подстиче, мотивише, наводи, сугерише	-дијалогска, текстуалана, наративна-групни рад	-усвајање знања, уочавање узрочно последичних веза, примена стечених знања, коришћење карте
Југославија после Другог светског рата	1	-слушају, питају, разговарају, читају, упоређују, илуструју, користе атлас	-објашњава, подстиче, мотивише, наводи, сугерише	-дијалогска, текстуалана, наративна-групни рад	-усвајање знања, повезивање и примена научног

ГЕОГРАФИЈА

Циљеви и задаци:

- Боље разумевање и сазнање о природним и и географско-економским одликама Републике Србије
- Постизање бољег општег успеха из предмета

Теме:

1. Природне одлике републике србије – 4 часа
2. Становништво и насеља – 1 час
3. Привреда републике србије – 4 часа

Садржаји образовно васпитног програма	Број часова	Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Природно географске одлике Републике Србије	4	Примена најлакшег учења Примена уџбеника Рад на карти Учвршћију већ стечена знања	Одговара на постављена питања, подстиче, мотивише, похваљује, објашњава	Метода разговора Самостални рад на карти Тимски рад	Стицање што квалитетнијег знања
Становништво и насеље	1	Примена најлакшег учења Примена уџбеника Рад на карти Учвршћију већ стечена знања	Одговара на постављена питања, подстиче, мотивише, похваљује, објашњава	Метода разговора Самостални рад на карти Тимски рад	Стицање што квалитетнијег знања
Привреда	4	Примена најлакшег учења Примена уџбеника Рад на карти Учвршћију већ стечена знања	Одговара на постављена питања, подстиче, мотивише, похваљује, објашњава	Метода разговора Самостални рад на карти Тимски рад	Стицање што квалитетнијег знања

ФИЗИКА

Садржај програма	Број часова	Активности ученика у васпитно-образовном раду	Активности наставника у васпитно-образовном раду	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Осцилаторно и таласно кретање	2	Ученици уз помоћ наставника наводе примере, дискутују, посматрају, изводе закључке.	Упознају ученике са осцилаторним и таласним кретањем и величинама које описују то кретање.Наводе ученике да уоче разлику између ових кретања и транслаторног.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да упозна осцилаторно и таласно кретање као и величине које описују то кретање;такође треба да уочи закон о одржању механичке енергије при осциловању тела.
Светлосне појаве	3	Ученици: уз помоћ наставника наводе примере, дискутују, посматрају огледе, записују, изводе закључке и цртају.	Упознаје ученике са основним елементима оптике ,сферних огледала,сабирних ирасипних сочива и помаже им да усвоје основне појмове из оптике.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: зна законе праволинијског кретања; одбијање и преламање светлости као и једноставне геометријске конструкције ликова код сферних огледала и сочива; зна да је брзина светлости у вакуму највећа позната брзина у природи; и да се упозна са оптичким инструментима (лупа и микроскоп).
Електрично поље	1	Ученици: посматрају, питају, уз помоћ наставника записују, изводе огледе и закључке.	Упознавање ученика са појмовима наелектрисања, Кулоновог закона, електричног поља,радом и количином наелектрисања и јединицама.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: упозна појаве наелектрисања тела и њихово узајамно деловање; зна да постоје две врсте наелектрисања; да се упозна са појмом електричног поља и рада у пољу; да упозна количину наелектрисања и напон и њихове мерне јединице.
Електрична струја	3	Ученици: посматрају, питају, уз помоћ наставника записују, наводе примере, врше анализе демонстрационих огледа и решавају једноставне задатке.	Навођење ученика да разуме појаву, електричне струје, електричног отпора,објашњавање рад и снагу електричне струје и њихове мерне јединице, појашњава Омов и Џулов закон.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: објасни појаву електричне струје; уме да повеже све потребне елементе у струјно коло; користи следеће физичке величине: јачину струје, електрични отпор; схвати рад и снагу електричне струје и њихове мерне јединице; зна како гласи Омов закон,закон електричног отпора и Џулов закон.
Магнетно поље	1	Ученици: посматрају, питају, уз помоћ наставника наводе примере, уочавају, записују.	Презентује садржај магнетног поља, објашњава деловање магнетног поља на проводник са струјом, објасни повезаност магнетног поља сталног магнета и магнетног поља соленоида.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: стекне појам о магнетном пољу и о деловању магнетног поља на проводник са струјом; уочи еквивалентност магнетног поља електричне струје и сталног магнета.
Елементи атомске и нуклеарне физике	1	Ученици: посматрају, питају, уз помоћ наставника наводе примере, закључују, записују.	Наставник показује, наводи, упућује, објашњава појмове из области атомске и нуклеарне физике.	-индивидуални рад -фронтални рад -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода	Ученик треба да: упозна једноставан модел структуре атома (електрони, протони, неутрони); стекне појам о нуклеарним силама, радиоактивности и нуклеарној енергији.

МАТЕМАТИКА

Садржај Програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
Тачка, права и раван, диједар	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -усперава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	однос тачке и праве, тачке и равни и одређености праве и равни однос правих, мимоилазне праве однос праве и равни, нормала на раван, растојање тачке од равни однос две равни, диједар
Једначина и примена једначине	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални	Основна својства једнакости, Еквивалентност једначине решавање линеарних једначина с'једном непознатом, примери и примене
Ортогонална пројекција	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -усперава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	ортогонална пројекција на раван
Призма Р и V – пресеци	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -усперава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	призма, појам, врста, елементи мрежа призме. Површина призме мерење запремине. Запремина призме
Пирамида Р и V	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности	-фронтални -индивидуални	пирамида, појам, врсте и елементи. Мрежа пирамиде. Површина и запремина пирамиде
Ваљак Р и V и Р и V купе	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -усперава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални	Ваљак, настанак, елементи и врсте. Мрежа ваљка. Р и V ваљка. Купа, настанак и елементи. Мрежа купе. Р и V купе
Функција и график функције	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -усперава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	Функција и њен график
Систем једначина са две непознате	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности	-фронтални -индивидуални	линеарне једначине са две непознате и њихова решења методе решавања система линеарних једначина
Сложене фигуре	1	-уочава -именује -разликује	-презентује -усперава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални	Сложене фигуре. Израчунавање Р и V

БИОЛОГИЈА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржаји програм	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Увод	1	Слушају, питају	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	групни индивидуални	Боље разумевање
Екологија и животна средина	1	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	групни индивидуални	Боље разумевање и уочавање
Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема животне средине	2	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	групни индивидуални	Боље разумевање и уочавање
Глобалне последице загађивања животне средине	2	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	групни индивидуални	Боље разумевање и уочавање
Животна средина и одрживи развој	2	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	групни индивидуални	Боље разумевање и уочавање
Животна средина, здравље и култура живљења	1	Слушају, питају	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	групни индивидуални	Боље разумевање

ХЕМИЈА

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава из хемије се организује за ученике који спорије усвајају знања, ученике који нису били присутни на неким часовима, ученике који желе да утврде знање или уклоне евентуалне нејасноће, што доприноси бољем усвајању знања и вештина везаних за наставно градиво

Редни број теме	Број часова	Садржај програма	Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
1.	4	Неметали, оксиди неметала и киселине	-Препознаје Основна физичка и хемијска својства неметала (агрегатно стање, боју, реакцију са кисеоником) -Уочава везу између својстава неметала и њихове практичне примена -Препознаје најважније неметале (O, N, H, P, S,C) на основу њихових физичких и хемијских својстава -На основу формуле именује неорганска једињења оксиде и киселине -Доказује киселе особине раствора помоћу индикатора	Подстиче , упућује, објашњава, наводи примере, помаже у писању формула оксида и киселина	- индивидуални рад - групни рад	- зна разлику метала и неметала - зна примену неких елемената и њихових једињења - зна својства неких неметала -пише формуле
2.	3	Метали, оксиди метала, хидроксида (базе)	- повезује појмове - пише једноставније једначине - доказује базе индикаторима - ради једноставније огледе - Препознаје најважније метале на основу њихових физичких и хемијских својстава - На основу формуле именује неорганска једињења оксиде и базе	Подстиче , упућује, објашњава, наводи примере, помаже у писању формула оксида и база	- индивидуални рад - групни рад	- зна преко формуле да одреди клас једињења - разликује својства базних оксида база - ради једноставније задатке -зна разлику хемијских метала и техничких метала -пише формуле
3.	3	Соли електролитичка дисоцијација киселина, база и соли	-пише формуле соли - зна шта је електролитичка дисоцијација - зна шта су електролити и да су јони у раствору електролита носиоци наелектрисања и одговорни за проводљивост	Демонстрира, подстиче, објашњава	- индивидуални рад - групни рад	- зна преко формуле да одреди клас једињења - разликује својства соли - ради једноставније задатке
4.	4	Угљоводоници	-помоћу модела склапа формуле -зна хомологи низ првих десет алкана, алкена, алкина -пише формуле угљоводоника	Подстиче , упућује, објашњава, наводи примере, помаже у писању формула	индивидуални рад - групни рад	зна поделу угљоводоника - преко везе разликује засићене и незасићене угљоводонике - помоћу опште формуле пише формуле угљоводоника - зна нека својства и примену
5.	4	Органска једињења са кисеоником	- помоћу модела склапа формуле - поставља питања, повезује и закључује - пише формуле и једноставније једначине - ради једноставније огледе	Подстиче , упућује, објашњава, наводи примере, помаже у писању формула	- индивидуални рад - групни рад	- према функционалној групи разликује класе једињења - зна примену и својства етанола - зна примену и својствасирћетне киселине - зна шта су естри и како настају

**ДОДАТНА НАСТАВА
СРПСКИ ЈЕЗИК**

Садржај програма	Број часова	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Избор ученика и усвајање год. плана рада	1	Слушање, сугестије, усвајање и записивање плана	-Подстиче на размишљање, закључивање и креативно мишљење	Дијалог, монолог	-Развијање љубави према срп.језику и потребе за унапређивањем
Језик (граматика и правопис)	15	Слушање, вежбање, упоређивање, шпракћна примена стеченог знања, учовање, закључивање	-Подстиче на размишљање, закључивање и креативно мишљење	Дијалог, монолог, рад у групама, тимски рад, истраживачки рад	-Поступно и темељито упознавање граматике српског језика -Упознавање и примена граматике и правописа
Књижевност (књижевни текстови и стилске особине текста)	7	Читање, разговор, анализа, упоређивање, размена знања и искуства, истараживање	-Подстиче на размишљање, закључивање и креативно мишљење	Дијалог, монолог, групни, тимски рад, индивидуалан рад	- Развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књ. - Уверљиво усмено и писмено изражавање
Припрема ученика за такмичења	10	Вежбање, слушање, сугестије, запажања, разговор	-Подстиче на размишљање, закључивање и креативно мишљење	Текст, дијалог, анализа, вежбе	- Развијање такмичарског духа и жеље за стицањем нових знања из језика и граматике
Израда текстова	2	Рад на тексту	-Подстиче на размишљање, закључивање и креативно мишљење	Припремање текста, извођење програма	- Квалитетна и разноврсна израда текстова
Анализа рада	1	Сугестије, усвајање, записивање	-Подстиче на размишљање, закључивање и креативно мишљење	Дијалог, анализа, монолог	Унапређивање рада наставе

ИСТОРИЈА

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступци остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Избор ученика и усвајање годишњег плана рада	1	слушање, сугестије, усвајање и записивање плана	Објашњава, подстиче, дискутује, анализира, усмерава	дијалогска, наративна	-упознавање ученика са садржајем додатне наставе
Обнављање и проширивање знања из претходних разреда	2	-слушају, разговарају, прикупљају исечке из штампе, праве паное и уређују кабинет	Објашњава, подстиче, дискутује, анализира, поставља проблем, усмерава, ствара ситуацију	- монолошка, дијалогска, илустративна, текстуална, групни рад	-обнављање постојећих и усвајање нових знања, развијање вештина, креативности и међусобне сарадње
Свет крајем 19-ог и почетком 20 века	1	-учествују у разговору, активно слушају, читају и анализирају текстове из историјске читанке	Објашњава, подстиче, дискутује, анализира, поставља проблем, усмерава, ствара ситуацију	-дијалогска, наративна, текстуална, рад у паровима	-развијање сарадничког односа, проширивање постојећих и усвајање нових знања, сналажење на карти
Србија, Црна Гора и њихови суседи крајем 19 и почетком 20 века	2	-учествују у разговору, активно слушају, читају и анализирају текст из читанке, користе атлас, врше истраживања о познатим личностима	Објашњава, подстиче, дискутује, анализира, поставља проблем, усмерава, ствара ситуацију	-дијалогска, наративна, текстуална, илустративна-групни рад	-усвајање нових знања, утврђивање постојећих, употреба атласа, оспособљавање за самосталан рад
Први светски рат и револуција у Русији	1	-активно слушају, питају, истражују, илустрирају, читају текстове	Објашњава, подстиче, дискутује, анализира, поставља проблем, усмерава, ствара ситуацију	-дијалогска, текстуална, илустративна-групни рад	-анализа текстова, уочавање повезаности градива и оспособљавање за самосталан рад, употреба атласа
Свет између Првог и Другог светског рата	1	-истражују о познатим личностима, читају текстове, анализирају и учествују у разговору	Објашњава, подстиче, дискутује, анализира, поставља проблем, усмерава, ствара ситуацију	-дијалогска, текстуална, илустративна-групни рад	-анализа текстова, уочавање повезаности градива и оспособљавање за самосталан рад, употреба атласа
Југословенска краљевина	1	-разговарају, истражују, упоређују, самостално раде у радним свескама	Објашњава, подстиче, дискутује, анализира, поставља проблем, усмерава, ствара ситуацију	-дијалогска, индивидуална	-уочавање узрочно последничких веза, развијање способности за самосталан рад
Други светски рат	1	-разговарају, читају текстове, истражују, користе атлас	Објашњава, подстиче, дискутује, анализира, поставља проблем, усмерава, ствара ситуацију	-дијалогска, наративна, илустративна, текстуална-групни рад	-анализа текстова, уочавање повезаности градива, развијање креативности и сарадничког односа
Припрема за такмичење	8	-учествују у разговору, самостално раде и анализирају текстове из читанке, раде тестове и анализирају резултате	Објашњава, подстиче, дискутује, анализира, поставља проблем, усмерава, ствара ситуацију, проверава	-дијалогска, наративна, илустративна, текстуална-индивидуални рад	-повезивање и примена научног, анализа текстова, уочавање повезаности градива

ГЕОГРАФИЈА

Циљев и задаци.

- искаживање заинтересованости за шира знања из предмета,
- истрживачки рад,
- самостално истраживање и коришћење стручне литературе, штампе,
- проширивање стечених знања и њихова примена,
- примена савремених технологија –интернет,
- стицање и развијање знања и разумевања, умења и ставова према светским и националним вредностима и достигнућима.
 - избор ученика –пријављених у анкети,
 - анлиза , израда годишњег плана и усвајање,
 - уређење паноа тематским картама, новинским извештајима,
 - реферати –писање и анализа,
 - употреба рачунара и интернета,
 - читање литературе и штампе,
 - обнављање и проширивање већ стечених знања од петог до осмог разреда,
 - припрема и учешће на такмичењима,
 - припрема , учешће у организовању и извођењу екскурзија,
 - уређење и креирање школског сајта,
 - јавно презентовање и приказивање најбољих постигнућа,
 - анализа рада и постигнућа у додатној настави.

Ове теме чине једну целину и биће обрађиване током школске године, кроз више часова

Садржаји образовно васпитног програма	Број часова	Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Организовање додатног рада-	4	Разматрају, предлажу, усвајају план и програм	Предлаже програм	Разговор,	Активно учешће и улога у доношењу одлука,
Истраживачки радови	10	Користе стручну литературу, самостално истражују, пишу реферате, осмишљавају асоцијације, организују квизове, активно учествују у планирању и организовању екскурзија дајући предлоге	Упућује, ствара ситуације, мотивише, објашњава, демонстрира, указује на могуће грешке,	Самосталан рад, истраживачки рад, тимски рад, рад у малим групама	Осамостаљивање у раду, самостално истраживање, самостално и правилно коришћење стручне литературе, штампе
Интернет у настави	7	Обучавање употребе савремених техничких достигнућа, правилно руковање и самостална примена у сопственом истраживању.	Објашњава , демонстрира,	Самосталан рад, рад у мањим групама, тимски рад	Самостално рукују, истражују, сазнају и примењују техничка достигнућа у настави.
Припрема за такмичење	15	Активности проширују знања петог, шестог, седмог и осмог разреда, самостално користи стручну литературу, интернет, штампу, учествују на свим организованим такмичењима	Упућује на изворе стицања знања, даје подршку, мотивише, прави тестове, проверава стечено знање	Индивидуалн Тимски Истраживачки	Развијање свестраније, целокупније личности са ширим размишљањима о збивањима, истраживачком раду и нових сазнања о свету

ФИЗИКА

Садржај програма	Број часова	Активности ученика у васпитно-образовном раду	Активности наставника у васпитно-образовном раду	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
Осцилаторно и таласно кретање	2	Ученик самостално и спонтано посматра различите огледе везане за Доплеров ефекат, ултразвук, буку, звучну резонанцију и брзину звука у ваздуху, поставља питања, изводи закључке, користи литературу и интернет.	Наставник их наводи на решавање сложених проблема буди радозналост, креативност, самосталност, такмичарски дух, стваралачки и истраживачки рад.	-индивидуални рад -групни рад , -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практичан рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања из области осцилаторног и таласног кретања да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака.
Светлосне појаве	8	Ученик самостално и спонтано посматра различите светлосне појаве, мале објекте помоћу микроскопа, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава проблеме везане за закон одбијања и преламања светлости.	Наводи их на решавање сложенијих проблема везаних за светлосне појаве, учи их да самостално решавају проблеме, и буди њихову креативност, и самосталност. Мотивише их за стваралачки и истраживачки рад.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практичан рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о светлосним појавама, закону одбијања и преламања светлости, да би извео закључке и решио проблеме везане за закон одбијања светлости, сферна огледала, закон преламања светлости, тоталну рефлексију, сочива и оптичке инструменте и утврдио примену истих.
Електрично поље	3	Ученик самостално и спонтано посматра различите облике електричних појава у животу, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке везане за закон одржања количине наелектрисања, Кулонов закон, рад у пољу и напон.	Наставник наводи на примере електричних појава у свакодневном животу, наводи на коришћење додатних извора знања, упућује на коришћење интернета. Објашњава Кулонов закон и рад у електричном пољу.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практичан рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о електричним појавама, Кулоновом закону, раду у пољу и напону да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских).
Електрична струја	6	Ученик самостално и спонтано изводи огледе, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке везане за област електричне струје.	Наставник наводи на примере електричних појава у свакодневном животу, наводи на коришћење додатних извора знања, упућује на коришћење интернета. Објашњава и наводи на коришћење стечених знања у даљем образовању.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практичан рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о Омовом закону, раду и снази електричне струје, Џуловом закону и Кирхофовим правилима да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака (графичких и рачунских) и проблема везаних за горе наведено.
Магнетно поље	4	Ученик самостално и спонтано посматра различите облике магнетних појава, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава сложене рачунске задатке.	Учи их да примењују стечена знања приликом решања сложенијих проблема. Учи их да примењују знање у свакодневном животу. Наводи на коришћење интернета. Корелација са другим предметима.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практичан рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о магнетним појавама, да би извео закључке и дошао до решења сложених задатака.
Атомска и нуклеарна физика	4	Ученик самостално и спонтано посматра различите моделе атома, језгра, нуклеарних реакција и слично, поставља питања, изводи закључке, претражује и користи литературу и интернет, решава проблеме везане за радиоактивно зрачење.	Наводи их на решавање сложенијих проблема везаних за светлосне појаве, учи их да самостално решавају проблеме, и буди њихову креативност, и самосталност. Мотивише их за стваралачки и истраживачки рад. Наводи приману у медицини и науци, за војне сврхе.	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практичан рад -решавање рачунских задатака	Ученик повезује и примењује стечена знања о структури атома и нуклеарним реакцијама, да би извео закључке и решио проблеме везане за радиоактивност.

МАТЕМАТИКА

Садржај Програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		ученика	наставника		
Полиноми, растављање на чиниоце – сложени задаци	3	-закључује -разликује -открива релације	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-бројевни изрази са полиномима који у имениоцу имају променљиву
Једначине са апсолутним вредностима	3	-закључује -разликује -открива релације	-презентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални	-одређивање нула и дискусија -решавање једначина са апсолутном вредношћу
Докази у математици	2	-закључује -разликује -открива релације	-презентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-на основу датих података и стеченог знања доказати задате теореме
Примена процената	3	-разликује -открива релације	-презентује -усмерава ученика -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-примена процената у осталим гранама живота
Задаци логичке природе	3	-закључује -разликује -открива релације	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности	-фронтални -индивидуални	-решавање задатака помоћу логичког закључивања
Призма Р и V – сложени задаци	3	-разликује -упоређује -открива релације	-презентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални	-израчунавање О и Р пресека призме под одређеним условима -сложени задаци са Р и V
Пирамида Р и V – сложени задаци	3	-разликује -упоређује -открива релације	-презентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални	-израчунавање О и Р пресека пирамиде под одређеним условима -сложени задаци са Р и V
Декартов правоугли координатни систем	2	-разликује -упоређује -открива релације -закључује	-презентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности	-фронтални -индивидуални	-растојање између тачака -израчунавање О и Р фигуре која има координате темена
Функција, цртање и	3	-закључује	-презентује	-фронтални	-цртање и читање задатих графика

читање графика		-разликује -открива релације	-усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-индивидуални	
Неки елементарни проблеми екстремних вредности	3	-закључује -разликује -открива релације	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање	-фронтални -индивидуални	-решавање екстремних задатака -уочавање односа између елемената и закључивање
Ваљак – купа – сложена тела – одабрани задаци	3	-разликује -упоређује -открива релације	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални	-сложена тела од ваљка и купе(купа из ваљка као и обратно) -површина пресека под одређеним условима
Решавање проблема једначином са једном непознатом и системом једначина	5	-разликује -упоређује -открива релације	-презентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални	-решавање проблемских задатака укључивањем једначине са једном непознатом или системом једначина

БИОЛОГИЈА

Циљеви додатне наставе су:

Додатна настава се организује за напредније ученике који желе да прошире своја знања из биологије.

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Екологија и животна средина	4	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму
Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема животне средине	10	Слушају, питају, упоређују, истражују, закључују	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму
Глобалне последице загађивања животне средине	10	Слушају, питају, истражују, закључују	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму

Животна средина и одрживи развој	5	Слушају, питају, истражују, закључују	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму
Животна средина, здравље и култура живљења	5	Слушају, питају, истражују	-подстиче на истраживачки рад -методе рада прилагођава ученицима који показују интересовање за усвајање знања у већем обиму	-индивидуални -групни -рад у пару	Усвајање знања у већем обиму

ХЕМИЈА

Циљеви наставе су:

Додатна настава се организује за напредније ученике који желе да прошире своја знања из хемије.

Редни број теме	Број часова	Садржај програма	Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
1	3	Неметали, оксиди неметала и киселине	- планира оглед, бележи резултате - решава рачунске задатке - поставља питања - изводи закључке на основу огледа	Подстиче, упућује у истраживачки рад, одговара на питања, помаже у закључивању и сугерише при решавању задатака	- индивидуални рад - фронтални рад - рад у паровима	- повезује својства неметала и метала са положајем у ПСЕ - применом стечених знања самостално изводи огледе - самостално решава стехиометријске задатке
2	3	Метали, оксиди метала, хидроксида (базе)	- дискутује о својствима киселина, база и соли - планира и изводи огледе - припрема извештаје о експерименталном раду - решава рачунске задатке	Подстиче, упућује у истраживачки рад, одговара на питања, помаже у закључивању и сугерише при решавању задатака	- индивидуални рад - фронтални рад - рад у паровима	- разликује својства класа и једињења применом индикатора - схвата генетску повезаност класа једињења - самостално решава експерименталне и рачунске задатке
3	1	Соли	- претражује и користи литературу - планира и изводи оглед	Подстиче, упућује у истраживачки рад, помаже и сугерише при извођењу огледа	- индивидуални рад	- зна шта су органска једињења и значај угљеника за органску хемију - самостално изводи експерименте за потврду састава органских једињења
4	1	Електролитичка дисоцијација киселина, база и соли	Препознаје јаке и слабе електролите Зна да су јаки електролити потпуно дисосовани на јоне, а слаби нису Успешно представља	Демонстрира упућује у самосталан рад, подстиче на стваралачко и критичко мишљење	- индивидуални рад	- разуме начин на који раствори електролита проводе електричну енергију - зна основна својства електролита

			електролитичку дисоцијацију по фазама Демонстрира способност електролита да проводе електричну енергију			
5.	4	Угљоводоници	- планира и изводи оглед, бележи резултате - претражује интернет за прикупљање информација	- упућује на коришћење интернета, извођење огледа и истиче битност истинитости резултата	- индивидуални рад - рад у паровима	- разуме разлику између засићених и незасићених угљоводоника - зна основна физика и хемијска својства угљоводоника - самостално изводи експерименте, претражује интернет и прикупља информације
6	3	Органска једињења са кисеоником	- посматра својства супстанци и промене током огледа - анализира резултате огледа и изводи закључке - решава задатке	- указује на значај посматрања промена током огледа - помаже у анализи резултата и при решавању задатака	- индивидуални рад - фронтални рад	- разликује класе једињења на основу функционалних група - зна везу функционалне групе и својства једињења - примењује знања у експерименталном раду - врши потребна израчунавања
7.	2	Биолошки важна једињења	- претражује и користи различиту литературу - изводи експерименте и закључке из експеримента	- упућује на различиту литературу - упућује на експерименте и помаже при доношењу закључака	- фронтални рад - рад у паровима	- разуме својства и улогу масти и уља - зна разлику између моносахарида и осталих угљених хидрата - експериментално проверава теоријска знања - зна улогу протеина у живим бићима
8.	1	Хемија животне средине	- претражује и користи различиту литературу - предлаже решења проблема заштите животне средине и прави мини пројекте	- даје савете за израду мини пројеката - указује на значај заштите животне средине	индивидуални рад - фронтални рад	- знају који је значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења - Израђују мини пројекте вазане за заштиту животне средине

**ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ
VIII РАЗРЕД**

Време реализације	Садржаји рада
СЕПТЕМБАР	Упознавање са календаром рада школе Организовање и извођење екскурзије (ОСМИ РАЗРЕД) Договор о узајамним очекивањима , потребама и захтевима Конституисање одељенске заједнице, избор ученика за Ученички Парламент и Вршњачки Тим Усклађивање јединствених ставова породице и школе везаних за васпитање ученика
ОКТОБАР	Правила и реституција Учешће у активностима у Дечијој недељи Грађење адаптације и личног идентитета у социјалној групи Развијање толеранције на различите ставове, особине, навике
НОВЕМБАР	Анализа успеха на крају првог класификационог периода Организовање и одређивање родитељског састанка Грађење сарадничког односа у одељењу
ДЕЦЕМБАР	Сида- савремено зло човечанства Разрешавање сукоба- динамика сукоба и стилови понашања у сукобу Стресогене животне ситуације Учење и изградња одбрамбених механизма за превазилажење стреса Успех ученика на крају првог полугодишта Сређивање педагошке документације
ЈАНУАР	Појавни облици агресивног понашања Обележавање Дана Светог Саве
ФЕБРУАР	Суочење са неуспехом и грађење модела за његово превазилажење Сређивање педагошке документације Организовање родитељског састанка Међувршњачко насиље- претња, уцена, физички обрачуни
МАРТ	Форум театар Помоћ ученицима при укључивању у такмичења Организовање индивидуалних разговора Сређивање педагошке документације Грађење и јачање личних вредносних ставова
АПРИЛ	Анализа успеха на крају трећег класификационог периода Разред као вредносни суд Сређивање педагошке документације
МАЈ	Уређење школског дворишта Анализа рада ученика у данима екологије Професионална оријентација Сређивање педагошке документације
ЈУН	Анализа успеха на крају школске године и обележавање Дана школе Анализа рад одељенског старешине и сређивање педагошке документације

2. 4. 1. VIII разред

**НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И
ВАСПИТАЊА
ЗА УЧЕНИКЕ ЛАКО МЕНТАЛНО ОМЕТЕНЕ У РАЗВОЈУ**

Српски језик разред VIII

Циљ наставе српског језика је овладавање српским књижевним језиком и оспособљавање ученика за усмено и писмено изражавање и општење, доживљавање и уочавање вредности књижевних и других уметничких остваривања; изграђивање ученикове личности.

-Циљ наставе је да ученици продуктивно овладају српским језиком у оквиру предвиђене језичке и лексичке грађе, да упознају елементе културе народа који говоре тим језиком и да их оспособи за међусобно споразумевање, дружење и зближавање са припадницима других националности.

Задци:

- Оспособљавање ученика да се правилно, јасно, лепо и тачно усмено и писмено изражавају;
- Богаћење и развијање говорне и писмене културе ученика и оспособљавање да разумеју, правилно и јасно интерпретирају и процењују говорну и писану реч других;
- Упознавање ученика с најосновнијим карактеристикама и правилима књижевног језика;
- Отклањање нелогичности, нејасности и неправилности у говорном и писменом изражавању ученика;
- Упознавање ученика с најзначајнијим делима народне и уметничке књижевности народа и народности.
- Развијање интересовања ученика и љубави према књизи, навикавање и оспособљавање да се њоме самостално служе;
- Буђење и развијање естетских, моралних и друштвених осећања ученика, формирање моралног лика.

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	број часова по теми	Број часова за	
			Обраду	Утврђивање
1	Књижевност - школска лектира	56	22	34
2	Књижевност – Домаћа лектира	14	8	6
3	Језик – Граматика	21	7	14
4	Језик – правопис	15	9	6
5	Култура изражавања – Уметност	18	3	15
6	Култура изражавања – Писмено изражавање	20	/	20
	Укупно	144	49	95

Математика разред VIII

Циљ наставе математике је: да оспособи ученике за разумевање квантитативних и просторних односа реалног света; да ученици усвоје математичка знања која су неопходна за схватање појава и законитости у природи и друштву; да подстиче развој ученика и да их оспособљава за промену математичких знања у пракси; да их оспособљава за стицање нових знања у смислу професионалне оријентације .

Задци:

- Упознавање разних радних и просторних облика и њихових узајамних односа ;
- Савлађивање основних рачунских операција , како са природним тако и са позитивним децималним бројевима ;
- Упознавање основних математичких термина и симбола ;
- Оспособљавање ученика за практичну примену усвојених математичких знања у речавању разних задатака и проблема у животу ;
- Развијање способности посматрања , опажања и логичког мишљења ;
- Оспособљавање ученика за мерење , моделовање и геометријско цртање ;
- Развијање упорности систематичности , уредности и одговорности у раду ;
- Стицање основних математичких знања потребних за настављање школовања , укључивање у рад и интегрисање у животну средину .

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	број часова по теми	Број часова за	
			Обраду	Утврђивање
1	Природни бројеви до 1000 000 (Сабирање , одузимање , множење и дељење)	8	/	8
2	Скуп природних бројева већих од 1000 000 (Сабирање , одузимање , множење и дељење)	56	13	43
3	Разломци	64	15	49
4	Мерење и мере	8	1	7

5	Квадрат , правоугаоник , троугао	8	/	8
	Укупно	144	29	115

Ликовна култура разред VIII

Циљ ликовне културе је да подстиче и развија ученикове способности и осећај за естетско изражавање, облоковање и промену стечених естетских искустава у животу и раду.

Задаци:

- Утицање на развој личности подстичући посебно развој визуелних, емоционално доживљајних и моторномануелних способности;
- Развијање ученикових способности опажања и памћења виђеног, маштовито представљање доживљаја и јачање осетљивости за облик, боје и просторне односе;
- Упознавање ученика с појавама и законитостима у природи које се могу односити на ликовне активности;
- Упознавање са различитим материјалима за рад, подстицање имагинације и неговање интересовања за културну баштину и за савремена кретања у уметности свог и других народа;
- Развијање способности ученика за аналитичко посматрање, ликовно представљање и обликовање.
- Разумевање уметничких дела, радног простора, простора (упознавање разних могућности његовог представљања) уобичавање животног и радног простора, уређење околине;
- Допринос смањењу и отклањању деформитета.

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	број часова по теми	Број часова за	
			Обраду	Утврђивање
1	Слободно компоновање	26	7	19
2	Контраст , јединство и доминанта	24	7	17
3	Пројектовање одеће	8	3	5
4	Визуелно споразумевање	16	4	10
	укупно	72	19	51

Музичка култура разред VIII

Циљ наставе музичке културе је позитивно утицање на емотивно- ефективну сферу личности ученика уз истовремено поступно развијање елементарних музичких способности.

Задаци:

- Буђење интересовања према музичкој уметности и музичким активностима
- Оспособљавање ученика да правилно реагују на музику: да опажају карактер музичког дела и разумеју сарджај програмских композиција ;
- Неговање способности ученика да музички доживљај изразе и средствима других уметности ликовним, ритмичким, плесом, драмским и писаним начинима.
- Перманентно у свим ситуацијама, развијати музичку перцепцију уз основне музичке способности –музички ритам, слух и меморију;
- Опажање и разликовање особина тонова и њихово бележење;
- Неговање вокалних способности ученика певањем народних и уметничких садржаја;
- Оспособљавање ученика за музицирање на ритмичким и мелодијским инструментима орфовог инструментарија;
- Упознавање с основним музичким појмовима који представљају саставни део опште културе ученика;
- Подстицање стваралачких музичких способности сваког ученика посебно;
- Упознавање ученика с одобреним делима нашег народног и уметничког стваралаштва уз формирање позитивног односа према уметничкој баштини;

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	број часова по теми	Број часова за	
			Обраду	Утврђивање
1.	Извођење музике певањем	13	6	7

2.	Слушање музике	6	5	1
3.	Дечје стваралаштво	5	5	/
4.	Упознавање с основним музичким облицима	12	5	7
	Укупно	36	21	15

Природа и друштво разред VIII

Циљ природе и друштва је да ученици упознају природну и друштвену средину, да нађу своје место и улогу у њој и да обезбеди основу за даље изучавање природних услова за живот и рад становништва места, регије и ширег завичаја, републике, земље некад и сад .

Задаци:

- Упознавање ученика са ужом природном и друштвеном средином а посебно насељем, њиховом улогом у школи, родитељском дому и средини у којој живи и увођење у организацију живота;
- Допринос употпуњавању, проширивању, сређивању нових сазнања и искуства о природним и друштвеним појавама и променама;
- Развијање интересовања за обучавање и заштиту природе и учествовање у њиховој заштити ;
- Формирање умења и вештина и здравствено – хигијенских, радних и навика културног понашања, изграђивање правилног односа, поштовања према другим и старијима, личној и друштвеној имовини, према правилима регулисања живота и рада у школи и породици, према својима, нарочито развијању радозналости, смисла за рад и одговорност и љубави према раду, изграђивање схватања рада као услова за живот и напредак појединаца и друштва;
- Упознавање ученика, како људи искоришћавају природна богатства и лепоте у заједничком раду и животу;
- Развијање на основу непосредног и посредног посматрања способности јајасног правилног језичког изражавања;
- Упознавање изгледа и карактеристика земљишта и рељефа и облика тла у месту и крају у којем је школа и да се у њему правилно оријентишу; упознавање ученика са најважнијим личностима и догађајима, ближе и даље прошлости насеља;
- Стицање навика, обележавања значајних датума и празника учешћем у радним и свечаним приликама живота и рада школе, породице и шире друштвене заједнице.

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	број часова по теми	Број часова за	
			Обраду	Утврђивање
1	Географија – живот и рад људи у равничарским у равничарским и планинским пределима и на приморју	37	15	22
2	Историја – блиска прошлост нашег народа	11	4	7
3	Физика – о струји	22	10	12
4	Биологија –човек и његово здравље , Човек – друштвено биће	74	34	40
	укупно	144	63	81

Практични рад разред VIII

Циљ практичног рада је да путем непосредног практичног учешћа ученика у одржавању, побољшавању услова за живот и рад у школи и средини доприноси изграђивању културе рада.

Задаци:

- да се ученици непосредно и практично ангажују одржавању и стварању повољних услова за живот и рад у школи;
- да се ученици непосредно ангажују у одржавању одржавању зелених површина, значајних објеката и заштити животне средине;
- да ученици практично упознају разноврсне облике производног и другог друштвено-корисног рада,
- да развијају и формирају правилне односе према раду и радним људима;
- да путем разноврсних активности буду обавештени о избору позива у смислу што успешније професионалне оријентације.

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	број часова по теми	Број часова за	
			Обраду	Утврђивање
1	Уређење школског простора	8	6	2
2	Руковање аудитивним средствима	6	3	3
3	Активности у ђачкој задрузи	10	4	6

4	Израда украсних предмета - сувенира	12	7	5
5	Конзервирање намирница	11	6	5
6	Потребе људи за хранљивим материјама	12	6	6
7	Алкохол , дуван , дроге	5	2	3
8	Економисање у домаћинству	4	2	2
9	Установе за васпитање деце	4	2	2
Укупно		72	38	34

Техничко образовање разред VIII

Циљ техничког образовања је да доприноси радном и политехничком образовању и васпитању ученика, развијању постојећих и подстицање нових интересовања ученика за поједине технике, развијању радних вештина и друштвено –корисних навика и неговању склоности, способности и одговорности.

Задачи су:

- Пружање одговарајућег радно –техничког образовања и опште припреме за касније образовање, оспособљавање за рад и успешно укључивање у друштвени живот;
- Подстицање интересовања ученика за технику, развијање поверења у сопствене снаге и усмеравање на оне активности које могу да обезбеде активно укључивање у производњу добара;
- Упознавање у току рада материјала који се најчешће користе и овладавање одређеним техникама рада у једноставним производним процесима који подразумевају умешност при практичном коришћењу алата и материјала;
- Навикавање ученика на рационалну организацију рада, на међусобну сарадњу и тимски рад;
- Увођење ученика у културу рада и примену одговарајућих мера и средстава заштите на раду;
- Развијање навика код ученика за правилан однос према раду и друштвеној имовини;
- Развијање другарства и емоционалне стабилности.

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	број часова по теми	Број часова за	
			Обраду	Утврђивање
1	Погонске машине и мотори	20	14	6
2	Електричне инсталације	28	8	20
3	Електрични уређаји	18	12	6
4	Комбиновани радови	56	/	56
5	Саобраћај	22	6	16
укупно		144	40	104

Физичко васпитање разред VIII

Циљ физичког васпитања је: да доприноси свестраном развијању ученика и његовом оспособљавању за стваралачку примену физичке културе у животу, ради одклањања заостајања, јачања здравља, радне и одбрамбене способности.

Да оспособљава ученике за слободно стваралачко изражавање у игри, спорту, гимнастици и другим облицима физичке културе, што доприноси хуманизацији личности и потврђивању њених људских вредности, као и да доприноси дијалектичком материјалистичком схватању људске природе и улоге физичке културе у индивидуалном и друштвеном животу ученика.

Задачи:

- Задовољавање природних потреба ученика за кретањем и игром остварујући истовремено и позитиван утицај на свестрани телесан развој и развој функционалних способности;
- Што је могуће потпуније кориговање недостатака у телесном и моторном развоју који карактеришу менталну ометеност;
- Посвећивање посебне пажње ученицима са телесним деформитетима и ученицима који заостају у развоју;
- Омогућавање оних физичких активности које ће бити потребне ради очувања здравља, повећања и одржавања радне способности и ђивотне радости;
- Очување и учвршћивање здравља изграђивање хигијенских навика и превентивно деловање на спечавање настајања телесних деформитета ученика;
- Омогућавање задовољења социјалних потреба ученика за животом и радом у колективу стваралаштвом и афирмацијом;
- Развијање позитивних, карактерних, моралних и вољних особина, радних навика и смисла за естетске вредности;
- Допринос сталном побољшању физичких способности ученика, развијању, психомоторних особина, снаге брзине, окретности, гпкости и издржљивости као и образовању моторних умења и навика неопходних свакодневни рад и ђивот, као и моторних умења и навика потребних за бављење спортом и рекреацијом;
- Јачање воље и развијање моралних особина ученика ана рочито правилног односа према колективу, самодисциплине, самопоуздања, смелости и самоиницијативе;
- Системско праћење физичког развитака и психомоторне способности ученика увођењем сталног система информисања

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	број часова по теми	Број часова за	
			Обраду	Утврђивање
1	Упознавање ученика са наставом	1	1	/
2	Мерење функционалних и морфолошких карактеристика детета	3	/	3
3	фудбал	14	2	12
4	Атлетика	10	/	10
5	Стони тенис народне игре и плес	11	3	8
6	Народне игре и плес	9	3	6
7	Гимнастика	13	3	10
8	Одбојка	15	5	10
9	Рукомет	8	1	8
10	Кошарка	23	5	18
11	Анализа рада	1	1	1
	укупно	108	22	86

ПРОГРАМ И ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ СПЕЦИЈАЛНОГ ОДЕЉЕЊА

ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	РЕД. БР.	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈ	РЕАЛИЗАЦИЈА
СЕПТЕМБАР	1.	- Упознавање ученика са кућним редом школе, школским календаром и распоредом часова	- разредни старешина
	2.	- Договор о узајамним очекивањима и потребама ученика	- разредни старешина, ученици
	3.	- Разговор о понашању ученика у школи и ван ње	- разредни старешина, педагог, психолог
	4.	- Самопоуздање, лични развој ученика	- разредни старешина, педагог, психолог
	5.	- Подела улога за програм у оквиру Дечије недеље	- разредни старешина
ОКТОБАР	6.	- Учешће у активностима у Дечијој недељи	- разредни старешина, ученици
	7.	- Индивидуални разговор са ученицима	- разредни старешина, педагог, психолог
	8.	- Адаптација и грађење личног идентитета у социјалној групи	- разредни старешина, педагог, психолог
	9.	- Договор за заједнички одлазак у природу	- разредни старешина
НОВЕМБАР	10.	- Анализа успеха на крају првог квалификационог периода	- разредни старешина, ученици
	11.	- Развијање толеранције на различите особине, ставове и навике	- разредни старешина, педагог, психолог, ученици
	12.	- Решавање текућих проблема у одељењу	- разредни старешина, ученици
ДЕЦЕМБАР	13.	- Светски дан борбе против СИДЕ	- разредни старешина, ученици
	14.	- Разговор на тему „Ко је храбар, а ко је силеција?“	- разредни старешина, педагог, психолог
	15.	- Зашто је важно другарство?	- разредни старешина, педагог, психолог
	16.	- План припрема за украшавање учионице ради обележавања новогодишњих и божићних празника	- разредни старешина, ученици
	17.	- Анализа успеха и изостајања на крају првог полугодишта	- разредни старешина, ученици

ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	РЕД. БР.	ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈ	РЕАЛИЗАЦИЈА
ЈАНУАР	18. 19.	- Разговор о минулим празницима (Нова година, Божић, славе) - Обележавање Дана Светог Саве	- разредни старешина, ученици - разредни старешина, ученици
ФЕБРУАР	20. 21. 22. 23.	- Разговор о односима у породици - Дискусија о стеченом знању у школи и његовој примени у новим ситуацијама у животу - Зашто је важно бити уредан? - Односи у одељењу и разрешавање сукоба уколико постоји	- разредни старешина, педагог, психолог, ученици - разредни старешина, ученици - разредни старешина, педагог, психолог, ученици - разредни старешина, педагог, психолог, ученици
МАРТ	24. 25. 26. 27. 28.	- Како побољшати учење и проширити своје знање - 8. март, Дан жена - Значај новца и како располагати са њим - Разговор о проблемима у одељењу - Анализа успеха на крају трећег квалификационог периода	- разредни старешина, ученици - разредни старешина, ученици - разредни старешина, ученици - разредни старешина, педагог, психолог, ученици - разредни старешина, ученици
АПРИЛ	29. 30. 31.	- Љубав према породици, љубав према пријатељу, љубав према супротном полу, љубав према... - Дан планете Земље - Разговор о предстојећим празницима и активном учествовању ученика у активностима школе везаним за Ускрс	- разредни старешина, педагог, психолог, ученици - разредни старешина, ученици - разредни старешина, ученици
МАЈ	32. 33. 34. 35.	- 1. мај, Дан рада - Значај и одржавање личне хигијене - Светски дан борбе против пушења - Обележавање Дана школе	- разредни старешина, ученици - разредни старешина, ученици - разредни старешина, ученици - разредни старешина, ученици
ЈУН	36. 37.	- Анализа успеха и изостајања на крају другог полугодишта - Одељенска прослава завршетка школске године	- разредни старешина, ученици - разредни старешина, ученици

3. ИНДИВИДУАЛНИ ОБРАЗОВНИ ПЛАН, ИНДИВИДУАЛНИ ПРОГРАМ И ИНДИВИДУАЛИЗОВАН НАЧИН РАДА

Тим за инклузивно образовање стара се о правовременом реаговању, препознавању потреба и пружању најадекватнијег вида подршке деци са тешкоћама у учењу. Такође, успоставља и унапређује сарадњу са родитељима деце са тешкоћама у учењу, интерресорном комисијом, локалном самоуправом и широм друштвеном заједницом. Предлаже различите облике стручног усавршавања из области инклузивног образовања запосленима у установи и др., а све у циљу пружања свим ученицима оптималних и равноправних услова за учење и напредовање.

Активности Стручног тима за инклузивно образовање и све делатности које се односе на индивидуализовани приступ у настави, као и рад по индивидуалном образовном плану или уз пружање неког другог вида додатне подршке усклађене су са законским регулативама.

У наредном периоду планира се даље унапређивање инклузивне праксе у школи кроз идентификовање и евидентирање ученика којима је потребна подршка у образовању, унапређење индивидуализованог приступа, израда ИОП-а за ученике којима је потребан овај вид додатне подршке, евалуација већ постојећих ИОП-а кроз анализу постигнућа ученика који раде по индивидуалним плановима, као и кроз даљу сарадњу са интерресорном комисијом за процену потреба за пружањем додатне образовне, здравствене или социјалне подршке детету и ученику.

Све активности усклађене су са важећим законским одредбама и правилницима којима су регулисана питања инклузивне праксе у образовном систему.

Индивидуални образовни планови ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог школског програма.

План и програм специјалног одељења за седми и осми разред је такође саставни део Школског програма.

4. ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Праћење реализације свих елемената школског програма (садржаја, метода, облика рада, наставних средстава, активности, праћење напредовања ученика) реализује се у току школске године на три начина.

1. Најмање пет пута годишње (на крају сваког класификационог периода, сваког полугодишта и на крају школске године) наставници на основу своје документације сачињавају извештаје о:

-реализацији наставних планова и програма како за часове обавезних и изборних предмета, тако и за часове допунске и додатне наставе.

-успеху ученика у учењу по предметима.

На основу појединачних извештаја разредних старешина по одељењима израђује се збирни извештај за школу (тачни термини израде извештаја утврдиће се након усвајања календара образовно-васпитног рада за основне школе)

2. Педагошко – инструктивни и надзорни рад директора се врши континуирано у току школске године. Планиран број посета различитим облицима образовно-васпитног је равномерно временски распоређен у току школске године и обухвата рад свих наставника у школи.

Приликом ових посета, на основу педагошке документације наставника, припреме за час и снимања рада на часу врши се праћење садржаја, метода, облика рада, наставних средстава, активности ученика и њихова усклађеност за школским програмом.

3. Један од начина праћења појединих елемената школског програма јесте и евалуација кроз процес самовредновања рада школе.

4. У обрасцима оперативних планова рада наставника предвиђена је самоевалуација и корекција као и оцена остварености плана и разлози одступања за протекли месец. Наставници имају обавезу да у својим примерима оперативних планова назначе евентуалне корекције и самовреднују рад у односу на планирано.

5. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Културне активности школе обухватају представе, приредбе, прославе, изложбе, концерте, такмичења, смотре и друге активности које доприносе проширењу утицаја школе на васпитање ученика и културном развоју окружења школе.

Циљ укључивања ученика у културне активности школе јесте да науче да изразе и развију своја осећања, самосталност, способност и ставове; да развију говорне и изражајне способности ; да разумеју међусобне односе и понашање; да науче да сарађују са другима, да поштују себе и друге; да развију машту и подстакну креативност.

При организацији културних активности школа сарађује са локалном самоуправом, библиотеком „Детко Петров“, Галеријом, Центром за културу и другим установама и институцијама.

Активности	Реализатори	Време реализације
Пријем првака	учитељи и наставник музичке културе, хор	1. септембар
Обележавање Дана Општине Сајам Агробиодиверзитета	наставници физичког васпитања, биологије географије, одељењске старешине, учитељи	21. септембар
Европски дан језика	Наставници језика	26. септембар
Дечја недеља	Наставници / учитељи	Октобар
Ноћ вештица	Наставници енглеског језика	31. октобар
Ден на народните будители	Наставници бугарског језика	1. новембар
Новогодиши, Божићни празници	Актив учитеља разредне наставе и наставник ликовне културе	децембар - јануар
Дан Светог Саве	Наставници српског језика / учитељи, наставници музичке културе, хор и оркестар	27. јануар
Баба Марта	Наставници бугарског језика	Март
Дан светог Патрика	Наставници енглеског језика	17. март
Ускршњи празници	Актив учитеља разредне наставе и наставник ликовне културе	април
Дан Ћирила и Методија	Наставници бугарског и српског језика / учитељи	24. мај
Завршна приредба ученика осмог разреда	Наставници, одељ. старешине, наставници музичке културе	мај
Дан школе	Наставници српског језика / учитељи, наставници музичке културе, хор и оркестар	2. јун
Такмичења из српског, бугарског, енглеског и шпанског језика	Наставници српског, бугарског, енглеског и шпанског језика	2. полугодиште
Смотра рецитатора	Наставници српског језика / учитељи	2. полугодиште
Смотра хорова и оркестара	Наставници музичке културе	2. полугодиште
Изложба ђачких радова	Наставник ликовне културе	Дечја недеља -стална поставка 3. спрат, Периодичне -1.спрат,

6. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

Ради развоја и практиковања здравог начина живота, развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности, о потреби неговања и развоја физичких способности, као и превенције насиља, наркоманије, малолетничке делинквенције, школа у оквиру школског програма, реализује и програм школског спорта, којим су обухваћени сви ученици.

Школа ће у оквиру програма школског спорта, заједно са јединицом локалне самоуправе, организује недељу школског спорта најмање једном у току полугодишта.

Недеља школског спорта обухвата такмичења свих ученика у спортским дисциплинама прилагођеним узрасту и могућностима ученика.

У реализацији школског спорта су укључене и неке институције и удружења грађана из града (Спортско Туристички центар, Спортски савез, Атлетски, Фудбалски, Кошаркашки клуб, Црвени крст Димитровград, Спорт за све...)

Активност	Реализатори	Време реализације	Корелација и сарадња
Доношење Кодекса понашања	Д.Нотев, Д.Цветковић и И.Марков	На почетку школске године	Актив учитеља
Дан града, сајам Агробiodиверзитета улична трка	Д.Нотев, Д.Цветковић и И.Марков	20. Септембар	
Такмичења (међу одељенска и међуразредна)	Д.Нотев, Д.Цветковић и И.Марков	6. недеља и 36. недеља	Учитељи и раз. старешине
јесењи крос	Актив учитеља, наставници физичког управа школе	1. јесењи крос	
Школска такмичења	Д.Нотев, Д.Цветковић и И.Марков	Друго полугође	Кошаркашки, Фудбалски, Одбојкашки к
крос ртс-а	Актив учитеља, наставници физичког, управа школе и локална самоуправа		
Дан изазова	Актив учитеља, наставници физичког, управа школе и локална самоуправа		

7. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ДЕЦЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ „ХРИСТО БОТЕВ“ У ДИМИТРОВГРАДУ

На основу Закона о основама система образовања и васпитања, чл. 45, Посебног протокола и Приручника за примену Посебног протокола за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања у образовно- васпитним установама, школа је формирала Тим за заштиту деце/ ученика од насиља, који је израдио овај Програм.

Циљ овог програма је да се за сву децу, ученике наше школе, осигурају безбедни и оптимални услови за несметан боравак и рад у школи, као и заштита од свих облика насиља, злостављања и занемаривања.

Основни принципи на којима се заснива заштита деце су:

- свако дете има право на живот, опстанак и развој;
- интерес детета је изнад интереса свих одраслих који учествују у раду установе;
- сва деца без обзира на пол, узраст, породични статус, етничко порекло и друге индивидуалне карактеристике морају бити заштићена од насиља, злостављања и занемаривања;
- деца треба да буду благовремено и континуирано обавештена о процесу заштите, што би им пружило могућност да изразе своје мишљење на начин који је примерен њиховом узрасту.

У складу са овим принципима, трудимо се да у нашој школи креирамо климу у којој се учи, развија и негује култура понашања и уважавања личности, у којој се насиље не толерише и не прикрива и у којој постоји обавеза свих запослених и деце на деловање у случају појаве насиља.

На основу анализе стања у протеклој школској години, видело се да у школи највише има појаве вербалног и емоционалног насиља (омаловажавање, етикетирање, игнорисање, вређање, називање погрдним именима, оговарање) Један од специфичних циљева ШРП-а је и неговање и развијање добре климе у школи, а непосредни континуирани задатак неговање школе као безбедног и пријатног места за учење и развој деце. Такође, у процесу самовредновања бирали смо кључне области од суштинске важности за ученике, почев од наставе и учења, од чијег квалитета умногоме зависи ангажованост и заинтересованост ученика, преко подршке ученицима и постигнућа ученика и етоса чије су анализе показале ниво 4.

У оквиру овог програма установа поступа у складу са Законом и донетим Протоколима кроз

мере превенције за стварање безбедне средине за живот и рад деце/ученика, које треба да допринесу:

- подизању нивоа свести и повећању осетљивости свих укључених у живот и рад установе за препознавање насиља, злостављања и занемаривања.

- дефинисању процедура и поступака за заштиту од насиља и реаговања у ситуацијама насиља.

-унапређивању компетенција наставног и ваннаставног особља, деце, ученика, родитеља, старатеља и локалне заједнице за уочавање и решавање проблема насиља, злостављања и занемаривања.

мере интервенције у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање у школи и ван ње.

АКТИВНОСТИ	САРАДНИЦИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Примена програма за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања у школи	Наставници, родитељи , локална заједница	Током године
Обезбеђивање простора у којима бораве ученици , унутар школе и ван ње	Наставници, помоћни радници , школски полицајац	Током године
Успостављање контакта и сарадња са МУП-ом, одељењем за сузбијање малолетничке деликвенције	МУП	Током године
Унапређивање нивоа безбедности физичке средине (дворишта, прилази, сала за физичко, спортски терени)	Наставници, помоћни радници , школски полицајац	Током године
Континуирано праћење дешавања	Тим за заштиту ученика	Током године
Обезбеђивање ризичних места у одређеним периодима у дану и години	Тим за заштиту ученика	Током године
Поступање по корацима – редоследу поступака у случају интервенције -процена нивоа ризика -заустављање насиља -заштитне мере -информисање надлежних служби -праћење ефикасности предузетих мера	Тим за заштиту ученика	Током године

8. ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ПРЕСТУПНИЧКОГ ПОНАШАЊА

Превенција је процес усмерен ка стварању услова за правилан социјални развој младих. Социјални развој је детерминисан интеракцијама између индивидуе и социјалног окружења. Две основне групе фактора социјалног развоја су фактори ризика и протективни фактори. Између ризичних и протективних фактора постоји динамички међуоднос. Превентивни програми треба да ојачају протективне факторе и редукују ризичне факторе

Програм превенције преступништва је скуп планираних , организованих и структурираних настојања која су усмерена на промену стања и услова у одређеном социјалном контексту, код одређене циљне популације и у одређеном временском периоду.

Школски тим за превенцију преступничког понашања чине: Катарина Симеонов, Душица Јотев и школски полицајац Дејан Ботев.

активност	задачи
Јасни стандарди и норме понашања:	Постојање јасних правила и норми понашања/правила и реституција ➤ Упознатост са важећим правилима и нормама понашања ➤ Доследност санкционисања за кршење правила понашања
Могућности за активно учествовање у раду школе	Ангажовање младих у избору, организацији и реализацији активности Организовање активности које одговарају интересовањима младих Учествовање младих у доношењу важних одлука Признавање постигнућа: -Похвале и награде за успех у школи -Обавештавање родитеља о успеху -Презентација успеха на приредбама
Ниво развијености социјалних вештина	Самоконтрола Вештине решавања проблема Вештине одговорног одлучивања Критичко мишљење
Активности васпитног рада	Обавезне ваннаставне активности -Додатни рад -Припремни и допунски рад -Друштвено-користан рад Факултативне ваннаставне активности

	-Стваралачке и слободне активности -Друштвене активности ученика -Културна и јавна делатност школе
--	--

9. ПРОГРАМ АКТИВНОСТИ У ОБЛАСТИ САОБРАЋАЈНЕ КУЛТУРЕ И БЕЗБЕДНОСТИ ДЕЦЕ У САОБРАЋАЈУ

Циљ програма је развој саобраћајне културе и повећање безбједности у саобраћају. Формирање основе разних интересовања, навика и облика понашања битних за формирање карактерних црта детета односно личности. У складу са тим, њихово даље понашање биће условљено квалитетом васпитних елемената усвојених у периоду основношколског образовања. Оптималним избором активности за реализацију постављених циљева доприноси се стварању пожељног модела понашања код ученика и

побољшању нивоа опште човекове културе.

Реализацијом планираних активности школа ће организовано, плански и систематски развијати саобраћајну културу својих ученика која ће се темељити на законски утврђеним прописима, а самим тим повећаће безбједност ученика у друмском саобраћају.

Стицањем практичних представа и искустава у саобраћајним ситуацијама ученици ће моћи да примене стечена знања и вештине у конкретним саобраћајним ситуацијама.

Развијњем психомоторне способности (спретност, координација покрета) омогућићемо ученицима да своја практична знање и вештине примене на такмичењима и искористе их код професионалне оријентације.

Р.БР	АКТИВНОСТ	време	Носиоци активности
	„Септембар месец првака“ „Лимун и јабука“	септембар	Директор, ПС, одељ.старешине 4.разреда
	Кампања Учинимо путеве безбеднијим	април	Одељенске старешине,
	Такмичења и смотре	Фебруар-мај	Руководиоци секција Стручна служба Директор
	школско такмичење		
	општинско такмичење		
	окружно такмичење		
	Недеља Безбедности у саобраћају „пешаке треба поштовати!“: „безбедни на два точка“	април	Стр.служба,одељ.стар. ПС-саобраћајна полиција

10. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

Слободне активности су облици ваннаставног рада који се организује ради задовољења и развијања постојећих и стварања нових интересовања ученика, неговања склоности, способности и стваралаштва, развијања радно производних и друштвено корисних навика, проширивања и продубљивања знања, неговања одговорности и смисла за колективни рад.

Основни принципи по којима се одвија рад ученика у оквиру слободних активности су добровољност и интересовање ученика. Принцип добровољности огледа се у самосталном опредељивању ученика за оне облике делатности које највише одговарају њиховим склоностима, способностима и испољеним интересовањима.

Овај принцип подразумева и слободу у промени активности после дужег или краћег временског периода, као и самостални избор нове делатности за наредни период.

Уважавање овог принципа важно је и са становишта општег и професионалног развоја ученика, посебно због тога што слободан избор активности омогућава ученицима да се што боље опробају у оним склоностима и способностима које могу да задовоље њихову радозналост и пронађу оне активности које највише одговарају њиховим потребама и реалнијим могућностима. За успешнији рад слободних активности, школа ће континуирано сарађивати са родитељима, друштвеном средином и др.

Активно учествовање ученика у слободним активностима доприноси васпитању младих за активан живот и рад и обogaђује свет детињства разноврсним сазнањима из разних области живота, доприноси правилном схватању и прихватању моралних вредности.

Успешни ученички радови до сада су излагани у школи, а и у наредном периоду ће се ова активност наставити.

Школа ће организовати следеће слободне активности за ученике од првог до осмог разреда, поштујући могућу одређеност ученика, а у зависности од узраста ученика и њихових интересовања, у једну или две активности:

Активности	Реализатори	Време реализације
Секција из енглеског језика	Сузана Станков Ивана Кирков Милена Митов Марко Миленов	
Секција из шпанског језика	Кристина Рајковић	
Новинарска секција	Наташа Методијев Албена Котев Биљана Мицев Љиљана Соколов Сузана Станков	
Рецитаторска секција	Љиљана Соколов Биљана Мицев	
Хор	Стојан Стојанов	6 пута недељно
Оркестар	Дејан Николић	6 пута недељно
Фудбалска, одбојкашка, стони тенис и атлетска секција	Д.Нотев, Д.Цветковић и И.Марков	3 пута недељно
Географска сек.	С.Соколов	1 недељно
Новинарска Секција	Мицев Биљана	1 недељно
Историја сек.	А.Митов	1 недељно
Добродошлица првацима	Актив учитеља трећег разреда	септембар
Формирање драмске групе ученика	Актив учитеља	септембар – јун

11. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Основни циљ професионалне оријентације, као процеса пружања помоћи појединцу јесте да појединац добије целовиту и реалну слику о себи и сагледа своју улогу у свету рада, да успешније планира и остварује свој професионални развој како би се потпуније и стваралачки испољавао, кроз рад постигао лично задовољство и био друштвено користан; једном речју, циљ професионалне оријентације је да ученик постане субјекат сопственог избора занимања, да мисли о себи и самостално донесе одлуку о свом занимању и послу којим ће се бавити.

Овај је аспект развоја личности утолико је важнији што представља интересе друштва, а професионална оријентација у основној школи је интегрални део целокупног образовно-васпитног процеса и рада тако да се планира и остварује у наставним и ваннаставним активностима предвиђеним Планом и програмом образовања и васпитања.

I НАСТАВНЕ И ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

У процесу наставе и ваннаставних активностима (додатна и допунска настава, слободне активности, друштвено – користан рад, заједница ученика и другог образовно-васпитног рада) остварује се :

1. Професионално васпитање
2. Професионално информисање
3. Праћење професионалног развоја

II ПОСЕБНИ ОБЛИЦИ РАДА НА ПРОФЕСИОНАЛНОЈ ОРИЈЕНТАЦИЈИ

1. Групни и индивидуални рад.
2. Предавање педагога за ученике VIII разреда.
3. Предавање педагога за родитеље.
4. Анкетање ученика VIII разреда.
5. Тестирање ученика - психолог
6. Индивидуални разговори са ученицима где ће добити информације о подручјима рада у којима с обзиром на своје особине, способности и интересовања имају највише изгледа за успех, запослење и задовољство у раду.

7. Посета сајму професионалне оријентације, радним организацијама и екскурзије.
8. Посета изложбама ,приредбама , установама
9. Разговори са познатим личностима за одређене професије
10. Праћење развоја ученика.

III. Реализација пројекта: професионална оријентација, на преласку из основне у средњу школу

Програм професионалне оријентације је намењен пре свега **ученицима завршних разреда основне школе**. Осмишљен на основу интерактивног петофазног модела професионалне оријентације у коме је пажња усмерена првенствено на развој и оспособљавање младих за избор занимања. **Основни циљ програма** је развијање способности младих да донесу и спроведу промишљену, ваљану и самосталну одлуку о избору школе и занимања, као и планирају каријеру и укључе се у свет рада. Програм чини 5 модула (фаза):

- 1. самоспознаја** - ученици/це препознају сопствене потенцијале, склоности и спремност за постигнућа;
- 2. Информисање о занимањима и каријери** - да би се омогућило да ученици/е буду добро информисани када доносе одлуку о избору занимања, расположиве информације се припремају на структурисан начин и одређује се које информације о занимању-ма тек треба обезбедити;
- 3. упознавање са путевима образовања** - упозњу се могући путеви образовања (мрежа школа) и каријере који воде ка остварењу жељеног занимања;
- 4. реални сусрети са светом рада** - упознавање са реалношћу одређеног занимања и опробавање у појединим занимањима путем сусрета са представницима занимања, распитивања у предузећима и стручне праксе у предузећима;
- 5. доношење одлуке о избору школе и занимања** - самостално, промишљено и одговорно се доноси одлука о избору школе или занимања.

ПЛАН ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРОГРАМА ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРЈЕНТАЦИЈЕ

Седми разред

	Радионице	реализација	Трајање активности
1	1. Представљање програма и портфолија за ченике 2. Професионална оријентација и договор о раду	- на ЧОС	- двочас
2	3. У свету интересовања 4. У свету вештина и способности * Кутак за ПРОФЕСИОНАЛНУ ОРЈЕНТАЦИЈУ (формирање, прикупљање материјала и сређивање у периоду март, април, мај)	- на ЧОС активност пре игранке	- 360 мин.
3	5. Пут способности 6. У свету вредности 7. Самоспознаја - Аутопортрет * Посета граничном прелазу	- на ЧОС - на часу ГВ - субота	- 240 мин
4	8. У очима других 9. Какав сам у тиму	- на ЧОС	
5	10. Мој тип учења 11. Ја за десет година 12. За родитеље/старатеље и децу: Моја очекивања	- на ЧОС - на часу ГВ - активност пре игранке	Од 18 до 19
6	13. Слика савременог света рада 14. Прикупљање и начин обраде информација о школама и занимањима * Сусрет са ученицима из гимназије	- на часу информатике активност пре игранке	Од 18 до 19
7	15. Повезивање области рада са занимањима 16. Повезивање образовања и каријере 17. Припрема за интервју 18. Спровођење интервјуа * Сусрет са ученицима из туристичког смера	- на ЧОС - на часу ГВ - на ЧОС активност пре игранке	- двочас Од 18 до 19
8	19. Припрема сусрета са експертима у нашој школи 20. Експерти у нашој школи * Посета млекари и фарми	- на часу ГВ - на ЧОС - субота	- 240 мин

9	21. Осврт на резултате информисања	- на ЧОС	
	22. Посета средњој школи	- петак	
10	23. Посета предузећу / установи	- петак	
11	* Представљање средњих школа из окружења	-током недеље презентацијом	- 120 мин.
	* Сајам образовања у Пироту		- 60 мин.
12	24. Евалуација програма професионалне оријентације за 7 разред	- на ЧОС	

Осми разред

	Радионице	реализација	Време реализације
1	1. Представљање програма и портфолија за 8. разред	- на ЧОС	
2.	2. У свету интересовања	- на ЧОС	
	3. Графикон интересовања		
3.	4. О стереотипима	- на ЧОС	
4.	5. У свету врлина и вредности	- на ЧОС	
	6. Самоспознаја – То сам ја	- на часу ГВ	
5.	7. Какав/каква сам „ На први поглед“	- на часу ГВ	
	8. Моја очекивања	- на ЧОС	
	9 Рад са ученицима / ученицама и родитељима / старатељима	- активност пре игранке	Од 18 до 19
6.	10. Слика савременог света и кључне компоненте за занимања	- на часу информатике	
	11. Образовни профили у средњим школама	- на часу информатике	
7.	12. Мрежа средњих школа	- на часу информатике	
	13. Захтеви занимања – одговарајуће способности и контраиндикације	- на часу информатике	
8.	14. Сазнајем са интернета куда после основне школе	- на часу информатике	
	15. Путеви образовања и каријере	- на часу информатике	
	16. Припрема и спровођење интервјуа	- активност пре игранке	Од 17 до 18
9.	17. Опис занимања помоћу мапе ума	- на часу ГВ	
	18. Критеријум за избор школе	- на ЧОС	- двочас
	19. Испитивање ставова		
10.	20. Извор занимања и приходи	- на часу информатике	
	21. Оријентација ствара јасну слику	- на часу ГВ	
	22. Опис занимања уз помоћ мапе ума на родитељском састанку	- родитељски састанак	Од 17 до 18
11.	23 Припремање за реалне сусрете	- на ЧОС	
	24. Остварујемо учење путем реалних сусрета		
	25. Документација за реалне сусрете	- на часу ГВ	
12.	26. Рефлекскија учења путем реалних сусрета	- на ЧОС	
	27. Обука за конкурисање	- на часу информатике	
	28. На разговору у предузећу	- активност пре игранке	Од 17 до 18
13.	29. Моја одлука о школи и занимању	- на часу ГВ	
	30. Саветодавни рад	- на ЧОС	
14.	31. За родитеље/старатеље и децу стилови васпитања наших родитеља	- на ЧОС	- двочас

12. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ПРЕВЕНЦИЈЕ И ПРЕВЕНЦИЈЕ РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА ДЕЦЕ И МЛАДИХ

Циљ здравствене превенције и унапређивање телесног, менталног и психо-социјалног развоја ученика увођењем и изучавањем оних садржаја који ће помоћи ученицима да њиховим усвајањем утичу на свој бржи и бољи телесни ментални развој, на обликовање духа и тела.

Поремањији у понашању су све оне појаве у понашању, различите биолошке, психолошке, педагошке и социјалне генезе, које изилазе из оквира опште прихваћених норми понашања одређене средине, а како неповољно утичу на даљи развој младих потребна је стручна и друштвена помоћ у решавању таквих проблема.

ЦИЉЕВИ ЗДРАВСТВЕНОГ ВАСПИТАЊА И ПРЕВЕНЦИЈЕ РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА УЧЕНИКА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ:

- Стицање знања, формирање ставова и понашања ученика у вези са здрављем и здравим начином живота и развојем хуманизације односа међу људима.

- Унапређење хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље.

- Остваривање активног односа и узајамне сарадње школе, породице и заједнице на развоју, заштити и унапређењу здравља ученика.

Рад на реализацији Програма одвија се у оквиру:

- редовне наставе тј. интеграција здравствено-васпитних садржаја у програме разредне и предметне наставе

- ваннаставних активности – спортских секција, клубова здравља, удружења непушача и антиалкохоличара, акција за унапређење школског простора, као и простора око школе (дворишта, спортских терена , травњака , паркова),

- организовања школске ужине, акција посвећених здравој исхрани, здравим стиливима живота итд;

- ваншколских активности и радионица

Програм обухвата :

1. Идентификацију деце са поремећајима у понашању
2. Евидентирање истих у редовној настави и ваннаставним активностима
3. Опсервација у настави и ваннаставним активностима
4. Рад у оквиру одељенске заједнице
5. Саветодавни рад педагошко-психолошке службе
6. Сарадња са породицом
7. Сарадња са лекарима
8. Сарадња са МУП-ом

У остваривању овог програма школа ће сарађивати са Домом Здравља, Заводом за заштиту здравља из Пирота , другим установама и НВО.

Опремање сале за корективну гимнастику омогућило је потпуније и боље остваривање овог програма.

13. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

Програм социјалне заштите ученика подразумева интензивну сарадњу са општинским службама и центром за социјални рад, а у циљу проналажења могућности за побољшање материјалних и безбедносних услова живота ученика, као и решавање породичне проблематике.

Циљ је да се ученицима омогући да што лакше преброде постојеће проблеме и да се омогући да се равноправно укључе у васпитно-образовни процес.

Активности	Реализатори	Време реализације
Праћење породичних и социјалних прилика ученика	Одељенске старешине, педагошко психолошка служба, директор	током године
Сарадња (заједничке активности) Центра за социјални рад и школе, у решавању породичних проблема ученика	директор, педагошко -психолпшка служба, одељењски старешина, Центар за социјални рад	током године
Подршка некомплетним породицама	директор, педагошко -психолпшка служба, одељењски старешина, Центар за социјални рад	током године
Набавка бесплатних уџбеника за најсиромашније ученике	директор, Центар за социјалну заштиту, библиотекар	фебруар, март

Обезбеђивање бесплатне ужине за најсиромашније	директор, Општина, Центар за социјални рад	август, септембар
Побољшање квалитета ужине и њене доступности ученицима обезбеђивањем донација и новчаним учешћем Општине	директор, Општина, особље у ђачкој кухињи	током године
Стварање што повољнијих хигијенских услова у школи и њихово одржавање у току године	директор школе, надлежне општинске службе, санитарна инспекција, помоћно особље и сви наставници	током године

14. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Основни циљ овог програма је подстицање и развој естетског, еколошког и хигијенског опажања, разумевања и поступања у свим животним ситуацијама а посебно у школској средини и реализоваће се кроз све сегменте васпитно-образовног рада.

Планиране активности за школску 2013/2014 годину.

- Посета ветеринарској станици, разговор на тему „паразити домаћих животиња“ – децембар 2013.
- Презентација на тему „репродуктивно здравље“ са радионицама – децембар 2013.
- Презентација на тему „Дан без дуванског дима“ – јануар 2014.
- Трибина „еко - манифестација“, Дан енергетске ефикасности - март 214.
- Израда кућица и хранилица за птице – мај 2014.
- Светски дан заштите животне средине, акција чишћења и прикупљања секундарних сировина – јун 2014.
- Квиз знања – јун 2014.
- Агробиодиверзитет
- Уређење учионице
- Чишћење школског дворишта

Циљеви ових активности:

- Развој здравствене културе
- Тимски рад
- Продубљивање знања
- Развој еколошке свести
- Развој хигијенских навика и здравствене културе
- Схватање значаја репродуктивног здравља

Задаци ових активности:

- Развијање љубави према природи
- Развијање осећаја дужности очувања природе за себе и будуће генерације
- Развијање одговорног односа према сопственом здрављу
- Развијање одговорног односа према животињама
- Упознавање животног простора
- Упознавање са болестима које изазивају или преносе животиње
- Добровољно укључивање у рад ради задовољења интереса
- Развој свести о повезаности школског знања са животним ситуацијама
- Развој разумевања значаја биологије као науке у напредку човечанства
- Стицање способности за самостално посматрање и истраживање, за групни рад, самостално закључивање и развоја кооперативности, иницијативе, заинтересованости, стваралаштво...

15. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ УПРАВОМ

Школа је, по природи свог посла, упућена на сарадњу са локалном управом, односно, институцијама, које посредно или непосредно могу допринети бољем остваривању образовно-васпитних циљева и задатака.

Школа остварује успешну сарадњу са Општином, предшколском установом, гимназијом, библиотеком, Домом културе, Радио-телевизијом "Цариброд", Спортским центром и Домом здравља.

Активности	Реализатори
Утврђивање мреже школа	општинске институције, просветни инспектор и директор
Побољшање материјално техничких услова рада школе	општинске институције, директор
Обезбеђивање социјалне помоћи за најсиромашније (ужина, уџбеници, прибор екскурзија)	директор, Општина, Центар за социјални рад
Планирање уписа ученика у средњу школу	Општинска управа, средња школа, управа школе
Превоз ученика	Општинска управа, управа школе
Стварање безбедног окружења за живот и рад ученика	Управа школе, Савет родитеља, општински органи, ПС
Превенција негативних појава – Рад кафића	Локална заједница
Праћење и побољшање здравствене заштите ученика	Општина, Школа, Дом здравља
Учешће школе у манифестацијама чији је организатор Општина :- Дан општине, Дан изазова, Дани агробиодиверзитета	Општина, директор школе, ученици, наставници, педагошко психолошка служба

16. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Сарадња са родитељима школе остварује се преко рада Савета родитеља, ангажовањем родитеља (појединачно или групно) у акцијама школе, одржавањем општих родитељских састанака, разговорима родитеља и наставника и кроз саветодавни рад педагога и психолога.

Сарадња се односи на побољшање општег образовно-васпитног рада школе, на информисање о психофизичком и социјалном развоју ученика и резултатима њиховог рада и понашња.

Планирано је и укључивање родитеља у организовање слободних активности ученика, у раду Школског развојног тима, професионалној оријентацији ученика.

Од сарадње породице и школе зависи ниво успешности остваривања целокупног васпитно-образовног процеса. Могућност и облици рада су вишеструки и подразумевају подруштвљавање у односима школа -породица. Ова сарадња реализоваће се кроз следеће облике и форме:

Индивидуални разговори

Преко личних контаката са родитељима, наставник ће се непосредно упознати са условима живота породице, економским и стамбеним приликама, хигијенским условима, културним навикама, односима у породици, односима родитеља према деци, здравственом стању, психофизичком развоју детета итд. Да би се лакше сагледали проблеми, да би се нашла што адекватнија решења, потребно је да се наставник за сваки такав лични контакт са родитељима припреми.

Изузетно је важно да наставник својим наступом створи пријатну климу за разговор уз пуно поштовања личности како родитеља тако и ученика, јер ће се тада створити услови узајамног поверења.

Индивидуални контакти са родитељима имају за циљ међусобно информисање о напредовању и укупном психофизичком и социјалном развоју ученика. Сваки одељењски старешина прима родитеље у време које сам одреди - дан отворених врата и о томе води посебну документацију.

Посебно је важно интензивирати рад са родитељима ученика који показују изузетно напредовање или стагнирање у раду.

Родитељски састанци

Родитељски састанци представљају групни облик међусобног информисања и договора о конкретним питањима и проблемима. Као најпогоднији облици одржаваће се следећи облици родитељских састанака:

а) Одељењски састанци родитеља

На овим родитељским састанцима у центру пажње биће проблеми одељења. То су најчешћа питања везана за организацију наставе, дисциплину ученика, похађању школе, домаћи задаци, организацију слободног времена, помоћ слабијим и талентованим ученицима, посете РО, екскурзије, избори за будући позив итд.

Овакве састанке са одређеним садржајем организује разредни старешина уз помоћ Одељењског савеза родитеља и психолошко-педагошке службе.

б) Општи родитељски састанци

Ова форма ће се примењивати када се третирају питања која се односе на планирање рада школе, организацију и извођење наставе, предузимање већих значајних акција, е, новина у образовању, припреме за полазак у први разред, информисање родитеља о упису у средње школе итд. У припремању ових састанака, поред представника школе учествоваће чланови Савета родитеља.

в) Састанак група родитеља

Ова форма сарадње родитеља и школе примењиваће се онда када се за то укаже потреба. Састанак групе родитеља одржаће се са родитељима чија деца слабо уче, или имају проблеме у понашању. Исто тако, ови састанци одржаваће се ако буде потребно са родитељима изузетно надарене деце као и са родитељима који имају озбиљне социјалне проблеме.

Активности	Реализатори	Време реализације
Разредни одељенски састанци: Упознавање родитеља са организацијом рада школе, техничким могућностима школе, наставним и ненаставним особљем,	Одељењски старешине, а посебно првог и петог разреда	септембар
Индивидуални разговори – информације о условима живота и рада ученика, њиховом понашању у породици и школи, успеху и напредовању	одељењске старешине, наставници, педагошко -психолошка служба	током године по потреби
Отворена врата: Размена информација о понашању и напредовању ученика.	одељењске старешине, наставници	Сваке недеље у истом термину
Одељенски родитељски састанци: упознавање са НПП, учбеницима, наставницима, облицима и методама рада, кућним редом школе (права и обавезе свих учесника В-О процеса)	Одељенске старешине, учитељи	Септембар, новембар, децембар, април, јун
Саветодавни рад са родитељима ученика чија деца имају тешкоће у понашању и учењу. Различити облици саветодавног рада у зависности од проблема, информације, упућивање.	Педагог, психолог	У току школске године
Заједнички састанак малих група ученика и родитеља са наставницима - информације о узроцима неуспеха или проблема (породица и школа), последицама по општи успех на крају школске године, утврђивање мера у породици- (обавеза родитеља-школе- наставника)	Наставници, учитељи, педагог, психолог	У току школске године
Портфолио, едукација и информисање родитеља- информације за родитеље- избор садржаја -савета намијењених родитељима	Наставници, учитељи	У току школске године
Савет родитеља: Избор одељенских представника, редовно извештавање представника Савета родитеља на Родитељским састанцима о одлукама и темама Савета родитеља.	Представници одељења у Савету родитеља, чланови Савета родитеља	У току школске године
Учешће родитеља у Школском одбору.	Чланови школског одбора	У току школске године
Учешће родитеља у презентацијама стваралаштва и активности ученика и наставника према планираним активностима секција, организација, наставника и учитеља.	Наставници, учитељи	У току школске године
Саветодавни састанци код директора школе по потреби родитеља, ученика или наставника.	Директор, наставници, учитељи	У току школске године
Учешће у тимовима школе	Чланови тимова	У току школске године
Учешће у изради индивидуалних образовних планова	Педагог, психолог, родитељи, учитељи и наставници	У току школске године
Едукатори деце од стране родитеља у областима у којима су експерти – Професионална оријентација	родитељи, наставници, педагог - психолог	јануар – мај
Помоћ у акцијама школе	Директор, учитељи, наставници	У току школске године
Учешће у културним и спортским активностима: тимови деце и родитеља, родитељски тимови.	Наставници, учитељи, наставници физичког васпитања, педагошко психолошка служба	У току школске године

17. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Начин реализације ученичких екскурзија и наставе у природи регулисан је Правилником о програму за остваривање екскурзије у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања („ Сл. Гласник РС- Просветни гласник 7/2010) и Упутством Министарства просвете број 610-00-790/2010-01 од 16.09.2010.године за реализацију екскурзије и наставе у природи у основној школи

У складу са горе наведеним актима, школа ће организовати и реализовати екскурзије на начин приказан у табели.

Екскурзија је облик образовно-васпитног рада којим се доприноси остваривању плана и програма и циљева основног образовања и васпитања.

Екскурзија се остварује ван школе , у складу са узрастом, наставним планом и програмом и програмом за екскурзије.

Циљ екскурзије, као облика образовно-васпитног рада, јесте да допринесе остваривању циљева и задатака образовања и васпитања, циљева и задатака наставних предмета, као и непосредно упознавање с појавама и односима у природној и друштвеној средини, с културним, историјским и духовним наслеђем и привредним достигнућима.

Задаци екскурзије су: продубљивање, проширивање и обогаћивање знања и искустава ученика, повезивање и примењивање знања и умења, развијање љубави према отаџбини, њеној историји, култури и природним лепотама, неговање позитивног односа према свим њеним грађанима и њиховим националним, културним, етичким и естетским вредностима, неговање солидарности, хуманизма, другарства и осећаја заједништва, успостављање непосреднијих односа између наставника и ученика и ученика међусобно, проучавање објеката и феномена у природи, уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима, упознавање с начином живота и рада људи појединих крајева, развој и практиковање здравих стилова живота, развијање свести о значају одрживог развоја и изграђивање еколошких навика и навика заштите животиња, развијање способности проналажења, анализирања и саопштавања информација из различитих извора, оснаживање ученика у професионалном развоју, подстицање самосталности ученика и одговорности за сопствено понашање, развијање способности оријентације у простору.

План реализације екскурзија

Разред и трајање	Путни правци	садржаји
V 2 дана	Источна Србија Димитровград - Гамзиград –Зајечар – Неготин – Кладово- Лепенски вир – Голубац –Сребрно језеро-Смедерево- Димитровград	1. дан- Гамзиград, -разгледање Зајечара, - Неготин -Мокрањчева родна кућа, Народни музеј -хидроелектрана Ђердап 2.дан -Лепенски Вир, -Голубачки град-Сребрно језеро - Смедерево -стара Смедеревска тврђава
VI 2 дана	Западна Србија Димитровград- Крушевац-Ваљево- Тршић - Топола-Опленац- Димитровград	1. дан - Крушевац, Лазарица и музеј, Жича, Вељево, Тешњар, Бранковина, Бања Ковиљача 2. дан – Тршић, Аранђеловац, Орашац, Топола, Опленац (црква)
VII 2 дана	Златибор Димитровград-Златибор- Међавник-Сирогојно-Врњачка Бања- Димитровград	1.дан Златибор, возња ћиром, посета Дрвенграду, шетња по Златибору 2.дан етно село Сирогојно, манастир Жича, Врњачка бања,
VIII 3 дана	Војводина Димитровград-Нови Сад- Суботица-Палић-Нови Сад- Фрушка гора-Димитровград	1. дан. –обилазак Вршца и Зрењанина, разгледање Новог Сада 2.дан - -обилазак Суботице , градска кућа, Палићко језеро, зоо-врт 3. дан Петроварадин, Сремски Карловци , манастир Хопово

18. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

ЦИЉ

Стручни сарадник - школски библиотекар, својим стручним ангажовањем, доприноси остваривању и унапређивању образовно-васпитног рада у основним и средњим школама, реализујући програм рада прилагођен наставним плановима и програмима. Програм рада школског библиотекара обухвата задатке и послове из области образовања и васпитања, као и **библиотечко-информацијске послове из домена културних и уметничких аспеката образовања.**

Он подстиче промовисање читања и самосталност ученика у учењу, даје свој пун допринос развоју информационе писмености (медијске и информатичке) за ученике и наставнике, остварује сарадњу и заједничко планирање активности наставника, школског библиотекара и локалне самоуправе, обезбеђује електронске изворе и приступ ка њима, што омогућава ученицима да овладају вештинама налажења и критичког процењивања датих информација и перманентност учења током читавог живота.

ЗАДАЦИ

Школски библиотекар, реализовањем задатака и послова из области образовања и васпитања, као и библиотечко-информацијских из домена културних активности школске библиотеке, доприноси унапређивању свих облика и подручја рада, тако што учествује у пословима планирања, програмирања, организовања, унапређивања и праћења рада школе, односно целокупног образовног процеса, као члан школских тимова има задатке:

- развијања и неговања навике читања и коришћења библиотеке код ученика и наставника,
- развијања и промовисања правилне употребе свих облика извора информација,
- стварања услова за интердисциплинарни приступ настави и електронском учењу,
- мотивисања за учење и подстицање на оспособљавања за самостално учење и образовање током целог живота,
- сарадње са наставницима, ученицима и њиховим родитељима,
- праћења и подстицања развоја ученика у индивидуалним способностима и њиховим склоностима ка интелектуалном, емоционално-социјалном и сваком другом професионалном развоју,
- пружања помоћи обдареним ученицима при налажењу и избору одговарајуће литературе, а посебно ученицима који имају тешкоће у учењу и раду, али и оним ученицима који живе у тежим социјалним приликама, сарађујући са њиховим родитељима и релевантним институцијама,
- стварања услова за што непосреднији и једноставнији приступ библиотечком фонду и расположивим изворима информација, и развијање индивидуалне стваралачке способности и креативности код ученика,
- обезбеђивања приступа програмима који раде на развијању информационе писмености, како би се корисници оспособили за проналажење, анализирање, примену и саопштавање информација, уз вешто и ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија,
- припремања и реализовања библиотечког програма намењеног ученицима са посебним потребама и посебним способностима,
- вођења аутоматизованог библиотечког пословања (инвентарисање и сигнирање, каталогизација, класификација библиотечке грађе и други послови),
- коришћење савремених облика и метода рада са ученицима,
- заштита и чување библиотечко-медијатечке грађе и периодична ревизија фонда.

ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКОГ БИБЛИОТЕКАРА

САДРЖАЈ АКТИВНОСТИ	Динамика рада
I Планирање и програмирање образовно- васпитног рада	
1. Планирање набавке литературе и периодичних публикација за ученике, наставнике и стручне сараднике	IX-VI
2. Израђивање годишњег, месечних планова	IX-VI
3. Планирање и програмирање рада са ученицима у школској библиотеци	IX-VI
4. Израда програма рада библиотечко-новинарске секције	IX-VI

II Праћење и вредновање образовно- васпитог рада	
1. Одабирање и припремање литературе и друге грађе за разне образовно-васпитне активности (теоријска и практична настава, допунски и додатни рад, ваннаставне активности ученика и др.)	IX-VI
2. Непосредно учествовање у ОВ раду	IX-VI
3. Увођење и праћење иновација у ОВ раду	IX-VI
4. Побољшање информационе, медијске и информатичке писмености корисника	IX-VI
III Рад са наставницима	
1. Сарадња са наставницима на промоцији читања ради задовољства кроз све облике образовно - васпитног рада	IX-VI
3. Организовање наставних часова из појединих предмета у школској библиотеци и интердисциплинарних часова	IX-VI
4. Сарадња са наставницима око утврђивања годишњег плана обраде лектуре, и коришћења наставничко - сарадничког дела школске библиотеке	IX-VI
5. Коришћење ресурса библиотеке у процесу наставе	IX-VI
6. Систематско информисање корисника школске библиотеке о новоиздатим књигама, стручним часописима и другој грађи на блогу школске библиотеке	IX-VI
IV Рад са ученицима	
1. Припремање ученика за самостално коришћење различитих извора сазнања и свих врста информација у настави и ван ње	IX-VI
2. Упознавање ученика са радом библиотеке	IX-VI
3. Упознавање ученика с библиотечким пословањем	IX-VI
4. Развијање позитивног односа према читању и важности разумевања текста и упућивању на истраживачке методе рада (употреба лексикона, енциклопедија,...)	IX-VI
5. Навикавање ученика да пажљиво користе и чувају библиотечку грађу, да развијају навику долажења у школску библиотеку и да узимају учешћа у њеним културно - просветним активностима у складу са њиховим интересовањима и потребама	IX-VI
6. Подстиче побољшање информационе, медијске и информатичке писмености ученика	IX-VI
7. Ради са ученицима у читаоници	IX-VI
V Рад са родитељима, односно старатељима	
1. Остваривање сарадње са родитељима у вези са развијањем читалачких навика ученика.	IX-VI
VI Рад са директором, стручним сарадницима, педагошким асистентом и пратиоцем ученика	
1. Сарадња са стручним већима наставника, педагогом, психологом и директором школе у вези с набавком и коришћењем књижне и некњижне грађе, те целокупном организацијом рада школске библиотеке	IX-VI
2. Сарадња око обезбеђивања књижне и некњижне грађе за школску библиотеку коју користе ученици, наставници и стручни сарадници,	IX-VI
3. Припрема заинтересованих за реализацију интердисциплинаре наставе, за организовање књижевних сусрета и других културних догађаја	IX-VI
4. Сарадња у припреми прилога за школски часопис и школски сајт	IX-VI
5. Сарадња са педагогом и психологом ради праћења потреба и интересовања ученика и укључивања у рад библиотеке, секције,...	IX-VI
VII Рад у стручним органима и тимовима	
1. Рад у стручним тимовима у складу са решењем директора	IX-VI
VIII Сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицом локалне самоуправе	
1. Сарадња са другим школама, школском, народном и другим библиотекама на територији локалне самоуправе, по питању размене и међубиблиотечке позајмице	IX-VI
2. Сарадња са просветним, научним, културним и другим установама	IX-VI
IX Вођење документације, припреме за рад и стручно усавршавање	
1. Праћење научне и стручне литературе, подстицање ученика и наставника на коришћење стручне литературе	IX-VI
2. Праћење нових сазнања из области библиотекарства и ОВ рада и примена у раду у школи	IX-VI
3. Праћење и евиденција коришћења литературе у школској библиотеци, праћење занимање ученика за одређене књиге	IX-VI
4. Вођење документације о раду школске библиотеке и школског библиотекара – анализа и вредновање рада школске библиотеке у току школске године	IX-VI
5. Стручно усавршавање – учешће на семинарима, саветовањима и другим скуповима на којима узимају учешће и школски библиотекар	IX-VI

